

Yeniden... Yeni bir dil...

Ferhat Kentel 31.10.2009

Aradan uzun zaman geçtikten sonra tekrar köşe yazısı yazmaya başlamak karmaşık bir duygu. Bu zaman zarfında ortalıkta olup bitenler karşısında heyecan, öfke, sevinç, coşku, huzur ya da acı duymuşsunuz; bütün bu olanlar aklınızı, kalbinizi sürekli hareket halinde tutmuş ama zihninizde açılan kapılardan gördüklerinizi yazıya dökmemişsiniz, dökememişsiniz.

Her şey yazılamıyor; her zaman yazılamıyor... Tabii ki bıkkınlık var, zaten yazarlar var; tabii ki yazı duygulara yetişemiyor... Yani yazamamak, yazmak istenmediğinden değil, çoğunlukla kelimeleriniz kifayetsiz... Diliniz yetmiyor, grameriniz yetmiyor... İçinde yüzdüğünüz dil ya da diller içinizdeki dünyanın nefesini kesiyor.

Tabii ki yazmak her şey değil... Hatta okumak, yazmaktan daha fazla yardım ediyor nefesin açılmasına... Okumak ve dinlemek iyi geliyor insana; içinizdeki anlatılamayan duygularla titreşim sağlıyor. Yazanla, konuşanla birlikte düşünme eylemine girdiğinizi hissediyorsunuz. Okuduğunuzla muhabbete geçiyorsunuz. Aklınız ve kalbiniz birlikte çarpmaya başlıyor...

Ama gene de eksiksiniz, anlatamadığınız, konuşamadığınız ya da yazamadığınız zaman... Sonra yazmaya karar veriyorsunuz; kendi içinizde her zaman ve tam olarak nereye gideceğini bilmediğiniz bir yolculuğa çıkıyorsunuz; kendi kendinizle aklınız ve kalbiniz arasında başka bir muhabbete giriyorsunuz, yarım yamalak, şekillenmemiş akıl ve duygu titreşimlerinden kelimelerinizi bulmaya başlıyorsunuz ve iyileşmeye başlıyorsunuz...

İşte bu köşedeki yazıların sebebi de bu... Yeni bir nefese ve yeni kelimelere, yeni kavramlara, yeni düşüncelere ve anlamlara olan ihtiyaç... Bunlara ulaşmak için muhabbet ihtiyacı...

Bu hızlı zamanlarda yeni durumları yani eski kalıplara karşı yeni direnişleri ve isyanı anlatacak, kavrayacak kelime bulmak çok kolay değil. Ve bu kelimeler gökten avucumuza düşmeyecekler. Bizzat bugün, burada yaşadığımız tecrübelerin, pratiklerin içinden biz çıkaracağız onları. Bu kelimeler bildiğimiz, kullandığımız kelimeler olacak aslında. Sadece onlara yeni anlamlar vereceğiz.

Kimsenin mükemmel bir dili yok bu yeni zamanlara denk düşebilecek. Herkes el yordamıyla anlamaya, yorumlamaya çalışıyor. Ama bazıları gerçekten zor durumda. Mesela orduya bağlı bir memurun imzasını taşıyan ve siyasete darbe hevesi taşıyan belgenin ilk olarak fotokopisi ortaya çıktığında aynı kurumun en üstteki yetkilisi her zaman kullandığı dile herhangi bir yenilik getirememiştir; daha ziyade ses tonunu yükseltmiş, kendisine verdiği ağır havanın kurumunu da yansıttığının düşünüleceğini zannetmiştir.

Ama bazılarının hali ise traji-komik... Mesela *Sözcü* gazetesi perşembe günü birinci sayfadan bir "One Minute Atatürk" başlıklı (ve "Bi dakika Atatürk" tercümesiyle) bir Atatürklü fotoroman hazırlayarak anlatmaya çalışmış derdini. Zaman görsellik zamanı ya, *Macbeth* resimli roman, *Kapital* manga roman oluyorsa, *Sözcü* gazetesi de sadece birazcık abartarak benzer bir şey yapmış. Fotoğraflarda dert yanan vatandaşlara Atatürk'ün orijinal metinlerini değil de, "olsa olsa şöyle derdi" diye düşünerek, daha ziyade mizah dergilerinde kullanılan bir teknikle Atatürk'e cevaplar yakıştırmış. Mesela birinde İsmet İnönü'yü yatıştırıyor: "İsmet, benim kurduğum ordu rejimini de korur, toprağını da... Bunlara pabuç bırakmaz. Korkma." Bir diğer balondaki cevabı ise harika:

“Hastalıktan korkmayın. Ben de İspanyol gribi olmuştum. İyi beslenin, dikkat edin, dinlenin.”

Gazete bir bakıma haklı herhalde... Anlatmak istediği bir şeyler var ama anlatamıyor, anlatacak şeyinin meşruiyetini sağlayacak yeni kelimeleri yok; elinde olan iki-üç kelimeyle idare ediyor... Tekrarlıyor, habire tekrarlıyor... Yeninin karşısında duyduğu korkuyu, aslında zihinsel konforunun kaybolacağını, nasıl esir olduğunu anlatamıyor... Buna karşılık, bu çaresizliğinden kendisinin bile hiç beklemediği bir mizah çıkıyor...

Onlar eski korkularına yeni kelimeler bulamıyorlar. Ama bu toplumda yeni umutlarla beslenenler başka bir dilin üretimine başladı artık...

Artık 90'lı yıllarda TRT'de program yapan Ertürk Yöndem'in, emir komuta zinciri içinde, Kürt köylülerinden “Biz Te Ce devletine bağlıyız beyim...” cümleleriyle devlete biat numuneleri topladığı zamanlarda değiliz.

O Kürt köylüsü ya da TMK mağduru çocuklar tam olarak neler anlatırdı? Uğur Kaymaz'ın ölmeden önce aklından geçen duyguları hangi kelimeler anlatırdı? Bu kelimeler Türkçe mi Kürtçe mi olurdu? Bunları hiç bilemeyeceğiz ama onlardan bugün geriye kalan çok sıradan bir kelime, çok daha derin bir anlamla yeni dilimizin temeline yerleşiyor: Barış! Yerin yedi kat altından yükselen uğultular, üst katlara yükseldikçe kelimelere dönüşmeye başladı artık...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir unutmama dini olarak Türklük

Ferhat Kentel 07.11.2009

Gözümün önüne sisli görüntüler geliyor... Üsküdar'da bir mahalle... Kış günü, kar yağmış, çocuklar kartopu oynuyor. Aralarında ben de varım. Kartopu oyunu sıkıcı olmaya başlayınca, eğlence farklılaşmaya ve acımasızlaşmaya başlıyor. Kartoplarının içine taş koyup, fırlatma oyununa geçiliyor. Taşlı kartopu oyunu mahalledeki yıkık dökük iki katlı bir evin camlarına isabet ettirmece ve kırmaca oyununa dönüşüyor.

Camlar teker teker kırılıyor... Soğuk, kış günü...

Evden yaşlı bir kadın çıkıyor. Korku içinde. Üzerinde kıyafetler siyah; başörtüsü de siyah. Sanki, “utanmıyor musunuz!” diye bağırma çalışıyor. Sesi, daha doğrusu ne dediği o günden bugüne gelemiyor ama utanmıyoruz o sırada. Kadının şivesini duyunca daha da azıyoruz. Çünkü o harabe evde yapayalnız yaşayan o kadın bizim annelerimizden, ninelerimizden farklı.

Tek katlı, küçücük, turuncu badanalı bir ev... Kapının önüne öfke içinde mahallenin delikanlıları birikmiş, “çıkın dışarı!” diye bağırıyorlar. Kapı açılıyor, evden bir genç çıkmaya çalışıyor; arkasından ev ahalisi onu tutmaya çalışıyor; kızkardeşinin “çıkma abi!” diye yalvarışları, kapı önünde birikenlerin “gâvur!” diye bağrıışları bugüne kadar geliyor.

Bir yaşlı kadın ve annesinin oturduğu eve doğru elinde baltayla seğirten, beyaz fanilalı, bıyıklı rambovari bir adam... Arkasından onu tutmaya ve “yapma abi!” diyerek engellemeye çalışan gene bir kızkardeş... Sonra görüntü sıcıyor; kızkardeş bu sefer yaşlı kadınların evlerine doğru çılgık çılgığa bağırıyor: “Keşke engellemeseydim abimi! Baltasıyla kırsaydı şu gâvurların kapısını keşke!”

İlkokul ya da ortaokul öğrencisiyim. Bir gün otobüste iki kadın Türkçe olmayan bir dil konuşuyorlar. Nefret ediyorum onlardan...

Bütün bu görüntüler 60'lı ya da en fazla 70'li yıllardan...

Ancak otuz yaşımı geçtikten sonra, Paris'te, İstanbul'dan gelmiş bir Beyaz Rus kadından duyuyorum çeşitli aralıklarla sürdürülmüş "Vatandaş Türkçe konuş!" kampanyalarını. Tabii ki inanmıyorum ve "yanlış bildiğini" yüzüne vuruyorum...

Bu türden kampanyaları ve 6-7 Eylül'leri öğrendikten sonra, çocukluğumdan kalma görüntüler de saklandıkları yerlerden çıkıyorlar. O zaman fark ediyorum, nasıl da kimsenin zorlaması olmadan, sadece ortalıkta dolaşan havadan veya bir öğretmen ya da bir radyo spikerinden gelen mesajlarla, kendi kendime nasıl ehlileştiğimi ve yasaklara boyun eğdiğimi, teslim olduğumu ve hatta teslim olmanın ötesinde, nasıl o bacak kadar boyumla nefretle dolu savaşkan bir ruha dönüştüğümü...

Bir konferansta Uygur kökenli bir vatandaş, Türkiye'de Kürtlerin "daha ne istediklerini", aslında ekmeğini yedikleri ülkemize neden ihanet ettiklerini soruyordu. Ve kendi durumunu, Çin'deki baskılara nasıl dayanamayıp Türkiye'ye geldiğini, "devletimizin ona nasıl kucak açtığını, bu topraklarda hepimizin Türk olduğunu" anlatıyordu. Çok garip ama bir o kadar da anlaşılır bir hikâyeydi anlattığı aslında; "kendi olmak"tan vazgeçemediği, Çin'in baskılarına itiraz ettiği, asimile olmayı reddettiği için Türkiye'ye gelmişti ama geldiği zaman ise kendinden vazgeçmişti. Bir efendinin gazabından kaçarken, yeni efendisinin gazabından korkup, o efendinin gözüne girmek için bütün çabasıyla asimile olmaya çalışıyordu. Burada yüzyıllardır yaşayan ve kendi olmak, kendi kalmak isteyenlere tahammül edemiyordu.

Son yüzyıl içinde bu topraklarda ne kadar çok insan nüfus mühendisliğinin kurbanı oldu... "Yeni insan" kategorisinde kabul edilmek için analarının babalarının kültürlerini, hafızalarını sildi. Bir "unutma dini" olarak "Türklüklerini" ispat etmek ve kendilerinin teslim olduğu unutma haline herkesin teslim olması için... Bu teslim olmayanlar yüzünden hatırlamak zorunda kalmamak için...

Bu yüzden Habur'daki barış arzusu ve coşkusuna çaresizliğin yarattığı tepkiyle cevap verdi bir çok "yeni insan". Yüzyılın unutma operasyonu bok yedirilen köylüleri olduğu gibi, Habur'daki umudu da görünmez kıldı.

Kolay değil bu umut. Savaşı bir ihtiyaç olarak öğrendik biz bu memlekette. Kafamızı biraz kaldırıp, başka dünyalardan, başka umutlardan nefes almaya her kalktığımızda "sakın ha!" gürlemesini duyduk. "Ne kadar çok düşmanlarla çevrili olduğumuzu" anlattı birileri. Ve biz savaşın koyduğu ve sürekli beslediği dille kendi acılarımızı unutmaya çalışırken, savaş bittiği zaman boşluğa düşüyoruz. Bir anda hayatımıza anlam veren Barbarların gelmediği, hatta aslında olmadığı fikriyle bastığımız yer sarsılıyor.

Artık savaşmamaya karar vermiş insanların sunduğu manzaradan sadece umut çıkması gerekirken, çıkamıyor.. Çünkü çok acı var... Ve bütün o unutulmuş olanlardan kalan tortulaşmış acılardan sıyrılıp başkalarının acılarını görebilmek sıradışı bir inanç, sıradışı bir umut gerekiyor...

'Utanç Duvarı'nın arkasında beyaz kast

Ferhat Kentel 14.11.2009

Berlin Duvarı çökeli tam 20 yıl oldu. O duvar, Batı karşısında korunma paranoyasına giren Sovyet çizgisinin marifetiyle 1961'de inşa edildiğinde, sadece Almanları birbirinden ayırmakla kalmamış, Doğu'yu ve Batı'yı da birbirinden ayırmıştı. Almanya'nın ortasına dikilen duvar, zihinlerimizi de orta yerinden ikiye bölmüştü. Berlin Duvarı'nın izdüşümleri, 'sınır' mantığı, 'soğuk savaş' ulusal coğrafyalara, gündelik hayatlara, mahallere kadar sirayet etti.

Öteki dünya –herhangi bir dünya- bizim düşmanımızdı; bizim dünyamız –herhangi bir şekilde tanımlanan bir dünya- en mükemmel dünyaydı. Öteki dünyada 'iyi' olma ihtimali olan herhangi bir unsuru görmemiz mümkün değildi. O 'iyi' gibi görünen şey kazayla gözümüze çarparsa, acilen o şeyin aslında ne kadar 'kötü' bir şey olduğunu ya da en iyi ihtimalle bir aldatmacadan başka bir şey olmadığını, arkasında başka hinlikler olduğunu kendi kendimize anlatmak için binbir takla atmak konusunda inanılmaz bir yetenek geliştirmiştik.

Bu ikili mantık içinde bölünmüş olmak aslında bir kâbustan başka bir şey değildi. Her iki kamp da ötekinin gücüne karşı her zaman daha fazla güçlenmek zorundaydı. Bu güç yarışı dünyanın tepesinde konuşlanan iki tane adamın parmak uçlarında duran füzelerle kıyamet senaryosunu ateşleyebilme riskini barındırıyordu.

Ancak bu kıyamet ve kâbus dünyası, koyduğu sınırlarla, garip bir şekilde bizim yerli yerimizde oturmamızı, nerede bulunduğumuzu bilmemizi de sağlıyordu; biz iyiydik; ötekiler kötü düşman... Rahattık yani... Kendi cehennemimizde...

1989'da 9 kasımı 10 kasıma bağlayan gece, Berlin Duvarı'nın meşruiyeti ve fiziksel varlığı sona erdi. O günlerde tarihin kartları adeta yeniden karılmaya başlanmıştı: muhteşem bir umut, fakat korkunç bir belirsizlikle yeniden yola çıkıyorduk hep beraber.

Sembolik duvarın tahakkümünden çıkarken, bir yandan duvarın korkunç mirası Bosna, Ruanda, Ahmedabad katliamlarında hortladı. Öte yandan, her şeye rağmen, Berlin'dekininki sembolik kopyası olan duvarlar ve meşruiyetleri yıkılmaya devam etti. Fiziksel olarak duvar inşa edip, onu yükseltmeye inatla devam eden tek ülke İsrail kaldı.

Bu duvarcı mantığının en güçlü olarak yaşadığı coğrafyalardan biri de Türkiye... Bu ülkede, 'yeni'ye karşı hâlâ İsrail ve Sovyet karışımı bir mantıkla direnen bir zümre çeşitli kılıklar altında cehennemde debelenmeye devam etmemiz için ellerinden geleni yapıp, toplumun arzuları karşısında duvar örüp duruyorlar. Duvarın arkasında "söyle bana en güzel kim?" deyip duruyorlar kendi kendilerine ve cevap veriyorlar: "biziz biziz!"

Şanlı tarihli Sovyetler, medeniyet timsali Amerika, düşmanlarla çevrili İsrail'inkine benzer bir şekilde, kendi vatandaşlarını korkularla yeniden üretmeye kafa yorabiliyorlar sadece. Ve bu duvarcılar, inanılmaz bir 'başarı' sergilediler son zamanlarda. Duvarın arkasına sığınmış, hezeyan içinde, hiçbir şeyden haberi olmayan, herkesten nefret eden, hırs ve kin içinde, ırkçı 'beyaz bir Türk zümreyi' yaratmayı başardılar.

Önerebilecekleri tek bir düşünce ve fikirleri olmadığı için, Atatürk'e tapınma eylemleri yapıp, akıl ve fikir

dengelerini altüst edecek bir şekilde onu 'peygamber', 'elçi', 'evliya', 'mübarek' ilan ediyorlar. O kadar izanlarını kaybettiler ki, bir 'kast' olarak devletin partisinden Onur Öymen, adeta çamaşır suyunun kimyasal beyazlığıyla, duygusuzca, Dersim katliamına sahip çıkıyor; Dersimli anaları, çocukları bir kere daha öldürüyor, en ufak bir pişmanlık duymadan...

Bir zamanlar tanklarla dalıyorlardı, darmadağın ediyorlardı girdikleri yerleri. Şimdi her tarafa ibriklerle kutsallık döküyorlar. Bıraktıkları ve kutsallığı kendinden menkul işaretlere basıp, akılları sıra günaha girmememiz için de yasaklar koyuyorlar. Bütün Hristiyan dünyasının inancını zapturapt altına alabileceğini zanneden Vatikan gibi davranıyorlar adeta; ancak kendi inşa ettikleri duvarın arkasına hapsoluyorlar.

Kastlarının sahip olduğu imtiyazlar sayesinde yarattıkları, beyazlaştırdıkları ama kendileri kadar sinirleri alınmamış olan sadık kulları ise küfürlerle idare ediyorlar vaziyeti... En tepedeki Meclis beyazlarından, internetin sanal âlemindeki kalabalıkların arasına saklanarak lince soyunan beyaz olma sevdasındaki tosunlara kadar hiçbirinin bu ülke için söyleyebilecekleri hiçbir şey kalmamış durumda...

Ancak bu yeni beyaz ırkın, dindarlardan, Kürtlerden ve barıştan nefret ederek yükseltmeye çalıştıkları duvar, Bülent Arınç gibi, insan gibi insanların gözyaşlarına çarpıp yıkılıyor. Adam olmaz diyerek, mürtecilikle suçladıkları bu ülkenin insanların gözünde onlar artık yeni zamanların 'mürtecileri'; Berlin Duvarı'nın öncesine ve gerisine saklanmaya çalışan, duvarın öbür yanında 'iyi' olana körleşmiş mürteciler...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir işbölümü olarak Türklük

Ferhat Kentel 21.11.2009

12 Eylül'den yıllar sonra ilk defa, seksenli yılların sonuna doğru, *Nokta* dergisinde bir işkencecinin itiraflarını okumuştuk. Kimsenin bilmediği bir şey değildi işkence; devletin yalan söylemeyeceğine inanmak isteyenler dışında herkes biliyordu işkencenin "münferit olaylardan" ibaret olmadığını. Ama işte o röportaj sayesinde bir işkencecinin ağzından "işkenceci" olmanın da nasıl bir şey olduğunu öğrenmiştik. Tarihî bir belge niteliğindeki o röportajda çok ilginç bir bölüm vardı. *Nokta* muhabiri, işkenceci polise "akşam eve gittiğinizde çocuklarınıza nasıl sarılabiliyordunuz" diye soruyordu ve polis, "işkence bir görevdi; görev bittikten sonra eve geldiğimizde normal bir insan oluyorduk" türünden bir cevap veriyordu.

'İşkencecilik', o polisin, toplumsal organizasyondaki işbölümüne göre oynadığı bir roldü. Nasıl öğretmen, esnaf, ev kadını, asker, işçi, patron gibi işbölümüne uygun roller oynamayı öğrendiysek, o da toplumsal organizasyonu tamamlamak için 'işkencecilik' rolünü yapmayı öğrenmişti. Ona bu görev verilmişti ve o da görevini 'layıkıyla' ezberlemiş biçimde yapıyordu.

Ama, onun 'işbölünmesi' sadece toplumsal organizasyon düzeyinde değildi. Aynı zamanda bizzat kendi hayat döngüsü içinde de bir işbölümü vardı. O polis, hayatını oluşturan zaman bölümlerinin bir tanesinde 'işkenceci', bir diğerinde 'karısının kocası', bir başkasında da 'çocuklarının babası' olarak rol oynuyordu ve tabii ki bölünmüş zaman dilimleri içinde başka rolleri de vardı.

Bunların birbirlerine değmesi gerekmiyordu. Her birinin ayrı mantığı vardı ve bir 'işini' yürütmek için sahip olduğu akıl ve duyguyu diğer 'işine' taşımanın anlamı yoktu. Evladı için bir babanın taşıdığı şefkati işkence

edilecek bir başka insanoğlu ya da kızı için o polisin hissetmesi mümkün değildi. Zaten ezberimizde olan işbölümünün araya koyduğu bariyerler buna izin vermezdi. Bu başka, o başkaydı...

Anlaşılan o ki, işte o işkenceci polisin kendi hayatı içinde yaşadığı işbölümü hepimizin gerçekliği. Bölündük yani... Modern toplumun en klasik sonuçlarından (belki hazırlayıcı sebeplerinden) biri olarak işbölümünden beslenerek bölündük. Ama sadece birbirimizle ilişkimizde değil; kendi içimizde de bölündük.

Artık uzun zamandır, hepimiz "part time" bir şeyleriz. Kısmi zamanlı laik, kısmi zamanlı dindar ve gene kısmi zamanlı ahlaklı ve şefkatli, kısmi zamanlı vatanseveriz. Aradaki geçişler kayboldu. "Baba olan birisi nasıl işkence yapar" sorusu ancak çok zorlayınca aklımıza geliyor; çünkü artık babalığımızı sadece işbölümünün sonucu olarak yaşıyoruz.

Kısmi zamanlı kimliklerimiz var; sınıf, ırk, etnisite, mahalle, kent, din, ulus, modernlik, gelenek, akraba, baba, genç, yaşlı, erkek, kadın, toprak, bölge... hangisi ne zaman işe yararsa, o kimliğin mantığı içinden gerektiği kadarını yapıp, olması gerekeni dile getiriyoruz.

Bu yüzden, 'misafirperverlik', 'yardımseverlik', 'kahramanlık' gibi kendi kendimize atfettiğimiz değerler sakil kalıyor, hemen yanı başında ahlaksızlıklar gırla giderken... Ve bu ahlaksızlık da, misafirperverlik de aynı insanların hikâyesi; çünkü o misafirperverlik gibi değerler de, ahlaksızlık gibi değersizlikler de işbölümünün parçaları... İşimize geldiği zaman en misafirperver biziz ya da her türlü nefreti üreten, bizim takımın kazanması için "vur kır parçala!" diye bağırان da biziz. Çünkü o kısmi zamanda öyle bağırان gerekiyor.

Ya da daha masum görünen bir alana bakalım. Kente 'hizmet eden', 'faydalı' işler yapan otoritelerin projeleri mesela... Üst geçit yapıyorlar ama yaşlıların, sakatların metrobüse ulaşmak için o mâniaları nasıl aşacaklarını düşünmüyorlar bile... Onlar sadece 'gerekli' ve 'modern' işler yaptıklarını düşünüyorlar. O üst geçidi yapan mühendisler de sadece 'kısmi zamanlı iş bilen uzmanlar' olarak varlar; iş bitecek... o kadar... Ve işlerini yapmış gibi oluyorlar... o kadar...

Türklük de böyle bir şey... Toplumsal işbölümü ve kendi hayatlarının işbölümü içinde Türklükle ilgili mevzular bir gereklilik olarak ortaya çıktığı zaman Türklük görevi yerine getiriliyor. 10 Kasım'da arabalardan inip saygı duruşuna geçiliyor, 'geçirtiliyor', gözyaşı dökülüyor; 'Atatürk'e saygı ve onu koruma işi' yapılıyor. Arabalara binildikten sonra, trafikte herkes birbirine küfrederken, saygı 9'u beş geçede kalıyor.

Ya da bir "hukukçu örgütü" olarak İstanbul Barosu sokaklara çıkıyor; ama bir yerlerde işkence varmış, birileri darbe tezgâhlıyormuş, umuruna değmiyor. Telekulak ve Atatürk konusunda sahip olduğu duyarlılık, işkenceden ölen insanlara değmiyor. Çünkü o başka bu başka... Onlar sadece 'vatani korumak işi' içinde görevlerini yapıyorlar; vatani korumuş gibi oluyorlar... Vatani çok sevmiş gibi oluyorlar... O kadar...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taşeron marifetiyle şiddet

Tuzla'da gene bir işçi, gencecik bir adam, bir çocuk babası Mahmut Altınöz bir iş cinayetine kurban gitti. Aynı işyerinde daha önce de bir kurban veren arkadaşları onu kanlar içinde bulmuşlar. Yıllardır sürüp giden bu cinayetlere kâr hırsı ve taşeron vasıtasıyla neden olanlar hakkında hiçbir şey yapılmadı...

Eşinden ayrılmış bir kadın, S.M, eski eşinden dayak yiyince polisi çağırdı. Ancak başvurduğu polislerden biri, küfür ve hakaret etti ("Orospu"... "Onu bana verin, ben onu s..."). Eşarbiyla boğazını sıktı. Karakolda tekme ve tokatla vurdu, gaz sıktı.

Bir hafız kadın, B.Ç, Adliye binasında bir görevlinin sarkıntılığına karşı tepki gösterince hakaret yedi. Üstelik bu görevli, kadını bir kadın polise şikâyet etti. Polis, üst araması sırasında B.Ç'nin cinsel organını tutup insanların gözünün önünde sıktı. Kadın bayılacak gibi oldu.

Bir gösterici kadın, G.K, bildiri dağıtırken arkadaşıyla gözaltına alındı. Karakolda kadın polis, giysilerini çıkarmasını istedi, G.K. itiraz edince "Ağzına şarjör boşaltırım" dedi. İki polis zorla, kaba dayak ve cinsel küfürlerle elbiselerini ve iç çamaşırlarını da çıkartıp, molalarla 45 dakika vajinal arama yaptılar.

Bu taciz olaylarının hiçbirinde, tacizcileri caydıracak hiçbir şey yapılmadı. Tam tersine, mesela cezaevinde maruz kaldıkları tacizlerden ötürü şikâyetle bulunan kadınların bazıları hakkında soruşturma açıldı.

İzmir'de "en vatanperver" bir kitle, çoluk çocuk demeden DTP'lilere taşlı sopalı saldırdı. Güneydoğu'da taş atan çocuklar, sırtı terli, ellerinde taş lekesi var diye evlerinden toplanıp, cezaevlerinde aylardır gözaltı ve tutukluluğun şiddetini çocuk bedenlerinde yaşarken, İzmirli taş ustaları 'görevlerini yerine getirmiş oldukları için' dokunulmazlık kazandılar...

Çünkü 'teoride' meşru olabilmesi için modern devletin tekelinde ve ancak hukuk çerçevesinde olması gereken şiddet kullanma hakkı, taşeronlar vasıtasıyla sosyalleştirilmeye, hayat bir 'hiç' haline getirilmeye çalışılıyor.

Mesleği 'hukukçuluk' olduğu için 'dokunulmazlık'la donanmış bazı taşeronlar, imam-hatip ve diğer meslek lisesi mezunlarının 'üniversiteye girememeleri için' katsayı dalaveresiyle, eşine az rastlanır bir 'apartheid' mantığıyla, sembolikten de öte bir şiddet sokuyorlar hayatın içine.

Şiddet taşeronlara verildi bu memlekette; ve 'devlet adına' yapılması serbest oldu. Çeşitli şekiller altında, çeşitli 'rasyonaliteler' (ekonomik çıkarlar, asayiş, çağdaşlık, şehrin ya da ailenin namusu vs.) arkasına saklanmış bir şiddetin 12 Eylül işkencehanelerinden, karakollardan, fabrikalara, sokaklara doğru gündelik hayatı ele geçirmesi için sıkı bir çaba gösteriyor devletin içindeki İttihatçı, darbeci ya da Ergenekoncu (her neyse) beyin sahipleri...

Bu taşeronlaşma, Ergenekoncu kanadın çok önemli bir eksiğini giderdi. Çünkü bu kanadın ancak uzun uzun, çok pahalı ve sofistike bilgi türlerini ve teknolojilerini devreye sokarak yapmaya çalıştığı planlara kıyasla, hukuksuz bir şekilde karakollara ve sokağa devredilmiş bir şiddetle çok daha ucuza, etkin sonuç almak mümkün görünüyor.

Yani bu dokuyu parçalamak için, sürekli olarak, "Kafes" gibi insan aklını zorlayan katliam planları yapmak zorunda değiller. Mühim olan, hayatın dokusunu, insanların gündelik hayatlarındaki içiçe geçmişi dağıtmak, paramparça etmek, insanları birbirine kırdırmak...

Artık zaman değişti ama kırım ve birbirine kırdırma mantığı iletişim ve medya teknolojileri, ırkçı köşe yazarları vasıtasıyla birbirlerine paralel olarak aynı anda hâlâ devam ediyor. Fark şu ki, artık ne eski kırımlar ne yeni kırım planları saklanabilir hale geldi. Tarih, bağıır bağıır bağıırmaya başladı Ermenilerin, Alevilerin nasıl kırıldığını anlatmak için... Talat Paşa'nın "Ermeni meselesi hallolunmuştur" sözlerine, Çağlayangil'in "Atatürk geldiğinde Seyit Rıza meselesinin kapanmış olmasını istiyorduk. Ben bunu halletmek için hükümet tarafından buraya gönderilmiştim" sözleri replik veriyor adeta...

Gene "halletmek" ya da "meseleyi kapatmak" için, 40 bin insanı 'hiç' haline getirdikten sonra, şimdi de sokaktaki taşeronlarla sosyalleştirilmiş şiddet ve nefret tekniklerine başvuruyorlar.

Dalıyorlar toplumun dokusuna ve o dokuyu 'hallediyorlar'; sonra da 'meselenin kapanmasını' bekliyorlar, o meselenin hiç olmadığını anlatmak, kendilerini 'görünmez' kılmak ve "mesele var!" diyenleri de ya 'deli' ya da 'vatan haini' ilan etmek için ellerindeki her türlü psikolojik harekât ve ikna teknolojisini üzerimize boca ediyorlar.

Yerin yedi kat altında operasyon yapıyorlar. Ama o yerin yedi kat altında mutlak olarak hiçbir zaman ele geçirilemeyecek bir hayat ve onun faaliyeti var.

Önümüzdeki hafta devam etmek üzere... Hayat dolu nice bayramlara...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimliklerin altı humus

Ferhat Kentel 05.12.2009

Toplumun dokusunu bozmak ve kontrol edilebilir hale getirmekle kafayı bozmuş derin kuvvetlerin yerin yedi kat altında operasyon yaptıklarını ama o yerin yedi kat altında mutlak olarak ele geçiremeyecekleri bir hayat ve onun faaliyeti olduğunu yazmıştım geçen hafta.

Nâzım Hikmet, *Alâmetler Suresi*'nde, "Yedi kat yerin altından uğultular geliyor. / Çok alâmetler belirdi, vakit tamamdır" derken, bir 'her an gelebilecek bir devrim'den bahsediyordu. Nâzım Hikmet'in bahsettiği 'devrim' için vakit bir gün gelecek midir, bilmiyorum ama, o 'yerin yedi kat altı'nın sıradan akıllarımızın ve çıplak gözümüzün göremediği, kat kat ve karmakarışık bir insanlık âlemine işaret ettiğini hissedebiliyoruz.

Kelimelerle, kurgularla, temsillerle konuşmaktan, içimizde, geçmişimizde, kişisel hafızamızda, o derin âlemde kaynayan duyguları pek devreye sokamıyoruz. Belki en çok aşk anlatıyor o kelimesiz hallerimizi. Ya da ölüm karşısında duyduğumuz acı. Ya da ölümden kurtuluş, bir doğum karşısında duyduğumuz sevinç... Bütün bu duyguların hepsinde onları anlatmaya çalışan kelimelerde yetersiz bir şey kalacak; "evet ama..." diyeceğiz, "başka bir şey bu..."

Fransız düşünür Henri Lefebvre toplumlara, bireylere, sınıflara hayat veren o âlemi tam olarak hiçbir zaman anlayamasak da, en azından, olduğunu bilmemizin çok önemli olduğunu söyler. Bu âlemi anlamak için de toprağın altındaki “humus” tabakasıyla benzerlik kurar ve yerüstünü nasıl da humustan soyutlayarak algıladığımızı anlatır. Yani, toprağın altı çok zengin olmasına rağmen, toprağın üstüne çıkan ‘kelimelerle’ idare ediyoruz. İşte şu ağaç çam, şu elma ağacı, bu gül, şu gelincik, bu buğday başağı... Toprakla, toprağın altındaki humusla sanki bağları yokmuş gibi, toprağın üstüne çıkan, görünür olan o şeyleri birbirinden ayırıştıran kelimelerimiz var. Oysa gelincikle çam ağacının; buğdayla elmanın beslendiği aynı humus... Sadece bazı yerlerde minerali fazla, bazı yerlerde organik maddesi...

İçinde yaşadığımız insan toplulukları da humus gibi... Armut ağacını, gül ağacını, ısırgan otunu bilmek nasıl bize yetiyorsa, Türk, Kürt, Sünni, Alevi, Ermeni kelimelerini bilmek de bize yetiyor. Hayatımızı, toplumumuzu, kimliklerimizi de bu bilgiler üzerinden sınıflandırıyoruz ve ‘anamlı’ kılıyoruz.

Bu sınıflandırmalar yani kelimeler dile girdiği anda alternatiflerimiz, derdimizi anlatmak için çarelerimiz de azalıyor aslında. Ama bu beceriksizliğimize rağmen, hep hatırlayabileceğimiz bir şey var: o kelimelerin, temsillerin anlatamayacağı, çarpıtacağı, eksilteceği bir şeyler olacak. Çünkü gül ağacını ısırgan otuna bağlayan humus, nasıl ayaklarımızın altındaysa, Türkü Kürte ya da bunları başkalarına bağlayan derin âlem de hemen ayaklarımızın altında...

Son günlerde DTP’lilere saldıranlar vesilesiyle ‘İzmir’in kimliğini’ konuşur gibi yaparken, aslında İzmir’de ortaya çıkmış bir tezahürü konuşuyoruz. İzmir’den yükselmiş bir tür ses bütün İzmir’i anlatıyor adeta. Bir şehri tek bir sığata (kemalist, milliyetçi, ırkçı ya da çağdaş vb.) indiriyoruz; aynı o sığatla bütünleşmiş ‘İzmirlilerin’ Kürtleri tek bir tezahüre ya da sığata (bölücü, terörist vb.) indirgemeleri gibi...

Ancak, modernizmin ikili mantığının, devletin, üretim ve tüketim hayatının baskısı altında işbölümüne uğramış, parçalanmış kendi hayatımızın aslında bir bütünlüğü olduğunu, çırpınırcasına mutlaklaştırdığımız ve adına ‘kimlik’ dediğimiz şeyin de aslında varoluşumuzun sadece tek bir parçası olduğunu düşünebilme imkânını veriyor humus.

Yani hayır, tek bir İzmir yok. Hayır, ‘birçok’ İzmir de yok... Toprak üzerinde birçok İzmir tezahürünün görünmesine neden olan bir hayat, bir humus var İzmir’de; o hayat ya da o humus İzmir’in il sınırları dışına çıkıldığında sona ermiyor; başkalaşsa da devam ediyor.

Ancak işte o humus, yıllardır dışarıdan enjekte edilen kimyasal gübre ve ilaçla, hormonlu tohumlarla zehirleniyor. Humusun bütün zenginliğini yok edip, ‘Genetiği Dönüştürülmüş Organizmalar’ gibi bağımlılık içinde varolabilen tek bir ürün alabilmek için... Hafızalarımıza, çokluk ve tekilik hallerimize, yerin yedi kat altına dalanlar tam da bunu yapmaya çalışıyorlar... Tabii ki, o toprağa sürekli olarak zehir zerk ederseniz, o toprağın yapısını da değiştirirsiniz. Ve bir müddet belki istediğinizi alırsınız, ama sonra hiç beklemediğiniz canavarlar da verir ya da hiçbir şey vermez.

Ama işte humus bu... elindeki kelimeleri bitmiş ve kendini sadece –söz gelişi- ‘armut ağacı’ olarak gören İzmirlinin yanısıra, aynı İzmir’de, ya da Çorum’da, Sivas’ta ve Diyarbakır’da bambaşka ağaçlar, çiçekler ve bitkilere humus hayat veriyor.

Humus... kendini yenileyebilme kapasitesine sahip. Aynı hayat gibi... Biraz zaman alır belki ama hiçbir zaman bitmez.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçaların bütünlüğü ve tekillik

Ferhat Kentel 12.12.2009

Bir yanda savaş görüntüleriyle yatıp kalkıyoruz; diğer yanda ise nefret dili gemi azıya almış durumda... Bir yanda gencecik insanlar –asker-sivil- sapır sapır öldürülüyor; diğer yanda barışın ve vicdanın dilini kullananlara karşı da inanılmaz bir nefret saldırısı sürüyor. Üstelik ‘liberal’ nebula'nın içinde yer alabilecek olan bazı medya şahsiyetleri bile, genel olarak “açılım” girişimine, özel olarak *Taraf* gazetesine, Genç Sivillere inanılmaz bir saldırıya geçiyorlar. Mesela, Ceylan ve Serap’ın acısını Türk-Kürt ayrımı yapmadan yaşayan Genç Sivillerin Serap’ın cenazesine gönderdikleri “Ceylan” çelengine “provokasyon” yaftasını yapıştırıyorlar. Belli ki, şiddetin “ş”sine bile bulaşmaktan çekinen, her türlü şiddete tepki gösteren Genç Sivillerin vicdanlarıyla yaptıkları eylemler karşısında, bu medya kurum ve şahsiyetleri tahammül edemeyip “artık” harekete geçmişler. Ortalık ırkçı ve tehditçi, şiddet dolu söylemden yıkılırken, bu söylem sahipleri yerine Genç Sivilleri hedef almak kolay ve tehlikesiz gelmiş anlaşılan...

Aslında Genç Sivillerin vermeye çalıştıkları mesaj çok açık. Onlar diyorlar ki, “Ceylan ve Serap arasında fark yok! İkisi de bu toprakların çocukları; ikisinin ölümü de bizim canımızı acıtıyor!” Ve Genç Siviller o iki çocuğu birbirleriyle konuşturuyor... Ama kalpler o kadar çok bölünmüş, gözler kimliklerle bakmaya o kadar çok odaklanmış ki, “provokasyon” diyenler böylesine bir vicdan hareketine karşı bile, o çocukları ancak “Türk çocuğu” ve “Kürt çocuğu” olarak algılayabiliyorlar...

Biz insançocukları, toprağın altındaki o zengin ‘humus’ tabakasından beslenen bitkiler gibi, kokladığımız havada, kültürel birikimde hayat buluyoruz ve –ağaçlar ve çiçekler gibi- doğulu, batılı, Kürt, Türk, kadın, erkek, Sünni, Alevi, Hristiyan ya da Musevi vb. oluyoruz. Sayısız derecede etkileşimin gerçekleştiği insana dair bir humusun içinden neşet eden bir ‘konum’da, bir ‘bağlam’da bir şeyler ‘oluyoruz’.

Bu ‘olma’ hali, sadece bizim kendi kendimize yaptığımız bir şey değil; ‘biz’ ve ‘başkaları’ birlikte birbirimizin sıfatlarını inşa ediyoruz; birer kelimeyle biz ve ötekileri karşıtlık içinde tanımlıyoruz.

Belki de bu yüzden bizim memlekette “memleket nere hemşerim” sorusu bu kadar yaygın bir şekilde varlığını sürdürüyor ve neredeyse her yeni karşılaşma besmele çeker gibi bu soruyla başlıyor. Yani ‘Türk milleti’ne ait olmanın yetmediği bir ruh hali içinde bir anlamda ötekini konumlandırma çabası... Tabii ki, bu soru bir yandan gayet halisane bir muhabbet çabasının ürünü; ama aynı zamanda, “içinden mi, köyünden mi” gibi ilave soruların gelmesi, muhatap olunan insanın ne kadar ‘garantili’ birisi olduğuna karar verilebilmesini de sağlıyor.

Ya da çok daha farklı bir örnek... Kerhanede çalışan kadın sadece apış arasından müteşekkil, sadece apış arasıyla tanımlanabilecek bir insan değil. O, Türk, Kürt, Fransız, Çerkes, Erzurumlu, İzmirli, Trabzonlu olabilir. Ancak oraya giden erkekler ya da daha geniş anlamıyla sosyal, kültürel ve ataerkil çevre tarafından tek bir boyuta –bedeniyle yaptığı işe- sıkıştırılmış bir insan. Halbuki o kadının o mesleğe gelinceye kadar yaşadığı

hayat ve tecrübeler, izlediği güzergâh, çocuğunu yaşatmak, evini döndürmek için verdiği çabanın ağırlığı asla tek bir boyuta sıkıştırılamayacak kadar koskoca bir dünya ve zengin bir hafıza taşıyor.

Aslında öncelikle, hepimiz humustakine benzer biçimde sayısız etkileşimlerden, birikimlerden beslendiğimiz için 'aynı'yız ya da aynı 'bütün'ün parçasıyız. Ama tam da bu topraktan, havadan, kültürden, sosyalliklerden aynı şekilde, aynı dozlarda beslenemediğimiz için farklıyız. Yani bizim tek tek insanlar olarak bileşimimiz 'tekil'; her birimiz 'tekiliz'.

İşte esas soru da burada ortaya çıkıyor: bu tekilliğin içinde beni ben yapan sayısız parçalardan sadece birinin beni tanımlamasına izin verecek miyim? Ya da sadece bu bileşenle tanımlanmak beni tatmin edecek mi? Ya da soruyu kendimize sormayıp, başkasına yöneltelim: ben başkasını tek bir kelimeyle tanımlama hakkına sahip miyim? Ve devam edelim: ben kendimde veya başkasında tek bir özelliğimin yok sayılmasına ya da aşağılanmasına izin verebilir miyim? Başkasına bunu yapma hakkım var mı? Böyle bir hak yok, çünkü bizi biz yapan hasletlerden birini makasladığımız zaman korkunç bir yoksunluk ve eksiklik duygusu yaşıyoruz. Bu yüzden bizim tekilliğimiz aynı zamanda bir 'bütünlük'.

Tek başımıza, hele tek bir sıfatla, tek bir bileşenimizle (Türk, Kürt ya da başka bir şey) aslında hiçbir halt değiliz. Ancak başkalarıyla beraber bir anlamımız var... Bütünlük içinde (yani humusla birlikte, başkasında da olan özelliklerimle) ve tekilliğimizle (yani bir çiçek ya da ağaç olarak) anlamlıyız...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaosta durulacak yer

Ferhat Kentel 19.12.2009

'Kürt sorunu', 'Kürt açılımı', 'demokratik açılım' konularında hem belirsizliğin hem göz göre göre savaş senaryolarından medet umanların ulaşmak istedikleri hedefe doğru adım adım yaklaşımdan kaynaklanan çaresizliğin hem de bütün bunlara rağmen 'iyi'nin, 'doğru'nun ve değişim isteğinin birarada olduğu bir dönem hiç bu kadar yaşanmamıştı herhalde.

Böyle dönemlerde hepimizin kafasından bir sürü formül geçebilir ve tabii ki, şimdiye kadar uygulanan militarist politikalardan başka yol yoktur deyip, Kürtleri yok sayarak, meseleyi 'terör sorunu' olarak görerek, çocukları yollardan toplayıp cezaevlerine tıkmaya devam ederek 'çözüm' adı altında aslında 'çözumsuzlüğün' pekala farkında olanları saymıyorum bile... Onların izledikleri politikaların sonuçları için geleceği beklemeye gerek yok; çünkü 40 bin ölünün çığlıklarının kulakları sağır ettiği bugünkü manzara onların eseri zaten...

Ancak şimdiye kadar bu memlekette Kürtlerin –en basit ifadesiyle– adam yerine koyulmamış olmalarının farkında olanların bugün için önerdikleri, nasıl konuşacakları, daha da önemlisi nasıl konum alacakları hayati bir önem taşıyor, çünkü bu 'alınacak ya da alınmayacak konumlar' geleceğe doğru yürünecek yolu inşa edecek.

Mesela DTP ne yapmalı? DTP ile ne yapmalı? DTP dışında ne yapmalı? Hangi soru en meşru sorudur? Kürt sorununa barışçı çözüm isteyen genel olarak Türkiyeli demokrat çevrelerin DTP'ye "Meclis'te dur" ya da "Meclis'i terk et", "PKK'yı terörist örgüt olarak ilan et", "Kürt kimliği partisi olmaktan çık, Türkiye partisi ol" türünden akıl vermeleri meşru mudur? Böyle bir durumda, insan kendi kendine "30 yıldır özellikle Güneydoğu'da Kürtlerin yaşadığı travmayı ben yaşamadım, benim onlar adına politika önermem, onlara ders

vermem meşru mudur” diye sormalı herhalde.

Eğer Kürtler sadece Kürtse ve DTP de bu anlamda Kürtlerin partisiyse, ‘ben’im ‘onlar’ adına politika üretip, akıl vermem tabii ki mümkün değil. Bu durumda yapabileceğim iki şey var: ya gayet ‘enternasyonalist’ bir ruhla DTP’nin verdiği mücadeleyle özdeşleşmek, DTP’yi her şart altında onaylamak ve hatta DTP’nin saflarına katılmak ya da DTP ‘Kürt tarafının’ partisi olduğuna göre, beri tarafta kendi partimi kurmak...

Ancak, Kürtler sadece Kürt değilse ya da Kürt meselesi sadece bir etnik mesele değilse, bu mantığın işlemesi pek mümkün görünmüyor. Kürtler aynı zamanda kadınlardan, erkeklerden, gençlerden, yoksullardan, işadamlarından vb. oluşan ve memleketin diğer taraflarıyla birçok yönden içiçe geçmiş ve tam da bu nedenle benimle hem aynı topraktan beslenip hem de aynı otoriter yapılar tarafından –farklı ölçülerde de olsa- mağdur edilmiş bir topluluk ise, benim onlarla başka bir düzeyde ortak siyaset yapabilmem gerekiyor. Kaldı ki, benden sadece ‘etnik sıfatı’ ve bu sığata bağılı olarak yaşadığı tecrübe farklı olan birisiyle, örneğin, Ergenekon konusunda ayrı yerlerde durmam mümkün mü? Bu devlet Kürtleri (ya da “irticayı”, Ermenileri vb.) göstererek beni de esir aldıysa, Kürt meselesi bir Türk olarak benim de meselemdir; hatta bu açıdan Kürt meselesi bir Türk meselesidir.

Ben yakılan köylerin, işkencelerin, yargısız infazların Güneydoğu cehennemini yaşamadım; ben orada biriken acı ve öfkeyi anlatmayı beceremem, bu yüzden oradan yükselen çığlığı sese dönüştürecek bir bedene ihtiyaç var. Tam da bastırıldığı için, ötekileştirildiği için Kürt sıfatını korumak gerekecek. Ama bilmek gerekiyor ki sadece Kürt olmak yetmeyecek ve DTP sadece kimlik odaklı kaldığı sürece, otoriter ulus-devletin, milliyetçiliği hem sığınılacak bir yer hem de bir silah olarak araçsallaştırmak için ihtiyaç duyduğu ‘ötekisi’ olmaya, “kurucu dışarı” işlevini görmeye devam edecek. Kısır döngü içinde, acı çeken ve acı çektikçe isyan eden kimlik, o ırkçılığa varan milliyetçiliğin terminolojisini, gramerini –homojenleştiren, ayrıştıran, bölen kimlik tanımlarını- yeniden üretecek.

Yani DTP’ye ya da Kürtlerin sesini duymaya çok ihtiyaç var. DTP’nin ya da Kürtlerin yapacakları çok şeyler var; çünkü anlatılması gerekeni, Kürtlerin yaşadıklarını, ne istediklerini o sığata sahip olanlardan başka kimse daha iyi anlatamaz. Bunun hemen yanı sıra Kürtlerin ancak diğer Türkiyelilerle ya da diğer Türkiyelilerin ancak Kürtlerle –Kürtleşerek- yürüyebilecekleri bir yol var. Ve tabii ki, sıfatları arasında hangi etnik ya da dinsel tanımlama olursa olsun, bu memleketin vicdan sahibi insanların tümünün buluşacağı Türkiye’nin demokratikleştirilmesi meselesi var.

Dolayısıyla bu meselede en doğru olduğu ileri sürülebilecek tek bir konum yok... Aynı anda durulacak ve aralarında dolaşılacak çok konum var. Bu konumlar arasında bizzat muhabbet halinde olmaktan başka çare yok... Bu insan tekinin de tek bir kimliğe sıkıştırılmaması demek aynı zamanda.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş için ‘sadakat’

Ferhat Kentel 26.12.2009

Demokratik açılımı, barışı tartıştığımız günlerde, önce taşıdığı ‘derin bağlantılar’ pek bilinemese de, ‘derin mantığı’ pekala hissedilen ve DTP’lilerin de mahkûm ettiği Tokat-Reşadiye saldırısı ve DTP’nin kapatılmasıyla gerilim tırmandırıldı; sonra DTP kanadından gelen sağduyu ve siyaset yapma arzusuyla ortalık yatıştı. Her şeyde

rağmen, bu memleket barışı hak ediyor ve barışı başarabilir duygusu öne çıkarken, siyasetin her şeye rağmen devam edebileceğine dair çok güçlü bir irade varken, bu sefer 16'sı belediye başkanı olmak üzere, 80'e yakın Kürt siyasetçi gözaltına alındı. Öyle anlaşıyor ki, "barış bizi bozar" derin mantığının sahipleri inatla kendi planlarını gerçek kılmaya çalışıyorlar.

Şimdiye kadar uygulanan stratejiyle hayat damarları dumura uğratılıp, psikolojisi bozulan Türkiye toplumu üzerindeki bu tahakküm ve ilgili derin planlar nereden güç alıp, meşruiyet buluyor?

Tabii ki, bir yandan, ellerinde bulunan ya da zamanı geldiğinde ortalığa çıkaracakları toprak altındaki silahlara ve bu silahları kullanmak için vesile olarak provoke edecekleri 1 Mayıs, Maraş, Sivas gibi olaylara güveniyorlar. Ama öte yandan ve daha da önemlisi toplumun bir kesiminde yarattıkları, her geçen gün yaratmaya devam ettikleri "sadakate" güveniyorlar.

Sadakat ise çok boyutlu ve çok geniş bir alanda inşa edilebilen, edilmesi gereken bir duygu hali... İlkokuldan başlar örneğin; tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi, beden eğitimi, milli güvenlik derslerinde devam eder; 'zorunlu askerlik hizmetiyle' en güçlü biçimine ulaşır. Zorunlu askerlik hizmeti asla rasyonel olarak anlatamayacağınız, ispat edemeyeceğiniz bir gerekliliği insanların duygularını devreye sokarak, duyguları üzerinde tahakküm kurarak dayatma imkânı verir. Askerlik bir bakıma, Allah'a teslim olmuş veya başka bir hayat hayal eden ya da kendisini ailesine vakfetmiş, işine, gücüne, sevgilisine odaklanmak için zaman isteyen insanların tek bir duyguya teslim alınmasıdır. Emiri kutsal kabul ederek, kendini ve bedenini sıfırlayarak, hayal edilmiş bir büyük bedene teslim olmak...

Böyle bir bağlılık, böyle bir teslim olma duygusu rasyonel olarak anlatılamazdı, insanlar ikna edilemezdi. Eğer edilebiliyor olsaydı, askerlik zorunlu olmazdı öncelikle; çünkü o yaşa gelen genç insanlar yıllardır 'akıl yürüterek' algıladıkları bilgiler eşliğinde koşa koşu askere giderlerdi.

İnsanlar askere geldikleri zaman, bedenlerini teslim etme gerekliliği de rasyonel olarak anlatılamazdı. Eğer anlatılabiliyor olsaydı, komutanlar her söyleyecekleri şeyi bağıra bağıra anlatmazlardı; askerler de anladıklarını söylemek için bağıra bağıra cevap vermek zorunda kalmazlardı.

Ancak tornaya sokup insanları büyük bir güçle teslim almanın, onların sadakatini elde etmenin belki de en önemli tarafı bizzat biçimin kendisi...

Öyle bir biçim ki, verilen emrin kendisinden bile daha önemli olacak, unutulmayacak; asker gibi davranmak askerlikten bile daha önemli olacak; alt ve üstü bilecek, dost ve düşmanı bilecek; bağırarak biat etmeyi, uymayı bilecek; bağırırken 'varolduğunu' düşünecek, bağırırken aslında kendinde varolan sesi susturmasını bilecek.

Aslolan tam da bu biçim sayesinde hayatın tamamını askerliğe çevirmek. Ancak hayat çok karmaşık ve çok zengin; her ne kadar bu tornadan geçilse de 'askerce' olmayan başka varoluş halleri nedeniyle, askerî mantığı fiilen bozan başka sesler çıkabiliyor. İşte böyle durumlarda sadakati ve 'askerce inanma'yı hayatın bütününe kuşatacak şekilde elde etme çabaları ve sürekli yenilenen teknikler devreye giriyor.

Televizyonlarda, *Kurtlar Vadisi* ve onun açtığı yolda ortaya çıkan 'özenti' dizilerden sonra, şimdi de Kürt meselesine, daha doğrusu, hem popüler hamasetten beslenip hem de o popüler hamaseti katmerlendirerek besleyen kanallarda o sorunun temsil edildiği biçimiyle "terör meselesine" el atan diziler ya da *Nefes* gibi filmler piyasaya girmeye başladı. Samanyolu'ndaki *Tek Türkiye* dizisinden sonra şimdi de TRT'de *Sakarya Fırat*

adlı bir dizi başladı örneğin. Bunlar bir tarafa "Türk" çocuklarını, diğer tarafa "Kürt" çocuklarını koyup milliyetçi duygulara ve piyasaya hitabeden diziler... Bazı istisnaları var tabii ki (mesela PKK'ya karşı savaşan askerler arasında bir Kürt de olabiliyor) ama bütün bu dizilerde gayet net bir biçimde sadece beyaz ve siyahtan oluşan, "bizimkiler" ve "onlar" kategorilerinde insanların savaşını görüyoruz.

Haftaya devam etmeden önce şu kadarını not düşeyim: bizim derin mantık sahiplerinin stratejileri orijinal olmadığı gibi, yaptıkları filmler de orijinal sayılmaz. Onların ne milliyetçilikleri ne de sadakat elde etmek için kullandıkları teknikler orijinal sayılır. ABD'nin sadakat üretme teknolojilerinin kötü kopyalarından başka bir şey değiller...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taklit kurgulara sadık yurttaşlar

Ferhat Kentel 02.01.2010

Yüz küsur yıldan beri devam eden modern ulus-devlet inşası, bitmek tükenmek bilmeyen bir sadakat üretimine rağmen bir türlü tam olarak gerçekleşemiyor. Bu başarısızlıkta şüphesiz, bu devletin ve devleti üretme tekniklerinin bu topraklara yabancı olması büyük bir rol oynuyor. Bedene zerkedilmeye çalışılan bu yabancı 'kan', sürekli olarak farklı toplumsal kesimlerin itirazlarıyla krize giriyor.

Bu yabancı 'kan'ın izlerini İtalyan Ceza Yasası'nda, İsviçre Medeni Kanunu'nda ya da bürokrasinin, eğitimin çeşitli boyutlarında görmek mümkün. Mesela birbirleriyle çelişkili olsa da, 'ulus' söyleminin bir yandan 'Orta Asya', 'Ergenekon' efsaneleri gibi uzun bir tarihsel güzergâhtan gelen etnik ve homojen bir kimliğe atıfta bulunması (bkz. Alman milliyetçiliği), diğer yandan "eski rejim"i yıkılıp (bkz. Fransız ya da Sovyet devrimi), yerine kurulması gereken yepyeni bir ulus ve yepyeni bir insanı (dinsel ve etnik kimlikler üstü) hedeflemesi Avrupa'da daha erken zamanlarda kurulan ulus-devletlerden derleme bir ideoloji içeriyor. Bu derleme ideolojiyi hayata geçirmek için kullanılan teknolojiler, resmî bayramlar ve ritüelleşen seremonileri, 19 Mayıs gibi bedenin performansını totaliter devletin bedeniyle bütünleştiren toplu modern ayinler (bkz. Nazi Almanyası ve Sovyet pratikleri) hep bu taklit tekniklere örnek verilebilir.

Bu taklit konusunda belki de en önemli örnek Prusya ordusunun taklidi... Ve Prusya taklidi konusunda da *İDEA – İnsan Bilimleri Dergisi*'nde (Cilt: 1, Sayı: 1, Bahar 2009, Belge Yayınları) yayımlanan ve bu taklidin çok incelikli bir biçiminde izlerini sürüp analizini yapan iki makale (Gencer Özcan, "Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Ordusunda Prusya Etkisi" ve Sacit Kutlu, "Alman Kaynaklarına Göre Osmanlı Ordusu'nda Prusya Etkisi"), önce Osmanlı daha sonra Türk Ordusu'nda yenilenmeyi sağlamak için görevlendirilmiş Prusyalı subayların (mesela Goltz 'Paşa') 'yol göstericiliğinde' *millet-i müselleha* (silahlanmış millet) olarak tercüme edilip, adapte edilen *Volk in Waffen* bugünkü "ordu-millet", "asker-millet" ya da "her Türk asker doğar" ezber söylemlerinin kökeni hakkında yeteri kadar ipucu veriyor...

Şüphesiz Prusya (ya da Alman) ordusunun 2. Dünya Savaşı'nın sonunda uğradığı yenilgiyle gözden düşmesi, Alman hayranı olan silahlı seçkinlerin yeni galiplere doğru yönelmesi ve Soğuk Savaş döneminde ABD'nin formasyonuna tâbi olmasını da beraberinde getirdi. Ve sadakat üretme teknolojileri de bu yeni ağabeyin mantığına paralel bir gelişim gösterdi.

Ama bu tekniklerin kullanılması yönündeki kararları sadece bir asker ve sivil elit grubun kendi zamanlarına

uygun olarak dışarıdan öğrendikleri ve zaman içinde içselleştirip ait oldukları bir ideolojinin doğrudan sonucu olarak görmek mümkün değil. Çünkü aynı zamanda, güç ilişkileri içinde korunan çıkarlar ve bu çıkarların görünmez kılınması için adeta dinsel faaliyet gibi tekrarlanan sloganlar, marşlar, ritüeller vb. söz konusu.

Bu taklit edilen uygulamalar, sırf 'taklit' oldukları için bir çırpıda teşhir edilip, 'yok' olabilecek unsurlar değil. Çünkü taklit, öncelikle zaten güç ilişkileri içinde yapılan bir derleme. Yani başka devletler (ya da toplumlar, gruplar, bireyler) daha 'güçlü' oldukları için zayıflar onları taklit ederler. Ancak, güç ilişkisi içinde içeri dahil edilen taklit unsuru, öte yandan içeride de egemen ilişkiler içinde görünmez olur ya da bizzat egemenlik ilişkileri görünmez kılınır. Taklit eden egemenler bunu yaparken de 'nezih' bir dil eşliğinde "çağın gereklerine uyum sağlamak gerektiğini" bize anlatırlar. Ama hâkim zümre ve sınıfların çıkarları üzerine inşa olmuş bu "gereklilik" karşısında itiraz ya da isyan eden, aslında "çağın gereklerine uygun olarak" hareket eden bu talep sahiplerine karşı kullanılmaya çalışılan "yerli-ulusal" dil ise tam manasıyla kocaman bir hayali kurgudur. İtiraz edenlerin "kökünün dışarıda olduğunu" söylemeye çalışan aynı dil sahipleri de aynı zamanda bu hayali kurgunun inşaatında çalışan ustabaşlarıdır.

İşte bugün bu ustabaşları, bütün gayretleriyle sadakat üretimini yapıyorlar... Hayali kurgularına inandırmak için "kimse isyan etmezken isyan eden Kürtleri" ötekileştirerek, askerî, hukuki ya da medyatik yollarla "teröristlerin partisi" olarak her vesileyle işaret ettikleri DTP'yi kapatırken, inşa ettikleri sadakate güveniyorlar. Ve yarattıkları 'sadık beyaz yurttaşlar' işte o zaman –AKP kapatılacak gibi olduğu zaman, başörtüsü üniversitede yasaklandığı zaman yaptıkları gibi- sevinç çığlıkları atmaya başlıyorlar.

2010 rakamıyla yeni olduğuna inanmak istediğimiz yılın hiç olmazsa geçen senekine kıyasla daha makul bir yıl olması dileğiyle...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Militan sadakat

Ferhat Kentel 09.01.2010

'Taklit bir hayal' olarak modern ulusal kimliğin ve 'yurttaşın' inşasında, 'yukarıdan aşağıya' uygulanan politikalar ve 'ikna' çabalarının yanı sıra, işin bir de 'aşağıda' işleyen tarafı var. Yani insanlar sadece otorite merkezlerinden yukarıdan aşağıya yollanan mesajları pasif bir biçimde emip, 'sadakat' göstermiyorlar, aynı zamanda belli zamanlarda bu sadakatin üretilmesinde daha aktif olarak yer alıyorlar.

Soru şu: Toplumun kendi içinde yaşadığı ilişkilere yabancı bir 'kan' zerkedildiği zaman, bu yeni 'hayal'in tahakkümünün altına girenler ne yapacaklar? Ve daha sonra zaman geçip, bu hayal bizzat başka alternatifler tarafından sorgulanıp krize girdiği zaman ne yapacaklar? Daha doğrusu bu kriz zamanlarında ortaya çıkan davranış ve tutumlar nasıl yorumlanabilir? Bu konuda Albert O. Hirschman'ın *Exit, Voice, and Loyalty: Responses to Decline in Firms, Organizations, and States* (Terk, ses ve sadakat: Şirketlerde, örgütlerde ve devletlerde çöküşe karşı cevaplar) kitabında geliştirdiği model oldukça zihin açıcı.

Hirschman'a göre, kriz durumunda verilen üç cevap var. Bunlardan birincisi 'terk'; yani dayanılmaz hale gelen toplumsal oyunun dışına çıkmak, kendi içine –gettoya- kapanmak ya da yer altına inmek, dağa çıkmak, vs... İkincisi 'ses'; yani farklı olduğunu, düşündüğünü dile getirmek, itiraz etmek, oyunu terk etmeyi reddetmek, pes etmemek, inatla konuşmak, çözmeye çalışmak... Üçüncüsü ise 'sadakat'; yani egemen dile, yapıya, patrona,

devlete vs. biat etmek, egemenle özdeşleşmek, güçsüzlüğünü kabul etmek, teslim olmak...

Bu üç cevap, şüphesiz, birbirlerinden bağımsız değiller. Birisi veya ikisi olduğu için diğerleri de varlar. Yani örneğin sadakat üretiminin yarattığı 'kendine yabancılaşma' dayanılmaz bir hal aldığı zaman, birileri yeter artık deyip seslerini yükseltebiliyorlar ya da eğer kalmak ve direnmek için sahip olduğu 'sermaye' yetersiz ise, maruz kaldıkları baskılara daha fazla tahammül edemeyip, terk edip gidiyorlar. Ya da bir şirket veya devlet artık işlerini yürütemiyorsa, seslerini yükseltmeye başlayanlar, bizzat hemen yanıbaşlarındaki insanların konformist taraflarını harekete geçirebiliyorlar. Bunlar, birilerinin konuşuyor olması ya da birilerinin terk edip, varolan yapıya bodoslamadan savaş açıyor olması karşısında, değişimin getireceği risk yerine, değişmemenin –en azından şimdilik- varsaydığı "güvenli" sularda kalmayı tercih edebiliyorlar.

Bu açıdan bakıldığında 'sadakat' belki de büyük ölçüde bir çaresizlik hali. Kendi kelimelerini bulamamak, daha önce üretilmiş ezberleri tekrarlamak, bu ezberleri, tekrarlaya tekrarlaya tek hakikat olarak benimsemek. Hatta sadakat durumu insanın kendi içindeki savaşı kaybettiği en travmatik durum.. Ancak bu travmayı aşmak için teslim olunan söylemin ana çekirdeğiyle özdeşleşilip militanlaşma söz konusu.

İşte, topluma dışarıdan apartma hayallerle inşa edilmeye çalışılmış olan ve korunmak istenen düzen meşruiyetini kaybettiğçe, hem sadakat üretimi hem de sadakatin militanlaşması, hem daha elzem hem de daha görünür hale geliyor.

Öncelikle tabii ki, 'sadakat'ın, herhangi bir toplumda yerleşik olan düzenin ekonomik, sosyal ve kültürel söylemiyle temelden sorunlu ilişkisi olmayan kesimlerin neredeyse doğal uzantıları olduğu söylenebilir. Şimdiye kadar sürmüş olan ve "doğruları", "idealleri", "gerçek tarihi", "makbul vatandaş temsillerini" gösteren iktidar söylemi bu kesimlerin bizzat 'varlıklarında' tecelli eder. Bu kesimler düzenin başarısıdır ve özenilmesi gereken ideal öznelerdir; bu halleriyle düzenin propaganda araçlarıdır.

Fakat öte yandan, bu özenilen kesimler, sınıflar ve kültürel gruplar muhalefetsiz bir varoluşa sahip değildir. Onların nasıl düzenle, hâkim kodlarla örtüşmüş, 'ideali' temsil eden bir 'duruşu', 'dili', 'kılık kıyafeti' falan varsa, başkalarının da farklı 'duruşları', farklı 'dilleri' ve farklı 'sesleri' vardır.

Ve düzen hareketsiz, mücadelesiz, değişime kapalı bir şey olmadığı içindir ki, bu farklı sesler, farklı 'düzen' potansiyelleri, bizzat varlıklarıyla, cari düzeni ve onun ayaklı propaganda araçlarını tedirgin eder. İşte bu potansiyel alternatiflerin önceleri yarattığı 'belirsizlik' durumu, daha sonraları ise aynı alternatifler güçlü seslerle daha görünür oldukça, düzen için 'krize' dönüşür. Cari düzenin 'ideal' dilleri ve taşıyıcıları ise böyle bir durumda sadece 'özenilen varlıklarıyla', artık durdukları yerde propaganda yapamaz hale gelirler.

İşte bugün Türkiye'de Ergenekon savunuculuğuna soyunan ve beyaz faşizme kitle tabanı sunan eğitimli orta sınıfa ait kesimler, giderek bir 'eski'ye dönüşme riski taşıyan ve sınıfsal ve kültürel olarak sahip oldukları huzurun timsali olan 'ideal düzenlerinin' yılmaz savunucularına, militan sadakat havarilerine dönüştüler.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant'ı yattığı yerden kaldırmak

Ferhat Kentel 16.01.2010

Onun bedenini kaldırıma düşürenlerden, düşürtenlerden daha çok bu toprakların evladı olan Hrant öldürüleli üç yıl oldu.

Ne kadar çok şey değişti, ne kadar çok şey aynı kaldı; ne kadar çok umutsuzluklara kapıldık, ne kadar çok yepyeni umutlarla dolduk bu süre içinde...

Yorulduk her gün yeni bir skandala uyanmaktan, bildiğimiz karanlıkları yeniden keşfetmekten. Her gün yeniden kendimizle, başkalarıyla hesaplaşmak zorunda kaldık. Kimimiz işin kolayına kaçtı, kimimizin canı acıdı bu hesaplaşmada.

Ve Hrant hâlâ aramızda, bizi yeniden düşünmeye çağırıyor. Neden koruyamadık onu ve anlattıklarını, kardeşlik arzusunu, birlikte iyileşme çağrısını? Tabii ki yargının görevi bu cinayetin tüm arka planını açığa çıkarmak ama biz bu memleketin vatandaşları kocaman bir çoğunluk olup, vicdanımızla, dilimizle neden bugüne kadar sadece iki-üç tane tetikçi katilden öteye gidemedik, neden tüm travmalarımızdan arınmak için elle tutulur adımlar atamadık?

Canımızı acıtma pahasına kafa patlatmak ve saklandığımız yerlerden çıkmak gerekiyor. Çünkü Hrant'ın öldürülmesine şu veya bu ölçüde ortak olduk hepimiz. Çünkü 6-7 Eylül'e de sessiz kaldık. Bir kısmımız dün Alevilerin Maraş'ta, Madımak'ta katledilmesine, bir başka kısmımız bugün Romanların linç edilmesine, bir kısmımız Kürt siyasetçilerin yaka paça Meclis'ten atılmasına, Güneydoğu'da Terörle Mücadele Kanunu mağduru çocukların aylardır hapislerde sürünmesine, bir kısmımız ise başörtülü öğrencilerin üniversite kapılarında aşağılanmasına seyirci kaldık. Bizim tek tek bireyler olarak, hepimizin bir günahı var.

Biz aslında bütün bu günahları işleyenlerin almış oldukları "eylem" kararlarına katılan bireyleriz. Biz bizzat almadık bu kararları ama alınmış kararların arkasına saklandık. Ve her bir karara toplu katılım suçumuzu azalttı; bu azalan suçla idareten yaşamayı tercih ettik; vicdanımızın derinlerinde hesaplaşmak gibi bir azaftan kurtulduk ve yarım yamalak da olsa ruh sağlığımızı koruduk bu sayede.

Her birimizin en azından bir suç ortaklığı olduğu için, her türlü yöntemle başvurarak, hepimizi birlikte içine almaya çabalayan soyut, objektif ve soğuk ve sanki tüm zamanlar için geçerli doğruları ve kuralları tesis ettiğini iddia eden dil bugüne kadar varlığını sürdürdü. O dili varlıklarının en kutsal koruyucusu olarak yaşatmak için çabalayanlar, yani bugün "Ergenekon" adıyla ete kemiğe bürünen zümre, zihniyet ya da şebeke Hrant'ı öldürdüğü zaman bu cinayete (destek olacaklar bir kenara) en azından sessiz kalarak ya da çeşitli "ama"lar sayarak ortak olacakların bulunacağını biliyorlardı.

Yanılmadılar; Hrant öldürüldükten sonra, bir sürü insan "yazık oldu, çok üzüldüm ama o da çok konuştu, çok ileri gitti" türünden vicdan rahatlatıcı öz-ikna operasyonları gerçekleştirdiler. Çünkü başka türlü bir dil kullanmak çok zordu. Çünkü kendileri de konuşamayan, konuşmaktan korkan, konuşma cesareti kırılmış insanlar "konuşmama kararlarını" makul göstermek zorundaydılar. Muhayyel bir konuşmama kararı altına attıkları imza, aslında Hrant'ın ölümüne karar verenlerin de saklanmalarını kolaylaştırdı. Yani sadece konuşamayanlar saklanmadı, bizzat şebekenin kendisi de saklanabildi.

Ergenekon'un bu kadar derine işlemiş olması, her taşın altından çıkıyor olması, bu ortaklaşa "sessiz kalma" kararıyla ilişkili ve her birimiz aslında birer "taş"ız; hepimiz altımızda Ergenekon'un suçlarından birini saklıyoruz.

Ama bu suçlara, bu umutsuzluğa rağmen, umuda dair başka bir şeyler de oluyor. Çünkü bir suç zihniyeti ve

şebekesi olarak Ergenekon'un kullandığı "vatan, millet" dili, biz Ergenekon'u keşfettikçe, trajikomik bir hal alıyor. Çok daha rafine bir mobilite düzeyine ulaşan, çok daha fazla renklerinin farkına varan toplumsal kesimlere hitap etmeye çalışan bu dil, zaman dışı kalıyor. Sessizlik anlaşması yapanlar da dahil olmak üzere, toplumun çok önemli bir kesimi bu dilin altından kayıp gidiyor.

Totalitenin içinde ve arkasında bireyi görünmez yapan, suça ortak eden, "ateşli" tonlarına rağmen, buz gibi olan bu dil, insanı ve onun tekilliğini anlatamıyor. O tekillik bulabildiği her yerde kendini başka yollarla anlatmaya çalışıyor.

Bu çabalama sayesinde ki, bugün gerçekten dokunulmaz olduğunu zanneden Ergenekon'u konuşuyoruz. Ve çünkü Ergenekon nasıl her taşın altına saklanabildiyse, hafızalarına, kültürlerine saldırdığı insanlar konusunda ise entelektüel sermayesi tükendi ve çok kötü "taşa çarptı".

Şimdi ise, Delal Dink'in dediğini yapma zamanı... Hadi kaldıralım Hrant'ı yattığı yerden... Mesela Romanlara, Kürtlere sahip çıkabilirsek o da kalkacak yerinden. Biraz kendimizin dışında birilerini düşünelim. "Ama onlar da..." demeden...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TMK mağduru çocuklar için Başbakan'a açık mektup

Ferhat Kentel 23.01.2010

Sayın Başbakan, size önce bir hikâye anlatmak istiyorum.

Geçen sene Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencileriyle birlikte Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji öğrencileriyle Van'da buluşmaya gittiğimizde, çevreye yaptığımız gezilerden birinde, köylerinden zorla çıkartılmış, kendi topraklarında mülteci durumuna düşmüş insanların yerleştirildikleri mahallelere de gittik.

Otobüsümüzle bir mahalleye girdiğimizde top oynamakta olan çocuklar oyunlarını bir kenara bırakıp hemen etrafımızı sardılar. Yani biz onlar için o kadar ilginçtik ki, oyunlarını bile bıraktılar; biz adeta onlar için yeni, değişik bir "oyun"un parçasıydık. Orada bulunduğumuz süre içinde peşimize takılıp, dolaştığımız her sokağa girdiler. Bir müddet sonra "Batı"dan gelen gazetecilere hep yaptıkları gibi, "oralı" olmaya dair özelliklerini göstermeye, yani küçücük parmaklarıyla zafer (V) işareti yapmaya, Kürtçe sloganlar atmaya başladılar. Adeta bizim için, şen şakrak bir şekilde, bir "Kürt çocuğu performansı" sergilediler, yani bizim için, "bildikleri" türden bir karşılama yaptılar, bizi dost bilerek, eğlenerek... Ama oyunlarının en ilginç tarafını en sona saklamışlardı. Oradan ayrılırken, otobüsümüzü taşa tuttular!

Bu "taş atma oyununu" anlayabilir misiniz Sayın Başbakan? Biz üzerinde çok konuştuk; bir sürü sosyolojik, psikolojik açıklama yaptık tabii... Ama bu taş atma oyununu ne sosyologlar, ne psikologlar, ne polisler, ne savcılar, ne yargıçlar, ne Türk ne de Kürt milliyetçileri anlayabilirler. Çünkü, ne yazık ki, biz artık büyüdük ve o çocukluk hallerini unuttuk. O hale geri dönmemiz de imkânsız. Bizim yapmamız gereken tek şey, haddimizi bilip, çocukluğun karmaşık dünyasının hiç de bizim büyük laflarımız, kibirli açıklama ve analizlerimizle anlaşılabilir olmadığını teslim etmektir.

Peki, biz toplum olarak nasıl oluyor da çok iyi anlamış gibi yaparak, içi dünya kadar kimlik vb. kurgu ve

önyargılarla dolu beyinlerimizle, büyüklerin büyükler için tasarladıkları ve Terörle Mücadele Kanunu adı verilmiş bir kanun vasıtasıyla o çocukları onar yüzer cezaevlerine doldurabiliyoruz?

Bizim o çocukları anlamamız imkânsız, ama yaşadıkları çevreyi belki biraz anlayabiliriz. Öyle bir bölge ki, bir takım komutanlar şehirlere korku salmak için bombalar yağdırdıklarını itiraf ettiler. Babalar, ağabeyler gece yarısı kapılar kırılırcasına çalındıktan sonra alıp götürüldüler. Öyle bir zamanda o çocukları hayal etmeye çalışalım.

İsrail, taş atan Filistinli çocuklara acımasız bir şekilde saldırırken canımız acıdı değil mi? Oradaki çocukları haksız İsrail'e direnen kahramanlar ve buradaki çocukları teröristler tarafından kandırılmış çocuklar olarak görmek gibi net bir farkla anlama kapasitesine sahip miyiz gerçekten? Bizim çocuklarımız daha kolay kandırılabilir çocuklar mı?

Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları, aylardır bu çocuklar için kamuoyunda duyarlılık yaratmaya çalışıyorlar. Haksızlığa gösterilecek haklı bir isyan duygusuyla ya da basit bir itiraz mantığı üzerinden değil; somut öneriler getirerek, ortada çocuklarla ilgili bir sorun olduğunu kabul ederek ve TMK'da makul değişiklikler önererek yapıyorlar bu faaliyeti.

Sayın Başbakan, tabii ki ÇİAÇ, uluslararası sözleşmelere de dayandırıyorlar bu taleplerini; ama ben sizden bugün gözaltında, tutuklu ya da hapis cezası almış çocukları ve onların yaşadıkları tarifi imkânsız hapishane koşullarını biraz olsun hayal etmenizi diliyorum.

Bu mesele, Kürtlerin, Ermenilerin, başörtülü kızların, Alevilerin ya da Avrupa'da göçmenlerin adam yerine konulmak, kültürlerine, kimliklerine, kişiliklerine, hafızalarına sahip çıkmak için gayet haklı bir biçimde verdikleri mücadele gibi bir şey değil. Bu çok daha temel ve basit bir mesele. Onlar sadece çocuk. Onların üzerlerine pazarlık yapacakları bir kimlikleri bile yok.

Demokratik açılımın başlayacağı ve en çok ikna edici olacağı belki de en gerçek dünya çocukların dünyası...

Çok zor bir şey değil onlara sahip çıkmak... Bu yüzden size yazdım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TMK mağduru çocuklar için Başbakan'a açık mektup

Ferhat Kentel 23.01.2010

Sayın Başbakan, size önce bir hikâye anlatmak istiyorum.

Geçen sene Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencileriyle birlikte Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji öğrencileriyle Van'da buluşmaya gittiğimizde, çevreye yaptığımız gezilerden birinde, köylerinden zorla çıkartılmış, kendi topraklarında mülteci durumuna düşmüş insanların yerleştirildikleri mahallelere de gittik.

Otobüsümüzle bir mahalleye girdiğimizde top oynamakta olan çocuklar oyunlarını bir kenara bırakıp hemen etrafımızı sardılar. Yani biz onlar için o kadar ilginçtik ki, oyunlarını bile bıraktılar; biz adeta onlar için yeni, değişik bir "oyun"un parçasıydık. Orada bulunduğumuz süre içinde peşimize takılıp, dolaştığımız her sokağa girdiler. Bir müddet sonra "Batı"dan gelen gazetecilere hep yaptıkları gibi, "oralı" olmaya dair özelliklerini göstermeye, yani küçücük parmaklarıyla zafer (V) işareti yapmaya, Kürtçe sloganlar atmaya başladılar. Adeta bizim için, şen şakrak bir şekilde, bir "Kürt çocuğu performansı" sergilediler, yani bizim için, "bildikleri" türden bir karşılama yaptılar, bizi dost bilerek, eğlenerek... Ama oyunlarının en ilginç tarafını en sona saklamışlardı. Oradan ayrılırken, otobüsümüzü taşta tuttular!

Bu "taş atma oyununu" anlayabilir misiniz Sayın Başbakan? Biz üzerinde çok konuştuk; bir sürü sosyolojik, psikolojik açıklama yaptık tabii... Ama bu taş atma oyununu ne sosyologlar, ne psikologlar, ne polisler, ne savcılar, ne yargıçlar, ne Türk ne de Kürt milliyetçileri anlayabilirler. Çünkü, ne yazık ki, biz artık büyüdük ve o çocukluk hallerini unuttuk. O hale geri dönmemiz de imkânsız. Bizim yapmamız gereken tek şey, haddimizi bilip, çocukluğun karmaşık dünyasının hiç de bizim büyük laflarımız, kibirli açıklama ve analizlerimizle anlaşılabilir olmadığını teslim etmektir.

Peki, biz toplum olarak nasıl oluyor da çok iyi anlamış gibi yaparak, içi dünya kadar kimlik vb. kurgu ve önyargılarla dolu beyinlerimizle, büyüklerin büyükler için tasarladıkları ve Terörle Mücadele Kanunu adı verilmiş bir kanun vasıtasıyla o çocukları onar yüzer cezaevlerine doldurabiliyoruz?

Bizim o çocukları anlamamız imkânsız, ama yaşadıkları çevreyi belki biraz anlayabiliriz. Öyle bir bölge ki, bir takım komutanlar şehirlere korku salmak için bombalar yağdırdıklarını itiraf ettiler. Babalar, ağabeyler gece yarısı kapılar kırılırcasına çalındıktan sonra alıp götürüldüler. Öyle bir zamanda o çocukları hayal etmeye çalışalım.

İsrail, taş atan Filistinli çocuklara acımasız bir şekilde saldırırken canımız acıdı değil mi? Oradaki çocukları haksız İsrail'e direnen kahramanlar ve buradaki çocukları teröristler tarafından kandırılmış çocuklar olarak görmek gibi net bir farkla anlama kapasitesine sahip miyiz gerçekten? Bizim çocuklarımız daha kolay kandırılabilir çocuklar mı?

Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları, aylardır bu çocuklar için kamuoyunda duyarlılık yaratmaya çalışıyorlar. Haksızlığa gösterilecek haklı bir isyan duygusuyla ya da basit bir itiraz mantığı üzerinden değil; somut öneriler getirerek, ortada çocuklarla ilgili bir sorun olduğunu kabul ederek ve TMK'da makul değişiklikler önererek yapıyorlar bu faaliyeti.

Sayın Başbakan, tabii ki ÇİAÇ, uluslararası sözleşmelere de dayandırıyorlar bu taleplerini; ama ben sizden bugün gözaltında, tutuklu ya da hapis cezası almış çocukları ve onların yaşadıkları tarifi imkânsız hapisane koşullarını biraz olsun hayal etmenizi diliyorum.

Bu mesele, Kürtlerin, Ermenilerin, başörtülü kızların, Alevilerin ya da Avrupa'da göçmenlerin adam yerine konulmak, kültürlerine, kimliklerine, kişiliklerine, hafızalarına sahip çıkmak için gayet haklı bir biçimde verdikleri mücadele gibi bir şey değil. Bu çok daha temel ve basit bir mesele. Onlar sadece çocuk. Onların üzerlerine pazarlık yapacakları bir kimlikleri bile yok.

Demokratik açılımın başlayacağı ve en çok ikna edici olacağı belki de en gerçek dünya çocukların dünyası...

Çok zor bir şey değil onlara sahip çıkmak... Bu yüzden size yazdım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Allallalla!' Allah Allah

Ferhat Kentel 30.01.2010

General Başbuğ'un geçenlerde yumruğunu vura vura yaptığı konuşmadaki "Hücuma giden askerlere Allah Allah dedirten ordu" sözleri benim de kafama takıldı.

Meşhur şiddet yılları... diyerek bir romanın birinci cümlesi gibi edebî bir giriş yapayım derken, "hangileri" şeklinde gayet anlamlı bir soru gelebileceği için hemen belirteyim: 70'lerin ikinci yarısı... Yani 80 darbecilerinin bizzat kendilerinin "balyozlayıp" sonra da "bitirdiklerini" iddia ettikleri şiddet dönemi...

Başta siyasallaşmış ve kutuplaşmış gençlik olmak üzere, bütün memleket, hep beraber "şiddetli bir oyun" oynuyoruz. Memleketin kara çocuklarının bir kısmı yaşadığı zamana olan isyanını, kinini "gominist" tehlikeye karşı düzenin, kapitalizmin, son Türk devletinin bekçiliğine soyunarak yapıyor; acımasızca öldürüyor. Aynı kara çocukların bir başka kısmı da devrim istiyor; bunun için ve de faşist saldırılara karşı savunmak için "devrimci şiddete" inanıyor. Sonuç: 5000'den fazla "şehit"...

Ayrıca, sol "fraksiyonlar" arasındaki savaşlar... "Memleket tahlilleri" ve dolayısıyla sosyalizm ya da devrim için izlenecek stratejiler arasındaki farklılıklar... Murat Belge'nin tabiriyle, Çin, Sovyetler, Arnavutluk, Küba gibi dünyanın birbiriyle neredeyse alakası olmayan bütün devrim stratejilerini aynı anda yaşayan, parçalanmışlık ve nefret ilişkisi içinde, ideolojik olarak en yakınındaki gruplarla bile çatışabilen sol gruplar...

Benim de içinde olduğum bir grup bir gün, bize çok yakın bir başka grubun silahlı saldırısına uğradı. Tabii biz de "delikanlıydık" ve hiçbirimizde ateşli silah olmamasına rağmen, taş ve sopa gibi eski çağların silahlarıyla karşı koyduk. "Haydi arkadaşlar!" ya da "Devrim adına!" gibi hafif ya da komik kaçacak bağrışlarla değil; o gün "ateist" olduğunu çok iyi bilen ya da en fazla belki bir yerlerinde bastırılmış bir dinî inancı olan bizler, liderlerimizin başlattığı "Allah Allah!" nidalarıyla o silahlı grubu oradan kovaladık.

O gün "Allah Allah!" diyerek yapılan hücumda ben bir yabancılaşma hissetmiştim, bu ne perhiz bu ne lahana turşusu diyerek... Ben bağıraramıştım ama bağırانlar sayesinde kulaklarımda iyi bir hareket temposu oluştuğunu düşünmüştüm. İnsanın aldığı yaralara rağmen, karşı hücumla geçmesini sağlayan etkili bir "saldırı efekti" idi.

Aslına bakarsanız, "Allah Allah Allah bu nasıl sevmek"teki gibi net bir "Allah" nidası da çıkmıyordu bu efektten. Daha ziyade "Allallalla..." diye uzayan ve daha çok bir ağızdan çıkıp, başka bir ağızda tamamlanan bir "bulut ses" kıvamındaydı.

Biraz Roma donanma kanyonlarındaki forsaların kürek çekme tempolarını hızlandırmak için çalan davullar gibi, ya da İskoçların (bir başka "asker millet") hem kendilerine moral ve güç vermek hem de düşmana korku salmak için sürekli müzik yapan gayda taburları ya da Osmanlı'nın Mehter takımı gibi...

Artık tabii uzun zamandır, böylesine "ağırlık" taşımak pek rasyonel değil. Bu yüzden "Allallalla" insanın elinde müzik aleti olmadığı zaman insan sesiyle yapılabilecek uygun bir efekt olarak düşünülebilir. Yani her ne kadar bir inanca gönderme yapıyor gibi görünse de daha ziyade gayet rasyonel bir seçim niteliği taşıyor. Bir insanın Allah adını zikretmesiyle alakası olmayan, ama topluca söylenip, tüm kitlenin kendi arasında bir iletişim aracı, ortak bir dil, savaş dili yaratmaya yarayan bir müzikalite gibi sanki...

Şimdiki zamanlarda askerleri düşmana karşı bu efekti kullanarak hücum ettirmek ise iyiden iyiye anlamsız görünüyor. Çünkü mesela, hava saldırısında, her uçakta birer tane olmak üzere, pilotların "Allallalla!" diye bağırıklarını hayal etmek pek olmaz herhalde.

Yani sonuç itibarıyla, bir ses ve bir efekt yani iletişimsel bir savaş aracı olarak "Allallalla" ile inananların zikrettikleri "Allah"ı birbirine karıştırmamakta hayli fayda var.

Ama bir yandan da generalleri de anlamak lazım: "Allallalla" savaş efekti, ritüelleriyle, seremonileriyle yeni bir dinsel inşaa eden "laik-çağdaş" ordunun belki de yerine başka bir şey koyamadığı tek şey...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendi geçmişimizle yüzleşmek

Ferhat Kentel 06.02.2010

Geçen hafta General Başbuğ'un "'Allah Allah' diye bağırılan bir ordunun cami bombalayamayacağı" yönündeki 'tesbit'inin hiçbir anlamı olmadığını, bu tür bağırışların, içindeki kelimelerden bağımsız ve aslında sadece bir performans, teknik ve efekt ("Allallalla") olduğunu yazmıştım. Bu efekt meselesini örneklendirmek için de 70'li yıllarda ait olduğum sol bir grubun, bir keresinde başka bir sol grubun saldırısına uğradığında, "Allallalla" diye bağırarak hücumla geçtiğine değinmiştim.

Ancak anladığım kadarıyla, yazımda –hiç murad etmediğim halde–, o günkü solu bu tür şiddet olaylarıyla anmış olduğum için, sola haksızlık yaptığımı düşünenler olmuş. Oysa, geçen yazının konusu "sol"u tartışmak değildi; "sol"un tarihinden bir örnek getirmiştım sadece. Ama madem vesile oldu; şimdi solun geçmişiyle nasıl bir ilişki kurabileceğimiz konusuna girmeye çalışayım.

Öncelikle, geçmişe (hangi geçmiş olursa olsun) bakarken, o geçmişi ne toptan reddetmenin ne de onunla mutlak bir özdeşleşmenin çok anlamlı ve hayırlı olduğunu düşünüyorum. Buna ek olarak her geçen gün, geçmişle yaptığımız her hesaplaşmanın farklılaştığını, yenilendiğini söyleyebilirim. Eğer, inanmadığımız halde, inatla bir ezberi tekrar etmiyorsak, bunun zaten başka yolu da olmamalı. Eğer aklımız ve kalbimiz her geçen gün yeni tecrübelerle yeniden şekilleniyorsa, yani olduğumuz yerde durmuyorsak, geçmişimizin de kafamızda

yeniden şekillenmesi anormal olmamalı. Yani geçmişten kalan kimi kelimeler, cümleler, resimler zaman içinde farklı anlamlar kazanabilir; önemi artar veya azalabilir.

İşin bu kısmı, şimdiki zamanda geçmiş zaman hakkındaki bilgimizin de fikrimizin de sabit olmadığını söylüyor. Aslında tarih çalışmalarının çok ciddi bir tartışma alanı olan bu geçmiş ve şimdiki zaman arasındaki git-gelli ilişki sıradan insan hikâyelerine kadar taşınabilir bir özellik taşıyor. Yani içinde bulunmuş olalım veya olmayalım tarih(imiz)le sürekli bir sorgulama ilişkisi içindeyiz ve bu tarih hep değişiyor. Yeni tanıklıklarla, yeni belgelerle, yeni kişisel tarihlerle karşılaştıkça tarihi yeniden okuyoruz ve yazıyoruz.

Bugün yaşanan toplumsal süreçlerin eşliğinde geri dönüp baktığımızda, geçmişimizde de yeni şeyler keşfediyoruz. Mesela 60'lı ya da 70'li yıllardayken kafamızdaki 1900'lü yıllar, Osmanlı'nın son dönemi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu hakkındaki bilgi ve fikrimiz şimdi sahip olduklarımızdan bambaşkaydı.

Otuz sene öncesine kıyasla bugün çok daha büyük tecrübelerle sahibiz. Bugün, her darbe öncesi tezgâh düzenlemede hiç de cimri davranmayan Ergenekon (ya da Gladio, Kontrgerilla vb.) adlı bir yapılanmanın resminin ortaya çıktığı, görünürdeki önemi kaybolsa da sınıfsal olanın yanı sıra kültürel hakların, etnik, dinsel, yaşam tarzına ilişkin aidiyet ve kimliklerin ön plana çıktığı, mesela Kürtlerin, başörtülü kadınların, Alevilerin, Ermenilerin çok daha yüksek bir sesle konuştuğu bir dönemdeyiz. Bugün bu yeni birikimimiz sayesinde, ancak diğer yandan kültürel ve ırkçı dışlamaları ve buna karşılık, kültürüyle ve tarihiyle varolma kavgalarını gördüğümüz için geçmişe de başka bir gözle bakıyoruz.

Bugün içinde yaşadığımız toplumda, her türlü tezahüre bürünebilen ırkçı nefret üretimi hakkında en azından bir kısmımız çok daha fazla duyarlıyız. Bugün bu nefreti gördükten sonra, toplumsal veya kişisel geçmişimizdeki olaylara da bu "nefret" verisinden bağımsız olarak bakamıyoruz. O günlerde belki hiç aklımıza gelmeyen bugünün bir kelimesi –mesela ırkçı önyargı- geçmişin üzerindeki perdelerden en azından bir kısmını kaldırıyor. O günkü tecrübeler bugüne ışık tutuyor; bugünkü tecrübeler o günleri yeniden yorumlamamıza katkı sağlıyor.

Yerim bitti, ancak Alain Touraine'den esinlenerek, şu kadarını söyleyeyim: bizim yazdığımız tarih belki de yazdığımızı zannettiğimiz tarih değildir. Yani evet, bir şey yazdık ama yazdığımız tarih bambaşka bir şeydi ve şimdi o tarihin içinde oturuyoruz. Bugünün karabasanlarından kurtulmak için, belki de o geçmişe yolculuğu hiç korkmadan yapmak, kutsal bildiğimiz bir hikâyeye canımızın acıması pahasına yüzleşmek gerekiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İktidarı taklit

Ferhat Kentel 13.02.2010

Kim olursak olalım, hangi farklı ideolojiye, ütopya inanırsak inanalım, içinde yaşadığımız dünyadan ve toplumdan bağımsız değiliz. İçinde yaşadığımız toplumun, içinde yüzdüğümüz dilin rengi hayallerimize bulaşıyor. Hiçbirimiz gökten şimdiki zamana "olup bitmiş" bir halde inmiş insanlar değiliz. Bizden öncekilerin

inşa ettiği dünyaya iniyoruz ve o dünya, çocukluğumuzdan itibaren bizi yavaş yavaş inşa ediyor.

Eğer etrafımızı kuşatan dünya sertliklerle dolu bir dünyaysa, sertlik normalse, babadan her gün dayak yiyorsak, "sertlik dili" dışında başka dili öğrenmek pek kolay olmuyor.

Ama bu durum, yani dilimizin taşıdığı bütün sertliklere, tıkanıklıklara rağmen başka bir şeyler anlatmaya alışmadığımız anlamına gelmiyor. Tam tersine, dünyanın en güzel rüyalarını, en adaletli toplum tasavvurlarını, haksızlıklara karşı isyanları, adalet arzusunu taşıyor olabiliriz.

İstisnalar dışında, "şiddet dili" sadece "şiddet için" değildir. şiddet çoğu zaman, çaresizlikten, korkudan başvurulan ve beceriksizce kullanılan bir dildir. Ama arkasındaki neden ne olursa olsun, şiddet aslında içimizi ve yolumuzu karartır. şiddet dilini kullandıkça, bize gelinceye kadar yeniden üremiş olan şiddetin tarihini yeniden üretiliyor ve bizden sonrakilere taşıyoruz demektir.

Tabii ki o dilin tıpkısının aynısını tekrar etmiyoruz. Tabii ki bizim şiddetimiz "haklı" olabilir. Ama bu, iktidarı daha da glendirmedığımız anlamına gelmez. Bütün farklı şiddet dillerini düşünelim... Jakoben ehlileştirme tornasından elini, kolunu, aklını ve kalbini kaptırarak çıkmış, "geri düşmemek" için geçmişle bağlarını koparmış mutlu ve ağdaş beyaz zümrelerden; "teki" diye inşa edilmiş her türlü gruptan, ingeneden, Ermeniden, dindar Müslüman'dan, Krtten, eşcinselden panik halinde korkan ve nefret edenlerden; dile gelen her türlü hürriyet talebi karşısında "komplo var!" diye bağıranlardan bahsetmiyorum bile... Adalet ve hürriyet talep eden işçi sınıfı örgütlerinden, solculardan, dindarlardan, kadınlardan, Kürtlerden, Alevilerden vb. bahsediyorum... Adalet mücadelesi verenlere bile sinmiş bir iktidar taklitiliğinden bahsediyorum.

Kutsallık atfettiğimiz, hayatın anlamını bulduğumuzu zannettiğimiz sınıf, parti, örgüt, kimlik adına, "Varlığım Türk varlığına armağan olsun"un ya da "Ey Türk gençliği"nin gölgesi altında, genç kuşaklar kendilerini feda etti. Onları çoktan feda etmeye karar vermiş olan efendilerin kurbanı oldu...

Güç ilişkileri, toplumun sivilleşme derecesi, tarih bilğimiz, teorik araçlarımız, pratik tecrübelerimiz "bugüne kıyasla" o gün yetersizdi belki ve tabii ki bugünkü tecrübemiz de yarına göre eksik ve yetersiz kalacak. Ancak geçmişin dili kader değildi.

Bugüne gelinceye kadar, sınıf mücadelesinden, kültürel kimliklerden geçtik; bugün farkındayız ki, insan tekini sadece "sınıf"la veya "kültürel", "etnik", "dinsel" ya da "cinsiyet" vb. "kimliğimizle" anlatmak mümkün değil. Bunların üzerinde fakat bunları ortadan kaldırmayan, çok daha karmaşık ama çok daha zengin bir total insanlık halini öğreniyoruz yavaş yavaş. Bu total halimizle, herkesle bir şeyler paylaştığımız ama hiç kimseye benzemeyen bir tekilliğe sahibiz.

Bu hali yaşamak kolay değil. Hatta korkutucu, dengelerimizi bozabilecek nitelikte. Bu yüzden, bu zenginlikten kaynaklanan, paradigma değiştiren bu durum bir çok insanın sosyal grubun, sınıfın çok daha fazla içine kapanmasına neden oluyor.

Ama bir zamanların modernist kibrinin tutsağı olmak yerine, adeta Türkiye Cumhuriyeti'nin –kendisi de bir taklit proje olan- kemalist toplum mühendisliğiyle taklitte rekabete girmiş "benim formlm, benim tahlilim, benim devrim stratejim tek doğrudur" yaklaşımı yerine şimdi daha mütevazı olma zamanı...

Bugünün yazılmasında biz de rol oynadığ; bugünden memnun değilsek, önce kendimizle hesaplaşmaktan

başlayabiliriz. “Kutsal” diye bildiğimiz ve düşünmemize pranga vuran kurgularla yüzleşmek, kendimizi dünyanın merkezi olarak görmekten vazgeçmek... Bu türden bir yaklaşım, ne adalet çılgılığına halel getirir, ne de mücadele arzusuna...

En azından şu iktidarı taklit illetinden kurtulmanın bir yolu olur...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sosyolojiye müdahale

Ferhat Kentel 20.02.2010

Pınar Selek’i yargı marifetiyle ezmek istiyorlar... Pınar Selek vasıtasıyla hayata, topluma müdahale ediyorlar.

“Yargıya müdahale etmemek” gerekliliği anlaşılabilir bir söylem; esas olarak yargıyı ve yargıçıları güç odaklarına karşı korumayı, bağımsız ve adil yargılamayı güvence altına alan ve uyulmadığı takdirde yaptırımları olan bir kuralı içeriyor.

Yargıya kim müdahale ederse daha fazla etki eder? Senin, benim gibi fâniler mi yoksa bellerinde silahları olanlar, bürokrasi, hükümetler, partiler ya da sahip oldukları sermaye gücü sayesinde hükümetleri bile ayağına çağırabilen sınıf aktörleri mi? Herhalde o büyük otoritelerin çatacakları bir kaşın bile sicilini düşünen bir yargıç üzerinde daha fazla etki edebileceğini tahmin edebiliriz. Yani aslında “yargıya müdahale etmeleri” engellenmeye çalışılan kesimler, belli ki bu “güçlü” kesimler.

Ancak, çok daha güçlü, etkin ve derinden işleyen başka bir “müdahale” biçimi daha var. Yargıçıları en çok etki altında bırakan, yani “yargıya en çok müdahale” eden unsurlar tam da onların beslendikleri zihniyet ve ideoloji dünyalarıdır. Eğer, Türkiye’deki gibi, toplumun değişmesine bağlı olarak, kabaca “eski” ve “yeni” olmak üzere iki ayrı “düzen” fikri ortaya çıkmışsa, yargıçıların da ikiye bölünmesi pekala normaldir. Bu ikiye ayrılan yargıçlar arasında zihinsel haritaları “eski” dünyayla oluşmuş olanlar değişimi durdurmaya soyunurlar. Yeniler, “hareket” eden toplumun kelimelerini öğrenerek “etki altında” kalırlar; “düzen”i “hareket”e uyumlu hale getirmeye çalışırlar. Ama “eskiler”, eski düzenin sürekli “müdahalesi” altındadırlar ve bu yüzden, yargı anlayışlarını değiştirmek yerine, toplumu değiştirmeye ve “eski”ye biat edilmesini sağlamaya çalışırlar.

Türkiye’de bütün darbe dönemlerine uyum sağlamış olan yargı bugün ortasından yarıyor. Yarıldıkça, “eskiyenlerin” üzerinde resmî ideolojinin bekçilerinin çatık kaşlarının ve bizzat o düzenin müdahalesi daha da görünür bir hale geliyor. Ve o müdahaleyi yedikçe, topluma, toplumun kendini tanımasının bir aracı olan “sosyolojiye müdahaleye” giriyorlar.

İşte şiddetle varolan insanları şiddetten koparan, kenarın insanlarını tinerden, fuhuştan kurtaran, şiddetten nefret eden bir insan olarak Pınar’ı yıkmak için ona şiddet suçunu yüklediler. Pınar, bir “bağımsız yargının” verdiği beraat kararlarına rağmen, eskiyen bir düzenin “bağımlı yargısı” tarafından cezalandırılmak isteniyor. Mısır Çarşısı’ndaki patlamanın bomba olmadığını söyleyen bilirkişinin “etkisinde” kalan yerel mahkemeye

karşılık, soğuk savaş ideolojisinin sürekli ve düzenli müdahale ve etkisi altında bulunan “eski”nin yargıçları, arenadaki Romalı mukteditler gibi inatla başparmaklarını aşağıya doğru çeviriyorlar.

Olmayan “bomba”yı Pınar’la birlikte koyduklarını “itiraf eden” (!) bir sanığı beraat ettiriyorlar; Pınar’ın uğradığı işkencelere gözlerini kapıyorlar; Pınar için yerel mahkemenin verdiği beraatı bozup, hukuk tarihine yeni bir kara sayfa, hukuk fakültelerinde okutulacak bir “hukuksuzluk vakası” sergiliyorlar.

Yargıçlık mesleğini yapan insanlar senin benim gibi insanlar. Yargıçlar “tanrısal” bir kertede ikamet etmiyorlar. Onlar sürekli etki altında yaşayan insanlar. Verdiği karara “Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin” gibi “vecizeler” yazdıran, Hrant’ı ölüme yollayan, iddianamesinde bayraklar ve kan çeşitleri hakkında sosyolog, antropolog gibi yorum yapmaya soyunan savcılar; Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 367 skandalına imza atan, AKP, DTP gibi partileri kapatmak için sotaya yatmış, küçücük çocukları TMK’dan mağdur eden, Ceylanların, Uğur Kaymazların öldürülmelerine gözlerini kapatan, “darbe yapmak suçtur” diyen savcılar meslekten men eden yargı insanları da var... Bütün bu kararlara şerh koyan, kendilerinden daha güçlü olan odakların ya da derin ideolojilerinin müdahalesine izin vermek yerine, mesleklerini kaybetme pahasına, vicdanlarını dinleyen ve hukuku işletmeye çalışan Sacit Kayasu, Ferhat Sarıkaya gibi yargı insanları da var.

Hayat, Pınar gibi korkmayanlar sayesinde değişiyor. Hukuk da cesur yargıçların ve hukukçuların cesaretiyle değişiyor. Düzen değişiyor; o yüzden hukuk da yarılıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Fikrim yok’ şıkkı

Ferhat Kentel 27.02.2010

Anketler vasıtasıyla yapılan kantitatif (niceliksel) saha araştırmalarında ya da kamuoyu yoklamalarında görüşülen kişilere genellikle kapalı uçlu sorular sorulur. “Falan düşünceye katılıyor musunuz?” ya da “Aşağıdaki görüşlerden hangisi size daha yakın geliyor?” gibi... Cevap olarak da “1) Evet; 2) Hayır” ya da “1) A görüşü; 2) B görüşü; 3) C görüşü” gibi şıklar sunulur. Ancak görüşülen kişiyi zorla bu şıklara sıkıştırmamak için, insafli davranılıp, ek olarak bu şıkların sonuna bir de “Fikrim yok” şıkkı konulur.

Türkiye’de bu tür anketlerin sonuçlarında, “fikrim yok” şıkkının dağılımı bazı istisnalar dışında her zaman aynıdır. “Fikrim yok” şıkkı kadınlara kıyasla erkekler, parası az olanlara kıyasla çok olanlar ve diploması az olanlara kıyasla çok olanlar arasında her zaman daha düşüktür. Bu özelliklerin hepsini bünyesinde barındıranlar yani hem parası hem de diploması bol olan erkekler ise ne düşündüğünü, nasıl düşünülmesi gerektiğini her zaman en çok bilenlerdir. Onları da diploması ve parası bol olan kadınlar izler.

Bu kesimlerin “kendilerinden emin” tutumlarının “sınıflı” bir toplumda yaşamamızla ilgisi var. Zenginlerin, okumuşların, seçkinlerin, üretim araçlarına ve statü-prestij gibi sermayelere sahip olanların toplumsal piramidin tepesinde küçük bir azınlık olduğu bir toplumda yaşıyoruz. Bu kesimler, azınlık olmalarına rağmen, sınıfsal konumlarını ve güçlerini ise, zevk ve beğeni konusunda öncülük yaparak, moda yaratarak korurlar;

biriktirdikleri kültürel sermaye ile fark yaratır, yeni mekânlar, yeni tatlar keşfeder ve “özendirirler”. Aynı zamanda bu beğeniye, zevke ve inceliğe sahip olmayanları “utandırırılar”. Bourdieu’nün anlatımıyla “Beğeni sınıflandırır ve sınıflayanı da sınıflandırır. Sınıflanmış toplumsal özneler kendilerini güzel ve çirkin, ayrıcalıklı ve bayağı arasında yaptıkları farklılaşmayla ayırıştırırlar; konumları da bu sınıflandırmalar içinde ifade olunur ya da açığa çıkar.”

Fikirler de ayırıştırıcıdır. Bu fikre sahip olmak iyidir; şu fikre sahip olmak kötüdür. Mesela başörtü takmamak modernliğin gereğidir. Başörtü takan geridir; çağdaşlığa aykırıdır; en iyi ihtimalle ideolojiktir. Takanlar ve takmanın normal olduğunu düşünenler aşağılanarak sınıflandırılır. Eğer beğenisi yüksek olan ve bundan emin olan kategorideyseniz, beğenilmemesi gereken bir fikir ya da kültürel ifade karşısında da net bir konum almak zorundasınızdır. Ancak en tahammül edilmez olan ise, seçkin sınıfta olması beklenen birisinin aşağılanan bir kategoriye destek çıkmasıdır. Bu o sınıfa en büyük ihanettir.

İşte, bu sınıf için, işin kötü yanı da bu “ihanet”le başlıyor. Kendinden, bilgisinden ve kültürel sermayesinden emin olan o sınıf artık bütünlüğünü koruyamıyor.

Öte yandan, karmaşık duygularını anlatacak kelimeleri “eksik” olanların ve gücü tam da bu belirsizliğin getirdiği esneklikten beslenen “fikri olmayanların” dünyası bugün öne çıkıyor. İlerlemenin kesinlik ve keskinlikleriyle, mühendis mantığıyla emin olan ve mutlak kutsallıklar altında, “evet” ve “hayır”ları bol olan zümre ise belirsizliğin yürüyüşü karşısında benzer bir kafa karışıklığına düşüyor.

Bugün ortalığı kasıp kavuran ve kutuplaşma olarak yaşadığımız gerilimler aynı yatay düzeyde ya da hizada bulunan, simetrik iki farklı kutup (mesela AKP ve ordu) arasında geçmiyor. Gerilim dikey bir düzeyde; aşağıdakiler ya da aşağıdan yükselenler ve yukarıdakiler arasında cereyan ediyor.

Bu, piramidin tepesinde şimdiye kadar beğenileri tesbit etmiş, işaretlemiş olan zümreler ve onların 28 Şubatçı hegemonyası ile bütün karmaşıklığıyla, güzeli ve çirkinliği, inceliği ve bayağılığıyla aşağıdan gelenlerin karşı-hegemonyası arasındaki bir gerilim...

Yani artık ne ordunun toplumu biçimlendirme, tek ve son söz sahibi olma özelliği ne de ordu içinde böyle bir tek ses geçerli. Şimdilerde, “Ne oluyor? Hiçbir şey anlamıyoruz!” derken, “Artık darbe falan olmaz! Ordumuzu yıpratıyorlar!” şeklinde arka arkaya gelen cümlelerin içine “kafa karışıklığı” bulaşmış durumda ve artık yukarılarda da “fikrim yok” şıkkı artıyor.

Yani 28 Şubat gerçekten sona eriyor “galiba”. (!)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İmaj Tekelinin Sonu

Geçtiğimiz günlerde Enka Lisesi'nin liseler arasında düzenlediği ve “imaj” konulu bir kısa film yarışmasında jüri üyeliği yaptım. Sinema konusunda olmayan uzmanlığımdan değil, sosyolog vasfımdan ötürü çağırılmışlar. İyi ki de çağırılmışlar; liseli gençlerin yaptıkları filmleri keyifle izledim. Hiçbiri mükemmel değildi şüphesiz, ancak hepsinin bir “derdi” vardı ve bunu ellerindeki kısıtlı imkânlarla, amatör bir ruhla aktarmaya çalışmışlardı.

Liseli gençler yaptıkları filmlerle içinde yaşadığımız zamanda etrafımızı kuşatan “imajın tahakkümü” hakkında –en azından bana– biraz daha düşünme fırsatı verdi. Ve bu tahakküme belki de en çok maruz kalan genç insanların işaret ettikleri gibi, direnişin her zaman mümkün olduğunu gösterdi.

Her şeyden önce, “gösteri toplumu”, “imaj ya da görsellik toplumu” gibi sıfatlarla anılan zamane kapitalist toplumunun, giderek üretimden ziyade tüketim üzerinden büyük bir güç kazandığını ve tüketebilmemiz için kullanıma soktuğu “temsiller” vasıtasıyla biz sıradan insanları “gerçeklikten” kopardığını söyleyebiliriz.

Ancak bu “kapitalist toplum” genellemesi bize çok fazla bilgi vermiyor. O “toplum”un içi çok karmaşık ve mücadelelerle dolu. Sadece sermayedar sınıfın inisiyatifiyle hareket eden ve tek bir yönde ilerleyen bir toplum değil söz konusu olan. Kapitalist üretim ilişkilerinin eklemlendiği bölgesel, ulusal, yerel, kültürel ve tarihsel bağlamlar var. Bu nedenle kapitalizm her yerde farklı tezahürlere bürünebiliyor.

Farklılaşmalara neden olan bu bağlamlar aynı kapitalist toplum içinde de derin çatlaklar yaratabiliyor. Bu çatlaklar, içinde yaşadığımız zaman diliminde daha da görünür hale geliyor. Çünkü kapitalist toplumun ürettiği imajlar, simgeler veya çeşitli görsellikler ve gösteriler aynı zamanda esas olarak ulus-devletin ürettiği imajlar ve simgelerle de doğrudan ilişkili oldu ve bu ilişki artık bozulmaya başladı. Kapitalizm bir zamanlar ihtiyaç duyduğu, yedeğine aldığı ulus-devletin ve onun “iktidar” simgelerinden başka türlü bir imaj üretimine ihtiyaç duyuyor.

Ulus-devlet altındaki kapitalizmin (ya da kapitalizm altındaki ulus-devletin) imaj üretimindeki en büyük kaynağı ya da referans noktası, insanın dışına alabildiğine soyut bir biçimde taşınan “temsil”iydi. Yani kapitalist-ulus-devlette uysallaştırılacak olan bireyin dışında ve üzerinde bir temsil olmalıydı ve bu temsil “vahşi” olarak adlandırılan özellikleri (dinsel, etnik vb.) görünmez kılıp, o karmaşık “içeriğin” “biçim”le özdeşleşmesini sağlamalıydı.

Yani insan köylü, kadın, Kürt, Adıyamanlı, dindar, anne, hurafelere inanan ve daha binlerce özelliğin muhteşem karmaşasıyla oluşmuş olan bir insan değil, “modern birey”e, “modern ‘x’ ya da ‘y’” ulusunun vatandaşı’na evrilmeliydi.

İmaj, bu anlamda kapitalizmin ve ulusdevletin en çok ihtiyaç duyduğu “kurgu” için en çok manipüle ettiği bir unsur oldu. Her vatandaşın kendisini özdeşleştirebileceği kahramanlıklarla dolu bir tarih ya da “ideal insan” ve gene kendisini özdeşleştirebileceği, mükemmel bir “tüketici birey” için imaj üretimi ve tüketimi vazgeçilmez oldu.

Kapitalist ulus-devletin bu tahakkümünün nefesi anlaşılan kesilmeye başlıyor. Bu, kapitalizmin sonu falan değil... Ancak kapitalizmin ulus-devletle kurmuş olduğu hegemonik yapıya karşı alternatifler yükseliyor. Artık imaj sadece modern, seçkin, okumuş, atanmış birilerinin tekelinde değil.

Artık imajın aslında pekalâ bir iktidar alanı olduğunu, o alan içinde sonsuz sayıda mücadele olduğunu ve herkesin hem esir hem yaratıcı olduğunu daha çok görebiliyoruz.

Artık insanların içindeki tek bir dürtüye hitap ederek yaratılan imaj, kurgu ve anlam yerine, insanlar sahip oldukları bütünlüğün içindeki sonsuz çeşitlilikten çıkardıkları boyutlarla farklı imajlar ve anlamlar üretiyorlar. Çünkü güçler arasındaki asimetric denge artık bozuldu. Bir zamanlar sorgusuz sualsiz kabul ettiğimiz, etmek zorunda kaldığımız “imajlar” bugünlerde ciddi itibar sorunu yaşıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Eskiden bilmezdik böyle Kürtlük, Ermenilik gibi şeyleri...'

Ferhat Kentel 13.03.2010

Farklı versiyonları olsa da, hani bildiğimiz şu ortalama ezber: "Eskiden yoktu böyle şeyler... Bizim mahallede Agop Efendi, Madam Silva vardı; Şeker bayramında biz onlara baklava verirdik, onlar Paskalya bayramında bize boyanmış yumurta verirdi. Diyarbakırlı komşularımız vardı; biz, bir kere olsun, onları Kürt olarak görmedik; gül gibi geçinirdik. Herkes ibadetini gizli yapardı. Rahmetli ninem beyaz tülbindini takar, namazını kılardı; kimseyi rahatsız etmezdi. Ama şimdi böyle ayrılık-gayrılık soktular milletin içine..."

Gerçekten Ermenilik, Kürtlük, dindarlık ya da başka "ayrılık-gayrılık" durumlarını bilmez miydik?

Uzun hikâye ama mesela 1915'te Ermeniler bu topraklardan nasıl köy köy temizlendi; 2. Dünya Savaşı sırasında Varlık Vergisi mimarları ve tahsildarları esas soyacakları gayrimüslim vatandaşları nasıl elleriyle koymuş gibi tesbit ettiler; Halaçoğlu kimin Ermeni kökenli Alevi olduğunu "tarihsel belgelere" dayanarak nasıl biliyor; 6-7 Eylül 1955'te Müslüman olmayanların, Maraş'ta Alevilerin evleri hangi bilgiyle kocaman kırmızı çarpı işaretleriyle hedef gösterildi; alavere dalavere Kürt Memet hep nöbete nasıl yollandı; orduvevlerine giremeyen – yani ortalıkta pek görülmeyen- başörtülü eşlerinden ötürü birçok subay ordudan nasıl atıldı; Ermeniler, Rumlar, Yahudiler –bırakın başbakan olmayı-, nasıl bir türlü subay bile olamadı?

Bu memlekette kimin kim olduğunu, insanların yedi kuşak kökenini devlet hep bildi. Çünkü tanımlayabilmek ve kontrol edebilmek için bu bilgiye ihtiyacı vardı. En çok bildiği de bu oldu, çünkü dayattığı ezber karşısında en çok korktuğu şey insanların kökenleriydi.

Bunları hep not etti bir kenara; asla bu özelliklerinin ortaya çıkmaması için ya da kendi kontrolü altında başkalarının farklı özelliklerine karşı kullanmak üzere depoladı. Emasya'da, darbe hazırlıklarında "güvenilir-güvenilmez" kategorileri geliştirdi; öldürülen PKK'lıların donlarının içine bile baktı, sünnetli mi sünnetsiz mi olduklarını görmek için.

Aslında kimlik takıntısı olan bir devletin altında, "eskiden bilmediğimiz şeyleri" şimdi bilir hale geldik.

Evet, eskiden Kürt, Ermeni ya da Müslüman olduğumuzu bilirdik ama bağırmazdık. Çünkü sesimiz kesilmişti. Ama daha da önemlisi biz eskiden sadece Ermeni, sadece Kürt ya da sadece Müslüman değildik; çok daha fazlasıydık. Şimdi ne yazık ki, kaybolmamak için sadece Ermeni, Kürt veya Müslüman olmak zorunda kaldık. Şimdi kendimiz olabilmek, kendimizi bütünleyebilmek için, bizim sadece parçamız olan ancak eksiltilmiş olan bu özelliklerimizi bağırmaktan başka çaremiz kalmadı.

Evet, kimlik siyaseti acıklı bir durum; bir sıkışmışlık ve çaresizlik hali. Ancak öte yandan, sınıf mücadelesinin teknoloji, neoliberalizm, otoriter ve darbeci rejimler tarafından marjinalleştiği bir zaman diliminde varolmak için en güçlü mücadele yolu. Çünkü insanın yok edilmeye çalışılan bir parçasını korumak, yani bütünlüğünü korumak muhteşem bir enerjiyi devreye sokuyor.

Bu enerji de, toplum ve demografi mühendisi tepeden inmecî dilin asla anlamak istemeyeceği bir şekilde, bittiği ilan edilen cemaatlere hayat veriyor. Yani kimlik siyaseti eşliğinde gelişen cemaatçilik bir varoluş savaşının aracından başka bir şey değil; ancak aynı zamanda fakirleştiren, o koskoca insan bütünlüğünü ve zenginliğini daracık ve tek bir boyuta indirgeyen ve tek boyuta indirgenmiş başkalarıyla muhabbetini koparan bir cehennem yolu...

Rasyonellik iddiasının altında inanılmaz bir kibir ve acımasızlık saklayan, ehlileştirirken esir alan ulus-devleti bir aşma yoluydu kimlik siyaseti... Fakirleştiren bu yolu aşmayı ise tabii ki ulusdevletin tek kimlik takıntısına kutsal bir mabedi koruyormuşçasına hapsolanlar değil; ulus-devlete inat, onun ezdiği kimliklerini korumayı becermiş olanlar becerecek.

Yani eskiden "bilmediğimiz" Kürtler, Ermeniler, Müslümanlar kendi aralarında muhabbeti gerçekleştirerek yapacaklar bunu... O zaman hep beraber ezilen sınıfların mücadelesini de yapma kudreti kazanacaklar...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sisler içinde bir ova...

Ferhat Kentel 20.03.2010

1968 sonrasında toplumda "yeni" olan hareketler, sosyolojinin klasik teorik çerçevelerinin yetersizliğini gözler önüne serdi.

O zamana kadar toplumda ve dolayısıyla sosyolojide de hâkim olan başarı, işlevsellik, meslekler ve sınıf gibi kavramların karşısına, o zamana kadar kenara itilmiş olan kültür meselesi çıktı.

İnsanlar kendilerini, "kazanılmış" olan kimliğe vurgu yapan bu kriterler ve kavramların dışında, kültürel olarak "sahip oldukları" özelliklerle anlatmaya başladılar. Yani kökenleri, hayat çevreleri, soludukları her türlü hava değişim talebinin referans kaynağı ve motoru haline geldi.

Bu değişime bağlı olarak, sosyolojinin içinde klasik toplumsal hareketlerin aşıldığına vurgu yapmak üzere, "yeni toplumsal hareketler"den bahsedilmeye başlandı. Kadın hareketi, çevreciler, gençler, dinsel, etnik, bölgeci hareketler hem teoride hem de pratikte büyük önem kazandı.

Aslında bu kavramsallaştırmada kullanılan "yeni" kelimesi bile bu hareketlerin "eski"den farklı olduğuna ama tam olarak nasıl adlandırılacağına da bilinemediğine işaret ediyor. Biraz postmodernite gibi geçilen aşamanın ne olduğunun tanımlanamamasında olduğu gibi... Yani "yeni" ama "adsız" dönemlerdeyiz... Kurgusu ya da temsili tamamlanmamış dönemler... şimdilik...

Tabii ki bu, yeni dönemlerin hep adsız kalacağı anlamına gelmiyor. Mesela 68 sonrası entelektüel hayatını "yeni" hareketler üzerine araştırmalar yapıp, bunlardaki ortak dinamiği ve "yeni" olanın ne olduğunu fellik fellik bulmaya ve anlamaya adanmış bir sosyolog olan Alain Touraine'in bu konuda başvurduğu metafor, içinden geçtiğimiz zamanlar hakkında ipuçları veriyor. Touraine'e göre, içinden çıktığımız dönem, bir bakıma, üzerinde yürüdüğümüz sıradağlara benziyordu. Biz, yani "rasyonel" modern toplum ya da "ilerleyen" insanoğlu her şeye yukarıdan bakıyorduk.

Sıradağların eteklerinde bu bakışa bağımlı olan kurumlar, bireyler vs. vardı. Her şey bir bütün içinde anlamlıydı. Her şey sıradağların gölgesi ya da şemsiyesi altında birbirine eklenlenmişti. Ancak artık o sıradağlardan indik; şimdi dümdüz, üstelik sisler altında bir ovadayız; önümüzü göremiyoruz...

Fakat bu durum, ovanın ilerisinde, sislerin görmemizi engellediği bir yerde yeni sıradağların olmadığı anlamına gelmiyor...

İçinde bulunduğumuz ovada görebildiğimiz en yakınımızdakilerle muhatap oluyoruz en çok.

Bir oraya bir buraya salınırken, düşmanımızı da dostumuzu da bu en yakındakilerin arasında buluyoruz. İtişe kakışa yolumuzu bulmaya çalışıyoruz. Daha önceki "eski" toplumumuzda, bizzat biz nasıl insanlar olduğumuzu unuttukça, her tarafımızı yavaş yavaş sisler kuşatmıştı. Oysa, önceki sıradağların tepesinde dokunma ihtiyacı duymadıklarımıza bugün ovada her dokunduğumuzda, bazen canımız acısa da, etrafımızdaki sisi biraz daha aralıyoruz. Ve yavaş yavaş ayaklarımızı bastığımız zeminin meylinin yükseldiğini fark ediyoruz.

Artık bizim terk ettiğimiz sıradağların tepesinden, eskinin bekçileri "İhanet etmeyin! Gittiğiniz yerde kaos var, tuzaklar var! Kurtlar kapar!" diyerek arkamızdan bağırlıyorlar. Ancak, iktidarlarını ve sessizliğimizi sabitlemek için biteviye sarıldıkları "iç ve dış düşmanlar", "kutsal devlet-asker millet" söylemleri, sislerimiz arasında giderek silikleşen zombilerin sayıklamaları gibi kalıyor.

Onlar kendi kelimelerine bizi hâlâ esir etmeye çalışırken, bizim kelimelerimiz yavaş yavaş şekillenmeye başlıyor. Bugün, zombilere inanılmaz bir korku veren bu sisler arasında, yepyeni bir duyarlılıkla, düşe kalka "yeni toplumsal hareket" doğuyor.

Bu duyarlılık halesi, güvenlik budalası olmuş Avrupa'da polis tehdidiyle yaşayan Müslüman göçmenleri; Türkiye'de sınırdışı edilmekle tehdit edilen Ermeni göçmenleri; ulus-devletin sınırlarını anlamsızlaştıran mültecileri; ulusal homojenlik hayallerini diliyle, hafızasıyla, laiklik adı altındaki zorbalıkları diniyle anlamsızlaştıran, teknokrat neo-liberal kibiri –Türk-Kürt diye ayırmadan isyan ederek teşhir eden işçileri de kuşatıyor.

"Mağdurların" "vicdani ve toplumsal hareketi", adını bir gün mutlaka koyacağımız yepyeni sıradağların önümüzde durduğunu söylüyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

11 Eylül Anayasası yapabilmek

Ferhat Kentel 27.03.2010

12 Eylül'den bu yana ilk defa bir hükümet nezdinde 12 Eylül'le hesaplaşma cesareti gösteren bir hukuk girişimi devreye girdi. AKP hükümeti, 12 Eylül diktatörlerini koruyan 15. Madde'nin kaldırılmasını ve darbecilerin yargılanmasını; askerlerin sivil mahkemelerde yargılanmasını ve YAŞ kararlarının yargıya açılmasını öngören bir anayasa taslağı hazırladı.

Ve beklenebileceği gibi, Meclis'te adı "muhalafet" olup, aslında statükonun bekçisi olan ve düzenle örtüşen, bu halleriyle cari hegemonyanın sesi olmaktan başka bir anlamı olmayan odaklar bu girişim karşısında hezeyana kapıldılar. Ve gene beklenebileceği gibi söz konusu hegemonyanın "ruhbanlarının" sınıf tepkisi de gecikmedi. Çünkü her iki odak için de imtiyazlarını garantileyen otoriter sistemde bekçilik işlevi hayati bir öneme sahipti.

Öte yandan, aslında Ergenekon çeteleri ve darbecileri ortaya çıkarılıp, davaları başladığında, "12 Eylül darbecileri mahkemeye çıkarılmadığı sürece bunlar makyajdır" diyenlerin dile getirdiği en önemli taleplerden birinin tatmin olması için çok büyük bir adım atıldı.

Kuşkusuz, bu memleketteki demokratlar çok daha özgürlükçü bir anayasaya lâayık olduğumuzu dillendiriyorlar ve bu anayasa taslağı, şu anki haliyle, en azından sosyal adaletin tesisi konusunda birçok eksiğe sahip...

Kuşkusuz, demokratların istediği anayasanın yapılma tarzı da önemli ve bu yol gerçekten “sivil” olmalı; aşağıdan yukarıya doğru tüm kesimlerin katkısını içermeli. Ve AKP’nin izlediği yol bu “sivillik” fikriyle de örtüşmüyor...

Ancak, biraz akıl yürütelim.

Hukuk ve onun toplum üzerindeki somut yansımaları olarak anayasa, yasalar, yargı mekanizması ve daha soyut düzeyde yarattığı veya yaratamadığı adalet duygusu güçler ilişkisinden başka bir şey değildir. Yani siyasettir. Siyasete dahil olabildiğiniz, taşıdığınız talepleri ortaya koyup, onları destekleyebilecek farklı aktörleri de yanınıza çekebildiğiniz takdirde o hukuksal yapının evriminde rol oynayabilirsiniz.

Hiçbir toplumsal hareket sadece homojen bir grubun talepleriyle ve mücadelesiyle ortaya çıkmaz. Toplumsal hareket farklı toplumsal kesimlere bir üst başlık, ortak bir dil veren, bu sayede bu farklı kesimlerin taleplerini ve dillerini birbirine yakınlaştıran bir enerjidir. Eğer “en doğruyu ben biliyorum, herkes benim istediğim paketi onaylasın; çünkü en demokratik anayasayı ben formüle ettim” diye ortaya çıkarsanız, sadece demiş olursunuz; o kadar...

Bugün yoğun bir şekilde içine daldığımız anayasa tartışmaları, belki de “sivil ve toplumsal bir anayasa”nın nasıl olabileceği hakkında bir fikir veriyor: tartışa tartışa, adım adım giderek, Türkiye’deki yeni aktörlerin ve demokrasi güçlerinin dahil olduğu yeni güç ilişkileri içinde bir anayasa... Yani “sivil anayasa” bir kerede çıkmayacak; ancak toplum sivilleştikçe, anayasa da sivilleşecek...

12 Eylül Anayasası için yapılan referandum sonuçları “Tamam, sen kazandın; benim gücüm yetmiyor seninle başa çıkmaya... Artık başka zaman tekrar görüşürüz” diyen bir teslimiyetin ve aczin ifadesiydi. O gün yüzde 10’u bile bulmayan cesur bir kesimin dışındaki insanlar diktatörlerin bütün argümanları karşısında yenik düşmüştü. “Her gün onlarca insan ölüyor, kan gövdeyi götürüyordu; askerler gelmeyip de ne yapacaktı? Yaşadığımıza sevinmedik mi?” derken, aslında o akan kanın müsebbiplerinin başında bizzat o darbecilerin olduğunu dile getirebilecek kelimelerden yoksundu.

Bugün durum tepeden tırnağa değişmedi; ancak yarın öbür gün önümüze gelecek olan referandum 12 Eylül’ü aşp, kendimizi güncellemek için bir dev bir adım olacak. 12 Eylül “öncesini” generallerin postalları, tankları, sahte referandumları ve işkenceleriyle ve idamlarıyla değil, demokratik siyaset yollarıyla aşmamız demek olacak. İçine düştüğümüz şiddetten, generallerin şiddetiyle değil, kendi barışımızla çıkmamız, ve aynı zamanda generallerin şiddetini de aşmamız anlamına gelecek.

Bu anayasa da “sen, ben, bizim oğlan” olarak üretebileceğimiz “en iyi anayasa” gibi olmayacak. Ama biz katılabilirsek eğer, o anayasa sivilleşecek...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eksilmemiş insanın siyaseti

Ferhat Kentel 03.04.2010

Türkiye’de hukuk değişiyor; çünkü siyaset değişiyor... Güç dengeleri değişiyor; çünkü güç dengelerinin içine şimdiye kadar hiç olmadığı kadar başka bir boyut giriyor. Bu toplumun insanların sessizliğe itilmiş, köreltilmiş adalet duyguları ve vicdanı serpilip vücut buluyor.

Sayıları 6.000'i bulan Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları (ÇİAÇ), içlerinde doğudan, batıdan, farklı inanç gruplarından ve siyasal eğilimlerden insanların bulunduğu bir girişim. (bkz. www.cocuklaraadalet.com) Onları biraraya getiren tek özellik, Terörle Mücadele Kanunu'nun kafa göz kıra kıra yarattığı terörden mağdur olan çocukları sadece 'çocuk' olarak görmeleri ve onların geleceğini kurtarmak için taşıdıkları duyarlılık...

Onlar, özellikle Güneydoğu illerinde güvenlik kuvvetleriyle şu veya bu şekilde karşı karşıya gelmiş, polise taş atmış veya "sırtı terli", "elleri tozlu" oldukları için, yakalanarak, gözaltına alınan, tutuklanan, yirmi yıla varan hapis cezaları alan çocuklar için çırpınıyorlar. Çocukların korkularını, çektikleri acıları, cezaevine düştüklerinde hangi koşullarda büyüdüğlerini "hissediyorlar". Kuşkusuz, bu çocukların "suça bulaşmalarının" arkasında birçok neden bulabilirsiniz: yıllardan beri süren şiddet ortamı, yakılan köyler, "kaybolan" akrabalar, isyan, örgütün etkisi, annelerin ve babaların ilgisizliği ya da belki sadece "oyun"... Bu nedenlerin birçoğu, belki hepsi doğru olabilir; ancak "adalet çağrıcıları", bunlara benzer kelimelerle yapılan tesbitlerin çok ötesinde, çok basit bir kıstastan hareket ediyorlar: "eksilmemiş", "ruhunu kaybetmemiş" insan kalabilmek...

İşte, "yeni siyaset" derken, siyasetin değiştiğinden bahsederken, bu ruhun kendini bir meseleye vakfetmesinden bahsediyorum.

Denebilir ki, bu toplumda, bu ruhla, kendini kendinden başkalarına vakfetmiş insanlar hep vardı. Ancak şimdiki fark şurada: bu vakfetme halinin bizzat kendisi artık "siyaset" mertebesine yükseldi. Bu yeni siyasetin yükselen meşruiyeti, mesela, soğuk, mahkeme duvarı gibi sert görünümlü, ciddiyetten neredeyse ölen, "tarafsızlık" görüntüsüyle gücü dayatan ve kabul ettiren, tarihsel yalanları buz gibi bir suratla tekrarlayan, "asmayalım da besleyelim mi?" deme cüretini gösteren, acımasız ve insansız devlet mantığı altında yapılan ve Ergenekongillerde hâlâ direnen eski siyasetin itibarsızlaşmasıyla paralel gidiyor.

Fakat yeni siyasetin daha da önemli göstergesi, "reel siyaset" alanında karşılığını bulmasında ortaya çıkıyor. ÇİAÇ'ın sürdürdüğü çabaların en son muhatabı olan Başbakan Erdoğan'ın çocuklar konusunda gösterdiği yaklaşım, içinde insan olan yeni siyasetin elle tutulabilir somutlukta olduğunu gösteriyor.

Eski ve yeni arasındaki geçişin ve bu geçişin bütün iniş (Tekel işçileri, kaçak Ermeniler konusu vb.) ve çıkışlarının somut biçimde tezahür ettiği Başbakan'ın, ÇİAÇ'la karşılaşması sırasında, dile getirdiği ilk bilgi, "yakalanan çocukların molotof kokteyli atan, yani zarar veren çocuklar olduğunu, yani cezayı hak ettiğini" iddia eden "asayişçi" söylemin bilgisi... Ancak Başbakan ÇİAÇ'ı dinliyor; "yakalanan çocukların zararlandırıcı sonuç yaratmamalarına rağmen ceza aldıklarını" duyduğu zaman şaşırıyor. Şaşkınlığını ise soğuk devlet diliyle örtmüyor; tersine ruhunu açıyor, dinliyor, inanıyor; yarım ağız değil, odaklanıyor, daha iyi anlamak için samimiyetle çaba gösteriyor. Adalet Komisyonu'nda tartışılmaya başlayan yasa değişikliklerinin çocukları kurtarmak için yeterli olmadığına ikna oluyor.

Çünkü, başkalarının çocuklarını kolayca feda edebilen soğuk ve eski siyasetin tersine, Erdoğan kendi çocuklarını, Bülent Arınç'ın bizzat yaşadığı evlat acısını düşünüyor. Bu haliyle toplumdan gelen yeni bir siyaset yapma biçimi olarak ÇİAÇ'la buluşuyor. "Eksik çözüm istemiyorum; bir çözelim, pir çözelim. Müsterih olun, kamuoyu vicdanını rahatlatacak bir çözüm bulacağız" derken, siyasette, en sıradan hayatların içinden bir siyasi irade çıkarıyor; yaptığı siyaset insana geliyor.

Not: Hamursuz/Hürriyet bayramının tüm Yahudi âlemine, Paskalya yortusunun tüm Hristiyan âlemine ve hürriyet âşığı bütün insanlara kutlu olmasını diliyorum.

Profesyonellerin inanç inşası

Ferhat Kentel 10.04.2010

Türkiye’de demokrasi güçlerinin işi çok kolay değil. Çünkü demokrasi mücadelesi “profesyonel bir iş” değil. İnsanlar ancak hayatlarını sürdürürken, nefes alabilecekleri bir atmosferi iyileştirmek için gereken zamanı kısıtlı bir şekilde ayırabiliyorlar.

Ama demokrasi mücadelesine karşı durmaya çalışanlar profesyonelce yapıyorlar işlerini. Şimdilerde Ergenekon soruşturmalarına konu olan “Kuvayı Milliye”, “Vatansever Kuvvetler” gibi, Türkiye’nin demokrat insanlarının, azınlıklarının isimlerini çetele gibi tutan, hedef gösteren birtakım örgütler bu türden profesyonel girişimlerle ortaya çıktılar.

2002’den beri inanılmaz bir psikolojik harekâta maruz kaldık. Kozmik odaların müstemilatındaki odalarda birtakım adamlar her gün düzenli bir şekilde yalan ürettiler. O kadar izansızdılar ki, adlarını bile açıkça “psikolojik harekât” koymaktan çekinmediler.

Baskın Oran’ın, Hrant Dink’in davalarına yani mahkemelerin alanına bile müdanasızca girdiler bu örgütler.

Bu işleri profesyonelce yaptılar. İşleri buydu. Mesela Abdullah Gül o sırada Colin Powell ile mi görüşecek; o görüşmede neler konuşulmuş olabileceği üzerine yalan yanlış senaryolar ürettiler. Habire “yazdılar”... Sonra “gizli görüşmeyi ele geçirdik!” diyerek sansasyonel haberler yaydılar. O görüşmede “sözde Kürdistan’ın tanınacağına dair anlaşmaya varıldığı” yönündeki “ihaneti” “belgelediler”. 2004’te Brüksel’de AB zirvesi mi toplandı; o zirvede Türkiye aleyhine ne tür kararlar alınmış olabileceği üzerine kafa patlatan profesyonel senaryo yazarları mesela 24. maddeyi alıp, “Türkiye ve AB arasındaki müzakereler sırasında eğer Türkiye bölünürse, AB bölünen parçalarla müzakereye devam eder” şeklinde değiştirdiler. Düpedüz uçtular yani... İnternete girip, AB zirve sonuçları üzerine ortada duran resmî belgeyi, ilgili uzmanlar dışında kimsenin bilmediğini ve incelemeyeceğini çok iyi bildikleri için, bu uçtukları malzemeye okumuş yazmışların bile inandıklarını gördükçe muhtemelen kıs kıs gülererek, maaşlarını hak ettiklerini düşünerek sigaralarından derin bir nefes çektiler.

Bu işi “profesyonelce” (yani parayla, bir “iş” olarak) yaptıkları için, memlekette demokrasi için mücadele eden insanlara karşı da inanılmaz bir kirletme kampanyası yürüttüler. Yok şu derneğin, yok bu sivil toplum kuruluşunun nasıl paralar aldıklarını, satıldıklarını yazdı(rdı)lar. Kendileri sahip oldukları fikirimsi kırıntıları ancak para karşılığında üretebildikleri için, başkalarının da bu işleri ancak para karşılığında yapabileceklerini elektronik postalarıyla “yazdılar” sürekli olarak. ABD’nin, CIA’nın tekniklerini kullanarak, McCarthyçi yöntemlerle, yok şunlar Sorosçu, yok bunlar AB’ci, onlar Fethullahçı diyerek yapıştırmadıkları etiket kalmadı.

Bu memleketin insanlarının gelecek korkularını tepe tepe kullandılar. Bu devletin kuruluş temellerine sinmiş olan korku ve paranoyayı gündelik korkularımızın içine soktular. Sürekli bir savaş fikrini bombardıman halinde üzerimize yolladılar. Masaların üzerine silahları, bayrakları koyup yemin etme parodileri, müsamereleri yaptılar. “Her yer savaş meydanı! Her yerde düşman! Her yerde ihanet!” zihniyetiyle sürekli “böldüler”...

Toplumun "inanma" ihtiyacına cevap verdiler aslında. Dinden korkarken o dinle mücadele etmek için başka bir dini dayattılar. Eskinin canavarları, büyücüleri ve ejderhalarına karşı, komplo teorileri ve paranoyalarıyla yeni zamanların masal ve mitolojilerini ürettiler. İnsanların zayıflıklarından, inanç ihtiyacından faydalandılar. Bizi kendi gündelik hayatımıza yabancılaştırdılar. En sıradan ilişkilerimizi, maddi manevi sorunlarımızı çözme kapasitemizi örselediler; nerdeyse tanrısal figürlere gönderme yapıp, ruhsal ihtiyaçlarımızı karşılama yanılsamasına soktular. Tanrıya inanalım veya inanmayalım, güç fikrine olan "inancımızı" inşa ettiler.

Ancak, darbelerine eşlik etmek üzere, yıllardır bu psikolojik harekâtı yürütenlere karşı ilk defa toplumsal kesimlerin yanı sıra, hukukun içinde de bir mücadele başladı. İdeolojik gözetleme kulesi işlevi verilmiş yargısına ve ordusuna rağmen...

Evet, Türkiye’de demokrasi mücadelesi çok kolay değil. Düşünsenize, karşınızda anti-demokrasi mücadelesini ancak parayla, korkutarak ve yalan haberlerle yürütebilen birileri var. Ama bu korkuları ve yalanları yıka yıka yürümek ne muhteşem bir tecrübe!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlere neden vururlar

Ferhat Kentel 17.04.2010

Samsun’daki o adam Ahmet Türk’e neden vurdu? Yaptığı veya yapabileceği "resmî" açıklamada dile getirdiği, getirebileceği sebepleri sormuyorum. Bu "sebepler" *Hürriyet*, *Sözcü* gibi gazetelerin manşetlerinde; Özkök, Özdiğillerin köşe yazılarında zaten hazırda var. Herhalde Ogün Samast ve benzerlerinin yaptığı açıklamalardan da çok farklı değildir; "Bölücülere sinirlenmiştir", "kanına dokunmuştur" ya da bu tür "duygulanmaların" türevi olan benzer saiklarla hareket etmiştir...

Daha başka bir şey soruyorum. Şu geçtiğimiz birkaç gün içinde cereyan etmiş olayları ekleyerek bir daha sorayım: Mesela Hakkâri’de on dört yaşındaki bir çocuğu polis yerlerde sürüklenen annesinden koparmaya çalışırken, neden yüzünü gözünü kanlar içinde bırakacak, elmacık kemiğini kıracak kadar döver? Neden BDP’li Sırrı Sakık’ın eşinin mezarının Ankara Gölbaşı’nda defnedilmiş olması karşısında birtakım adamlar "Teröristlerin eşini buraya defnettiniz" diye sinirlenirler? Ya da biraz daha eskilere giderek bir daha sorayım: Mevsimlik Kürt işçileri neden birtakım şehirlere sokulmaz? Neden birtakım kasabalarda adlî olaylar hızla Kürtlere dönük linç eylemine dönüşür? Neden internete salınan birtakım yazılarda "Kürtlerin çok hızlı çoğaldığından, onlarla evlenilmemesi, Kürt yemekleri yenilmemesi gerektiğinden" bahsedilir?

Neden her fırsatta Kürtlere vurulur? Sebep PKK mı?

Peki, ne isterler Türkiye’nin en duyarlı, en sağduyulu ve insan siyasetçilerden biri olan, burnu kırıldıktan sonra bile sağduyu çağrısı yapabilen, "Ramazan ayında Rabbim yeter ki barışı sağlasın. İsterse ikinci gün de canımı alsın" diyen bilge bir insandan? Ne isterler evlerinden kilometrelerce uzaklarda ekmek parası kazanmaktan başka bir derdi olmayan insanlardan? Kafalarını, kollarını kırdıkları küçücük çocuklardan ne isterler? Ölmüş bir kadının mezarıyla nasıl bir dertleri olabilir?

Kuşkusuz, Türkiye’nin sosyo-ekonomik sorunları, vahşi piyasa, hızlı dönüşüm gibi yapısal analizlerle ya da darbelerin yarattığı travmalar, öğrenilmiş ulusal kimliğin yarattığı "ev" duygusunun "PKK ve şehitler" ikilemi ve

“bölünme” korkusu karşısında yaşadığı kriz gibi uzun ve ayrıntılı sosyo-psikolojik sebeplerle “neden vurduklarına” dair tonlarca varsayım ve açıklama yapılabilir.

Vuruyorlar; kuşkusuz, yıllarca zehirlendikleri komplo teorileriyle, kolayca vurulabilir düşmanların varlığına inanmak istiyorlar... Banu Avar'ın mizahi asparagas olduğu her halinden belli olan habere (“Türkiye’nin Sierra Leone’deki elçisinin Ermeni soykırımını onaylatmak için kulis yaptığına” (!) dair haber) inanmak isteyip, üzerine atlamasında olduğu gibi... Banu Avar’ı inançlarının bir “havarisi” olarak gördüklerinde; “bir seferlik şaşırmış kadın.. n’olmuş yani!” pişkinliğine vurduklarında olduğu gibi... Çukurca’da yedi askerin ölümüne neden olan mayını PKK’nın döşediğine inandırıldıktan sonra, TSK’nın koyduğunun anlaşılması üzerine, yani inançlarını sarsacak bilgiler geldikten sonra bile, hiçbir şey olmamış gibi havalara bakıp ısıklı çalmaya devam etmelerinde olduğu gibi... Üretilmiş olan, öğrenmiş oldukları düşmanlık kategorilerine inanmaktan başka bir çareleri olmadığı için vuruyorlar.

Ama çok daha somut, sıradan insanın “vurma” esnasındaki davranışında, mesela, herhangi bir konuda eylem yaparken polisler tarafından “yakalanmış olan” ve hazır hedef halindeki birtakım solcu gençlere, polisleri aşarak vurmanın kolaylığı gibi bir şey olmasın sebep? Bu kolaylık ve güven içinde, yiğitlik, kahramanlık görüntüleri altında, etrafta alkışlayacak birilerinin olmasının verdiği güven olmasın? İçlerindeki öfkeyi, günah keçisi olarak ilan edilen insanlara yöneltirken, vurmanın meşru olduğu ve vurulduğu takdirde de başına bir şey gelmeyeceğinden emin olma durumu mesela?

Yani aslında tarifsiz bir korku ve bu korkuyu aşmak için başvuru ucuz ve kolay kahramanlıkların yanı sıra, belki de en önemlisi, çok büyük acılar yaşamış bu toprakların bütün insanları arasında ayakta kalmayı becerebilmiş olan Kürtlerin, bu memleketteki yalan dolan belki de en fazla ve en radikal biçimde yüzümüze vuranlar oldukları için, ucuz kahramanlar da yumruklarını vuruyorlar...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı anda iyileşmek ve hasta olmak (1)

Ferhat Kentel 24.04.2010

Bir alandaki değişim başka bir alandaki değişimin yolunu açıyor; her değişim, o değişime neden olanı bir daha değiştiriyor. Toplum değişiyor; tarihle yüzleşiyoruz ve hukuk ve siyaset değişiyor. Sarsılıyor, savruluyoruz...

Otoriter bir devletçi zihniyet altında uzun yıllar boyunca her şeyi mecburen kabullenmeyi öğrendiğimiz için, hepimiz içimizde kalanları, konuşamadıklarımızı artık kusuyoruz. Tabii ki ortalık bu yüzden kokuyor ve kendi dışımızda kalan herkes bundan çok fazla rahatsız oluyor; etraflarına tiksinerak bakıyorlar. Hepimiz başkalarında tiksinerak bakacağımız kusumuklar görüyoruz. Fakat tam da bu kusumlardan nefret ettiğimiz için, aynı anda, ayrı ayrı hepimiz hâlâ kusamadığımız başka hastalıklarımızı, bizi hasta eden zehirleri midelerimizde, bağırsaklarımızda tutmaya çalışıyoruz; mide krizleri geçiriyoruz ve inanılmaz derecede kabızlaşıyoruz.

Aynı anda hem iyileşiyor, hem hasta oluyoruz. Acımızı anlatıyoruz, başkasının acısına sağırlık olup hastalanıyoruz. Bizim acımızı hafifletecek, acımızı tanıyan, acımıza saygı gösteren açıklamalar ve sözler bizi rahatlatıyor, iyileştiriyor. Bizim acımızla ilgisi olmayan başkalarının acılarına ise “inanmıyoruz”. İnanmak istediklerimize inanıyoruz. En iyi ihtimalle başkaları tarafından beklenen ihtimamı gösteremiyoruz.

“Psikolojik harekât” yürütenleri, yalan yanlış komplo teorilerini birtakım merkezlerden “üretenleri” bir kenara bırakalım. Gerek o teorilere, gerekse “bizim” teorilerimize inanma halini sorgulamak, en “haklı” olduğumuzu düşündüğümüz bir alanda bile, en acımasız bir şekilde çuvaldızı kendimize batırmaya cesaret etmek gerekiyor. Yani başkalarının “tutkularına” ve “duygularına” karşı kendi açıklamalarımızı hep “rasyonel”, hep “akılcı”, hep “doğru”; ötekilerin anlattıklarını ise örneğin “aldanmışlık” olarak açıklama halimizle en radikal bir şekilde hesaplaşmak gerekiyor...

Meltem Ahıska ve Fırat Genç ile birlikte yaptığımız saha araştırması üzerine, 2007’de TESEV yayınlarından çıkan “*Milletin bölünmez bütünlüğü*” - *Demokratikleşme sürecinde parçalayan milliyetçilik(ler)*” adlı kitap –en azından bizim adımıza- bu hesaplaşma için önemli veriler sunmuştu. Şöyle yazmıştık o kitabın sonuç bölümünde:

“... bir tarafta, ‘para karşılığında satılmışlık’, ‘sorosçuluk’, ‘vatan hainliği’ gibi suçlamalara ve karşılaştıkları risklere rağmen, kimse onlardan istemediği halde, sadece vicdanlarının sesini dinleyen ve entelektüel dürüstlüğün gereklerini yerine getirmeye çalışan, toplumsal bilgi üretimine katkıda bulunan entelektüellerin başvurdukları bir ‘rasyonellik’ ve onların söylemi var. Diğer yanda ise gene bir tür ‘bilgi’den derlenen, ancak daha çok ‘yersizleşme korkusuyla’ beslenen ve ‘tutkularla’ ifade edilen bir söylemler dizisi var. Rasyonel-entelektüel söylemin vücut bulduğu birinci dünyanın kendi içindeki meşruiyetinin tutkuların dünyasında bir anlamı yok. Paradoksal bir biçimde, bu meşruiyetin kendisi de milliyetçi ‘tutkulara’ karşı mücadele ederken ‘tutkulaşıyor’. (...) Buradaki rasyonellik ‘dogmatikleşiyor’ ve kendi içine kapanıyor.

İşte bu içine kapalı iki dünyanın birbirlerine –artık- değebilmesi için, bir bakıma ‘sorumluluğu’ üstlenmesi gerekenlerin gene entelektüeller olması gerekiyor. Yani sadece kendi meşruiyeti içinde konuştuğu için bir anlamda ‘dogmatikleşen’ rasyonelliğin ‘sorunsallaştırılması’ ve tutkular dünyasında dolaşan duyguları anlaması ve onlarla konuşması ve içine alması gerekliliği ortaya çıkıyor.”

Bu yaklaşım, esas olarak, faşizme ya da ırkçılığa karşı oluşan “anti-faşizm”, “anti-ırkçılık” gibi pozisyonların bir “kimlik” haline gelmesine dikkat çeken Pierre-André Taguieff’in *La Force du préjugé - essai sur le racisme et ses doubles* (Önyargının gücü - ırkçılık ve çiftleri üzerine deneme) kitabındaki görüşlere paralel bir biçimde, Türkiye’de “demokrat entelijensiya”nın “anti-milliyetçilik” tavrı ile hesaplaşmaya çalışıyordu. Çünkü milliyetçiliğin dayatılan ve benimsenen homojen bir ideoloji olmadığı; çok daha karmaşık bir biçimde, sayısız acının, sayısız farklı şekillerde ifade edilme yollarından biri olduğunu iddia ediyordu.

Ancak bugün, bir yandan Ermeniler için “Bu acı bizim acımız. Bu yas hepimizin” derken, diğer yandan, sadece “aklımızla” değil; kendi duygularımız ve “acılarımızla” da hesaplaşmayı ve bunu daha da derinleştirerek yapmak gerektiğini düşünüyorum. “Başkaları” yapmasa da...

Haftaya devam etmek üzere...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı anda iyileşmek ve hasta olmak (2)

Ferhat Kentel 01.05.2010

Bir yandan geçmişimizle yüzleşerek iyileşirken, diğer yandan hastalandığımız ve kendimizle de hesaplaşmamız gerektiği üzerine yazmaya başlamıştım geçen hafta.

Öncelikle, "demokrat entelijensiya"nın ya da "rasyonel-entelektüel" kesimin iki referans dünyasından beslendiğini söylemek mümkün. Bunlardan biri, basmakalıp ideolojik propagandalara, ezberlere, hamaset nutuklarına, iktidar söylemlerine karşı, görünenin arkasına geçme dürtüsüyle sahip çıkılan "eleştirel düşünce"; yani kabaca söylersek, iktidar dilini inşa eden "merkez devlet-siyaset-medya dili"nin sloganları, manşetleri konusunda kafaya gelmeyi reddetmek. Diğeri ise görünmeyen, gösterilmeyen ya da çoğunluklar tarafından kenara itilen kesimlerin cılız sesleriyle talep ettikleri "adalet". Birincisi daha çok "akılla", ikincisi ise daha çok "duygularla"; dayanışma, empati, vicdan gibi meselelerle ilişkili görünüyor.

Fakat mesele bu kadar basit değil. Biraz geçmişe dönelim. Mesela Türkiye'de –özellikle 70'li yıllarda- neden sosyalist oldu insanlar? Bu soruya o zamanlar en net cevaplardan birisini, "Ben, sosyalizm bilimsel olduğu için sosyalist oldum" diyen yazar Sevgi Soysal'ın verdiğini hatırlıyorum. Yani yoksullara acıdığı için ya da soyut bir eşitlikçilikten yana olduğu için değil, "rasyonel" bir düşüncenin sonucuydu onun sosyalist olması. Ancak, öte yandan, çok geniş kitleler, adeta bir dine inanır gibi sosyalizme sadece "inanmışlardı" ve Marx'ı gerçekten anlayan küçük azınlıkların dışında, yüzbinlerce insan, analizlerden devşirilmiş sloganlarda somutlanan hedeflere ve varolan düzene isyan ediyorlardı. Aslında "bir şeylere" isyan ediyorlardı insanlar; hayatlarını daraltan, canlarını acıtan "bir şeylere" karşı... Sol hareketlerin tabanındaki genç insanların büyük bir çoğunlukla, süratle değişen bir toplumda, 50'li 60'lı yıllarda büyük şehirlere göç eden kuşakların çocukları, Aleviler ya da Kürtler olması, "can acıtan şeylerin" çeşitliliği hakkında bir fikir verebilir sanırım.

Ancak 70'li yıllarda, toplumsal sorunların içindeki –örneğin- kadınların, Alevilerin, Kürtlerin ya da çok daha basit bir düzeyde "adam/insan yerine konmayanların" kültürel acıları sosyalizmin dilinde karşılığını bulamadı. "İşçi sınıfı" ya da "emekçi halk" bütün bu konulara ilişkin dertlere "bilimsel" ve "rasyonel" olarak cevap getirecekti. Yani "rasyonel" dil, "akıl dili" duyguları örttü; aslında statükoya karşı değişim arzusuyla yanıp tutuşan isyana hayat veren duygular dile gelemedi. Duyguların en fazla dile geldiği alan ise, mesela gencecik yaşta idam edilen, öldürülen insanlar oldu. Soğuk bir isimsoyadla yani "Deniz Gezmiş"le ya da "Mahir Çayan"la değil, "bizim" olan "Denizlerle", "Mahirlerle" özdeşleşildi. Ancak o duygusal özdeşleşme de "oligarşiye karşı devrim mücadelesi" gibi "rasyonel" açıklamaların altında kaldı.

Ancak hayat durmuyor; toplum değişmeye devam ediyor ve isyan, itiraz, eleştirel düşünce ve acıların ifade yolları da değişiyor. İşte, o zamandan bu yana genel olarak statükoya karşı ve değişim için mücadele eden kesimlerin dili de değişiyor. Bugün klasik ve soğuk "bilimsel" yöntemlerin dışında da "rasyonel" düşünmeyi öğreniyoruz. Örneğin, "kimlik" meselesinin sadece bir istatistik veya konuşulan dilin ya da sahip olunan bir inancın grameri olarak anlaşılamayacağını, "bilimsel" olabilmek için, çok daha mikro düzeyde yaşanan tecrübelerin, pratiklerin de gözönüne alınması gerektiğini, bilginin "çoğul" olduğunu biliyoruz. Bu yüzden, örneğin tarih araştırmalarında sadece arşivlerden çıkarılacak belgeleri, hangi savaşı kimin kazandığını, nerede kaç kişinin öldüğünü, hangi kararı kimin aldığını bilmenin yetmediğini fark ediyoruz ve örneğin, "kişisel tarih", "yaşam öyküsü" gibi araştırma yöntemlerine başvuruyoruz.

Duygular, farklı öznellikler de işin içine giriyor. Ancak bu, meseleyi çözmeye ve iyileşmemize yetmiyor. Çünkü dogmatik, buyurgan ve bilgiç rasyonellik duygularımızı bastırıp görünmez kıldığı gibi, duygularımız da çoğul rasyonelliği gözden kaçırmamıza neden olabiliyor. (Devam edeceğim.)

12 Eylül'ün tünelinden çıkışı gördüğümüz bugünlerde 1 Mayıs bayramı hepimize kutlu olsun!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı anda iyileşmek ve hasta olmak (3)

Ferhat Kentel 08.05.2010

Son iki haftadır "akıl" aracılığıyla, ve "rasyonel" düşünerek yaptığımız analizlerle "doğru" bir mücadele verdiğimiz inandığımızı, ancak bu "rasyonel düşünce"nin "duygularımızı" örttüğünü, ve biz "akıl"la düşünürken, "duygularına ya da tutkularına" esir olduğunu düşündüğümüz insanları anlayamayacağımızı anlatmaya çalışıyorum.

Kimilerimiz "ırkçılığın" nefrete dayalı ne kadar korkunç bir şey olduğunu söyleyip, onu mahkûm ederken ve buna karşılık, "akıl"a dayanan bir "anti-ırkçılık" dili geliştirip, bunun mücadelesini vermeyi sorgulamak gerekiyor. Bizim "aklımızı" anlamayan, "tutkularının" esiri olan "ırkçıların" sahip oldukları tutkuları anlayabilmek ve o tutkularla mücadele edebilmek için, öncelikle kendimizde varolan "tutkuları" anlamak gerekiyor. Çünkü aslında ne "onların" tutkuları sadece "tutku" ne de bizim aklımız sadece "akıl"... Hepimiz için, rasyonellik ya da akıl altında dile getirdiğimiz her şey birtakım duygularımıza tercüman olan, belli bağlamlarda, zaman dilimlerinde bulduğumuz "rasyonelleştirilmiş" bir dilden başka bir şey değil...

Dolayısıyla kafamda şekillenen soru şu: acaba bizim gibi "rasyonel" düşünüp hareket edenler için de aslında "duygular" önemli bir motivasyon kaynağı değil mi? Ve iddiam şu: evet, biz "akıl"la hareket ettiğimizi düşünsek bile, aslında "hissettiğimiz" ve bizi şekillendiren acılardan oluşan kimliklerimizle hareket ediyoruz. O acılar ve bedenimizde, hafızamızda bıraktığı izler ve duygular bizim hangi konularda daha hassas olacağımıza dair kabaca da olsa bir güzergâh çiziyor. Yani aslında biz bu güzergâh üzerinde ilerlerken rasyonelitemizi inşa ediyoruz.

Somutlaştıracak olursam, biz, örneğin, bizim gibi olmayan, bizi aşağılayan, güç sahibi, kibirli zenginlerden nefret ettiğimiz için isyan ediyoruz ve bu nefretimizi rasyonel bir teori vasıtasıyla "sınıflar savaşı" ve "burjuvaziye karşı sosyalist mücadele" cümlelerimizin, kelimelerimizin içine yerleştiriyoruz ve hatta orada saklıyoruz. "Modern, bilimsel ve ehlileşmiş" dünyada, ağzımızdan köpükler saçarak bağırarak yerine, "olması gereken" şekilde, bir "akıl"a sahip başkalarını da ikna edebilecek bir yolu izliyoruz.

Belki sosyalist olmak kadar "rasyonel" görünmese de, örneğin neden "İslamcı" oluyoruz? Sadece İslam "modern dünyaya cevap verdiği" için mi? İslam dini "barış demek olduğu", "terakkiye mâni olmadığı", "girdiği her yerde hak ve adalet tesis ettiği" için mi? Bütün bunları önce düşünüp, akıl süzgecimizden geçirip, bilip mi İslamcı olmaya karar veriyoruz?

Neden Kürt kimliğimize bu kadar çok sarılıyoruz? "Mezopotamya'da yüzyıllardır varolan bir kimliğin, kültürün temsilcileri" olduğumuz için mi? Kürt kimliğine sarılırken, gayet rasyonel bir şekilde "bir zenginlik olarak anadil hakkını" mı savunuyoruz?

Bunlar bizim açıklamalarımız... Duygularımızı, isyanlarımızı aktardığımız rasyonelitemiz...

Evet, tabii ki, hepimiz modern olmayı, Fransız olmayı, Türk olmayı, Sri Lankalı, Sovyet ya da Amerikalı olmayı zorla veya güzellikle öğrendik. Ancak, hepimiz aynı şekilde öğrenemedik. Devletin, bütün modern ulus-devletlerin kafamıza boca ettiği, "biz"i ve "ötekileri" ayıran, ortak coğrafyalarda birarada yaşayan insanlar arasında "ileri-geri" ayrımları yapan propaganda malzemelerine karşı isyan ettik. En çok neremizi acıttıysa, tam da oramızdan, duygularımızın en keskinleştiği yerimizden kendimizi anlattık; propagandanın kurguladığı "oyun"un dışına çıktık. Dışına çıktığımız andan itibaren de kendimizle ilgili anlatımı aklımız aracılığıyla rasyonelleştirdik.

Örneğin, kimimiz kafamıza kakılan milliyetçi pompalamalardan o kadar çok bıktık ve tornaya sokma gayretlerinden canımız o kadar çok yandı ki, bu pompacıların “düşman” bellediklerini biz “dost” belledik. Kimimiz, Yunan’ı, Ermeni’yi, kimimiz Sovyet’i, başkalarımız Arap’ı, Uygur’u dost belledik. Gayet “akıl dolu” bir şekilde, kimimiz “dünya halklarının kardeşliği”, başkalarımız “İslam ümmeti” ya da “Medeniyetlerin harman olduğu Anadolu” açıklamalarını yaptık. Aslında bütün bu “rasyonel açıklamalar” altında, o açıklamalara bizi götüren “kendi” acılarımız, isyanlarımız ya da duygularımız o kadar güçlüydü ki, başkalarına sağır kaldık.

Haftaya (gene) devam etmek üzere...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı anda iyileşmek ve hasta olmak (4)

Ferhat Kentel 15.05.2010

Duygularımızla ve isyanlarımızla temellenen adalet arayışımızı daha sonra rasyonel anlatılara sokuyoruz demiştim. Ancak bu izlediğimiz güzergâh sadece bize bağlı olan bir süreç değil. Anlattıklarımızdan ötürü karşı karşıya geldiğimizi fark ettiklerimizle birlikte inşa oluyoruz.

Belki biraz şematik ve köşeli olacak ama mesela devlet, ilkokuldan itibaren bizim aklımıza format atarken, biz devlet kadar bilgiye ve veriye sahip olmadığımız için, ancak duygularımız eşliğinde, ailelerimiz ya da cemaatlerimiz sayesinde, evlerimizde, özel alanlarımızda kendi alternatiflerimizi yaşayabiliyoruz. O özel alanlarda olgunlaşan duygularımızı, bizim “doğrularımız” olarak anlatabilmek, kamusal alana taşıyabilmek için, toplumdaki ve dünyadaki gelişmelerden beslenen bilgilerle rasyonelleştiriyoruz. Mesela bir zamanlar sadece anadilimiz olduğu için, “Kürtçe rüya gördüğümüz” için zaten Kürtçe konuşurken, zaman içinde “dil hakkımız olduğunu”, “dillerin zenginlik olduğunu” öğrenmeye ve anlatmaya başlıyoruz. Bizim kendimizi anlatmak için akıl dilimiz güçlendikçe başta devlet olmak üzere, devlet tornasına girmiş olan ve muhtemelen kendi dillerini unutmuş olanlardan en radikal “duygusal” ve “tutkulu” tepkiler geliyor. Ne hainliğimiz kalıyor ne bölücülüğümüz. Anlatısını “akıl”la süsleyen devlet ve uzantılarının söylemi, zaman içinde tutkularının bir tezahürü haline geliyor.

Veya islamcılık... Reel sosyalizm gibi “bilimsel” ve akla dayalı direnişler de din karşısında sonuçsuz kaldı. Özellikle toplum içinde duygularıyla direnenleri anlayamadığı, algılayamadığı için tutkular dünyasına değemedi. Batılılaşma ve ilerlemenin “aklî” ve “mantıkî” sonucu olarak dinin ortadan kalkacağını, kalkması gerektiğini vaz’eden otoriter modernist dil karşısında, biz, dinimize sadece “inandığımız” için, duygularımızla sarılırken, zaman içinde bu duyguların gücü sayesinde kelimelerimizi arttırıyoruz ve aklımızla kafa tutuyoruz. Modern-laik dünya kendisini İslamcılara karşı “akıl” tarafında kabul edip, İslamcıları “tutkularının” esiri olmuş, rasyonel düşünceye vakıf olamamış insanlar olarak görürken, bu güçlü kafa tutma karşısında, modernist dünya “laikleşiyor” ve korkularıyla birlikte tutkular dünyasına geçiyor. Ve ne şeriatçılığımız kalıyor ne ortaçağdan kalma örümcek kafalılığımız.

Adeta bir terazi hareketi söz konusu. Akıl ya da kendinden başka bir akıl tanımayan dogmatik rasyonalizm duyguların direnişiyle başa çıkamadıkça, akıl ve duygu yer değiştiriyor.

Ancak son zamanlarda, bu süreçte farklı ve önemli bir kırılma yaşandı. Hrant’ta sembolleşen bir kırılma... Belki de ilk defa, varolan egemen yapılarla hesaplaşmaya girişen bir dil doğrudan duyguların dünyasından

konuşmaya başladı. O duygularıyla Ermenilerin hafızasından, yasından, acılarından, acıların tanınmasından bahsederken, onun karşısına çıkan resmî tarih tezçileri habire belgelerden, rakamlardan bahsetmeye başladılar. Duyguların gücü karşısında yalan yanlış "bilgi ve belge"yle dolu olan komplo teorileri bu zaman diliminde bu kadar çok yaygınlaştı.

Yani ilk defa toplumun direnen kesimleri karşısında, mesela ulusalcılar "akıl" ya da daha doğru bir ifadeyle "dogmatik rasyonalizm" cephesinde yer alırken, resmî ezberlere direnen ve başka bir toplum arzu edenler ise "duygular" dünyasında yer alıyor.

İşte bu duygular dünyasının da sorgulanması gerekiyor. Çünkü dogmatik, buyurgan ve bilgiç rasyonellik duygularımızı bastırıp görünmez kıldığı gibi, duygularımız da başka duyguları gözönüne alabilecek çoğul bir rasyonelliği gözden kaçırmamıza neden olabiliyor.

Çünkü duygularımız "tutkusallaşıyor" ve başka duyguları göremez hale geliyor. Ama artık biliyoruz; duyguyla direnen dillerin karşısına "akıl" görüntülü söylemlerle çıkanlar da aslında duygularını tercüme etmeye çalışıyorlar. Biz duygularımızı anlattıkça, başkaları da bizim karşımıza, içinde oturabilecekleri başka rasyonellikler örüyorlar.

Bizim gibi düşünmeyenlerin tutkularına simetrik bir karşılıkla kurulan varoluş hali onların dillerine daha çok kapanmalarından, yeni dogmatik rasyonellikler kurmalarına yardım etmekten başka bir işe yaramıyor. Aynı devletin bize karşı yaptığı gibi. Devlet bizim üzerimize çullandıkça, bizim daha da karşı bir yerde konumlanmamız gibi.

Hep beraber kendi tutkularımızın içindeyiz...

Bu yazıya başlarken, dogmatik rasyonalizmin yerine problematik rasyonalizmi, yani başka akılların olabileceği fikrini koymak gerektiğinden söz etmiştim. şimdi biraz daha ileri gideyim: duygularımızı problematize etmek, başka duyguların olabileceği fikrini öğrenmek gerekiyor.

Bu topraklarda yetiştik. İstediğimiz kadar "milliyetçi" olmadiğımızı söyleyelim, sadece bu "millet"in, bu "ölke"nin sınırları içinde kaldık. Ulusal ya da ümmet kaldık. Bu topraklardaki acılarla ve daha da ötesi, kendi acılarımıyla sınırlı kaldık. Hocalı katliamını, Ruanda'da yüzbinlerce insanın katledilişini görmedik. Ya da gördük belki; içimiz acıdı ama o kadar.

Tam olarak iyileşmek için aynı anda iyileştirmeyi de düşünmek gerekiyor.

ferhatkental@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güneydoğu'da siyaset ve Bingöl

Ferhat Kentel 22.05.2010

Geçtiğimiz haftalarda, yıllar önce sadece otogarından geçtiğim Bingöl'e ve Kurtuluş Zeydan'ın TRT'ye çektiği belgeselde "Gönlümün sağ alt köşesi" adını verdiği Hakkârî'ye ilk kez gittim.

Güneydoğu'ya gittiğim her seferde şaşıyorum, yeni şeyler öğreniyorum. Çünkü Güneydoğu'da trajedi ve umut sürekli olarak inanılmaz bir şekilde yeniden harmanlanıyor. Bir yandan Batı'dan bakıldığında şiddetin

Hakkâri, çoğulluk olarak Kürtler ve bir dava

Ferhat Kentel 29.05.2010

Biliyorum, ortalık "Baykal-CHP-Kılıçdaroğlu" operasyonu, ulusalcılığın vitrin yenileme muhabbetinden geçilmiyor, ama bin yüz küsur delegenin toptan bir anda Baykalcılıktan Kılıçdaroğluculuğa, gözyaşlarından sevinç çığlıklarına terfi etmesinden daha önemli ve anlamlı, bakmayı reddetmezseniz görebileceğiniz şeyler yaşanıyor hayatta...

Birkaç hafta önce, "Demokrasiyle Bahar Şenliği"nde "Türkiye ve Avrupa ölçeğinde gençlik" konulu panele katılmak üzere Hakkâri'ye gittim. O en uzak; "merkezlere" uzaklığıyla sembol olmuş ve ayrıntılarına vakıf olmayıp, ezberlerimizle idare ettiğimiz şehre...

Hakkâri ezber bozan ve ayrıntılarla dolu bir şehir. İşte Âti Gençlik ve Spor Kulübü Derneği panelde, Danimarka'nın Hoje-Tastrup şehrinin belediye başkanı ve yardımcısını ağırlıyor. Ancak "yardımcı" deyip geçmemekte yarar var; çünkü sözkonusu belediye başkan yardımcısı sadece "19" (yazıyla ondokuz) yaşında genç bir kadın! Danimarka'da birçok arkadaşı dans partilerine falan giderken, hayatın tadını çıkarırken, o 14 yaşında siyasete atılmış...

Peki, Türkiyeli ya da Güneydoğulu çocuğun siyasetle ilişkisi nasıl kurulur? "Dans partisi" ya da "hayatın tadını" çıkarabileceği alternatifler pek olmadığı için, Hakkâri çocuk, Danimarkalı belediye başkan yardımcısının "seçerek" girdiği siyasetin zaten bizzat "içine düşüyor". Onun için her şey –istese de istemese de, bilse de bilmese de– "siyaset" ... Ancak sokaklarda oyun ve isyanla karışık "siyasete atılan" 14 yaşında bir çocuk-genç için "hapishaneyeye atılmaktan" daha farklı bir gelecek tahayyül etmek mümkün görünüyor mu size?

Ancak böyle bir "mecburi siyaset imkânı"na rağmen, tepelere yerleşmiş gözetleme noktalarına, şehrin tepesinde devriye gezen helikopterlere, sokaklarını süratle kat eden panzerlere, akreplere, âdeta sömürge ülkesi görüntüsü veren kontrol noktalarına rağmen, muhteşem bir doğanın ortasında, heybetli dağların insanı alabildiğine tevazua çağırdığı Hakkâri'nin pratikleri farklı alternatifler, farklı diller üretiyor.

İşte bu pratikler içinde, hava karardığında, misafirini otele götürürken, kontrol noktasından geçerken "farları söndür, iç ışıkları yak, dörtlüleri yak!" emrini veren tabelayı dalgınlıktan görmeyen sürücü, otomobilinin camının ortasına polisin taşıyı yediği zaman öfke ve nefreti yaşıyor. Ama bu öfkenin hemen yanı başında, Gaffar Okan kadar çok sevilen bir vali, ortalama Hakkârilinin günlünü bizim taraflara bağlıyor.

"Kürtlük" üzerine "Türklük" ezberinin, dağa taş yazılarak dayatıldığı bir coğrafyada, bu travmatik ikilemi dindiren mizah da bu pratiklerin içinde... İlkokulda "Türküm, doğruyum"daki "türkü"yü önceleri "müziğim" olarak dinleyen, sonra ise babasından Kürt olduğunu öğrenince itiraz edip, "doğru" olmak için "Türk olmaya" karar veren çocuğun, büyüyünce kendisiyle dalga geçmesi de bu pratiklerden...

Bir yandan, dağlarında kaçakçılıktan sağlanan kârlar karşısında, birtakım güvenlik görevlilerinin pek ilgisiz kalamadığı, bir askerî karakolun yer aldığı tepenin hemen arka yamacında PKK'nın kaçakçılardan gümrük vergisi aldığı türünden hikâyeler; diğer yandan, kaçakçılar havan topuyla vurulduğu zaman, "gene de kurşunun daha kabul edilebilir" olduğunu söyleyecek kadar hüznü bir dil, bölgedeki "güvenlik"le ilişkili karmaşık pratikleri anlatıyor.

Savaşın içine sıkışmış, ama buna rağmen, Hakkârî'nin "çevre sorunu"yla da uğraşmak isteyen; anayasa konusunda BDP'nin haklılığı ve haksızlığını tartışan, ayrışan ve tek bir kimliğe hapsedilemeyen Hakkârîliler...

Ama sadece Hakkârîliler ya da Kürtler değil tartışan, ayrışan ve yeni pratiklerle yepyeni güzergâhlar çizenler... Bir örgüt olarak PKK bile "açılım" politikaları karşısında bölünme yaşıyor.

Biraz gözlem, biraz düşünme niyeti yeter görmeye... İrfan Aktan bunu yaptı mesela... *Express* dergisinde PKK'nın "tek bir görüşünün olmadığını", örneğin "bir grup, Türkiye'ye gelmeye hazırlanırken, bir grubun da silahlı eylemlerini sürdürme taraftarı olduğunu", PKK'lı militanlarla görüşmelerine dayanarak –yani "gazetecilik" yaparak- aktarmaya çalıştı. Ancak Aktan hakkında "örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla beş yıla kadar hapis; *Express* için de 20 bin TL para cezasının istendiği bir dava açıldı. 4 haziran cuma günü saat 9.30'da Beşiktaş 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Aktan için karar duruşması yapılacaktır...

Ezberci yargılara varmamak için, biraz görmek için, bu toprakların son noktası gibi görünen; ama bitmekten ziyade başlayan, uzayan ve çoğalarak devam eden Hakkârî'ye biraz kalp gözüyle bakmak yeterli...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkunun ülkesi

Ferhat Kentel 05.06.2010

Öyle bir ülke ki, korkunun üzerine kurulmuş. Damarlarına yokolma sendromu yerleşmiş. Bunu anlamak zor değil; insanların geçmişte yaşadığı korkunç olaylar, hafızalara sinmiş olan tarihi imkânsız acılar kimliğini tanımlayabilmek için, âdeta varlığını devam ettirebilmek için en önemli başvuru kaynağı olmuş. Sürekli olarak düşmanlarla çevrili olduğu fikri, bir başka fikri; yani onun varlığını tehdit eden komşularına ve hatta bütün dünyaya karşı ancak ve ancak güçle –silahlı güçle- karşı durabileceği fikrini besliyor.

Çocukları eğitim çağına adım atar atmaz öğreniyorlar ancak güçle varolabileceklerini. Asker doğuyorlar âdeta; sürekli bir seferberlik, sürekli bir teyakkuz hali...

Tehlikeler karşısında ancak bu güçle varolunabileceği fikri garip bir cehennemî kısır döngü yaratıyor. Hem içerde hem dışarıyla olan ilişkilerde... Tehlike gücü üretiyor; güç de tehlikeyi... Silahların gölgesinde yaşamak, hayatın her alanında ve ânında silah görmek tehlikeyi hatırlatıyor ve üretiyor. Her ikisi birbirini yeniden ve yeniden üretiyor.

Büyüklik, üstünlük kompleksi, "en akıllı biziz, en mükemmel biziz, tarihte de zaten darbe yedik ama yıkılmadık, herkes korksun bizden" diyen bir pervasızlık, insan ruhunu esir alan, başka bir şeyi görmeyen, kaale almayan bir milliyetçilik en sıradan, en insanî olanı ve dolu dolu hayatı öldürüyor; her yerde performe edilmesi beklenen "ulusal kimlik"ten başka bir şey bırakmıyor ortalıkta.

Öyle bir ulusal kimlik ki, ölümün gölgesinde yaşayarak makineleşiyor; sürekli ölümü, ölmemeyi düşünüyor, öldürmeyi normalleştiriyor.

Bu sadece içeri dönük yani sadece tehlike algısına ve silah önlemine bağlı olan bir kimlik üretimi değil; aynı zamanda dışarıdakileri de benzer bir üretime sokuyorsunuz. Sizin silahlarınızı görenler, o kadar çok korkuyorlar ki, sizin şiddetinizle beraber kendi şiddetlerini üretiyorlar...

Kuşkusuz şimdilik işinize yarıyor bu modern zamanlarda âdeta bir masalın en korkunç ejderhası gibi kabul görmek.

Ama ya tek kaldıysanız, veya sizin gibi iki-üç taneyle birlikte, zaman dışı anormallikler olarak kaldıysanız; ya bütün dünya bu işte bir saçmalık olduğuna yavaş yavaş ikna olmaya başladıysa ne yapacaksınız?

Geç olmuş olmasın?

İşte galiba bu “geç olma” ânına doğru hızla yaklaşıyoruz.

Birileri çıkıp, şimdiye kadar görülmemiş bir yaratıcılık ve büyüklükte bir sivil itaatsizlik eylemiyle sizin o koskocaman gücünüzün acımasızlığını, orantısızlığını ve saçmalığını ortalığa seriveriyorsa, ne yapacaksınız? Gücünüzle insan öldürmenize rağmen, aslında bütün güçsüzlüğünüz ortaya seriliveriyorsa, yani aslında en güçlü olduğunuzu zannettiğiniz o sırada ölmekteyseniz, ne yapacaksınız?

İşte Mavi Marmara; Türkü, Yunanlısı, İngilizisi, Müslümanı, Musevisiyle ve rahibiyle bu “yeni” olanı gösterdi bize. İhsan Eliaçık’ın deyimiyle, Mavi Marmara’nın masumları bunu yaptı... En azından bunu yapabilmek için koskocaman bir kapı açtılar önümüze.

Tanklara, füzelere, süper teknolojik silahlara sahip sizin gibilere karşı, Mustafa İslamoğlu’nun deyimiyle, bunların hiçbirine sahip olmayıp, en etkili silahları vicdanları, inançları ve masumiyetleri olanların gücü çok daha üstün gelecek...

Kimisi kendi adını “İslam âleminin tek laik ülkesi” olarak koyarken, sizin de “Orta Doğu’nun tek demokratik ülkesi” olarak temsil edilmekten duyduğunuz inanılmaz gurur ve keyfin yaldızları dökülüyor.

Ancak sizin ve sizin gibi kibirlilerin karşısına dikilenler arasında da kendilerini unutanlar var. Bunlar, birbirlerini tanısınlar, anlaşsınlar, sevsinler diye Allah’ın yarattığı kavimlerden birini –sizinkini- “lanetli bir belâ” olarak görüyorlar ve onlar da kendi masumiyetlerini kaybediyorlar. Simetrik bir şekilde, kibri ve fiziksel gücü taklit ettiğiniz zaman, o gücü tekrar güçlendirmekten başka bir sonuç üretemezsiniz.

Oysa, masumların, her şeye rağmen masum kalanların gücüyle başa çıkılmaz...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mavi Marmara, Hrant, fındık işçileri, barış, çocuklar...

Ferhat Kentel 12.06.2010

Farkındayım; birçok kelimeyle karışık bir başlık...

Ama bunların hepsi kafamın içinden aynı anda geçiyor. Tabii ki, bir yandan “Özgür Gazze” hareketi, küresel sivil itaatsizlik sembolü “Mavi Marmara”; âdeta dünyanın insanlık hallerinin farklı fakat en zengin tezahürlerinin biraraya gelip, bir devletin şiddetine karşı yepyeni ve ortak bir vicdan ve muhabbet dilini yarattıkları, şimdiden efsane olan o gemi... Sinan Albayrak’ın dediği gibi, devletlerin giremediği ve giremediği için Müslüman’ın, Yahudi’nin, Hristiyan’ın, Ateist’in, İngiliz’in, Yunanlının o muhabbete hayat verebildiği gemi...

Kim ne derse desin; o gemide bulunanların kendilerini savunmaya çalışmalarını “saldırganlık”, tırnak makaslarını “silah” olarak nitelesinler; Furkan’ın ve Cevdet’in alınlarına kurşun sıktıktan sonra ele geçirilen

askerleri “mağdur” olarak gösterebilirler, yaralı askerleri tedavi eden, onların silahlarını denize atan Mavi Marmara’nın yolcuları bize yeni zamanların direniş dilini gösterdiler...

Onlar Hrant’ın kader arkadaşları; bize her şeyi kabul ettireceğini düşünen ağır devlet diline karşı kalpleriyle konuştular... Bu direniş dilini en ağır silahlara karşı silahsız konuştular...

Ve artık ders çıkarmanın zamanıdır... Filistin ve Gazze halkının ve de küresel dünyanın dört bir köşesinde baskı ve zulüm görenlerin yanında çok daha sağlam durabilmek için, içinde yaşadığımız topraklarda da şiddetin dilini kırmak ve Mavi Marmara ruhunu çoğaltmak gerekiyor.

Çünkü, korkudan başka hiçbir şeyden beslenmeyen, korkudan başka hiçbir şey üretmeyen, her fırsatı değerlendiren milliyetçiliklerin fiziksel, manevî ve de sembolik şiddeti kol geziyor bu topraklarda.

Fındık toplamak için her yıl Kürt illerinden giden mevsimlik işçilere Karadeniz’in kapılarını kapatan, şimdiye kadar zaten “potansiyel terörist” muamelesi görüp, her türlü ayrımcılığa maruz kalmış Kürt işçilerin yerine Gürcistan’dan işçi getirmeye niyetlenen, buna rağmen Karadeniz’e girmeyi “başaran” Kürtleri fişlemeyi planlayan otoriteler var. “Bölücülere” karşı mücadele ettiklerini iddia ederken, bölüyorlar...

Filistin’in, Gazze’nin yaşadığı durum sadece derece farkı taşıyor. Türkiye’nin en yoksul, en kenarda kalmış insanlarını –bu memleketin “vatandaşlarını”- sembolik utanç duvarlarıyla engelleyen, onları renkleri, kıyafetleri ve dilleri ile ayrıma tâbi tutan, kimliklerini kontrol noktalarında GBT soruşturmasından geçiren zihniyet, Mavi Marmara’nın direndiği zihniyetten çok uzak değil.

Direniş dilleri de sadece derece farkı içeriyor. Gücün ve şiddetin dilini kullananların zihniyetleri nasıl birbirlerinden besleniyorsa, şiddete ve teröre karşı yeni direnişin dilleri de içiçe geçiyor. Solcusunu, Müslüman’ını, başörtülüsünü, başörtüsüzünü biraraya getiren “Darbelere Karşı 70 Milyon Adım” girişimi de Mavi Marmara’nın yolcularıyla ruh arkadaşlığı yapıyor... Türklerin ve Kürtlerin, Müslümanların, Hristiyanların ve Yahudilerin yürüdükleri yolda artık “Mavi Marmara” örneği var. Ve bu geminin uğrayacağı bir iskele var önümüzdeki günlerde mesela: Bu cumartesi ve pazar (12-13 Haziran) Siirt Belediyesi, yeniden alevlenen çatışmalara karşı, iki tarafa da barış çağrısında bulunmak üzere, Siirt’te “Kürt olmayan” aydınlarla birlikte “barış kampı” düzenleyecek.

Derdi olan, mağdur olan, mazlum olan insanlarla buluşmak için ruh köprüsü kurmak çok zor değil. Yeter ki, onları duvarın arkasına itelemek için başvurduğumuz etiketlerin altındaki insanı görebilelim. Mesela Güneydoğu’da TMK mağduru olan 4000 çocuk için “ama onlar zaten çocuk değil ki!” deyip, hapishane duvarlarının arkasında büyüüp, ileride “gerilla” olmaları için gerekçe mi üreteceğiz? Ya da “Hay Allah! Vakit yetmedi; Meclis de tatile girdi” mi diyeceğiz? Yoksa onların taş atıp atmadıklarına bakmadan, Güneydoğu’da çocuk olmanın taşıdığı o korkunç yükü biraz olsun düşünüp, biraz olsun “büyük” olmaktan vazgeçip, onlarla ve onların acısını çeken aileleriyle yeni zamanların dili vasıtasıyla –nihayet ve bir an evvel- konuşmaya ve hayata dönmelerine karar mı vereceğiz?

O çocukların kalp dilini duyabilirsek, onlar üzerindeki ambargoyu kırabilirsek barış gelecek bu topraklara... Ve o zaman gerçekten “büyük” olacak bu ülke...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çığlık!

Ferhat Kentel 19.06.2010

Nasıl bir kutuplaşma, nasıl bir kendi içine, haklılığına kapanma bu... Savaşarak kazanmaktan başka bir çözüm üretemeyen ikiz ruh halleri...

Ancak ne olmasını bekliyorduk ki?

Darbe üzerine darbe; travma üzerine travma yaşayan bu memleketin insanlarının bugünlere gelmesi hiç mi beklenmeyen bir sonuçtu?

"Her Türk asker doğar", "Varlığım Türk varlığına armağan olsun" diye diye, Türk'üyle, Kürt'üyle hakkaniyet isteyen herkes askerleşti ve kendini feda eder oldu. Sivil otoritenin asker karşısında ezikliği, bugün Kürt sivil siyasetçiler için de geçerli; onların da en kutsal bildikleri otorite, "askerî otorite" oldu. Bugün birçok Kürt çocuğu televizyon dizilerindeki kahramanlara değil; "gerillalara" özeniyorlar.

Ne olmasını bekliyorduk ki? Daha 20 sene önce Saddam'ın kimyasal silahlarından kaçıp, Türkiye sınırlarına yığılan Kürtlere –"Kürt" dememek için- "Peşmerge" deme garabetinin sergilendiği bu memlekette, yerlerinden yurtlarından edilen, çocukluklarını yaşamak için etraflarında gördükleri şiddeti oyunlaştırmaktan başka alternatifleri olmayan çocuklardan başka bir şey mi bekliyorduk?

Herkes kendi dünyasının içinde dönüp duruyor. Birbirini besleyen iki tane anafor, şiddetle etkisi altına girenleri alıp yutuyor. Bütün Türkiye'de geçerli olan bir durumu Güneydoğu'da insanlar iliklerinde hissediyorlar. Nerdeyse 30 yıllık bir birikimden sonra, en az iki nesil artık "normal" düşünemiyor; normali arzulasa bile normali hayal edemiyor. Kendini baştan aşağıya "öteki" hisseden Hakkâri'de Kürtleri "kafası koparılması gereken hainler" olarak gören, gözetleme kulelerinden şehre doğru megafonla küfür eden polislerin mevcudiyetinde 7'den 70'e herkesin psikolojik desteğe ihtiyacı var.

Geçenlerde Berat Özipek bir arkadaşından alıntılanarak yazmıştı: "Otuz yaşın üstündeki kuşak gitmeden bu sorunu çözmek zorundayız; çünkü ortak değerleri aşınmış, şiddet ortamında büyüyen bir kuşakla yarın işimiz çok daha zor."

Duyuyor muyuz? "Biz birbirimizle uzlaşabilecek en son kuşağız!"

Bugün askerî seslerin dışında kalanlar baskı altında; askerî dillerin dışında durmak hiç kolay değil. Ancak hâlâ umut var... Anafordan kurtulmayı becerebilenlerin yaratacağı ortak vicdan diliyle savaş efendilerinin meşruiyeti kırılabilir.

Umut var, çünkü çaba var. Aralarında dindarı, milliyetçisi, solcusu, yazarı, akademisyeni, sanatçısı olan 16 "Türk", Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak'ın daveti üzerine, geçtiğimiz 12 haziran gecesi Siirt'in Kaletül Üstad Tepesi'ndeki "Barış Çadırı"nda buluştu ve şu bildiriği imzaladılar; duyun:

Kürt sorunu bizim de sorunumuzdur...

Ülkemizde çeyrek asırdır devam eden çatışma ortamının daha da büyüme eğilimi gösterdiği bir dönemdeyiz.

(...) Sorunların çözümü için, hukuk ve adalet ekseninde temel hak ve özgürlüklerin tüm yurttaşlar için sağlandığı yeni bir toplumsal sözleşmeye duyulan ihtiyaç açıktır. Eşitlik ve kardeşlik temelindeki gönüllü beraberlik ancak böyle sağlanabilir.

Ancak sorunun çözümünde şiddette ısrar edilmesi insanlarımız arasında ayrışmayı arttırmakta; şiddet korkunç bir sarmal halinde şiddeti yeniden üretmektedir.

Biz bu şiddetin artık durmasını istiyoruz ve **birbirimizden kopmak istemiyoruz**. Köklerimiz aynı topraklardan besleniyor. Kürtlerin sorunu bizim de sorunumuzdur.

Türkiye'nin dört bir yanından gelen bizler tüm kamuoyuna; Meclis'e, hükümete, bütün siyasi partilere, sivil toplum ve tüm toplum kesimlerine sesleniyoruz: Sorunun çözümüne katkı sunabilecek hiçbir unsuru dışlama lüksümüz yoktur.

Bu sorunu barış ve diyalog ekseninde çözmeyenler, sorunun getireceği olumsuz sonuçların altında hep beraber ezileceklerdir.

Çözumsuzlükte ısrar etmenin hiçbir manası kalmamıştır; ellerin tetiklerden hemen şimdi çekilmesini istiyoruz.

Bugün barış için adım atmak riskli görünüyor olabilir; öfkenin diliyle konuşmamak cesaret gerektiriyor olabilir. Ancak, şimdiye kadar ödenen bedeller gözönüne alındığında, barış yönünde irade göstermek, her zaman olduğu gibi en büyük cesarettir ve en yararlı sonucu sağlayacaktır. Bu sonuç başarıların yüz akı olacaktır.

Operasyonların ve silahlı eylemlerin son bulması için tüm sorumluları irade göstermeye ve adım atmaya davet ediyoruz.(...)

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hangi gurur Buse ve Ceylan'dan daha üstün

Ferhat Kentel 26.06.2010

Yıllar geçiyor, beyazların devletinin takıntıları ya da çokbilmişlikleri yüzünden sürekli olarak sayısız barış fırsatı kaçıyor. Her geçen gün, inatla sürdürdükleri politikalar yüzünden ödenen bedeller inanılmaz derecede ağırlaşıyor.

Ya inatla anlamak istemiyorlar... Ya sınıfsal ve kültürel dengeleri altüst eden AKP'yi devirip, beyaz zihniyetin uysal hizmetçilerini 2011 seçimlerinde hükümete getirmek, Çankaya'nın tepesine yeniden kendi sembollerini dikmek için, hepimizin içinde bulunduğu gemiyi batırmayı bile kafaya koymuş durumdalar... Ya da aslında, gerekirse safra atmayı ve bu memleketi bölmeyi göze alarak, inatla savaşıyorlar. Varolmak için savaşa ihtiyaçları var. Ve bu konuda hiçbir eksiklikleri yok; çünkü karşılarında onların beklentilerine çok güzel cevap veren ve onları daha da güçlendiren bir örgüt var...

Fırsatlar kaçıyor; savaş delileri hep beraber sadece bedenleri değil, fırsatları öldürüyorlar. Eğer onlar öldürüyorlarsa, bizim de sürekli olarak yeni barış fırsatlarını dile getirmemiz gerekmiyor mu?

Bu ülkenin dertli kesimleri ağılamadığı sürece her şey yolundaymış gibi davrananlar, ortalık karışıp, gencecik insanlar toprağa düşünce, çaresizlik içinde fikirler üretmeye çalışıyorlar: sınırları yerinden oynatmak, daha fazla silah, daha fazla teknoloji, daha sağlam karakollar, OHAL!... Güvenlik yani... Her zaman, her şeyden önce güvenlik... Güvensizliğin hem doğuda hem batıda nasıl olup da bu kadar ruhumuza işlediğini asla düşünmeden...

Hesaplar yapıyorlar: "Nüfusumuz bu kadar; Kürt nüfusu şu kadar, DTP'ye şu kadar insan oy veriyor; öyleyse 'bölücü Kürt' sayısı şu kadar, yani 'azınlık'..." Yani Kürtleri görmeye gerek yok; savaş devam edebilir!

Bir türlü varolan sorunun temelindeki insanları göremiyorlar. Aynı başörtüsü sorunda olduğu gibi... "Nüfusumuz bu kadar; başörtülü kadın sayısı şu kadar, başörtüleriyle üniversiteye girmeye çalışan kız öğrenci sayısı şu kadar, yani 'azınlık'..." Yani başörtülülere görmeye gerek yok; devam etsinler dışarıda durmaya!

Her şey sembol... "Pekeke" mi dedi, "Pekaka" mı dedi? "Terörist" mi dedi, "gerilla" mı dedi?

Beyazlar için başörtüsü de sadece "laiklik karşıtı siyasal bir sembol"! Onlar sembolde takılıp kalmışken, şu anda başörtülü kadınlar yapayalnız; kimse onları umursamıyor bile. Sanki sorun bitmiş ya da hiç yokmuş gibi... Beyazlar, görmedikleri, bakmadıkları sorunu yok kabul ediyorlar. Eğer başörtülüler bir gün gene itiraz etmeye yeltenirlerse, o zaman savaş makinesi yeniden devreye girer tabii; o zaman gene "laiklik elden gidiyor, şeriat geliyor!" diye bağırmaya başlarlar...

Şimdi olmakta olduğu gibi... Silahların konuşmadığı yıllar geçti. Fakat aynı zamanda, 17 bin faili meçhul cinayetin bıraktığı yaralar sarılmadan, köyleri yakılmış, yerlerinden yurtlarından edilmiş binlerce insanın yığıldığı ve toplumsal dengelerin altüst olduğu kentleri iyileştirmek için doğru dürüst tek bir adım atmadan yıllar geçti...

Şimdi ise, bir yandan savaşın dilini yüceltirken, diğer yandan "silahları bıraksınlar her şey konuşulur" diyorlar. Şimdiye kadar neden konuşmadıklarını ve daha kötüsü, dinlemediklerini hatırlama çabası göstermeden...

Karşılarında savaş boyalarını sürmüş olan bir örgüt de bu topraklarda ezberletilen bir dili konuşuyor; inadın ve hamasetin sindiği bir dili, egemeni taklit eden bir dili... Üstelik bünyesine toplayabileceği hâlâ binlerce potansiyel insan var; çünkü o potansiyelin içinde yaraları sarılmamış ve hâlâ kanamaya devam eden ve neredeyse başka bir gerçeklik tanıma fırsatı bulamamış insanlar var.

Ne gerçeğinin ne de taklidinin korkunç gururlarıyla ve daha da kötüsü korkunç bir savaş arzusunu yansıtan bir inatla bu konuşmayı yapmalarına imkân var.

Onlar inatla "ille de savaş!" diyorlarsa, Buselerin, Ceylanların ölmesinden en büyük acıları duyanların, onların artık ölmesini istemeyen sıradan insanların da "ille de barış!" demekten başka çareleri yok!

Biz sıradan insanların, "Türk kızı", "Kürt kızı" diye ayırım yapmadan, "Yahu, insan çocukları ölüyor!" ve de bu tarafa "yeter artık!", o tarafa "edî bes e!" diye haykırma olgunluğunu göstermekten başka çaremiz yok!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dipten çıkış

Ferhat Kentel 03.07.2010

Bazen bu memleketin halleri insanı dibe çökertiyor. Gencecik insan bedenleri tabutlarda evlerine döndüğü zaman... Ölü bedenler üzerinden bitmek tükenmek bilmeyen savaş çığırtkanlığı ortalığı kasıp kavurduğu zaman...

Televizyonlara çıkıp “versinler bana şu kadar asker, terörü şu kadar günde bitireyim!” diye ahkâm kesenler; “Apo’yu asalım, öldürelim” diyerek *Red Kid* çizgi romanlarının cenaze levazımatçısına özenenler; Uzak Batı’nın düzmece mahkemeleriyle namılı hâkimi, “linç yasalarının” patentine sahip Charles Lynch’e rahmet okutan çakma yargıç özentilerinin hiçbirinin referansı bu memlekete ait değil. “Kökü dışarıda” dedikleri PKK’ya karşı, “kökü dışarıda” olan kendi zihniyetlerinin sindiği bir strateji oyunuyla zehirliyorlar bu memleketi...

Ölen insanların yakınları “Yeter artık, çocuklarımız ölmesin!” diye bağırırken, biraz olsun duyulmayı beklerken, “köylüyü terörist sandık”, “teröristi çoban sandık” deyip, ölümleri “teferruat” ve de “normal” olarak görenler, hangi silahlarla donanırsa, kaç tane “Awacs”, kaç tane “Heron”, kaç tane “Sikorsky” (isimler bile ne kadar “millî” değil mi?!), kaç tane bilmem hangi marka ölüm makinesi alırlarsa savaşı kazanabileceklerini hesaplamaya çalışıyorlar.

Dışarıda, bu toplumun “dışında”, insanlardan uzakta bir yerde, oyunlarını, ne pahasına olursa olsun, sürdürmeye gayret ediyorlar.

Bazen de öyle traji-komik olaylar oluyor ki, insan şahit olduğuna utanıyor. Başbakan’ın Gediktepe’deki siperde komutanlarla birlikte yere “çömeldiği” için, birtakım medya erbabı ve ana muhalefetin taze lideri tarafından aşağılanıyor. Oraların tecrübeli komutanlarına dair yorum yapamıyor, ancak Erdoğan’a akılları sıra “korkaklık” yakıştırması yaparak, kendilerini ucuz kahramanlık statülerine yükseltiyorlar. Bu zevatın ciddi olduğuna inanmak istemiyorsunuz. Ama hayır ciddiler!

Bir başkası Kürt sorununu çözmek için Türklerin “zaten bu topraklarda varolan bir geleneğe uygun olarak” ikinci bir eş –bir Kürt kadını!- almalarını öğütlüyor! “Kız aldık, kız verdik” deyişini hayata geçirmeye çalışıyor aklınca... Neresinden tutacağınızı bilemiyorsunuz. Kadını alınıp satılan bir mal gibi görmesini mi? Neden Türk kadınlarını Kürt erkekleriyle evlendirmeyi düşünmediğini mi? Sınıf atlayan birtakım muhafazakâr ataerkillerin dinî referansları araştırtıp, her şeyi kendilerine mubah görmelerini mi, “metres” mekanizmasına nasıl kılıf geçirdiklerini mi? Hiçbir yerinden tutamıyorsunuz, inanamıyorsunuz. Ama hayır, ciddi görünüyor!

Hiçbirinin “şu memleketin dibinde yaşayan insanları tanımıyoruz; oturduğumuz yerde atıp tutmak yerine, gidip varalım ne isterler, dertleri nedir diye soralım” demek akıllarına gelmiyor. Silah külah tartışması yapmak, çömelmek çömelmemek, kadın ithal etmek gibi akıllara seza önlemlere kafa patlatmak yerine, “köylerimizi, şehirlerimizi ‘kardeş’ ilan edelim; biz onlara anlatalım, onlar bize anlatsın; ortak projeler geliştirelim; dertlerimizde ortaklaşalım, ortak çözümler bulalım” diye düşünemiyorlar.

Savaş lordları, polemik sever, çömelmeyen ucuz kahramanlar, cin fikirli dâhiler, cellât ruhlu analizatörler insana “zavallı memleketim” dedirtiyor, insanın umudunu kırıyorlar.

Ancak, bütün bu zavallılık hallerinin vardığı traji-komik nokta, kökü dışarıda militarist-stratejist söylemin de artık tükendiğini, sona erdiğini gösteriyor. Ve inatla, umudu korumak için, “hayır, insan zaviyesinden bakıldığında başka bir seçenek var” diyenlerin umudu boşa çıkmıyor.

Bir yandan, Diyarbakır, Mardin, Batman’dan onlarca, yüzlerce sivil toplum kuruluşu “şiddete son” çağrısı yapıyor. Aynı anda, memleketin dört bir yanından şiddetsizlik çağrıları yükseliyor. Diğer yandan Tokat’tan sivil toplum kuruluşları, “Gazze’deki kardeşlerimiz için son derece haklı olarak gösterdiğimiz duyarlılığı, kendi coğrafyamızdaki bu soruna karşı da sergilemeye” davet ediyor; “İslami tutumun, tarafını, hakkaniyetten ve vicdandan yana seçmek” olduğunu ilân ediyor; “devletin hükümetten başlayarak bütün kanatlarına, Kürt meselesinde rolü ve etkisi bulunan istisnasız tüm taraflara, İslami inancımızın gerekleriyle barış ve adalet çağrısı” yapıyor.

Tam da zavallı, trajik ve komik hallerin yanında, bu komik hallerin yazarlarına rağmen, o umut çıkıyor, en derinlerde saklandığı yerden...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ara renklerin gücü ya da Suruç

Ferhat Kentel 10.07.2010

Kürt meselesinde, bir yandan, derin bir kutuplaşma yaşanmaya devam ediyor. Artan ölümler savaş seslerini çoğaltıyor. Sanki bütün toplum kendini bir tarafta devlet ve onun silahlı kuvvetleri, diğer tarafta PKK vasıtasıyla anlatacak şekilde ikiye bölünmüş durumda. Mesela, gayet "İslâmî" referanslarla konuşan bir Türk, "kan tahlili" yapan paşalara ya da değme milliyetçilere taş çıkartacak şekilde Türk kimliğine sarılırken, aynı şekilde referanslarını ayet ve hadislerden derleyip, seferber eden bir Kürt, Kürt kimliğini tahkim ediyor.

Ancak bu kutuplaşmış dünyaya karşı, diğer yandan, bambaşka bir dünya hemen burnumuzun dibinde duruyor. "Çok güçlü" görünen ve her biri "tek" bir boyuta ya da sığara inmiş iki ucun arasındaki alanda muhteşem bir renkler yelpazesi yer alıyor. Ve bu iki uç, çok güçlü görünmesine rağmen, aslında aradaki renkler derin bir güç taşıyor. Aradaki renklerin birbirleri arasındaki geçişleri bize aslında insanlık halinin "çok" boyutluluğuna, yani sahip olduğu güç potansiyeline işaret ediyor.

Kutuplaşmayı yaşarken, aynı anda bizi kutuplaşmalardan çıkaran hayatın ve insanlığın çoğulluğunu tecrübe ediyoruz.

Çünkü şimdiye kadar bu toplum çok acı çekti ve hafızalara kazınmış bu tecrübeden ötürü, daha fazla acı yaşamak istemiyor. Alabildiğine tartışıyor; şimdiye kadar konuşulmamış, tabu sayılmış konular, kelimeler dile geliyor. Düşünsenize, en basitinden, bir zamanların kutsal, anlaşılmaz olduğu için dokunulmaz olan kalesi yargı dünyası "gündelik" bir mesele oldu; neredeyse her birimiz "hukukçu" olduk; yarım yamalak anlasak da Anayasa değişikliği meselesi tepedeki "kast"ın elinden alındı, hepimizin meselesi oldu. Artık biliyoruz ki, "teklik" ifade eden, yekpare olduğunu varsaydığımız hukuk alanının içine girdik; toplumun seslerinin orada bile çok boyutlu bir mücadeleyi ürettiğini gördük.

Kutupların dışında, ara alandaki arayışların taşıdığı güç potansiyeline geçtiğimiz hafta sonu gittiğim Urfa ve Urfa'nın ilçesi Suruç'ta da bir kere daha şahit oldum. "Urfa küçük Millet Meclisi"nde biraraya gelen sivil toplum kuruluşlarının "şiddetsizlik" için yaptıkları tartışmalar, daha sonra süren sohbetler, her şeyi "güvenlik sendromu" cephesinden gören milliyetçiliğin aklının alamayacağı kadar karmaşıklık, farklılık ve hareket taşıyor. Çünkü aradaki bu çoğul sesler (mesela PKK'lı olmayanlar) bile, Kürt meselesinin çözümünün, bilgiç beyaz adamın, "ekonomik ve sosyal haklar bahşedilirse" ya da savaşkan bembeyaz adamın "terör ezilirse" Kürt meselesinin çözüleceğine dair verdikleri vaazların tersine, şimdiye kadar yok sayılmış ve sırf bu nedenle Kürt kimliğine sıkışmış insanların bütünlüklerine ve haysiyetlerine saygı gösterilmesinden geçtiğini biliyorlar.

Üstelik bu farklılıklar ya da yorumlardaki zenginlik "sabitlenmiş" bir fotoğrafa ait değil; akan bir film var ortada... Her geçen gün yeni sesler, yeni tartışmalar devreye giriyor. Film gibi akanlar, bir oğlu dağda, bir oğlu askerde olanların yaşadığı derin anlamı ve acıyı anlamayan, hâlâ 90 sene öncesinin sararmış fotoğraflarıyla idare eden ve kutuplarda güç bulanları fersah fersah aşıyorlar.

Nüfusunun tamamı Kürt olan Suruç da böyle bir yer... Son yıllarda susuzluktan ötürü, ekonomik olarak göçmesine rağmen, yelpazedeki çoğul seslerini duyurmaya, kasap mantığının şekil verdiği ulus-devletlerin sıkışmışlığını ve dar politikaları aşmaya çalışıyor. Mürşitpınar (Ayn-el Arab) sınır kapısı 12 Eylül işgüzarları tarafından kapatıldığı için, on kilometre ötedeki akrabalarını görmek için yüzlerce kilometre mesafe kat etmek zorunda kalan Suruçluların bu kapının açılması için yükselttikleri ses, hem kimlik meselesinin hem de sosyo-ekonomik meselenin ne kadar içiçe olduğunu gösteriyor. Çünkü Suriye ile vizenin kaldırılmasının getirdiği psikolojik rahatlamaya ek olarak, bu kapı açıldığı zaman, zihinlerdeki hareketlilik ve çoğulluk hayatın kendisine de yansiyacak. Sadece Kürt kimliğine ya da bir kutba sıkışma riskine karşı, Suruçlular ulus-devletin dar kalıplarının ötesinde, hem Kürtlüğü hem Türkiyeliliği, hem yereli hem de bölgedeki doğal devamlılık sayesinde küreseli kucaklayabilecek o renkli potansiyeli taşıyorlar.

Bekledikleri tek şey, bütün Kürtler gibi, bütün Türkiye gibi biraz duyulmak...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Koko' ya da 'birlikte Türkiye'

Ferhat Kentel 17.07.2010

Taraf'ta görmüşsünüzdür; AKP Çanakkale İl Başkanlığı binasına, üzerinde tüm dinlerin sembolleriyle "Biz birlikte Türkiye'yiz" yazılı gayet anlamlı bir pankart asılınca, MHP Sakarya İl Başkanı "Türkiye Müslüman Türklerindir. Yürekləri yiyorsa o pankartı Sakarya'ya assınlar" diye buyurmuş.

Bu arkadaş belli ki, öyle zannediyor ve tehdit ederek herkes tarafından öyle zannedilmesini istiyor. Tabii, herkes bu memleketin kime ait olduğunu "zannetme hakkı"na sahiptir. Ama artık kendini "zannettirme" kapasitesine sahip "efendi" zannetmek pek mümkün değil. Türkiye'de, kendilerini "Müslüman ve Türk" görenlerin yanısıra daha pek çok din, inanç ve etnik kökenden insanın yaşadığını ve bunların hep birlikte bu memleketin sahibi olduğunu, en azından en başta Sakaryalılar biliyor. Çünkü kendilerini "efendi" zannedenlerin şimdiye kadar başvurdukları söylem ve politikaların bu toplumu bölmekten başka bir şeye yaramadığı artık kafamıza dank etti.

Kuşkusuz, beyaz efendilerin ezberlettikleri dersler sayesinde kendilerini "efendilik" payesinde görenler, tevezudan nasibini almamış olmalarına rağmen "Müslümanlık" (ya da çağdaşıktan nasibini almamış olmalarına rağmen "laiklik" sıfatını tepe tepe kullananlar), bu pozisyonlarını kolay kolay bırakamıyorlar. Türlü çeşitli "Kırlı Oyun" başlıklı komplo teorileri üretiyorlar. İnternette yollanan, "izlememizi ve iletmemizi" isteyen, bol ünlemler, felaket duyurularıyla bezenmiş "power point" sunumlarıyla, kâh Ermenileri ve Rumları, kâh Kürtleri yani bu toprakların insanlarını düşman görmemiz için uğraşıyorlar.

Ancak, bir yerde tıkanıyor bu çabalar... Bu "kırlı oyun" sunumlarından biri eski ülkücü bir tanıdığımı da gelmiş. O da "birliktelik" üzerine hafızasını o sunumu yollayanlara anlatmış. İzniyle ben de sizinle paylaşmak istiyorum.

"İzledim ama ilemedim..."

Benim çocukluğum Üsküdar'da (Bağlarbaşı) geçti. Mahallemizde epey Rum ve Ermeni vardı. Berberimiz Ligor Amca, bakkalımız Yani Amca idi. Bir de Agop Amcamız vardı. Yazmacılık yapardı. Yazmaları evde hazırlar, eşeğine yükler, boş bir arsada kurutur, sonra da yine eşeğine yükler, götürüp satardı. Paskalya'da bize boyalı yumurta verirler, biz de Kurban Bayramı'nda onlara et verirdik. Biz Noel'de, Paskalya'da onlara gitmezdik, ama onlar Şeker Bayramı'nda bize bayramlaşmaya gelirlerdi.

Bir de çocukluk arkadaşım vardı. Benimle aynı yaşta idi. Ona 'Koko' derdik. Okuldaki adı Nuri idi. Biz Koko'yu takma adı sanır, canımız dalga geçmek istediği zaman 'Koko' der, dalga geçmek istemediğimiz zaman 'Nuri' diye çağırırdık. Annesi, ablası da 'Koko' derdi. Biz buna anlam veremez, niye kendi çocukları ile alay ediyor diye sorardık birbirimize.

Bir de mahalle takımı kurmuştuk. Evden birer fanila alıp Agop Amca'ya boyattık. O sırada Agop Amca'nın kazanında yeşil boya varmış, yeşile boyadı bizim fanilaları. Üstüne de annelerimiz eski fanilalardan kesip numara dikti. Formalarımız oldu. Takımımızın renkleri de yeşil-beyaz oldu. O zaman mahalle arasında epey boş arsa vardı. Koko ile aynı takımda epey top koşturduk.

Ortaokulu bitirdik. İkimiz de Haydarpaşa Lisesi'ne yazıldık. Haydarpaşa Lisesi o zaman, şimdiki Marmara Üniversitesi'nin bulunduğu binada idi (Numune Hastanesi'nin karşısı). Yıl 1971. Çoğu kere okula Koko ile beraber yürüyerek gider, otobüse binmezdik. Otobüs parası ile de okul kantininden gazoz alırdık.

Seneler ilerledi, Koko komünist oldu. Ben de tam aksi istikamete meylettim. Epey ağız kavgası yaptık, ama birbirimize bir fiske vurmaya hiç aklımızdan geçirmedi. Lise bitti. Koko İTÜ Makine Mühendisliği'ne, ben ise Boğaziçi Üniversitesi'ne başladım. Birbirimizi artık çok seyrek görüyorduk. 1980 darbesinden sonra bir kere gördüm. Ben bir şirkette işe başlamıştım. Biraz hoşbeşten sonra açıldı, tutuklandığını ve işkence gördüğünü söyledi. Ben de ona hiç inanmadım. Öyle ya, bütün gün

'işkence yoktur' diyen büyük devlet adamımız Kenan Evren'e inanmayacak da Koko'ya mı inanacaktım?

İki sene sonra bir haber aldım. Koko ölmüş.

Tekrar tutuklanmış. İşkence sırasında Ermeni asıllı olduğu anlaşılmış. İşkence şiddetini arttırmış, Koko işkencede ölmüş.

Koko belki komünist idi ama teröre bulaşacak biri asla değildi.

Koko meğerse Ermenice adının kısaltılmış hali imiş.

Bir kirlilik var ama, bu sunumlardaki gibi mi acaba?"

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saflar, sol, tevazu ve ÇİAÇ

Ferhat Kentel 24.07.2010

Anayasa değişiklik paketi için referanduma giderken "evet", "hayır" ve "boykot" cephesi olarak gene bölündük. Bütün kutuplaşma krizlerimize rağmen, bu gayet normal ve iyi bir şey. Çünkü kimileri bu pakete sırf AKP'den geldiği için "hayır" diyor olsa da, esas olarak toplumun büyük çoğunluğu gayet samimi bir biçimde "evet" in ya da "hayır" in anlamlarını, mesela 12 Eylül'le hesaplaşmanın sağlanıp sağlanmayacağını tartışıyor. En azından, 12

Eylül'ün daha önceki dönemlerde olmadığı kadar, bütün toplumun vicdanında yargılandığı bir dönem yaşıyoruz (Bu arada Marmarisli ressam ve arkadaşları ne hissediyordur acaba?)

Yani her şeyden önce, dokunulmaz duvarlar arkasındaki oligarşik kastın tekelindeki bir alan, Cumhuriyet tarihinde neredeyse ilk defa kamunun rahatça içine daldığı, uzman muzman takmayıp, bizzat kendisinin yorumladığı bir alan oldu. Yani bir bakıma "hukukçu" olduk hep birlikte! Askerlerle birlikte yargıların da siyasete ve sosyolojiye sürekli olarak bilgiççe dalma âdeti artık tersine döndü: toplum da onların alanlarına girer oldu. (Bu arada, biraz daha uğraşılsa, yakında asker sayısının 3/4 oranında indirilmesi, Heronlar yerine dürbün kullanılması, savaşın düşmanlarla anlaşarak insan canı yakmayan bir oyuna dönüştürülmesi, mesela kurşun yerine "boya" atılması gerektiği gibi pekâlâ anlamlı öneriler de getirilebilir!)

İşin bir başka önemli tarafı ise, gene bazı kesimlerin belden aşağı vurmakta beis görmemesinden kaynaklanan hasarlara rağmen, bu tartışmalarla siyasetin önü alabildiğine açılıyor. Anayasa tartışmalarıyla yan yana giden "Ergenekon ve darbeciler", "demokratik açılım" gibi tartışmalarla, zihinlerimizde var olan kalıplar ve sınırlar delik deşik oluyor. Modernizm havarilerinin gelecekte olacakları "öngörme" ve bu öngörülerini "mecbur kılmak" için bugünü zapturapt altına alma takıntılarının aksine, yaşadığımız siyaset gelecek için yeni anlamlar üretiyor. Geleceği "ol!" diyerek yapmaya çalışanların tersine, geleceği bugün "yapıyoruz".

Ancak, bu bölünmelerde daha da ilginç olan şöyle bir durum var: AKP'nin bizzat kendisi, Ergenekon, Kürt meselesi ve demokratik açılım konularında daha önceleri başlayan bir eğilim giderek daha da belirginleşiyor; her kesim kendi içinde bölünüyor, daha önceki başka bir mevzuda bir kanatta saflaşmış (taraflaşmış anlamında) olanlar bu sefer bölünüp, karşı safta da bölünmüş olanlarla yeni bir saf haline geliyor.

Tabii ki, Sünni Müslümanlar da, Kürtler de, Aleviler de ve sol da bu parçalanmayı yaşıyor ve bazı gruplar daha önce bakmaya bile tenezzül etmedikleri insanlarla ortak dertler ve diller etrafında biraraya gelebiliyor. Kürt meselesinde barış için seferber olan Müslümanlar, PKK'ya da silah bırakma çağrısı yapan Kürtler, başörtüsüne özgürlük talep eden Aleviler, Müslümanlarla birlikte "darbelere karşı 70 milyon adım koalisyonu"nda buluşan, "AKP'nin Anayasa paketi"ne "Yetmez ama evet" diyen solcular safların karmakarışık olmasını sağlıyorlar.

İşte "en iyi" olan şey bu... Her bölünme ve arkasından gelen yeni buluşmalar "safılık" (temizlik, homojenlik anlamında) saplantısını anlamsız hale getiriyor. Ve bu işten en kârlı çıkacak olanın da bizzat sol olduğu apaçık. Çünkü, şimdiye kadar, ana damarında modernizm ve determinizm hastalığından mustarip, kendini "hep bilen" olarak gören, bu yüzden sürekli olarak "daha az bilenlerden" ayrışıp, amipler gibi bölünen, saflığını koruma takıntısıyla habire küçülen solda bugün kibirlerinden vazgeçenler yepyeni bir tecrübe kazanıyorlar.

İşte TMK mağduru çocukları kurtarmak için, katır kutur bir dil yerine, toplumun bütün kesimlerine hitabeden, milletvekillerinin ve bakanların kapısını aşındıran, dinleyen, ikna etmek için usanmadan çocukları anlatan ve "sivil toplum - yeni sosyal hareketler" alanında ders olarak okutulacak bir faaliyet sergileyen "Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları" (ÇİAÇ) işte böyle bir tecrübeyle safları (hem taraf hem homojenlikler anlamında) kırarak, yüzlerce çocuğu özgürlüğüne kavuşturacak bir başarının altına imza attı.

Bugün AKP'nin paketini beğenmeyen, "bir gün fırsat olursa" kendi yapacakları anayasanın en iyisi olacağını düşünen ortodoks sol hep "saf" (her anlamda) kalırken, her zaman sentezler yapan sağın altında ezildi. Eğer, her şeyi en iyi bilen kendisi olmadığını, yani tevazuu öğrenebilirse, bu sol da muhtemelen Türkiye siyasetinde anlamlı bir yere oturabilecek.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tanrıyı öldürenler

Ferhat Kentel 31.07.2010

Hayat değişiyor; içinden geçtiğimiz her anda hayat ve hayat hakkındaki algılarımız değişiyor. Yeni hayata hep adapte olmaya gayret ediyoruz. Bunu her zaman uyum içinde becerdiğimiz söylenemez.

Her zaman yeniden oluyoruz; etrafımızdan topladığımız bilgilerle, enformasyonla yapıyoruz bunu. Ama tek tip bir enformasyon olmadığı için, içinde yaşadığımız tek bir hayat yok; hepimizi ortaklaştıran, bir taraftan ortak bir alanın içinde buluşturan (ya da hapseden) tek bir hayat olsa da, diğer yandan birçok hayatın içindeyiz. Bu hayatlar akışkan, birbirlerine değişiyor, birleşiyor, bulaşıyor ya da birbirleriyle çatışma içine giriyor. Eğer tek enformasyonla yetinmek zorunda kaldıysak, çatışma kolaylaşıyor; başkalarının hayatlarını hiçe sayıyor, onların hayatlarını yok edip, onlara ölüm sunuyoruz.

Modern devlet, insanlara içinde yaşadığımız zaman dilimine sıkıştırılmış ve dört bir yandan kuşatılmış bir hayat dayattı. Onun uzantıları, taklitleri; onun karşısında yenilip, onun kendi bedenlerinde tecelli etmesine rıza gösteren ve onunla özdeşleşen bireyler de bu hayatı tek ve en anlamlı bulur oldular.

Bu tek hayata karşı başka bir hayat olduğunu hissedenler ise kâh sessiz kaldılar, kâh ellerinin, dillerinin, kalplerinin izin verdiği ölçüde direndiler.

Diyarbakır cezaevinde Bedii Tan'ı ve daha onlarcasını öldürenler, Hüseyin Yıldırım'a, Selim Dindar'a ve daha yüzlercesine işkence yapılmasını emredenler ve bütün bu emirleri yerine getirenler işte sadece başka hayatlarıyla var olanlara, bu varoluşlarıyla direnenlere tahammül edemediler.

Bu direniş tek bir hayat olduğu şiarını ezberlemiş olan korkaklar tarafından korku ve tehdit kaynağı olarak algılandı; öteki hayatların bilgisini duymak ve hissetmek yerine, gözlerini, kulaklarını ve kalplerini kapadılar. Duyuları ve duyguları kapalı bir şekilde öteki hayatları imha etmeye şartlandılar.

Eğer duyduğumuz enformasyon sadece yalan ise, ya da sadece "tek" ise bizim hayatımız da en nihayetinde "yalan" üzerine kuruluyor. Hayatımız değişse de, her farklı dönemde farklı yalanlar üzerine kuruluyor bu hayat. Her dönem farklı yalanlarla donanmış gerekçelerle ölüm sunuyoruz, kendimizden başka bir hayat düşünemediğimiz için. Başkalarının hayatı değil, sadece ölüm olduğu için.

Tekleşmiş hayatın dışına atılanlar da kendi hayatlarını, sahip oldukları bilgi türüyle tek ve mutlak olarak yeniden üretmeye başladılar. Giderek hayatlar koptu bu memlekette. Modern ve tek en akıllı devlet mantığının ektiğini biçiyor öfke dolu militanlar ve "hassasiyeti kabarmış" kalabalıklar... Bu devletin parlamentodaki uzantıları, sokaklarda "yaşasın ölüm!" diye bağırarak kalabalıklar ya da bu devlete cepheden savaş açtığını zannedenler hep beraber ekiyor ve ellerindeki oraklarla biçiyorlar...

Nietzsche'nin dediği "Tanrı'nın ölümü" böyle bir şey olmalı. Modern zamanların zavallı bireyleri nasıl da fanî olduklarını, "uzun zamanı" unuttukları için Tanrı'yı da öldürdüler. Yaşadıkları üç satırlık hikâyeyi "her şey" zanneder oldular. "Tanrı'yı, isterseniz, Kur'an'ı Kerim'i, İncil'i, Tevrat'ı ya da başka kutsal kitapları indiren ya da başka dinlerin "söz"ünü veren "Allah" / "Ulu Tanrı" / "Manitu" / "yüce varlık" olarak kabul edin; isterseniz Tanrı falan tanımayın ama kafanızda Tanrı temsiline yakın ve insanlık tarihinin olağanüstü birikimi ve vicdanı olarak kabul edin; evet bir yerlerde Tanrı öldü.

O bir yerlere sıkışanlar her şeyi unuttu çünkü. Tutunacak ne tanrıları kaldı ne vicdanları...

Tanrı'yı o kadar çok öldürdüler ve kendilerini o kadar çok Tanrı yerine koydular ki, başkalarının hayatlarını "günah" olarak kabul ettiler ve her türlü cehennem azabını onlara layık gördüler.

Tanrı'yı öldürenler tanrısız dünyalarını, tanrısı olanlara da dayatmak istiyorlar. Kendilerini Tanrı yerine koyan modern zamanların güç odakları, o güç odaklarının mikro taklitleri, türevleri; ya da Tanrı olmayı bir türlü kendi başlarına beceremeyen, gazaplarını silahlarıyla, güruhlarıyla, linçleriyle başkalarının üzerine yağdırmaya çalışıyorlar.

Ama var işte... Hâlâ var Tanrı'sı ölmeyenler... İnadına...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimliklerin iç içe geçtiği bir ses

Ferhat Kentel 07.08.2010

Daha önce başka örnekleri görüldüğü gibi, son olarak Dört Yol ve İnegöl'de de insanların birbirlerinden kopmaları ve nefret etmeleri için çeşitli fırsatlar yaratıldı ya da değerlendirildi. Fırsat yaratanlar çok önceden beri (6-7 Eylül, 12 Eylül öncesi Maraş benzeri katliamlar, Mersin'deki bayrak olayı vb.), işlerinde olağanüstü bir biçimde profesyonelleştiler. Silahlar konuştukça ve her geçen gün yeni ölüm haberleri geldikçe bu "fırsatlar" daha da artacak.

İşte bu karabasan senaryolarına karşı bir grup sivil toplum kuruluşu geçtiğimiz günlerde aşağıdaki çok önemli ortak çağrıyla seslendirdiler:

"Artık Yeter! Bu kan dursun! Acılar Büyümesin! Adil Bir Çözüm İstiyoruz!"

Ülkemizde 25 yıldır süren çatışma ortamının, tüm vatandaşlarımız üzerindeki etkisi, hepimizce bilinmektedir. Özellikle son dönemlerde yaşananlarla birlikte, bu süreç farklı bir aşamaya geçmiş ve daha önce belli kesim ve bölgelerde yaşanan korku ve acılar, artık her yerde, herkesi tehdit eder bir boyuta gelmiştir. Ayrıca, bu sorunun çözümü için bugüne kadar uygulanan yöntemlerin, sorunu çözemediği de hepimizin malumudur.

İşte bu çözümsüzlüğün ortasında yaşayan bizler, çok farklı çevrelerden olmamıza rağmen, biraraya geldik. Çok zor bir işe kalkıştığımızı biliyoruz.

Ama çocuklarımız, gençlerimiz, insanlarımız ölüyor, yaralanıyor. Ruhlarımız her gün biraz daha sakatlanıyor. Ne bugünümüz var, ne de yarınımız.

Biz, uzun politik tartışmalar yapmıyoruz.

Onun yerine, politikaları yapanlara sesleniyoruz!

Akan kanı durdurun. Artık bu sorunu çözün.

Acılar daha fazla büyümeden, geri dönülemez noktalara gelmeden, herkes için adil olan bir çözüm yolu bulun.

Çağrımız, ölümden yana olmayan her kurum, birey ve çevreye açıktır.

Yeni başladık ve her gün büyüyüyoruz. Sesimizi duyurana kadar devam edeceğiz.

–Sivil Toplum Girişimleri Platformu, Sivil Dayanışma Platformu, Dur De!, Yeşiller, Anadolu Platformu, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Kadın Dayanışma Vakfı, İHH, Barış İçin Sanat, Ak-Der, Genç Siviller, Mazlum-Der, Ölüm Değil Çözüm, Demokratik Açılıma Yurttaş Katkısı, Barış İçin Kadın Girişimi, Yüzleşme Derneği, Diyarbakir İletişim Platformu, Mahsus Mahal.-”

Şüphesiz bu çağrıyı çok farklı kökenlerden gelip seslendirenlerin hepsinin ayrı ayrı Kürt meselesinin nasıl çözüleceğine, çatışmaların nasıl durdurulacağına dair fikri ve analizi var. Çözüm hakkında bu analizler tabii ki bütün şeffaflığıyla tartışılmaya devam edilmeli. Toplum olarak, kendi üzerimize düşünebilme yeteneğimizi geliştirmek için buna çok ihtiyacımız var. Ancak bu insanlar çözüm imkânlarını tartışmak için değil, çok daha asıl ve asıl, çok daha temel bir dertleri olduğu için biraraya geldi.

Ortalık ölüm çığlıkları, şiddet, linç girişimleri ve ağıtlarla doldu. Çıkardığı gürültüden ötürü en çok savaşın mantığını görüyoruz ve duyuyoruz. Bu yüzden bu savaşın mantığının en güçlü mantık olduğunu zannediyoruz ve inanmaktan başka çare kalmadığına ikna olmamız bekleniyor

İşte bu çağrı, savaş mantığının dışında hepimizin paylaştığı başka duygularımızı anlatmak, paylaşmak için yapıldı. Çağrıcılar, öfkemizi konuşturmak yerine, farklı kimliklerimizin birbirleriyle iç içe geçtiği acı, şefkat, vicdan gibi en derin duygularımızın sesinin, her sesin üzerinde, sadece bu sesin en çok ve en başta duyulmasını istiyorlar.

Bu toplumun insanların en derinlerinde bir yerlerde savaş istemediğini biliyorlar ve her şeyden önce bu isteğin bir ses olarak duyulmasını, çoğalmasını ve savaştan medet umanların dışında bu sesin çok güçlü bir ses olarak toplumun üzerinde yükselmesini istiyorlar.

Elbette bir yanıyla devlete, hükümete ve Meclis’e yönelik olan bu çağrı, esas olarak bize yani vatandaşlara, vatandaşların hem adalet ve hem de “artık yeter” diyen duygularına bir çağrıdır.

Bu sesi ne kadar yükseltebilirsek, arkadaşımıza, komşumuza, medyaya, sivil toplum örgütlerine ulaştırabilirsek, siyasal partileri, hükümeti ve devleti de o ölçüde kanın durması için kafa yormaya ikna edeceğiz ve gene o ölçüde, çözümü silahta arayanların bu sesi hesaba katmalarını sağlayacağız. Ve hatta toplumu şiddetle zapturapt altında tutmak için her türlü tezgâhı hazırlamaktan kaçınmayanları da o ölçüde çaresiz bırakacağız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

“Yetmez ama evet”: tevazu ve özgüven

Ferhat Kentel 14.08.2010

Anayasa paketi için yapılacak referanduma bir ay kala “evet” ve “hayır”lar arasındaki denge durumu bir yandan kutuplaşmanın sertliği hakkında fikir veriyor, diğer yandan ise bizzat kutuplaşmanın sertleşmesinin zeminini hazırlıyor. Adeta bir ölüm kalım meselesine dönmüş gibi görünse de, her iki durumda da olacak olan şu: hayat devam edecek; bir yandan toplumsal hareket ve değişim arzusu yoluna devam edecek, diğer yandan düzen ve bekçileri sahip oldukları statülerini korumak için her türlü çareyi üretmeye devam edecekler.

Bir ay içinde ne yönde değişiklik olacağına dair münecimlik yapmadan, “boykot” cenahını da göz önüne alarak, şu anki “üç halin” Türkiye’de toplumsal değişim ve düzen arasındaki ilişkiye ve siyasallaşma biçimlerine dair önemli ipuçları verdiğini söylemek mümkün.

Önce "boykot"... Evet, AKP, BDP'nin taleplerini dinlemedi. Kürtler öncelikle 80 senedir uygulanan baskıcı politikalarından sonra, "demokratik açılım"ın konuşulduğu son dönemde ve Anayasa sürecinde de dışlandılar. Bu yüzden ortaya konan paket "yetersiz". Ancak bu yetersizlik karşısında, BDP'nin aldığı tavır, bu partiyi oyuna (yani siyasete) dahil etmemekte direnen AKP'ye simetrik bir karşı kutupta direnmek oldu. Yani BDP "siyasetin dışında" kalarak, "AKP'ye ceza vermeyi" seçti. BDP'nin, siyaseten olmasa da, psikolojik olarak haklılık payı var: tanınmak, kabul görmek, oyuna dahil olmak istiyorlar.

"Hayır" cephesi daha karmaşık bir koalisyon manzarası sunuyor. "Eğer 'evet' çıkarsa, 'daha iyi bir Anayasa' talebinin gündemden düşeceği" gibi ayakta zor duran bir iddiada bulunan veya "bu Anayasa paketi eskisinden daha da kötü" demekten başka bir şey diyemeyen bir-iki küçük sol grup ya da "evet" diyen Sezen Aksu'ya "sazan" sıfatı yapııştırarak ironi yaptığını zanneden siyasetçi profesör de dahil olmak üzere, bu koalisyon bir "konformizm cephesi" görünümü sunuyor. Esas olarak, iflah olmaz bir "AKP karşıtlığında" buluşmuş olan ve referandumu AKP oylamasına dönüştürmüş olan bu cephe, en derinlerinde değişimden korkan, zihinlerindeki konforu terk edemeyen, var olan düzene uysalca bağlanan bir "korku kampı" niteliği taşıyor. Toplumsal ve kültürel hiyerarşide sahip oldukları statülerini kaybetmemek için, risk karşısında, askeri vesayete bile eyvallah diyorlar. Milliyetçi MHP'den, ulusalcı CHP'den, ırkçılardan, seçkincilerden, kapalı bir cemaat haline gelen ortodoks solculardan derlenen bu muhafazakâr ve özcü "yeni fundamentalistler" de haklı aslına bakarsanız. Çünkü, korku da insanidir ve insanı savunmaya iter; bu nedenle de ancak negatif siyaset üretir; "yapamaz", yapılmasını engellemeye çalışır.

"Evet" diyenler de aslında bir koalisyon. AKP'lilerin ve dindarların yanı sıra, siyasal hayatın dinazorlarının ele geçirdiği DP'den kopan demokratların, "yeni sol" partiler olarak DSİP ve EDP'nin dahil olduğu bir koalisyon. Bu koalisyon ise "siyaset yapmak"; askeri vesayet ve onun uzantılarının getirdiği tıkanmışlığa karşı siyasetin kanallarını açmayı umut ediyor. Onlara göre bu Anayasa paketi sadece bir adım; daha ileri adımlar için bir aşama teşkil ediyor.

Bu kanadın içinde net bir şekilde "yetmez ama evet" diyenlerin en önemli özellikleri ise tevazu ve özgüven... Yani bir yandan toplumsal değişimin önünü açacak olan bu Anayasa değişikliklerinin yetersiz olduğunu biliyor, ancak en ideal Anayasa'yı yapabilmek için gereken güce sahip olmadığını, o güce sahip olsa bile, hiçbir zaman "mükemmel Anayasa'yı yapamayacağını, bu "mükemmel"e yakın bir Anayasa'yı yapmak için ise tek başına olmadığını biliyor.

Ancak, diğer yandan, bu yolda yürürken, siyaset yapma kapasitesine, sahip olduğu fikirlere, hayaline güveniyor. Toplumsal hayatta, siyasete dahil olmak, içeri girerek aktör olmak istiyor.

Bu tavır, devletin tepesindeki kendini dokunulmaz kılmış, her şeyi kontrol eden, gözetleyen ancak denetlenmeyi reddeden kastın ve seçkinciliğin kibrinin kırılması için "adım atmak" ve "siyasete evet" demek anlamına geliyor.

Bu Anayasa paketine uzanan yol toplumsal talepler ve mücadelelerle ortaya çıktı. Bundan sonra da açılacak kapıların ardından mücadele devam edecek. Çünkü "ideal Anayasa" ya da "yeryüzü cenneti" yok; ama bunu bilerek, cennet için mücadele etmenin getirdiği keyif var.

Herkese hayırlı Ramazanlar...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargının imajı

Ferhat Kentel 21.08.2010

Anayasa paketi için referandumunu tartışıyoruz hesapta... Meydanlardaki korkunç laf cambazlıkları, söz dalaşları tahammül edilmez boyutlara ulaştı. Kitleleri karşısında gören liderler onların hoşuna gideceğini düşündükleri espriler yapıyorlar; rakiplerinin saldırıları karşısında altta kalmamak için kelime oyunları icat ediyorlar ve ne kadar da akıllı olduklarını ispatlamaya çalışıyorlar.

Onlar atışmaya devam etsinler; her şeye rağmen, bu saçma sapan söz dalaşları yerine, naçizane önerim Anayasa'ya dönmek ve paketin getirdikleri üzerine tartışmak...

Bu Anayasa tartışmasıyla Türkiye'de çok önemli ezberler yıkılıyor. Her şeyden önce kafamızda şablon haline gelmiş olan "yasama, yürütme ve yargı" arasındaki kuvvetler ayrılığı, güç dengesi ve bu kuvvetlerin birbirlerini denetleme kapasitesi hakkında gerçekten yeniden düşünüyoruz. Şimdiye kadar bu üçlüden özellikle yargı ayağının diğer ikisini denetlediği, denetlemesi gerektiği hakkında bir kabulümüz vardı. Yasama ve yürütmenin meşruiyetinin siyasetten yani toplumsal kesimlerden geldiğini, bu meşruiyetin sınırlarını aştığı zaman, meşruiyeti "hukuk ilkeleri" olan "tarafsız" ve de "bağımsız" yargının müdahale edebileceğini "öğrenmiştik". Bu sınırların nasıl aşılabileceğine ve engellenebileceğine dair de fikirlerimiz vardı; sağlanan çoğunluk oylarıyla yasama ve yürütme tarafından mesela gene bizzat toplumun geleceğine ipotek koyacak diktavari bir rejim tesis edilmeye kalkılırsa, yargı devreye girecek ve bu tasarrufa "dur" diyecekti.

Ancak, Türkiye'de yaşayan bizlerin, yargı alanının sahip olduğu meşruiyeti pek düşünme imkânımız olmadı. Yargıyı kitaplarda yazıldığı gibi ("tarafsız", "bağımsız") kabul etmiştik. Kitapların üzerine, ordu marifetiyle yapılan darbeleri alkışlayan, sipariş üzerine anayasa hazırlayan askerlerin verdikleri brifingleri el pençe dinleyen yargıçları gördük. Onların askerlere biat etmesi gibi, biz de onlara etmek zorunda kaldık; başka türlü nasıl olacağını bile bilemedik. Yani biz yargıyı böyle öğrendik. Bu durumu tarafsız, bağımsız, siyaset üstü olarak algıladık. "Siyaset üstü" bir kurum olarak asker nasıl siyaseti denetliyor ve gerektiğinde engelliyorsa, "kuvvetler ayrılığı prensibi"ne bağlı olarak, "siyaset üstü" imajlı yargının da siyaseti aynı şekilde "denetlediğini" düşündük ya da zannettik.

Bugün Türkiye'de yargının söz konusu tarafsızlık ve bağımsızlıkla alakası olmayan, sonuna kadar "siyasi" bir kurum olduğunu çok açıkça görüyoruz. Aslında bugüne kadar bunu görmemiş olmamız da normal; çünkü düzenin varolan egemenlik ilişkileri içinde sürebilmesi için bir yeniden üretim ve tahakküm aracı olarak devlet aygıtının ve varlığının en önemli ayaklarından biri yargıdır. Ve hem devletin hem de onun parçası olarak yargının olabildiğince geniş bir vatandaş kitlesi tarafından kabul edilip, "onaylanması", "inanılması" için, her şeyden önce "tarafsızlık" imajını sürekli olarak üretmesi gerekir. İşte bugüne kadar, devletimizin, ordusu ve diğer ideolojik aygıtları vasıtasıyla (zorla ya da güzellikle) sağladığı biat ve aidiyet dikiş tutmuyor.

Bu yazının devamını haftaya bırakarak, önümüzdeki Cumartesi günü yapılacak şenlikli bir yürüyüş çağrısını aktarıyorum:

"28 ağustosta 'Yetmez ama EVET!' demek için yürüyoruz

12 Eylül referandumunda darbe anayasasına dur demek için, Anayasa değişikliğine 'Yetmez ama EVET!' demek için, sivil-demokratik-özgürlükçü bir anayasa için, Tünel'den Taksim'e yürüyoruz. Herkesi 28 ağustosta Türkiye'nin göreceği en renkli, en şenlikli yürüyüşe bekliyoruz...

(...) 12 Eylül referandumunda darbe anayasasının değiştirilmesi için **'Yetmez ama Evet'** kampanyası yürüten aktivistler olarak, **28 ağustos cumartesi** günü **saat 15:00'te Tünel Meydanı'ndan Taksim Meydanı'na** bir yürüyüş düzenliyoruz.

(...) Mevcut Anayasa değişiklik paketi 12 Eylül Anayasası'ndan tümüyle kurtulmak yönündeki taleplerimizi karşılamıyor. Ama bu paket darbe anayasasının çöpe atılması yönünde önemli bir ilk adımdır. Bir darbe sonucunda yapılmış bu anayasanın tamamen değişmesi gerektiğini düşünen bizler, **'Yetmez ama EVET!'** aktivistleri olarak 12 Eylül Anayasası'ndan ne koparsak kârdır diye düşünüyoruz. 13 eylül'den itibaren, hükümeti anayasanın tamamen değiştirilmesi yönünde zorlamak için şimdi **'Yetmez ama EVET!'** diyoruz.

Hepinizi, 28 ağustos günü bizimle beraber Taksim'de **'Yetmez ama EVET!'** diyerek sesimizi yükseltmeye çağırıyoruz."

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrat yargı

Ferhat Kentel 28.08.2010

Düzene biat edebilmemiz yani "ikna olmamız" için gereken imajın cilaları dökülmeye başladı. Bu cilanın dökülmesinde (AKP'nin çabaları, AKP'ye ve düzenle sorunu olan BDP ya da çeşitli sol partilere karşı bizzat yargının "hukuk dışı" manevraları gibi) kimin ya da neyin en çok payının olduğunu tartışmak bu yazının boyutlarını aşar, ancak toplumun artık değişmekte olması ve hareket eden ve mücadele içinde değişen toplumun yenilenen bir devlet ve yargıyı dayatıyor olması bunda en temel rolü oynuyor. En basit ifadeyle yeni topluma yeni bir devlet organizasyonu ve yeni bir yargı gerekir; eski söylemi, eskinin içinden çıkan yeni bir söylem yıkmaya başlamıştır. Yani "tarafsızlık" imajı arkasında kendini saklayabilen "gerçek iktidarın" hiç de tarafsız olmadığı, yargının ise kaybetmekte olan bir eski rejimin "ideolojik payandası" ve basbayağı "siyasi" olduğu açığa çıkmıştır.

Bu durumda, yasama, yürütme ve yargı arasındaki ilişkiyi yeniden düşünebiliriz. Eğer yargının görevi yasama ve yürütmeyi denetlemek, bu iki kuvvetin demokrasiden ayrılmasını engellemek ise, dengeyi yeniden üç taraflı düşünüp, yasama ve yürütmenin görevi de yargıyı denetlemek ve onun "demokrasi" sınırları içinde kalmasını sağlamaktır.

Aslında yargının "siyasi" olduğunu öğrenmemiz önemli bir kazançtır. Bu "siyasilik", varolan düzene "göre"dir. Düzen egemenlik ilişkilerini zorla ve otoriter ilişkiler içinde tesis edip korumaya çalışıyorsa, yargısı da bu düzene uygundur. Eğer egemenlik ilişkileri daha müzakereci, toplumsal aktörleri muhatap alan bir yapıdaysa, yargısı da benzer şekilde demokratik bir yapı üzerine kuruludur.

Nasıl yasama organının (Meclis'in) tek bir elde toplanmasına karşı çıkıyorsa, toplumun farklı seslerinin yansıtacağı bir kurum olmasını istiyorsa, nasıl yürütmenin (hükümetin) diktatoryal bir yapı haline gelmesini, anti-demokratik yasalar çıkarmasını istemiyorsa ve bunların yargı organıyla birlikte birbirlerinden hem ayrı hem de karşılıklı denetleyebilen kapasitede olmasını istiyorsa, yargının da tek bir kastın eline geçmiş bir "iktidar" olmasını istemiyoruz.

Demokrat Yargı Derneği Eşbaşkanı Osman Can'dan referansla şunu da ekleyebiliriz: Şimdiye kadar "siyasi iktidarı" gözümüzde sloganlaşmış ezberlerimizde "hükümet" olarak tahayyül ettik. Oysa "gerçek siyasi iktidar"

(Türkiye’de Marksist teoriyle iştigal eden ve “sol” olarak varlık gösteren bazı grupların egemenlik aygıtı olarak devleti unutup, laikçi damarlarından hareketle, muhalefetlerini AKP “hükümetine” karşı seferber etseler de) devlettir ve yargının esas olarak denetlemesi gereken yapı da genel olarak devlettir. Yargının bunu yapabilmesi için de devlet yedeğindeki bürokratik seçkinci kastın kırılması gerekir. Evet, yargı “siyasi”dir ve kuşkusuz, eğer devlet ve yargı arasında bir ilişki varsa, böyle mutlak bir denetleme hiçbir zaman mümkün olmayacaktır. Ancak gene devlet ile yasama ve yürütme organları arasında da ilişki olmasına rağmen, toplumun yani vatandaşların yasama ve yürütme organlarını etkileyebilme kapasitesi olduğunu kabul ediyorsak, aynı toplumun yargı üzerinde de etkisinin olması gerektiğini pekâlâ kabul edebiliriz. Gene kuşkusuz bu denetleme, yasama ve yürütmeye olduğu gibi oy marifetiyle değil; bugün kendi aralarında kısa paslaşmalarla varolan “hukukçular” (yargıçlar) yerine, bizzat bu toplumun hukukçuları vasıtasıyla olacaktır. HSYK’nın yapısının değişmesi, yüksek yargı organlarının seçiminin daha geniş yargıç kadrolarına yaygınlaştırılması yargının “demokratlaşması” yönünde hayati bir ilk adımdır. Başka bir deyişle, bu adım sayesinde “yasama, yürütme ve yargı” arasındaki ilişkiyi “demokrat yasama, demokrat yürütme ve demokrat yargı” arasındaki ilişki olarak yeniden düşünebilecek durumdayız...

Bu anayasa reformunun attığı en önemli adım yargının ve dolayısıyla devletin biz “aşağıdaki fanilere” doğru iniyor olması ve gene biz bireylerin yani vatandaşların şimdiye kadar “dokunulmazlık ve tarafsızlık” zırhı arkasına saklanmış olan kastın dünyasına, yukarılardaki Olimpos’a doğru çıkıyor olmamızdır.

Tabii ki biz sıradan vatandaşlar “yargıç” değiliz; ama bizim taleplerimiz var. Ve bizim taleplerimizi duyan ve Kenan Evren’i ve onun gibileri yargılayacak, darbelere “bu demokrasiyi bozar” deme cesareti gösterecek yargıçlara ihtiyacımız var. Dolayısıyla bu anayasa paketinin 12 Eylül’le doğrudan alakası var... En azından, Ferhat Sarıkayalar, Sacit Kayasular Evren hakkında dava açtıkları zaman meslekten ömür boyu men edilmeyecekleri için alakası var...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gerekçelerin beklenmedik sonuçları

Ferhat Kentel 04.09.2010

Meydanlar, gazeteler, televizyon ekranları “evet”, “hayır” ve “boykot” sesleriyle dolup taşıyor. Sembolleşen bu seslere çeşitli gerekçeler hayat veriyor ya da neredeyse hayat memat meselesi haline gelmiş bu seslerin bizzat kendileri çeşitli gerekçelerin üretilmesi için kalkış noktası oluşturuyor.

Aslında sadece “evet” veya “hayır” fikri de değil bu gerekçeleri oluşturan kalkış noktaları. “Evet” ve “hayır”ın öncesinde, Anayasa tartışmalarının çok ötesinde bir performans olarak sergilenen, bir ait olma haline tekabül eden kimikleşme hikâyeleri var. Bu kimikleşme hikâyelerinin içinde Türkiye’deki sınıfsal ve kültürel değişim karşısında yeniden alınan pozisyonlar, bu değişimin var olan statükoda, egemenlik ilişkileri içinde yarattığı korkular önemli bir yer tutuyor. Başka bir ifadeyle, 90 yıldır süren seçkinci hegemonyanın inşa ettiği modern-milliyetçi uysallığın devamlılığı, fakat aynı zamanda bu hegemonyanın dışında yükselen “karşı-hegemonyanın” yarattığı altüst oluşlar bu kimikleşmeye yeni biçimler veriyor.

Bir bakıma, bu hegemonya savaşlarını özetliyor “evet” ve “hayır” kutuplaşmaları... Yani zaten var olan ve seküler ve otoriter kontrol mekanizmaları tarafından uysallaşmış zihin ve bedenlerimiz ile sıradışı, ezber bozan,

isyankâr, yeni hikâyelerimizin karşılaşmasından “evet”ler ve “hayır”lar çıkarıyoruz.

İşte sembolik merkezine “AKP’nin hazırladığı” Anayasa değişiklik paketini oturduğu bu kutuplaşmada “evet” ve “hayır”larımız sembolik bir konumlanma sağlıyor ve bu konumlanmaya “gerekçeler” üretiyoruz.

Bu nedenle, beğenelim beğenmeyelim, içinde yaşadığımız tartışma ortamı sadece Anayasa’ya dair değil. Hegemonyalar arasındaki savaşta yeni kimikleşme süreçlerimizi özetleyen bu sembolik tartışma Anayasa’yı aşılıyor. Anayasa paketi, vesayet rejimine karşı, her ne kadar demokratikleşme yönünde önemli bir adım oluştursa da, sembolik olarak işgal ettiği yer ya da bu sembolik hâlin altını dolduran tüm tartışmalar şimdiye kadar olmadığı kadar gün yüzüne çıkıyor. Yani bizzat Anayasa tartışmasının kendisi, belki de Anayasa’nın getireceklerinden çok daha zengin bir demokratik potansiyele, yakın gelecekte çok daha “yeterli” bir Anayasa’ya zemin hazırlıyor.

İfade ettiği, taşıdığı yeni toplumsal güçler vasıtasıyla, sosyolojik olarak, Türkiye’nin demokratikleşme ve özgürleşme hikâyesinde en önemli siyasal aktörlerden biri haline gelen AKP, bu özelliğiyle, diğer siyasal ve toplumsal kesimler üzerinde de radikal etkiler yaratıyor. Öncelikle, bu değişim, statükonun tahakküm kurumlarında derin bir korku ve direnç üretiyor. Sınıf iktidarlarını kaybetmek istemeyen, “beyaz”, üst toplumsal ve kültürel sınıflar; bunların bir alt versiyonu olan, zihinsel konforlarını kaybetmek istemeyen, hegemonyanın uysallaştırdığı zihin ve bedenlere sahip laik orta sınıflar ve gene bunlar arasında modernleşmeci kibrin yeniden üretilmesinde araçsallaşan “sol”un diliyle evlenen ve saf haldeki “ilerlemecilik” söylemini taşıyan kesimler de “anti-AKP’cilik” vasıtasıyla kendilerini var ediyorlar. Bir tahakküm aracı olarak “devlet iktidarının” söylemini yeniden üreten bu kesimler alabildiğine muhafazakârlaşıyorlar. Ancak içine kapanan bu muhafazakâr dil, her ne kadar devlet dilini içerse de, değişim karşısında marjinalleşmekten kurtulamıyor.

İşte bu marjinalleşme korkusu, kabaca laik muhafazakârlık olarak adlandırılabilir söylemin kırılmasına, yeni arayışlar içine girmesine zemin oluşturuyor. En genel olarak CHP’de temsil olunan bu söylem, bir yandan – bulunduğu marjinal konumdan- AKP’yi “merkeze” oturturken, diğer yandan onun peşinden koşmak zorunda kalıyor; yeni figür Kılıçdaroğlu operasyonu vasıtasıyla, şimdiye kadar bizzat kendisinin korktuğu taleplerin “taşıyıcısı” rolünü üstlenmeye soyunuyor.

Değişim yeni değişimlerin önünü açıyor ve her halükârda, içinde yaşadığımız yoğun tartışma hali, AKP’nin temsil ettiği değişim ve yeni siyaset üretme potansiyeli, yani bizzat demokrasi potansiyeli AKP’nin dışına da sirayet ediyor.

12 Eylül darbesi bugün sadece solcuların meselesi değilse; referandumda “hayır” oylarını arttırmak gibi araçsal bir niyet taşısın veya taşımasın, Türkiye’de “genel af” meselesi tartışılıyorsa, Anayasa tartışmaları sayesinde düne kıyasla farklı bir noktadayız demektir. Demokratik bir adım olarak Anayasa reformuna “hayır”ı açıklamak için üretilen CHP tarzı gerekçeler bile “beklenmedik sonuçlar” yaratabilir... demokratikleşme gibi... Ve artık buradan geriye dönmek pek kolay değildir.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

13 eylülde birlikte yürümek

Ferhat Kentel 11.09.2010

Kendine özgüvenini kaybetmiş ya da böyle bir özgüveni hiç olmayan kapalı cemaatlerin değişim karşısında pek sözü de yok. Bu cemaatler, sözün gücü yerine sadece erkeksi yöntemlerle, fiziksel güçle varolmaya çalışıyorlar. Mesela bu cemaatlerin “sol” versiyonları, “Gittik, adamların panelini bastık; devrimci tavrımızı sergiledik, kitlelere bilinç çalışması yaptık” türünden eylemlerle cemaatlerini ayakta tutmaya çalışıyorlar.

Mesela geçen cumartesi günü İstanbul’da yumurtayla bastıkları “yetmez ama evet” toplantısından sonra İzmir’de de bunu yağlı boya atarak, “iz bırakarak” yapmaya çalıştılar. 500-600 kişinin olduğu rengârenk bir salonda, Osman Can’ın, Roni Margulies’in, Nabi Yağcı’nın da bulunduğu toplantıda, Abdurrahman Dilipak’ın AKP’ye yönelik eleştiri dolu konuşmasından sonra sahneye bir genç fırladı. Elinde yeşil bir şişe vardı. Kendi kendime “neden merdivenlerden çıkmıyor, elinde neden maden suyu şişesi var, neden homurdanıyor”.. gibi gayet saf sorular soruyordum ki, elindeki şişeden etrafa saçtığı sıvının gözlerime geldiğini ve yaktığını hissettim. O anda jeton düştü. Meğerse saldırıya uğramaktaymız! O gencin ne dediğini anlayamadım ama salondaki insanlar onu ve onunla birlikte olan arkadaşını “faşistler!” diye protesto ediyorlardı.

Yarın sandık başına gideceğiz ve nihayet şu sıkıntı veren gerilimli günler bitecek. Neden “evet”, neden “hayır” dediğimizi, neden “boykot” ettiğimizi anlatmak zorunda kalmayacağız artık. Belki biraz zaman alacak olsa da, birileri kan davalarını sürdürmeye çabalayacak olsa da, insanlar yavaş yavaş “evetçi” ya da “hayırcı” (ya da boykotçu) etiketlerinden çıkıp, karmaşık çoğulluklarına geri dönecekler.

Tabii ki, “evet” de çıksa, “hayır” da çıksa, bunun önemli sonuçları olacak... Ancak, daha da önemlisi, hayat devam edecek...

Sürecek olan hayat, bir yanda, irili ufaklı dertleriyle gündelik hayatımız... Diğer yanda ise hegemonya kavgasına sahne olan, değişen makro bir hayat...

Düzen değişiyor; aşağıdan gelen, resmî ve hâkim kültürel kodlara uymayan sınıflar yukarıdaki seçkin zümreyi çok rahatsız ediyor. Bu sınıflar düşe kalka, evrile dönüşe modernleşiyorlar, siyasete, iktidar mücadelesine giriyorlar. Türkiye’nin devlet güdümünde zenginleşmiş “beyaz” burjuvazisinin ve onun kültürel hegemonyasının “laikçilik” soslu “milliyetçilik” diniyle uysallaştırdığı kesimler krize giriyorlar... IMF kuyrukçusu TÜSİAD; askerî ve sivil bürokrasi; onların uysal kitleleri olan “beyaz orta sınıflar”; yurtdışında yaşamayı, gezmeyi, güzel markaları, Batılı hayat tarzını kimliği haline getirmiş ancak “ulusalcılık”ta, “antiemperyalizm”de mangalda kül bırakmayanlar krize giriyor. Bu krize de, içinde solcusu, Müslimi, gayrimüslimi, Anadolu sermayesi olan, başı açık ya da kapalı olmasını kafaya takmadan, darbelere ve darbeci beyaz sınıfların hegemonyasına karşı hep beraber dâhil oldukları bir toplumsal direniş neden oluyor.

Bu bir sınıf kavgası ve sınıf kavgası hiçbir zaman sadece ekonomik düzeyde cereyan etmiyor; kültürel düzeyde, siyasal söylemlerde, hukuksal alanda sürüyor. Şimdiye kadar, eski düzenin ürettiği “hayalî düşmanlara” inanarak yeniden üretilmesine katkıda bulunduğumuz “gerçek iktidar” pozisyonları sorgulanıyor.

İzmir’deki “yetmez ama evet” toplantısı da bu hayalî düşmanlar vasıtasıyla üretilen pozisyonların nasıl aşılakta olduğuna tanık oldu.

Öfke ve nefretle “devrimci tavır koyan” genç çocuklar, orada boyalı bir iz bıraktılar; ancak ayrıca yeni bir ruh halinin pekişmesinde katalizör oldular. Salondaki farklı insanlar birarada yürüme kapasitesini nasıl geliştirdiklerinin, bu topluma sinmiş olan vesayet dilinin, solcularla solcuların bile içine düştüğü kutuplaşmanın nasıl aşılabileceğinin olağanüstü bir örneğini verdiler.

Muhafazakârı, dindarı, sosyalisti, ateisti ile birlikte “Anayasa’ya yetmez ama evet” diyen salondaki insanlar, vesayet rejiminin tamamen sona ermesi için –sonuç ne çıkarsa çıksın- 13 eylülde de birlikte yürümeye devam edecekler. Ve o zaman, darbelerin “olgunlaşmak” için ürettikleri şiddet ortamını eski dönemlerdeki gibi

yeniden canlandırmaya ve yeniden üretmeye soyunan ve salonlarda şiddet yaratıp, sözü baltalamaya çalışan insanlar da sözün gücüyle verilen bu mücadeleden yarar sağlayacaklar.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zincirleme demokrasi – muhafazakâr devrim

Ferhat Kentel 18.09.2010

AIHM'in Hrant Dink davasına ilişkin verdiği mahkûmiyet kararıyla, bir nebze de olsa adaletin mümkün olabileceğini gördük; Hrant'ın ruhu bir nebze de olsa huzur buldu.

Ertesi günü ise Hrant'ın doğum gününde, 15 eylülde, Cemal Reşit Rey salonunda muhteşem bir gece yaşandı. Uluslararası Hrant Dink Vakfı'nın "ayrımcılıktan, ırkçılıktan, şiddetten arınmış, daha özgür ve adil bir dünya için çalışan, bu idealler uğruna bireysel risk alan, ezber bozan, barışın dilini kullanan, bunları yaparken, insanlara mücadeleye devam etme yolunda ilham ve umut veren" iki kişiye verdiği ödülü Türkiye'den "Türkiye Vicdani Ret Hareketi" ve Türkiye dışından Baltasar Garzón Real aldı.

Ne kadar çok anlamlı ödüller!

Şili'nin faşist askerî diktatörü General Pinochet'yi tutuklatan, Arjantin ve Şili'deki cuntacıları ve de İspanya'da Franco diktatörlüğünü soruşturan İspanyol savcı Baltasar Garzón, verdiği mücadeleyle bütün dünyaya suçluların cezasız kalmayacağını, suçun ve ancak adalet arayışının da sınır tanımadığını ve bu dünyada nasıl hukukçu olmanın ne anlama geldiğini gösteriyor.

Vicdani retçiler... Şiddetle ezilen ve buna rağmen şiddetsizliği bayrak yapan bir avuç insan... Kalabalıkların arkasına saklanıp, orada ucuz kahramanlık yapmayan, garantili ve kutsal ezberlerden medet ummayan, bedel ödeyen bu insanlar başka bir hayatın mümkün olabileceğini bize hatırlatıyorlar.

Ve bu ödülleri alan insanlar kadar, ödülleri veren insanlar... Bu insanları "görenler", onlara ödül verirken adalet duygusunda açılmış yaraları iyileştirenler, umut verenler... Onlar da bu memleketin gururla yaşanılacak bir yer olmasında doğrudan rol oynuyorlar.

Hrant öldürüldükten sonra bile, adı Türkiye'de demokrasi mücadelesinin en anlamlı sembolü olarak yaşamaya devam ediyor.

Hrant'ın mücadeleyle özdeşleşmiş hayatı, artık sadece o hayatla sınırlı değil... Onun hayatını besleyen adalet ve özgürlük mücadeleleri, onun hayatından beslenip boyut atıyor. O hayat dolaşüyor, hepimize dokunuyor. Dokunduğu yeri değiştiriyor; dokunduğu yerden feyiz alıp, daha da büyüyor.

Memleketin dört bir köşesinde demokrasi kocaman bir anlam ifade ediyor artık. "Kutsallaştırılmış yargı" değil, "demokrat yargı" için kafa patlatıyoruz artık ve o yargıyı demokratlaştırmanın somut adımlarını atıyoruz.

"Zincirleme demokrasi" yaşıyoruz...

Her birimizin attığı demokratik bir adım, dokunduğu başka birinde demokratik refleks uyandırıyor. Başkalarında paylaşabileceğimiz ve birlikte yüklenebileceğimiz adalet ve özgürlük mücadelesine hayat

veriyoruz. Standartlaşmış tanımlarımız altüst oluyor; yeniyi keşfediyoruz.

“Muhafazakâr bir devrim” yaşıyoruz...

Değişmemekle, durağanlıkla özdeşleşmiş kesimler için kullandığımız “muhafazakâr” tanımını yeniden tanımlanıyor. “Muhafazakârlığı” uygun gördüğümüz kesimler o kelimenin altından inanılmaz bir yenilenme ve değişim arzusu çıkarırken; yeniliğin, ilericiliğin “çağdaş”, “laik” tanımlarını kendilerine yakıştıranlar ayan beyan “tutuculaşıyorlar”.

Anayasa referandumunda yürütülen “yetmez ama evet kampanyası” sayesinde ilk defa sosyalistler bu “yenilikçi muhafazakârlarla” birlikte “özne” haline geliyorlar. Muhafazakârlar ilk defa bu ülkede bu kadar net biçimde sosyalistlerin “öcü” olmadığını; sosyalistler ilk defa bu kadar net biçimde muhafazakârların “yobaz” olmadığını fark ediyorlar.

Ancak zincirleme demokrasi yol aldıkça, karşıt kutbunu da yaratıyor. Bir takım “sol” gruplar da başkalarıyla ortak refleksler geliştiriyor, “zincirleme otoritarizmi” üretiyorlar. “Açılım Anayasası’na hayır!” diyen MHP’nin dâhil olduğu bir “sol”a ait hissediyorlar kendilerini...

Bir hegemonya ve sınıf savaşının izlerini taşıyan son Anayasa tartışmaları vesilesiyle, Türkiye’de seçkin zihniyetin ve o zihniyetin eğittiği, düzene soktuğu, uysallaştırdığı kesimlerin havarileri bugün toplumun açılım ve daha çok özgürlük isteyen geniş kesimleri karşısında hırçınlaşıyorlar. Kibirli, bilgiç, beyaz adam mantığıyla hareket eden bu seçkinciliğe hak vermek gerekir; çünkü “efendi” konumlarını, sahip oldukları sözün tekeli kaybediyorlar.

Çünkü bu toplumun farklılıklarıyla varolmaya çalışan kesimleri, bütün tevazularıyla birlikte “sözü ele geçiriyorlar”. Bu söz Hrant’ın da sözü değil miydi zaten?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

...topaltopaltopalto...

Ferhat Kentel 25.09.2010

Cezayir’de 1991’de, iki turlu seçimlerin ilkinde İslami Selamet Cephesi FIS büyük başarı sağladı. Devlet, ikinci turu iptal etti; FIS’i de “İslami Cumhuriyet” kuracağı iddiasıyla kapattı. Binlerce üyesi tutuklanan FIS’ten birçok silahlı grup türedi. Bunlardan biri de “Silahlı İslami Grup” (GIA) idi. Başlayan kirli savaşta, “kara on yıl” olarak adlandırılan 90’lı yıllar boyunca 60 bin (gayri resmî kaynaklara göre 150 bin) insan hayatını kaybetti. 1999’da yeni başkan Buteflika İslamcı gerillalar için af ilan edince şiddet de hissedilir derecede azaldı.

Kirli savaş sırasında güvenlik kuvvetleri ve gerillalar arasında garip ve vahşi bir oyun oynanıyordu. Bir yandan Japon dövüşçülerinkine benzeyen kıyafetleri nedeniyle “Ninja” adı takılan devletin özel timleri, diğer yandan GIA gerillaları sürekli mahalleleri ve köyleri basıyor, bombalar patlatıyor, insan öldürüyorlardı. Bir müddet sonra işler karışmaya başladı; ne kimin öldürdüğü, ne de neden öldürdüğü anlaşılır oldu.

Mesela gece yolda yürüyorsunuz; karşınıza aniden silahlı adamlar çıkıyor, yolunuzu kesiyor ve kimden yana olduğunuzu soruyorlar... Ne dersiniz? Bileğinize veya –varsa- silahınıza güvenmiyorsanız ya da kahraman-şehit

olmak için vaktin henüz erken olduğunu düşünüyorsanız, sağ kalmak için en mantıklı cevap, karşınızdaki adamın kılık kıyafetine bakıp, ondan yana olduğunuzu söylemektir, değil mi?

Hayır, yanlış cevap! Çünkü "Ninja" kıyafetinin içinde bir "gerilla" ya da "gerilla" kıyafetinin içinde bir "Ninja" saklı olabilir. Yani "bam!"... Öldünüz...

Tabii, insan tecrübeleriyle yaşar. Bunu zaman içinde deşifre ettikten sonra, ortalama bir cevapla kıvırmaya çalışabilirsiniz ya da yolunuzu kesen adamları daha iyi incellersiniz. Bir takım ipuçlarıyla, "akıllı olup", o kıyafetin altında başka biri olduğunu düşünüp, ona uygun cevabı verebilirsiniz.

Hayır, gene yanlış cevap! Çünkü o adamların içinde –mesela- "Ninja kıyafetinin içinde saklanmış gerilla" imajlı Ninjalar saklı olabilir. Yani "bam!"... Gene öldünüz...

Karışık bir durum, değil mi? Evet, zaten amaç da bu... Elden geldiği kadar zihinleri karıştırmak, her şeyi kirletmek...

Peki, bu kadar bulanık ve de kirli bir durumdan nasıl çıkabilirsiniz? Ortalıkta dolaşmayarak, "ortada" kalmayarak... Savaşı kabul ederek, tarafınızı seçerek, seçtiğiniz tarafın kampına geçerek riskinizi azaltabilirsiniz. Artık hiç olmazsa "kim vurduya gitmek" yerine, şehitlik payesi ile öbür dünyada, gazilik ya da kahramanlık payesi ile bu dünyada idare etmeniz mümkün olabilir.

Dolayısıyla Ninja ya da GIA, bir müddet sonra farketmez; ortak bir amaca yani iki taraftaki "silahlı kuvvetlerin savaşına" hizmet edersiniz. Ortada sadece savaş vardır.

Bir müddet sonra skor tutmaya başlarsınız: "şu kadar karakol bastık", "şu kadar ölü terörist ele geçirdik"...

Hakkârî'de de birkaç derece içiçe "geçirilmiş" Ninja-GIA karması bir çete, bir minibüsü havaya uçurdu; içindeki insanlarla birlikte... Dokuz cana kıydılar. Kim yaptı belli değil. Ya da belli ama imza yok. Ya da imza var ama epey karışık: "özel tim işi görüntüsü verilmiş gerilla işi görüntüsü verilmiş özel tim işi..." Ya da bunun başka bir versiyonu...

Hangisinin olduğunun önemi var mı? Olsa ne yazar?

Bu bir "dava" değil... Ne son Türk devletinin (hem de üniter!) bekasına, ne de Kürt halkının hayrına yarayacağı belli olan kirli bir iş! Ortalıkta durmamaya davet eden, savaşa taraftar çağırın, kendi varlığını yeniden üretmekten başka bir derdi olmayan, kemikleşmiş, mafyalaşmış katiller sürüsünün işi..

Mesele, bu topraklarda zaten bol miktarda varolan "lanet" düzeyini yüksek tutmaya; insanı insana, Türk'ü Kürt'e, Kürt'ü Türk'e düşman etmeye çabalayan, ancak etrafta "barış" sesleri çoğaldıkça paniğe kapılan bir savaş zihniyetinin ortak ürününün sergileniyor olması...

Barışı getirmek için, Öcalan'la bile görüşülürken, bu arada dikkat ettiniz mi, minibüsten yaralı kurtulan küçük Zeynep'in babasının ne dediğini: "başaramayacaklar!"

Nasıl bir güçtür bu yarabbi!

Toplumsal vicdan için Cumartesi Anneleri

Ferhat Kentel 02.10.2010

Onlar "Cumartesi Anneleri"... 15 yıldır İstanbul, Galatasaray Meydanı'nda oturarak sessizce seslerini yükselttiler, gözaltında kaybedilen yakınlarını arıyorlar o zamandan beri...

Kiminin kocasını, kardeşini; kiminin oğlunu, babasını alıp götürdüler. Bir daha haber alınamadı hiçbirinden.

Onların anlattıklarını dinleyin. Bir kulağınızdan girip, öteki kulağınızdan çıkamaz, eğer içinde insana dair bir şeyler varsa... Yeter ki kulaklarınızı kapatmayın, dinleyin. Onların anlattıkları bir kulağınızdan girdiği zaman içeride bekletin biraz; kendi yakınlarınızı gözönüne getirin; onların alıp götürüldüklerini düşünün...

1990'ların Kürt coğrafyasını biraz olsun anlayabilmek için, 12 Eylül cehennem günlerini hatırlayın. Kışların, hapishanelerin, karakolların dolup taşıdığı günleri... Evinizden alıp götürürler kardeşinizi... Bilirsiniz, ona eziyet edecekler, işkence tezgâhına yatıracaklar. Anneniz yalvarır, "n'olur götürmeyin, bir şey yapmadı o" diye... Çöker kalır kapının dibine. O kadar çaresizsinizdir ki, dizlerinizin bağı çözülür; çünkü bilirsiniz, kardeşinizi "teslim alan", "hukuk devleti" değil, insanı psikolojik olarak posa haline getirmek ve onda bir daha kafasını kaldıracak güç bırakmamak üzere topluma karşı savaş açmış bir devlettir.

Kardeşiniz, aradan bir iki yıl geçtikten sonra bırakılır. Ailenize kâbus bir hafıza çakılmıştır. Ama avutursunuz kendinizi, bedeninde ve ruhunda kırılmış parçalarla da olsa, hiç olmazsa, kardeşiniz tekrar sizinle birlikte.

Yok mu etrafınızda buna benzer bir hikâye? O zaman gidin, solcu, İslamcı, ülkücü ya da başka bir şey, hangi mahalleye yakın hissediyorsanız kendinizi, o mahalleden birilerine sorun; anlatsınlar, gidip de dönebilenlerin hikâyelerini. Sırf bilgi olsun diye, bir kenarınızda dursun diye...

Sonra gidip, "sağ dönemeyenlerin" ve sonra da bedenleri ölü ya da diri "hiç dönemeyenlerin" hikâyelerini hayal edin...

Her gece, her gündüz kapılarda çocuğunu, kocasını, kardeşini bekleyenleri; olur da beklenmedik bir anda o geri döner diye kapılarını kilitlemeyenleri; olur da tanıyamaz diye evinde en ufak bir tadilat yapmayanları; her gece ve gündüz kâbuslarında yakınlarının bedenlerinden koparılan parçaları kendi bedenlerinden koparılmış gibi yaşayanları; soluksuz, sessiz kalanları göğsünüzün sol alt köşesinde hissedin...

Bir gün, iki gün değil; bir ay, beş ay değil; yıllarca, onyıllarca dönmeyenleri düşünün. "Devletin teslim aldığı" ve geri vermediği, nerede olduğunu bilmediğiniz asit kuyularına, yol kenarlarına atılmış bedenleri, mezarının başında gözyaşı bile dökemediğiniz ruhlarla nasıl yaşanabileceğini düşünün...

Eğer bu kahrolası hikâyeleri, Cumartesi Anneleri'nin ciğerlerinden fıskıran çığlıklarını duymamakta direnirsek, boşlukta dolaşan o ruhların hikâyeleri "yok olmuş" olmayacak...

Çünkü Rakel Dink'in dediği gibi, "anneler sussa bile, taşlar konuşur"... Bu memleketin dağlarına taşlarına o kayıp insanların acılı ruhları sindi bile, şimdiye kadar hep sindiği gibi... O kayıplar bu topraklarda dolaşıyorlar. Dolaştıkça, daha öncekilere, 1915'e, 6-7 Eylül'lere, Maraşlara ekleniyorlar.

Kayıp Cemil Kırbayır'ın ağabeyi Mikail Kırbayır, "Cumartesi Anneleri, yüreklerinin yarılarını kaybettiler; devlet ise vicdanını" derken, anlatıyor her şeyi aslında...

Devletten başlayıp, bu toprakların dağına taşına sinen vicdansızlıkla birlikte yaşayabileceğimizi mi zannediyoruz?

Sadece bir adım, birkaç adım atamayacak mı bu toplum?

Onları "kaybedenler", ortalıkta insan kılığında dolaşan insanlar acaba bir parça da olsa, o kaybettikleri insanları hissedebilirler mi bir parça? Konuşma cesaret ve ahlakını gösterirler mi bir gün?

Devletin yönetiminde referandumla birlikte büyük bir demokratikleşme adımı atan, geçmişle ilgili dosyaları (Maraş, 1 Mayıs, Turgut Özal, Eşref Bitlis...) yeniden açmaya karar veren AKP hükümeti bu sesleri duyacak mı?

Tamam, "rasyonel" olması beklenen devlet, öldürdüklerine acımasın; kayıp ailelerinin hafızalarına saygı duymasın; peki bu acıların başka bir yerden fışkıracağını düşünmüyor mu mesela?

Eklene eklene dağ gibi olmuş, adalet bulamamış hafızalar cehenneminin nasıl bir lanet getirdiğini, hiçbirimizin bundan muaf olmadığımızı, bu lanetle, bu vicdansızlıkla doğru dürüst bir toplum olamayacağımızı da mı görmüyorlar?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsünde 'uygulama böyle'...

Ferhat Kentel 09.10.2010

"Hiçbir sorun yokken, nerden çıktı gene bu türban?" yakınmalarına rağmen, mağdurlarının gündeminden zaten hiç çıkmayan "başörtüsü" meselesi kamuoyunun gündemine gene girdi.

Mağdur olanların sesleri bastırıldıkları süreç, "yok" sayılan, "yok" zannedilen ve böylelikle "halledilmiş" varsayılan başörtüsü meselesi tabii ki bu memleketin derdi olacaktı; çünkü ne "türban" korkusu ve takıntısı, ne de "başörtüsü" hakkı ve talebi zihinlerimizi bir türlü terk ediyor.

Terketmiyor, çünkü asla modern olamayan, fakat modern görünüm altında bu toplumun din algısına düşman olan bir zihniyet hâlâ mevcut. 1928'de "Dini Islah Beyannamesi"ni ("Mabetlerde ilahi mahiyetinde asri ve estrümantal musikiye kati ihtiyaç" duyularak, Türkçe ilahiler okunan, ayakkabıyla girilen, sıraların olduğu, duvarlarında Türk ressamlarının tabloları asılı olan –kilise gibi- "cami" projesi vs.) hazırlayanların, üstelik geçmiş tarihi unutturmak için kiliseleri de gözden çıkaranların türevleri bugün de mevcut.

Terketmiyor, çünkü camileri değiştiremeyip, üniversiteleri "tapınak" gibi görenlerin; bilimle, irfanla uğraşır gibi görünürken, kendilerini efendilerine teslim etmiş "tapınak bekçileri" gibi davrananların oturdukları üniversitelerde hâlâ başörtülü öğrenciler "modernleşmek(!) için çağrıldıkları" okullarına devam edebilmek için, mesela "başı açık fotoğraflı paso" isteyen ve kendini "kanun koyucu" gibi telakki eden İzmir Belediyesi'nin de dâhil olduğu binbir badireden geçmek ya da o badirelerin altında kalıp, okullarını terk etmek zorunda kalıyorlar.

Onların çoğunun “kamusal alanda” mücadele etmek için sahip oldukları araçlar da çok fazla yok. Okul kapısına her geldiklerinde en fazla “Allah’ım sana yalvarıyorum, bir sorun çıkmasın” diye dua edebiliyorlar.

Herkes elini kolunu sallayarak okulun kapısından girerken, onlar şapka ya da peruk vasıtasıyla “kimlik metamorfozuna” uğramak zorunda kalıyorlar. Ama “gestapo” ve “parti / ideoloji komiseri” tecrübelerinden destekli tapınak bekçileri şapkaya bile tahammül edemiyorlar. Çünkü kendi tahayyüllerindeki başörtüsü gerçekten bir “simge” ve o simgenin altındaki insana tahammül edemiyorlar.

Başörtülü öğrenciler derse ya da sınav salonuna girmeyi becerebildikleri zaman bile aşağılamalarla, sınıfı terketmeye zorlanmalarla, tutanaklarla muhatap oluyorlar. İnsanları olmadıkları gibi görünmeye ve davranmaya -“takıyye” yapmaya- zorlayan bekçilerin bizzat kendileri, –mesela Dokuz Eylül Üniversitesi “Hukuk” Fakültesi’nde- her türlü sahteciliğe başvuruyorlar: şapkalı öğrenciyi tutanaklara “türbanlı” diye kaydediyorlar; başörtüsünü sebep olarak gösteremeyecekleri için verdikleri disiplin cezalarını “arkadaşlarının eğitim öğretim hakkını engellemek”, “okulda düzeni bozmak” suçuna dayandırıyorlar.

Aslında “şapka avcısı öğretim üyeleri”, bir düzenin bozulduğu konusunda haklılar ama okulunki değil; kendi zihinsel düzenleri, konforları, ezberleri bozuluyor...

Başörtüsünün “siyasi simge” olduğunu, “çağdaşlığa uymadığını” düşünenlere toplumun hareketini, karmaşıklığını, farklı varoluş halleri olabileceğini anlatabilmek; “eğer serbest bırakılırsa bir gün herkesin başörtüsü takmak zorunda kalacağından” vs. korkanlara korkularını yatıştırabilmek için ne hukuka ne de sosyolojiye, ne akla ne de kalbe hitap edebilecek açıklamalar yapmak artık mümkün görünüyor.

Çünkü meselenin bir tür “sınıf” meselesi ve çatışması olduğunu, başörtüsünden nefret eden kurum ve insanlara bu nefret ve korkularının aslında yeniden üreticisi oldukları seçkinliğin bir tezahüründen başka bir şey olmadığını, nefes alıp verdikleri ideolojinin ürünü olduğunu anlatmak mümkün değil. Çünkü eğer sınıflar arası ilişkilerde sadece anlatarak ikna etmek mümkün olsaydı, ne toplumsal mücadeleler ne de tarih olurdu.

Kürt meselesinde, Ermeni meselesinde olduğu gibi, başörtüsü konusunda da Türkiye’de bir tarih yazılıyor. Modernizm, çağdaşlık, ilerleme, kamusal alan - özel alan ayrımları gibi konularda makro ezberlerimizin yıkılmakta olduğunu yazıldığı bir tarih... Bu tarihin asıl aktörleri de direnen ve bedel ödeyen başörtülü kadınlar...

DEÜ-Hukuk Fakültesi’nde başörtülü bir öğrenciyi sınava almayan bir gözetmenin “neden” sorusuna verdiği “uygulama böyle” cevabında olduğu gibi, mesele artık sadece “uygulamaya” kalmış durumda... Eğer mesele “uygulama” ise, direnenlerin de “uygulamaları” var, ve onlar kazanacaklar

Tabii bu mesele çözülecek, ama bu mesele yüzünden yaralanmış, yıpranmış gencecik insanların kaybettikleri yıllar da umutlar da geri gelmeyecek...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Salo’ ya da gündelik hayatta terör

Ferhat Kentel 16.10.2010

Passolini'nin *Salo ya da Sodom'un 120 Günü* adlı filmini 1976'da Fransa'da görmüştüm. Birçok sahnesini şimdi bile hâlâ net olarak hatırlıyorum. Faşizmi, içindeki sadizmi bütün iğrençliğiyle anlatan, seyirciyi oturduğu koltukta rahat ettirmemeye sonuna kadar niyet etmiş bir film. Birçok insan filmin sonunu beklemeden kusarak, –yönetmene– küfrederek sinema salonunu terk etmişti. Ama filmi o zamanlarki kafamla “sembolik” diye izlemiştim. Yani “bu kadar da olamaz ki zaten” diyerek...

Aradan yıllar geçti. 12 Eylül'ün hapisanelerindeki şiddeti ve işkenceleri yavaş yavaş algılamaya başladık. Önce gizli saklı içerden dışarıya işkencelerin temsili resimleri gelmeye başladı. Sonra yanımızda bir yerlerde, arkadaşımızda, kardeşimizde o işkencelerin izlerini görmeye başladık. Çok sonraları ise Diyarbakır Cehennemi'ni öğrendik. Ve ben o zaman *Salo*'nun bir ‘hiç’ olduğunu anladım.

Başka tarihsel nedenleri, Kürtlerin yok sayılmasını, asimilasyon politikalarını falan bir kenara bırakın; sadece Diyarbakır Cezaevi'ni bile hatırlamak; yani burnu yakılan, kalaslarla dövülen, bokların içinde kafaları sokulan, fare yedirilen, birbirlerine tecavüze zorlanan, “devletin temsilcisi” olan insan müsveddesi gestapo gardiyanların cinsel dürtülerini, sapıklıklarını naksettikleri copların sokulduğu tutukluları düşünmek bile bugün Kürt sorununun çok önemli bir kısmını anlatmaya yeter. Buna bütün 90'lı yıllarda, gündelik hayatın her alanını teröze eden, varolmak için savaşa ihtiyaç duyan devlet militarizmini ve onun hizmetinde savaşı provoke eden, bütün Güneydoğu'yu açık cezaevine, faili meçhul tarlalarına dönüştürmüş olan JİTEM gibi örgütleri ekleyin...

Sonra 151 sanığı hakkında toplam 5400 yıl hapis cezası isten KCK davasını düşünün...

Diyarbakır Cehennemi'nde haysiyetleri mahvedilen ve her şeye rağmen sivil yolları deneyen, seçimle işbaşına getirdikleri belediye başkanları içeri atılan insanların bugünkü gündelik hayatlarını gözümüzde canlandırabiliyor muyuz acaba?

KCK biz Türklerin gündelik hayatına değmiyor; biz Türkler rahatız değil mi?

Ne yaşıyoruz biz gündelik hayatlarımızda?

Mesela, çocuk yaşında onlarca insan tarafından tecavüze uğrayan N.Ç'yi duyabiliyor muyuz? İçinde kamu (yani devlet!) görevlilerinin de dâhil olduğu bu davada verilen cezalarda yapılan indirimleri? Ya da gene tecavüze uğrayan H.D'ye adeta yeniden travma üstüne travma yükleyen muayene cezasını?

“Bizim hukukumuz” gayet iyi işlediği için, bizim gündelik hayatımızda biz erkekler rahatız değil mi?

Aleviler yıllardır zorunlu din dersleriyle nasıl hakarete uğradıklarını anlatıp duruyorlar. Ve devletlû ve de yetkili kafalar, kulakları sağır, inatla “bu derslerin ne zararı varmış, efendim?” demeye çalışıyorlar. O derste, bir mezhebin, –Sünniliğin en devlet versiyonuyla– öğretilmesi yerine, çok daha başka türlü verilebileceğini, mesela insanların birbirlerinin dininin, dinlerin kökenlerinin, tarihinin öğretilebileceğini düşünemiyoruz, değil mi?

Biz Sünniler gündelik hayatlarımızda rahatız değil mi?

Biz başörtüsü takmadığımız için, okula girerken sorun yaşamadığımız için, biz başı açıklar, biz erkekler rahatız değil mi?

Gene bazı devletlûlar “ama onun da annesi Ermeniymiş” derken; başkaları intikam olsun diye Ani Harabelerinde namaz kılarken; birtakım saldırganlar Tophane'de faşist terör estirirken ve birtakım polisler o saldırganları serbest bırakırken, bütün bu olaylar bizim gündelik hayatlarımıza değmiyor, değil mi?

Biz, yaşamak için kot taşlamak zorunda kalmadık, zehirlenip ölmedik; patronun iki dudağının arasından çıkan iki kelimeyle işten atılmadık değil mi?

Evet, bizim "başka" zannettiğimiz gündelik hayatlarımız başkalarınınkiler yüzünden zehirlenmedi belki ama sırf şu birkaç tane olay bile aslında hepimizin "toplam" gündelik hayatının nasıl toptan terörize olduğunu göstermeye yeter de artar bile...

Sırf şu birkaç olay bile aslında, gündelik hayatımızı terörden kurtarmak için, neden gerçekten sivil ve demokratik; hem evrensel, hem de en sıradan hayatlarımızı gözetten bir anayasaya ihtiyaç duyduğumuzu göstermeye yeter de artar bile...

Eğer bunu beceremezsek, bir taraftan bazı sorunlarımız çözülse de, sıradanlığımızın içinde Passolini'nin *Salò*'suna verilen tepkiler gibi kusup, kendi işimize bakmaya devam edeceğiz ama hayatlarımız hep beraber kararmaya devam edecek. Çünkü terör sadece dağlarda, Diyarbakır Cehennemi'nde değil, gündelik hayatımızda kol geziyor aynı zamanda...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kibirli dil ve anadil

Ferhat Kentel 23.10.2010

Yavaş yavaş sorgulansa da, epey değişmeye yüz tutsa da, hâlâ her şeyi bildiğini zanneden, kibirli bir dil üreten; seçkin kalmak ya da seçkin olmak arzusuyla yanıp tutuşma halini besleyen bir siyasal kültürümüz var.

Bu kültürün değişmesi çok kolay değil. Çünkü Osmanlı'nın imparatorluk dilinin yeni şartlarda yeniden üretilmesi ve Batı'nın, modernizmin, pozitivizmin ithal edilmesiyle toplumu adam etmek, "yeni insan" yaratmak için bitmez tükenmez bir inadin ve biat ettirme çabalarının olduğu bir coğrafyada başka türlü bir kültürün üretilmesi hiç kolay değil ve bu alandaki değişim ancak "yeni" toplumsal aktörlerin sürekli mücadelesiyle mümkün.

Bu arada, "yeni" olan var olsa da, aynı "yeni"nin içinde "eski" olan da yaşamaya devam ediyor. Bunun en güzel örneklerinden biri olan AKP, Cumhuriyet tarihinde radikal bir zihniyet değişiminde katalizör işlevi görmüş olmasına rağmen, aynı anda, kibir üreten siyasal kültürün bütün izlerini de taşıyor.

Mesela, Kürtçe anadilde eğitim konusunda bu siyasal kültürün kibri kendini gösteriyor. Türkiye kökenli insanlar, "yabancı" olarak gittikleri ülkelerde anadilde eğitim hakkı kazanırken ve bu hak bu ülkenin resmî ağızlarından talep edilirken; aynı hakkı, binlerce yıldır bu topraklarda yaşayan insanlar için "ama onlar azınlık değil ki!" gerekçesiyle reddetmek tam da bu "bilen adam" kültürünün tezahüründen başka bir şey değil.

Oysa bu "bilme" halinden çıkıp, dilin, anadilin "bütün" bir insan olma halinde ne anlama geldiğini görmek çok zor değil.

Yirmi sene önce Diyarbakır'ın bir köyünde kahvede satranç oynayan köylülerle sohbet ederken, içlerinden biri, "dilimizi kesecek halimiz yok; biz buyuz işte" demişti ve sadece, o "bütünlük" haline işaret ediyordu.

İşte o "bütünlük" haline ve o bütünlük halini korumak için anadilde eğitim hakkına saygı gösterecek miyiz, göstermeyecek miyiz?

Aslında mesele, başörtüsü meselesinden çok farklı değil. Çünkü kemalist seçkinler anlamasalar da, başörtüsü de bir dildir ve insan bütünlüğünün bir parçasıdır. Öğrenilmiş veya içine doğulmuş (anadil gibi) olabilir ve başörtülü bir insan, bu diliyle üniversiteye de, bir iktidar kurgusu olan kamusal alana da girme ve o diliyle konuşma hakkına sahiptir.

Başörtüsü, insan bütünlüğünün parçalarından, dillerinden biridir. Eğer o parçalardan birini yok sayarsanız, o insanı eksiltirsiniz. “Başörtüsüyle konuşan”, başka dillerle de konuşur; hukuk dili, kadın dili, geleneğin ya da modernliğin dili gibi... Bunlardan kendi vazgeçmediği sürece, kimse onu o dilleri yaşatma ve geliştirme hakkından mahrum edemez.

Aynı Kürtçe konusunda olduğu gibi... Kürtçe konuşan (çok büyük bir çoğunlukla) Türkçe de konuşur. Kürtçe konuşan bir insan –en azından- iki dillidir ve o dillerden birini kesemezsiniz; o dilleri geliştirme hakkından mahrum edemezsiniz.

Birileri saçmalasa da, bu diller (başörtüsü veya Kürtçe) kendiliğinden sembol değildir; insan bütünlüğünü yasakladığınız ölçüde, mücadelenin sembolü haline gelir ve tabii ki bu anlamda “siyasal”dır.

Bu arada, siyasal kültürün kibrinin saçmalık kültürü haline getirdiği ve “kamusal alanda etnik, dinsel, geleneksel vb. kimlik sembolleri gösterilmez” iddiasında, bu semboller arasında “modernist” kimlikten bahsedilmez. Bu iddiaya göre, modernist kimlik verili olarak “nötr”dür! Kuşkusuz anlaşılabilir bir şeydir bu; egemenin ideoloji kendisini “sembolik” ya da “tarafı” olarak sunacak değildi ya!

Güç ilişkileri içinde kurulmuş olan modern egemen yapı, kendi ideolojisini, sahip olduğu her türlü araçla (eğitim, ordu, medya, modern ritüeller vb.) hepimizin ideolojisi gibi satmayı becerdiği için bizi “nötr” olduğuna ikna eder. Nötrlük iddia eden her türlü dil –başörtüsüzlük ya da Türkçe- siyasaldır, semboliktir ve iktidar içerir. Başörtüsü (ya da Kürtçe) bir “dil”in sembolüyse, başörtüsüzlük (ya da Türkçe) de bir başka “dil”in sembolüdür.

“Birilerimizin dili nötr, ötekilerin dili semboliktir” şeklindeki egemen kurnazlığı bir yere kadar yutulur da artık bu pek kolay değil. Türkçe nötr değildir ya da eğer Türkçe nötr ise Kürtçe de nötrdür...

Ve dil değişir; içine yeni kelimeler girer, başka kelimeler unutulur. Dil hayatımızı anlatır, hayatımızı sembolleştirir. Beden dilimiz de, başörtümüz de değişir; tabii ki babaannelerimizin örtüsü de yeni kuşaklarda değişir ve bambaşka bir hayatı anlatmaya başlar. Bir anadil olarak Kürtçe eğitim hakkının talep edilmesinde olduğu gibi...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beton ve erkek Cumhuriyet

Ferhat Kentel 29.10.2010

87 yılda demir ağlarla öremedik yurdu dört baştan ama köşe bucak beton tarlalarıyla, beton kulelerle donatmak konusunda gayet başarılı olduk.

Hedefimiz Batılılaşmaktı; Batı’da, mesela New York-Manhattan’da ışıltılı beton kuleler vardı; hep çok özendik oralara... Ve betonun “estetiği”, bizim buraların estetiğini silip süpürdü. Buraların estetiğinin yanı sıra doğa da bu furyadan nasibini aldı; sanayileşiyoruz diye kirlenmedik, zehirlenmedik ovamız, tarlamız kalmadı.

Eskiden devşirerek, dönüştürerek kocaman bir sembolik alanın, bir büyük anlatının (erkeklik, başarı, güç, zenginlik, zafer, ilerleme, Türklük, bina, heykel vb.) içinde evrildik; onun küçük parçaları, eylemleri karşısında hepimiz karınca kararınca ehlileştik ve o sembolik alanı, anlatıyı yeniden ürettik.

Beton medeniyeti, Edirne'den Van'a kadar, çiçeğiyle, böceğiyle, her şeyi silip süpürdü. Ergene Ovası'ndan Munzur Vadisi'ne kadar tabiat, "ilerlemek", "büyük olmak", "çıktı" (para, rant, kâr...) almak için "işlem"den geçirilecek, tepe tepe kullanılıp sömürülecek ve sonra da kenara atılacak bir "girdi" basitliğinde ele alındı. Akarsularında kapkara, kahverengi kimyasal atıkların aktığı, toprağın altındaki su kaynaklarının zehirlendiği bir tabiatımız var artık.

Yılların birikimiyle, farklı coğrafyalara, farklı iklim şartlarına, hayat tarzlarına uyumlu farklı evler ilerlemenin "rasyonelitesine" uymuyordu. O kutsal "üretim" adına, her şey "tüketildi". Bir iki müze şehir ya da mahalle dışında, ne o güzelim Osmanlı (Rum, Ermeni, Müslüman...) evleri kaldı, ne kiliseler, camiler, sinagoglar, ne de domatesin tadı...

Hükümetler geldi geçti bir şey fark etmedi, çünkü Cumhuriyet'in yarattığı vatandaşlık ve "ulusal" kimlik betondandı. Kompleksiydi bu kimlik ve ona göre, bu topraklarda eskiden kalan ne varsa, "Batılı gibi" olmamızın önünde engeldi. Müslümanlığımız, Kürtlüğümüz, geleneklerimiz, başörtümüz, mahallelerimiz, ahşap ya da taş evlerimiz Batı'ya yetişmek için ithal ettiğimiz modele uymuyordu.

"Beton" tabiatımızı işgal ederken, beton kafalı "makbul vatandaşlar"; silip süpüren, büyük oynayan, kendini olabildiğince büyük ve erkek göstermeye çalışan "beton tabiatlı" insanlar olduk.

Güç üzerine oynayarak, gücünü, silahını, sermayesini katlamayı başaranlar ise toplumun geri kalan kısmına en fazla kibirle, tepeden bakanlar; beton medeniyetinden, beton vatandaşlıktan en çok faydalananlar oldular.

Ve onlar bir türlü doymuyorlar; dur durak bilmiyorlar. Yakın zaman önce Şişli ve Beşiktaş ilçe sınırlarını, alavere ve rüşvetle değiştirip, Dolmabahçe'ye o fallık beton yığını dikan Süzer familyasından sonra, bugünlerde İstiklal Caddesi'ne de Demirören familyası tecavüz ediyor. Sulukule'yi dümdüz eden, Tarlabası'ya göz diken, şehrin dört bir yanını gökdelenlerle donatıp, tahayyülümüzü altüst eden, gücün, kibrin, eskiye karşı saygısızlığın numunelerine bir yenisini ekliyor.

Hukuku erkek, her türlü referansı erkek; yenmek, kazanmak, işgal etmek, eskiye, tabiata, zihinlere, bedenlere tecavüz etmek üzerine kurulu bir cumhuriyet yerine, tek tek insanlara, onların "bütünlüklerine" saygı duyan, tevazu sahibi başka bir cumhuriyet için içimize sinmiş olan "beton erkeklik"ten istifa etmemiz gerekiyor.

Ve bunu özellikle biz erkeklerin yapması gerekiyor. Ancak bu çok kolay değil; çünkü iktidarın somut hale geldiği kamusal kurgularla, güçle ve iktidarın diliyle en fazla biz örtüştük. Güçlü gibi görünen, ancak tek(çi), köşeli, katır kutur parçalara dönüştük; içimizdeki çoğulluğa yabancılaşmış varlıklar haline geldik. Güç kazandığımızı zannederken ne kadar zayıfladığımızı fark etmedik. "Erkeklik" dili ve sembolik düzenini taşıyan zavallı araçlar olduk. İktidarı taşıırken, iktidarın en çok bozduğu yaratıklar olduk.

Oysa kadınlar "ezilenler" olmalarına rağmen, hâlâ en çok direnme kapasitesine sahipler... Çünkü onlar için "eziliyorlar" lafını kullanıyor olmamız bile "direndiklerini", yani bir türlü "yenilmediklerini" gösteriyor.

Ve kadınların sahip olduğu potansiyel aslında, mutlak bir özgürlüğün değil belki ama "özgürleşmenin" imkânlarının ipuçlarını veriyor.

Beton Cumhuriyet'in henüz ezmeyi bitiremediği ve hayatın her alanına yayılı duran ve direnen ne kadar "eski" (akarsu, ova, ahşap ya da taş ev, kokulu domates, gelenek, din ve diliyle insan tekilliği ve bütünlüğünün

mücadelesini veren herkes...) varsa, onların hepsi "yeni" ve mütevazı bir Cumhuriyet'in de inşacıları olacaklar.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beton ve erkek Cumhuriyet

Ferhat Kentel 30.10.2010

87 yılda demir ağırlarla öremedik yurdu dört baştan ama köşe bucak beton tarlalarıyla, beton kulelerle donatmak konusunda gayet başarılı olduk.

Hedefimiz Batılılaşmaktı; Batı'da, mesela New York-Manhattan'da ısı ısı beton kuleler vardı; hep çok özendik oralara... Ve betonun "estetiği", bizim buraların estetiğini silip süpürdü. Buraların estetiğinin yanı sıra doğa da bu furyadan nasibini aldı; sanayileşiyoruz diye kirlenmedik, zehirlenmedik ovamız, tarlamız kalmadı.

Eskiden devşirerek, dönüştürerek kocaman bir sembolik alanın, bir büyük anlatının (erkeklik, başarı, güç, zenginlik, zafer, ilerleme, Türklük, bina, heykel vb.) içinde evrildik; onun küçük parçaları, eylemleri karşısında hepimiz karınca kararınca ehlileştik ve o sembolik alanı, anlatıyı yeniden ürettik.

Beton medeniyeti, Edirne'den Van'a kadar, çiçeğiyle, böceğiyle, her şeyi silip süpürdü. Ergene Ovası'ndan Munzur Vadisi'ne kadar tabiat, "ilerlemek", "büyük olmak", "çıktı" (para, rant, kâr...) almak için "işlem"den geçirilecek, tepe tepe kullanılıp sömürülecek ve sonra da kenara atılacak bir "girdi" basitliğinde ele alındı. Akarsularında kapkara, kahverengi kimyasal atıkların aktığı, toprağın altındaki su kaynaklarının zehirlendiği bir tabiatımız var artık.

Yılların birikimiyle, farklı coğrafyalara, farklı iklim şartlarına, hayat tarzlarına uyumlu farklı evler ilerlemenin "rasyonalitesine" uymuyordu. O kutsal "üretim" adına, her şey "tüketildi". Bir iki müze şehir ya da mahalle dışında, ne o güzelim Osmanlı (Rum, Ermeni, Müslüman...) evleri kaldı, ne kiliseler, camiler, sinagoglar, ne de domatesin tadı...

Hükümetler geldi geçti bir şey fark etmedi, çünkü Cumhuriyet'in yarattığı vatandaşlık ve "ulusal" kimlik betondandı. Kompleksiydi bu kimlik ve ona göre, bu topraklarda eskiden kalan ne varsa, "Batılı gibi" olmamızın önünde engeldi. Müslümanlığımız, Kürtlüğümüz, geleneklerimiz, başörtümüz, mahallelerimiz, ahşap ya da taş evlerimiz Batı'ya yetişmek için ithal ettiğimiz modele uymuyordu.

"Beton" tabiatımızı işgal ederken, beton kafalı "makbul vatandaşlar"; silip süpüren, büyük oynayan, kendini olabildiğince büyük ve erkek göstermeye çalışan "beton tabiatlı" insanlar olduk.

Güç üzerine oynayarak, gücünü, silahını, sermayesini katlamayı başaranlar ise toplumun geri kalan kısmına en fazla kibirle, tepeden bakanlar; beton medeniyetinden, beton vatandaşlıktan en çok faydalananlar oldular.

Ve onlar bir türlü doymuyorlar; dur durak bilmiyorlar. Yakın zaman önce Şişli ve Beşiktaş ilçe sınırlarını, alavere ve rüşvetle değiştirip, Dolmabahçe'ye o fallik beton yığını diken Süzer familyasından sonra, bugünlerde

İstiklal Caddesi'ne de Demirören familyası tecavüz ediyor. Sulukule'yi dümdüz eden, Tarlabası'ya göz diken, şehrin dört bir yanını gökdelenlerle donatıp, tahayyülümüzü altüst eden, gücün, kibrin, eskiye karşı saygısızlığın numunelerine bir yenisini ekliyor.

Hukuku erkek, her türlü referansı erkek; yenmek, kazanmak, işgal etmek, eskiye, tabiata, zihinlere, bedenlere tecavüz etmek üzerine kurulu bir cumhuriyet yerine, tek tek insanlara, onların "bütünlüklerine" saygı duyan, tevazu sahibi başka bir cumhuriyet için içimize sinmiş olan "beton erkeklik"ten istifa etmemiz gerekiyor.

Ve bunu özellikle biz erkeklerin yapması gerekiyor. Ancak bu çok kolay değil; çünkü iktidarın somut hale geldiği kamusal kurgularla, güçle ve iktidarın diliyle en fazla biz örtüştük. Güçlü gibi görünen, ancak tek(çi), köşeli, katır kutur parçalara dönüştük; içimizdeki çoğulluğa yabancılaşmış varlıklar haline geldik. Güç kazandığımızı zannederken ne kadar zayıfladığımızı fark etmedik. "Erkeklik" dili ve sembolik düzenini taşıyan zavallı araçlar olduk. İktidarı taşıırken, iktidarın en çok bozduğu yaratıklar olduk.

Oysa kadınlar "ezilenler" olmalarına rağmen, hâlâ en çok direnme kapasitesine sahipler... Çünkü onlar için "eziliyorlar" lafını kullanıyor olmamız bile "direndiklerini", yani bir türlü "yenilmediklerini" gösteriyor.

Ve kadınların sahip olduğu potansiyel aslında, mutlak bir özgürlüğün değil belki ama "özgürleşmenin" imkânlarının ipuçlarını veriyor.

Beton Cumhuriyet'in henüz ezmeyi bitiremediği ve hayatın her alanına yayılı duran ve direnen ne kadar "eski" (akarsu, ova, ahşap ya da taş ev, kokulu domates, gelenek, din ve diliyle insan tekilliği ve bütünlüğünün mücadelesini veren herkes...) varsa, onların hepsi "yeni" ve mütevazı bir Cumhuriyet'in de inşacıları olacaklar.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüzde 1 nedir ki

Ferhat Kentel 06.11.2010

Başörtüsünün yasaklanması ve özgür bırakılması konusunda çeşitli yorumlar ve gerekçeler var. Birçok başka konuda olduğu gibi...

Mesela yasağa karşı olanlar, inançların kısıtlanamayacağını, yasağın ideolojik olduğunu, kamusal alanın özgür tartışma alanı olduğunu ya da başörtüsünün temel ve demokratik insan hakkı olduğunu vb. söylüyorlar. Yasaktan yana olanlar da "türbanın" ideolojik/siyasal bir simge olduğunu ya da dinî inançların "tarafsız" kamusal alana girmemesi gerektiğini vb. söylüyorlar.

Bir de, yasaktan yana olmadıklarını söylemelerine rağmen, başörtüsünün önemli bir mesele olmadığını, memleketimizin çok daha önemli meseleleri olduğunu söyleyenler var. Tabii ki, hangi meselenin "daha önemli" olduğunun kıstasını bulmak çok kolay değil. Ancak, bu kıstası inşa etmek için, sözkonusu gerekçeyi ileri sürenlerin buldukları çok "bilimsel" bir dayanak var!

Bu bilimsel dayanağa göre, "Başörtüsü yasağı sorunu Türkiye'deki kadınların yüzde 1'inin sorunu imiş. Hatta toplam nüfusta bu oran yüzde 0,5'e (yazıyla "yarım") düşüyormuş. Ne de olsa "modern" olduğumuz için, bir

şeye inanmak ve inandırmak için referans (tercihan bilimsel, hatta istatistiksel) vermek gerekiyor ya; bu dayanak da "rakamlarla" sağlanıyor. Ve rakamlar azsa, dert edinilen şey "ihmal edilebilir" hale geliyor. Hatta "istatistik bilimi"ndeki "hata payı"nı (hani +/- % 1 veya 2 gibi dile gelen yanılma payı) da gözönüne alırsak, belki de Türkiye'de başörtüsü sorunu valla hiç yoktur bile diyebiliriz! Yani, % 1 (başörtüsü sorunu olanlar) – (eksi) % 1 (hata payı) = % 0... Hop! İşte sorun bitti!

Yani taş gibi rakamlar karşısında, niteliksel olanın, inancın, mücadelenin, toplumsal eşitsizliğin, otoriter zihniyetlerin, toplam gelirin çoğuna sahip olan 3-5 (yazıyla üç-beş) kişinin ve onların hegemonyasının, kültürel anlam dünyalarının ve tabii ki, başlarını açarak okumak ya da ya da çalışmak zorunda olan kadınların ne anlamı olabilir ki?

Rakamlar gerçekten çok iç rahatlatıcı!

Mesela kaç tane TMK mağduru çocuk vardı? Toplasan 400-500. Bölün toplam çocuk sayısına... Yüzde sıfır virgöl sıfır sıfır bir şeydir herhalde. Çok az değil mi?

Asker ya da polis kurşunuyla öldürülen çocukların sayısı da azıcık... Molotof kokteylle yakılan otobüste ölen genç kız sayısı da topu topu "1" (yazıyla bir). 70 milyonluk ülkede esamileri bile okunmaz...

Mesela Tuzla'da çalışan işçilerin topu topu yüzde kaç ölmüştür ki? Lafı bile edilmez. Kriz mriz gibi gerekçelerle işten atılan işçi sayısını toplam çalışan nüfusa vursanız yüzde kaç eder? Tersanelerde taşeronlaşma yüzünden kat be kat artan sömürüye bağlı olarak, işçilere her türlü insanlık dışı muameleyi reva gören zihniyetten mağdur olup direnen kaç insan var? Sadece "1" (yazıyla bir) kişi: iş koşullarına itiraz ettiği için işten atılan ve 11 ağustostan bu yana BETESAN firmasının önündeki çadırında sesini duyurmaya çalışan tersane işçisi Zeynel Kızılaslan... İki kuruşluk işini de kaybetmeyi göze alamayıp, patronunun her türlü aşağılamasına razı olanlar sayılmaz; onlar "çalışıyorlar" ya...

UPS kargo işçileri, Gebze'de Mutaş işçileri (sayılarını bilmiyorum ama çok olsalardı bilirdik) aylardır sendikal hakları için direniyor. Paşabahçe direnişçisi Türkan Albayrak da sadece "1" kişi... İşyerindeki kuralsızlıklara karşı çıktığı için işten çıkarılan ve 6 ekimden beri fabrika önünde direnen İleri Teknokimya işçisi Saim Karaçay da sadece "1" kişi... Yani onların "rakamsal bilimsel analizlere" girecek "istatistiksel oranı" bile yok...

"Bilimsel" çabalarıyla, "ihmal edilebilir" rakamlarla inanmak istediklerine delil bulanlara kolay gelsin... Ama hayat rakamlara sığmayacak kadar acı ve mücadelelerle dolu...

Düzeltilme:

Geçen haftaki yazımdan sonra Süzer Holding'in "Kurumsal İletişim Direktörü" İpek Hanım'dan bir "düzeltme" geldi. Benim yazdıklarımdan alınmışlar. Evet, "Şişli ve Beşiktaş ilçe sınırlarını, alavere ve rüşvetle değiştirip, Dolmabahçe'ye o fallik beton yığınının diken Süzer familyasından sonra..." diye başlayan cümlede bir hata yapmışım. Söz konusu ilçe Beşiktaş değil Beyoğlu olacaktı. Ayrıca, benim ekonomik olsun diye kullandığım "familya" kelimeme de takılmışlar. "Familya"yı, daha Türkçe olan iki ayrı kelimeyle, "Süzer ailesi ve holdingi" şeklinde düzeltiyorum. Son olarak "rüşvet" kelimesine de takılmışlar; onu da düzeltiyorum. Meğer, mahkemelerde mesele hallolmuş; "hukuken" her şey temizmiş. Allah'tan "o fallik beton yığını" kelimelerimde bir sorun çıkmamış, itiraz etmemişler; sevindim...

Toplum yapma yönetimi olarak şiddet

Ferhat Kentel 13.11.2010

Şiddet gündemimizden hiç çıkmıyor. Ve vahşetin sınırları ve gösterisi hayalimizin uç noktalarına gitmiyorsa, fazla sarsmıyor şiddet olayları. Sadece kahredici bir şekilde alışıyorduz.

Tek tek insanları şoklarla sarsan, travma üstüne travma ekleyen, gündelik hayattaki şiddeti sıradanlaştıran ve bu toplumu kuran; fiziksel ve sembolik genel bir şiddet dili var.

Şiddet, "yasal" görünümünün (üniforma, cüppe, resmiyet, millilik...) ya da kimliklerin arkasında kolayca "meşruiyet" kazanıyor. Mesela, hedefte Kürtler (ya da "günah keçisi" olarak hedefe konulabilecek başkaları) var ise bu meşruiyet daha da artıyor, sıradanlaşıyor.

Şu şiddet örneklerine bakın...

İşkenceyle adam öldüren "Türk" asteğmenin lâkabı gayet "sıradan": Rambo! Bir Amerikan kahramanı... Amerika'nın şiddetinin yarattığı şok, bizim topraklarda sıradan...

Önce Ceylan ölüyor, askeriyeden atılan ya da "kazayla Ceylan'ın eline geliveren" bir bombayla. Sonra bir tane daha... bir tane daha... Safranbolu'dan Şırnak'a çocuklar ölüyor...

Fatma Tokmak ve küçücük oğlu Azat yıllardır, mahkemelerle, cezaevi ve işkencelerle yüz yüze kaldılar, her türlü adaletsizliğe maruz bırakıldılar. Küçücük Azat'ın ellerinde sigara söndürdüler, anneye cinsel taciz de olmak üzere her türlü işkenceyi yaptılar.

Bir okurumun yolladığı mektuptan alıntılarını okuyun mesela...

"Ben Elazığ'ın küçük bir ilçesinin küçük bir köyünde doğdum. Babam bizler okuyabilelim diye ağabeyimi ve bizleri yaz kış her gün kâh sırtında taşıyarak kâh yayan köyden kazaya, kazadan köye taşımış. Beş yıl boyunca tüm ilkokul yılları boyunca sürekli dayak yedim çünkü Türkçe bilmiyordum. Öğretmen adımı sorduğunda dahi cevap verecek durumda değildim. İlkokulu bu nedenle altı yılda bitirdim. Eğitimin temeli ilk beş yıldır. Matematik, mantık kısacası temel ilk beş yılda atılır oysaki ben dil bilmediğimden çok eksik kaldım ve bu eksikliği kapatmak için çok çok çalıştım. Annemden doğduğumda hâlihazırda bildiğim dilde okuyup yazabilseydim ülke ortadan ikiye bölünür müydü sizce yoksa çok daha başarılı olup bu ülkeye çok daha faydam olmaz mıydı?

78, 79 yılları... Ben ve kardeşim daha iyi okullarda okuyalım diye babam bizlere ait olan her şeyi satıp Ankara'ya yerleşiyoruz. Küçük kardeşim ortaokul ikinci ya da üçüncü sınıfta okuyor. Her zamanki olağan bir gün. Kardeşimin okul çıkışı her zaman geldiği saatten epeyce geç bir süre sonra kapı çalındı ve kapıyı açmamla dehşet içinde kalmam bir oldu. Kardeşimin yüzü tam anlamı ile boks maçından çıkmış gibi idi. Yüzü gözü morluk içinde gözleri kapanmıştı. Heyecandan bağırdım "Sana ne oldu? Kim yaptı?" diye. Utanarak hemen içeriye kaçtı. Koşarak gidip babama haber verdim. Babam gelince, bize anlatmaya başladı. Okuldan çıkmış eve doğru gelirken, bir arkadaşıyla yolda kavga etmeye başlıyorlar. İki çocuğun kavgası nasılsa öyle kavga ediyorlar. Aynı zamanda da birbirlerine bağırıp küfrediyorlar, söyleniyorlar karşılıklı. Tam o esnada yoldan tesadüf eseri geçen bir polis araya giriyor ve kardeşime nereli olduğunu soruyor. Kardeşim de Elazığlı olduğunu söylüyor. Bunun üzerine polis ânında kardeşimi orada yol ortasında herkesin gözü önünde dövmeye

başlıyor bu arada da epey küfrederek ve de söylenerek... Kardeşimi hemen doktora götürüp rapor aldıysak da, hemen koşup mahalle polis karakoluna şikâyet ettiysek de hiçbir şey elde edemedik, sanki yer yarıldı polis içine girdi gibi... Kardeşim bu travmayı hiçbir zaman atlatamadı, yüzü gözü iyileşip de dışarı çıkabildikten sonra, gidip tekvando kursuna yazıldı; en üst seviyeye kadar gelse de, o travmayı hiçbir şekilde atlatamadı ve şu anda bizden ve toplumdaki herkesten izole bir şekilde yaşamaktadır."

Bir de üniformalı şiddetin türevleri hakkında sıradan bir hikâye...

İstanbul'da bir tıp öğrencisi kardeşiyle ev aradı. Şırnaklı olduğunu her söylediklerinde kapılar kapandı yüzlerine... Onlar da Bursalı olduklarını söylediler. Ama lehçeleri onları ele verdi; bir "sivil" ev sahibi ve emlakçi tarafından nüfus kâğıtlarına bakıldı; Şırnaklı oldukları görüldü. Onlar da Şırnaklı olduklarını ama uzun zaman Bursa'da oturmuş olduklarını söylediler. Ev sahibi, camında "kiralık ev" yazılı evde "tamirat yapacağını, verilecek evi olmadığını" söyledi... Evi vermekten vazgeçen ev sahibi, tıp öğrencisinin okuduğu tıp fakültesinde öğretim görevlisiydi...

İçinizden bütün bunlara yorum yapmak geliyor mu? Ya da basit bir soru: bu şiddetten nasıl bir toplum üreyebileceğini, mesela "Kürt ve Türk sorunlarının" nasıl çözülebileceğini düşünüyorsunuz?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şehrin izleri

Ferhat Kentel 20.11.2010

Taksim Meydanı; şehrin merkezi, adeta anafor gibi insanları içine çekip, sonra gene şehrin dört bir bucağına dağıttığı meydan. Taksim Anıtı; yeni gelenler, turistler için şehrin merkezinde olduğunu hatırlatan, fotoğraflarla belgelenen başlangıç noktası...

Meydanın bir tarafı, AKM... Bir zamanlar, Reichtag yangını gibi bir kumpasla, solun üzerine yıkmak ve solu temizlemek üzere yakıldıktan sonra yeniden inşa edilen, bugün kültür kutuplaşmalarının malzemesi bina... Az ileride, adı bir zamanlar Intercontinental olan otel... 1 Mayıs 1977'yi kana bulayan kontrgerillacı katillerin yerleştiği bina. Sonra Sular İdaresi... Üzerinde, şimdilerde ışıklı ekranlarından reklam fıskıran, bir zamanlar aynı 1 Mayıs'ın diğer katillerinin silüetler halinde fotoğraf verdiği yapı...

Hemen önünde polis noktası. Geçenlerde bir intihar bombacısının kendini havaya uçurduğu yer. Barışı durdurma amacını gizleyemeyen bir eylemde bir insan kendini "feda etti". Nasıl "ikna oldu" kendini feda etmeye? Onu kim "ikna etti"? Hangi "davaya" kendini feda etti?

Soldan aşağılara doğru İstiklal Caddesi... Tıklım tıklım insan ormanları yürüyor. Ormandaki her ağacın kendisi de bir orman... Hangi sinema, hangi kafe, hangi alışveriş, hangi marka, hangi eylem? Bildiri, gazete, yardım çağrısı, slogan, işçi direnişi, tutuklu yakınları, Cumartesi Anneleri... Duyurulacak sesler... Yüzlerce, binlerce orman iç içe; dallar, kökler birbirine karışmış ve her şey anonimliğin içinde saklanmış...

Bir zamanlar "kravatsız beylerin, şapkasız hanımların çıkmadığı"nın nostaljik bir tatla hep söylenegeldiği Beyoğlu... 6-7 Eylül'de dümdüz edilen, şimdi insan ormanlarının yürüdüğü cadde. Toplam insan sayısını insan başına yürünen mesafeyle çarpınca kaç yüz bin kilometre eder? 6-7 Eylül'de caddeye dökülen kumaş topları

kaç kilometre eder? Kumaşları yollara saçılan dükkânlardan kaç tane "gayrı-gayrimüslim" sermayelendi ve "milletimizin" "milli" sermaye oranının yükselmesine katkıda bulundu?

Caddeden sağa, ara sokaklardan birinden aşağıya doğru... Henüz akşam değil. Biracılar, kafeler, barlar boş. Bir önceki akşamın yorgunluğunu çıkarıyorlar. Akşam yeniden tempo yükselecek; orman gece yürüyüşüne çıkacak. Ay ışığında değil, kırmızı, sarı, yeşil, mavi neon ışıklarında...

Ara sokaktan Tarlabası Bulvarı... Dalan'ın dümdüz ettiği; bir zamanlar dar sokakların ve hepsi binlerce hikâye saklayan evlerin bulunduğu, şimdi iki yakayı birbirinden ayıran bulvar; yukarı mahalleden 100 metre sonra aşağı mahalle, öbür dünya, aşağı dünya...

Bulvarda perukçular... Kılık değiştirmenin birinci unsuru. Gece dünyalarına akmak için, okulun kapısından içeri girebilmek, kimlik belgesine vesikalık fotoğraf çektirmek için kamuflej aracı; örtünme, örtme, örtüyü örtme aracı...

"Miş" gibi yapmak, çaktırmamak... Siyasette, işte, okulda... Peruksuz ama "miş" gibi yapanlar... İktidarların dibini oyan muhteşem taktikler...

Tarlabası; pencereden pencereye çamaşırlar. Raylı kurutma mekanizmaları. Komşudan komşuya. Sokak: orta alan, "bizim" alan...

Tarlabası'nın evlerine göz koyanlar... "Emlak portföyümüzde eski Rum evleri bulunur. Tapularını ele geçirdik. Vakıflar makıflar, merak etmeyin... 'Rum evi' dediysek, sahiplerinin geri gelip alması mümkün değil. Çok güzel yapılar bunlar. İnsan doğasına uygun. Yeni beton binalara benzemez. Şimdi burada oturanlar mı? Onları köylerinden de zorla göçertmiştik zaten. Merak etmeyin; yakında 'kentsel dönüşüm' politikalarıyla daha fazla tutunamazlar. Burası çok kıymetli; onlara mı kaldı burası? Paşa paşa giderler, nezhleşir burası ve 'bizim' olur..."

Sokakta bir bodrum katı. Karanlık; midye ayıklayan adamlar. Karanlıkta çalışan insan figürü; otantik... Fotoğraf makinesinin patlayan flaşı... "Sil onu! Sil diyorum sana! Sonra hakkımızda laf çıkarıyorsunuz hapçı diye!" Utanma duygusu... "Peki, pardon." "Pardon falan yok! Hadi yaylanın!" ...

On dakikalık İstiklal'den sonra artık anonim değilsiniz. Siz, evlere, dökülen sıvalara, koşuşturan, oyun oynayan çocuklara, köşe başlarına yığılan çöplere bakarken... siz de bakılıyorsunuz. Siz "oralı" değilsiniz. Onlar size "otantik"; siz onlara "yabancı"... Tedirginlik; "Kim bunlar? Araştırma mı yapıyorlar, bizi evlerimizden etmek için..."

Dolapdere... Vitrin mankencileri... Yukarı mahalle için cansız pazarlama bedenleri; şişman, uzun, kısa, balıketi canlı bedenlere sunulan, vitrinlerde özenilmek için boy gösterecek, üzerlerinde taşıdıklarını "aynen" taşıma arzusu uyandıracak bedenler.

Şehir derin izler bırakıyor insanlarda... On dakika aralarla, insanlar şehirde farklı ve derin izler bırakıyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet tornasından geçen erkekliğin zavallı hali

Ferhat Kentel 27.11.2010

Dominik Cumhuriyetinde Trujillo diktatörlüğüne karşı mücadele eden Mirabel kız kardeşler 25 Kasım 1960 tarihinde, cezaevlerindeki eşlerini ziyaret ettikten sonra ıssız bir yerde gizli polis tarafından tecavüze uğradılar ve öldürüldüler. 50 yıl önce gerçekleşen bu olayın tarihi dünyada “Kadına yönelik şiddetle mücadele günü” olarak ilan edildi.

Dominik Cumhuriyeti Türkiye’ye göre dünyanın öbür ucunda bir ülke ama o zaman Mirabel kardeşlere karşı işlenen tecavüz ve cinayetin benzerleri ne bizim buralarda ne de iki ülke arasında bulunan geniş coğrafyada eksildi. Hem zamanda hem mekânda kadınlar her türlü kılığa (koca, sokaktaki adam ve tabii ki devlet ve uzantıları) girmiş erkek ve erkeklikler tarafından her türlü şiddete maruz kaldılar ve kalmaya devam ediyorlar.

Alın mesela, Türkiye’de 2010’un ilk yedi ayın “vakalarına” dair rakamlar... İşlenen 22 bin suçun 12 bini kadınlara yönelik. (Kadınlara yönelik olsun veya olmasın, işlenen 22 bin suçun kimler tarafından işlendiğini söylemeye gerek var mı?) Bunlar içinde töre ve namus cinayetine ya da başka “gerekçelerle” cinayete kurban gidenlerin yanı sıra yedi bin kadın kasten yaralandı. 281 kadın cinsel saldırıya uğradı. 76 kadın fuhşa zorlandı, 936 kadın cinsel taciz mağduru oldu. 291 kadın ise aile içi şiddete maruz kaldı.

“Vakalar” aslında gündelik hayatta başlıyor.

Bir gece vakti, artık son seferlerinden birini yapmakta olan bir minibüs dolmuşun şoförü son sürat ilerliyor. İçinde de biz, birkaç yolcu, kelle koltukta savrula savrula yerlerimizde tutunmaya çalışıyoruz. Kimse bir şey söylemeye cesaret edemiyor. Bir kadın hariç: “Şoför bey, biraz yavaş gider misiniz? Can taşıyorsunuz” diyor. Şoför “kim bu densiz?” gibilerden dikiz aynasından bakıp bir laf söylemeye hazırlanırken, kadının kocası önce kadına dönüyor, “ben varken sana mı düştü?” diye fırçayı basıyor; sonra da şoföre “sen bildiğin gibi git kardeşim” diyerek onunla dayanışmaya geçiyor. Ve kadın susuyor, eve vardıklarında bu “densizliğin” muhtemel başka sonuçlarını hesaplamaya çalışarak... Ve biz savrularak yola devam ediyoruz.

“Erkekçe” yaşanan bir dünyada, erkeğin onuru, gururu, erkek ve kadın arasındaki sembolik iktidar ilişkileri üzerine tahlillere girerek uzatmaya gerek yok. “Sıradan” bir vaka işte...

Ve gündelik hayatın üzerinde, devletin “şefkatli” kollarında şiddete maruz kalan kadınlar... “Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu”nun hazırladığı ve şikâyetle bulunmaya cesaret edebilmiş kadınlara dair verileri içeren rapor “vaka” dolu. “Kayıtsız gözaltında taciz ve tecavüze uğrayanlar”, “işkence sonucu bebeğini düşürenler”, “çocuklarıyla birlikte işkenceye maruz kalanlar”, “bekâret kontrolüne maruz kalan kadınlar”...

Genel olarak şiddetin, fakat aynı zamanda kadınlara yönelik şiddetin gündelik hayatımızda sıradanlaşması ile makro alanlarda –yani askerlik, siyaset, eğitim gibi memleket meselelerinde- sürekli yeniden üretilen şiddet arasında bir ilişki var. Hangisinin diğeri üzerinde daha etkin olduğu karmaşık bir durum; ancak genel toplumsal hayatımızı tanımlayan, bütünlük ve kimlik veren söylemdeki ve devlet pratiklerindeki şiddet unsurları ile kuşatılmış bir haldeyiz apaçık bir şekilde.

Devlet sınıflar arasındaki güç ilişkilerinin, daha doğrusu bu ilişkilerle ortaya çıkan dengesizliğin, eşitsizliğin somutlaştığı, yeniden üretildiği bir aygıt. Devlet bu ilişkilerin örtüldüğü yer aynı zamanda. Karmaşıklığın basitleştiği, toplumsal hayatın zenginliğinin, farklı arzu ve taleplerin tek bir boyuta indirildiği, çoğulluğun tek’e indirildiği bir aygıt.

Devlet şiddet tekeline sahip. En azından meşru olmak için, kendinden başka kimsenin şiddete başvurmasını istemeyen bir yapı. Ancak “Başka kimse şiddete başvurmasın!” demekle böyle bir emir gerçek olmuyor; insanlar söz konusu devlete bakınca, oradaki “teklik” durumundan bağımsız kalmıyorlar. Ve bu durum korkunç bir paradoks yaratıyor; çünkü devlet hem kendi “tekel”inde bazı özellikleri toplamak istiyor hem de “örnek”

olmak zorunda. Ve sıradan faniler, ama esas olarak erkeklik / askerlik tornasından geçmiş olan erkekler, babalar, kocalar devleti taklit ediyor; devletin işkencecisi de evdeki işkenceciyi taklit ediyor.

Askerlik yapmadıkları için tornaya girmemiş olan, dolayısıyla her zaman çoğul kalma kapasitesi taşıyan, "denetlenemeyen unsurlar" olarak kadınlar üzerinde erkekler ancak şiddet uygulayarak erkekliklerini ispat edebiliyorlar.

Ne zavallı bir durum!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

WikiLeaks ya da zombi dilin sonu

Ferhat Kentel 04.12.2010

Yakın zaman öncesine kadar, başka kelimeler ve de cümleler, alternatif diller olmadığı için ya da bu dillerin güçsüzlüklerinden ötürü sesleri çıkmadığı için kabul etmek zorunda kaldığımız kocaman kalıplar vardı; "ulus", "milliyetçilik", "laiklik", "kemalizm", "ordu", "çağdaşlık", "batılılaşma" vs... Ve bu kalıpların topluma, siyasete, devlete, hukuka, uluslararası ilişkilere ait türevleri vardı. Bu kalıplar ve türevleri "dikey" bir düzen dayatan, hatta muhalefeti bile "dikey" olarak hayal eden, en tepeye hep en güçlü olan bir kerteği koyan bir zihinsel haritaya tekabül ediyordu. Bir iktidar tezahürü olarak "bilgimiz" bu şekildeydi.

"Bu işler böyle oluyor herhalde" diyerek kabul etmiştik bu "bilgi"yi.

Bu bilgi artık bir "zombi" kıvamına geldi. Yani yaşayan ölü kıvamına... Görünürde bu bilginin ayakta tuttuğu kurumlar, söylemler, ideolojik araçlar falan var ama içleri boşalmış durumda. Bu zombi bilginin ve zombi kurumlarının temsil ettiği hegemonya yıkılıyor.

İçinde toplumsallığın farklı cephelerini iyi kötü temsil eden yeni kuşak siyasal aktörlerin, alabildiğine çeşitlenmiş yeni kuşak medya organlarının, araştırma, analiz, yorum yapan yeni kuşak entelektüellerin, kamusal alana ses taşıyan toplumsal ve kültürel hareketlerin bulunduğu "siyasal iletişim alanı" güç, şiddet ve darbeyle varolabilen zombi hegemonya karşısında yeni bir hegemonyanın zeminini hazırlıyor.

Bazen derin bir güvensizlik ve belirsizlik duygusu uyandırır da, artık eski düzenin ve onun devletinin gücü karşısında binlerce ses çıkıyor. Bugün Osmanlı'nın son karanlık çeyrek yüzyılında neler olduğunu, Kürtlerin Kürt olduğunu, başörtüsünün "normal" olduğunu biliyoruz. Ve bunları "bilenleri" kimsenin artık susturamayacağını da biliyoruz.

Otoriter modernleştirme tekniklerinin topluma dayattığı ve "objektif" görünümlü bütün "uzman" dillerine ve ezberlerine karşı, çok daha "öznelleşmiş diller"le dolu bir döneme girdik.

WikiLeaks dosyaları tam böyle bir zamana denk geldi; Çok ciddi ve "olması gereken" görünümlü kurguları kafamızda şeffaflaştırdı. Yayınlayanların, yayınlanmasına "izin verenlerin" kafalarının arkasında olabilecek her çeşit "niyet" ve aktarılanların "doğrulukları" ve "yanlışlıkları" bir kenara, bazen dedikodular, bazen gözlemler, bazen yorumlar, bazen de ciddi analizler içeren bu dosyalar "diplomasi" alanının ciddiyet cilasının, reel politikanın bütün sahtekârlıklarını açığa çıkardı.

Hayatın, toplumun ve siyasetin tek bir yönde ilerlemediğini, yukarıdan aşağıya empoze edilemediğini; en güçlülerin bile çaresizliklerle dolu olduğunu, bütün o cafcaflı görüntülerin altında sıradan insanların olduğunu gördük.

Daha ortalıkta WikiLeaks falan da yokken, biz de bu memlekette cilaların dökülüşüne tanıklık etmedik mi?

Biz sıradan insanları sadece bağımlı değişkenler haline getiren, manipüle eden, 6-7 Eylül'de önce Selanik'te Atatürk'ün evine bomba atıp, sonra aynı saatlerde bunu İstanbul'da bir gazetede haber yapan, gene aynı saatlerde kamyonlar dolusu haydudu, ellerinde aynı tornadan çıkmış sopalarla, Rumların, Yahudilerin, Ermenilerin canlarına ve mallarına kastetmek üzere sevk ve idare eden; kibir ve bilgiçliklerinin arkasında 12 Eylül 1980 öncesinde "henüz oluşmamış" şartları olgunlaştırmak için Maraşlı, Çorumlu kana bulayan; 30 yıl sonra "zamanaşımından" davasını kapatacakları Kemal Türkler'i öldürten; ülkücülere ülkücü kahve kurşunlattıran; 28 Şubatlarda "kaset skandallarıyla" dindarlara saldıran; Hrant'ı bebek katiller marifetiyle öldürten hegemonyanın halinin Amerikan diplomasisinin halinden hiçbir farkı yok.

Bu hal, artık dış kabuğuyla yaşar gibi görünen ama içi boşalmış, hayatsız, cansız bir zombinin halinden başka bir şey değil.

Bu zombi, "çok ciddi" olarak "Hayata Dönüş" operasyonu adını verdikleri, asitli bombalarını insanları yakarak tecrübe eden; ellerinde "biber gazı" stokları fazla kullanmaktan bitince ve de ithal etmek çok pahalıya gelmeye başlayınca "yerli malı" kullanarak "ülke ekonomisine katkıda bulunan" bir zombi.

Zombi, kelimeleri sabitleyemiyor; tanımlayamıyor, kategorize edemiyor. Zombinin medyası da taşıyamıyor efendisini.

Ama zombinin canlarını yaktığı insanlar konuşuyorlar. Çünkü bu zombinin bütün tepinmelerine rağmen, toplum, İslamcısı, Kürt'ü, Alevi'si, Ermeni'si, Yahudi'si, kadını ile birlikte kendi bilgilerini üretiyor ve sözü ele geçiriyor.

Hegemonya savaşının orta yerinde, yeni kelimeler, yeni cümleler ve yeni bir bilgi türü çıkıyor. Ve bu bilgiler o kadar çok çeşitli ki, Hitler'in vazettiği ve de Hitler kopyalarının habire tekrarladıkları "kafa karıştırmadan tek bir düşman yaratın" dersine inat, toplum bütün çoğulluğun ürettiği bilgiler eşliğinde yeni bir "iktidar"ı biçimlendiriyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçiniz acımaz mı sizin

Ferhat Kentel 11.12.2010

Saçma sapan bir tartışma sürüyor ortalıkta. İkiye bölünmüş tarafların şiddet diliyle dolu bir ortamdan beslendiği bu tartışma aynı zamanda bu ortamı da yeniden üretiyor.

Bir tarafta protesto gösterisi yapan gençlere kilolarca kimyasal gaz sıkın (hatırlayalım, toplumsal olaylarda çok fazla gaz kullanıldığı için ve eldeki stoklar tükendiği için ve de gaz ithalatına çok para harcandığı için, artık yerli malı gaz kullanılacakmış!) bir polis, diğer tarafta AKP'ye "savaş" açan solcu gençler...

Tabii ki, eğer demokrasi olacaksa, devletin güvenlik kuvvetlerinden, tarifsiz bir şiddet ve celalle uyguladıkları yöntemden başka türlü bir davranış beklemekten başka yol yok. Doğruluğunun hiçbir garantisi olmayan gerekçeler ("Dolmabahçe'de yapılan toplantının güvenliğini tehdit ediyorlar", "arkalarında gizli örgütler var", "darbeci güçlerin maşalığını yapıyorlar" vs.) ne olursa olsun, gencecik insanlara böyle bir şiddeti reva görerek nasıl bir sonuç alınması bekleniyor?

Her şeyden önce, soğuk ve rasyonel bir bakış açısıyla bakarsak, mesela "arkalarında gizli darbeci örgütler var" gerekçesi doğruysa, acaba gençlere uygulanan bu tarifsiz şiddet o gençlerin giderek şiddet sarmalına girmelerine neden olmaz mı? Ve dolayısıyla bizzat o "gizli darbeci örgütlerin" işini daha da kolaylaştırmaz mı? O darbeci güçler artık hiçbir zaman "savaşı kazanamayacak" olsalar da, onların bu toplumu bitmez tükenmez bir kriz içinde tutmalarına yetmez mi? Ve bizzat yeniden üreyen, farklı tezahürlerle de olsa, her seferinde küllerinden doğan kutuplaşmaların bizzat bu toplumdaki iktidar ve egemenlik ilişkilerini yeniden üretmenin en esaslı bir yolu olduğu açık değil mi?

Ama başka bir bakış açısı ya da daha da esaslı soru daha var: "insaf" ya da "insanın içinin acıması" diye bir şey nerelere gitti? Bırakın "orantısız güç kullanımı" gibi orta yolcu, "legal-rasyonel devlet" söylemlerini; o gençlere tekme tokat, cop, kimyasal marifetiyle Allah ne verdiyse öldüresiye şiddet uygulanırken vicdanınız sızlıyor mu, sızlamıyor mu?

O gençleri sadece "ideolojik saplantıların" ve "yanılgıların" vücut bulmuş bir "teklik" hali içinde görmek yerine, o "saplantıların" içinde oturdukları bedenleri ve bütünlükleri görmek bu kadar mı zor? İçinden karmakarışık dalgalanmaların, korkuların, adam yerine konma arzularının, önemsenme isteklerinin geçtiği, etten, kemikten ve duygudan müteşekkil "insanlığın" yerlerde süründüğünü fark edemiyor musunuz?

Onların Türkiye'nin üniversitelerinde okuduğunu, Türkiye'nin liselerinden geçtiğini yani mesela Uluslararası Öğrencileri Değerlendirme Programı'nın tüm dünyada referans olarak gösterilen "PISA" eğitim araştırmasında Türkiye'nin "yine" son sıralarda yer aldığını, yani "olasılık, değişim ve ilişkiler, örüntü, metinler arası ilişki kurma gibi boyutlar" mevcut programlarda yer almadığı için onların doğru dürüst düşünmeyi bile öğrenemedikleri bir Türkiye'de yaşadıklarını, silah satışını ve bulundurmaya kolaylaştırdığınız yani şiddetin dilini beslediğiniz Türkiye'nin vatandaşları olduğunu gözönüne alamıyor musunuz?

Evet, onlar bu memleketin dillerini kullanıyorlar ve yeniden üretiyorlar. Okullarına girip, satırla adam kesenler tarafından polisin gözü önünde şiddete uğruyorlar; şiddete uğramalarına rağmen, gözaltına onlar alınıyor, haklarında okuldan uzaklaştırma ve hapis cezaları veriliyor. Gene onlar da şiddet uyguluyorlar, boya, yumurta atıyorlar, konuşturuyorlar; başörtülü insanlara ve onların özgürlüklerine okullarda tahammül edemiyorlar. Kendi yaptıkları şiddetin polisin şiddetiyle eşit olmadığını söylerken, onların anti demokratik dillerini suçlayan fakat en ufak şiddet uygulamayan "yetmez ama evetçilere" boya, yumurta atıyorlar, eleştiri ve boyanın "eşit olmadığını" unutarak...

Peki, içi acımayan sizler, bu kadar mı çabuk unuttunuz gençliğinizde ne kadar çok saçmaladığınızı? Düşünsenize biraz; onların bütün anlattıkları, anlatma biçimleri sizin (ya da bizim, onların vs.) gençliğinizdeki tarzlara ne kadar çok benziyor...

Biliyorum, bir tarafta soğuk, "devletin saygınlığı" ve "düzenin, asayişin tesisi" retoriğiyle hareket eden siyasal otoritenin ve öbür tarafta "dünyanın en haklı mücadelesini verdiğini" düşünen, "yolunu kutsal sembollerin aydınlattığını" söyleyen, soyutlama kapasitesi yerlerde sürünen, cemaatçi-ezberci bir solun neferlerinin derdi değil bu "iç acıması". Onların hepsi "çok ciddi", "çok bilmiş"... Ve de böyle romantik, duygusal tavırlar karşısında müstehzi ifadeler takınırlar ve hepsi "senin dediğin gibi değil bu işler" derler; çünkü onların hepsi "her şeyi daha iyi bilirler", "bizim göremediğimiz başka şeyleri bilirler".

Canımızın acıma düzeyini düşüren bu kısır döngüyü durdurun; eğer gerçekten demokrasiyi getiriyoruz diyorsanız, bu devletin iktidar tekniklerini yeniden üretmeyin.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnanmak

Ferhat Kentel 18.12.2010

Michel de Certeau'ya göre, içinde yaşadığımız zaman diliminde "inanılacak" ya da inanmamız beklenen tonlarca şey var ancak bunların hiçbiri, herkes tarafından yeteri kadar kabul edilecek düzeyde "**otorite**"ye sahip değil. Bu yüzden inandığımız ve inanacağımız şeyler üzerinde inanılmaz bir iktidar savaşı var.

Bu savaş artık çok yönlü, çok taraflı ve çok çeşitlenmiş durumda. Bazen ikili kutuplar altında sürüyormuş gibi görünse de, neredeyse **herkesin herkesle kavgası** var. Ortalığı karmakarışık, risklerle dolu bir hale getiren bu kavgayı sürdürebilmek için "**bilgi**"yi (ya da yarı bilgileri, rakamları, dedikoduları, fısıltıları vs.) **ele geçirmek**, yoksa inşa etmek gerekiyor.

İnanmak dinamik bir süreç. Atlaya zıplaya, bütünü yerine parçayı koyarak, yandaşlar nezdinde doğruluğunu garantileyerek inanıyoruz. **İnanmak bir enerji**; birimizden başkasına, başkasından kendimize transfer edilen bir enerji... İnanmak, inandırma ile yani kurumsallaştırma, yerleştirme, şeyleştirme, sabitleme çabasıyla birlikte yürüyor.

İnanılan bilginin inşa edilebilmesi ve başkalarına transfer edilebilmesi ise, inanılan şeylerin "**referans**" haline getirilmesine bağlı. Çünkü, başkalarının da kullanmamak gibi tercihlerinin olamayacağı referanslarla bilgi iktidar olabilir.

Televizyonda konuşan silah tüccarı, Meclis'ten **silah yasasını** geçirmeye çalışan **silah lobisinin sözcüsü** "dipnotlar" veriyor. Kalkış noktası çok basit: bu memlekette **silah "zaten" meşru**... Yani referans olarak kullanılabilir. Öldürmek ve şiddet uygulamak da meşru ama silahın bizzat kendisi kadar değil. Ne de olsa, "modern" ve "medenî" olmak gibi "doğru" olarak kabul ettiğimiz başka referanslar var. Dolayısıyla **silah satışını kolaylaştırmak** ve silahın kullanımının "doğru" bir şey olduğunu anlatmak için öldürmelerin esas olarak "ruhsatsız" silahlarla gerçekleştiğini "**rakamlarla**" anlatıyor yani gene içinde bulunduğumuz "modern" toplumun en üstün meşruiyet kaynağı olarak "bilim" görünümlü bir yönleme başvuruyor. Ve sonuca varıyor; silah satışı kolaylaştırılırsa ve "ruhsatlandırılırsa" silahın korkulacak bir şey olmayacağı bilgisine "**inandırmaya**" çalışıyor.

Bütün zamanlarda bütün toplumlar (şimdiki daha da çok) "**alıntılı**", "**dipnotlu**" toplumlar. Sağa sola "alıntı" olarak kullanılabilecek ne kadar çok resim, imaj, hikâye, bilgi serpiştirebilirseniz, ve yürüdüğünüz yolda bu alıntılar ne kadar çok referans olarak kullanabilirseniz, üst kurguları, yani gözle görülmeyen "gerçeği" de o kadar çok imal edebilirsiniz ve "inandırabilirsiniz"; hem kendinizi hem de başkalarını...

Bizi kuşatan hakikatin karmaşıklığı karşısında kaybolmamak için inanmaktan başka çaremiz yok. İnanmak yani "gerçeği" kendimize göre kurmak, gerçeği kurma savaşında yer almak ise **hakikatin bütünlüğünü basitleştirmek** ve o karmaşıklığın içinden bazı "şeyleri" seçmekle mümkün. Ve bu seçilenlerin mutlak "doğru" olması da gerekmiyor; mühim olan onları dolaştırabilmek, bir imaj olarak üretebilmek, **bütünü temsil edecek semboller** haline dönüştürebilmek...

İşte, silahın bizzat hayata, insan hayatına karşı taşıdığı tehdidi, ataerkilliğin ve erkek egemen ideolojilerin yeniden üretiminin ve çıplak gücün ve **korku yaratmanın en sembolik araçlarından biri** olduğunu görmek yerine, “ruhsatlı” silahlarla daha az insan öldürüldüğünü söyleyen silah tüccarı da bunu yapıyor.

Tekil ve bütün bir insan olarak **Roni Margulies**’in bütün anlattıkları, yazdıkları, konuştukları içinden bir iki cümle, onun **“AKP’ci”** olduğu “bilgisi” olarak dolaşıma sokuluyor ve inanmak için “veri” arayanlar tarafından “dipnot” olarak kullanılıyor. Onun kafa karıştıran bütünlüğünü susturmak için yumurta atarak inançlarını tazeliyorlar.

Modern Türkiye üzerine en verimli ve zihin açıcı çalışmalara imza atan tarihçilerden biri olan **Cemil Koçak**, inançları sarsılanlar tarafından **“Atatürk’e dil uzattı”** denerek **linçe uğruyor**. Yaptığı bir konuşmada söylemediği laflar “alıntı” olarak inşa ediliyor, sonra da bu alıntılara “referans” verilerek, inanç tazeleniyor.

Ermeni Konferansı’nda “konuşulacaklara”(!) tahammül edemeyip, katılımcılarına “hainler” nidaları eşliğinde yumurta fırlatanlar; **Agos**’un önünde tehditler savuranlar; **Hrant Dink**’in tek bir konuşmasını dinlememiş, tek bir yazısını okumamış tosunlar, en büyük ağabeylerinin dolaşıma soktukları ve cımbızla seçilmiş bir cümleyle imal ettikleri yalan “bilgi” ve **“inandırma” operasyonları** sonunda, derya gibi bir insanı –ruhsatlı ya da ruhsatsız silahlarıyla- öldürebilecek kadar çok **“inanır” hale geliyorlar...**

Ama inanmak bir kavga... Ve Hrant, Roni, Cemil ağızlarıyla kuş tutsalar birilerinin inançlarını kıramayacaklar. Ama o birileri de ağızlarıyla kuş tutsalar, ne Roni’nin, ne Cemil’in, ne Hrant’ın ne de önümüzdeki hafta 300. kez Galatasaray’da kayıplarını arayacak olan **Cumartesi Anneleri**’nin **“inanılacak” başka bir gerçek** olduğunu anlatmalarını engelleyebilecekler...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Maraş’tan ‘silikozis’e insan

Ferhat Kentel 25.12.2010

Aralık ayı Türkiye toplumunun hafızasında korkunç izler taşıyan günler barındırıyor. Ve bu cümle yazıldığı anda acaba korkunç izler taşımayan bir ay var mı acaba diye düşünmeden edemiyor **insan...**

“19 Aralık katliamı”... 2000 yılında, insanların gözlerinin içine bakarak, alay eder gibi, koskoca bir yalanla adı **“Hayata dönüş operasyonu”** konulan katliam. Cezaevlerinde açlık grevi yapan **insanları** “yola getirmek” ve devletin gücünü göstermek için düzenlenen operasyon. Adına gazete denen kâğıtların desteğini alarak, kamuoyunu oluşturmak ve yapılacak katliamı haklı göstermek için sahneye konulan ve onlarca **insanı** yakarak, ezerek, vurarak gerçekleştirilen vahşet...

Ve hâlâ yalanlarını sürdürmekten vazgeçmeyen o dönemin devletlûları... Soğuk, buz gibi sesleriyle, devleti kurtarmış olmanın gururu ve zerre kadar ıstırap duymayan suratlarıyla...

Aylar öncesinden hazırlanıp, sahneye konan ve 23-24 Aralık 1978’de çoluk çocuk demeden, yüzlerce Alevi’nin yani yüzlerce **insanın** vahşice öldürüldüğü **Maraş katliamı...**

Ve aradan yıllar geçtikten sonra, katliam mağdurlarının o kâbus günlerinin unutulmaması, çekilen acıların bir daha yaşanmaması için yaptıkları anma toplantısına musallat olan, saldırmaya yeltenen tosunlar...

Hâlâ **insanı**, giden canları hissedemiyorlar. Çünkü ölenler onlara göre **insan** kategorisine girmiyorlar. Tıpkı ABD'li askerlerin Iraklıları öldürürken **"biz onları insan olarak görmüyorduk ki"** demelerinde olduğu gibi...

Ama hangi etiket altında olursak olalım, **insanı insanlıktan utandıran** utanç tabloları sadece geçmişten kalan ve capcanlı yaşayan hafızalarımızdan sızıyor.

Bugün, burada, hemen yakınımızda da, göz göre göre **insanların** eriyip gitmesini seyredenler bol miktarda mevcut. Çünkü onlar, o ölü bedenleri, ölmekte olan **insan** bedenlerini **görmemenin yollarını icat edebiliyorlar**. Onları kestirmeden **"insan olarak görmemek"** dışında, kökeni, doğum yeri, cinsiyeti, dini, düşüncesiyle **insan altı kategoriye** sokabilecek dünya kadar ideolojik donanıma sahipler.

Farklı dozlarda da olsa, hiçbirimiz muaf değiliz bu "görmemenin" yollarını icat etmekte ya da icat edilene bulmakta... Mesela, pek hoşlandığımız "blue jeanleri" kışımıza takarken, onları kumlayarak beyazlaştırmak uğruna **silikozis** hastalığına tutulup canını veren **işçi insanlar** konusunda olduğu gibi...

Dünyanın en aptalca modalarından biri olan beyazlatılmış blucin (madem sonradan beyazlatacaksın, neden mavi yaparsın bu haltı?) üreticisi işyerlerinin sahibi için, kayıtdışı, kaçak ve sigortasız çalıştırdıkları işçiler **"insan"** değil; ciğerleri milyonlarca kum tanesiyle dolu olsalar da, sadece para kazandıran bir araç...

Biz peki? Yani beyazlatılmış blucin meraklıları? Muhtemelen biraz düşünüyoruzdur... "Ama beyazlatılmış blucinler de pek güzel canım!" diyerek yani "görmemenin" yollarını bularak, gördüğümüz şeyin etkisini hafifleterek...

Silikozis hastası işçiler ya da **hayatta kalabilenler** Meclis'ten çıkacak yasayı bekliyorlar, Ankara'da eylem yapıyorlar, **"Sakat değil, işçiyiz"**, **"Adalet istiyoruz, artık ölmek istemiyoruz"** diyerek...

Ve **"sakat"** olarak kabul edildikleri takdirde alacakları ücretler çok daha düşük olacağı için, birkaç kuruş daha fazla kazanmalarını sağlayacak olan **"malulen emeklilik"** haklarından faydalanmak isterken başka bir meseleyi, bizzat **sakat insanların** meselesini de getirip, önümüze koyuyorlar.

Evet, hangi durumda **insanlar** daha da çok **"insan altı"** kategoriye sokuluyorlar, ölçmek zor. Ama iki hafta önce Kocaeli'de yapılan bir "bilimsel" toplantıyı aktarayım... İl Sosyal Hizmet Kurulu'nun altı ayda bir yapılan toplantısı... Bir "bilim" insanı bir öneri getiriyor...

Şöyle:

"Engelli kadınlara yönelik olarak tecavüz vakaları yaşanmaktadır. Bunların önüne geçilemiyor. Bunun için **engelli kadın veya erkeklerin kısırlaştırılması** uygun olacaktır. Engelli kadın hamile kaldığında dünyaya yine engelli bir çocuk getirmektedir. Bunun önüne geçilmesi gerekiyor."

Nasıl? Tecavüzü engelleyecek faaliyetler, önlemler düşünmek yerine, çözümü tecavüze uğrama riski taşıyan **insanı** kısırlaştırmakta bulan bu cin fikri yüreğiniz kaldırıyor mu?

İnsan? Değer?

Bu yazı gibi onlarcası yazılsa yetmez, **insana değer** konusunun nerelere kadar uzandığını anlatabilmek için...

Ancak **insana insan değerini vermek** için verilen mücadele gene bu toplumun içinden çıkıyor.

Sadece şu kesime ya da bu kesime değil, üniversitede **her insana** özgürlük isteyenler, **"Üniversitede Özgürlük İstiyoruz İnisiyatifi"** adı altında 25 aralıkta (bugün) Ankara'da **"Başörtüsüne özgürlük! Anadilde eğitim!"** talepleriyle, 14:00'te Ankara Üniversitesi Cebeci Kampusu'ndan başlayarak bir miting yapacaklar.

Ve de **Cumartesi Anneleri** Galatasaray Meydanı'nda bugün **300. kez oturacaklar**. Hem "kaybedilen" yakınlarının hem de **unutmayan hafızlarıyla** kendilerinin de **insan** olduklarını hatırlatmak için...

Yok edilen **insanlar**, bütün parçalarıyla, sahip oldukları hafızaları, dilleri, dinleri, bedenleriyle bütündüler; her şeyleriyle **insandılar** ve unutulmayacaklar...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu kadar gerilmeyin, sadece özgürlük istiyoruz...

Ferhat Kentel 01.01.2011

Yılın bu karanlık ve soğuk günlerinde insanın üzerine çok kolayca karamsarlık çökebiliyor; insan ne kadar istese de öyle çok iyimser olacak gücü pek kendinde bulamıyor. Bu havaya ağır ağabeyler de büyük bir ciddiyet içinde ellerinden geldiği kadar katkıda bulunuyorlar.

Mesela MGK'dan bir bildiri çıkıyor: "her şey tek olacak!"

Ama bu karamsar hava neredeyse **komik manzaralarla** dağılıyor. Mesela buz gibi havada sokaklarda yürüyorsunuz, kendinizi içinize çekerek, hafiften sağa sola bakınarak... Her taraf reklam, anons, duyuru, tabela dolu... Reklam olmasın diye saymayayım; **adım başı Türkçe olmayan yazılar**, hatta bazen basbayağı uzun uzun cümleler... Tabii ki, bol miktarda Q, X, W harfleri... **Sanki bütün tabelalar MGK'ya karşı dalga geçerek direnişe geçmişler!**

Mecburen, MGK'dan çıkan bildiri bir anda adeta "ironi" niteliği kazanıyor. Kendi kendinize "ciddi görünüm altında aslında mizah yapmak istiyorlar; İngilizce tabelalarla karşılıklı atışıyorlar" demeye başlıyorsunuz. Olay ciddiyetini kaybediyor bir anda... Hava ısınıyor!

Kürt hareketinin "demokratik özerklik" olarak dile getirdiği yeni siyasal talepler üzerine, Erdoğan başta olmak üzere, AKP saflarından sanki **bir babanın veya ağabeyin attığına benzer fırçalar, "sabotaj", "suikast" gibi suçlamalar** da ciddiyeti bozuyor. Ciddiyeti en çok bozan iddialar ise milliyetçi çevrelerden geliyor: "Talepleri bitmiyor; dün dil hakkı, bugün demokratik özerklik... Bakalım yarın daha neler gelecek?"

Evet, başka talepler de gelebilir. Çünkü toplumların dönüşümünün, düşüncesinin önüne geçmek pek kolay değil. Dünden bugüne gelindiğinde geçilen aşamaları düşünün mesela. Dün aynı **Kürt hareketi "ulusal bağımsızlık"tan bahsediyordu** ve daha da önemlisi bunu **silahlı mücadeleyle** kazanmaya çalışıyordu. Bugün ise talepler çok daha mütevazı bir düzeye çekildi!

İnsan sormadan edemiyor; daha ne istiyorsunuz? Kürt hareketi ve onun siyasal temsilcisi BDP, silah yerine sözleriyle, kelimeleriyle, yeni fikirleriyle konuşuyorlar; bir zamanlar bir Türk büyüğünün dediği gibi **"düz ovada siyaset" yapıyorlar**.

Ve tam da şimdiye kadar tek bir tutam bile siyaset üretememiş olan muhalefet partileri, AKP'yi "demokratik açılımın içini doldurmamakla" ya da "bölücü açılım" yapmakla nitelerken, bugün **"demokratik açılım"ın içi dolmaya başlıyor**.

Hep beraber demokrasiyi ve siyaseti tecrübe diyoruz. Yirmi yıl önce konuşmadığımız, konuşamadığımız meseleleri bazen beceriksizce de olsa dile getirmeye çalışıyoruz. Ve belki çok kolay olmayabilir ama gene de

hatırlamaya çalışmakta yarar var: hani dağlarda yürürken **“kart kurt” diye ses çıkarmaktan başka bir alamet-i farikası olmayan bir halk** vardı ya, işte o halk konuşmaya çalışıyor! Üstelik kendi ezberlerine dolanmış bizim “beyaz” taraflarda olmadığı kadar olgunluk içinde ve zamanın ruhuna uygun biçimde...

Mesela, BDP’nin internet sitesinde yer alan “Türkiye’nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununda çözüme dair siyasi tutum belgesi” adını taşıyan belgeyi, özellikle okuyun...

“(...) Ortadoğu’da ve ülkemizde yaşanmakta olan fiili durumlar da göz önünde bulundurularak, **devletleşmenin hele hele ulus temelinde bir devletleşmenin halklara demokrasi ve özgürlük yerine baskı getirdiği açıktır.**”

“...her ulus için ayrı bir devlet talep etme gibi felsefi ve konjonktürel gerçeklikten uzak ve halkların birbirini boğazlamasına kadar gidebilecek bir süreci tetikleyecek siyaset anlayışı yerine...” “demokratik özerkliğin” önerildiği cümleler, üzerinde pek düşünmeyi beceremediğimiz **ithal ulus-devletin** ne menem bir şey olduğunu açığa çıkarmıyor mu?

Bugün, **“Türkiye ulusu, aynı bayrak ve aynı resmî dil” altında ve doğru dürüst yaşamayı öneren Kürtler** sayesinde biz, ulus denen kavramın nasıl bir hapishane olduğunu, üretilen kurgular, ezberler ve yalanlarla insanın özgürlük potansiyelinin iğdiş edilip, yarım yamalak insan olduğunu öğrendik. Başörtüleriyle, gelenekleriyle direnen Müslümanlar sayesinde “modernlik”, “çağdaşlık” adı altında kurgulanan “özendirme ve utandırma” ikilisi eşliğinde aslında nasıl **“yeni bir dinselliği”** ezberlemiş olduğumuzu öğrendiğimiz gibi...

Bu iki hareket modernliğin çeşitli veçhelerine en çok direnenler oldular. Ancak her tarafımızda aslında ezberlerimizi bozan tekil insanlar, toplumsal ve kültürel gruplar var. Ve onları, ancak gene onların önünü açtıkları siyaset alanımız genişledikçe duyabiliyoruz. O zaman ufkumuz genişliyor. “Doğal” olarak benimsediğimiz, “hep böyle zaten” diye bellediğimiz ve bu yüzden **kendilerini görünmez kılan egemenlerin “normalliklerinin” aslında sadece o egemenlerin iktidarlarının normallikleri olduğunu** farkediyoruz.

Her şey çok basit aslında... Bu kadar gerilmeye, ciddi buhranlar falan yaşamaya gerek yok... Özgürlük istiyoruz... O kadar...

Mutlu yıllar...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Efendilikten vazgeçmek

Ferhat Kentel 08.01.2011

“Efendi” derken, “saygılı” ve “saygın” anlamından değil, “kölenin sahibi”, “patron”, **“bu dünyaları ben yarattım” diyen “tanrı-kral”** anlamından bahsediyorum. İşte bugün kendilerini en çok “efendi” konumuna yerleştirenlerin bütün yaldızları dökülüyor.

Yıllarca darbeci generallerin hazırlattıkları kanunlarla karar verdiler ya da bir türlü veremediler. Binlerce insan düşüncelerinden ötürü onların **hızla verdikleri ya da bir türlü veremedikleri kararlarla** mahkemelerde, hapislerde süründüler.

Efendiler sadece kanunları uyguladıklarını söylediler. Garip bir mantık üredi hep. Görüntüde kanunları (anasını ve yavrularını) Meclis (yani askerlerden fırsat kaldıkça siviller) yapıyordu, onlar uyguluyorlardı; ancak kendilerini **kanun koyucu yerine koymaktan vazgeçemediler hiç.**

İş yükünün çok olduğunu söylediler. Doğru; o dehlizler incelenmeyi bekleyen dosyalarla dolu. Ancak bu toplumda **neden bu kadar çok “suç” işleyen insan olduğunu, bu kanunlarla inşa olunan hukukun neden toplum tarafından hiç sahiplenmediğini** sorgulamadılar hiç. Toplumun katılmadığı ve sahip çıkamadığı (çıkmadığı) bu hukuk inşasında topluma tepeden bakan kendi efendiliklerinin payını da düşünmediler.

Ve biz... “Kutsal” görünümlü, insandan uzak, aslında sadece var olan hegemonik bir düzenin ideolojik efendiliğini yapan yargı sistemi yüzünden insanlardan kopuk bir hukukla ilgilenemedik, ilgilenemedik bir türlü. Bu hukuk bizden o kadar uzakta, o kadar erişilemez, o kadar anlaşılmaz bir yerdeydi ki, burnumuzu sokmaya cesaret edemedik bir türlü. **Bize dokunmadığı sürece ilgilenmedik hiç o Kafdağı’nın oralarda neler olup bittiğiyle.** Biz “anlamama” halini benimsedikçe, onların anlama, yorumlama tekelleri daha da güç kazandı.

Böylesine bir hukuk, biz sıradan insanlara “yüce” bir makamdan bakarak “sen” diye hitabeden bir “kastın hukuku”; biz faniler mecbur kalıp gittiğimiz zaman, karanlık dehlizlerde istiflenmiş ve tozlanmış bir dosya olma tehlikesiyle baş başa kalacağımız bir kâbus haline geldi.

İşte Hizbullahçılar, azılı katilleri salıveren **bu hukuk sistemi artık lime lime dökülüyor; her gün yeni bir skandalla vicdanlarımızda sarsılıyor.**

Katiller serbest bırakılırken, kocası dağa gitti diye **Fatma Tokmak** öyle bir “hukuki” süreç yaşadı ki, müebbet hapis cezası yedi; küçük oğlu Azat’la birlikte inanılmaz boyutlarda işkencelere maruz kaldılar.

Nevin Berktaş, 12 Eylül sonrasında 21 (yirmi bir) yılını cezaevinde her türlü işkence altında geçirdi. Daha sonra bu işkence yıllarını *İnancın Sunandığı Zor Mekânlar: Hücreler* adı altında kitap yaptı. Ve sırf bu nedenle, **dokuz yıl boyunca tekrar yargılandı**; geçtiğimiz kasım ayında, **“düşünce ve ifade özgürlüğünden” tutuklandı, yargılandı ve tekrar ceza aldı.** Bu arada “yanlışlıkla” (!) fazladan hapis yattığı fark edildi...

Böyle bir efendilik altında Türkiye toplumu kendine hiç güvenemedi. Çünkü **bu memleketteki ne “ana ideoloji” ne de “ana yasa” bu topluma güvendi.**

Güvenmediği ölçüde konuşanı cezalandırdı. Düşünceye tahammül edemedi. Özgürlüğe tahammül edemezken, şiddet konusunda gayet sorunlu oldu. “Normal” şartlarda “kendi tekelinde” olması beklenen şiddeti Hrant’ın katili gibi taşeronlar kullandığı zaman hoşgöründe sınır tanımadı. Kendi dilini güçlendirecek, kendi kafasına uygun şiddeti gayet “meşru” buldu. Şiddet sarmalı yarattığı ölçüde kendi iktidarını her seferinde daha da güçlendirdi.

Yargı (veya hukuk ya da devlet, nasıl isterseniz) bugün parça parça dağılırken, içinde yaşadığımız toplum da, bütün çıplaklığıyla, kendine “güven” meselesiyle karşı karşıya...

Kendine güvenen toplum, geleceğe dair hayalleri olan toplum, geçmişle, bugünle ve bugünün kurumlarıyla yüzleşebilir. Geleceğe dair hayaller de ancak konuşabilmek, yeni kelime, dil ve anlam dünyalarını keşfedebilmekle mümkün.

Bu ise insanların hayatı ve dünyayı anlamlandırmak için başvurdukları dillere, kültürlere, hafızalara saygı duymakla başlar. Onları yok sayarak, onların mesela dillerini hapsederek yaratılacak olan toplum ancak şizofrenik bir toplum olur. Sadece bölünmüş bir toplum değil, aynı zamanda kendi benlikleri içinde de

bölünmüş, kişilikleri parçalanmış; nerede patlayacağı belli olmayan, isyan eden, isyan ettikçe dayak yiyen, dayak yedikçe dayak atmayı dil olarak benimseyen, şiddetle kendini var eden kişiler, gruplar ortaya çıkar...

Ve o dehlizler dosyalarla dolmaya devam eder...

Efendiler dosya yüklerinin azalmasını istiyorlarsa, “**efendilikten vazgeçmeleri**” ve mesela Gülsüm Akyüz’ün, tutuklu oğluyla Kürtçe konuşması yasak olan anneyi anlattığı şiiri okumaları (ama hissederek) tavsiye edilir.

Lavemin çaveye

dilim tutuklu oğlum / seninle konuşamam / gözlerime bak / sözlerimi anlarsın / gözlerimin derininde / kaç uykusuz geceler / kaygılı bekleyişlerden / sana zulüm yaptılar mı? / –Kamber Ateş nasılsın?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dört yıla rağmen umut

Ferhat Kentel 15.01.2011

Dört gün sonra 19 Ocak...

Bir tarih bu kadar mı sembol olur... Vicdanları parçalayan bir cinayetin, adaletsizliğin, çaresizliğin sembolü... Ama aynı zamanda, dört yıldan bu yana yargının ve tarihin tozlu raflarına terk edilmek istenen bir davanın unutturma taktiklerine ve yaratmaya çalıştığı umutsuzluğa rağmen, **Hrant’ın bıraktığı iz olduğu gibi ortada duruyor...** Hayattayken varlığı, yazdıkları ve söyledikleriyle; öldürüldükten sonra o kaldırımda yatan bedeniyle...

Hrant’ı örgütlü bir şekilde öldürenler bu toplumun inanılmaz bir hızla yaşadığı dönüşümün yarattığı korkuları kullandılar. Onu öldürenler çok hesaplı, çok “rasyonel” diler. Şimdiye kadar yaptıkları bütün operasyonlarda olduğu gibi...

Bir türlü onların istedikleri gibi davranmayan toplumun üzerinde yaptıkları operasyonlar her zaman birtakım sonuçlar yarattı. Ama bu sonuçlar her zaman onların bekledikleri gibi olmadı. Belki kısa vadede korku yarattılar, sindirdiler; ancak bu korkunun patlamaları onların uzun vadede meşruiyetlerini darmadağın etti.

Bugün öyle bir toplumda yaşıyoruz ki, artık bir tür bilginin, bir tür ideolojinin tekelinden bahsetmek mümkün değil. **Artık “tek” şu, “tek” bu diyerek arka arkaya sıralanan ezber ve kalıp ifadelerin zaman dışına düşmekten başka bir kaderleri yok.** Çünkü ne o “tek” olarak kutsallaştırılmaya çalışılan referanslar, ne herhangi bir teori ne de bir toplumsal ya da kültürel grup ya da cemaatin “bilgisi” ve “önerileri” tüm toplumu kuşatmaya yetiyor. En tabu olan konularda bile, kırk yılda bir “aklın yolunun tesadüfen bire inmiş” gibi olduğu durumlarda bile mutlaka –küçük de olsa- bir grup isyan ediyor.

Çünkü üzerimize dayatılan, gücümüz olmadığında mecburiyetten üzerimize geçirdiğimiz “hazır giyim” modellerin dikişleri tutmuyor artık.

Tutkuyla savunuyoruz; tutkuyla karşı çıkıyoruz... Savunduklarımızı ve karşı çıktıklarımızı anlatırken referanslarımızı adeta savaş aleti gibi kullanıyoruz. En uzak, en derin yerlerimizden çıkarıyoruz onları. Çıkarabiliyoruz, çünkü yaralarımız açıldı; bağırsaklarımızdan, ciğerlerimizden, kalbimizden travmalarımız, insan

yerine konmayışlarımız elimize dökülüyor. Dağılmış bir haldeyiz...

Ne Osmanlı ne Türkiye Cumhuriyeti; ne “Mustafa” ne de “Süleyman” temsilleri bizi tatmin ediyor. Hatta başkasının yaptığı her temsil denemesi bir başkası için tehdit haline dönüşüyor. **“Tekelleştirilmekten” o kadar çok yıprandık ki, şimdi başkasının “tekelleşmesinden” de o kadar çok korkuyoruz...**

İçindeki nefreti veya hoşgörüsüyle, farklı dozlarda tutkularla, “en doğru” diyerek dile gelen bir “film”, bir “heykel”, bir “ucube” lafı, bir “referandum tavrı” aynı anda başka bir sonuç yaratıyor; dile gelenin etkisini silmeye yeminli tutkularla... **Her tutku derinlere bastırılmış olan, şimdi açığa çıkan insanlık hallerine işaret ediyor.** Çünkü herkes “yaralarını sarmak”, kendini “tamamlamak”, “bütünleştirmek” istiyor. Şimdiye kadar kendisine dayatılan eksiltici operasyonların yarattığı korkular karşısında savaş veriyor.

Bu iç rahatlatıcı bir durum değil. Güvensizlik had safhada...

Ve bu dağılmış halden çıkmak için seferber olmuş haldeyiz. Bu seferberliğin yarattığı, gündelik hayatımızın her tarafına sinmiş olan “siyaset” ise yepyeni anlamlara gebe... Çünkü **şimdiye kadar düşünmediğimiz kadar çok şey düşünüyoruz; şimdiye kadar konuşmadığımız kadar çok konuşuyoruz.** Düşündüğümüz her yeni şey, ağızımızdan çıkan her yeni kelime, başka yeni düşünceleri ve kelimeleri tahrik ediyor.

Sözlüğümüz, anlam dünyamız genişliyor. Duyguların, tutkuların çoğullaştığı bir zaman diliminde kibirli ve “tekçi akıl” hayatımızı terk ediyor. Hafızayla dolu ve parçalanmış tekilliklerimizin içindeki katmanlarla akıl çoğullaşılıyor.

Duygular sadece korkular eşliğinde ortaya çıkan nefret ya da ölmek/öldürmek fikriyle devreye girmiyor. Çünkü **açığa çıkan, şeffaflaşan katmanlarımızın çoğunun başkalarıyla ortak olduğunu görüyoruz. Ve nefret etmek yerine, o başkalarında kendimizi görüyoruz.** Görmeyenlere inat...

İşte, ya bu parçaları en otoriter biçimde, fakat beceriksizce birbirine dikip, ortaya **Frankenstein’in canavarı** gibi bir mahlûk çıkaracağız ya da ortaya dökülenleri saygıyla, ihtimamla biraraya getireceğiz.

Hrant’ı yerden kaldırmak istemeyenlerin marifetiyle, onların bizi itmeye çalıştığı umutsuzlukla belki dört yıl daha geçecek ve Hrant’ın öldürülmesiyle açığa çıkan yaralarımız iyileşmeyecek; varlığımızda “bütünleşemeyeceğiz”, kendimizi “tamamlayamayacağız”. Fakat **Hrant’ın duygularımız yaşamaya devam edecek.** Çünkü bu duyguları “biliyoruz” artık. Ve sadece hissederek değil, “aklımızla” da biliyoruz ve bu bilme hali korkuları yenip, adalet ve iyileşme umudumuzu gerçek yapacak.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nefret nesnesi olarak ‘yetmez ama evetçi’ dil

Ferhat Kentel 22.01.2011

Son günlerde AKP’nin ve özellikle Başbakan Erdoğan’ın bir yandan alevlenen milliyetçi söylemleri, diğer yandan “tıksırarak içki içmek-ucube heykel” gibi mevzulardaki muhafazakâr çıkışları, birtakım çevrelerin sabit hiddetlerini dönüp dolaşıp gene “yetmez ama evet” kampanyası yürütmüş olan çevrelere yöneltmesi için kaçırılmayacak derecede iyi bir fırsat yarattı.

Bir zamanlar, pek vatansever, pek kemalist, pek laik Emin Çölaşan'ın "entel-liboş-yobaz" payesine mazhar olan; şimdilerde de genellikle "hakiki solcular", "has laikler", "endişeli modernler" ya da "ulusalcılar" tarafından "AKP'ci liberal solcu" olarak nitelendirilen "yetmez ama evetçiler" bütün günahların müsebbibi ya da en azından günahlara zemin hazırlayanlar olarak işaretlendiler.

Ergenekoncusundan Balyozcusuna, vesayetçisinden militaristine her türlü milliyetçinin hedef tahtası ve günah keçisi olan ve bu "liberal solcuların yuvalandığı" *Taraf* gazetesinde AKP hakkında eleştiriler yoğunlaştıkça, general destekli yargı sisteminden sonra şimdi de Erdoğan tarafından tazminat davası açılmış olması, "günahkâr" arayanlar için "biz dememiş miydik?" diyebilmek için bulunmaz bir fırsat daha yarattı.

Bu fırsatı yakalayanların bu dava karşısında *Taraf* gazetesine destek vermek akıllarından geçti mi, yoksa "yesinler birbirlerini!" mi dediler, bilemem ama belli ki, *Taraf* gazetesi ve (etiketleyenlerden başka kimsenin kullanmadığı tanımlarıyla) "liberal solcular" adamakılı bir "nefret nesnesi" olarak her durumda epey işlev görüyor.

Ve belli ki, etiketleyenlerin "liberal solcu" olarak tanımlamayı tercih ettikleri, aslında bu iki kelimelik etikete sığmayacak kadar heterojen bir görünüm sunan ve en somut olarak "yetmez ama evet" kampanyasında yan yana / biraraya gelmiş olan "nefret nesneleri"nin çevreye verdikleri rahatsızlık ciddi boyutlara varmış durumda...

Çünkü bugün geline nokta, örneğin Anayasa referandumunda "evet" sonucunun çıkmış olmasına neden olarak eğer –nefret ederek– "yetmez ama evetçiler" gösteriliyorsa, bu durum "yetmez ama evet" in dilinin gücünden ötürüdür ya da bu dili inşa eden duyarlılıklar varolan "otomatik" düşmanlık dillerini ve önkabullerini sarstığı içindir.

Çünkü belli ki, "yetmez ama evet"teki bu yan yana gelme hali, birbirlerini duyma hali, kendinden başkalarına dokunma ve onları duyma halinin ortaya koyduğu dil, bu toplumda sadece kendi göbeğine bakanları, kibir dolu efendileri, kendilerini "doğruluk timsali" gören her türlü (muhafazakâr, ulusalcı, solcu ya da liberal! vb.) cemaatçiliği ciddi bir şekilde sarsıyor.

Bu dilin herşeyi "öngörme kabiliyeti"ne sahip modernlerin diliyle alakası olmadığı çok açık. Bu dil birtakım sabitliklere saplanıp kalmak yerine, "geleceği bilmediğini ve bilemeyeceğini" kabul eden bir dil. Hiçbir şeyin tek bir veçhesinin olmadığını ve gelecekte de olmayacağını; homojenliğin ve saflığın en fazla yarış atlarında (o bile şüpheli ya!) olabileceğini teslim eden, onun ötesinde her türlü tek boyutlu saflığın sadece ve sadece bir "kurgu" olduğunu bizzat pratiklerde yaşayarak gören bir dil...

Bu dil "kirlenmeyi", "bulaşmayı" göze alan; bu sayede siyasette şimdiye kadar düşünmediğimiz yeni kapıların açılabilmesini öngören bir dil (topu topu bütün "öngörüsü" de bu zaten)...

Bu dil nihayet "sosyolojik düşünmeye" başlayan bir toplumun dili... Yani kendi üzerinde düşünen, ezberleri kabul etmeyen, varolan tasniflerin, etiketlerin ötesinde doğrunun tekeline kimsenin sahip olmadığını, insanlar arasında çok daha derin bir ilişkiselliğin olduğunu kabul eden bir dil...

Bu yüzden, bu dil hem AKP'yle (ya da başka birileriyle) zaman zaman örtüşür hem de onunla itişir. Çünkü evet AKP hem bu toplumun demokratik yürüyüşünün bir partisidir, hem de muhafazakâr reflekslere ve milliyetçi damara sahip; zenginleşen ve zenginleştikçe, devletin tepesine yürüdükçe çeşitli toplumsal kesimlere saygısını kaybeden; hem kendine aşırı güvenen ve kibirli, hem de sürekli güven krizi yaşayan, korkan bir partidir. Hem askerî vesayete karşı demokratik mücadele veren bir partidir, hem de bu toplumun bütününün geçtiği gibi, kemalist mühendislik ("ben yaparım, olur!") tornasından geçmiş insanların partisidir. Ve hem de bütün bunlardan daha da karmaşık bir partidir.

Daha çok dönecek bu devran... Tabii devran dönerken, oldukları yerde duranlar için "biz dememiş miydik?" deme fırsatları da çıkacak. Ancak onlar bu fırsatları cemaatlerinin "temiz kalmış" ve "güvenli" kollarında kollamakla uğraşırken, "yetmez ama evet" dili bile aşılabacak; başka rahatsızlık verecek diller de gelecek...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şimdiki zaman kutsal örtüyü yırtıyor

Ferhat Kentel 29.01.2011

Türkiye şimdiye kadar neleri konuşamadı? Neleri konuşması engellendi? Bugün neleri konuşmaya çalışıyor? Ve neleri nasıl konuştuğça statükocu güçler ve beton milliyetçiliğin çeşitli versiyonları hop oturup hop kalkıyor?

Türkiye "şimdiki zamanı" konuşamadı şimdiye kadar. Şimdi konuşuyor. **Hayat konuşuyor;** bütünlüğü içinde konuşuyor... Hayatın direnişi, şimdiki zamanın üzerine kapatılmış kutsal örtüyü yırtıyor. Hayat, farklı halleriyle, bütün yoğunluğuyla pıtrak gibi açıyor.

Kutsal örtünün altında kalmış Müslümanlar, Kürtler, Aleviler, sosyalistler ve bu memleketin tüm mağdurları ilk defa sadece kendileri için değil, diğerlerinin hakkı için de konuşmaya başlayınca, kutsal örtüyü çekiştire çekiştire var kılmak isteyenler sağdan soldan galeyana geliyorlar.

Kutsal örtü önce insanları kendilerine yabancılaştırdı. Kürt, Alevi, dindar Müslüman, işçi sınıfı, kısaca **hiçbirimiz kendi hasletlerimizi anlatamadık.** Başımıza bela gelmesin diye, genel geçer, ortalama bir milliyetçilik, Türklük ve satıhta bir Atatürkçülük vasıtasıyla kendimizi savunduk. **Sonra da bizden başkalarına yabancılaştık ve saldırdık.**

Şimdiki zaman sadece "şu an" bizzat yaptığımız eylemler değil; **şimdiki zaman "bizi şu anda biz yapan herşeyimiz".** Yarın değişecek olan ama şu anda bizi besleyen hafızamız, anamız-babamız, yerimiz, çocukluk hatıralarımız, içimizden şimdiye kadar geçen binlerce söz, kitap, müzik ve tabii ki dilimiz, inancımız, adalet, eşitlik talebimiz, kendimizi sıcak yuvamızda hissettiğimiz cemaatimiz, eski ve yeni dostlarımız, evimiz...

İşte bunların hepsi ve daha birçok şey **şimdiki zamanı ve hayatı** anlatıyor. Ve insanlar, bu hayatı parçalayan, soludukları havayı eksiltten, bütünlüklerini parçalayan, kendilerini olmadıkları bir şey yapmaya zorlayan ezberlerle dolu kutsal örtüyü yırtıyor.

Hayali bir çağdaşlık, soyut ve de mitolojik tarih, kutsal milliyetçilik şimdiki zamanın, bizzat yaşananın, somutun karşısında tutunamaz hale geliyor. "Şimdi ve burada böyle, bu halimle, soluduğum kültürel havayla, insanca, insanlığımıza saygı görerek yaşamak istiyorum" diyen ve en sıradan ve eksilmemiş halleriyle varlıklarını korumak ve sürdürmek isteyen insanlar yeni bir dil yaratıyorlar.

Böyle bir yeni dil zihinsel olarak örülemezdi. Altında debelendiğimiz ve bizi esir alan kutsal örtünün dilimizde yaptığı kısıtlamalarla, yeni bir dili bildiğini iddia etmek "tanrıçılık" oynamaktan başka bir şey olamazdı zaten. Ancak **"şimdi", "bugün burada bana ve benim gibi olmayanlara saygı istiyorum" diyen bir dil, bizzat yaşanan tecrübelerin içinden "yeni"yi inşa ediyor.**

Hrant'ın "akleden kalbinin" belki de en somut örneklerini verdiği bu dili sahiplenenler, hayatlarını

eksikliklerden kurtarmak ve başkalarındaki eksilti mişliklere bakıp dayanışma içine girerken bu yeni dil inşa oluyor.

Yani **yeni bir dil** şekillenmeye başladı artık ve **zamanın havası** da giderek olgunlaşmaya başlayan bu dille kendini anlatmaya başlıyor...

Geçenlerde Ahmet Altan, Erol Katircioğlu ve Doğan Tarkan, “**BDP, Has Parti, EDP ve DSİP’in seçim ittifakı yapmasıyla yepyeni bir muhalefetin doğabileceğini**” dile getirdiler.

Daha ziyade **Kürtlerin**; daha ziyade **dindarların**; daha ziyade **Alevilerin**; ve daha ziyade **işçilerin, çalışan sınıfların, çevrenin** dertlerinden yola çıkan; ancak aynı zamanda başkalarını, şimdiki zamanlarını bütünlükleri içinde yaşamak isteyenleri dert edinen bu partiler aynı cümlemin içinde telaffuz edildiler.

Evet, hiçbir siyasal partinin olamayacağı gibi, bu partilerin de hiçbiri tek tek hayatın bütününe kuşatabilme kapasitesine sahip değiller. Ve evet, her biri ayrı ayrı, hayatın, şimdiki zamanın bir veçhesini konuşulabilir bir hale getiriyor. **Ancak bu partiler birbirilerinin dertlerini konuştukça, kutsal örtünün yabancılaştırdığı gündelik hayattaki bizlerin iççeliğinin şiiri mısra mısra örülüyor.**

Tabii ki, bu yeni dil sadece siyasal partiler ya da siyasal gruplar düzeyinde değil; hatta sadece kültürel kimlikler ve gruplar arasında da değil; hayatın her alanına sirayet edebilirse gerçekten alternatif olacak.

Ama olacak; çünkü çok alametler belirdi...

Bu yazıyı yazdığım sırada (perşembe gecesi) okuduğum haberde olduğu gibi: Kahire’de, cuma günü (yani dün) büyük bir gösteri yapılacağı duyuruldu. **Mısırlı Hristiyanlar Cuma namazı sırasında Müslümanları polisten koruyacaklarını, namaz sonrası birlikte yürüyeceklerini açıkladı...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Küresel direniş – yerel utançlar

Ferhat Kentel 05.02.2011

Kafamdakilerin hepsini buraya yazabilmek gibi bir lüksüm yok ama bir şeyleri hatırlamak, aklımın ve kalbimin içine yerleştirmek istiyorum.

Ortadoğu ayağa kalkıyor. Batılılaşma komplekslerimiz içinde yüzyıldır **sırtımızı döndüğümüz Arap ülkeleri küresel dünyaya –ve tabii ki bizim buralara- ders veriyor.** Değişmez denen, buradan bakıldığında üç beş diktatör rejiminin sakladıklarını görmediğimiz bir dünya **küreselleşmenin direniş cephesine** ışık tutuyor. Tunus’tan başlayan, Yemen’e, Ürdün’e sirayet eden ve tabii ki Mısır’da zirveye ulaşan bir **demokrasi hareketi** gözümüzün önünde **olağanüstü bir tecrübe inşa ediyor.**

Türkiye de dâhil olmak üzere, öyle bir Ortadoğu ki, Batı’yla girdiği kavgadan yenik çıktıktan sonra, gene aynı Batı’ya öykünerek, ancak derme çatma şablonlarla kendi halklarına, kendi dinamiklerine, kültürel zenginliklerine savaş açmış **kompleksli otoriter rejimlerin at koşturduğu bir coğrafya...**

2 Şubat: Suriye’de Esad diktatörlüğünün Hama katliamını başlattığı tarihin yıldönümü... Bu tarihten itibaren 21 gün ve gece boyunca Hama’yı yani **Kürtleri bombaladılar.** Yaklaşık 40 bin kişi hayatını kaybetti.

Operasyonlarda 13-70 yaş arası erkekleri tutukladılar; 20 binden fazla insandan bir daha haber alınamadı. O dönemde tüm ülkede ölen insan sayısının 70 bin civarında olduğu tahmin ediliyor. Daha sonra ülkeyi terk edenlere, kendi ülkelerinde bugün vatandaş kabul edilmeyenlere, hâlâ hapiste bulunanlara dair **sayıları ezberlemenize gerek yok; bir çocuğu, bombalarla bedeni parçalanmış bir tek çocuğu gözünüzün önüne getirin yeter.**

Bu topraklar utançla dolu... Bu utanç bir türlü utanmayanların eseri... Mısır'ın diktatörü Mübarek, "utanç"tan başka hangi kelimeyle anlatılabilir? 30 yıldır bir toplumun tepesine çöreklenmek ve bu çöreklenişin meşruluğunu "utanmadan" savunmaya kalkmak?

Bugün **Mısır halkı** Mübarek'i indirip, kendinin olmayan utancı temizleyerek kavga verirken, sadece kendi geleceği için değil, aynı zamanda **Hama'da yaratılan utancı yenmek için de mücadele veriyor.**

Bizim buralarda son zamanlardaki yargı sefaletleri "utanç"tan başka hangi kelimeyle anlatılabilir?

Mesela **Hüseyin Eder...** Çoğunuz adını duymamıştır. Hüseyin ODTÜ yüksek lisans öğrencisi... Bir GBT kontrolü sırasında, tam bir yıl önce, **haberdar olmadığı bir davadan "arandığı" için gözaltına alındı;** çıkarıldığı mahkemede sol örgüt üyesi olduğu şüphesiyle tutuklandı. Hakkında herhangi bir ceza veya karar olmadan, somut bir delil hatta somut bir iddia olmadan, Metris ve Tekirdağ Cezaevlerinden sonra şimdi de Edirne F Tipi Cezaevi'nde yatıyor. **Hüseyin bir yılda sadece üç defa mahkemeye çıkarıldı. Yazdığı dilekçe ve mektuplardan hiçbirine bir cevap alamadı. Okulu yarım kaldı, bursunu kaybetti, geleceği karardı.**

Hüseyin **8 şubatta Beşiktaş Adliyesi'nde saat 10:00'da** mahkeme önüne çıkacak. Onu tanıyan tanımayan vicdanlı insanlar, onun yanında olacaklar. Utanca karşı durmak için...

Ve Pinar Selek... "Utanç" kelimesinin yetip yetmediğinden hiç emin değilim... Avukatı Akın Atalay'ın dediği gibi, deve misali, **"eğri olmayan tek bir tarafı olmayan bir dava"**dan bahsediyoruz... Patlamanın bombadan kaynaklanmadığı bir kenara, en azından, Mısır Çarşısı'na bombayı Pinar'la birlikte koyduğunu işkence sonucu "itiraf"(!) eden Abdülmecit Öztürk mahkeme kararıyla beraat ederken, aynı kişinin daha sonra "tanımadığını" itiraf ettiği Pinar'a Yargıtay müebbet hapis cezası vermekte ısrar ediyor...

Sanki tanrıçkların deney alanı olarak Türkiye... Sanki birtakım deneyler yapıyorlar, sınırları arıyorlar. Mesela "ne kadar üstelersek delirtebiliriz?" konulu deneyler olmalı bunlar... Faniler bakalım ne kadar dayanabilecekler? Ya da mesela meşhur **Milgram deneyi**nde olduğu gibi... Aptalca emirlere neden itaat ettiklerini sorgulamadan inanan ve **sadistleşen robotlar** olabilecekler mi?

Birileri kaprisli bir "tanrıçlık" oynuyor. Olimpos'takilerden beter... Kendi karizmaları çizildiği zaman, fanileri doğduklarına pişman edecek ve bitmek tükenmek bilmeyen cezalar vererek...

Toplumun kendi üzerine düşünmesini engellemek istiyorlar. Çünkü oradan açılan kapılarla, altından kalkamayacakları bir radikal değişimin altında kalacaklarını biliyorlar. Ancak utanç üreterek yaptıkları deneylerden başarı sağlayamıyorlar bir türlü. Pinar'ın dediği gibi, onlar çok "mutsuzlar"...

Çünkü tanrıçkların ceza verdikleri arasında, ömürleri boyunca uğraşsalar da kayaları tepelere çıkarmak için uğraş vermekten bıkmayacak olan **Sisifoslar** da var... Pinar'ın da umudunu, gözlerindeki parlaklığı, gülümsemesini bir türlü kırmayı beceremediler.

Pınar **9 şubat çarşamba saat 10:30'da Beşiktaş Adliyesi'**nde yeniden yargılanacak. Vicdanlı insanlar, onun yanında olacaklar. Utanca karşı durmak için...

Ve **7 şubat pazartesi saat 9:30'da Dolmabahçe'de, 10:00'da Beşiktaş Adliyesi'nde Hrant için adalet için** buluşuyoruz. Utanç verici bir cinayetin ve Türkiye hukuk tarihinin utanç verici bir davasının peşini bırakmamak, yamaca tırmanmaya inatla devam etmek için...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsanlık onuru

Ferhat Kentel 12.02.2011

Mübarek televizyonda konuşuyor. "Bütün onuruyla konuştuğunu, vatani için yaşadığını, Mısır'ın bağımsızlığı için, Mısır'ın onuru için çalıştığını, herşeyi Mısır için yaptığını" anlatıyor. Bol miktarda "Mısır'ın yüksek menfaatlerinden", "Mısır'ın 7000 yıllık kimliğinden, özünden" bahsediyor. Arada tehlikelere karşı uyarıyor: "Yabancı müdahalesi", "hep dışarıdan kışkırtanlar"! Ve "Mısır'ın menfaatleri için sorumluluklarını taşıyacağını", "onurlu bir şekilde hayata devam edeceklerini" duygulu duygulu anlatıyor.

Arkasından Mübarek'in bir başka versiyonu Ömer Süleyman çıkıyor; Tahrir Meydanı'ndaki insanları, "genç kahramanları" evlerine dönmeye çağırıyor, "Mısır'ın sizin çalışmanıza ihtiyacı var!", "birlikte yürüyelim, geleceği birlikte yaratalım" vs. vs...

Satır aralarında silahlı kuvvetlere atıflar var. Belli ki "kaosu ortadan kaldırmak", "düzeni tesis etmek", "istikrarı sağlamak", "memleketin onurunu korumak" gibi o çok bilindik, o çok "yüce değerlere" gönderme yapılarak Tahrir Meydanı'ndaki milyonları tehdit ediyorlar. Bol miktarda Mısır, Mısır'ın "onuru"... "Vatan, Millet, Nil Nehri" jargonuyla...

Ve Tahrir Meydanı'nda insanlar, insan dalgaları... Canlı yayında devrim izliyoruz...

Yirmi yıl önce de ABD'nin Irak'a saldırısını sanki havai fişek gösterisi izler gibi seyretmiştik. Canlı yayındı, ama insan yoktu o görüntülerde... O zaman ekranlarda göremediğimiz insanların onurları ayaklar altına alınıyordu.

Bugünkü görüntüler ise sadece insanlara dair... Bugün Mısır'ın "onurundan" bahseden tepeye çöreklenmiş kastın ve bu kastın içine yerleşmiş, "vatanın onurunu" yani aslında "kendilerini" kurtarmak için herşeyi, başta insanları feda edebilecek parazitlerin, Mübarek ve Mübarekgillerin anlayamayacağı "insanın onuruna" dair...

Bu insanlar, "devlet", "devletin kutsalları", "devletin onuru" gibi "ulvî" görünümlü kurguları falan değil; bütün sadeliği, sıradanlığı ve karmaşıklığıyla insanı anlatıyorlar.

Mısır halkı, Mısırlı insanların en sıradan talepleri dünyanın dört bir köşesindeki biz sıradan insanları, insanlık onurunun ne kadar temel olduğunu düşündürüyor. Hızlandırılmış bir kurs gibi... İktidar ilişkilerinden kurgulanıp çıkan, daha sonra tek doğru olarak ezberlenen ve de kutsallaşan lafları bir kenara bırakarak, bütün karmaşıklıkları basitleştirerek...

Müslüman'ı, Hristiyan'ı, laikiyle Mısır halkı dünyaya ders veriyor, umut veriyor. İnsanlık onurunun herşeyin üzerinde olduğunu gösteriyor.

Türkiye adlı bu topraklarda yaşayan insanlar olarak bizim de artık, şimdiye kadar kutsal resmî ideolojimiz vasıtasıyla bakmayı reddettiğimiz, sırtımızı döndüğümüz "Doğu'ya" yüzümüzü çevirmemizin zamanı geldi. Çünkü "Batı'nın doğusu" yani "bağımlı değişken" olarak kabul edilmiş bir coğrafya, bugün yepyeni bir tarihselliğe, yepyeni bir referans dünyasına işaret ediyor.

Fazla lâfa gerek yok; çok basit dersler çıkıyor buradan: "devletin onuru için" insanlara işkence etmeyeceksin; "güvenlik" gerekçesiyle insanları yerlerinden yurtlarından etmeyeceksin; çocuklara işkence yapıp, sonra da "sopayla dövmek işkence sayılmaz" demeyeceksin; çocukların kafasını dipçiklerle kırıp, arkasından "çok gergindim" demeyeceksin; başı örtülü diye insanları aşağılamayacaksın; hafızası senden farklı diye Ermenileri susturmayacaksın; yıllardır travma üzerine travma yaşatıp, köy meydanlarında aşağıladığın yaşlı Kürt kadın ve erkeklerin, devlet eliyle kaybedilenlerin hesabını soranları dinleyeceksin; hukuk adı altında devletin ideolojisini deli saçması gerekçelerle yargıladığın insanlara dayatmayacaksın; şiir okuduğu için insanları deliğe tıkmayacaksın; Kıbrıslıları aşağılamayacaksın; orduyla tehdit etmeyeceksin; Silivri'dekiler için adalet isterken, Mutki'de yargılamanın y'sini göremeden toprağın altına gömülen insanları gözardı etmeyeceksin; bu memleketin insanı değil diye, rengi siyah diye Festus Okey'i karakollarda öldürmeyeceksin; 301 gibi birtakım maddelerle "kutsallaştırdığın" kurgulara hakaret edildiği gerekçesiyle olur olmaz dava açmayacaksın; Hrantları öldürtmeyeceksin, öldürenleri kahraman ilan etmeyeceksin, insanları aptal yerine koymayacaksın...

Yapılması ya da yapılmaması gerekenler listesini istediğiniz kadar uzatın; hepsinin içinden çıkan tek bir anlam var: ne devlet ne devlet onuru ne de daha başka süslü püslü laf; olan tek anlam sadece "insanlık onuru"...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Malatya'nın ekmeği

Ferhat Kentel 19.02.2011

İki hafta önce **Türkiye küçük Millet Meclisleri'nin (TkMM)** aylık toplantısı ve aynı gün Malatya'da kurulu **BİLSAM** adlı düşünce kuruluşunun düzenlediği bir konferans için Malatya'ya gittim. Orada yaptığım gözlemleri, edindiğim tecrübeleri aktaracağım bir yazı yazmak istiyordum, ancak Mısır'daki devrimin heybeti ve yarattığı heyecan bu yazıyı ertelememe neden oldu. Şimdi Malatya'nın da bende yarattığı heyecanı yazabilirim.

Gerek ulusal gündem konusunu "**Siyasette ve toplumda üslup**" olarak tesbit eden kMM'ndeki tartışma, gerekse BİLSAM'daki "**Yeni bir toplum yeni bir dil**" konulu tartışma artık, sıkıntı veren bir kabızlık dilinin aşılıp, "başka bir dille" tartışma ihtiyacından kaynaklanıyordu. "Başka bir dille tartışmak" bu kadar önemli bir hale geldi; çünkü içinde yaşadığımız toplum artık, istesek de istemesek de, "yeni ve başka bir toplum" haline geldi ve hamaset konularının içinde debelenip durmaktan bıktı. Ezberlenmiş birtakım kurgularla kendi kendine propaganda yapmanın altı boşaldı; bu ezberlerle yaşanabileceğine inanmak isteyenler ve **bu ezberlerle korku yaratmaya çalışanlar ise, bırakın korku yaratmayı, artık sadece komik oluyorlar.**

Şimdiye kadar Amerikan usulü **CIA-Hollywood senaryolarındaki "psikolojik harekât" temalarıyla** ("Marslılar saldırıyor", "dev örümceklerin saldırısı", "dünyanın sonu", "dünyanın sonundan sonraki gün", "dünyanın sonundan önceki gün" vs.) yürüterek, "**bölünme, irtica, ihanet paranoyalarını**" besleyenler şimdi en fazla kendileriyle birlikte, etraflarındaki küçük cemaatlerini aldatmayı becerebiliyorlar. Kendi senaryolarını yazıyorlar, sonra da filmin sonunda, Amerikan bayrağı fonda dalgalanırken, "en kahraman beyaz"ın, ufka bakan

nemli gözlerle, dünyayı ve de tabii ki esas olarak **Amerika'yı –bir kere daha!- kurtarmış olmanın “haklı” ve “gururlu” duruşuyla poz vermeyi hayal ediyorlar. Ama geçmiş olsun... Bu durum sadece Amerikan filmlerinde olur**; o da ancak ideolojiktir, “film icabıdır” ve de ancak ortalama ve saf Amerikan vatandaşını inşa etmek için sürekli “tehlike” anonsu yapmak zorunda olan Amerikan totalitarizmini beslemenin bir yoludur.

Aslında, değişen Türkiye toplumunda başka bir dille konuşma ihtiyaç ve potansiyelinin ne kadar gündemde olduğunu, Amerikanvari senaryolara ve “beyaz adam” kahramanlıklarına özenen cemaatçikler gösteriyorlar.

Savaş dönüşü Vietnam gazisi edalarında, asarım keserim tavrıyla, askerlerine davrandığı tarzda toplumu da adam edeceğini düşünen, Silahlı Kuvvetler'den emekli bir bürokratin kurduğu partinin elemanları Kabalcı Kitapevi'ni basıp, Metis'in yayımladığı 2011 Ajandası'nın satılmaması için, kitapevi çalışanlarını tehdit ediyorlar. Elemanlar marifetlerini, kamusallaştırmak için videoya da çekmişler. Ajanda'da “Atatürk'e hakaret edildiğini” iddia ediyorlar ve kitapevindekilerin gözünü korkutmak için çeşitli tehditler savuruyorlar. Bu arada sık sık **“Bu ajandayı hazırlayan ve satanlar bu milletin ekmeğini yemiyorlar mı?”** diye hesap soruyorlar. Bir yanda toplumun yaptığı ekmeği çalan çırpın dünya kadar asalağı görmeyen ve bu millete ekmek olarak sundukları tek bir kırıntısı olmayanların cemaat retoriklerine, “milletin ekmeğini yemek” ezberi yetiyor da artıyor bile...

Evet, bu memlekette bol miktarda bu tür tekniklerle “başarılı operasyonlar” yapıldı. Ama burası Türkiye... **Sayırsız acının, acı dolu hafızanın yanısıra, sayısız kadim kültürden, gelenekten ve onların hayat pınarlarından gelen insanların bir kısmını, bir yere kadar kontrol edip, Amerikan usulü ele geçirebilirsiniz, ancak total olarak ele geçiremezsiniz.** Her darbe sonunda, birilerini ezerken, hiç umulmadık başka bir yerden başka bir direniş fişkırmadı mı?

İşte Malatya, tam da yediğimiz ekmeğin asalaklara ve **ekmeğin kadim kıymetini** bilmeyenlere rağmen nasıl sınırsız iç içelik hikâyeleri olduğunu gösteriyor.

Malatya toplantısının yerel gündem maddesi “Malatya'nın tanıtımı ve turizm” konuşulurken, üzerinde yaşadıkları toprakların nasıl geçmişten gelen zengin bir mirasla dolu olduğunu anlatan avukat ve tarihçi **Abdülkadir Artan**'ın tarih bilincinin Malatya'da ne kadar paylaşıldığını bilmem mümkün değil ama, kMM bünyesinde, BİLSAM çevrelerinde gördüğü onay çok şey anlatıyor. Daha önce Komagene krallığının, Bizans'ın, Ermenilerin, Hz. Ömer devrinde Arapların, Battal Gazi'nin, Ehl-i Beyt'in, Sünniliğin, Şiiliğin, Aleviliğin, Germiyanogulları'nın, Selçuklular'ın, Kürtlerin kültürlerinin iç içe geçtiği bu topraklar, ne zaman içinde ne de mekân üzerinde kesintiye izin veriyor. **Ekmek çok uzun zaman dilimlerinden geliyor ve bizi besliyor.** Ekmek ne sadece Malatya'nın ne de Adıyaman'ın... **Yediğimiz ekmek sadece bugün pişmiş değil; yüzyılların, binyılların ürünü olan bir ekmeği yiyoruz.** Bunun farkında olan tarih ve toprak bilinci, iki üç Amerikan senaryosuna özenenlerin “ihanet” jargonlarına sığamayacak kadar engin ve otantik bir gerçeklik sunuyor.

Malatya'da yeni bir toplumun yeni dilinin vücut bulmuş halini görmek mümkün. Ve işin güzel tarafı, Malatya tek değil..

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölüm tarlaları...

Ferhat Kentel 26.02.2011

Nasıl kibirli, kompleksli, hastalıklı bir ruh halidir bu... "Öldürürüm" diyor sadece... O kadar... 42 yıldır Libya'nın tepesine çöreklenmiş, çöreklenmiş düşünme ve hissetme yetilerini kaybetmiş Kaddafi, eksilmiş bir insanlık halinin penceresinden bakıp, yurtdışından ithal ettiği paralı askerler (ya da katiller) marifetiyle kendi halkının insanlarını kıymanın onun için ne kadar kolay olduğunu anlatıyor...

Şirazesini kaybetmişliğin çok özel bir tezahürü gibi görünüyor Kaddafi'nin durumu. Evet, oldukça özel bir durum onunki, ama ne yazık ki, tek değil... "Çağdaş" dünya, her türlü kalıba (etnik, dinsel, ırkçı, milliyetçi, ideolojik nefret vb), girmiş Kaddafimsi ruhlara bol miktarda tanıklık etti.

Çok eskilere, 1915'i tezgâhlayan **İttihat Terakki**'ye, insan yakmak için fırın icat eden **Hitler Nazizmi**'ne, **Hiroşimalı**ların kafasına atom bombasını atma cüretini ve alçaklığını gösteren ABD devletine gitmeye gerek yok; daha yakın zamanlarda Ruanda'yı açık hava mezbahasına çevirenleri; **Serebrenica**'da Birleşmiş Milletler'in gözü önünde insan boğazlayanları; dünya vahşet literatürüne "ölüm tarlaları" deyimini hediye eden, **Kamboçya**'da akılları sıra saf ve de "en otantik" sosyalizmi kurmaya soyunan ("kitap okumak gibi işlerle uğraştıkları yani gerçek halk ya da emekçi olmadıkları için gözlük takanları" bile katleden) **Pol Pot** ve **Kızıl Kmerler** rejimini hatırlamak yeter...

Ölüm tarlaları...

Ve daha dün, 90'lı yıllarda, hemen burnumuzun dibinde...

Türk Tabipler Birliği, Hakkâri'den Tunceli'ye kadar uzanan bir bölgede **toplu mezarlar** üzerine yaptığı çalışmalara dair bir rapor hazırlamış. **1469 kişiye ait kemik, 114 toplu mezar** tesbit emiş TTB.

Toplu mezarlardan yani yol kenarlarından, çöplüklerden, kırsal alanlardan kimliği belirsiz binlerce ceset fıskırıyor... Öylesine öldürülmüşler; sorgusuz sualsiz... Dayanılmaz bir hafiflikle, soğukkanlılıkla...

Katiller, öldürürken nasıl bir ruh hali içindeydiler? "Vatan- millet- devlet" diyerek cinayetlerini meşrulaştırıyorlar mıydı? Yoksa sadece alışmış oldukları bir "iş"i mi icra ediyorlardı? Sadistçe zevk mi alıyorlardı? Savaş ve zafer mi kazandıklarını düşünüyorlardı? Öldürdükleri insanların geride kalanlarında nasıl bir travma yaratacaklarını, kin ve nefret tohumları ektiklerini biliyorlar mıydı?

Bunları bilmek pek mümkün değil; ancak daha net olarak bilinebilen bir şey var: **onların Sırp çetniklerinden, insanların kafasına torba geçirip, enselerine sıktıkları birer kuşunla tarlalara ölüm eken Kızıl Kmerler'den farkları yok...**

Onların farkı yok; ama onlara karşı direnenlerin de farkı yok...

Kuşkusuz bir klişe ama evet dünya giderek küçülüyor. Dünyanın bambaşka köşelerinde olup bitenler Tunusluları, Mısırlıları, Libyalıları etkiliyor. Dünyanın başka diyarlarından gelen sesler ve diller yerel bağlam ve şartlarda var olan dertleri düşünmek için referans oluyor. Bu referanslarla insanlar kendi yaşadıkları hayatların yerine, **başka bir hayatın arzulanabilir ve gerçekleştirilebilir olduğunu görüyorlar ve harekete geçiyorlar.**

Başka bir dünyanın mümkün olduğu düşüncesi ve onun etkisi sadece tek yönlü değil. Oryantalist diller vasıtasıyla bir tür tarihsizliğe mahkûm edilmiş Ortadoğu'nun Tunus'taki, Kahire'deki, Trablusgarp'taki, Bingazi'deki direnişi de dünyanın tamamını etkiliyor. Yani artık dikey işleyen, **kutup yıldızı ya da deniz feneri gibi diğerlerine yol gösteren "en ileri sosyal hareketler", "en ileri direnişler" yok;** yani "model" yok. Ancak, dünyanın farklı köşelerindeki direnişler, insan olmanın farklı veçhelerini dile getiriyor. Farklı

coğrafyalardan, farklı dertlerden farklı biçimlerde direnişler çıksa da, bunların birbirini yatay olarak besleyip sergiledikleri **tek bir direniş var; tüm hasletleriyle var olabilecek bir insanlık hali için direniş...**

İki dudaklarının arasından çıkan laflarla; kendilerinden ve çevrelerindeki birkaç asalaktan başka kimse için kıymeti harbiyesi olmayan ve "kutsallaştırdıkları" söylemlerle insanların gelecekleri hakkında karar sahibi olduklarına inanan, **insanları sorgusuz sualsiz öldürebilen hasta diktatörlere, diktatör özentilerine, onların devlet ve güvenlik adına her hakkı kendinde gören, savaş için yanıp tutuşan çömezlerine ve türevlerine karşı, toplumda ve insanda barışı isteyen bir direniş bu...**

İşte, tam da bu yazının yayımlandığı gün yani 26 şubat cumartesi günü, İstanbul'da **"Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu"**, **"Savaşsız Bir Dünya İçin Uluslararası Buluşma"** (Midpoint for a World Without War - Hevdîtına jî bo Cîhaneke bê Ber) başlığı adı altında bir konferans düzenliyor. Hem "Kürt Sorununda Barış", hem "Ortadoğu'da Diktatörlükler" hem de "NATO, Silahlanma ve Füze Kalkanı" gibi başlık ve temalar etrafında, savaşın havariliğini yaparak var olabilenlere karşı barışın ancak nasıl birlikte sağlanabileceği konuşulacak. Konferans Taksim Hill Otel'de, saat 11:00-17:00 arası yapılacak. Barış isteyenlere, barış için kafa yoranlara, bir daha ölüm tarlaları olmasın diyenlere duyurulur.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Linç ederek var olabilen erkekler

Ferhat Kentel 05.03.2011

Onu isminin ve soyadının baş harfleriyle tanıdık: kısaca N.Ç...

Yaşı küçük olan bir insanı korumak, daha doğrusu "görüntüyü kurtarmak" için onu sadece isminin baş harfleriyle anmamızı istiyorlar. Daha 13 yaşındayken yedi ay boyunca, aralarında bir kaymakamlık görevlisinin, bir yüzbaşının, asker, muhtar, memur ve korucuların olduğu 26 kişinin tecavüz ettiği N.Ç'nin davası yedi yıl sürdü ve sanıklar "iyi hâl" indiriminden yararlanıp birkaç senelik cezalarla ödüllendirildiler. Geçtiğimiz günlerde de bu kararın gerekçesi yayımlandı. **Karara göre; N.Ç'nin rızası vardı**, iki "iffetsiz" kadının teşvikiyle para kazanmak için yapmıştı, **herşeyin farkındaydı, zorla alıkonulmadı, cebir ve baskı yoktu, isteseydi karşı koyabilirdi.**

"Görüntüyü kurtarmak" için... Çünkü N.Ç'nin adı, onu "korumak için" N.Ç. olarak yazılıyor ama benzer başka tecavüzlerin, linçlerin yapılmaması için caydırıcı olacak ceza vermek, dolayısıyla başkalarını korumak yerine, adeta erkekleri "olur böyle şeyler" mantığıyla neredeyse affeden bir mantığı başka türlü açıklamak mümkün mü?

Çünkü, fiziksel, cinsel, sembolik ya da herhangi bir anlamıyla tecavüz etmek, taciz etmek, linç etmek geleneksel ya da modern hangi yolla olursa olsun, **"öğrenilmiş" olan ve "iktidarla" özdeşleşmiş erkeklik korunuyor** esas olarak.

Bugün Türkiye'de kendini herşeyin üzerine konumlayan, ders veren, **"tek doğruyu" gösteren bir "dogmatik akıl"la özdeşleşmiş bir erkeklik**, her tarafa sinmiş bir erkeklik, karşısında mücadele edenler arttıkça, saldırısını arttırıyor. İnsanları aynı kalıba sokmak için yanıp tutuşan, insanları deli gömleklerinin içine sokmaya, ruhlarına pranga vurup, hapseden resmî tarih, tek tarih, resmî ideoloji gibi "modern gerilikler"le var olan bir erkeklik...

Farklı biçimlerde tezahür eden bir erkeklik... Hangisinin daha önemli olduğunun önemini kaybettiği bir erkeklik...

Sürekli “tahrik olan” tecavüzler... Erkek milleti hep tahrik oluyor ve saf erkekliğiyle veya sadece otoritesiyle ya da ideolojisiyle, elinden hangisi geliyorsa, saldırıyor, taciz ediyor, ezmeye çalışıyor...

Hidayet Şefkatli Tuksal, **“Hacca giden Müslüman kadınlar bile tacize uğruyorlar, dekolte giymeye gerek yok”** dediği için, **“bizim mahallede eleştiri cesaret ister”** deyişini doğrularcasına, birileri ona karşı adeta linç kampanyasına girişti. Aynı, solcular şiddet uyguluyor dendiği zaman, solcu mahallede galeyana gelenlerin yaptığı gibi...

Kürt meselesiyle uğraştığı için, bu alanda en yetkin çalışmaları yapmış olan Mesut Yeğen’i yıllarca hizmet ettiği üniversitenin (ODTÜ) yönetimi yıldırmaya çalıştı yıllardır. Aynı zamanda başörtüsüne tahammülsüzlüğün son kalelerinden biri olan, “ilericiliği” sadece lafta kalan, bilimsellik kisvesi altında statükoyu korumakla özdeşleşmiş olan bir üniversite Mesut’u affetmiyor, elinden geldiğince **dogmatik bilimselliğinin iktidarını daim kılmak** için ezmeye gayret ediyor.

Henüz 12 yaşındayken güvenlik güçlerinin öldürdüğü ve N.Ç’nin durumunda olduğu gibi “hafifletici” gerekçelerle faillerinin ceza almadığı Uğur Kaymaz’ın anısına heykel yaptıran Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirtaş hakkında ağır cezada yargılanmak üzere dava açılmış. Görünürdeki gerekçe “Heykel nedeniyle belediyeyi zarara uğratmak”! Peki, arkasındaki gerekçe? **Bir çocuğun öldürülmüş olmasının üstünü örtmek, hatırlamamak...** Ki, ölüm kolay olsun; alışsın...

Sevan Nişanyan, alın teriyle, göz nuruyla Şirince’yi korudu, dantel gibi işledi, dünyanın en güzel köylerinden biri haline getirdi. **Tarihin sadece lafını edenler, Sevan’a eski ve yeni ile kurduğu kültür köprüsüne, bizi düşünmeye iten çabalarına tahammül edemediler.** Kendilerini bir halt sanmalarına vesile olan otoritelerinin sarsılması karşısında savaş açtılar.

“Askerlik bir dogma, bir tabu, bir kutsal değildir; dünyevidir, eleştirilebilir, sorgulanabilir ve değişebilir. ‘Öldürmeyin’ demek suç değildir!” diyen ve vicdani reddini açıkladığı için uzun süre askerî hapishanelerde yatan, işkence gören savaş karşıtı Halil Savda, İsraili vicdani retçileri desteklemek ve İsrail hükümetini protesto etmek için katıldığı eylem nedeniyle, halkı, askerlik hizmetinden soğuttuğu gerekçesiyle beş ay hapse mahkûm edildi.

Son olarak, Ahmet Şık’ı ve Nedim Şener’i gözaltına aldılar. Darbe günlüklerini yayımlayan, gazeteci Mehmet Demir’in ifadesiyle, **“Yaptığı haberleri alt alta sıralasan, demokrasi mücadelesinin yakın tarihi diye kitap olacak”** olan Ahmet’e de tahammül edemediler. Sanki en derinlerdeki “yenilmem ben, herşeyi ben bilirim” diyen birileri Ergenekon davasının inanırlılığını baltalamak için elinden gelen herşeyi sergiliyor.

Bütün bu saldırılar mevcut çünkü Hidayet var, Mesut var, Sevan var, Halil var, Ahmet var... Bu insanların hepsini birden savunabildiğimiz ölçüde vicdanlarımızı saran prangalardan kurtulabileceğiz.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sosyal aptallık

Ferhat Kentel 12.03.2011

Tek tek insanların aptal olup olmadıkları, hangi durumda aptal sıfatına layık oldukları hakkında ve bunun ne kadar ölçülüp ölçülemeyeceği konusunda bir fikrim yok. Herhalde birtakım testlerle falan bir şeyler ölçülüydür. Ya da **“Homer Simpson”** geninin etkisiz hale getirilmesiyle aptallığın ortadan kalkabileceğini iddia eden bilimsel çalışmalar da ciddiyet içeriyor olabilir.

Ama oldukça “görelî” olan, hatta insanın biyolojik özellikleriyle ilgisi çok şüpheli olan, bireysel düzeyde “aptallık”tan ziyade **sosyal grupların nasıl aptallaşabildikleri ve bunun bireylerin üzerinde de etkili olduğunu düşünmek** bana daha anlamlı geliyor. Yani tek tek insanların, beyinlerindeki ya da genel olarak biyolojilerindeki kimyasal birtakım süreçlerden ötürü “aptal” olduklarını düşünmek yerine, insanları, içinde yaşadıkları çevrelerin aptallaştırdıklarını düşünmek daha “akılcıca” geliyor. Yani **insanlar aptal olmaz; sosyal gruplar ve toplumlar aptal olur**, demek istiyorum.

Ve, **hepimiz bir parça aptalız; pek akıllı olduğumuzu düşünürken özellikle...** Ve özellikle birbirimize benzer olanlarla birlikteyken; kendimizi doğrulayacak birilerini bulduğumuz zaman; başkalarından koptuğumuz, onlardan korktuğumuz zaman...

Tarihte her dönemde, her türlü egemen yapının, devletin yaptığı da “uyum”, “rıza” ya da “biat” elde ederken, aslında “sosyal aptallık” halini tesis etmek ve yeniden üretmekten başka bir şey değil.

Kendilerini akıllı sanan birileri bir süreliğine bütün insanları sosyal olarak aptallaştırabiliyorlar. Çıkarlarını gizleyen “yarı-bilgilerle”, fakat daha da önemlisi bu yarı-bilgileri dayatabilecekleri kurumlara ve güce sahip oldukları için, örneğin tarihte olmuş olan olayları olmamış gibi, olmamış olayları da olmuş gibi sunabiliyorlar.

Hatta sosyal aptallık öyle bir şey ki, bir şeyden hiç bahsedilmediği zaman, o olayın “hiç olmamış” olduğuna bütün kalbinizle inanmanızı sağlıyor.

Ben bunun en çarpıcı örneğini bundan yirmi sene önce, yani “kocaman adam” olduğum zaman, yurtdışında, doktoramı yaparken, bir şok içinde yaşadım. **Türkiye’de yaşayan ve anadili Türkçeden başka bir dil olan azınlıklara karşı uygulanan “Vatandaş Türkçe konuş!” politikalarını Paris’te, Türkiye’den göçmüş bir Beyaz Rus kadından duydum!** Doktora yapıyorum ya... Hani bilim falan gibi bir şeylerle uğraşıyorum ya... **Tabii ki inanmadım! Ben bilmiyorsam, yoktur yani! Sosyal aptallık yani...**

Sonra, “ne diyor bu kadın yahu!” diyerek, daha ziyade onun gibilere “sağlam” bir cevap vermek gerekir diyerek, fazla bir çaba da harcamaya da gerek duymadan, bir iki satır okuduğumda, yüzümün kızardığını hatırlıyorum...

Sosyal aptallık; kimsenin bir şey söylemesine de gerek kalmadan, sırf inanılan genel geçer yarı-bilgilerle **kendi kendine ehlileşmek, kendi kendine yasaklamak...**

Ancak sosyal aptallık, sosyal mücadelelerle iyileşebilen bir hastalık. Dayatılan yarı-bilgi karşısında, kuşkusuz gene hiçbir zaman mükemmel olmayan alternatif bilgilerle, ulaştığımız başka insanlarla, egemenlerin tam olarak saklamayı ya da yok etmeyi beceremedikleri ve karşımıza çıkan bilgi kırıntılarıyla sosyal aptallığın sınırları zorlanıp, aşılabiliyor.

Bu yüzden örneğin zaman içinde, Kürtlerin varlığını zar zor da olsa “keşfedebildik”; hâlâ inatla insanları aptal yerine koyarak “akıllı” olduklarını zanneden bekçilere rağmen, Ermenilerin 1915’te “büyük felakete” maruz kaldıklarını öğrenebildik; Dersim’i öğrendik; en kutsal görünen ve belki de bu kutsallık halesi nedeniyle en fazla sosyal aptallaştırma kapasitesine sahip kurumun içinde ne darbeler planlandığını öğrendik...

Sosyal aptallıktan çıkmak sadece tarihi yeniden okumakla sınırlı değil; geçerli sanılan beylik, militarist, ataerkil, ukala ve kibirli tavırlardan da çıkmak aslında...

Mesela **Andy-Ar**'ın araştırmasına göre, Bakanlar Kurulu'nun en çok sevilen bakanları **Ahmet Davutoğlu, Bülent Arınç ve Ertuğrul Günay**... Bir şey ifade etmiyor mu? Diploması alanında yılların esiri olmuş zihniyeti aşıp, Türkiye'yi Doğu'yla ve Batı'yla aynı anda düşünmemizin politikasını inşa eden Davutoğlu, hükümetten vicdanın sesini yükselten Arınç...

Günay'a ilişkin ise gene Andy-Ar'ın araştırmasından bir not: bir öncekine kıyasla şubat ayı araştırmasında Günay'ın beğenilme düzeyi yükselmiş. Neden dersiniz, hatırlayalım: Başbakanın "ucube" bağlamında aldığı tavır karşısında ortamı yumuşatmaya çalışırken, söylemiş olduğu sözlerin yalanlanmasına rağmen, **almış olduğu mütevazı tavırdan ötürü**... Yani kavgayı yatıştırmaya çalışan, kamuoyunda küçük düşürülme çabalarına rağmen, gene de kavgasız bir söyleme sahip çıkan bir büyük gönüllülükten ötürü...

Ve işte yok edilemeyen, ucuz polemiklere girilmeden de siyaset yapılabileceğine dair bilgi kırıntıları sayesinde **sosyal olarak aptallığı aşip, sosyal akıllılaşmanın yollarını** bulurken, tek tek insanların da aptal olamayacağını görüyoruz. Ezberlere, kurusıkı atıp tutmalara itibar etmeyen bir toplumsal zamanda yaşıyoruz artık...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sakatlık (I)

Ferhat Kentel 19.03.2011

Bundan bir kaç sene öncesinde "Kültürel İncelemeler" alanında yüksek lisans programına başlayan Soner Çoban'ı tanıyınca kadar sakatlıkla ilgi düzeyim içinde yaşadığım toplumun ortalamasının ilgisinden çok farklı değildi; yani esas olarak farkında olmak ama çok da fazla üzerine düşünmemek düzeyinde bir ilgiydi bu. Belki "acıma" duygumu kontrol etmeyi ve "rasyonel" bir bilgiyle, modern Batı dünyasında kamusal alanlarda, eğitimde, sokaklarda, ulaşımda sağlanan kolaylıklarda olduğu gibi, Türkiye'de de sakatlar için devletin gerekli düzenlemeleri yapması gerektiğini öğrenmiştim en çok.

Ancak Soner'i tanıdıktan sonra işler değişti.

Soner kör bir genç ve geçtiğimiz günlerde **"Söylemsizlikten Kimliklerarası Yeni Bir Söyleme - Türkiye'nin Görünmez Ötekisi Körler"** başlıklı yüksek lisans tezini bitirdi. Ve ben tez süreci boyunca Soner'le yaptığımız muhabbet ve tartışmalar sayesinde dilimizin farkına varabildiklerimizin ötesinde ne kadar çok ezberlerle dolu olduğunu, "normal" kabul ettiğimiz durumların ne kadar çok "anormallikler" içerdiğini, **sakatlığın sadece sakatlarla ilgili bir şey olmadığını**, tam tersine hayatımızı, toplumu yeni baştan düşünmeye zorlayan bir **tecrübeler yığını** olduğunu öğrendim.

Sakatlığın toplum tarafından nasıl algılandığı üzerine kafa yorduğunuz zaman, içinde bulunduğunuz toplumda ya da daha genel olarak modern toplumlarda iktidar ilişkileri ya da düzeni yeniden üreten zihniyetler üzerine dolaysız düşünmek zorundasınız. Ve bu düşünce güzergahında yürürken -"gözünüzün açılmasıyla"- sadece başkalarında değil, kendinizde de rahatsızlık verecek, ancak son tahlilde beraberinde bir tür arınmayı sağlayacak bir hesaplaşma kaçınılmaz görünüyor.

Her şeyden önce, mesela körlük özelinde, belki esas olarak modernliğin mükemmelleştirdiği, ancak çok daha eskiye dayanan insanlık tarihinde **“görmek” üzerine kurulu olan bütün dil unsurlarını ve “karanlık” çağlardan çıkmak gibi metaforların, “Aydınlanma felsefesi” gibi dünyayı algılama ve yorumlama yollarının**, insanın biyolojik bir işlevinin iktidarlar tarafından, başka insanları, başka tarihsellikleri, başka kültürleri ötekileştirmek, gayri meşru kılmak için nasıl sembolik bir önem kazandığı, nasıl özelleştiği ve mutlaklaştığı üzerine düşünmek bile önemli bir kapıyı aralıyor. Yani aslında “görmek” üzerine düşünmek, “her şeyi görebilme yeteneğine” sahip olduğunu iddia eden iktidar ve güç sahiplerinin kendi “görme” biçimlerini dayattığını ve o grubun bilgisini ve çıkarlarını “bizimmiş gibi” benimsettiğini, bir parça da olsa, anlamayı mümkün kılıyor.

Öte yandan, “sakatlık” rahatsızlık veren, yüzleşmeye cesaret edemediğimiz bir durum. Bu yüzden kelimenin kendisinden bile korkuyoruz. “Kadın” yerine “bayan” derken yaptığımız gibi, **“sakatı” aşığladığımız için yerine “özürlü”, “engelli” gibi kelimeler** kullanarak, “siyaseten doğrucu”, “hassasmış” gibi davranmaya çalışıyoruz. Neden bir körün “görmeme” özelliğinin “özürlülük” sebebi olarak kabul edildiğini düşünmüyoruz bile.

Sadece futbolcular “sakatlandığı” zaman kelimeyi iç rahatlığıyla kullanıyoruz. Nasıl olsa, onların “geçici” ve nasıl olsa damga olarak, bir ötekileştirme ya da bir stereotip olarak kalmayacağını biliyoruz.

Sakatlık halinin “utanılacak” bir hal olduğunu, çünkü “gürbüz insan” olunması gerektiğini, “sağlam kafanın sağlam vücutta bulunduğunu” öğrendiğimiz için, sakatlığımızı, sakatlarımızı saklıyoruz.

Türkiye’de sayısı 9 milyonu bulan sakat var, yani nüfusun yüzde 13’üne tekabül eden bir oran... Peki, sokaklarda her 10 kişi içinde en az bir tane sakat görmemiz gerekirken, kaç tane görebiliyoruz? Binlerce, milyonlarca insan arasında tek tük görüyoruz, çünkü sakatları evlerimizde saklıyoruz, ya da “bizden olmadıkları için”, onlar için özel olarak ayırdığımız yerlere, “özel” okullara, “özel” parklara kapatıyoruz. Saklıyoruz kapatıyoruz; içimizdeki “şefkat”, “özen” gibi hislerimizin arkasına saklayarak... **Çünkü biliyoruz ki, onları sokaklarda reddeden bir “sağlamlık” ideolojisi hakim.**

Sakat bir insanı, onları dikkate almadan tasavvur edilmiş sokaklarda, toplu taşıma araçlarında gördüğümüz zaman acımayla karışık bir rahatsızlık (“evinde otursa ya!”) duyuyoruz. Ne yapacağımızı bilemiyoruz; onlarla “normal” değiliz; çünkü **onların “anormal bir durum” olduğu beynimize, bedenimize işlemiş bir kalıp...**

Buraya kadar anlatılanlar doğrudan sakatlar hakkındaki algımızla ilgili; ancak sakatlık meselesi sadece sakatları ve toplumun sakatlara bakışını ilgilendiren bir mesele değil ve sakatlığı düşünmek aslında genel olarak “kimlik” meselesini doğrudan düşünmemizi sağlayan bir mesele...

Çünkü sakatlar ne kadar anormalse sakat olmayanlar da o kadar anormaldir... Sakat olmayanlar ne kadar normalse, sakatlar da o kadar normaldir...

Haftaya buradan devam etmek üzere...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sakatlık (II)

Ferhat Kentel 26.03.2011

Geçen hafta bu yazının 1. Bölümünde, Soner Çoban'ın tezinden hareketle, "sakatlık meselesinin sadece sakatları ilgilendirmedigini; genel olarak 'kimlik' meselesini doğrudan düşünmemizi sağladığını" yazmıştım.

Evet, çünkü **sakatlık "normal" in ve "anormal" in inşasında sembolik bir işlev görüyor**. Kadınlar ve erkekler arasındaki fiziksel / biyolojik farklılıkların (hormonlar, cinsel organlar vb.) toplumsal cinsiyetlerin inşa edilmesinde ve iki cinsiyet arasında tüm eşitsizliklerin "normalleşmesinde" olduğu gibi...

Bugün artık bastırılan kültürel kimlikler için verilen mücadeleler sayesinde, "modern", "ulusal" sıfatlar altında "normalleşmiş" kimlikleri sorgulamayı öğrendik.

Özellikle modern kapitalist (hatta birçok açıdan Sovyet tipi reel sosyalist) sanayi toplumlarında, **başarıya endeksli, "ideal vatandaş" tiplemesi**, insanları bu tipten kistaslarına göre ayırdı. **"Piyasa", "üretim", "tüketim", "verimlilik", "ilerleme", "moda"** gibi baştan aşağıya "ideolojik" olan, ancak bu ideolojinin sakladığı burjuvazinin sınıfsal çıkarlarının korkunç düzeylere varabilen propaganda bombardımanı ve ikna teknolojileri aracılığıyla toplum tarafından içselleştirilmesi ve normalleşmesi sağlandı. Bu normalleşme sürecine girmeyenler / giremeyenler ve söz konusu "ilerleme"nin kültürel değerlerini öğrenemeyenler aşağılandı; "eksik" ya da "yanlış" olarak addedildi, dışlandı.

"Eksik" ya da "yanlış"; yani "sakat"...

Modernleşmeci zihniyet başka alanlarda, daha önceden var olan kodların ve kalıpların içini boşaltıp, yeniden doldururken yaptığı gibi, **sakatlık etrafında oluşmuş olan "ötekilik" kodlarını** da yeni zamanların "yeni insanını" inşa etmek için uyarladı.

Modernleşme, "yeni"yi kurarken, inanca da ihtiyaç duyuyordu ve bunu da dinin içini boşaltıp, yerine bir din gibi inanılabilir "milliyetçilik" vasıtasıyla sağladı. Yani hem kapitalizm hem de milliyetçilik için yeni ideal insan "eksiksiz" ve "sağlam" olacaktı ve başka uluslarla yarışabilecek, hatta onlardan daha "güçlü" olacak modern bir ulus hayali ile uyumlu olacaktı: yani **"bozuk", "çürük", "yanlış", "hain" ve "aşağı"** gibi sıfatlarla negatif ötekisini işaretleyen; **"modern", "işlevsel", "gülbüz", "erkek gibi", "güçlü", "kahraman"** bir vatandaşlık algısı...

"Eksik" ya da "yanlış" olarak da ilan edilen sakatlar gibi formata uymayan bütün kimlikler de toplumdan dışlandı. Ya da tam tersi; bütün uyumsuz kültürel kimlikler gibi sakatlar da dışlandı. Hatta tam da bu "eksik kimliklere" savaş açılırken, sakatlar daha da dışlandı. Modern algılarımızda "normal" bir bedene sahip olmayan, "normal" iş yapamayan, "faydasız" insanlar olarak kategorize edilen sakatların farklılığı utanılacak bir durum olarak kodlandıkça, toplum sakatlarını, sakatlar kendilerini saklamak zorunda kaldılar.

İşte bugün, modern-milliyetçi-kapitalist proje tarafından –projeye "uymadıkları" için- "eksik" ya da "hatalı" olarak damgalanan Ermeniler, Kürtler, başörtülü kadınlar, eşcinseller (ya da siyahlar, Amerikalı yerliler, Avrupa'daki göçmen işçiler...) "normal" olduklarını bize öğretiyorlar ve **toplumsal hayatın kendilerine göre yeniden tasarlanması** gerektiğini ellerinden gelen yöntemlerle dile getiriyorlar.

Biz bugün bir toplumda normal olanın sadece egemen kültür ya da etnik kimliğin olmadığını; herkesin farklı özelliğiyle normal olduğunu ve bu normalliğini (dilini, dinini, dinsizliğini) yaşama hakkı olduğunu öğreniyoruz...

Yani okulların nasıl sadece "Türk normalliğine" göre tasarlanmaması gerekiyorsa, nasıl Kürt çocuklarının kendi anadillerini öğrenme hakkı varsa; sokakların, sinemaların, kaldırımların, okulların, işyerlerinin de sakatlara göre tasarlanması gerekiyor. **Ve nasıl Kürtlerle, başörtülü kadınlarla -onlara göre DE tasarlanmış bir toplumda- bir arada yaşamamız normalse, sakatlarla da birlikte yaşamamız normaldir.**

Türklük normalse, Kürtlük de normaldir ve sakatlık da normaldir. Bir Kürt Türkçe bilmediği için eksikse, bir Türk de Kürtçe bilmediği için eksiktir. Bir sakat kolu, bacağı ya da gözü olmadığı için eksikse, “sağlam” (“normal”) olduğu söylenen bir adam ya da kadın da sahip olmadığı tonlarca özellik nedeniyle eksiktir.

Herkesin nasıl ki Kürt, Alevi, başörtülü, Ermeni gibi kimlikleri varsa, ve “bir” özellikleri nedeniyle ortalamadan farklılaşabiliyorsa, sakatlık da sakatların kimliğinin bir parçasıdır, ama sadece bir parçasıdır ve bu özelliğiyle ortalamadan farklıdır. Ve bu farklı durumlar, bir kişinin “anormal” ilan edilip, dışlanması için bir gerekçe olamaz. **Her insan teki tam da farklı halleriyle “sakattır” ve “normaldir”.**

İşte bugün sakatlık üzerine düşünmek milliyetçi-kapitalist-modernleşmeci projenin nasıl her bakımından dışlayıcı bir “ırkçılık” potansiyeli taşıdığını gösteriyor. Aynı şekilde, “eksiklik” konumuna itilmiş olan insanlar kültürel kimlik mücadeleleri sayesinde kendi normalliklerini kabul ettirerek toplumu ve vatandaşlığı yeniden inşa ederken, toplumun en fazla dışına itilen sakatların da kimlik mücadelesine yol gösteriyorlar.

Teşekkürler Soner...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özgürlük istiyoruz!

Ferhat Kentel 02.04.2011

Bugün üniversiteli öğrencilerin başını çektiği bir eylem var: “Üniversitede özgürlük istiyoruz!”

Her biri ayrı ayrı, sadece kendileriyle ilgili özgürlükler için değil, kendileri gibi olmayanların da özgürlükleri için sokağa iniyorlar. “Anadile, başörtüsüne, kimliğime, bedenime özgürlük!” derken ve bütün bunları birlikte talep ederken, **gerçek özgürlüğün ancak başkalarının özgürlüklerinin sağlanmasıyla kazanılacağını biliyorlar.**

“Üniversitelerde Özgürlük İstiyoruz” inisiyatifinin çağrısı şöyle:

“Biz üniversitelerde özgürlük istiyoruz!

Onlar ise yönetmelikleriyle, yasaklarıyla, soruşturmalarıyla, şiddetleriyle ‘düzen’lerini koruyorlar.

Biz barış istiyoruz!

Bizi dahil etmeye çalıştıkları savaşa ayrılan bütçe ise eğitime ayrılan bütçeden fazla.

Biz başörtüsüne özgürlük istiyoruz!

Onlar hukuken var olmayan bir yasakla başörtülü öğrencileri öğrenim hakkından mahrum bırakıyor.

Biz anadilde eğitim istiyoruz!

Düşündüğü dilde öğrenim görmek isteyen milyonlarca gencin talebine karşı Başbakan 'Benden anadilde eğitim beklemeyin' diyor.

Biz yüksek öğretim herkes için bir haktır diyoruz!

Onlar ise parası olmayanlar üniversiteye girmesin diyor. Üniversiteleri 'serbest' düşüncenin değil serbest piyasanın merkezi haline getiriyorlar.

Bize 'ideolojik' diyorlar.

Evet, onları korkutan fikirlerimiz var. Bu yüzden öğrencileri, okullarda mobeselerle, sivil polislerle kontrol etmeye, meydanlarda coplariyla sindirmeye çalışıyorlar.

YÖK kalkarsa kaos gelir diyorlar.

Ama bizler görüyor ve yaşıyoruz ki onların 'düzeni' bize kaos getiriyor.

Kapıları yoksullara, başörtülülere, Kürtlere kapalı; içeride polisi ve özel güvenliği ile hapishaneyi andıran bir üniversite istemiyoruz.

Aksırıncaya tıksırıncaya kadar özgürlük istiyoruz!

Üniversitelerde nefret söylemlerine karşı, her türlü özgürlük talebini sahipleniyoruz!

2 Nisan 2011'de Cumartesi 18:00'de Taksim Tramvay Durağı'ndan Tünel'e yürüyoruz!"

Türkiye'de siyasal kültür, bütün gerilimlerine, otoriter tezahürlerine, şimdiye kadar korku ve tehdit algılarıyla ayakta durmaya çalışan bir rejimin kişiler üzerinde bıraktığı tahribattan kaynaklanan savunmacı refleks ve "kendine demokrat" olma hallerine rağmen, yukarıdaki somut örnekte görüldüğü gibi, artık başka bir dilin ve siyaset yapma tarzının de ürediğine şahit oluyor.

Bu yüzden, daha önce tahayyül edemediğimiz ya da **teklif dahi edemediğimiz talepler** kamusal alanın dar kalıplarını zorluyor.

Bu yüzden 28 Şubat darbeciliğinin asla tahammül edemediği ve "normallik" sınırlarının ötesine attığı başörtüsünün sadece üniversitelerde değil, Meclis'te de "normal" ve "hak" olduğunu daha çok düşünüyoruz.

Cihan Aktaş, Yıldız Ramazanoğlu, Hidayet Şefkatli Tuksal, Nihal Bengisu Karaca, Hilal Kaplan, Sibel Eraslan'ın öncülük ettiği **"Başörtülü Milletvekili İstiyoruz İnisiyatifi", "başörtülü aday yoksa 'oy' da yok"** derken bu toplumun şimdiye kadar bastırılmış normalliklerinin konuşmaya başladığını görüyoruz.

Kadınlarının yüzde 70'inin başörtülü olduğu bir toplumda, bu kadınlar olmadan siyaset yapılabileceğini dayatan ve eğer çok istiyorlarsa, **kadınların başörtülerini çıkararak, "sahte" bir kimlikle Meclis'e girebileceklerini varsayan bir kurgunun ne kadar aptalca olduğu bütün çıplaklığıyla önümüze seriliyor.**

Benzer bir durumu, "siyasi ve askeri operasyonların durdurulması, bütün siyasi tutsakların serbest bırakılması, yüzde 10 seçim barajının kaldırılması, anadilde eğitim ve kamusal alanda anadilini kullanma haklarının anayasal güvence altına alınması" için **BDP'nin başlattığı "sivil itaatsizlik" eylemlerinde** de görmek mümkün.

Bugüne kadar, bir yandan, reddedilmiş, bastırılmış Kürtlerin “kimlik” mücadelesinde yadsınamaz bir işlevi olmuş, diğer yandan Kürtlerin önemli bir kesimini “sadece Kürt” kimliğine sıkıştırmış olan; daha da önemlisi, “ikili bir kutupsallaşma” içinde, devletin şiddetini meşrulaştırmada rol oynamış olan **şiddet siyaseti yerine “sivil itaatsizlik” siyaseti Türkiye’de “yeni”yi düşünmek için zihinsel kalıplarımızda çok önemli bir kırılma yaratıyor.**

Evet, otoriter tornanın ehlileştiremediği insanlar, ehlileşmişlerin ezberlerini fena halde bozuyorlar...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaratıcı yıkıcılık

Ferhat Kentel 09.04.2011

Muhtemelen “**yaratıcı yıkıcılık**” denen şey içinde yaşadığımız zamanlardaki gibi bir şey olmalı... Ya da “**yıkıcı yaratıcılık**” mı demeli? Ya da aynı anda hem yaratıcılığın hem de yıkıcılığın yaşanması?

Hiçbir konu sektirmiyor; muhakkak bir yerlerden nefret edeceğimiz ya da umutla dolacağımız bir mevzu çıkıyor. Şu “YGS-kopya-şifre” meselesi mesela... Gene –her sefer olduğu gibi- kamplarımızı bulduk. Ya çoğunlukla olduğu gibi, karışıklıklarda amentümüz haline gelen yerimize –“her zaman olduğu gibi haklılığımız ispat olunduğu için”- bir kere daha demir attık; ya da yeniden kartları karıştırdık ve daha önce yan yana durduklarımızdan bu sefer farklı yerlere düştük. Yan yana geldiklerimize de bir sonraki seferde “eyvallah” çekmek üzere...

Bu durum herhalde pek geçirilecek bir şey değil. Bu kadar derin bir güvensizlik hali, kendimizle hesaplaşmamızı gerektiren bir ruh haline tekabül ediyor olmalı. Yani evet belki, Nâzım Hikmet’in dediği gibi, “-**demeğe de dilim varmıyor ama- kabahatin çoğu senin, canım kardeşim!**”, ama gerçekten “çoğu” mu?

Derdimizin en önemli tarafında **hüküm süren derin “güvensizlik” duygusu** nereden kaynaklanıyor?

Ne başkasına ne kendimize güveniyoruz. Kendi bilgimize güvenmediğimiz için “kopya çekiyoruz”; başkalarına güvenmediğimiz için de herkesin “kopya çektiğine”, “tezgâh hazırladığına” inanıyoruz. Evet tabii, “**Paranoyak olmaya gerek yok, ancak bu takip edilmediğimiz anlamına gelmez**” meşhur veciz sözünde dile getirildiği gibi, ve şimdiye kadar bu devletin hikâyesinde bol miktarda olduğu gibi, biz ne kadar hak edersek edelim, birtakım etkili ve yetkili çevreler, arkamızdan dolaşıp, bizim yarattıklarımızı berbat etmeye soyunuyorlar. Üstelik bunu koskoca bir “**güvenlikçi dil**” vasıtasıyla yapıyorlar. **Güvenlikten başka bir şeyden bahsetmiyorlar; sıradan insanlara karşı “güvensizlikten” başka bir ruh hali taşıyorlar.**

Genç bir okurum anlatmış bu “ruh halini”... Bu ruh haline sahip olanların ürettikleri ve yaydıkları ruh halini:

“Geçtiğimiz temmuz ayında KPSS çalıntı soru krizinden itibaren girdiğimiz bütün sınavlarda (ALES, KPSS, ÜDS, KPDS, YLS vs.) alınan güvenlik tedbirleri çıkırından çıkmaya başladı. Öğrencilerin yanında hiçbir eşya getirmelerine izin verilmediği gibi sınavlara girmeden önce didik didik arıyoruz. Cep telefonu, dijital aletler vb. eşyaların alınmamasını anlayabilmek mümkün belki ancak sınav sonrası eve dönmek için ihtiyacımız olan ev anahtarımızın bile yanımızda bulunmasına izin vermiyorlar. **Ancak çalıntı, kopya, şifre vs. bu olayların alelade öğrencilerin ‘afacanlığı’ olmadığı çok açık.** Yani filler tepişirken bunun mağduriyetini

çimenler çekiyor. Sözün kısası bu işin sorumluları biz değiliz ve her geçen sınavda üzerimizde daha da artan bu **'gözetim çılgınlığına'** dur densin istiyoruz. (...) Her sene en az bir iki sınava girmek durumunda kalıyorum (kalıyoruz). Bunun stresi bize yetiyor da artıyor bile... Kurumsal olarak güvenilirliğini kaybetmiş bir yapılanma içinde revizyonlara gitmek yerine öğrenciyi potansiyel suçlu adayı gibi görerek daha ne kadar devam edebilir ki? Biz bu durumdan çok sıkıldık..."

Evet, gerçekten tahammül edilir gibi değil; ve "kabahatin çoğu" da aslında bizde değil...

Nasıl olsun ki?

Çocuğunuz askere gidiyor... Bir gün öğreniyorsunuz ki, onu **kobay olarak kullanmışlar**... Yani yalan söylemişler size...

Tutuklu ya da hükümlü insanların "devlet kontrolü ve korumasında" olduğu varsayılan cezaevlerine adeta savaş açar gibi çullaniyor ve saldırıyorlar; yakıyorlar, öldürüyorlar... **Adını utanmazca "hayata dönüş" operasyonu koyuyorlar**; üstelik gerçek niyetlerini apaçık ortaya koyan "Tufan" adını saklayarak... Bu da yetmiyor; operasyon belgelerini bulamıyorlar; utanmazca yalan söylüyorlar; sonra hiçbir şey olmamış gibi **"a, pardon buradaymış meğer"** diyorlar... Sadece yalan, üstelik şiddeti tepe tepe kullanan, zerre kadar insanlıktan nasibini almamış yalancılardan yalanı...

Böyle bir gelenekte gerçekten "öğünüp, çalışıp, güvenebileceğimizi" mi düşünüyorsunuz?

Ama dedim ya; **hem yıkıcı hem yaratıcı zamanlar yaşıyoruz**. Ölümünden, öldürmekten başka bir halt bilmeyen, üstelik yalanların arkasına saklanarak iyice zavallılaştan bu katillerin ve o katillere **"Devlet girdi!"** başlığıyla yankı veren, alkış tutan, yordakçılık yapanların ipliğini de pazara çıkarıyor bu zamanlar...

12 Eylül öncesinde hazırladıkları tezgâhlarla memleketi Bayrampaşa Cezaevi'ne çeviren, darbelerini becerdikten sonra da **"hayatı cehenneme dönüştürmeye" devam eden Evren ve şürekâsının yani –nihayet!- 12 Eylül'ün davasını yürütecek savcının** görevlendirildiğini öğreniyoruz. Ve bir yanımız yıkılırken, diğer yanımızla yaratıyoruz.

Ve belge görünce "kâğıt parçası", LAW'ı görünce "boru" muhabbeti yapanlar Silivri'deki durumu "anlamıyorlarmış"... Ne var anlaşılmayacak bunda? **"Yeni olan" yaratılıyor işte...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtülüsüz, Alevisiz, Ermenisiz, sakatsız Meclis

Ferhat Kentel 16.04.2011

Milletvekili adayları açıklandı. Şu veya bu ölçüde, her parti ahlaki ilkeler yerine, **"hesap işleri"**ni devreye soktu. Ve bu şekilde oluşacak milletvekili kompozisyonuyla, muhtemelen seçim sonrasında bol gerilimli günler bizi bekliyor olacak.

Her parti bol miktarda hesap yaptı ama, MHP'nin Ergenekon "uyumu" bir kenara bırakılırsa, herhalde **"hesap rekorunu" Haberal'ı aday gösteren CHP kırmış oldu**. Deniz Baykal'a kaset operasyonunun devamı gibi görünen Haberal operasyonu CHP, Ergenekon gibi Türkiye'nin arınmaktan başka çaresi olmayan bir

musibete yeni bir kan vermeye alenen soyundu. Ergenekon, Haberal'ın bugünlerde en görünen yüzü... Ancak diğer yanı doktorluğuyla ilgili ve Ecevit'in hastalığında gösterdiği "performans"ın ötesinde de geçmiş şaibelerle dolu.

1978 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan ve pusuya düşürülüp, eşi ve çocuğuyla birlikte ağır yaralanan **Necdet Bulut** sonraki günlerde aniden durumu kötüleşti ve hayatını kaybetti. Gene o meşum şiddet dolu kanlı yılların başlangıcında, 1975'te ODTÜ öğrencisi **Semih Erbek** faşistlerin ODTÜ otobüslerine yaptığı saldırıda ağır yaralandı ve o da bir müddet sonra hayata veda etti. Bugün, yakınlarının anlattıkları sayesinde, **hem Bulut'un hem de Erbek'in Hacettepe hastanesinde Haberal'ın hastası olduğunu** ve bu ağır yaralı iki insanın, ne hikmetse ya Haberal'ın doğrudan ya da onun kontrolündeki doktorların "onayı" ile sıvı (sütlü kahve, şeftali kompostosu) içmeye "teşvik" edildiklerini öğreniyoruz. Yani, bağırsakları delinen, mide kanaması geçiren ve ameliyata alınan insanlara su bile verilmezken asla yapılmaması gerekeni yapan, Silivri'ye gitmemenin de bin türlü "tıbbi" yolunu bulan Haberal'dı...

Haberal'la ancak Kuzguncuklular başa çıkabilmişti. O her şeye muktedir adam "İlyâ'nın bostanı"na göz koyup, büyük bir iştahla o cânım yeşil alanı "faideli yatırımlar" yapmak üzere ele geçirmeye çalıştığında, yaşlısı genciyle Kuzguncuklular, o sıradan insanlar, onu bostana sokmamışlar, hevesini kursağında bırakmışlardı.

Meclis'in potansiyel ikinci "favori insanı" ise bir silah tüccarı... Pompalı tüfek taşıma yaşını 18'e indiren, bir kişinin iki silah taşıyabilmesine olanak sağlayan ve "Teksas yasası" olarak tanınan silah yasasının geçmesi için her türlü kulis ve lobiciliği yapan, silah sattığı 1300 bayi sahipliğinin ve "Kurtlar Vadisi" gibi kan ve barut kokan dizilere yaptığı sponsorlukların yanı sıra **"Silah Üreticileri, Satıcıları ve 'Sevenleri' (!) Derneği" Başkanı Cuma İçten...** Bu arkadaşın yasayı savunurken, yaratıcılıkta sınır tanımayan gerekçeleri var. Yerim dar, hepsini yazamam ama şu kadarı ipucu verir herhalde: "Millet olarak silah kültüründen uzaklaştığımız sürece, devlet olarak da silah kültüründen uzaklaşmış oluruz. Kuvayi Milliye hareketi ve milli mücadeledeki sıkıntıları unutmayalım"...

Tabii, çok haklı; hatta, Allah muhafaza, düşmanların yurdu işgal edip, Meclis'in kapılarına dayanma ihtimaline karşı ve "devletin silah kültüründen uzaklaşmaması" için, bizzat Meclis'in içinde de silah taşınmasına izin verilmelidir!

Şimdi müstakbel Meclis'i biraz gözünüzde canlandırın; mesela Meclis'in arka sıralarında bir tanesi tezgah açıp, **"Smith Wesson var, Glock var!"** diye pazarlama yaparken, diğeri de, satın aldıkları ürünleri birbirlerinin üzerinde deneyenleri tedavi etme ihtiyacı hasıl olduğunda, anında müdahale etmek üzere, beyaz önlüğü -tabii Meclis iç tüzüğüne uyumlu kravatı- ve bir miktar sıvı ile iyilik yapacağı yaralılara koşuşturuyor...

Ve ölüm fiiline bu kadar yakın insanlar Meclis'e doğru dolu dizgin giderken, ne Türkiye partisi olduğunu iddia eden AKP ne de CHP **Alevileri** ka'ale aldı.

Sadece Kürtlerin değil, bütün mağdurların sesi olma iddiasını taşıyan, ve gayet "akıllı" bir strateji yürüttüğü söylenen BDP ise, bu "akıllı" stratejiye uygun olarak, film çekeceğim diye atlara işkence yapan bir sinemacı beyefendiyi aday gösterirken, **tek bir Ermeni'yi bile aday olarak göstermedi.** Onlar da haklı tabii; 70 bin Ermeni'nin sağlayacağı oy ne ola ki? Gerçi bu arada, sayıları Ermenilerden çok olsa da, muhtemelen başka bir hesap işi olduğu için, nüfusun **yüzde 13'ünü oluşturan sakatlar** ve kadın nüfusun **yüzde 70'e yakını** **oluşturan başörtülü kadınlar** Meclis'e girmesi gerekenleri tesbit eden amirlerin hesaplarına giremedi. Pardon; en "İslami" partimiz AKP, 13. sıradan bir tane adayı nümüne olarak gösterdi. Başörtülü kadınlar sevinmekten bir hal olmuşlardır herhalde...

Neyse, bizim kafamız basmıyor olabilir bütün bu hesaplara... Belli ki, partilerimizin "seçici kurulları" ince eleyip sık dokumuşlar... O kadar ince elenmiş ve sık dokunmuş ki, mübarek listelerin arkasından toplumu görmek neredeyse imkânsız... Siz hayrını görün müstakbel koltuklarınızın; biz de Kuzguncuklularla birlikte biraz ders çalışırız.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlerden nefret, kendimizden nefret ya da 24 Nisan

Ferhat Kentel 23.04.2011

Geçen hafta, darbeciliğin bir süreliğine de olsa etkisiz görünmesinden rehavete kapılarak, **normal bir ülkede yaşadığım izlenimine kapılıp** siyasal partilerin seçimler öncesinde oluşturdukları milletvekili aday listelerine dönük bir yazı yazmıştım. Ama memlekette **kendilerine gözetleme kulesi rolü vehmetmiş şahsiyetlerden oluşan ve darbeciliğin kalelerinden olan bir kurul**, "normal" olmaya çalışan yani seçimlere falan katılıp ülke siyasetinde rol oynamaya çalışan yani kopmamak için oyuna dâhil olmaya çalışan BDP'nin adaylarına veto koydu, normalliği bozup, bizi uçurumun kenarına kadar getirdi.

Niyetleri muhtemelen basitçe BDP'yi engellemek değildi. **Yaptıkları "hukuk görünümlü" uygulama**, savaşçı ve darbeci zihniyet tarafından şimdiye kadar sahnelenen Diyarbakır Cezaevi'ndeki işkenceler, faili meçhul cinayetler, TMK'dan mağdur edilmiş çocuklar, köylerin boşaltılması, aşağılama ve hakaret gibi sayısız eylemden bağımsız değildi. Bu eylem de siyaset yapmaya çalışan BDP'yi ve tabanını, darbeciliğin ihtiyaç duyduğu bir "öteki" ya da "düşman" kutup olarak inşa etme çabasının bir parçasıydı.

Ama bu sefer de, gene beceremediler. Gencecik bir insanın hayatını kaybetmesine neden olup, geri çekildiler. BDP ve tabanı ve de çok daha geniş bir düzeye yayılan demokrasi güçleri farklı tonlarda da olsa, **YSK'nın kişiliğinde tezahür eden darbeciliğe karşı, "siyaseti" dayattılar.** Muhtemelen birtakım provokatörler tarafından gayet "rasyonel" olarak hesaplanıp sergilenen şiddet performansı bir kenara bırakılırsa, sokaklara taşan (ve provokatörlerin de beslendiği) "irrasyonel" öfke ve şiddet patlamalarında bile görüldüğü gibi, **Kürtler, "Eeh ama! Yeter artık! Hadi bize eyvallah!" demek yerine, inatla bu oyunun içinde kalma iradelerini bir kere daha gösterdiler.**

Darbeci zihniyet, şimdiye kadar, solculara, gayrimüslimlere, Müslüman dindarlara ve Kürtlere karşı nefret ortamı yaratarak, kutuplaşmayı arttırarak, içinden parçalar atarak, gerekirse bölerek, bu memleketin efendisi olarak seçkin-sınıfsal bir tahakkümü sürdürebilmek adına hiçbir ahlaki kıstas tanımadan elinden gelen her şeyi yaptı ve –Ergenekon, Balyoz mevzularında görüldüğü gibi- yapacağının da garantisini verdi. Ve Kürtler de, diğer nefret nesneleri gibi, ama hepsinden daha çok, bu "her şeye" rağmen, içerde durmak için direndiler...

Kürtlerin bu "içerde durma" çabasının çok iyi görülmesi gerekiyor. Bıçağın kemiğe dayanıp, daha da içlere doğru dalmaya başlamasıyla dağa çıkan, çıktığı için "terörist" damgasını yiyen; ovaya inmesine izin verilmeyen, indiği zaman ortaya çıkan sevince tahammül edilemeyen; sivil itaatsizlik eylemlerinde namaz kılmasına bile tahammül edilemeyen Kürtlerin sesini duymak ve dinlemekten ve –en azından- **bir tarafımızla BDP'li olmaktan başka çare yok.**

Kürtlerin Türklere ihtiyacı var mı? Muhtemelen vardır; herkesin herkese olduğu gibi... Ancak **kendini Türk hissedenlerin, Türkleşmiş olanların Kürtlere daha çok ihtiyacı var...**

Çünkü biz, “buralı” ve “makbul” olabilmek, yersizliğimizde yer bulabilmek, egemen zihniyet karşısında korkularımızdan ötürü aykırı düşmemek için köklerimizdeki göçmenliği, Ermeniliği, Yahudiliği, Rumluğu, Kürtlüğü, dönmeliği, Müslümanlığı, Aleviliği, gelenekleri ve gayrı modernliği bastırdık.

Biz “unuttuğumuz” için, ancak başkaları bizim kendi içimizde bastırdıklarımızı hatırlattıkları için ve **hatırlamaktan nefret ettiğimiz için ötekilerden nefret ediyoruz.** Bastırdıklarımızdan korkuyoruz ve başkaları bize kendi içimizde, geçmişimizde bastırdıklarımızı hatırlattıkça, bastırılmış olan bir yerlerden sızıp gün ışığına çıktıkça, **aslında kendimizden nefret ediyoruz.**

Bu memleketten nefretin kökünü kazımak ve artık doğru dürüst yaşamak için Kürtlere ihtiyacımız var. Ne kadar çok ehlileştirdiğimizi, neleri unutmak zorunda kaldığımızı hatırlamak için... “Makbul vatandaş” olabilmek adına, tornacı zihniyetin gayrı makbul ilan ettiği ve içimizde bastırdığımız parçalarımızı, anlam dünyalarımızı, geleneklerimizi, merhametimizi hatırlamak ve eksiklik duygumuzdan kurtulup kendimizi tamamlayabilmek, kendimizden nefret etmekten kurtulabilmek için Kürtlere ihtiyacımız var.

Unuttuklarımızı hatırlayıp, **içimizdeki nefretten kurtulmak ve kendimizle barışabilmek için Kürtlere ihtiyacımız var** çünkü onlar bize bütün unuttuklarımızı hatırlatırken, aslında insan olmayı hatırlatıyorlar.

Yarın 24 Nisan...

1915’te yaşadıkları büyük felaketin Ermenilere bıraktığı **96 yıllık matemın günü...** Şimdiye kadar unutuşun, ancak artık hatırlamanın günü... Ve ilahi bir tesadüf olarak, sadece Ermeniler için değil, **hepimiz için “dirilişi” müjdeleyen Surp Zadig yani Paskalya Yortusu’nun günü...** Aynı zamanda içinde bulunduğumuz günler bir başka bayramı, **Yahudilerin Pesah yani Hamursuz Bayramı’nı** sunuyor bize.

Bu acı hepimizin... ve dirilişimiz kutlu olsun!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derin huzursuzluğumuz

Ferhat Kentel 01.05.2011

“Ermeni meselesi”yle ben de çok geç tanışanlardanım. “Talim Terbiyeler”, beyin yıkamalarla “biz” dünyadan habersiz yaşarken, bu topraklarda var olmaya çalışan bir avuç Ermeni bambaşka sessiz bir hikâyenin içindeydiler.

Onlardan yani komşularımdan değil ama Fransa’da duydum Ermenilerin bizim topraklardan nasıl yok edildiğini... Hem de bir Arjantinliden...

Tabii ki, ilk tepkim “Saçmalama, yok öyle bir şey!” demek oldu. Aynı, “**vatandaş Türkçe konuş!**” politikalarını öğrendiğimde yaptığım gibi... Sonra biraz merak edip iki satır okuyunca, pekâlâ insanlara Türkçenin nasıl dayatıldığını öğrendim. Dolmuşta yaşlı bir adamın Kürtçe konuştuğu için, araçtan indirildiğini duyduğumda, “Yok öyle bir şey!” tepkim darmadağın oldu. Küçük bir çocukken otobüste muhtemelen **Rumca ya da Ermenice konuşan insanlara nereden aldığımı bilmediğim bir bilgiyle nasıl öfkeyle baktığımı da hatırladım...**

Ortaokulda bir arkadaşım, dedesinin ona Ermenilerin nasıl kesildiğini masal gibi anlattığını anlatırdı. Bu “masalları” ve insanların parmaklarının kesilip nasıl yüzüklerinin alındığı, sonra derelerin nasıl kan aktığı gibi ayrıntıları hatırladım...

İlkokuldayken bizim mahallede Ermeni ve Rum arkadaşlarım vardı... Sonraları bu arkadaşlarım yavaş yavaş kayboldular. 1915’te başlayan temizlik çeşitli dozlarda sürekli olarak uygulandı; arkadaşlarım ve aileleri de terk ettiler memleketi... **Ve ben hiç düşünmedim onların neden, nasıl ve nereye gittiklerini...**

Oturduğumuz evlerin daha önce kime ait olduğunu hiç sorgulamadık. Emlakçilerin “**tarihî Rum evi**” diye reklamını yaparak sattıkları, yükselen seçkinlerimizin iştahla edinmeye çalıştığı evlerin hikâyesi hiç ilgilendirmedi bizi.

Yaşadığımız köylerde, kasabalarda evlerin, arazilerin, atölyelerin kaç nesil önce nasıl el değiştirdiğini, yeni sahiplerin nasıl zengin olduklarını da hiç düşünmedik.

Etrafımda olup bitenler, burnumun önünde yaşayan insanların hikâyesi uzun yıllar vicdanımı harekete geçiremedi. Etrafımda dünya kadar bağırان hikâye olmasına rağmen, ancak Fransa’da elin yabancısından duyduklarım ile yüzleşmek zorunda kaldım.

Derinden derine hafızalarımızı sürekli rahatsız eden bir şeyler var sanki...

Neden bir türlü bu memleketin insanları birbirleriyle barışamıyor? İşin içinde Ermeniler olmadığında bile neden kutuplardan yeni kutuplar yaratıyoruz? **Neden her vesileyle birbirinden bu kadar çok nefret edecek mevzu bulabiliyoruz?** Laiklik-İslamcılık; Türklük-Kürtlük; Alevilik-Sünnilik; modern-geleneksel; sahiller-İç Anadolu; Trabzon-Bizans; Galatasaray-Fenerbahçe; “Evet”-“Yetmez ama evet”-“Hayır”-“boykot”; Elazığ-Malatya, sizin mahalle-bizim mahalle, sizin aile-bizim aile, şu solculuk-bu solculuk, nefretin politikacıları...

Neden darbeler bu kadar kan dökerek gerçekleşti? Ve biz neden bu kadar sessiz kaldık, bizden başkalarını ezip geçtiği zaman o darbeler?

Bu işte bir anormallik yok mu?

Bu topraklarda yaşayan insanların sosyal kültürel dokularına geçmişle ilgili bir şeyler sıkışmış olmasın? Her dakika hissettiğimiz ama bir türlü kendimize bile itiraf edemediğimiz? **İnşa ettiğimiz Türklükle bir türlü barışamadığımız bir şey olmasın?** Safkan dediğimiz Türklüğün içine karışmış olan başka kanlardan utanmamız olmasın? Ezberletilen ve emredilen Türklükle uyuşmadığı için utandığımız? Kendi geçmişimizde saklı olan başkalarının anlaşılabilmesi için mi **vatan-millet-Türklük-bayrak-Atatürk-Müslümanlık** referanslarından yaptığımız derlemelere bu kadar sık başvuruyoruz? **Orta Asya’dakilere değil de, Erivan sokaklarında dolaşan insanlara benzememiz, saklamak ve saklanmak için bir gerekçe olmasın?** Ermenilere ve şimdilerde Kürtlere “hainler” derken, onların buralardan defolup gitmelerini söylerken acaba, onların zaten “biz”den önce de buralarda yaşadıklarını unutmak için mi? Ya da Orta-Asya’dan gelip burada

Ermenilerin, Rumların içinde erimiş olanların **“geldik ve fethettik” diliyle birlikte “sonradan geldik” fikrini birarada yaşamasının imkânsızlığı sorun olmasın?**

Genelkurmay arşivlerini, Tapu Kadastro kayıtlarını neden bu kadar kıskançlıkla sakladığımızın bir sebebi de saklanacak çok şeyimiz olmasından kaynaklanıyor olmasın? Osmanlıca'yı bilmiyor olmamız, tarihle tüm bağlantımızın kesilmesi acaba yeni bir ulus yaratırken her şeyi unutmak için olmasın?

Ama biz dediğimiz şey ne acaba? Saf bir şey mi? Saf olmadığımızı fark etmekten bu kadar çok mu korkuyoruz? Neden “biz”i bu kadar çok korumaya çalışıyoruz? **Eğer “biz”in içi zaten karmaşık bir şeyse? “Biz” diye inşa edilen şey aslında acıklı bir kompozisyon ise? Oradan oraya savrulmuş insanların iç içe geçişlerle ortaya çıkan haliyle neden bu savunma?** “Biz yapmadık.. Onlar yaptı...” diye ısrar ederken bahsedilen “biz” kim, “onlar” kim?

Yoksa ihtiyacımız olan şey bizzat “onlar” kategorisi mi? **Nefret ettiğimiz insanlar “onlar” kategorisine sokulmuş “bizden” birileri olmasın?**

Eğer bu topraklardan kovulmuş, silinmiş insanların “biz” olduğumuzu iki saniyeliğine düşünebilsek, belki komplekslerimizden ve bu topraklardaki lanetten de kurtulabileceğiz.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Modernizm hastalığı ya da Geronimo’yu öldürmek

Ferhat Kentel 07.05.2011

Bin Ladin’i öldürmeden önce de ona kod olarak beyazlara karşı son savaşı veren **“son Apaçi” Geronimo’nun** adını taktılar. Yani bBin Ladin’i değil, **bir kere daha Geronimo’yu öldürdüler**. Bir ölüm olayını, adeta bir zafer gibi, Hollywood filmlerinin sonunda olduğu gibi, heyecanla ve sevinçle, adeta orgazm olarak izledi uysallaşmış bedenler.

Beyaz adam, üzerinde binyıllardır Navajoların, Siyuların, Apaçilerin, Azteklerin, Mayaların yaşadığı uçsuz bucaksız toprakları “keşfettiğini” ilan etti önce... Fethedip talan ettiği kıtaya ad verdi; “Amerika” dedi o topraklara... Sanki o kıtada yaşayan insanlar ondan bir ad koymasını istemişler gibi...

Bitmez tükenmez bir arsızlıkla, ilerleme, medeniyet, modernleşme kılıflarıyla hem insanları hem de o insanların gözleri gibi korudukları kutsal doğalarını ve topraklarını yağmaladı. Zenginleşme, kâr, sömürü arzularını “ilerleme”, “gelişme” cilasının arkasına sakladı.

Beyaz adam ve arkasına aldığı ordular, ehlileşmiş kiliseler, şirketler insanları tükettiler; insanları tüketirken, kâinatın merkezi oldukları kibriyle doğa üzerinde de her türlü tasarruf hakkını kendilerinde gördüler.

Beyaz adam, dünyanın dört bir yanında “keşfettiği” ve fethettiği topraklardan ve insanlardan devşirdiği güçle, aynı toprakları ve insanları esir etti ilerlemenin kaçınılmaz olduğu fikrine... **Onunla birlikte beyazlaştık. Kendi topraklarımıza “beyaz” bakmaya başladık;** insanlara, çocuklara, ovalara, dağlara ve sulara her türlü hakkı kendimizde görerek yular taktık, mengenelere soktuk. **Kara tahtalarla, “hazır ol!” komutlarıyla, beton ağlarla ördük kafalarımızı, yuvalarımızı ve yurtlarımızı dört baştan...**

Bu işi en iyi becerebilenler, en çok beyazlaşanlar, sermayelerine sermaye katabilmek için, önlerinde engel olabilecek siyah, esmer ya da yeşil kalan hiçbir şeye tahammül edemediler; **acımasız ve kibirli iktidar dilleriyle “mutlak olanı öğreten adamlar” oldular; sermaye ve güç hırslarını gizleyebilmek için ilerlemenin havarisi kesildiler.**

O kadar çok kendilerine güvendiler ki, kendilerine o kadar çok güç ve akıl vehmettiler ki, her şeyi “yaratma” kudretini de kendilerinde gördüler.

“Millet” yarattılar; “insan” yarattılar, “doğa”, “din”... ne varsa “yarattılar” ya da yarattıklarını zannettiler. Yaratırken, yıktılar. **İnsanların bedenlerini, hafızalarını, dillerini, dinlerini, geleneklerini, doğayla uyumlarını yıktılar.**

Ve yıkmaya devam ediyorlar... Doğaya değil, kendilerine uyumlu bedenleri uysal bedenleri yaratmak için yıkıyorlar, yasaklıyorlar.

Ama bir şeyin farkında değiller. Bir “millet yaratırken” kullanılan yöntemlerin ne tür sonuçlar yaratacağını hiçbir zaman bilemezsiniz. **Ancak, sonradan beyazlaşanlar da hiç ders almıyorlar.** Modernizm hastalığına tutulup, ehliileştirmek için bir önceki nesil beyazların mağaralara kapatıp gazla yaktıkları, köylerini basıp çırılçıplak soydukları, anadillerini konuşmalarını yasakladıkları, din-iman dedikleri için idam sehпасına gönderdikleri insanların çocuklarının nasıl delirme raddesine geldiklerini göremiyorlar.

Çünkü “öngörüler” sadece “ilerleme” dedikleri ezberin arkasında sırtan ve ellerini ovuşturan **sermayenin öngörüsü** kadar... Çılgın kanal projesine **“elbette ki inşaat sektörüne de giderek daralmakta olan İstanbul’da yeni lokasyon açmış olacak”** ya da “bizim gibi konut üretimi alanında faaliyet gösteren kuruluşlar açısından iyi bir gelişme olabilir”; **“Bu projede bize de görev verilirse elimizden geleni yaparız”** diye hevesle bakan müteahhitlerin öngörüsü kadar... **Yani “yeni lokasyon”, yeni inşaat, yeni para...**

15 milyonluk İstanbul’a yeni bir 15 milyon daha... Yeni 15 milyon için yeni beton tarlaları... 70 milyonluk milletin yarısının doldurulduğu bir şehir... 15 milyona **“lokasyon”** açmak için yok edilecek olan yeşil alan... havamız, suyumuz... Ya da Başbakan’la birlikte, **“Hem bir mimar hem de bir İstanbul âşığı olarak kanal projesini tamamen destekliyorum”** diyen; nasıl oluyorsa, nesine âşık, hem “âşık” olup hem de façasını bozmak için elinden geleni yapmaya niyetlenen mimarın “öngörebildiği” bir şehir... **“Âşık” olduğu karısının saçını başını beğenmeyip, habire dayak sopa değiştirmeye çalışan “âşık” koca misali!..**

Modernizm hastalığına tutulup, sağa sola gökdelenleri, üçüncü köprüyü dikip, sonra dördüncü ve beşinci köprünün sırasını beklerken ya da Allah’ın coğrafyasını, kıtasını ortasından adeta bıçakla kesip, kanatarak “ben yaparım ve olur” derken yaratacağınız başka sonuçları bilemezsiniz...

Beyazların, modernizm hastalığına tutulup, Apaçileri, Müslümanları ya da Kürtleri zorla yola getirmek için şimdiye kadar uyguladıkları bütün yöntemlerin bugün yarattığı sonuçları önceden bilemedikleri gibi...

Ama şu kesin: **Allah’ın ormanına, toprağına denizi yaran Musa gibi girme niyetinin taşıdığı kibir bizi biraz daha beyazlatacak ve Geronimo bir kere daha ölecek...** O zaman, “değerlerimizi yitiriyoruz, ahlak mahlak kalmadı bu yeni nesillerde” demek pek fayda sağlamayacak...

Çerkesler ve 'yer' edinmek

Ferhat Kentel 14.05.2011

Geçtiğimiz günlerde "Demokrasi İçin Çerkes Girişimi"nin (DİÇEG) düzenlediği bir toplantı, **insanın "yer" ile ilişkisi** hakkında benim için ders doluydu.

Birtakım "yerler" ile ilişkimiz çok şey anlatıyor. Kendimize dair sürekli bir yer edinmeye çalışıyoruz... Kafamızı sokacak bir ev, evde **kendimize ait bir yerimiz** olsun istiyoruz. Evimizi, odamızı süslüyoruz; kendimize dair işaretler, hatıralar serpiştiriyoruz sağa sola; **"tanıdık" yapmak istiyoruz yaşadığımız yeri** ve de kullandığımız mekânları... Biraz olsun "ben" diyebilmek için... Bu "ben" in dağılmaması, kaybolmaması, "yer" ini bilmesi için bir "düzen" kurmaya çalışıyoruz; kitapları, CD'leri alanlarına, konularına göre ayırıp ilgili raflara, bardakları bir tarafa, tabakları başka bir tarafa diziyoruz.

Hem bütün biricikliğimizle kendimiz olmak istiyoruz hem de benzerliklerimizi paylaştıklarımızla birlikte olmak, "biz" olmak istiyoruz.

Tekil insanlar olarak sürdürdüğümüz bitmez tükenmez yer inşa çabası, "bizim" için de sürüyor. **Aynı dili, inancı, kültürü, dertleri, hafızayı paylaşan topluluklar da kendilerine dair, fiziksel ya da sembollerle dolu bir "yer" yapıyorlar.** Yaşadığımız sokak, köy, şehir bizim anlam dünyamızı kurmada ilk referanslarımız oluyor. Ama o "yer" aynı zamanda âdetlerle, geleneklerle, bazen basit, bazen karmakarışık ve ayrıntılı ritüellerle birlikte bir bütün haline geliyor.

Yer değiştirdiğimiz her seferinde bocalamamız da bu yüzden. Bizim için anlamlı işaretleri kaybediyoruz. **Geride bıraktığımız ve bir daha geri dönemeyeceğimiz evler, sokaklar, bir zamanlar "içinde yaşadığımız" çocukluğumuz ve gençliğimiz özlem ve nostalji konumuz haline geliyor.** Yeniden bir yer ve onun işaretlerini kurup içselleştirinceye, yeni yerimizi "bize dair" bir hale getirinceye kadar...

Modern ulus-devletler de işte bu bitmez tükenmez yersizleşme ve yeniden yerleşme çabalarıyla dolu ve hiçbirimiz bundan muaf değiliz. Baskı ve zulümle, veya çaresizlik içinde isyan ederek ya da öğrenilmiş ve kamçılanan bir duygu eşliğinde yeniye duyduğumuz arzuyla yer değiştiriyoruz, yerimizden ediliyoruz.

Bu devletler, yerlerinden edilmiş ve yeni yerlerini hiçbir zaman tam olarak "yer" edinememiş insanlar cehennemi adeta... Sovyet totalitarizminin sürdüğü ve uçsuz bucaksız Sibiry topraklarında kaybolmuş **Kırım ve Ahıska Türkleri**; Fransa'nın sömürgelerinden söktüğü ve büyük şehirlerin banliyölerinde öfkeyi dil haline getiren **Araplar**; İttihat Terakki'nin "tehcire" tâbi tuttuğu, soyları Anadolu'da neredeyse tükenen ve yaslarına saygı duyulmasını bekleyen **Türkiyeli Ermeniler**, hayatlarının anlamı 1915'e sıkışmış olan **diasporadaki Ermeniler**; köklerini kurutmak için Nazi Almanyası'nın her türlü "bilimsel tekniğe" başvurduğu **Yahudiler** ve onların kurduğu İsrail devletinin yerlerinden ettiği **Filistinliler**; Ermenistan devletinin Hocalı katliamından kurtulabilen **Azeri "kaçkınlar"**; "vatan-millet" kalkanının arkasına saklanan T.C. devletinin savaş lordları tarafından köyleri zorla boşaltılıp, dağları ya da büyük şehirleri ev yapan **Kürtler** ve daha niceleri acılar ve travmalar içinde yerlerini aramaya devam ediyorlar.

Zulümle yerlerini kaybeden toplulukların yeni yerlerini, içinde oturmaya çalıştıkları kimlikleri inşa etmeleri ve huzurla yaşamaları hiç kolay değil. Topluluk içindeki bireylerin, grupların yeni yerlerini ev yapma çabasında bazen, geçmiş, folklorik bir süsten öteye gitmeyebiliyor. Veya **siyasal asimilasyonun altında topluluk kültürel bir cemaat** özelliği üretebiliyor. Ya da onları yerlerinden edenlere duyulan öfke, yeni yerleşilen yere mutlak bir asimilasyonu getirebiliyor ve **asimilasyonist dilin tahammül edemediği her türlü farklılık talebi** bu kesimlerin öfkesine maruz kalabiliyor.

Mesela Türkiye'ye göç eden bir Bulgaristan ya da Makedonya Türk'ü ya da daha da bariz olarak, Çin devletinin zulmünden kurtulup Türkiye'ye gelen Uygur kökenli bir Türkiye vatandaşı, onlara kucak açan bu "kutsal" devlete karşı Kürtlerin isyan etmelerine tahammül edemeyebiliyor.

İnsanlar kaybettikleri topraklara bir daha geri dönememe duygusunu ağır bir şekilde yaşıyorlar. Ve **kendilerine yer edinirken, bu yeni yeri de kaybetme korkusuyla, o yere sonuna kadar –o yerin yarattığı haksızlıklara rağmen- her şeyiyle sahip çıkmaya yönelmeleri anlaşılabilir bir şey**. Ancak, terk edilen ülkelerdeki haksızlıklara dair tecrübenin başkaları için de geçerli olabileceğini görmemek daha zor anlaşılıyor. Adeta geçmişteki tecrübe sadece kendi "yer"ini kurmak için işlevselleşiyor; **"biz"i kuran bu tür bir yerin başkaları için de geçerli olabileceği fikri reddediliyor**.

Bu, bir tür çaresizlik hâli aslında. Ancak hem **21 Mayıs 1864'te uğradıkları "Çerkes sürgünü"** ile ve bu topraklarda Osmanlı tarafından sağa sola serpiştirilmiş olmakla beslenen hafızalarıyla kendilerine dair bir yere sahip çıkan, hem de **"Demokratik devlet Güneş gibidir, ışığını verirken çiçek ayırmaz"** diyerek devletten herkesin hafızası ve dili için saygı talep eden DİÇEG vasıtasıyla bu çaresizliğin kader olmadığını görmek mümkün.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kolektif özne

Ferhat Kentel 21.05.2011

Bugünlerde (18-21 Mayıs) İstanbul'da **Devrimci Sosyalist İşçi Partisi** (DSİP)'nin düzenlediği **"Devrim Özgürleştirir"** ana temalı **Marksizm Günleri** var.

"Soykırım", "Cumhuriyet", "Kürt sorunu", "Paris Komünü", "Stalinizm, Kemalizm ve sol", "LGBTT hareketi", "muhafazakarlık", "kadına yönelik şiddet", "1936: altüst oluşlar yılı", "Marks'ın devrimci fikirleri", "siyasette gençlik", "ırkçılık", "kapitalizm sonrası yas?am", "Ergenekon", "işçi sınıfı ve kimlik politikaları", "emperyalizm", "G8", "Ortadoğ'u'da devrimci dönem", "kapitalizm, kriz ve Marksizm" ve "SSCB" gibi **geçmişe, şimdiki zamana ve geleceğe dönük geniş bir yelpazede tartışmaların** yapıldığı bir faaliyet bu.

Sadece Marksistlerce ya da sadece Marksist bakış açısına göre değil, daha geniş bir perspektiften sunuşların yapıldığı bu toplantı Türkiye'de demokrasi mücadelesinin nasıl bir yol izleyebileceğine dair çok önemli fikirler veriyor.

Bir bakıma bütün bu tartışmalar **yapıların, kavramların, doğru bildiklerimizin "altüst" olduğu, yeni toplumsal hareketlerin, yeni ifade tarzlarının ve yeni değerlerin yükseldiği bir dünyayı** yeniden düşünmemizin izlerini taşıyor.

Sanayi toplumu, kapitalizm, ulus-devletler gibi farklı veçhelere (ya da bileşenlere) sahip klasik “modern” dünyada başka bir dünya arzulayan toplumsal güçlerin en önemli referansı **“işçi sınıfı”** hareketiydi. Bu normaldi çünkü içinde yaşanan paradigma “akıl” ve “ilerleme” esasına dayalıydı ve bunu ideolojisinin vitrinine yapıştırmış kapitalist sınıfların, rızasını aldığı, çok çeşitli iktidar teknolojileriyle ikna edip yedeğine aldığı diğer sınıflarla birlikte kurduğu hegemonyaya karşı verilecek mücadelenin de “modern” bir dille olmaktan başka çaresi yoktu. **Aynı “tarihselliği” paylaşan işçi sınıfı ve ideolojisi modernliğin içinden konuştu; bu ideoloji burjuvaziye kıyasla daha “akılcı” ve “ilerici” olduğunu anlatmaya çalıştı.** İşçi sınıfının mücadelesi de burjuvazinin hegemonyasına karşı bir hegemonya mücadelesinde düzene itiraz eden başka sınıfları yanına çekti.

Ancak, bu yazının hacmini çok fazla aşacak olan çeşitli sebepleri bir kenara bırakacak olursak, bütün bileşenleriyle birlikte modernliğin krize girdiği bu dönemde **“sınıf kimliği” ya da “sınıf mücadelesi” yerini “kültürel kimlikler” için verilen mücadeleye bıraktı.**

Yani ortaya ilginç bir durum çıktı: sanki bir dönem kapanmış, başka bir dönem başlamıştı; sanki “kültürel kimliklerin olmadığı” bir dönemden “sınıf kimliğinin olmadığı” bir döneme geçmiştik. Oysa çok basit bir akıl yürütmeye ve tarihsel sosyolojinin araçlarını kullanarak, şunu söyleyebiliriz ki, bir zamanlar işçi sınıfı mücadelesi verenler nasıl aynı zamanda Müslüman, Hristiyan, Alevi ya da Kürt vb. idilerse, şimdi Kürt kimliği ya da başörtüsü için mücadele edenler de benzer şekilde işçi sınıfına ait olabiliyorlar. Başka bir ifadeyle, **ne işçi sınıfı bitti; ne de kültürel kimlikler yeni zamanlarda ortaya çıktı.**

Sınıf kimliği ya da kültürel kimlik bizi anlatan sadece iki durum; iki farklı varoluş hali... Ve insanı sadece bu iki durumla ve bu durumları soyutlayan iki kavramla anlatmamız mümkün değil; bu iki durumu bir arada düşünmek ve üzerine varoluşumuza dair yeni bir “kimlik” inşa etmek meselesiyle karşı karşıyayız. İnsan olarak, çok farklı özelliklere sahibiz; bir bakıma **çok daha “bütünü”**. Bir insanı ne sadece sınıfsal aidiyetle, ne de kültürel kimlikle anlatmamız mümkün. Ve **bu bütünlüğümüzü ne tek başımıza birey olarak, ne de bir yönümüzle ait olduğumuz topluluk kimliğiyle anlatmamız mümkün.**

Bir bakıma “puzzle” (yapboz tablosu) gibiyiz ve kendimizi anlatabilmemiz için başkalarına da ihtiyacımız var. Kendi sınırlı aklımız, çıkarlarımız, mağduriyetlerimiz ve vicdanımızla ancak yapboz tablosunun bir parçasını anlatabiliriz. Yani **kapasitemiz sınırlı ve kapasitemizi yükseltebilmek, hayatımızın ve anlamımızın tablodaki diğer parçalarla tamamlandığının farkına varabilmekten geçiyor.**

Mücadele eden hiçbir özne, hiçbir toplumsal hareket bu tablonun tamamını anlatamaz; her yere hâkim olan, her yere içkin bir “Tanrı” olma imkanına sahip değiliz. **Bizi anlamlı kılacak mücadele ancak bizi tamamlayanlarla birlikte “kolektif özne” olabilmekten geçiyor.**

Her yere sinmiş olan, insanı ve doğayı sadece bir hammadde ya da köle mantığıyla gören kapitalizmin, sömürünün, ataerkil zihniyetin iktidarına karşı mücadele etmek direnişi de benzer bir mantıkla ele almaktan geçiyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mladiçlerin kaçamadığı...

Sevinç Özgüner ismini çok fazla bilen yoktur. Ben de bilmezdim bundan 5-10 sene öncesine kadar. Arkadaşım Deniz Spatar anlatmıştı Sevinç teyzesinin hikâyesini. 70'lerin ikinci yarısında asker-sivil darbecilerin, Gladio, Kontrgerilla, Ergenekon ya da her ne haltsa ve onların tetikçiliğini yapan faşistler öldürmüştü Türkiye İşçi Partisi üyesi Sevinç Özgüner'i... Bundan tam 31 yıl önce, 23 Mayıs 1980'de... Onlarcasını, yüzlercesini öldürdükleri gibi...

Tanımadığımız birilerini, sonra tekrar birilerini öldürdükleri zaman, üzüntünüz, öfkeniz her seferinde biraz daha katlanıyor. Ama tanıdığınız ya da kendisi hakkında anlatılanlarla neredeyse tanımış gibi olduğunuz bir insan söz konusu olduğu zaman, çok daha fazlası oluyor; derinizde hissediyorsunuz onu. **İsimsiz rakamlarla çoğalan, giderek istatistiğe dönüşen ve bu yüzden görünmez olan vahşet ete kemiğe bürünüyor.** Siyasal, ideolojik ya da sosyolojik içerikli bir anlatı, gerçek insan hikâyesine dönüşüyor ve suratınızın orta yerine çarpıyor. Ve duymamış gibi yapma ihtimaliniz kalmıyor...

Birkaç gün önce *Bianet*'te, Sevinç Özgüner'in kızı Alev Özgüner'in adalet için dönemin asker ve sivil sorumlularının nasıl peşini bırakmadığına, olayı yeniden yargıya taşıdığına dair haberi okudum.

Sevinç Özgüner bütün aileyi travmaya uğratan bir vahşetle öldürülmüştü... Özgüner bir hekimdi ve sosyalisti; o dönemde birçok sosyalist, demokrat insan gibi hedefi ve sürekli tehdit altındaydı. Önce Eylül 1978'de aracını yaktılar. Sonra 18 Mayıs 1980'de Mecidiyeköy'de, üçüncü kattaki evinin kilidini kırıp içeri girdiler. Türk Tabipleri Birliği İstanbul Valiliği'ne başvurup, üyesi için koruma istedi. Burnundan kıl aldırmayan devletimiz, bir kılını bile kıpırdatmadı. **Sonunda Sevinç teyzeyi, 23 Mayıs 1980 gecesi saat 3:00'te, şehrin göbeğindeki evinde, gene kapısını kırıp içeri girenler öldürdüler.**

Ve Deniz'in anlattıkları gözümde canlandı. Önce, aylar boyunca korku salmışlar, sonra da eylemlerini gerçekleştirmişlerdi. **Adeta parçalamışlardı Sevinç teyzeyi... Her yeri kan deryasına çevirerek...** Daha sonra **Hrant'ın katlinde, Zirve Yayınevi katliamında** gördüğümüz gibi...

Alev Özgüner annesinin katlinde sorumluluğu olan dönemin askerî yetkililerinin yani **Kenan Evren, Nurettin Ersin, Tahsin Şahinkaya, Nejat Tümer, Sedat Celasun** tayfasının ve darbeye karşı görevlerini yerine getirmeyen, darbe rejiminin emir ve talimatlarına uyan diğer bakan, asker ve sivil bürokratların **"kasten insan öldürmek", "cinayet suçuna iştirak"** etmekten ve **"İnsanlığa Karşı Suç"** işlemekten ötürü cezalandırılmasını talep ediyor.

Aynı 27.5.1995 tarihinden bu yana **"Kayıpların akıbeti açıklansın, sorumluları yargılsın"** talebiyle Galatasaray Meydanı'nda biraraya gelen **Cumartesi Anneleri** gibi... Bugün, 28 Mayıs 2011 Cumartesi ve Cumartesi Anneleri adalet arayışlarında, sivil direnişlerinde 16. yılı geride bırakıyorlar.

Onlar da vazgeçmiyorlar; çünkü onlar için kaybettikleri yakınları "rakam" değil, "istatistik" değil, ideolojik ya da siyasal bir gerçeğin anlatısının parçası değil... Uzaktan değil; buradan, göğsün ortasından geçen bir hikâye... Dibine kadar somut gerçek... Her hatırlanışta, her anılışta insanın kanının çekilmesine neden olan bir gerçek... Elle tutarcasına... Ellerini yakarcasına...

Sevinç Özgüner'i, Cumartesi Annelerinin yakınlarını acımasızca öldürenlerin kuşkusuz o öldürdükleri insanları **fiilen yok etmek** gibi bir dertleri vardı. Ama daha da büyük dertleri, öldürülenlerin yakınlarına ve ait oldukları kimliğe mümkün olarak **en büyük korkuyu ve travmayı zerk etmekte.**

Evet, korku yaratıyorlar... En korkunç sahneler şahit olan çocukların dilleri tutuluyor; yıllarca konuşamıyorlar... Ama katillerin gene de beceremedikleri bir şey kalıyor...

Bu yazıya oturmadan önce bir haber adeta bir tevafuk eseri olarak gündeme girdi: Bosna iç savaşı sırasında Srebrenitsa başta olmak üzere sayısız katliamı gerçekleştiren, **Sırların adı kasaplıkla özdeşleşen komutanı Ratko Mladić tutuklandı...**

Bir şey ifade ediyor, değil mi?

* * *

Geçen hafta bu köşeye sığdırabilme paniğiyle, tamamen yanlış anlaşılabilir bir şekilde bitirmişim yazımı: "Her yere sinmiş olan, insanı ve doğayı sadece bir hammadde ya da köle mantığıyla gören kapitalizmin, sömürünün, ataerkil zihniyetin iktidarına karşı mücadele etmek direnişi de benzer bir mantıkla ele almaktan geçiyor" diye yazmışım... **Tabii ki direniş, "kapitalizmin mantığına benzer" bir şekilde olmayacak;** ama kapitalizmin her alanda, iç içe geçmiş farklı kollardan (gücün dili, emek sömürüsü, ataerkillik, militarizm, milliyetçilik, doğal çevrenin dibine kadar sömürülmesi vb.) sağladığı tahakküme karşı, gene bütün bu alanlarda, **hayatın her alanında gösterilecek bir direnişin gerekliliğinden** bahsetmeye çalışıyordum. Bu topyekûn direniş de ancak kendi dertlerimizin ötesindeki, bize değmiyormuş gibi görünenlerin dertlerini, **"gerçek hikâyelerini"** duymakla ve **kapitalizmin total diline karşı, "sözü toptan ele geçirmek"**le mümkün olacak.

Kusura bakmayın.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karmaşıklığın gerçekliği...

Ferhat Kentel 04.06.2011

Meydanlarda tahammül edilmez bir düzeysizlik hüküm sürüyor. **Seçime katılan hiçbir parti barış vadedmiyor. Daha doğrusu, bütün partiler "kendi" barışlarından başka bir barış olmadığını şu veya bu tonla dillendiriyor.**

Tabii, sadece kendi barışını vadeden partiler derken, **iki partiyi istisna tutuyorum.** Birincisi **HAS Parti...** Numan Kurtulmuş'un liderliğindeki bu parti Türkiye siyasal kültüründe gerçekten demokratik bir üslubun temellerini atıyor. Ne var ki, kopan gürültü patırtı arasında ve gerilime sıkışmış bir kamuoyu ve medya ortamında HAS Parti'nin faziletli sesi yetmiyor. Öte yandan, **MHP'den** de söz etmiyorum. Bu parti ile barış kelimesi yan yana gelemiyor bile.

CHP (esas olarak Kılıçdaroğlu) ise adeta, kabızlıktan kurtulup, zincirlerinden boşalmış bir boşalma halinde **"her şeyi söyleyen" bir parti** görünümünde. Bu "her şey" arasında benim gibi bir sürü insanın "Hah tamam! Ben de tam bunu söylemek istiyordum" diyebileceği tesbitler ve çözümler var. Sanki Kılıçdaroğlu –miting meydanlarında bazen kendi sözlerinin de şehvetine kapılıp- aklına gelen her şeyi söylüyor ama o söylenen her şey arasına bol miktarda klasik bir **devlet partisi olarak CHP** de sırtıyor. Kuşkusuz CHP'nin "yeni" vaatleri vasıtasıyla, Türkiye'de dile gelmesi çeşitli baskılara ve acılara neden olmuş olan meseleler –mesela **Anayasa'nın "değiştirilemez maddelerinin" değiştirilemez olmadığı, demokratik özerklik, siyasal af-** bir kere daha gündeme geliyor, **meşruiyet** kazanıyor.

CHP, iktidara gelse de gelmesede, ya da muhalefette kalıp bu talepler doğrultusunda ısrarcı olsa da olmasa da, her halükârda **ettiği sözler Türkiye'nin siyasal kültüründe yerini alacak; bu sözler artık "CHP tarafından bile söylenmiş" olacak**. Bu sayede içinde bulunduğumuz siyasal jargondan daha ileri taleplerin dile gelebildiği, yeni anlamların üretilebildiği bir yere geçmiş olacağız.

Fakat, benim için esas dert olan mesele AK Parti ve BDP arasında cereyan ediyor... Öncelikle bu iki parti Türkiye'nin 100 yıldır yaşadığı, torna ve cendere tezgâhına dönüşmüş, çağdaşlaşma adı altında otoriter modernleşmeye karşı, zihinlerimizdeki ezberleri yıkan **gerçek toplumsal hareketleri temsil ediyor. Bir tarafıyla laiklik, diğer tarafıyla ise Türklük adı altında toplumu tarihinden, insanı bütünlüğünden koparan kurgusal bir hayale karşı yeniden düşünmemizi sağlayan hareketlerin bugünkü partileri bunlar...**

Ve ne kadar ilginçtir ki, bu iki parti şu anda birbirlerine savaş açmış durumdalar... **Karşılıklı olarak birbirlerini "kuruyorlar"**. İktidara geldiğinden beri, daha önce reel siyaset dünyasında Kürtlüğe ilişkin adımları atan **AKP, Erdoğan vasıtasıyla, meydanlarda, kendi zihniyetine uymayan bir Kürtlüğü temsil eden BDP'ye karşı, 100 yıllık kibirli dilin zamane versiyonlarıyla siyaset yapıyor. BDP ise, şimdiye kadar çekilen acıların, gerçek kaynağına bakmak yerine, verdiği mücadelede AKP'yi hedef haline getirmiş durumda...**

Tabii ki, şunun farkındayım: **bu iki parti eşit konumda değiller**. AKP Türkiye'deki vesayetçi yapıda önemli gedikler açmış ve **yükselen yeni toplumsal sınıfların göreceli olarak "başarmış", "iktidar" kelimesiyle özdeşleşmiş bir partisi...** BDP ise, özellikle AKP'nin seçim dönemine girdiğimizden beri devlet diliyle örtüşen politikaları karşısında artık **gerçek bir özgürlük isteyen ve bütünlüğü içinde insan yerine konulmak isteyen bir ruh halinin haklı taleplerini dile getiren bir parti.**

Dolayısıyla bu asimetrik ilişki içinde, ilk elde, "duygularım" BDP'nin ve daha da önemlisi tabanının yüzyıllık asimilasyon, inkâr ve baskı politikaları karşısında yükselttiği sese daha da fazla destek vermeyi gerektiriyor...

Ancak basit bir "ikili dil" üzerine kurulu söylemlere karşılık, daha da karmaşık bir durum söz konusu.

Aynı anda hem demokratik kanalların açılmasında çok önemli bir rol oynayan ve tabanındaki potansiyel ve beklentiler düşünüldüğünde bundan sonra da aynı rolü oynamaktan başka çaresi olmayan ve alternatifinde CHP-MHP gibi bir kâbus senaryosu bulunan, hem çok önem verdiği "ahlaklı" bir toplumun dibine kibrit suyu döken **modernist çılgınlıkta ve neo-liberal söylemde sınır tanımayan bir AKP...**

Ya da iktidarı boyunca geçen yüzyılın kalıplarını yıkan ve alternatif bir modernleşmenin yolunu açan bir partiyle aslında benzer bir mücadele vermesine rağmen, eleştiriden öte geçip, **hedefi AKP'de tekleştiren, CHP'ye miting desteği veren bir BDP...**

Ve **bu karmaşıklığın asıl gerçek olduğunu dile getirmeye çalışıyorum.**

Ve demokrasi yetmiyor benim kafamdaki karmaşıklığı yansıtmaya; benim kendimi "tek" bir yerde anlatmaya...

Aklın ve mantığın devre dışı kaldığı bir zaman diliminde kendi hesabıma duygularımı (belki de mantığımı) devreye sokmaktan ve kendimi ben de "tek"e indirgemekten başka çare göremiyorum.

Oyum BDP'ye ama tek bir yere sıkışamayacağıma dair notumu düşerek, yani referandumda yaptığım

gibi, “yetmez ama evet” diyerek...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şimdiki zaman – uzun zaman

Ferhat Kentel 11.06.2011

Geçen hafta yazmaya çalıştım seçimlerle ilgili derdimi. Özellikle “**şimdiki zaman**”da yani “kısa dönem”de süren “reel siyaset” düzeyinde süren düzeysizlikleri de not ederek, büyük bir karmaşa içinde, “benim” kafamda varabildiğim sonucun, (oy vereceğim İstanbul 1. Bölgede **AKP’den 16. sırada Bilal Macit gibi gencecik bir demokrat** olmasına rağmen) BDP’ye oy vermek olduğunu yazdım. Biraz daha açarak devam edeyim.

Öncelikle, verdiğimiz “bir” oydan bahsediyoruz ve bu verilecek oy tabii ki çok önemli sonuçlar doğuracak olmasına rağmen, bizi cennete ya da cehenneme götürmeyecek. Ya da nereye götüreceği hakkında “**tanrıcılık**” oynamanın ya da “**her şeyi bilen modernist öngörülerimiz**” eşliğinde ahkâm kesmenin bir âlemi yok.

İktidar dili tam da “biz” ve “başkalarını” siyah ve beyaz olarak ikiye ayırmakta güç buluyor. Şimdiye kadar bu memlekette bu tuzağa düşmeyen muhalif hareket kalmadı. **Dünyayı Sarsan 10 Gün** adlı kitabında **John Reed**’in anlattığı ve bir zamanlar bizim çok beğendiğimiz sahnede olduğu gibi: Rusya’da devrim günlerinde bir Bolşevik asker bir sokak tartışmasında etrafındakilerin türlü çeşitli argümanlarına karşı sürekli olarak aynı cümleyi tekrar eder: “**Ya proletaryadan yanasın ya da burjuvaziden yana...**”

Evet, nihai olarak tabii ki öyle ama hangi politikanın gerçekten burjuvaziden yana hangisinin proletaryadan yana olduğunun kararını kim verecek?

Kafamızdaki eksiler artılar ve bunlara dayanarak yaptığımız subjektif değerlendirmelerden başka bir şey söz konusu değil. Yani **oyumuzu “tutkusallaştırmanın” da âlemi yok.**

Böyle bir ortamda (HAS Parti dışında) ciddiye aldığım iki parti olan AKP ve BDP’ye hem oy vermek hem de vermemek için dünya kadar gerekçe üretmek mümkün. İki partiden birine neden oy verilmesi gerektiği konusunda yazan, fikirler ileri süren, söz söyleyen insanların (BDP’ye oy vereceğimi söylediğim için bana eleştirirler yöneltenler de dâhil olmak üzere) birçoğuna rahatlıkla hak vermek mümkün.

Mesela BDP ve onun referandumdaki hayırcı ve boykotçu “solcu” adayları, şimdiki Ergenekon vb. darbe girişimlerinin yargılanmasını küçümseyip, “**AKP sıkıysa 12 Eylül darbesini yargılasa ya!**” dediler uzun müddet... Sonra da Anayasa’da yapılan değişikliklerle 12 Eylül’ün yargılanamayacağını iddia ederken, neredeyse AKP’nin böyle bir şey yapmasının kendi inançlarına hâlel getireceğini düşünerek, adeta **tutkusallaşmış bir AKP düşmanlığı** ürettiler. Ve bugün hâlâ, **Evren ve takımının, Diyarbakır Cezaevi’nin, Şemdinli’nin sorgulanması** gibi konularda atılan adımları görmemeyi siyaset yapmak zannediyorlar.

Ya da BDP’nin bizzat kendisi... Bugün sürdürdüğü politikalarda “**ulus**” gibi bir **Frankenstein canavarının** beslenmesine katkıda bulunuyor. Darbecileri falan bir kenara bırakıp, politikasını AKP’ye odaklarken, “ulus” kurgusunda saklı olan iktidar dilini yeniden üretiyor.

Siyaset, deneyerek, yeni sözlere açık olarak yani yeni anlamlar üretilebilmesine katkıda bulunarak işleyebilecek bir süreç... Ve iktidar dilini bozabilmek için benim kendi adıma vardığım sonuç şu: **Başkasından bir şey beklemeden benim “olgunlaşmaktan” başka çarem yok.** Çünkü kimse zaten benimle aynı olmayacak; kimse beni tam olarak anlatamayacak...

Meseleyi “şimdiki zaman” a sıkıştırmadan, seçimlerle kirlenmiş şu zaman dilimi içindeki tezahürlerinden kurtulup, “uzun zaman” a bakmak başka kapıları açıyor.

İşte bugün kendisini modernleşmenin aktörü olarak sunan seçkinlerin güya “nötr” (ya da “bilimsel”) modern-ulusal dillerinin arkasına sakladıkları sömürü ve insanı adam yerine koymama politikalarından, askerî ve yargı vesayetinden çıkabiliyorsak, yeni hayaller besleyebiliyorsak, bugün yüz binlerce Müslüman ve muhafazakâr insan demokratlıkla, bazen AKP’ye rağmen, sosyal adalet fikriyle ilişkiliniyorsa, bunun en önemli taşıyıcısı AKP’dir. Burjuva murjuva... ya da bütün defolarına rağmen...

Diğeri yani BDP ise **tektipleştirici milliyetçi politikalara karşı direnen ve bu direnişle bizim zihnimizi açan, içinde yaşadığımız sahte kurguları kırabilmemize doğrudan katkı sağlayan bir Kürt hareketinin** siyasal tezahürlerinden biridir.

“Uzun zamanda”, bu iki hareket “radikal devrimci” bir rol oynadılar. Ve bu iki partinin eşit olmadığını, birinin hükümet, diğerinin mağdur olduğunu gözönünde tutarak, Türk modernleşmesinin insanı kendine yabancılaştıran travmalarına son vermek için, ezberlerimizin bozulması ve –bütün bencilliğimle söyleyeyim- eksilmemek için, **siyasette Kürtlerin güçlü bir şekilde olması gerektiğine inanıyorum.**

“Şimdiki zaman” da İmralı, Kandil, sivil siyaset, şiddet arasındaki bütün yalpalamalarına rağmen, **“uzun zaman” da “Türkiye”nin Meclis’ine girmeye ve her şeye rağmen bu toplumda yaşamaya çabalayan “zayıf aktör” olan Kürt hareketinden yana tavır alıyorum.**

Ve Allah’tan herkes benim gibi düşünmüyor ve AKP’ye yoğun bir şekilde oy verenler var. Beni “tek bir oy” vermeye, duygularımı ve düşüncelerimi tek bir parti adına sıkıştırarak fakirleştiren demokraside **benim anlatamadığımı başkaları anlatıyor.**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ciddi görünümlü oyunlar

Ferhat Kentel 18.06.2011

Seçimler bitti... Nihayet...

Tabii “demokrasi kazandı”... “herkes kazandı” ya da “herkes kaybetti”... “AKP’nin başarısı şu şu sebeplerdendi”... “BDP’ye verilen oyla şu anlama geliyordu”... “CHP krize girdi”... “MHP’de hesaplaşma bekleniyor”... Hüsrana uğrayanlar, zaferinin tadını çıkaranlar...

Ve daha pek çok yorum... Daha da yapılacak...

Ama kendi adıma en çok, ekranlarda tahammül etmek zorunda kaldığımız nutuklardan kurtulduğum için seviniyorum.

Seviniyorum ama o nutuklardaki sevimsizliğin sakladığı başka bir şeyler daha var.

Şimdi düşünelim... İşsizlik, eşitlik, özgürlük, kalkınma, çevre, demokrasi, insan hakları, vatan-millet gibi **çok büyük meseleleri halletmek için seçim yapıyoruz**, değil mi? Evet, bunlar "büyük meseleler" olduğu için kavganın da sert geçmesini normal görüyor olabiliriz, değil mi?

Ancak, bu büyük meselelerin nasıl halledileceğine dair yüzde yüz emin olmamız mümkün mü? Hiçbir zaman! Sadece varsayımlarımız olabilir ve bu varsayımları "gerçek"le karıştırırsak, hâl yollarını da bildiğimizi zannedebiliriz.

Aslında tam da bu "bilmediğimizi" derinlerde bir yerde hissettiğimiz için, "rakip" olarak gördüklerimizin de bir şeyleri "bilebileceklerini" düşündüğümüz için, kendimizi kimliğimiz, düşüncemiz, sınıfsal, kültürel varlığımız içinde tahkim etmek için bambaşka mecralarda "savaş" veriyoruz. Bu yüzden o büyük meseleleri çok daha somut, elle tutulur bir düzeye indirmekten başka çare bulamıyoruz. Yani **her zaman açıkça bir savaş veremeyeceğimiz için sertlik dozu değişen bir "oyun"a başvuruyoruz...** Aynı futbolda olduğu gibi...

"Vur, kır, parçala; bu maçı kazan!" ya da "Dişini sökerim!" – "Sen dişçi misin?" gibi **"galip getirecek, alkış alacak vuruş"a dair metaforlarla dolu bir oyuna geçiyoruz...**

Ayrıca şöyle düşünelim... **Tek bir oy veriyoruz ve siyasal olarak "var" oluyoruz; bunun adına da demokrasi diyoruz.** Bizi "anlatacağını" varsaydığımız tek bir oyla... Mümkün mü bu? Ama mümkün olmadığı halde mümkünmüş gibi yapıyoruz. Yani aslında görüldüğü kadar ciddi olmayan bir tarafı var bu işin...

Ancak, bu oyunun dışında başka şeyler var... Hem sonuna kadar gerçek hem de oyun değil...

Mesela **İnan Süver...** Mesela **Yakup Köse...** Adlarını çoğumuz duymamıştık yakın zamana kadar...

Bütün ciddi görünümün ardında, **dünyanın en "oyun" işi olan askerliği yapmayı reddeden** ve bu yüzden **ışkencelere maruz kalan**, hâlâ hapislerde tutulan **İnan Süver'in** yazdıklarını okuyun mesela:

"23 Temmuz 2001 yılından bu yana ısrarla ve inatla asker edilmek isteniyorum. Oysa ben üç çocuk babası, inşaat işçisi, kimsenin tavuğuna kıış, kimsenin de kedisine pisi pisi etmemiş, bilerek ince belli karakaruncayı incitmemiş, hep güçsüzden, hep kaybedenden yana olmuş, futbolda bile hep küme düşme tehlikesinde olan takımları tutmuş, asla kimseye hükmetme derdinde olmayan, aynı zamanda **kimsenin de emrine girmeyen, yalnız doğmuş, yalnız gömüleceğini bilen**, buna göre yaşamak isteyen biriyim."

Mesela **28 Şubat'ın çocuk mağduru**, 29 haziranda yeniden yargı önüne çıkacak olan **Yakup Köse'nin** Hakan Albayrak'a yazdıklarını okuyun:

"Allah aşkına, 14 yaşında tutuklandığımda idamla yargılandım ve tam 10 yıl haksız yere cezaevi yattım, 14 yaşındaki bir çocuk devletin anayasal düzenini cebren yıkmaya teşebbüsten ne anlar? Emin olun ben o yaştayken bu kavramları çözemeyecek kadar yetersizdim... emniyette ben bu örgütü tanımıyorum üyesi de değilim dediğim halde yapmadığım eylemleri 28 şubatı tezgahlayanlar üzerime yıktılar... 10 yıl sesimi kimseye duyuramadım, nispeten de olsa şimdi özgür olduğuna inandığım bir basın var ve derdimi anlatabiliyorum... diyorum ki hakan abi beni 14 yaşında içeri atan zihniyet şu an benden bu ülke için ne bekleyebilir, hiçbir şeyim normal değil. işim, evim, yürüyüşüm, bakışım, hayatım... bir insanın hayatını alt üst etmek bu kadar mı kolay... hangi bedel benden çalınan yılları verecek geri. bırakın bir şeyler verilmesini bir daha içeri almaya çalışıyorlar yorumu size bırakıyorum ve ALLAHA SİĞİNIYORUM."

Bu isimleri google'layın ve buraya sığmayan, hiçbir yere sığmayacak **insan "ayrıntılarını"** okuyun...

Adına "askeriye", "hukuk" ya da "yargı" denen ve birtakım seremonilerle, ritüellerle bezenmiş ciddi görünümlü mekanizmaların aldıkları kararların bu insanlar üzerinde yarattığı sonuçlarda oyuna benzer bir şey var mı?

Bu insanlarla oyun oynamaya kimin hakkı var?

Sizin o ciddi görünümlü oyunlarınızın hangisi en sıradan insanların gerçek hayatlarının üzerinde bir değer taşıyabilir?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ferhat Kentel 25.06.2011

Yazarımızın yazısı elimize ulaşmadığından bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yakup Köse, Ö.S. ve yargıda yorum

Ferhat Kentel 02.07.2011

Madalyonun bir yüzü:

Evet, şaşırtıcı ama Türk hukuk düzeninin karanlık dehlizlerinden **Yakup Köse** çıkmayı başardı! Yakup Köse ve arkadaşlarının duruşması geçtiğimiz günlerde Beşiktaş Adliyesi'nde yapıldı; dava düştü ve beraat kararı verildi.

Yakup Köse 1995'te imam hatip lisesi öğrencisiyken İBDA/C üyesi olduğu iddiasıyla gözaltına alındı ve 10 yıl cezaevinde kaldı. Hakkında "hiçbir delil olmamasına rağmen" idam cezasına çarptırıldı. Yakup cezaevindeyken, kafa kol koparan, insan bedenlerini cayır cayır yakan, bir Ergenekon şaheseri olan o meşhur **"Hayata Dönüş Operasyonu"**na maruz kaldı ve ağır yaralandı. 2005'te tahliye edildi, ama birilerinin "yorumuyla" o operasyon sırasında teşekkül oluşturarak devlete karşı gelmek iddiasıyla 20 yıl ceza istemiyle tekrar yargılandı. **Yakup işte o davadan beraat etti.**

Türk yargı sistemi Yakup'un hayatından 10 yılını çaldı; daha da çalmaya niyetliydi ama ne olduysa, nasıl olduysa, başka çalmamaya karar verdi. Nasıl olduysa, "farklı bir yorum" yapıldı...

Madalyonun esas yüzü:

Bianet'in haberine göre, **Ö.S. de Yakup gibi 14 yaşındayken gözaltına alındı.** O bir Terörle Mücadele Kanunu (TMK) mağduru çocuk ve terör örgütü olduğu şüphesiyle 11 aydır tutuklu. Yargının dehlizlerindeki birileri,

yaptıkları “yorumlara binaen” onu dört ayrı cezaevinde gezdirdi; sonunda avukatı Müşir Deliduman’ın çabalarıyla memleketi Erzurum’a getirildi.

Ö.S. kin ve nefretin saklanamadığı yargı ve cezaevi dehlizlerindeki hücrelerde aylar boyunca “yorum”a maruz kalarak tek başına tutuldu. **Ö.S. hakkında hâlâ iddianame hazırlanmadı.** Erzurum Cumhuriyet Başsavcısı ise tatildeymiş.

Ve Ö.S. adlı çocuk, çocukları koruma falan gibi birtakım kanunlar ve hep “yorumlar” eşliğinde sadece isminin baş harfleriyle anılıyor! Çocuğu 11 ay içerde tut; sonra da ismini sakla! Yorum böyle bir şey herhalde!

Ve sadece isminin baş harfleriyle anılan daha yüzlerce çocuk TMK’da yapılan değişiklikten bu yana gözaltına alınıyor ve tutuklanıyor. İHD’nin raporlarına göre, geçen dokuz ayda 424 çocuk gözaltına alındı; 129 çocuk tutuklandı.

Hangi “yorum” meşru gösterebilir bu çocuklara verilen cezayı ve onların yaşadığı travmayı? **O çocukların büyüyünce devletten nefret edecek olmaları da “yorum”un parçası mı acaba?**

Son günlerdeki Meclis’e girme ve o Meclis’in kapılarını kapatma çabaları da yorumlarla anlaşılacak bir şey mi acaba?

Soğuk savaştan kalma, kendisini bitmiş bir rejimin bekçisi olarak gören bir yapı darmadağın olmuş durumda. Hukuktan, kanun maddelerinden anladığını söyleyen bir sürü insanın aralarındaki yorum farklarına baktığınız zaman kafaların karmakarışık olması hiç şaşırtıcı değil. Çünkü bitmiş olanla, doğmakta olan arasında tabii ki dünyalar kadar yorum farkı olacak...

Yıllarca süren davalar hakkında **“yargıyı etkilememek” için hariçten yorum yapmanın ne kadar ayıp, günah falan olduğunu öğrendik.** Aynı davalar hakkında iki farklı mahkemenin nasıl taban tabana zıt “yorumlar” yapıp, farklı hükümler verdiğine tanık olduk...

Başörtüsünü **“siyasi simge”** olarak niteleyip, başörtülülere mahkeme salonlarına bile sokmayanların “nötr” olduklarına inanmamız, ama onların farklı kararlarını “yorum farkı” olarak bellememiz istendi. **Ancak mesele yorum morum değildi; “nötr” olduğu söylenenlerin verdikleri kararlar basbayağı siyasiydi!**

Bugün de gene ortalıkta “yormudan” geçilmiyor memlekette... Bir yandan Fırat’ın doğusunda ve batısında her türlü haltı yiyip, insanları öldüren ve insanların birbirlerini öldürmesi için yüzlerce “plan” ve “psikolojik harekât” düzenleyenler, “ulus” lafı edildiğinde mangalda kül bırakmayıp, aynı “ulusu” bölmek için her türlü marifeti sergileyenlerle 100 yıldır her türlü aşağılanmaya, asimilasyon, inkâr, baskı, cinayet ve işkenceye maruz kalıp, “artık yeter!” diyen insanlar aynı yorum kavgalarının içinde yan yana konuyor.

Lâfı fazla gevelemenin âlemi yok. Ergenekon’dan tutuklu bulunanların ve BDP’lilerin Meclis’e girip girememeleri “yorum” meselesi değil. **Mesele “eski” ve “yeni” arasında kıran kırana süren siyasi bir kavga...** Ergenekoncular eskiyi, eski düzeni ve soğuk savaşı temsil ediyorlar ve bu yüzden yeni toplumu “bölücü” bir nitelik taşıyorlar. BDP ve Kürt kimlik hareketi ise –söylemlerindeki eski ve yeni arasındaki bütün iniş çıkışlara rağmen– yeniyi taşıyorlar. Şimdiye kadar **Ergenekoncu bir zihniyet tarafından uygulanan bütün sindirme politikalarına karşı, dağı falan bir kenara bırakıp, inatla parlamentoya girmeye çalışıyorlar. Yani bütün kara propagandaya rağmen, birincilerin bütün bölme faaliyetlerine rağmen, bu memlekette “durmaya”, bu memleketle “bütünleşmeye” çalışıyorlar...**

Yani aynı yorum kavgalarının içine hapsolsalar da, aradaki fark var. Sözkonusu olan, siyasi bir kavga ve bu siyasi kavganın tarafları bambaşka siyasetleri temsil ediyorlar. Ve mesele, bunlardan eskiyi temsil eden savaş isteyenlerin mi, yoksa yeniye temsil eden barış isteyenlerin mi kazanacağı...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abdullah Demirbaş ve insanlara dair...

Ferhat Kentel 09.07.2011

Bir yanda darbecilikle ilişkili Ergenekoncular içerden çıkamıyorlar diye Meclis'i boykot eden CHP; bir başka yanda varlık mücadelesi veren Kürtlerin bir temsilcisi, fikir ve ifade özgürlüğünü kullandığı için ceza yemiş olan Hatip Dicle'nin engellenmesini boykot eden BDP ve bir diğer yanda "ustalığını" Olympos Dağı'nın tepesinde "tanrıcılık" oynamakla karıştıran ve ayırım gözetmeden bütün boykotları boykot eden AKP...

Yemin edince mi milletvekili olunur, yoksa etmeden olunur mu üzerine saçma sapan kanunlar, yönetmelikler ve kurallar memleketinde **yenme ve yenilme ikilemleri üzerine kurulu denklemler...**

12 Eylül 2010 referandumuyla ve 12 Haziran seçimleriyle ve de bütün bu süre içinde "gerçekten yenilenme" için toplumdan gelen muhteşem destekle birlikte yeni bir anayasa yapabilmek için inanılmaz derecede olgunlaşmış bir toplumsal psikoloji oluşmuşken, sanki "görünmez bir el" ya da **piyasadaki bütün aktörlerin içine sinmiş olan o "görünmez ve kabız el" yükselen umutları tekrar dibe çökertiyor.**

Böyle zamanlarda kamuoyuna, gazetelerin 1. sayfalarına, televizyon haberlerinin en başına dizilen manşet ve haberlerin ötesine geçmek insana başka bir dünyanın, başka gerçekliklerin olduğunu gösteriyor. Bu başka dünyalar bir yandan **"reel siyaset" dünyasının abuk sabukluğunu** göstermesi ve anlamsızlaştırması bakımından iyileştirici bir etki yapıyor. Ama aynı anda bu **başka dünyalar "gerçek insan" hikâyeleriyle dolu ve o hikâyelerde her türlü "acı" ve "umut" var.**

Mesela Abdullah Demirbaş... Adeta tek başına bir dünya!

Demirbaş Diyarbakır Sur Belediye Başkanlığı'na 2004 yılında seçildikten sonra "tek tekçi" ve de sahte kurgularının boyaları sapır sapır dökülen bir Türkiye manzarasının yerine başka bir halin normal olduğunu anlattı bize. Çok dilliliği kimsenin engelleyemediği Türkiye'de 2007'de **"çok dilli belediyeciliği"** uygulamaya koydu.

Geçenlerde Demirbaş'ı Mesut Yeğen'le birlikte sunuş yaptıkları Helsinki Yurttaşlar Derneği'ndeki **"Demokratik Özerklik"** konulu panelde dinledim. Söz konusu belediyecilikten bahsederken, bugünkü sorunların kaynağı olan "ulus-devlet" ve "ulusal kimlik" mantiğinden çıkabilmek için aslında ne kadar çok yeni tecrübelere; **taşlaşmış kurallar ülkesinde nasıl yeniye yaratmak için "yanılsak bile denemelere" ihtiyacımız** olduğunu anlattı.

İşte tek dilliler, "Tek dilden başka dil anlamam", "Bizim başka tecrübeye ihtiyacımız yok" diyen zihniyet zabıtalı bu karar üzerine onu görevden almıştı. Bu arada "tek dilliliği" marifet gibi görenlerin çabalarına rağmen, hayatları "çok dilli" geçen insanlar onu 2009 yerel seçimlerinde yüzde 65 ile tekrar Sur Belediye

Başkanlığına getirdi. Zihniyet zabıtası olması beklenen kertelerdeki “imalat hataları” olarak değerlendirilebilecek olan başka yargı organları ise onu beraat ettirdiler.

Ve KCK ile bağlantısı olduğu iddiasıyla Demirbaş da tutuklandı; dört ay boyunca içerde kaldı. Sonunda **sağlık nedenleriyle tahliye edilmesine** karar verildi.

Evet, çünkü Abdullah Demirbaş hasta... Sürekli olarak kan pıhtılaşması riski altında yaşayan, mesela son olarak, polislerin tasarruf etmeyi asla dert etmedikleri gaz bombalarına maruz kaldığı zaman, girdiği öksürük nöbetinin şiddetiyle neredeyse bütün vücuduna kan oturmasına neden olan tehlikeli bir hastalığa sahip. **Ne zaman geleceği belli olmayan, herhangi bir küçük risk karşısında her an ölüm tehlikesi altında yaşayan bir insan Demirbaş...**

Ve Abdullah Demirbaş’a bu hastalığıyla ilgili olarak gereken testleri yaptırabilmesi için yurtdışına çıkış izni verilmiyor...

Bu memlekette, birilerinin kafasındaki vatan fikrine göre “tehlikeli” ve “güvenilmez” olarak kabul edilen başka birçoklarının başına gelenler Demirbaş için de gündemde.

Yani Abdullah Demirbaş ölüm tehlikesiyle karşı karşıya...

Bir zamanlar Ruhi Su için olduğu gibi... Ruhi Su’yu bırakmadılar tedavisi için yurtdışına... Ve Ruhi Su, o “vatan” topraklarında hayatını kaybetti...

Bu arada, **bir Kürt çocuğunun**, “taş atan çocuk”, “TMK mağduru çocuk” tanımlarıyla kısacık olan özgeçmiş hikâyesi “gerilla” tanımıyla sona erdi. Özgeçmişine başka bir şey eklenemeyecek. **Adı Mazlum Erenci’ydi... 19 yaşındaydı...**

Gene bu arada, **bir Türk genci**, İslâmi inançları, ezber hayata itirazları ve kocaman vicdan dolu, sansürsüz kalbi nedeniyle o kutsallığı sorgulanamaz asker ocağında dayak yiyor, şiddete, işkenceye maruz kalıyor... Adı bende saklı... Çünkü biliyorum ki, o adın peşine düşüp psikopat ruhlarını tatmin etmeye devam etmekte sakınca görmeyecek çömez “devletçikler” bol miktarda var...

Bu insanların hiçbiri için hiçbir şey yapamazsınız belki... Ama bilin istedim... Çünkü o insanları en içimizde bir yerde düşünmek ve hissetmek başka bir boyuttan nefes almamızı sağlıyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Büyük’ savaşın dayanılmaz heyecanı

Ferhat Kentel 16.07.2011

Memleketimizde çeşitli boy ve ebatta savaşlar seyrediyoruz...

Mesela bunlardan biri **“misyonerliğe karşı açılan bitmez tükenmez savaş”**tır. Mesela Van’da yaşayan Hristiyanların yaklaşık yedi yıldır ibadet ettikleri ev resmen kilise olarak açılınca, AKP Van Milletvekili Mustafa Bilici’nin savaşı tutmuş...

“Kilisede Türkçe, Farsça, İngilizce ve Kürtçe dillerde dualar yapıldığı ve bu dillerde çok sayıda basılmış İncil ve ilahiler de bulunduğu”ndan dem vuran arkadaş şöyle buyurmuş: **“Yüzde yüzü Müslüman toplumlarda Siyonist faaliyetlere alet olarak yeni kiliseler açmak büyük bir gaflettir.** Müslüman Van halkı kilise açanların ya da açtıranların maksadını görmeyecek ve sezmeyecek kadar kör ve aptal değildir.”...

Neresinden tutarsınız? Farklı dillerde ibadet edilmesinden neden gocunduğundan mı, **kutsal kitaplardan “suç aletleri” gibi bahsetmesinden** mi, **Hristiyanlık ibadetini “Siyonist” faaliyetle eş tutmaya varan** –hafif tabirle– **bilgisizliğinden** mi, bu topraklarda Müslümanlardan önce –temizlene temizlene şimdi çok az kalmış olsalar da– Hristiyanların olduğunu bilmemesinden mi, **milletin bir kısmını tehdit, diğer kısmını tahrik edip, bölücülük yaptığından** mı, ya da her şey bir yana, insanda kelime bırakmayan **insafsız savaş dilinden** mi... Size kalmış...

Tabii, bu arkadaşın savaşına kıyasla, **en ideal savaş, savaş meydanında yapılan “büyük” savaştır.** Hele şöyle savaş meydanının yakınlarında bir yerde yüksekçe bir tepe varsa, bir ağaç gölgesinde açılır kapanır bir iskemle attınız mı, keyfinize diyecek olmaz...

O tür savaşlarda askerlere komuta edenler neden öyle yüksek tepelerden izler savaşları zannediyorsunuz? Duruma vaziyet etmek, bilmem hangi kuvvetleri sağ kanada, öbürlerini düşman hatlarını yarmaya yönlendirmek için falan zannediyorsunuzdur Allah bilir? Siz öyle zannedin! Hayır, **adamlar oradan, meydana güvenli bir uzaklıktan, sahneye koydukları bir “görsel şöleni” seyrederek sadece!**

Örneğin sizi kan tutuyorsa, savaşı böyle güvenli bir uzaklıktan seyrettiğinizde, kopan kolları ve bacakları, yanmış bedenleri, kan deryasını uzaktan görmeyeceğiniz için fazla sorunuz da olmaz.

Kan tutan ya da tutmayan komutanlar olarak, sonunda kaç adam kaybedip, karşı tarafa kaç tane kaybettirdiğinizin çetelesini tutarsınız. Açılır kapanır iskemlenizi toplarsınız ve yenildiyse, **“bu savaş bitti, önümüzdeki savaşlara bakmak lazım”** sahte olgunluğunu, ya da kendi hatalarınızı kabul etmeyip, medyadaki borazanlarınız vasıtasıyla taraftarlarınıza **“valla hile yaptılar”** mızıkçılığını ve **savaşın devamı konusundaki inadinızı** gösterirsiniz. Yendiyseniz, evinize döner, gününüzün ne kadar heyecanlı geçtiğini çocuğunuza anlatırsınız. O da **“benim babam savaş tanrısı gibi adam!”** diyerek sizle gurur duyar.

Meydan savaşları için doğal olarak, eski zamanların seyir zevkini tatmin edecek başka yöntemler bulmak gerekiyordu ve bulundu. Şimdi gene **pek fazla kan görüntüsü olmadan, üzerinize fazla kan sıçratmayan yöntemlerle izleyebiliyorsunuz savaşları.** Üstelik evinizde, yemek masasında ya da rahat koltuklarınızda, **bir elinizde bira, diğer elinizde fındık fıstık, hatta boyunlarınıza tuttuğunuz ordunun atkısıyla...** Üstelik kanallar arasında zaplayarak ya da dörde beşe bölünmüş ekranlardan savaşın farklı vechelerini, enstantanelerini yorumlar yaparak izleyebilirsiniz.

Tabii bir de şu var; ekranlardan savaş seyrettiğini zanneden sizleri aldatıyorlar... Savaşı çok daha “güzel” seyredenler var; onların ellerindeki teknolojiler çok daha fazla... Mesela onların naklen yayın yapan, ham görüntüleri ânında veren kocaman kocaman elektronik aletleri (valla adlarını bilmediğim için bu kelimelerle idare ediyorum) var; masalarda, savaş meydanları hakkında her türlü ayrıntının yansıdığı kocaman haritaları falan var... **Yani siz istediğiniz kadar üzerinize kan sıçramadan seyrettiğinizi zannedin, açılır kapanır iskemleliler çok daha hâkimler savaş meydanlarına... Ve size sundukları görüntülere, alt yazılara ve manşetlere...**

Bu yazıda aslında bu memlekette **birbirlerine yabancı düşmüş, birbirlerini tanıma fırsatı bulamamış insanların, Boşnakların, Çerkeslerin, Gürcülerin, Bulgaristan göçmeni Türklerin, Yunanistan mübadillerinin** ve daha birçoklarının birbirleriyle nasıl iletişime geçerek, resmî tarihin ezberlettiklerinin ötesinde nasıl olağanüstü bir yeniliğe imza atmakta olduklarından bahsedecektim... Olmadı; "barış", "muhabbet" falan gibi şeyler fazla itibar görmüyor... Çok seyirlik değiller; "sıkıcılar" yani... Savaş onların dillerini bastırıyor... Hele meydan muharebeleri, soğuk savaş dilleriyle Amerika-Rusya ikilemi gibi şeylerle gaza gelenler ve gaz(a) getiriciler hazırdaki eskiyi tepe tepe kullanabiliyorlar...

Evet, çünkü "büyük" savaşlar heyecanlı oluyor. Ama farkındasınız değil mi, "**heyecan**"ın içinde "**CAN**" diye bir şey var... Güvenli ve kan sıçratmayan bir uzaklıktan siz savaşı seyredip tempo tutarken, **sizde yükselen her heyecan dalgası savaş meydanında biten CAN'larla besleniyor...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hâlâ yere çakılmadık!

Ferhat Kentel 23.07.2011

Mathieu Kassovitz'in bir efsane haline gelmiş olağanüstü filmi **La haine (Nefret)** özellikle her Türk ve Kürt evladının (tabii diğerlerinin de) görmesi gereken ders gibi bir filmidir.

Film, göçmen kökenli bir gencin polis tarafından öldürülmesinin akabinde, beyaz Fransız kibrinin gölgesi altında kararmış **Paris banliyölerindeki öfkeyi ve nefreti** üç genç etrafında anlatır.

Filmin en başında, kararmış ekranda bir dış ses "**50 katlı bir binadan düşen bir adamın hikâyesi**"ni anlatır. "Adam düşüşü boyunca, kendini rahatlatmak için sürekli tekrarlar: '**Buraya kadar her şey yolunda. 'Buraya kadar her şey yolunda. 'Buraya kadar her şey yolunda.**'" Ve dış sesin anlatısı şu cümleyle biter: "**Ancak önemli olan düşüş değil, yere inme ânıdır...**"

"La haine" filmi gene dış sesin devreye girmesiyle biter; ama bu sefer söz konusu olan "bir adam" değil; **düşmekte olan "bir toplum"**dur.

Bu köşede yazılan yazılar genellikle –inatla– "itidal" ve "iyimserlik" takıntılıdır. Ruhun içinde kopan fırtınalar, küfürler gemlenir. Savaş dilinin, savaş isteyenlerin iktidarlarını yeniden ürettiğinin farkında olarak...

Ama bazen film kopuyor... şimdi olduğu gibi...

Bu memlekette bizi aptal köpek yerine koyanların, değil 50 katlı binaların tepesinden; uçurumların tepesinden iterek, "**safları seçtirme**" **operasyonu** tam gaz sürüyor. Barışa dair bir umut doğan her seferinde adeta fotokopiyle çoğaltılmış, tıpkıbasım bir marifet sergiliyorlar. Ve saf seçtiriciler bir bakıma çok akıllı: **her seferinde oyuna gelen bizim aptallığımıza çok güveniyorlar**. Evet, **biz aptalız ama en çok aramızdaki geri zekâlılara güveniyorlar**. Mesela Açık Hava Tiyatrosu'nda **Aynur'u yuhalayan beyaz faşistlere** ve BDP binalarını yakan, yakaladıkları üç beş Kürt işçiyi linçe kalkışan, böylelikle **ucuzundan kahramanlık ve vatanseverlik** yaptığını zanneden diğer faşistlere...

Belli ki bizim aptallığımızla oynayanların medyası, inandırma araçları, bu toplumda açtıkları yaralarla oynama yetenekleri çok güçlü ve **daha az aptal olan insanların cılız sesler çıkarmaya devam etmesi pek bir işe**

yaramıyor ve “düşmeye” devam ediyoruz...

50. kattan düşüşümüz sürerken, alt katlardan birinden altımıza bir ağ serilmedikçe, “mesele yok terördü”, “yok şuydu buydu” demenin bir âlemi kalmayacak.

O zaman, sağda solda çığlık çığlığa “durun!” diye haykıranların sesleri, yere çakılma ânından önce, kenara sadece bir **“not düşmeye”** yarasın... Yere çakıldıktan sonra kırık dökük kemikleriyle tekrar ayağa kalkabilenler için –belki– **“aaa, meğer başka bir alternatif varmış!”** demelerini sağlasın...

Bir tarafta “milli/**ulusal** birlik-bütünlük”, diğer tarafta “Kürt **ulusal** kimliği” adına parlatılmaya çalışılan söylemlerle ne “birlik” ne “demokratik özerklik” ne de doğru dürüst hayat kalacak...

Yarım yamalak, kırık dökük bir şeyler olarak kalacağız...

Bu savaş dilleri sayesinde, şimdiye kadar her seferinde olduğu gibi, en soğuk ve basit ifadeyle “eksilmiş” olacağız. Uluslarımız adına... **Şu kıytırık, uyduruk, modern dünyanın ucubesi, insan zenginliğine aykırı kurgu ürünü “ulus” adına...** Kırılmış kemiklerimizle, kendi kırık dökük uluslarımız içinde, parçalarımız eksilmiş olarak, **adları kutsallaşmış Türkiye ve Kürdistan kelimelerimiz** içinde bir halt etmiş gibi, yaşar gibi yapacağız...

Öncelikle, **kapitalist, burjuva sömürü aracı “ulus” kurgusunu devşirip, Türk ulus tapınmasını tanrı vergisi haline getirenlere** ve insanları inanılmaz zenginliğinden kopararak, tekleştirip fakirleştirmeye inat edenlere tebrikler! İthal ettiğiniz deli saçmasının tıpkıbasımının, şimdiye kadar inkâr ve imhayla düşman bellediklerinizde de üremesini sağladığınız için... **Yok saydıklarınızın var olduklarını göstermek için aynı sizin dilinizi kullanmalarını sağladığınız için...** Tebrikler, iyi halt ettiniz!

Sonra tabii ki, **“demokratik özerklik” gibi, zihni açılan her insan topluluğunun en sıradan talebi olacak bir talebi** adeta “ulus” kurgusu ve retorikleriyle anlatanlara tebrikler! Tabii ki “kendi kaderinizi tayin etme” hakkına sahipsiniz... Ama “kazandığınız” her “askerî” başarı ortalıkta “demokratik cumhuriyet” falan bırakmıyor; basbayağı **“iki ulus”** kuruyor. **Tabii haklısınız, ilk günah size ait değil; var olmak için başladınız bu mücadeleye...** Ama sizi yok sayanlar sizi kurduğu gibi, siz de onları tekrar kuruyorsunuz... Yani iktidarın dilini yeniden ürettiğiniz, ona hayat verdiğiniz için size de tebrikler!

“Ulus... ulus... ulus...” (buraya kadar her şey yolunda... buraya kadar her şey yolunda... buraya kadar her şey yolunda...) diyenlerin başarıları sayesinde, **birimizin Kürt yanı, diğerimizin Türk yanı dumura uğrayacak.** Biraz daha aptallaşacağız ve dünyaya biraz daha aval aval bakacağız...

Ve inadıma geri dönüyorum: düşüşümüzü engelleyecek bir ağ var... Çünkü **aptalız, kafaya geliyoruz ama gene de çoğumuz geri zekâlı değiliz** (geri zekâlılar, açık hava tiyatrosunun en fazla birkaç koltuğunu doldurabiliyorlar)... Yani hâlâ yere inmedik. Hâlâ cesetlerle beslenen ölü kıvamına gelmedik. **Hâlâ yaşamayı seviyoruz! Hâlâ... Hâlâ... HÂLÂ!**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Tehlikenin farkında’ olan bir Norveçli

Norveç'te 77 kişiyi katleden faşist, tehlikenin farkına zamanında varmış ve durumu iyi tesbit etmiş; ülkesini **Marksizm'e ve İslam'a karşı** korumak amacıyla katliam yaptığını söylemiş.

Evet, bütün dünya faşistlerinin, ulusalcı ya da başka versiyonlarıyla milliyetçilerinin ortak özelliği, üç aşağı beş yukarı, onların tek gerçeklik olarak zannettikleri, zannetmek istedikleri küçük dünyalarının dışında başka bir dünya olmadığına inanmaktır. Onların bu inanmak istedikleri **"saf" ve "homojen" dünyanın palavradan başka bir şey olmadığını** söyleyenlere karşı her türlü savaşı ilan etmeleri gayet normaldir.

Modern dünyada, **modern dünyanın içinden bir ses olarak Marksizm** bu "küçük dünya" algısını bodoslamadan kıran, en azından kafamızda sürekli sorular tahrik eden bir teori, felsefe ve akım oldu.

Ama gene modern dünyada, **modernliğin "bitmeli" arzusunu "bitti, bitiyor, bitecek" tesbitiyle sunduğu din** –bütün iddiaların tersine– hiç umulmadık bir şekilde çok daha oyunbozan bir rol oynadı. Özellikle, modernliğin dışarıdan empoze edildiği coğrafyalarda varlığını sürdürdüğü için bir türlü **tam olarak ehlileştirilememiş olan İslam** bu oyunbozanlıkta en çok öne çıkan din oldu. "Ulus" kurgularını, sınıfları bile aşan bir perspektifle din, ilerlemeci dogmatik aklın, insan kibrinin ötesinde, bırakın milliyetçilerin dar dünyalarını, hem onların topunun üzerine oturduğu yeryüzünün ötesini hem de tekil insanın karanlıkta kalan derinliklerini düşünme ve sorgulama potansiyelini modern dünyanın orta yerine seriverdi... **Ve üzerine bastıkları iki kuruşluk ve de iki günlük kurguları her şey zanneden çeşitli boy ve ebattaki faşistler çok fena çuvaladılar, deli danalar gibi sağa sola saldırmaya başladılar.**

Çünkü, çıkar, prestij, statü arayışıyla yenmekten ve kendini haklı çıkarmak için herkesi "kendi doğrusuna" biat etmeye çağırırmaktan başka bir şey bilmeyenler, saflık ya da homojenlik takıntısına batmış olup, Marksizm'i de dini de kendilerine benzetenler bir kenara bırakılırsa, **hem Marksizm hem de din bizim küçük dünyalarımızın dışında, bambaşka ve karmaşık; iç içe geçmiş sınıflar, kültürel anlamlar ve hafızalarla dolu; adalet ve vicdan arayışlarına sahne olan dünyaların olduğunu hatırlatıyorlar.**

Bu yüzden, **en büyük korkuları homojenliğin, saflığın bozulması olan tüm dünya faşistlerinin ortak sesi olarak Norveçli psikopat faşist**, akli sıra "doktriner" metinler hazırlayıp, o "kutsal" ülkesini "Marksizm'e ve İslam'a karşı korumak için" kendine vazife çıkarıyor. Hazırladığı metinlerin, beslendiği ve beslediği söylemlerin sağladığı meşruiyetle gözünü kırpmadan adam öldürebilen bu katil bu raddede ve vahşilikte cinayet işlediği için "psikopat" gibi bir sıfatla anılabilecek olsa da, o yalnız bir psikopat değil; o, saflık bozulduğu için **"battık, batıyoruz, kriz var!"** teranelerine girişenlerin topunu birden temsil ediyor; **o sadece o gürhunun içinden radikal "bir" numune...**

Bizim buralar da Norveçli'nin çeşitli versiyonuyla dolu... Üzerinde hasbelkader doğdukları toprakları, içinde yaşadıkları toplumu, görev yaptıkları kurumları, ait oldukları kimlikleri, etiketini taşıdıkları ideolojileri kutsallaştıra kutsallaştıra bir hâl oluyorlar. Her tarafı karmaşıklığın dalı ve budağıyla sarmalanmış olan yapıların kendilerini böyle göstermemesi için kutsallık söylemlerine sarılıyorlar...

Aynılaştırma arzularını, kendilerinden farklı olanlara karşı duydukları nefreti saklayabilmek için, bol miktarda **"güvenlik zafiyeti yaratanlar", "ordumuzu yıpratanlar", "vatana / millete / davaya ihanet edenler" türünden jargonlar** üretiyorlar.

Bunların çeşitli versiyonlarını Türk modernleşme tarihinde hep gördük ama en utanmazca olanlarını 2000'li yılların başından yani AKP'nin hükümet etmeye başladığı tarihten itibaren açık gördük. Her türlü paranoyayı

tahrik ederek üretmedikleri yalan, pompalamadıkları kara propaganda ve internet marifetiyle psikolojik harekât kalmadı.

Çok işe yaradı bu teknikler... İçine ettiler bu memleketin... **“Bölünüyoruz!” diye diye memleketi böldüler...**

Şimdi bu tekniklerin bir türlü tam olarak işe yarayamadığını gördüğümüz evreye geldik...

Darbeci ve kara propagandacı generallerin en azından bir kısmı işlevsizleşirken, **“Kriz var! Tehlike var!”** diye bağırarlara, bu toplumun büyük çoğunluğu **“Yoo, ne krizi?”** diye basit bir cevap veriyor.

Çünkü o generallerin ve onların her türlü sivil görünümlü türevinin anlattığı “saflık ve saflığı bozan hainler” masallarına rağmen, **bu toplum sınıfların ve ezberler dışındaki başka anlam dünyalarının tecrübelerini yaşıyor...** ve **aynılık budalaları için ciddi “tehlike” yaratıyor!**

Bu durumda, soru(n) şu: “saflık” palavralarını dayatanlara karşı mücadele verenler, “tehlike”ye işaret ederek **“yeni saflık palavraları” mı kuracaklar, yoksa “saflık” dilini mi kıracaklar?**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Farklı ‘ikna odaları’

Ferhat Kentel 13.08.2011

İkna odalarını bilirsiniz. **28 Şubat** süreciyle birlikte başörtülü öğrencilerin başlarına örttükleri örtülerin **“siyasi simge”** olduğuna inanan **“Cumhuriyet bekçileri”** (ya da havarileri) tarafından icat edilmişti. Bu icat aracılığıyla bekçiler, üniversite kapılarında, başörtülü öğrencileri bu “çağdışı”, “karanlık” simgeleri aslında kendi özgür iradeleriyle değil, baskı altında taktıklarına, dolayısıyla “mantığın doğal icabı” ve “bilimin gereği” olarak çıkarmaları gerektiğine ikna etmeye soyunmuşlardı.

Üniversite kapılarının ötesinde, bizi yani meselenin doğrudan aktörü olmayanları da dört koldan ikna etmek için medya ve kaset marifetiyle, şehir efsaneleriyle (**“parayla aldatılmış kızlar”, “aslında İslam’da böyle bir şey yok; bakınız falanca ayet”, “bir gün esas onlar hepimizi türbana sokacaklar” vb.**) başörtülü kızları yalnızlaştıran her türlü çabayı göstermişlerdi.

Ve yüzlerce genç kız ağır psikolojik darbeler yiyerek ya başörtülerini çıkarmışlar ya da kadınları özgürleştirme ve toplumsal hayata katma iddiası taşıyan “çağdaşlaşma çabalarına” rağmen, “hayret bir şekilde bir türlü ikna olamadıkları için” evlerine dönmek zorunda kalmış; evlerinin kadını olmaya itilmişlerdi.

Çünkü bekçiler her şeyi “en iyi bilenlerdi”, hikmetlerinden sual edilmezdi.

Kuşkusuz, her şeyi en iyi bilen, hikmetlerinden sual edilmeyen bekçiler sadece üniversite kapılarında yok. **Egemenlerin ideolojilerini, söylemlerini, sınıflarının kültürel cilalarını benimsetmek için çok zengin “ikna” yöntemleri var.**

Kendi icat ettikleri kurgulara neredeyse tapınarak inanan pek çok yapı, kurum ve onların bekçilerinin,

muhatap oldukları insanları, ve tabii ki kamuoyunu da kendi inançlarının doğruluğu konusunda ikna etmek için kullandıkları gayet mükemmel, dört başı mamur yöntemler bunlar...

Mesela askeriye yarattığı ve ikna olmamız beklenen “inanç”... “Tekrarlamak” zorunda hissettiğimiz söylem parçaları: **“kutsal ordu”, “peygamber ocağı”, “ana kucağı değil, asker ocağı”, “gözbebeğimiz”, “en üst rütbeli generalinden en alt seviyedeki erine kadar mükemmel yetişmiş, vatani için ölmeye ve öldürmeye hazır ordu mensupları”**... Adeta dokunulmazlık yaratan, dokunulduğu takdirde “istikrarsızlık” ve “belirsizlik” doğacağını, “askerin savaş kapasitesinin zayıflayacağını”, “halkı askerlikten soğutulup, suç işleneceğini” iddia eden, **militarizmi, erkekliği, savaş dilini yücelten bir söylem...**

Bu kutsal kurumun şimdiye kadar becerdiği (ve bir kere bile dönüp yüzleşmediği) **darbeleri, Diyarbakır cezaevlerini, savaş mantığıyla sivil siyasete müdahalenin bir tezgaîhi olarak “Ergenekon”u, yalanlı dolanlı “psikolojik harekât”** adı altında toplumu bölmeye soyunan **“internet andıçlarını”** saymıyorum bile... Rüşvet, kayırma ve torpilleri, AİHM’de tescil edilen ve her türlü hukuksuzluğu barındıran **“disko” (kısaltılmış adı bile alaycı bir aşağılama arzusuyla bütünleşmiş “disiplin koğuşu”)** uygulamalarını, ve tabii ki, **sıradanlığın dik âlâsı olan dayacağı düşünmek** bile yeter...

Bu türden “hatalı” durumlar ortaya çıktığı zaman, alelacele **“bunlar münferit vakalardır efendim”** diyerek gencecik çocukların eline pimi çekilmiş bomba veren psikopatları bile ve onların türevlerini hızla unutmamızı sağlamaya çalışan bir dille “ikna” olmamız bekleniyor.

Bu dil öyle ikna edici ki, bütün o dayaklara maruz kalanların bile, erkekliklerinin yediği travmaları ancak garip bir ironiyle aşmaya çalıştıkları, adeta eğlenerek **“valla bir çavuşum vardı; bir çarptı mı, bir de duvar çarpardı”, “ama dayak yiyenler zaten hak ediyorlardı”** destekleriyle meşrulaştırdıkları, içeriği dışarıya kapatan, içerideki her türlü acımasızlıktan kafamızı başka tarafa çevirmemizi sağlayan bir dil olarak rahatlıkla ortalıkta dolaşıyor.

Bu sayede, bırakın üstlerin erlere reva gördükleri muameleyi, **mesela subaylar ve astsubaylar arasındaki adeta “sınıfsal” ayrımlar** (askerî yaz kamplarında plajları, kafeteryaları bile bölen ayrımcılıklar, subay eşleri arasında bile kocalara bağlı rütbe hiyerarşisi vb.), **kısa dönem-uzun dönem erler arasında bile eşitsizlik üreten bir “inanç dili”** bizi biteviye ikna etmeye çaballıyor.

Ve ikna odalarından başarıyla geçmiş olanlarımız “Bir askeriye kalmıştı dokunulmadık, ona da el koydular” diyorlar...

Hikmetinden sual olunmaz bir **“disiplin” söylemi** eşliğinde, **“kol kırılır yen içinde kalır”** (daha az asil tercümesiyle, **“pisliğin halının altına süpürülmesi”**) deyimini vazederek, mevzu hakkında düşünmemizi yasaklayan, tabularla engelleyen bekçilere rağmen, aslında kafamızı içeri her uzattığımızda, en sert “dokunmaların” hüküm sürdüğü ve hem içeri hem dışarı doğru çalışan bir “ikna odası”nı görebiliyoruz.

Ama askeriye en sert “ikna odası” olsa da, çok daha sofistike, çok daha “yumuşak” çalışan başka ikna odaları da var: mesela hükümlerini sürdürmek için, **ikna odalarında “ekonomik, bilimsel rasyonelliğin” dilini kullanmayı çok iyi becerenler...** Onları da haftaya bırakalım...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Altın madeninin dili, savaşın dili

Ferhat Kentel 20.08.2011

“Ekonomik, bilimsel rasyonelliğin” dilini kullanarak çok daha sofistike çalışan ikna odalarından bahsetmiştim. “Barışın öldüğünün” söylendiği günlerde “ne alaka?” denebilir...

Densin, benimki inat işte...

NTV’de geçenlerde **“Yeşil Kürsü”** adını taşıyan bir program izledim. Çevreyle, yeşille derdi olan yerleri konuşturan çok **“anlamli”** bir program. Benim izlediğim de “İzmir’in damı” olarak nitelenen ve **hayati öneme sahip içme suyu kaynaklarının bulunduğu bir bölge olan Efemçukuru**’nda kurulan **altın maden işletmesiyle** ilgiliydi. Köylüler ve **Kanada kökenli Tüprag adlı şirket** sorumluları maden işletmesinin zararları ve faydaları üzerine **NTV**’nin tuttuğu mikrofona gelip konuşmalar yapıyorlardı.

Köylülerin bazıları **“havamız, suyumuz, hayatımız”** gibi kimilerince çok basit ve “arkaik” görülecek sebeplerle maden ocağının doğalarına zarar verdiğini ve daha da vereceğini; başkaları maden işletmesi sayesinde **çalışma imkânı** bulduklarını; bir-iki genç kız da işletmenin sağladığı olanaklarla **“okuma” fırsatı** bulduklarını anlatıyorlardı.

Ve **şirketin genç, temiz görünümlü, “okumuş yazmış çocuk” güveni veren bir elemanı** eleştirilere cevap veriyor; sahip oldukları teknolojinin mükemmelliğinden, her türlü önlemi aldıklarından, köylüye iş sağladıklarından falan bahsediyordu. Köylülere kıyasla dili çok farklıydı; **ince, nazik, rafine, rasyonel, bilimsel bir dildi onunki...**

Çevrelerindeki hayat damarlarının kuruması endişesi içinde olan köylülerin dili ince ve nazik değildi... Damardan konuşuyorlardı onlar; itiraz ve isyan ediyorlardı...

“Okumuş yazmış”, rasyonel şirket elemanının ikna kabiliyeti anlaşılan görünüşte daha yüksekti. Ve program yapımcısı da “görünüşe bakılırsa doğaya uyumlu bir madenle karşı karşıyaydık” şeklinde yorum yaptığına göre, toprağın altından altın çıkararak kazanılacak **“para”nın etrafında şimdiye kadar süslenip püslenen “uygar ikna yöntemleri”** bir kere daha işe yaramıştı.

Ancak, bu arada insanlar **NTV**’nin kürsüsüne çıkıp, dertlerini anlatırken, adeta **rasyonel ikna dili** için bulunmaz bir fırsat daha çıkıyordu. Yani insanlar “konuşmaya devam ederken”, **NTV** kameraları bir ambülansa zumluyordu! Nasıl olduysa **“Tüprag” (!) amblemlili bu ambülans**, anlaşıldığı kadarıyla fenalaşan bir köylüyü hastaneye götürmek üzere aniden ekrana giriyor ve ikna için gereken mesaj görsel olarak da sağlanıyordu:

“Sen bize iş verdin, eğitim verdin, sağlık bile verdin! Sen nasıl çevreye zarar verebilirsin ki! Sağolasın Tüprag!”

Ve anlamli programın “anlamı” orada bitiyor; televizyon kutusunun ikna odası özelliği bizzat ekranlardan dışarı taşıyordu...

Ancak müsaadenizle, geçen haftaki “askeriye” meselesine tekrar döneceğim. Çevrenin hoyratça sömürülmesi ya da askerde şiddet meseleleri arasında önem hiyerarşisi yapılabilir mi bilemem ama galiba insanın içi acıdığı zaman “hiyerarşi” falan kalmıyor...

www.askerhaklari.com adlı site sayesinde öğreniyoruz ve anlaşılan ne yazık ki daha da öğreneceğiz bu insanın içini acıtan hikâyeleri.

Şu sahne bundan üç-dört hafta önce Kıbrıs'ta bir askerî birlikteki (tabii oranın “Kuzey”inin bağımsız bir devlet değil, Türk ordusunun kontrolü altında olduğunu; dolayısıyla orada Türkiyelilerin askerlik yapmasının “normal” olduğunu biliyoruz herhalde, değil mi?) “disko”da (disiplin koğuşu) yaşandı: **Bir genç sandalyeye kelepçe ile bağlandı, 50 derece sıcakta güneşin altında gün boyu bekletildi, su verilmedi ve kelepçeli iken feci şekilde dövüldü ve komalık oldu...** Askerin ismi **Uğur Kantar** ve o günden bu yana yoğun bakımda... Olayı oğullarının *facebook*'taki arkadaşlarından öğrenen ailesine “güneş çarpmış” dediler! Ve bir kaç gün önce ailesi ile görüşenler maalesef **Uğur'un hayatından ümidin kesildiğini** öğrendiler...

Adına “disko” denen işkence merkezleri etrafındaki sessizlik sarmalı şimdiye kadar kırılamadı... Ancak o merkezlerde olup biten olayların haddi hesabı yok. Mesela **www.askerhaklari.com** sitesine gelmeye başlayan tanıklıklardan aynı “disko”da daha önce de başka bir askerin sakat kaldığını, memleketin başka köşelerinde de şimdiye kadar binlerce genç insanın bu tezgâhtan geçtiğini öğreniyoruz, daha doğrusu nihayet “ikna olmuşluktan” çıkıp, dile getirmeye başlıyoruz.

Öte yandan, **www.askerhaklari.com** vasıtasıyla şimdi bu sessizlik kırılmaya çalışılırken, **İzmir'de Kara Harp Okulu'nun Menteş Askerî Kampı'nda “şok mangası eğitimi”** diye bir garabetle tanıştık! Amerikan filmlerinde bol bol örneklerini gördüğümüz, Vietnam'a “ölüm makinesi rambolar” göndermeden önceki aşağılayıcı uygulamalara benzer şekilde, güya “insani fiziksel sınırları” sonuna kadar zorlayan ve **psikolojik yıpratma teknikleriyle had safhaya varan işkenceleri** öğrendik.

Böyle bir memlekette savaşın durmasını istiyoruz! Öyle mi? Şaka gibi! Nasıl biter? Türk'üyle Kürt'üyle tornaya girmeyen mi kaldı! Tezgâh dışarıda düşman bulamadığı zaman **savaşını kendi çocuklarıyla bile yapıyor! Onun için fark etmiyor ki... Savaş savaştır!**

Evet, bu memlekette savaş durdurmak çok zor ama çabanın onuru yeter...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kâbus senaryosuna karşı...

Ferhat Kentel 27.08.2011

Tabii ki, kökenleri çok eskinin asimilasyon, inkâr, imha politikalarına dayanıyor ama o kadar geriye bile gitmeye gerek yok; Kürt sorunu 1980 sonrasında bambaşka bir boyut kazandı. **Diyanbakır cezaevinde** insan havsalasını aşacak derecede uygulanan işkenceler, köy yakma ve boşaltmalar, zorunlu göçler, faili meçhul cinayetler,

Kürtler üzerindeki her türlü aşağılama politikaları ve hatta **dehşetin gündelik hayatında** "sosyalize olmuş" ve travma yaşamış çocukların Terörle Mücadele Kanunu marifetiyle yaşadığı yeni travmalar...

Bunların hepsi ve daha başkaları Kürt halkı üzerinde tarifsiz –ya da en basit ifadesiyle– bir **"haksızlık" duygusu** yarattı. Kürtlerin içinde önemli bir kesim bu haksızlığa "isyan" ederek karşılık verdi. **Dağlar "gerilla" doldu.** İsterseniz "militan" deyin, isterseniz "terörist" deyin, fark etmez; "bir avuç" oldukları söylenirken, dağlar "onlarla" doldu... Ve bugün Kürtlerin gene önemli bir kesimi "onlar" sayesinde "Kürt meselesi"nin konuşulabildiğini, onlar sayesinde onurlarını kazandıklarını düşünüyorlar...

Bu durumda şöyle bir soru gayet meşru herhalde: **Türkiye Cumhuriyeti devletinde –ya da Kürt politikasını inşa etme konusunda şimdiye kadar etkili ve yetkili olmuş çevrelerde– bir "akıl" var mı?** Yani uyguladığı politikaların sonucunun yukarıda sıraladığım şekilde olacağını biliyor muydu? **Yoksa bilmeyecek kadar "aptal" mıydı?** "Akla yatkın" cevap bir devletin bu kadar "aptal" olamayacağıdır, değil mi? Öyleyse, çok basit bir mantık kalıyor geriye: **"devlet bu politikayı, bilerek ve isteyerek, bilinçli bir şekilde uyguladı".**

Öyleyse, devlet –ya da onun silahlı kolu– bu politikayı uyguladı, çünkü bütün dünyada, **bütün orduların ihtiyacı "düşman"dır**; düşmansız bir ordunun anlamı yoktur. "Düşman" sayesinde ordular, meşruiyetlerini korurlar. Bizim ordumuz için de bu geçerlidir. Ama bizdeki fark şudur: bizim ordumuz sivil siyasete de müdahale etme hakkının en doğal hakkı olduğunu düşünür. Bizim ordumuz "düşmanı" sayesinde kazandığı prestij ve meşruiyetle, **"düşman tanımlama" iktidarıyla**, iç siyasete –şimdiye kadar sayısız sefer ispat ettiği üzere– yasal kılıfına uydurarak ya da ona bile gerek duymadan tamamen illegal yollarla (Kontrgerilla, Ergenekon vs.) **müdahale etme hakkını** daimi kılar.

Diğer yandan, bütün bu yaşananların başka bir sonucu daha oldu. Sizi bilmem ama ben giderek daha fazla **"ulus" lafını** duyuyorum Kürtler arasında... Ve Türklerde de... Ama şimdiye kadar her tarafa çekilen "ulus" lafından daha farklı, "Kürtlerden temizlenmiş" bir ulus lafı... Yani "modern" dünyanın insanlığın başına bela ettiği bu ucube kavramla, **Türklük ve Kürtlük "iki ayrı ulus" olarak yeniden tahkim ediliyor.** Yerlerinden yurtlarından edilmiş bütün diasporaların özellikle ikinci kuşaklarıyla birlikte çok daha güçlenen **"kimikleşme" süreçlerine** benzer biçimde, yeni Kürt kuşaklarında bu kelime çok daha "bilinçli" ve öfkeli biçimde "inşa oluyor".

Ve işin (benim gibi komplo teorilerinden bucak bucak kaçan bir insanın bile aklına düşebilecek cinsten) en komplo tarafı: "Büyük Ortadoğu Projesi" (BOP) dedikleri şey böyle bir şey mi yoksa? **BOP BOP diyenler, ulusu tanırlaştıranlar, ulusalcılar bizzat o "bölücü BOP"un parçası, meşrulaştırıcısı olmasınlar?**

Ve acaba Türk ulusu ve Kürt ulusu diye zihnimiz giderek şekillenirken, mesela, şimdiye kadar sayısız sefer olduğu gibi "tehcir", "şehirlerde temizlik" gibi derin operasyonlarla yeniden **"homojen bir Türklük" hesabı** olabilir mi?

Belli olmaz, olur... Mesela **Bob Jessop'a** göre **"stratejik-ilişkisel" bir aygıt olarak devlet için esas olan devamlılıktır**; bu devamlılığı sağlamak için en kutsal olduğunu iddia ettiği unsurlardan bile –toprak gibi– vazgeçebilir; **"safra" atar ve yoluna devam eder.** Bizim de –saflaşmış Türkleri yönetecek türden– totaliter, faşist yeni bir TC'miz olur...

Ama bu senaryoyu devletin "aklıyla" üretmiş olabileceği fikri yerine **"aptallığından" ya da karmaşık ilişkileri içindeki kavgaların "beklenmeyen sonuçlarından" ötürü** ortaya çıkmış olabileceği fikrini tercih ediyorum.

Çünkü çocuklarını dağlarda kaybetmiş olan Kürt kadınları askerlerin öldürüldükleri yere gidip beyaz tülbentlerini bıraktılar; Diyarbakır'da onlarca sivil toplum örgütü ve siyasal parti biraraya gelip **"silahlar artık sussun, barış olsun"** diye seslerini yükselttiler.

Ve inanan, inanmayan, başka dinlere inanan, İslam'a inanıp Ramazan'a ve bayramına bambaşka anlamlar verenler...

Bayramınız kutlu olsun!

Önümüzdeki bayrama ne anlam verirsiniz verin ama bu bir "bayram" ve **bu bayram insanoğlu ve insankızının binlerce yıllık gelenek ve hafızasından süzülüp geliyor**. Ölümü değil, yaşama arzusunu, sevincini yüzyıllardan bugüne taşıyor.

Çok büyük iddialarla, her şeyi bildiğini iddia eden "insancık" halimiz karşısında, bu kadar koskocaman bir hikâye bir şey ifade etmiyor mu?

Sadece protokollerde, görüntüyü kurtarmak için ya da laf olsun torba dolsun diye değil; bayramı, **binlerce yıllık bir "anlamı"** gerçekten o uzun hikâye eşliğinde düşünün ve "kutlayın"!

Öldürmeyi değil, yaşamayı ve yaşatmayı düşünün yahu!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beton milliyetçilik – milliyetçi beton

Ferhat Kentel 03.09.2011

 Beton milliyetçilik – milliyetçi beton 30 Ağustos askerî bayramının Ramazan Bayramı'na denk gelmesi üzerine *Vatan* gazetesi "Çifte bayram kutlu olsun" manşeti atmış. Manşetin altındaki fotoğrafta üzerine dev gibi bayraklar asılmış beton kuleler ve onlara gökyüzünden bakan bir Atatürk görülüyor. Fotoğrafın üzerindeki yazının bir yerinde de şu ibareler var: **"Dev bayraklarla donatılan İstanbul Maslak'taki gökdelenlerin silüeti, Ata'nın hayali modern ve büyük Türkiye'nin görüntüsünü yansıttı."**

Atatürk'ün hayalinde buna benzer bir şeyler var mıydı bilemem; muhtemeldir ama önemli değil zaten; işimize gelen hayali, veciz sözü ona yakıştırarak, her türlü numarayı çevirmek mümkün nasıl olsa...

Fotoğraftaki manzaradan gurur duyanların niyetlerinin ötesinde, bir fotoğraf **beton cumhuriyetimizi, beton milliyetçilik ideolojimizi** ancak bu kadar net ifade edebilirdi dedirtiyor.

"Çağdaşlık" bina dikmek olarak görülürse, evet Türkiye dünyanın en "çağdaş" ülkelerinden biri olmak yolunda beton adımlarla yürüyor.

Ne pahasına?

Fotoğraf-1 pahalı anlatıyor. Silinip, dümdüz edilen, yok edilen kırları, bayırları, tarım arazilerini, ormanları, doğal su kaynaklarını, dilleri, inançları, gelenekleri, insan insana ilişkileri, renkleri, şiveleri, Osmanlı evlerini, Ermeni, Rum, Karadeniz evlerini, kışın soğuğuna, yazın sıcaklığına dayanıklı evleri, mis kokan domatesleri, hafızaları, tarihi, tevazuu anlatıyor...

Çağdaşlık, kalkınma, modernlik adına, "ulus" olma adına tevhid-i tedrisatla, buldozerlerle, takım elbise ve kravatlarla **beyinlerimize ve bağımıza bahçemize girenlerin marifetlerini** anlatıyor.

Paranın, sermayenin hükmünü ve hamaseti anlatıyor o fotoğraf.

Ve o sermayenin nasıl doymak bilmez bir iştahla hiçbir engel tanımadığını; o **sermayeye yedek olan, sermayeyle yedeklenen milliyetçiliğin** "ulusal kalkınma" retorikleriyle, "üretim" için, "üretime gerekli enerji" için sürekli yeni sömürülecek kaynak arayan, en sonunda Allah'ın akarsularını HES'leyip, mengene takıp, Allah'ın ovalarını nasıl kuruttuğunu; kurutamadıklarına da nasıl zehir akıttığını, hormonlu domatesleri, genetiği oynanmış mısırları, **kibri, gösterişi, tüketerek adam olmayı** anlatıyor...

Kalkınmacı dilin aşağılamak için **"su akar Türk bakar"** dediği zamanlardan çıktık artık. O "Türk" kendini o kadar çok aşağılanmış hissetti ki, **bugün artık "bakmıyor"**; alıyor o suyu ve tepe tepe kurutuncaya kadar para çıkarıyor içinden... **Milliyetçi oldu yani, hem de kapitalist...**

New York'un beton kulelerine özenerek, doğaya ve insana hâkim olma arzusuyla yanıp tutuşan modernizmin ve kapitalizmin kurgusunu nasıl dayattığını; **o kulelerin içine tıktığı insanları nasıl hafızasızlaştırdığını, duyarsızlaştırdığını**, doğayla, geçmişle bağı kopmuş, travmatize olmuş, **güce ve şiddete tapar** hale getirdiğini anlatıyor o fotoğraf...

O fotoğraf, kapitalizmi anlatıyor; para, milliyetçi duygular ve kalkınma adına nasıl kafaya geldiğimizi anlatıyor...

Ve bir fotoğraf daha... Yıkılmış, yıkıntıya dönmüş bir gecekondu'nun kendini nasıl bayrakla savunmaya çalıştığının ama işe yaramadığının resmi... Çünkü o araziye – **"yasal" kılıflarla**– daha büyük başların sermayesinin ihtiyacı var. O gecekondu'nun arazisinden **"kalkınma" yapacaklar!** O kalkınmayı yaptıktan sonra onlar da Türk bayraklarını asacaklar. Onların astığı Türk bayrağı, gecekondu'nunki gibi "savunma" amaçlı olmayacak; üzerimize ideolojilerini boca etmek için; kafamıza vura vura kapitalizmi sokmak için olacak...

Daha derin analiz manaliz yaparak uzatmaya gerek yok, fotoğraflar anlatıyor her şeyi... **Betonun ve üzerindeki bayraklı cılanın hükmünü, totalitarizmini...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tabii, herkes 'kendi işine' bakacak

Ferhat Kentel 10.09.2011

12 Eylül 1980 darbesi tabii ki, öncesinde yaptığı "şartları hazırlama operasyonları ve katliamları", daha sonra ise işlediği cinayetleri, işkenceleri, sürgünleri, yasakları, kitap yakmaları ve daha pek çok marifetiyle birçok cehennem özelliğine sahipti. Ancak **12 Eylül'ü 12 Eylül yapan temel özellik insanı ve hayatla bağlantısını yok etme, yıldırma, ezme, aşağılama ve bir daha kafasını kaldıramaz, soru soramaz, sorgulayamaz, direnemez hale getirme çabasıydı.** 12 Eylül'ün ve tezgâhlayıcılarının karanlık ruhlarında yeniden üreyen bu makineleşmiş takıntı kendilerinden önce de vardı; sonrasında da devam etti.

Ancak 12 Eylülcüler ve benzerleri hiçbir zaman muratlarına eremediler. Çünkü insanlar yaşadıkça, bazen mırıldanarak, bazen haykırarak, bazen çok sofistike, bazen ise alabildiğine basit kelimelerle hayatlarını konuşturuyorlar.

Bu "konuşma"nın kendisi, her zaman alternatifler üretiyor. **Kendilerini efendi zanneden sınıflar, zümreler, üniformalılar, beyazlar ya da siyah derilerinin üzerine beyaz maske takmış olanlar** tarafından hâkim kılınmaya çalışılan söylemler, dogmalar, ezberler ve ideolojiler de bu alternatiflere tahammül edemiyorlar.

Dönüp dolaşıp "komünizm"den, "bölücülük"ten, "şeriatçılık"tan ve bunlara karşı güçlendirilmesi gereken **"güvenlik"ten, "asayiş"ten bahsediyorlar ve onların bu "güvenlik" dili adeta takıntılı ve bulaşıcı bir hastalığa dönüştü.**

İşte bu yüzden bugün bu memlekette, **Ö.S.** bir çöp kutusuna bomba koyduğu iddiasıyla gözaltına alındı ve "terör örgütü üyesi" olmakla suçlandı. Onunla birlikte tutuklanan Rıdvan S'nin "olayla en ufak bir alakası yoktur" demesine rağmen, **15 yaşındaki Ö.S. 14 aydır hâlâ tutuklu...** Ö.S. için tutuksuz yargılanma talebi, dava dosyası hakkında bilgi sahibi olan ve bu talebi kabul eden hâkimin yerine konu hakkında hiçbir bilgisi olmayan başka bir hâkimin girdiği 6 eylüldeki ilk duruşmada Erzurum Çocuk Mahkemesi tarafından reddedildi...

İşte bu yüzden bugün bu memlekette, **Fatma Tokmak**, başkalarının verdiği işkenceye dayalı birkaç ifade ve bir itirafçının ifadeleriyle yargılandı; gözaltında **2,5 yaşındaki oğlu Azat'la birlikte işkence gördü.** Yakalandığı kalp hastalığıyla boğuşarak, 1996 yılından bu yana süren hukuksuz yargılama labirentleri içinde süründürüldü. Fatma Tokmak, cezaevi koşulları nedeniyle daha da **ağırlaşan hastalığı nedeniyle infazının ertelenmesine ilişkin yapılan başvurulara rağmen Adli Tıp Kurumu'nun raporu hâlâ açıklanmadı...**

İşte bu yüzden bugün bu memlekette, üniversite öğrencisi **Cihan Kırmızıgül puşisi sebebiyle 18 aydır tutuklu bulunuyor.** 21 şubatta İstanbul Çağlayan'da bir grubun molotofkokteylli eylemi sonunda, aynı saatlerde boynuna puşi takılı halde durakta otobüs beklerken, **"eyleme katılmış olabileceği" gerekçesiyle** gözaltına alındı, savcının tahliye talebine rağmen tutuklandı ve Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'ne gönderildi...

İşte bu yüzden bugün bu memlekette, **Devrimci Sosyalist İşçi Partisi (DSİP) üyesi, Gazze için ruhunu ortaya koymuş olan Muhammed Cihad Saatçioğlu**, "Kürt sorununu çözme iddiasıyla yapılan askerî operasyonların" durdurulması talebiyle 21 ağustos günü Taksim'de katıldığı basın açıklamasından sonra Terörle Mücadele Şubesi tarafından mahkeme çıkışında gözaltına alındı ve **"PKK'nin gençlik örgütü üyeliğinden"** tutuklanarak Metris Cezaevi'ne gönderildi...

İşte bu yüzden bugün bu memlekette, "istihdam", "kalkınmaya hizmet" retorikleriyle Ergene Ovası'ndaki tarım alanlarını zehir akıtarak mahveden "sanayicilerin" açtığı belalara yenileri eklenmesin diye **Gerze'de dayatılan termik santrale karşı köylülerin sularını korumak için sürdürdükleri direnişe jandarma, polis ve panzerlerle saldırıldı.** Kimyasal gaz, tazyikli su, cop ve plastik mermiler kullanıldı; saldırıda kan aktı, onlarca köylü yaralandı, atılan gazlardan ormanda yangın çıktı...

İşte bu yüzden bugün bu memlekette, **futbolcu Arda**, ettiği o muhteşem barış sözlerinden sonra, "hizaya sokuldu"; yaptığı açıklamayı "düzeltti".

Ve bu düzeltmeye bu memleket durumunu sarıh bir şekilde özetleyen bir cümle ekledi: "Konuştuğum için ülkemden özür dilerim. **Bir daha konuşmam, kimse konuşmasın. Böyle devam etsin. Sorumluluk almasın, herkes işine baksın.**"

Evet, aynen öyle olmasını istedi 12 Eylül'ün içi kararmış, çürümüş ve bizim de içimizi çürütmeye çalışan ruhu... **O ruh "güvenlik"le uğraşsın; biz de "kendi işimizle uğraşalım" diye...** Ama bilmiyorlar ki, biz çevreyiz, adaletiz, bizzat hayatın kendisiyiz... Ve de **"işimiz" bu!**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant 57 yaşında

Ferhat Kentel 17.09.2011

15 eylül Hrant Dink'in doğum günüydü. Yaşasaydı, 57 yaşına basacaktı...

Hrant doğum gününü yaşayamadı. Bu devletin en karanlık elleri onu yaşatmadıkları için, onu yaşatarak bu karanlığa karşı mücadele eden insanlar ve **Hrant Dink Vakfı** onun doğum gününde, onun adına düzenledikleri **"Uluslararası Hrant Dink ödülü"** töreninin üçüncüsünü gerçekleştirdiler.

Bu ödül, **"daha özgür ve adil bir dünya için çalışan", bu uğurda "bireysel risk alan, ezber bozan, barışın dilini kullanan, bunları yaparken, insanlara mücadeleye devam etme yolunda ilham ve umut veren" insanlara** veriliyor.

İşte bundan öncekilerde olduğu gibi, bu seferki ödüller de Hrant'ın mücadelesini, dilini güçlendiren ve çoğaltan iki cesur insana; **Ahmet Altan** ve "şiddet ve cinsel istismarı mağduru kadın ve çocukların savunucusu" Meksikalı yazar **Lydia Cacho**'ya verildi.

Garip bir tören bu... Hrant'ın olmadığı, acısının sindiği, ama Hrant artık olmadığı için düzenlenen **hüzünlü ama coşkulu bir tören...**

Müzikleriyle insanları coşturan Ermenistanlı **"Van Project Yerkirunion"** grubu... Ve onların erkek solisti! Bir insan bu kadar mı coşkulu olur! Bulunduğu yere, Ermenistanlıların ve Türkiyelilerin biraraya gelmiş olmasından ötürü duyduğu keyfi bu kadar mı yansıtır! **"Sarı gelin / Sari gyalin"**i **Yavuz Bingöl**'le birlikte söylerken **bu kadar mı keyif alır!**

O ve diğerleri, töreni düzenleyen herkes, ödül alanlar, yaptıkları konuşmalar... Hepsi hüznü içimize gömüp, onun üzerine mücadele ruhuna, unutmama inadına bir kere daha güç verdiler.

Ve **19 eylül pazartesi** günü, katillerinin yargılandığı, bir arpa boyu yol alamayan davanın yeni bir duruşması var.

Bu devlet Hrant'ın katlinin hesabını hâlâ sormadı. Hrant'ın gerçek katillerinin bulunup yargılanması, aynı zamanda **bu memleketin düşman üreten sorunlarının çözülmesi yolunda dev bir adım** olacak.

Hrant'ın arkadaşları bu **adalet** talebini dile getirdiler ve Başbakan'a bir mektup yazdılar. Bu mektubu bu gazetede de çeşitli yazarlar köşelerine koydular. Ben de buraya koyuyorum. Gözden kaçmasın, bir kere daha duyulsun diye:

"Sayın Başbakan,

Arkadaşımız Hrant Dink'i öldürdüler.

Beşinci yılına yaklaşan adalet arayışımız kadük kalmıştır.

Dilekçe verdiğimiz topyekun devlet, kendini katile yakın gördü.

Zaten; katil, polis, bayrak ve muzaffer gülümseme kahramanlık posterinde poz vermişti.

Bir türlü ilamını malum edemediğiniz o kalabalık guruh, elbirliği ile kıstırmışlar, hain pusuda kurşun sıkmışlar, kaçmışlar, saklanmışlardı

Şikayetçiyiz.

"Namus Sözümdür Adalet" diye ölü evinde ant içtiğiniz halde, Hrant Dink'i işaret parmağıyla gösterip "bunu" diyen yardımcınızı "Meclis Başkanı", resmi makamda, adamları resmen "yakarız canını bak" diyen valinizi "Vekil", emanet edilen canı kollamayan, kötülerin işini kolaylaştıran Emniyet Müdürü'nüzü "Vali", 17 yaşındaki O.S.'yi kocaman "Ogün Samast" ettiniz.

Kan adaletle susar, şikayetçiyiz.

İsim verdik soruşturun diye, İçişleri Bakanı'nız olmaz onlar bizim çocuklar dedi.

Dışişleri Bakanı'nız AIHM savunmasında bu toprakların yiğit evladına "Nazi" dedi.

Çevik kuvvetleriniz Rakel Dink önlerinden geçerken katillere yazılan methiye türkülerini mırıldanarak Beşiktaş Adliyesi'nde koro yapıverdiler.

Katillerimizi adalet evine getiren Jandarma, cezaevi aracına "Ya sev ya terk et" diye yapıştırma asmıştı.

Sayın Başbakan, nedir daha derine inmeyi engelleyen o büyük kasabanın sırrı"? Nedir sözünüzü tutmanıza mani olan?

Azınlıklardan gasp edilenin birazını geri vermeniz sebebiyle seslendirdiğiniz nutukta "Bu ülkede hiç kimse ruh tedirginliğiyle yaşamayacak artık." diyordunuz Hrant'ın veda mektubuna atfen.

İnanın tedirginliğimiz her zamankinden büyüktür.

Sayın Başbakan, mala gelenin telafisi bulunur

Cana gelene de davranınız.

O Anadolu Toprağı'ndan Hrant Dink'in payına bir metrekare toprak düştü; mezarıdır!

Kamera denilen vaka-ü nüvis silinmiş, bize kalan azıcık 19 Ocak 2007 seyirliğinde 5 kişi saydık Hrant'a pusu kuranlardan.

Kim bunlar Sayın Başbakan?

Görüneni, görünmeyeni, katillerimizi istiyoruz, adalet olsun, hak hakim olsun diye.

Bizim hakkımız bizde saklı duruyor, helalleşmekten başka çarenin kalmadığı savaş yorgunu memleketimizde.

Suallerimiz cevapsız... Adalet nöbetçisi "Hepimiz Hrant'ız" diyen yüzbinlerin eli hâlâ vicdanında... Cevaplarımızı almadan susmayacağız, sormaya devam edeceğiz.

Hrant için, Adalet için.

Hrant'ın Arkadaşları"

Ve unutmadığımızı, unutmayacağımızı bir kere daha dile getirmek için, mahkeme günü **19 eylül pazartesi**, sabah **saat 10:00'da**, Beşiktaş'ta, İskele Meydanı'nda biraraya geliyoruz!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sıradan hayatı öldürmek...

Ferhat Kentel 01.10.2011

Akademik yıl başladı. Öğrencilerle tekrar buluştuk. Her sene olduğu gibi, her zaman olduğu gibi, farklı birikimlere, başka bir kuşak olmanın getirdiği farklı tecrübelerle sahip olan genç insanların katkılarıyla tazelenen, yeniden nefes alan bir düşünme sürecine girdik.

Ders **"Gündelik hayat sosyolojisi"**... Daha ilk ders ve zihnimiz onlarca soruyla dörtlüye koşmaya başlıyor...

En sıradan görünenin arkasında ne tür iktidar ilişkileri, nasıl bir insanî birikim ve hafıza var? En bilindik dediğimiz davranışlarımızın, pratiklerimizin arkasında, aslında kendimize yabancılaştığımız nasıl bir ezberleme süreci var? "Büyük" meselelerin yanında "incelemeye" tenezzül edilmeyen, karanlıkta kalmış, mevzular ne kadar önemli? Hangisi daha önemli? Açıkça **zor kullanarak sağlanmaya çalışılan düzen** mi, çok daha **incelikli iktidar teknolojileriyle sağlanan rıza ve uyum** mu? Hangisine karşı gösterilen tepki ve direniş, insanın kendisine yabancılaşmasını azaltabilecek bir güce sahip?

Hepimizin kendimize göre cevaplarımız var. Bazı cevaplarımızdan çok eminiz, bazıları yarım yamalak...

Peki, dersin göreliliği olarak korunaklı ve rahat havasının dışında, ya da kendi cemaatlerimizin dışında; dışarıda ne kadar soru soruyoruz? Soru mu soruyoruz yoksa hep "çok bildiğimizden" ne kadar emin olduğumuzu mu ispat etmeye çalışıyoruz?

"Her şey görelidir" deyip, işin içinden çıkmak gibi bir niyetim asla yok. Tabii ki bir yerlerde **insanlar sapır sapır öldürülürken**, gündelik hayatımızdaki iktidar ilişkilerinin sakladıklarıyla uğraşmak bir **"entelektüel züppelik"**ten başka bir şey olmaz...

Ancak, insanları asit kuyularında, ıssız yol kenarlarında yok edenlerin, her türlü işkenceyi adeta "meslek icabı" ya da "vatan-millet (ve de çıkar) icabı" yapanların beslendikleri **"daha küçük hayatlar"** var. Bu küçük hayatlarda örtülmüş olan başka **"büyük meseleler"** var.

"Çok önemli" bir davayı sürdürmek için sivil insanları öldürmeye kadar giden, açıkçası "terör" yapanların da küçük hayatlarında örttükleri başka "büyük meseleler" var...

Son günlerde Türk'üyle Kürt'üyle **"Yeter artık! Kimse benim adıma öldürmesin!"** diyen çıgıllara rağmen, vatan sathında **"ille de savaşı!"** diyenlerin gürültüsü kulaklarımızı sağır ediyor, beynimizi esir alıyor.

Ve evet, tabii ki, ortalıkta kan kokusu bu kadar yoğunken, **ölüm ve hayat ikilemi** burnumuzun dibine bu kadar girmişken, **“bir dakika! başka bir şeyleri kaçıırıyorsunuz!”** demek pek kolay değil...

Ama peki, “hayat ve ölüm ikilemi” ya başka bir yerden, başka yerlerden neşet ediyorsa?

Mesela öldürmeye bu kadar meraklı olmayı ve **hayat denen o eşsiz sanatı, o uçsuz bucaksız derinliği ve karmaşıklığı** basitleştirmeyi hemen yanı başımızda ne varsa yok etme kolaylığından öğrenmiş olmayalım?

Mesela inanılmaz bir arsızlık ve insafsızlık içinde şehirlerimizi beton kulelerle iğfal edenler... Ve bu kulelere bakıp, “ne kadar da kalkındık!” diye gurur duyanlar... “Vatan sevgisi” konusunda, “muhafazakârlık” konusunda mangalda kül bırakmayıp, elde muhafaza edilecek ne vatan ne de doğa bırakanlar ve buna sessiz kalan bizim “sıradanlığımız”, “küçük hayatlarımız”...

O kuleleri diktikçe, yani “kalkındıkça”, yani “dikildikçe”, yani “diklendikçe”, dikili bir ağacımız kalmadıkça, ne geçmişimiz, ne gelenek, ne hafıza, ne de o çok övünülen “ahlaki değerlerimiz” kalıyor. O “gökkafesler”, “bilmem ne towerlar” vasıtasıyla ve hayatımıza giren **“kule gibi” iddialı söylemlerimiz** ve kibrimizle tevazuumuzu kaybediyoruz, her şeyi en iyi bizim bildiğimizi, en önemli meselenin “bizim meselemiz” olduğunu, çatık kaşlarla, tespih çeker gibi tekrarlayıp duruyoruz

Sadece Kandil dağını bombalamıyoruz; dağlardaki militanları (“gerillaları”, “teröristleri”...) öldürmüyoruz... Sadece baş düşmanımız TeCe devletine savaş açmakla; sadece Akepe hükümetini “geriletmeyle” kalmıyoruz...

Her şeyi öldürüyoruz... **Sıradanlığımızın içindeki hayatı öldürüyoruz...** Sıradanlığımız öldükçe, öldürmeyi, **“öldür” komutunu öğreniyoruz.**

Ve artık İstanbul’a Üsküdar’dan baktığımız zaman, Ayasofya’yı Sultanahmet’i, Süleymaniye’yi, Topkapı Sarayı’nı görmüyoruz... Uçsuz bucaksız beton tarlalarından yükselen kulelerin minarelere karıştığı **zavallı bir İstanbul** görüyoruz...

Ve gazetelerin, TV’lerde haberlerin köşelerine bazı haberler “küçük” haberler şeklinde sıkışıyor... Akıttığımız zehirlerle, **Ergene Ovası’nı, Büyük Menderes’i**, en süper otoyolu döşediğimiz **Karadeniz’in Rize şehrini öldürmüş olduğumuzu öğreniyoruz...**

Sıradan hayatlarımız zehirleniyor, başka bir şeyi anlatacak ne dilimiz ne gücümüz kalıyor ve **“öldürmek en iyi bildiğimiz şey”** haline geliyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dağda ve ovada savaş

Ferhat Kentel 08.10.2011

Bir toplumsal hareket, içinde evrildiği toplumdan bağımsız değildir. Bir toplumsal hareket o toplumun dinamikleri, düzeni, hukuksal yapısı, demokrasi ve totalitarizm arasındaki gidiş-gelişleri, baskı ve özgürlükler konusundaki pratikleri ve bütün bunlara karşı o toplumsal hareket içinde yer alan insanların sahip oldukları kültürel ve sınıfsal sermayeye bağlı olarak verdikleri cevaplarla ortaya çıkar.

Bir toplumsal hareket toplumdan etkilenir ve toplumu etkiler; toplumla birlikte değişir ve toplumu da değiştirir.

Hiçbir toplumsal hareket homojen, tek bir kalıp altına sokulabilecek türden “**özet bir kimliğe**” sahip değildir. Toplumsal hareket, farklı dertlere sahip olan insanların ortak dertlerini dile getirmek üzere, bizzat bu insanların kurmasıyla, ve daha çoklarının dâhil olmasıyla vücut bulur. Bu ortak dert ve ortak dil, altında toplanan insanları “özetler”, onları yoğunlaştırır ve çoğul ve karmaşık durumu basitleştirir; onların taleplerini o toplumda varolan söylemler içinde anlaşılabilir kılar; sloganlaştırır.

Toplumsal hareket çoğul bir zeminden, çok farklı insan hissiyatlarından, duygularından, korkularından, endişelerinden, taleplerinden ve bütün bunların farklı yorumlarından neşet etse de, bu dağınıklığı “ortaya toplar” ve **bir “kimlik” verir.**

Ancak inşa olan bu “özetlenmiş kimlik”, kendi başına ortaya çıkmaz. O toplumda varolan yapıların, egemen zihniyetin, düzenin kontrol ve savunma mekanizmalarının verdiği cevaplarla birlikte şekillenir ve kendini tahkim eder. Toplumsal hareket sonucunda ortaya çıkan kimliğe karşı alınan tavır “sertlik” üzerine kuruluysa, yani egemen yapı o toplumsal hareketi ve kimliğini dışlayarak kendi kimliğini kuruyorsa, farklı ve yeni bir hayat için mücadele eden kimlik de buna karşı kendini yeniden şekillendirir.

Yani kimlik karşılıklıdır...

İşte Kürt hareketi ve Kürt kimliğinin bugün aldığı içerik ve biçim de Türkiye’de kendisine cevap veren ve devlet ve hükümet politikalarından bağımsız değildir.

100 küsur yıllık, baskı, dışlama ve asimilasyon tarihi bu kimliğin inşasında birinci dereceden rol oynadı. Ve bugün, Kürt hareketi karşısında alınan tavır, bu harekete vücut veren karmaşık, çoğul, heterojen hali ve dilleri giderek daha da içe kapanmaya, bir anafor gibi derin bir kuyunun içine çekilmeye itiyor.

Kürt toplumsal ve siyasal hareketinin çeşitli veçhelerine işaret eden **BDP, PKK, KCK, DTK** gibi kısaltmalarla ifade edilen oluşumların varlığı ya da **şerafettin Elçi, Altan Tan** gibi insanların varlığı bile aslında birbirleriyle mutlak anlamda örtüşmeyen dilleri, toplumsal ve siyasal yan yana gelişleri gösterirken, bu hareket karşısında uygulanan, “**yukarıdan bakan**”, **otoriter politikalar** Kürt hareketini köşeye sıkıştırıyor; o köşede Kürt hareketi “tek bir kimliğe” doğru evriliyor.

İçinde şiddet uygulayan PKK’nın, “terör” uygulayan “TAK”ın, yerlerinden zorla göçertilmiş insanların, hafızaları travmatize olmuş çocukların, anadil derdinde olan, bütünlüklerine saygı gösterilmeyi bekleyen insanların vücut verdiği bir hareket var önümüzde...

Ve sorulması gereken soru şu: **bir toplumsal harekete cevap verirken, o hareketin çoğulluğu içinde hangi dili bütünün yerine koyacaksınız?**

Eğer sadece şiddet dilini görüp, o harekete şiddetle cevap verecekseniz, en azından şiddet karşısında o hareketin çoğulluğunun mesafe almasını daha da zorlaştıracaksınız.

Yani bütün o kısaltmalarla ve tabii ki aslında “kısaltılamamış” kelimelerle kendilerini anlatmaya çalışan insanları nereye iteceksiniz?

O çoğul hareketin **PKK'sına dağda "operasyon" düzenleyip, BDP'sine ovada 7748 insanı gözaltına alarak, 3895'ini tutuklayarak savaş** açıp, onu "teke" indirirseniz, o hareket giderek daha da "tek" olacak demektir.

Meclis'te, kendileri için o aşağılayıcı yemini etmeyi bile sineye çeken BDP kitlesini, KCK'yı, DTK'yı ve o hareket içinde kendilerini anlatmaya çalışan insanları PKK'ya itmekle uğraşmak yerine, **PKK gibi şiddet dilini savunanları BDP'ye çekmeye uğraşmak** "daha makul" olmaz mı?

Yoksa "ihtiyaç" duyulan şey savaş mı?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsafa çağrı!

Ferhat Kentel 15.10.2011

Geçen perşembe günü Samsun'da, kent meselelerinin tartışıldığı **"Samsun Sempozyumu"**na katıldım. Sempozyum **"Samsun'a bir parantez açıyoruz"** alt başlığıyla Samsun'un meselelerini merkeze almış olsa da, aslında Samsun vesilesiyle Türkiye'nin şehirlerinin hâl-i pür mealini yeniden düşünmek için anlamlı bir toplantıydı.

Samsun kendisine bir kimlik arıyor; geçmişten bugüne, çevresiyle ve merkeziyle bu şehrin nasıl daha anlamlı, daha yaşanılabilir bir hale gelebileceği üzerine kafa yoruyor.

Samsun bildiğimiz bir Türkiye kenti... Tabii ki gene de her kentin olduğu gibi Samsun'un da kendine özgü sembolleşmiş özellikleri var. Bu özelliklerin başında da **"19 Mayıs"** var. Yani **Mustafa Kemal'in "Bandırma gemisinden inip Anadolu'ya ayak basması"** Samsun'un kaderini neredeyse belirlemiş; şehir bu olayın izleriyle tanımlanmış durumda...

Sahilde yapılan yeni bir yeşil alana "Amazon heykeli" gibi birtakım ilave semboller konmuş olsa da, esas olarak kentin "kimliğini" **"19 Mayıs" ve türevleri** sınırlı kuşatıyor; tabii ki vatan sathında görülebilecek **Atatürk bulvarı, Cumhuriyet caddesi** gibi çok "orijinal" işaretlerin yanında, **"İlkadım", "Atakum", "Atakent"** gibi başka işaretler de mekânı tanımlıyor.

Ama Samsun, bu "kimliğe" rağmen, Karadeniz'in diğer kentlerine kıyasla daha da önemli bir "kimlik" sorunu yaşıyor. Yani her yerde bir "19 Mayıs kimliği" görünür olmasına rağmen, **sahiplenebileceği, kendisini anlatabileceği bir "kimliği" yok**. Çünkü 19 Mayıs etiketi kendisinden önce gelen her şeyi silmiş durumda...

Ve aslında Samsun bir Türkiye "kenti"... Ve her Türkiye kenti gibi **kendini betonda somutlayan milliyetçilik ideolojisini, "toprağın altına değil, üstüne yatırımlar" yapıp, rant için ruhlarımızı ezen ideolojik dili** barındırıyor.

Yani diğerleriyle birlikte **"şehir" olmaktan çıkmış, unutmanın, tarihsizliğin, aynılığın izlerini taşıyan herhangi bir "kent" olmuş** durumda... Samsun'da kendisini "19 Mayıs" olarak gösteren **kısa tarih, kısa kimlik ve kısa hafıza** inşası Türkiye çapında geçmişi daha da kısaltarak yoluna devam ediyor.

Bu dille geçmişi unutuyoruz; çoğulluğumuzu, bu topakların estetik değerlerini, kültürel referans dünyalarını giderek her anlamda toprağın altına gömüyoruz. Soğuğa, sıcağa, yağmura, kara karşı çevresiyle uyumlu; etnik

renklerle iç içe geçmiş evlerimiz, şehirlerimiz yok artık. **Artık ne Kürt'ün, ne Türk'ün, ne Süryani'nin, ne Arap'ın, ne Ermeni'nin, ne Rum'un, ne Müslüman'ın şehirleri var...** Onlara ait bir-iki parçayı müze mahallelerde saklıyor ve koruyor gibi yapıyoruz. **Artık "yuvamız" yok...**

Ermenileri, Rumları unuttuk, Osmanlı'yı unuttuk; harf inkılâbıyla Osmanlıca'yı, tarihi ve onların şehirlerini unuttuk... Ve **"çağdaşlaşma" projemizle başlattığımız "unutma" operasyonu** bugün son aşamasına geldi. Bütün Türkiye baştan aşağı, bir uçtan diğer uca **milliyetçilik ve kalkınmacılık cılası altında "sermaye-beton- arsızlık- kibir" sarmalına** terk edilmiş durumda. Kapitalizmin ideolojisinden başka hiçbir haltı yansıtmayan kentlerimizde, –seyretmeye devam edersek– bundan sonra, ne kadar "kimlik" diye yırtınsak da, hatırlayacak hiçbir şeyimiz kalmayacak...

Her şeye rağmen "seyretmeyenlerden" ikisini örnek vererek bu yazıyı bitireyim. Birincisi **Birikim'in ekim sayısında** (No. 270) **yer alan "İnşaat ya resulullah" dosyası...** Hem analizin, hem de isyanın nasıl olabileceğine dair ipuçlarını görmek için...

Diğeri ise, **Zeytinburnu'nda yükselen korkunç gökdelenlerden** hareketle İstanbul'un silüetini ve aslında anlam dünyasını darmadağın eden, silen ve unutturucu beton kulelere karşı bir başka isyanı dile getiren bir çağrı... **"İstanbul sahipsiz değil" internet sitesinde yer alan ve "İnsafa çağrı"** başlıklı metinden bir iki cümle...

"(...) Sermayedarından kamu yöneticilerine, mesuliyeti olan herkesi insafa davet ediyoruz. Ululuk gösterin ve vicdanlarınıza kulak verin!

Yetki ve sorumluluk sahibi herkesi önlem almaya çağırıyoruz.

(...) Şimdi bu proje ve emsal oluşturmaları sebebiyle arkasından gelebilecek başka benzer projelerle İstanbul'un, yani hepimizin kimliği, varlığı, değeri açık bir tehlike ile karşı karşıyadır.

İstanbul silüetini bozan üç gökdelen derhal yıkılsın! Benzer projeler durdurulsun! Tarihî şehirlerimiz hikmetle, doğrulukla ve adaletle korunsun, yönetilsin!

Koruyacağımız şey yalnızca silüet değil, ahlâkımız, namusumuz, varoluşumuz ve geleceğe dair umudumuzdur."

Son not: <http://www.istanbulsahipsizdegil.org> sitesine girip, vicdanları bir ihtimal harekete geçirebilmek için en azından bir imza verebilirsiniz.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölüm ayini

Ferhat Kentel 22.10.2011

Ölüm dolu bir günün ardından, bu yazıyı yazmaya oturduğum zaman bir şey fark ettim. Ne kadar çok yazı yazmışım "ölüm" üzerine... Ölüm olmuş; hayata karşı ölümü yüceltenlerin gücünü anlamaya ve dilim döndüğünce anlatmaya çalışmışım. Sonra gene ölümler olmuş, gene yazmışım... Bütün devlet erkânının, siyaset erbabının, yazar-çizer takımının, televizyonlarda "terör uzmanlarının" her yoğun ölüm olaylarından

sonra yaptıkları gibi... PKK vurur, gencecik insanlar ölür; âdet olduğu üzere, "ölümlere çare bulmak üzere" "uzmanlar" da masanın etrafına toplanıp, sebepler, sonuçlar, hâl çareleri –sınırötesi harekât, profesyonel ordu başta olmak üzere, bir miktar da demokratikleşme, müzakere vs.– üzerine tartışırlar, tartışırlar... Sonra aradan zaman geçer, aynı döngü tekrar başlar...

Neredeyse, kendini besleyen bir "ölüm mantığı" var ve bütün bu konuşan insanlar aslında herhangi bir çare olmayacağını bile bile sadece "görevlerini" yerine getiriyorlar. **"Ölüm zamanında bir şey söylemiyor" olmanın ağırlığını kaldıramayacak olduklarını düşünerek, konuşuyorlar, konuşuyorlar...**

Konuşarak, mezarlığın yanından geçerken ısıklık çalmaya benzer şekilde, o ânın geçmesini bekliyorlar...

Sonra susuyorlar. Kendi "normal" hayatlarına dönüyorlar.

Bir sonraki sefere kadar. Sonra gene gencecik insanlar ölüyor...

Bu arada ölüm çok olduğu zaman, televizyon haberlerinde "vatandaş" diye tabir edilen kitleler "teröre lanet okumak üzere" sokaklara iniyorlar; evlerinin pencerelerine bayraklar asıyorlar.

"Ölümlerle" döngüsel olarak tekrarlanan bir ritüeller zinciri içindeyiz adeta... Sanki bir ayin...

Hepimiz bir ayindeyiz... Din olmayan bir dinselliğin ayininde adeta... Ayini tekrarladıkça, ölüm dinine tapıyoruz. **Ölümlerden "inanç" tazeliyoruz. Ve "Türk ulusunu" yeniden kuruyoruz...**

"Vur gerilla vur, Kürdistan'ı kur" oyununu oynayan cenah da ölümlerden kendi dinini kuruyor.

Nasıl geldik bu ayinleşmiş ölüm oyununa?

Neden PKK çıktı? PKK neden başka bir yol bulamadı?

Uzun lafa gerek yok; bir sürü anlayabildiğimiz sebebi var ve asla anlayamayacağımız sebebi de vardır.

Anlayabildiğimiz, en azından anlamak için ipuçları verebilecek sebepler arasında **bu ülkenin ölüm ritüelleri** var.

Öncelikle "PKK'lı terörist" adı verilen o insanların hangi okullarda yetiştiğini biliyoruz, değil mi? Hatırlayalım; "Türk" okullarında... Hani her sabah ant içtiğimiz, kendimizi kurban etmeyi, çocuk halimizle feda etmeyi öğrendiğimiz okullarda... Onlar okulda, caddelerde, dağların yamaçlarına nakşedilmiş ve kafalarına çakılan "Ne mutlu Türk'üm diyene"ye karşı kafa tutmak için, tam da o okullarda öğretilen "ulus"u, "ulusal kahramanlık" kurgularını, "ulus mitolojisini" ve "feda", "kurban" kültürünü sermaye olarak kullandılar; ona "ezilen ulus" retoriğini eklediler.

Mesela bir devlet kurumunun önünde sergilenen, birisinin ayağına ip bağlanmış iki PKK'lı militanın ölüm bedenlerini gözünüzün önüne getirin... Adına "sol" diyen, "derin" bir yayın organı, bu ölüm PKK'lıların görüntülerinin üzerine "özlenen fotoğraf" gibi insan aklını donduran bir başlık koyarken, sıradan PKK militanları ve sempatanları ne görürler o fotoğrafta? Herhalde "iki adam kaybetmişiz" demekle yetinmezler... **O iki cansız beden, "ulus" retoriğinde dayanılmaz bir dinsellik üretir, ikonlaşır. Yani can verildiği zaman ölüm ikonlaşır...**

Peki, 24 askeri öldüren saldırılarından sonra, üzülmüşler midir? Ne hissedeceklerini bilmem mümkün değil ama herhalde kalplerinin bir kenarından üzüntüye benzer bir şey geçmiş olsa bile, **"savaşmayı çok iyi bilmekle"**

gurur duyan bir örgütün elemanları **“kurtuluş mücadelelerinde kazandıkları bir zafer”** olarak derin bir tatminle not düşmüşlerdir akıllarının bir kenarına. **Yani can alındığı zaman da ölüm ikonlaşır...**

Çünkü **“ulus kurgusuna”** inandırma tornasında büyüyen bütün Türkiye çocukları **“kahramanlık”** hikâyeleriyle büyüdüler. Ölümü ikonlaştıran PKK’lılar da **“ant içtiler”, “alınan düşman kellelerini”, “vatan için düşen şehitleri”** okudular; **bir ölüm mitolojisinin formatını öğrendiler; şimdi o mitolojinin içeriğini yeniden dolduruyorlar; ölüm ayini yapıyorlar.**

Aslında uzun lafa gerek yok; bir tarafımızla, dumura uğratılmış zihinlerimizle hayata dört elle sarılacak gücümüz kalmadı. Ayin gibi tekrarlarımızla ölüme inanmaktan hayatın yaratıcı gücüne inancımız kalmadı. Sadece alıştığımızı, ezberlediğimizi yapıyoruz. **Ancak ölümlle harekete geçen bir ayin duygumuzu tatmin ediyoruz.**

Geçenlerde o yağmurlu ve soğuk günlerde Şişli’de sokakta bir insan ölmüş... Ertesi gün adamı cansız buldukları zaman, başka bir adam **“dün akşamdan beri orada yatıyordu”** demiş... Yani görmüş o ölen adamın o soğukta ve yağmurda sokağın bir köşesinde kıvrılıp yatmakta olduğunu... **“Görmüş”... O kadar...**

Biz şefkati öğrenmedik ki... Ya da o kadar çok unuttuk ki...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kötülük açığa çıktı... İyilik de...

Ferhat Kentel 29.10.2011

Dehşeti ve dehşetin uyandırdığı kötülük ve iyiliği aynı anda, birarada yaşıyoruz.

Dehşet Van depremiyle geldi. İnsanlar beton tabutların altında kaldı. Betonlardan kurtulabilenler soğuk gecelerin acımasızlığıyla yüz yüze geldiler.

Dehşet kötülüğü açığa çıkardı.

Şimdiye kadar, adına **“sosyal medya”** denen, aslında **“sosyal”** olmakla pek alakası olmayan, tersine **“sanal”** olan bir âlemde, **bilgisayar ekranlarının arkasında kamufle olmuş “cesur” görünümlü birtakım korkaklar**, sağa sola kötülük salvoları atarlardı.

Van depremi bu korkakların saklandıkları yerden çıkıp, **“milliyetçi”** sosa bulanmış ırkçı nefretlerini çıkarabildikleri bir fırsat yarattı. Bir televizyon kanalında **“kadın görünümlü bir erkek”**, cari iktidar söyleminin ve medyanın verdiği bir güç gösterisiyle Van’da hayatını kaybeden insanların **“insan”** olduklarını görmemeyi becerdi. O insanlar **“ölürken”**, onları **“taş atan, kurşun sıkan teröristler”** olarak görmeyi becerdi. **En erkekçe haliyle “herkes haddini bilecek!” demeyi becerdi...**

Onun televizyon ekranlarından sarkıttığı **saf kötülüğün fallik dili**, şimdiye kadar ancak sanal âlemde mangalda kül bırakmadan esip gürleyebilen **hastalıklı dile tercüman oldu; hastalık kendine aleni bir “ses” buldu.** Televizyonun her şeyi meşrulaştırabilme kapasitesi bu dili saklandığı delikten çıkardı.

Ve bilinen ama sanallığın güvenli kollarında saklanan kötülüğün bu kadar görünür olması iyi oldu; **hastalıklı hali görme imkânımız oldu.**

Kötülük bu kadar alenen ortalığa saçılırken, **“dehşet” aynı anda iyiliği de açığa çıkardı.** İnsanlar sorgu sual etmeden, sırtlarındaki paltolarını üşüyen insanlara yolladılar; çocuklar kumbaralarını boşaltıp, içinden ne çıkarsa memleketin öbür ucundaki insanların yaralarına merhem olması için gönderdiler.

Kürt sorununu dağlarda –karşılıklı olarak– insan avlayarak çözeceğini düşünenlerin savaş dili üzerimize karabasan gibi çökmüşken, **Van depremi “ilahi bir işaret” (ya da isteyenler için “*deus ex machina*”) gibi geldi aslında... Gökten değil ama yerin altından gelen derin sarsıntı bize “Ölüm istiyorsunuz! Alın size tepe tepe ölüm!” dedi...**

İsterseniz “ilahi işaret” deyin, isterseniz jeolojik, morfolojik, yeryüzü katmanlarının sıkışması, genleşmesi sonunda ortaya çıkan hareket ve bu harekete karşı ahlaksız müteahhitlerin cinayeti deyin, fark etmez; “ulusal” güç gösterileriyle, “şehadet” söylemleriyle, evlerine bayrağa sarılmış tabutlarla dönen ya da ayaklarına ip bağlanmış şekilde hükümet konaklarının önüne atılan cenazelerle, karmakarışık olmuş, çaresizlik içinde barışı ve hayatı düşünemediğimiz kahredici zamanlarda bir ses bize **“İşte Türk-Kürt ayırt etmiyorum; hâlâ hayatı düşünmeyecek misiniz?”** dedi.

“İlahi” ya da değil, fark etmez; düşünmemize, biraz daha farklı düşünebilmemize yardımcı olabilecek tonlarca “işaret” geldi.

“14 gün” erken doğan Azra bebek, tekrar beton kılığına girmiş toprağa döndü; zamanını tamamladıktan sonra, yani “14 gün” sonra, “doğması gereken zamanda” tekrar dünyaya geldi; hayata döndü... Bizi de hayata çağırdı... Güç gösterileri, şiddet ve nefret altında yıllardır hayattan çekilmiş; Azrail’in, Hades’in dünyasında oynaşan bizlere **“Hayattan çekilme oyununuz, ayininiz, inadınız ve azabınız bitebilir; tamam çıkın artık”** diye seslendi...

İyilik bunları gördü... **Tonlarca beton yükün altında, omzundan sarkan bir koruyucu elin gölgesi altında hayata bakan Yunus çocuğun kurtulduğunu, o elin babasına ait olduğunu zannederken hata yapma pahasına görmek istedi. İyilik, dehşetin içinde “iyi olanı” aradı.**

“Dehşet” karşısında insanların kafasındaki bilişsel, ideolojik kurgular, ezberler yıkılır; insanlar başkaları karşısında duyulan korku, nefret ve sevgi gibi en yoğun duygularla kendilerini yeniden inşa ederler.

İşte, yas tutmak, acıyı paylaşmak gibi bir derdi olmayan, **ölümlerde “kimlik” arayan kötülük ve en ufak acıyı bedeninde ve ruhunda hisseden iyilik...** İkisi de bugün önümüzde duruyor.

Memleketin dört bir köşesinden insanlar yardım etmek için çırpınırken, birtakım “devlet” otoriteleri, “kendilerinden” saymadıkları Van Belediyesi’ni “muhatap” almıyor. **“Karşılıksız yardım” ve “rakibe itibar ve meşruiyet kaptırmama gayreti” aynı anda önümüzde duruyor.**

Orhan Miroğlu’nun (ve daha pek çoklarının) **dediği gibi, “felaketin yol açtığı acılar karşısında beraber gözyaşı dökabilen” insanların ülkesinde, “başkalarının acısını göremez hale getirmiş bir savaşın” mantığı, deprem zamanında dahi, güç ve iktidar adına, insan avlayarak sorun çözmeye kafayı takmış görünüyor.**

Ama kötülük açığa çıktıysa, iyilik de açığa çıktı... Ve **bu kötülük karşısında iyiliğin yüceliği elbet bir gün bütün güzelliğiyle esas dil olacak...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP devriminin 'Thermidor'u

Ferhat Kentel 05.11.2011

Daha önce **Kimlik yanılsaması** (*L'illusion identitaire*) adlı kitabı Türkçede de yayımlanan **Jean-François Bayart** geçtiğimiz günlerde Fransa'da yeni çıkan **İslam républicain** (*Cumhuriyetçi İslam*) kitabı üzerine bir söyleşi yapmak üzere Türkiye'deydi. Bu kitabında Bayart, bütün farklarına rağmen, Türkiye, İran ve Senegal'in her birini diğeriyle karşılaştırarak tarihselliklerini anlamaya çalışırken, bu ülkelerdeki Müslümanların "cumhuriyet" fikriyle nasıl iç içe olduğunu anlatıyor.

Bayart'ın bu kitabında tartıştığı konulardan biri **İran devrimi**... Ona göre, aslında **bir "darbe" olan Sovyet devrimi** ve aslında **bir "iç savaş" ürünü Çin devrimine** kıyasla İran devrimi, **1789 Fransız devrimi** gibi, sokaklardan gelen tipik bir halk hareketi olarak, **"gerçek bir devrim"** niteliği taşıyor.

Bayart aynı zamanda söz konusu "devrim"lerin benzer bir süreçten geçtiğini anlatıyor. Nasıl Fransız devrimi **"Thermidor"** dönemiyle birlikte, orijinal iddiasından vazgeçip, daha muhafazakâr bir **"karşı-devrim"** niteliğine büründüyse, İran devrimi de "Thermidor"u yaşadı.

Bir bakıma, **devrimlerin öncüsü olan kadroların "seçkin" bir grup olarak "yönetici sınıf" haline gelmesi ve çıkarlarıyla birlikte "profesyonelleşmesi" anlamına geliyor Thermidor**... Ya da ortaya çıkan düzenin zaten "arzulanan" olduğunu, "gerçek" olduğunu, daha fazlasının "boş hayal olacağını" düşünen profesyonel devrimciler kendilerinin ve yakın çevrelerinin vardıkları aşamayı sabitlemeye gayret ediyorlar. Kendilerinin elde ettikleri başarı "tek anlam" haline geliyor ve devrime taşıyan ütopya sona eriyor; değişen "devletin yönetimi" esas işleri haline geliyor.

Bu yorumu, her ne kadar Bayart bir "devrim" olduğuna inanmasa da, –bir miktar "teşbih" yaparak– Türkiye'de "AKP'nin serencamına" taşımak mümkün...

Evet, tabii ki, AKP'yi doğuran ve onda somutlaşan kitleler, "Paris'in Bastille hapishanesinin", "Çar'ın kışlık sarayının", "Tahran'ın Azadi meydanının" ele geçirilmesinde olduğu gibi, "Çankaya Köşkü'nü" ele geçirmedi...

Ancak, her ne kadar tarihteki örneklerde –"gerçek" veya değil– "devrimleri" uzun mücadelelerin sonundaki **belli bir "an"da**, kitle hareketlerinin "kanlı, şiddetli" bir şekilde iktidarı ele geçirmesi olarak okumuş olsak da, bir devrimin muhakkak "şiddet" yoluyla olması gerektiğine dair bir **"toplumsal kanun"** yok... **Devrimleri "devrim" yapan, üzerinde yükseldiği (eski düzenin sahiplerine ait) kan değil; bizzat "alt"ın (en azından sembolik olarak) "üst"e geçmesi; o toplumdaki sınıfsal ve kültürel iktidar ilişkisinin değişmesi, başka bir niteliğe bürünmesidir.**

İşte AKP hareketinin yaptığı da bir "devrim"dir... Çünkü bu hareket de bir "devri" kapattı; Kemalist geleneksel yapının sınıfsal dengesini altüst etti. **"Kutsallık" örtüsü altındaki "devletin askerî**

aristokrasisini", "laik ruhban sınıfını" ve onların sermaye gruplarıyla kurmuş olduğu hegemonik yapıyı yıktı. Bunu, Bastille'e, Azadi Meydanı'na yürüyen kitlelerin yaptığı gibi bir "an" da yapmadı; ama zamana yayarak, tıpkı onlar gibi arkasına toplumun geniş kesimlerinin "özgürleşme", "adam yerine konma" taleplerini alarak yaptı. Ve **"eski rejim"in vurucu gücünü –Ergenekon'u– etkisiz bıraktı...**

Ve bütün devrimlerde, halkın desteğiyle gerçekleşen bütün "burjuva devrimleri"nde olduğu gibi, **bu hareketin öncü kadroları bugün Thermidor'u yaşıyorlar.** "Eski rejim"i yıkan devrimci kadrolar bugün kendi düzenlerini toplumun düzeni ve "tek gerçek" olarak ilan ediyorlar.

Adını "sosyalizm" koymuş olsunlar veya olmasınlar, insanların "eşitlik ve özgürlük" ütopyelerini taşıyan Sovyet devrimini, Stalinist bir zihniyet eşliğinde, seçkin bir sınıf olarak "nomenklatura"nın ele geçirmesine ya da İran devriminin akıbetine benzer bir durum yaşıyoruz.

AKP'nin devrimini, onyılların kibrine, seçkinciliğine, sahte kutsallıklar arkasına saklanan sömürü düzenine karşı "adalet, özgürlük, eşitlik" talebi ve "tevazu" arayışı hazırladı...

Adını "İslami hareket" koymuş olsunlar veya olmasınlar, Türk'ü, Kürt'ü ve diğerleriyle, sandık başına koşan insanların **"daha iyi bir dünya" ütopyasını taşıyan "AKP devrimi" bugün "Thermidor"unu yaşıyor...**

AKP'nin Thermidor'unu, devrimin kadrolarının sermaye ve siyasetteki iç içe geçişleri hazırladı. "Yeni düzenin sahibi" bu "profesyonel" kadrolar onları iktidara getiren "ütopya"yı artık taşımıyor. İçine insanların doldurulduğu **güç timsali beton kuleler ve hapishanelerle** kendi çıkarları ve sesi dışında bir şey duymak istemeyen **"liberal-otoriter" ve de "kibirli" yeni seçkin bir sınıfın** eserini tecrübe ediyoruz hep birlikte...

AKP devriminde "sosyalizm" yoktu; ancak "İslam'ın özgürlük ve adalet vaadi" de kalmadı...

AKP'nin Thermidor'unda "giyotin" yok; ancak "ona göre 'zararlı unsurların' kapatıldığı Gulag takımadaları" var...

Kurban Bayramı kutlu ve mübarek olsun, adalet ve vicdan getirsin...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yazık duygusu

Ferhat Kentel 12.11.2011

Bugünlerdeki duygu halimde sürekli bir şekilde iki kelime yankılanıp duruyor: "Yazık oluyor"...

Van bir kere daha gene depremle yıkıldı... **Türkiye'nin betonla "uygarlaşması" ya da "modernleşmesi"** bir kere daha enkazın altında kaldı.

Müteahhitlerin, mimarların, mühendislerin, belediye başkanlarının, denetçilerin, fen işleri ya da isimlerini bilemediğim çeşitli kontrol "uzmanlarının" **birlikte işlediği seri cinayetlere** bir yenisi daha eklendi.

İsyan, öfke falan değil artık içimden geçen duygu; yazık oluyor, gerçekten yazık oluyor...

Sanki Van depreminin yarattığı sarsıntılarla "Kürt sorununun", "terör sorununun" "çözümü" için yürütülen yöntemlerin sarsıntıları birbirinin önüne çıkararak, yarışarak, aklımızı ve kalbimizi yerle yeksan ediyor.

Van depreminin yarattığı sarsıntılarla PKK cihetinden gelen ve BDP'li milletvekilleri Meclis'i terketmeye çağıran, **"ulusal kimlik" peşinde koşan**, "şiddetten başka çare yok ki!" diyen seslerin yarattığı umutsuzluğun sarsıntıları birbiriyle yarışıyor.

Bu toplumun deli gömleklerinden çıkabilmesi için biriken onca beklentiden, atılan onca adımdan sonra, yeniden şahlanan öfke ve savaş dili karşısında insan artık öfke falan değil, basbayağı **"yazık" duygusuyla** başbaşa kalıyor...

Bu memleket sürekli "yazık" duygusu uyandırıyor insanda...

Bir zamanlar, Çernobil'den sonra tv ekranlarına çıkıp, "Radyasyon bütün dünyaya gider ama bizim milli sınırlarımızı aşamaz" diyerek, **höpürdete höpürdete çay içen bakanlardan**, "Bilen de konuşuyor, bilmeyen de" diyen Atom uzmanlarından, Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe'nin yakasına **zorla Atatürk rozeti takmaya çalışan çağdaş havarilerden**, üniversite kapılarında "ikna odalarında" "Kızım bu türban Kur'an'da yok ki!" diye **ahkâm kesen "çağdaş din" uzmanlarından** geçtik.

Ve Büşra Ersanlı'nın tutuklanmasıyla ilgili söylediği "veciz sözler" bir kenara, insanda **sık sık acıklı gülümsemelere neden olan İçişleri Bakanı**'na geldik. Van'da çadırkenti gezerken "tatlı geldiğine memnun olan" depremedelerle adeta alay ederek, "Biz de bir çadırla burada bir mekân tutalım" ya da **"Koskocaman sarayda oturuyorsunuz hiç gel dediğiniz yok"** gibi sözler sarfeden bir bakan karşısında insan, sürekli olarak tekrarlanmaktan laçkalaşan bir ruh haline düşüyor.

Artık, öfke, isyan falan değil hissedilen; yazık oluyor, gerçekten yazık oluyor...

Bu arada birileri de Van depremi nedeniyle 29 Ekim törenlerinin iptal edilmesini protesto etmek üzere, **Atatürk için "yas orucu"** tutma kararı almışlar... Başkaları **"1 numara" Atatürk'ü** konuşturmuşlar, bugünkü vaziyeti şikâyet etmek üzere...

Oruç da tutsunlar, istediklerini geçmişten çağırıp, istediklerini dedirtsinler tabii... Ama nasıl bir ruh halidir bu? Artık sadece "yazık" duygusu uyandırıyor bu ruh hali...

Bu türden kendi bilgiçlikleri ve kutsallıklarıyla hayata ve insanlara bakan zihniyet sahipleriyle, bakalım ne zaman hiç konuşamayacak hale geleceğiz? **"Dışarıda konuşamayacak adam kalmayacağından"** ötürü sormuyorum bu soruyu; **derdim dilimizin kalmayacak olması, nefesimizin bitecek, konuşacak halimizin kalmayacak olması...**

Yazık oluyor yani... Gerçekten yazık...

Şiddetin kendisi, şiddetin sembolleri, şiddetli diller, şiddet dolu yazılar, nutuklar ve şiddeti taşıyan daha pek çok işaretle birlikte **"siyasal iletişim alanımız"** giderek daralıyor.

Toplum kendini daha çok ifade etmeye başladıkça, paradoksal bir şekilde ya da derin birilerinin çabasıyla başka bir **çaresizlik hali** besleniyor. Çözüm üretme, varolan sorunlara sebep olan zihniyet kalıplarını aşmak için ihtiyaç duyduğumuz **"siyasal iletişim" kapasitesi** daralıyor.

“Siyasal iletişim alanı” birbiriyle kesişen iki eksen arasında konjonktüre göre daralan ve genişleyen bir alan. Bir tarafta devlet ve birey/ sivil toplum arasındaki gerilimli ilişkiler eksen; diğer tarafta ise yerel dinamikler ve modernist dinamiklerin arasındaki gerilimli ilişkiler eksen var.

Bu alan mesela 70’li yıllarda yok olmuştu, konuşamaz hale gelmiştik. 80 darbesi sonrasında, yepyeni rüzgârlarla konuşmaya başladık... 90’lara kadar... Sonra AKP dönemiyle birlikte –bütün Ergenekoncu faaliyetlere rağmen– toplum olmanın, toplumu yeniden düşünmenin, yaratıcı olmanın yollarını bulmuştuk; siyasal iletişim kapasitemiz yeniden çiçek açmıştı...

İşte **sürekli daralmalar ve genişlemelerle, sürekli umut ve umutsuzlukla beslenen ruh halimizle** geldiğimiz nokta bugün artık sadece “yazık” duygusu uyandırıyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Schismogenesis’

Ferhat Kentel 19.11.2011

Türlü çeşitli manipölasyon, karalama, ucuz etiketlemeler ve belden aşağı vurmalarla **“aradaki renklerin” kaybolmaya yüz tuttuğu**, herkesin panik içinde bir kampta yer almaya çalıştığı, ya da sessiz kalmaya itildiği bir zamanda, yaşadığımız ülkenin boğucu gerilimleri ve trajedisi karşısında ne yapılabilir?

Van depremi, arkasında hayalet bir şehir ve buz gibi bir havada, çaresizce hayata tutunmaya bile değil, **bir an evvel ölüme kavuşmaya çalışan insanlar** bıraktığı; insanlarını koruyamayan, bu yüzden **itibarını kaybeden bir devletin ve ona karşı savaşıırken, onu taklit edenlerin hikmetinden sual olunamayan otoritelerinin** peşinde koştuğu bir zamanda ne konuşulabilir?

Konuşmaya, dinlemeye, anlamaya, etkileşmeye çalışmak, **çatışan ve “her şeyin en doğrusunu bilenler”** tarafından “ortaklaşa” bir biçimde, “sol-liberal züppelik”, “saflık”, “aldatılmışlık”, “karşı tarafın ajanlığını yapmak” ya da “ihanet” olarak adlandırılıp imkânsız hale gelmeye başladığı bir zamanda ne yapılabilir?

Mesela inatla **“Kardeşlik, Adalet, Barış”** için sokaklardan çılgık atılabilir. Bu çılgılığa şimdiye kadar sessiz kalmış başka sesleri de ortak etmeye çalışarak, “ölüme karşı tavır almaya” çağırarak... **Önümüzdeki hafta, 26 kasımda cumartesi günü Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu, Mazlum-Der ve Doğu Güneydoğu Dernekleri Platformu, Barış için Sanat Girişimi gibi farklı köken, eğilim ve çevrelerden barış inisiyatiflerinin yapacağı gibi...** İnatla “Hâlâ çare var! Hâlâ dibe çakılmamak için şansımız var!” demek gibi... Veya “Allah’tan umut kesilmez!” ya da “Mucizevî bir şey olacak ve bu kâbus bitecek!” diyerek, umudu beslemek gibi...

Ve belki “savaşın ilgili ve yetkilileri”, “umutsuz bir vaka” gibi olsa da, “sosyolojik düşünmeye” davet edilebilirler. Onlara denebilir ki: “İzlediğiniz yol hiç orijinal değil; çok sıradan, çok bildik... Siz istediğiniz kadar ‘Özel, nesnel vs. koşullarımız böyle gerektiriyor’ deyin; **dünyada yaşanan tonlarca acı, arkasında sizin yapmakta olduğunuzu anlatan tonlarca teori bıraktı**; kendinizi doğrulayan bildirileri, gazeteleri, açıklamaları okumak yerine, **birazcık sosyoloji okuyun, ders alın...**”

Mesela modernizmin tahakkümünün yarattığı travmalara en duyarlı sosyologlardan biri olan **Zygmunt Bauman'ın Sosyolojik Düşünmek** adlı kitabından en azından şu satırları okusalar...

"Amerikalı antropolog **Gregory Bateson**, düşman tutumların adeta düşman davranışı teşvik ederek kendi gerekçesini sağlaması şeklinde ilerleyen etki-tepki zincirine **schismogenesis (bölünmeyle, ihtilafla varolma)** adını takmıştır. **Her eylem daha güçlü bir tepkiyi doğurduğundan, iki taraf da ister istemez derin ve kalıcı bir bölünmeye doğru sürüklenir. Taraflardan birinin karşılıklı ilişkiler üzerinde başlangıçta olabilecek kontrol gücü ve etkisi artık kaybolmuştur.** 'Mevcut durumun mantığı' üstün gelmiştir."

Bateson'a göre, **iki tür schismogenesis** var. **Simetrik** olanında "taraflardan her biri karşısında gördüğü güç belirtilerine tepki gösterir. Rakip ne zaman kuvvet ve kararlılık gösterse, daha etkili bir kuvvet ve kararlılık yoluna gidilir." (...) "Bu simetri çatışan taraflarda kendini öne çıkarma duygusunu besler ve rasyonel müzakere ve anlaşma ihtimalini ortadan kaldırır. **Evlilikte eşler arasında kendi kendini azdıran zıtlaşma**" gibi... **"Her iki taraf da uzlaşma yerine kendi tarzında ısrar ettikçe ve iki taraf da ancak kendi kuvvetli bir irade gösterilmesinin ve zayıflık göstermeme kararlılığının bu amaçlarına hizmet edebileceğini varsaydıkça, başlangıçta küçük görüş ayrılıkları taraftarların hiçbirinin kapatamayacağı derin uçurumlara dönüşür.** Artık taraftarlardan hiçbirisi kavganın nedenini hatırlamaz bile; tersine, iki taraf da şimdiki **kavgalarının şiddetinin büyümesine** kapılmıştır. Karşılıklı suçlamalar ve üstünlük gösterileri denetimden çıkar ve **evlilik boşanmayla son bulur**; yeni bir etkileşim zinciri daha kopmuştur.

Tamamlayıcı schismogenesis tamamen zıt varsayımlardan doğar ama aynı kapiya, yani ilişkinin kopmasına çıkar. Eylemlerin schismogenesis dizilişi tamamlayıcıdır. Çünkü öteki taraf karşı tarafın artan gücünün tezahürleriyle karşılaştığında direnişini zayıflatırken, bir taraf öteki tarafın zayıflık işareti göstermesiyle kararlılığını arttırır. Bu, tipik olarak tahakkümcü ve itaatkâr iki partner arasındaki her etkileşimde ortaya çıkan eğilimdir. **Partnerlerden birinin kendine güveni ve inancı ötekinin ürkeklik göstermesini ve boyun eğmesini besler.** Zamanla ikincinin uysallığı birincinin kendini öne çıkarması ve küstahlığı ile el ele yürür."

Tabii, bunları **entelektüel züppelik** olarak görebilirsiniz (başlığı da özellikle **"ecnebi" dilde** bıraktım zaten, fırsat arayanlar tepe tepe kullansın diye)... Tabii ki, niyetiniz, ihtiyaç duyduğunuz şey bizzat **düşman ve savaş** olabilir... Tamam, o zaman bunları ciddiye almayın...

Ama niyetiniz "ille de savaş" değilse, biraz da bilmeyin; bu kadar emin olmayın... Biraz soru sorun; bir kere de "acaba?" deyin...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şablon

Ferhat Kentel 26.11.2011

"Siyah-beyaz" ikilemi, gerilimi *Taraf'a* da sirayet etti. Bir hastalık gibi adeta... Her yeri işgal ediyor. Ya oradasınız ya burada...

Şüphesiz, sadece biyolojik varlıklar olmadıkları için, tek başlarına kaldıkları zaman ölüme mahkûm olan ve bu yüzden topluluklar halinde yaşayan insanlar her zaman kendileri için **anamlı dünyalar** kurarlar. Ve hayatı

yaşamak için, bulundukları hali anlatan **“temsiller”**, **“özetler”** üretirler. Bu temsiller ve onu besleyen **normlar**, **değerler**, **semboller** ve **diller** insanların birlikte yaşayabilmeleri için, bir tür kılavuz niteliği taşırlar.

Bu temsiller insanın, hayatın, insan ilişkilerinin karmaşıklığını basitleştirir; bir düzene ihtiyaç duyan **“biz”** duygusunu güçlendirir ve bizi **“başkaları”**ndan ayırır.

Ancak düzen güç ilişkileriyle ortaya çıkar. İnsan topluluklarında daha güçlü olan ve kendi çıkarlarını koruma ve çoğaltma peşinde koşan kesimler, sınıflar, zümreler, birlikte varolmak için gerekli olan **“bilgi”yi kontrol etmek** üzere her türlü iktidar teknolojisini, manipülasyonu kullanırlar. **“Doğru”yu ve “yanlış”ı; “iyi”yi ve “kötü”yü tanımlarlar.**

Öte yandan, insan topluluklarındaki tekil insanların birbirleriyle mutlak olarak örtüşmeyen ihtiyaç, dert, çıkar farklılıkları olduğu için, en basit haliyle insanlar başkalarıyla **iç içe geçen özellikler** taşısa da, aslında **biricik** oldukları için, **“doğru”nun ve “iyi”nin tanımı etrafında müzakere, gerilim ve çatışma** sürer. Yani o insan topluluğunda sadece en güçlü görünen kesimler değil, bulunduğu konumu güçlendirmek isteyen her insan da, elinden geldiğince, benzer bir müzakerenin ya da gerilimin parçasıdır. Dolayısıyla, aslında **“farklıklar”** olduğu için, hiçbir insanın en totaliter yapılarda ve zamanlarda bile başkasıyla aynı olması mümkün olmaz. Bu sayede **varolan düzenin ve onun “temsilinin” sorgulanması ve değişim kaçınılmazdır.**

Bütün bunlar **“normal”**dir...

Ancak bu **“normal”** hâl, bazı durumlarda **kâbusa** döner. Güçlülerin dayattığı temsil, **“doğrular”** ve **“yanlışlar”**, **“iyiler”** ve **“kötüler”** deli saçması özelliği sunarlar ve bu saçmalıklarla muhatap olan sıradan insanların feleği şaşar. Güçsüzlükleri ölçüsünde, dayatılan sahteliklere rıza gösterirken, kendilerinin maruz kaldıkları ve teslim oldukları şablonların başkalarına karşı da yeniden üretilmesini içeren korkunç bir **“kısır döngü”**nün parçası olurlar.

Korkunç bir kısır döngüdür bu!

Bizim memleket bu kısır döngünün namütenahi örneklerinden birine evsahipliği yaptı ve yapmaya devam ediyor. Çıkarlara dayalı bir düzeni kurmak ve sürdürmek ve de güçlülerin ve onların düzenlerinin, yönettikleri **“bilgi”nin ne kadar “iyi, güzel, mükemmel, doğru vs. vs.”** olduğunu anlatmak için, sürekli olarak birtakım **“ötekiler”** üretildi ve dışarıda bırakıldı. **Maruz kalınan “ilerici-gerici”, “laik-şeriatçı”, “vatansever-hain” (ve daha tonlarcası) gibi ikili, kutuplu tanımlamalar bu memleketin insanların ruhuna işledi.**

Dün **“yetmez ama evet”** dediği için **“AKP yalakası”**, Kürtlerin derdine kulak verin dediği için **“bölücü”**, Kürt siyasal hareketindeki tekleşmeye dikkat çektiği için **“devlet güdümünde satılmış Türk aydını”** sıfatlarına layık görülen insanlar bugün hastalığın kaynağı olan şablondan mustarip durumdalar.

Aslında hepimiz, ara renge tahammül edemeyen, üretilmiş olan **“iyi”** ve **“kötü”** kimliklerden birine mutlaka ama mutlaka dâhil olunmayı dayatan ve soru sormayı mahkûm eden bir **şablonun esiriyiz.** Ve bu şablonun yeniden üretimine bizzat katkıda bulunuyoruz.

Kökleri Türk **“çağdaşlaşma”** projesine kadar inen ama mesela 70’li yılların soluna musallat olmuş olan, **ayrıntılardan düşmanlık üretme yeteneğini** geliştirmeyi becermiş olan bir zihniyet bugün **“soru soran”** demokratlara bile sirayet etmiş durumda. **Onlar da (yani “biz”) kutuplaşmayı becermiş durumdayız.**

Kimimiz sadece **“istihbarat bilgilerine”** sahibiz, kimimiz sadece cemaatimizi tanıyoruz, kimimiz PKK’dan, kimimiz AKP’den başka bir şey görmüyoruz, kimimiz eline su dökülmeyen teorilere sahibiz... Ve dünyayı

algılama kapasitesine sahip olduğumuzu, adeta tanrısal bir kattan baktığımızı düşünüyoruz... **Kendimizin “akıllı”, diğerlerinin “saf” olduğunu düşünüyoruz; hepimiz jakobeniz, kemalistiz yani...**

Oysa, hiçbirimiz yeteri kadar veriye, bilgiye sahip değiliz ama sağa sola etiket yapıştırmakla meşgulüz..

Nedir bu kibir? Nasıl bir zehirlenmedir bu?

Neyse... bu durum “kader” değil... Tam da bu kutuplaşma diline karşı, bugün saat **15:00’te Tünel’den Taksim’e “Kardeşlik, adalet, barış”, “ölüm değil çözüm” demek için yürüyeceğiz...** En azından “şablon mutlak değil” demek için...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halının altında yer kalmadı

Ferhat Kentel 10.12.2011

Herkesin bildiği Dersim katliamları ile ilgili olarak CHP Milletvekili Hüseyin Aygün’ün yaptığı açıklamalar, arkasından **Başbakan Erdoğan’ın “devlet adına özür dilemesi”** Türkiye’nin geçmişiyle yüzleşmesi bakımından çok önemli bir adımdı.

Aslında toplum, farklı kesimleriyle bu memleketin tarihinin farklı sayfalarıyla çok uzun zamandır “yüzleşiyor”. Daha doğrusu, bir ölçüde herkes kendinde varolan yaraları, travmaları konuşup toplumun geri kalanını yüzleşmeye çağırıyor. Genellikle, bu karanlık sayfalara dair her şey konuşuluyor olsa da, bu “her şeyin” içindeki sayfalar birbirinden ayrı duruyor; **genellikle herkes kendi acısıyla uğraşırken, diğerlerinin acılarına kulakları sağır kalıyor.**

İşte Dersim bu açıdan çok önemli; çünkü toplumun en tepesinde, onun temsil edildiği yerde **dile gelen bir yüzleşme başka yüzleşmeleri de çağırıyor.** Ve, ne kadar zamana yayılacağını bilmek pek mümkün olmasa da, 1915’le, İstiklal Mahkemeleriyle, Varlık Vergisi’yle, 6-7 Eylül’le, 1 Mayıs 1977’yle, Maraş’la, tüm darbelerle, Kürtlere devlet eliyle yapılan bütün ezalarla yüzleşmek de er veya geç gerçek olacak. **Bir gün, devletin en tepesinde “bunlar hepimizin derdidir” denerek, her toplumsal kesimin ayrı gibi görünen dertlerine sahip çıkacağız. Bizim ve başkalarının hafızalarına sinmiş olan yası beraber tutacağız; yaralarımızı birlikte iyileştireceğiz.**

Şekilsiz ve acı çeken ruhlara **“yüzleşerek” isim koymuş olacağız;** onlara isim vererek, onları “tanıyarak”, hem kendimizi, hem de o ruhları huzura kavuşturacağız. Meşrebimize göre, iç huzuruyla, “başkalarının da” bedenlerinin toprağın altında **“ışık içinde yatmasını”** dileyeceğiz ya da geçen 26 kasımda yapılan **“Kardeşlik, adalet, barış”** yürüyüşünün sonunda **Mazlumder İstanbul Şube Başkanı Cüneyt Sarıyaşar’ın, Türk’üyle Kürt’üyle kaybettığımız bütün gençler için yaptığı gibi, “başkalarının” da ruhlarına Fatiha göndereceğiz.**

İyileşmek için, bu yüzleşmeyi adım adım yapmak zorundayız; çünkü bu topraklarda varolmak, **hayatta kalmak için, en kolay yol olarak “yalan”ı öğrendik. Saklamayı, saklanmayı, çarpıtmayı, takiyeyi öğrendik.** Bunu, ne kadar mükemmel bir “ulus” yarattığını iddia eden **“yalancı” bir devletle ve onun seçkinleriyle** birlikte öğrendik. O, tarihi sakladıkça, tarihi saklamak için geçmişten kopardıkça, hafızamızı sıfırlamak için “eski” harfleri silip, yerine “yeni” harfler koydukça, yaptıklarını sakladıkça biz de hayatta kalabilmek için her fırsatta

“yeni” harfler icat ettik, yeni anlatılar inşa ettik...

Halının altına süpürdük her türlü yarayı ve travmayı... Ve halının altından gelen kokuları engelleyemez haldeyiz artık... Çünkü çok birikti halının altındakiler ve halı kaldıramıyor bu kadar yükü...

Halının altında kıvranan ve sürekli hissettiğimiz, bastığımız zemini güvensiz kılan ruhlardan hep o kadar çok korktuk ki, o halıyı kaldırma cesareti gösterip, “bitsin şu iş artık, ne çıkacaksa çıksın!” demek yerine, göreceğimiz manzaradan ürküp, **türlü çeşitli klişeler geliştirdik**: “Açmayalım şimdi bu meseleleri!”, “sırası mı canım!”, “bu meselelerin şimdi konuşulması çok manidar!” ve daha **bilumum teknik ve taktikle, her şeyi kuşatan milliyetçilik ve türevleriyle inandık, inandırdık, inandırıldık...**

Ve her seferinde aslında halının altının dolu olduğunu açık ettik: “Biz Türkler dünyanın en hoşgörülü milletiyiz ama kafamız bozulursa, geçmişte olduğu gibi gerekirse gene keseriz!” gibi **dil sürçmeleriyle kendi yalanlarımızın da ne kadar saklanamaz olduğunu gösterdik.**

İşin kötü tarafı, bir yandan inanılmaz bir iyileşme arzusu ve çabası sürerken, diğer yandan yeni yalanlar inşa ederek, yüzleşmenin önüne yeni engeller dikip duruyoruz.

Her alanda üstelik... Çok basit alanlarda bile...

Daha birkaç ay önce **“hep birlikte” hazırladıkları “Şike Yasası”nı bugün gene “hep birlikte” değiştirmeye soyunanların** yeni bir “yalan” inşasının içinde oldukları aşikâr değil mi? Neden, nasıl ve ne oldu da, hep birlikte çıkardıkları yasayı bugün inanılmaz bir gayretkeşlikle gene hep birlikte değiştirmeye kalkıyorlar? **Bize dün mü yalan söylediler, yoksa şimdi mi yalan söylüyorlar?**

Yaptıkları her işin, çektikleri her söylevin, birbirleriyle yaptıkları her didişmenin tepesinde bir korkuluk sallanıyor. Bir şeylerden çok korkuyorlar... **Hepsinin zihninde bir korku var.** Hepsinden güçlü olan o korkuluklar ve ta içlerinde yaşadıkları korkular nedeniyle halının altını –**yalan söyleyerek**– doldurmaya devam ediyorlar.

Bakalım nereye kadar devam edecek halı altına süpürme ameliyesi?

Ama halının altı taşıyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anayasa ya da kibir ve tevazu

Ferhat Kentel 17.12.2011

Modern insan karmaşık bir insan. Onu tek bir tanıma sokarak açıklamak mümkün değil. **Modern insan bir tür “kavşak”**; içinden kapitalizm, sanayi toplumu, “medenileşme”, “kamusallaşma”, ulus, milliyetçilik, rasyonalite vb. geçen bir **“kurgu”**... Ama aynı zamanda bu modernlik kurgusunun hiçbir zaman tam olarak da kuşatamadığı, unutması beklenen “eski”yi bünyesinde az veya çok taşıyan, unutamadığı zaman ya direnen ya da bundan utanan ve bu yüzden gerilimlerle dolu, **sürekli bir inşa hali...**

Modernist kurgunun –olabildiği kadar– ele geçirdiği insan, **dünyaya kibirli bakan bir insan**. Bütün dünyanın doğal zenginliklerini, kaynaklarını kendi emrine amade gibi görüyor. Onu kuşatan çevrenin kendini yeniden

üretmesi, yaşamaya devam etmesi hiç derdi değil. O çevreyi sömürebildiği kadar sömürmek, onun için "sömürmek" kelimesiyle anlaşılan bir durum değil; bu onun "hak"ı... ilerlemenin ve aklın yolu... ve bu ona göre "normal"...

Modernleşen insanın sömürdüğü çevre sadece doğal zenginlikler değil. Modern insan aynı zamanda kendi türünü de, kendisi kadar "modernleşmemiş" olan insanları da sömürmeyi kendi hakkı olarak görüyor; onların üzerinde tasarruf hakkı olduğunu varsayıyor.

Modern insan sadece "akıl" ile hareket ettiğini varsayan ve sahip olduğu akli "Tanrı" yerine koyan bir kibir abidesi. Bu akla yeteri kadar sahip olmadığını düşündüğü canlılara, türlere ve diğer insanlara yukarıdan bakan; üstünlüğünü ispat etmek için, her türlü "iktidar teknolojisini" kullanmaktan çekinmiyor.

Bunun için de elinde bol miktarda teknoloji var. Her şeyden önce sermayesi var; ekonomik gücü var.

Mesela ırkçılık, kahramanlık gibi, doğrudan değerlere gönderme yaparak **kendi üstünlüğünü "gösterecek" ideolojileri ve anlatıları** var. Alman Nazizm'i gibi mesela...

Ve elinde "bilim" var; sözde bilim, rakamlar, "ilerlemenin kaçınılmazlığı", "doğa kanunu" gibi gerekçeleri var. Bir yandan "evrensel" olduğunu iddia ederken, diğer yandan "ulusal kimlik" dayatan, bu **kurgusal ve de varsayımsal kimliği dinselleştirerek ezberleten bir eğitim sistemi** var.

Çıplak gücü ve bu gücün sembolleri var; silahları, orduları, üniformaları, rütbeleri, takım elbiseleri, kravatları, siyah lüks otomobilleri var.

Hukuku var... Anayasası, kanunları var. Güçlülerin, kazananların damgasını taşıyan, kurgulanmış olan dünyanın "normal" ve "uyulması gereken" olduğunu anlatıyor.

Ve işte **bütün bunların bileşiminden tekrar beslenen inanılmaz bir kibri var ve bu kibirle, bütün bunları konsantre bir vaziyette barındıran devleti var.**

Ve bizim devletimiz, modernliğin şablonlarını, "sonuçlarını" ithal etti, "bizim modernizmimizi" kurdu; yaptığı işi çaktırmadan, ince teknolojilerle değil, göstere göstere yaptı. Bir türlü "eski"den kurtulamamış olan her şeyden utanan, "eski"yi ve "farklı" olanı hatırlatan her şeye karşı kibir ve öfkeyle saldıran bir ruh hali yarattı.

Kürtleri, Ermenileri, Müslümanları en yetkili ağızlardan her türlü aşağılamış kurucu bir felsefeyle kuruldu bu modernizm. **Cumhuriyet tarihi, kendilerini üstün yaratıklar, başkalarını böcek gibi gören başbakanlarla, Adalet, İçişleri bakanları ve daha bilumum etkili ve yetkili şahsiyetle dolu.**

Bizim modernizmimiz kendinden çok utanan, aşağılık kompleksiyle yüklü ve bu yüzden kibir konusunda tavan yapan bir modernizm. Bu yüzden ovaları betonlarla, şehirleri beton kulelerle donatmak, akarsuların boğazını kelepçeyle sıkarak öldürmek, insanları dümdüz etmek konusunda hiçbir izan tanımayan; **itiraz edenleri "şu ya da bu ilkemize, ilerlemeye, vatana-milllete aykırı" diyerek, derdest edip, her türlü muameleyi meşru gören** bir modernizm...

Anayasanın "konuşulur gibi" yapıldığı bir dönemde aklıma geldi bütün bunlar... Bir toplumun "adını koymanın" belgesi olan Anayasa'yı belki bu gözle bir daha okumak ve yeni anayasayı düşünürken belki şu **kibirden biraz sıyrılıp**, yerine "başkalarının", başka canlıların da "biz en akıllı" ve "en yücelerle" eşit olduklarını, onların da belki düşündükleri arasında "akla" yatkın bir şeyler olduğunu düşünerek biraz **"tevazu" pratiği** yapabiliriz belki...

'Milli birlik ve beraberlik'

Ferhat Kentel 24.12.2011

Fransa'da "Ermeni soykırımını inkârı suç sayan" yasa tam zamanında geldi... "Milli birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz bir zamanda" yani!

Milletvekili maaşları ve şikeye hoşgörü mevzuları dışında ilk defa, iktidar partisi ve iki muhalefet partisi biraraya geldiler. Onlara "sivil" toplum örgütleri de dâhil oldu; "milli birlik ve beraberliğimiz" sağlandı yani...

Fransa'da da ise Kibir ve kompleks abidesi Sarkozy de vaziyeti kurtardı...

Öncelikle, **bilgisizlikle malul insanları yargı-parlamento kararıyla "adam etmeye" çalışmak** totaliter ya da en hafif tabiriyle tepeden inmecî, otoriter bir zihniyeti yansıtıyor.

Pratikte ise, Fransız Parlamentosu'nun aldığı bu karar, nihai olarak Türkiye'de Ermeni meselesine dair atılması gereken adımları daha da zora sokuyor, milliyetçi kutbu güçlendiriyor; **ikili ayrımlar (soykırım- sözde soykırım) temelinde, "meseleyi" kimlikler arasında kazanılacak maça** dönüştürüyor.

Peki Ermeniler? Yani karşılıklı olarak **reel politikanın hükmünün, çıkarların, ulusal boy gösterilerinin sürdüğü bu yasayla**, dünyanın dört bir yanına dağılmak zorunda kalmış Anadolu Ermenileri? **Hafıza, vicdan, ahlak?**

"Cepheleşen" bir durumda Türkiye'nin yürütmekte olduğu ve **"tarihimizin temizliği" teziyle** sürdürülen kampanyaya, "reel politika" çerçevesinde, çıkarların bir "tehdit unsuru" olarak kullanılmasına ne demeli?

Sarkozygillerin göz yaşartan çabalarına karşı dışarıda verilen savaş, içerideki "milli birlik ve beraberliğimize" muhteşem bir katkı sağlayacak...

Türkiye'de "milli birlik ve beraberlik" fikri esas olarak bir modele uygunluk anlamına geldi. Yani tepeden aşağıya vazedilen ve dayatılan bir **"çağdaş ve de makbul vatandaşlık" modeline** herkesin uyması gerekiyordu. Bu modele en uzak olan üç grup içinde iseniz, yani **Kürt'seniz, Kürtlüğünüzü unutacak; Müslüman'sanız, Müslümanlığınızı unutacak; Hristiyan'sanız, Hristiyanlığınızı unutacaksınız, hatta bu durumda –tercihan– yok edilecek ya da yok sayılacaksınız...**

Bu sembolik üçlü, modernist buldozerin önündeki en önemli engellerdi. Çünkü Kürtlüklerini unutamayan Kürtler, bizim **"toptan Türk olmadığımızı"**; Fransız usulü bir laiklikle ehlileşmeye direnen Müslümanlar, bizim **"toptan ulusal ve de protestanlaşmış Müslüman olmadığımızı"** hatırlatıyorlardı.

Tabii ki başta Ermeniler olmak üzere, bu topraklardan nasıl silindiklerini unutamayan Hristiyanlar da ulus-devletin inşası için elzem olan **"temiz tarih" varsayımının sahteliğini** hatırlatıyorlardı sürekli olarak...

Makbul vatandaşlığın peşinde koşan "sosyal mühendis seçkinler" bu üçlünün her birini izole edip, savaş açtı. Diğerleri pek bir şey duyamadılar; duysalar bile kendilerini koruyabilmek için sessiz kaldılar.

Başka hafızalardan, başka hatıralardan sonsuz bir şekilde korkan **“Milli birlik ve beraberlik” projesi epey başarılı oldu. Ama sadece “epey”... yani “tamamıyla” değil...**

O yüzden **“Dersim katliamı”** derin kuytulardan, travma dehlizlerinden, sessizlik sarmalından çıkıp geldi... Dersim katliamından bugüne kadar uzanan sessiz çığlıklar, “geçmişte utanılacak hiçbir şeyimiz yok!” söyleminin koca bir balon olduğunu fısıldadı; sonra da o balonu patlattı...

İstiklal Mahkemeleriyle, 6-7 Eylül’lerle, darbelerle, Mendereslerin, Denizlerin idamıyla, faili meçhullerle dolu olan bir “milli birlik ve beraberlik” tarihi bu... Ayhan Çarkın çok yakın bir geçmişin bile ne kadar kirli olduğunu itiraf ediyor.

Evet, bugün yaşayan bizler –çoğunlukla– “Ayhan Çarkın ve arkadaşları” değiliz. **“Biz” “Teşkilat-ı Mahsusa” değiliz; biz masumuz ve tabii ki “bize” toptan bir suç isnat edilemez.** Ancak bizim “masum” olmamız, Ayhan Çarkın ve benzerlerini kullanan devlet ya da devlet içindeki odakların masum olduğu anlamına da gelmez. Eğer bu suçları işleyen “devlet” değil de, devletin içindeki birtakım “odaklar” ise ve bugünkü devlet yöneticileri “masum” olsalar bile, içinde oturdukları devletle ve o **devletin geçmişiyle hesaplaşabilirlerse o zaman “biz tarihimize şeffaflıkla, çekinmeden bakıyoruz” diyebilirler.**

Gerçekten masum ve temiz bir tarihe sahip olduğumuzu iddia ediyorsak, “unutturma makinesi”nin bütün dişlilerini çıkartıp, ele almaktan başka çaremiz yok. Çok basit, fakat önemli adımlar atan insanlara destek verilebilir. Mesela **İzmir’de üç avukat 12 Eylül soruşturması başladığı zaman Kenan Evren’e verilen fahri doktor unvanının geri alınması için dilekçe hazırlamışlardı.** O günden bu yana yapabildikleri ölçüde bu davayı takip etmeye, çeşitli yerlere dilekçeler vermeye devam ettiler. Ve bir an önce savcının dava açması gerektiğini söylüyorlar. **Bu konuda yaptıkları etkinlikleri ise ne hükümet, ne devlet, ne de medya duyuyor.**

Kenan Evren ve onun damarının beslendiği **İttihat Terakki mantığını içimizden atmadan, hesaplaşmadan “tarihimiz temiz” dememiz mümkün değil...** Bu haliyle sağlanan “milli birlik ve beraberlik” ise ancak lafta kalır...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mazot, sofraya, boya kalemi vs...

Ferhat Kentel 31.12.2011

41 kişi, belki 40, belki de 39... “Önemli değil” değil... O bir kişilik fark da çok önemli... Çünkü onların her biri yaşayan bir “insan”dı... Katırlarla köylerinden çıkmışlar, Irak sınırını geçip mazot, şeker, sigara ya da başka bir şeyler alacaklar ve geri döneceklerdi.

Yola çıkmadan evvel, muhtemelen bir sofranın etrafında karınlarını doyurmuşlar, mesela çorba içmişler, ekmek yemişlerdi. Evlerinin kadınları bulaşıkları yıkamışlar; küçük kardeşler yola çıkan ve kendilerinden biraz daha büyük ağabeylerine belki sipariş vermişlerdi. Mesela öğretmen resim dersi için boya kalemi istemişti ve ağabey **“tamam, mazotu satalım sana tam 12 renkli boya kalemi alacağım”** demişti belki...

Onlar, Kürt sorununu “halletmek” için hayvancılığı öldürenlerin getirdikleri yasakların geride bıraktığı **“açık kapılardan” hayatta kalmak için kaçakçılık yollarına düştüler** yıllar boyunca... Bu kaçakçılık yollarını asker

bildi, sivil bildi, herkes bildi... Onlar o açık bırakılan kapılardan mazot getirdiler, sattılar... **Kazandıkları paralarla şeker, tuz, yağ, şalvar dikmek için iki metre basma, defter kalem aldılar...**

Çoğu çocuk yaşıydılar; ama büyük adam gibi ekmeklerini kazanıyorlardı. Her kazandıkları şeker, basma ve defter parasıyla küçük çapta gurur duyuyorlardı muhtemelen...

Şimdi 41, 40 ya da 39 sayısında olan o çoğu çocuk insanın 38'inin bedenleri paramparça...

Geride kalan annelere, babalara, eşlere ve daha önemlisi kardeşlere bir öneriniz var mı? Ya da ne diyeceksiniz onlara? Mesela "merak etmeyin, burası hukuk devleti; hukuksal süreç de devrede zaten; hata varsa buluruz; gerekirse tazminat ödenir vb." mi dersiniz?

Peki, onların bir daha geriye dönemeyecekleri evlerinde, **o köyde nasıl bir hayat devam eder sizce? Hayat devam eder mi?** "Bizim çocukları öldürdüler ama TC devleti kan parası ödedi; Allah'a şükür geçinip gitmeye devam ediyoruz işte" mi derler acaba? Geride kalan anne, baba ya da eş, mesela o "kan parasıyla" küçük kardeşe defter alır mı gene de? **"Al yavrum, bak ağabeyinin kan parasıyla sana boya kalemi, bir tane gofret, hanıma da şeker ve tuz..."** mu derler acaba?

Yoksa, "Zaten kanunsuz iş yapıyorlardı; yapmasalardı canım!" diyerek, **ölümün bu topraklarda aslında ne kadar normal bir şey olduğu** mu anlatılır?

O köyün sokaklarında, damlarında, evlerin avlularında, sundurmalarında, ocak başlarında **"hayat gene de devam eder" mi?** Boya kalemi bekleyen çocuklar ne resmederler defterlerine? **Öğretmenin verdiği "köyde geçen bir gününüzü anlatın" konulu ödev ne cevap verirler?** Akşam ezan vakti gelmeden yemek hazırlamaya başlayan kadınlar, "akşama tarhana çorbası mı tercih edersiniz, yoksa bulgur pilavı mı" gibi bir soru sorar mı geride kalanlara?

Yoksa "ölüm" mü siner artık o damlara ve de avlulara?

"Terör" ve "Kürt vatandaşların sorunları" birbirinden ayrılmıştı ve **"devlet- hükümet- güvenlik kuvvetleri eşgüdüm ve tam bir uyum halinde" terörün üzerine "kararlılıkla" gidecekti**, değil mi?

Ölüm sadece o köye sinmedi... Ölüm zaten tüm "Güneydoğu"ya ve "şehit evlerine" sinmişti... Ve ölüm hepimizin üzerine sinebilmek için dev bir adım daha attı...

Hayat dev bir adım daha uzaklaştı hepimizden... Hayat aramızdan çekilmeye devam ediyor ve o araya ölüm yerleşiyor...

Süper sofistike, süper teknolojik askerî yöntemlerle (Amerika'nın Afganistan'da yaptığı gibi, "ufak tefek hatalar" eşliğinde) ve de **gayet "rasyonel" bir akıl yürütmeye devlet "terör sorununu çözüyor"...**

Peki, bu gerçekten "rasyonel" mi? İlk bakışta "hayır olamaz!" diyesi geliyor insanın. Sürekli vurmayı, öldürerek yoketmeyi düşünen bir zihniyetin, **30 yıldır karşısında sürekli olarak "düşman" ürettiyor olmasının "rasyonel" bir tarafı olamaz gibi geliyor...**

"Komplo" teorilerine benim kafam pek basmaz; fakat, **bu gerçekten "rasyonel" bir düşüncenin ürünüyse? Yani birilerinin "düşman" ihtiyacı varsa?** "Eşgüdüm" ve "kararlılık" denen şey de bir "teslim olma" haliyse?

Yani Ergenekon'un, Balyozcuların "düşman yaratarak" iktidarlarını sürdürmek ve aynı zamanda o "**düşman**"dan **bir "ulus" çıkarmak** gibi bir "rasyonel hayalleri" söz konusuysa?

Belki de bu kadar spekülasyona gerek yok... **Çok daha "basit" bir şeyler** de söz konusu olabilir. "**Mustafa Muğlalı**" kışlasının isminin değiştirilmesine karşı birileri, "son sözün" kimde olduğuna dair "**küçük**" ve **sembolik bir cevap** da vermiş olabilirler...

"38 tane küçük insanın hayatı" pahasına...

Bu yazı yukarıdaki satırdan sonra bitebilirdi ama bütün bunların giderek artan umutsuzluğun sayıklamaları olabileceğini düşündüğümde, aklıma bir kaç soru takılıyor: Mesela, "**özür**", "**istifa**" gibi bir pratik, **Tanrılar katında gündeme gelebilir mi?** Sonra, Türk'üyle, Kürt'üyle bütün bu memleket insanlarının bitmeyen ölümleri karşısında **biz diğer küçük ve sıradan insanların kısa, orta ve uzun vadede ne düşünmesi, ne demesi, ne yapması bekleniyor** acaba?

Fazla takılmamamız, unutmamız mı mesela? Peki, o **sofralardan, avlulardan, defterlerden, rüyalardan, mezarlıklardan nasıl silinecek o ölümler?**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Buğz zamanı

Ferhat Kentel 14.01.2012

Hrant Dink'i öldürdüklerinden beri tam beş yıl geçti!

Vicdanlarımız aralıksız olarak kanıyor... Hrant'ı katleden derin şebeke, içinden sadece üç tane tetikçiyi feda ederek, mahkemeyi sonlandırma operasyonuna son noktayı koyacak muhtemelen...

Bu memlekette haksızlıklar ve adaletsizlik hiç bitmedi... Her dönem farklı derecelerde de olsa, türlü çeşitli baskı, zulüm, cinayet, işkence ve aşağılamaya tanıklık etti.

Çocukların oynadığı tarzdaki oyunlara benzer bir şekilde gözlerinizi kapatın ve parmağınızı rastgele "**Türkiye tarihi**" adlı bir kronolojik oyun tahtasına koyun... İskalamazsınız; her halükârda boş çıkmaz... Parmağınızı koyduğunuz tarihten sayısız insanlık suçu, acımasızlık, insansızlık, adaletsizlik ve insanın böğrüne oturan bir travma çıkar...

Geçen perşembe günü **Taraf** gazetesinde, **78'liler Girişimi sözcüsü Celalettin Can**, 12 Eylül işkencehanelerinde kendisinin maruz kaldığı ve **aylarca süren işkenceleri, bir hemşireye günlerce süren tecavüzleri ve işkencede öldürülen iki ülkücü çocuğu** anlatıyordu. Yani elinde silah, sopa, omzunda rütbe, ruhunda resmiyet ve devlet olan birilerinin "**solcu**", "**sağcı**", **kadın, erkek** ayırmadan yaptıkları "**yok etme**" faaliyetleriydi bunlar... (Sadece "faaliyet" diyorum, çünkü vahametinin derecesini anlatacak kelime gelmiyor aklıma...)

Bu faaliyetlerin öncesi de var, sonrası da...

Mesela... İşte aleni olarak, utanmazca yapılan işkenceleriyle, idamlarıyla meşhur **27 Mayıs, 12 Mart darbelerinin ve tabii ki darbelerin şahı 12 Eylül'ün yanında, 28 Şubat darbesi** de psikolojik işkencenin en "başarılı" olduğu bir darbe oldu. **Olağanüstü ama bir o kadar da sefil bir organizasyonla** (Fadime Şahin, Aczmendiler, kasetler, "brifingler" vb.), medya ve yargının sağladığı koltuk değnekleriyle insanların hayatları karartıldı...

Aslında bu türden örnekleri uzatmaya hiç niyetim yok... derdim başka...

Nasıl bir sonuç yaratır bu bitmez tükenmez, bıktıran, sindiren faaliyetler? Faaliyetlere muhatap olan insanların gücüne, direnişine, zihinsel ve fiziksel kapasitesine göre değişir bu sonuçlar... Kimisi fiziksel ve ruhsal olarak çöker; kimisi intikam duygusuyla yanıp tutuşur, ama elinden pek bir şey gelmez; kimisi de çok ender olarak intikamını alır... Bizzat işkencecisini otobüste sıkıştırıp, öldürerek intikamını alır ya da yıllar sonrasında o işkenceciyi gördüğü zaman öyle bir laf eder ki, işkenceci ezilir, büzülür, küçük bir böceğe dönüşür...

Derdim başka... **Herkesin bildiği bu hikâyeler neden hak ettiği haykırıışlarla, çığlık çığlığa konuşulmaz?** Genel olarak, büyük çoğunluğu düşündüğümüz zaman, **neden susulur?**

Öyle bir şey ki bu, "devlet öldürür"; devlet Dersim'de öldürür, darbelerde öldürür, darbeleri hazırlamak için hazırladığı provokasyonlarda öldürür, faili meçhullerle öldürür, Uludere'de öldürür ama "devlet adam öldürüyor" diyemezsiniz, dedirtemezsiniz.

Öyle bir ezber ki bu, korku ve güvensizlikle eşleşerek, üzerimize siner. Başta devlete bulaşanlar olmak üzere, hepimiz biliriz devletin öldürdüğünü; ama **üzerimize sinen o koku ve korkunun altına saklarız bu bilgimizi...**

Saklanan bilgi ne olur peki sonra?

Ne olacak? Büyük ihtimalle saklanan bilginin kaynağı bile unutulabilir, ama yarattığı travma, öfke, gerilim insanların içinde büyür, nesillerden nesillere aktararak, başkalaşarak ur gibi toplumu kemirir. Ve hiç hesap edilmeyen bir yerden, bambaşka biçimler altında fışkırır bir gün... İşte o zaman yönetici sınıflar, seçkinler, iktidar sahipleri **"eğitim şart", "aileyi korumalıyız", "laiklik elden gidiyor", "teröristlere aman vermeyeceğiz", "yabancı güçler bizi bölmeye, zayıflatmaya çalışıyor"** türünden ve her biri birbirinden sakil gerekçe ve politikalarla, deli danalar gibi sağa sola ahkâm keserler.

Ama o saklanan bilgi, bir gün, o yöneticileri en sağlam olduklarını düşündükleri bir zamanda devirir...

Hrant'ın mahkemesi de, muhtemel ki, sessizliğe itilecek. Ama çağlar boyunca sessizliğe direnenler hiç yok olmadı...

Ve biz, önce önümüzdeki **17 ocak salı** günü muhtemelen son mahkeme günü gene **"Hrant için adalet"** diye ses vereceğiz ve **19 ocak perşembe günü de saat 13:00'te Taksim Meydanı'nda toplanıp AGOS gazetesinin önüne yürüyeceğiz.**

Slogansız, örgütsel etiketleri olmayan, **sessiz bir çığlık bu.** Sadece **"Hrant için – Adalet için"**, yurttaşlık, demokratlık görevi olarak, ama her şeyden önce **vicdanlarımızı yaşatabilmek ve insan olduğumuzu hatırlamak ve hatırlatmak için** yapacağız bunu... **Bu çağırışı duyan vicdan sahipleriyle birlikte...**

H. Muhammed'in hadiste söylediği gibi, **"Bir kötülük gördüğünüz zaman elle düzeltin. Buna gücünüz**

yetmezse dilinizle düzeltmeye çalışın. Buna da gücünüz yetmezse kalben buğzedin. Bu ise imanın en zayıf derecesidir.”

İmanımızın en zayıf derecesine iniyoruz belki... Elimiz zaten hiç yetmedi, dilimiz de yetmiyor belki ama **bu memleketin insanların genellikle hep yaptıkları gibi, buğzedeceğiz; kalbimizden silmeyeceğiz ve beş değil 95 yıl da geçse, bu buğz “Hepimiz Hrantız!” diye yankılanmaya devam edecek...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Davayı bitirdiler ama

Ferhat Kentel 21.01.2012

Davayı bitirdiler ama vicdanları bitiremediler...

Hrant'ın mahkemesi kamuoyunun önüne atılan bir-iki maşaya verilen cezayla sona erdi. Ama ilginç bir şekilde, gerçeği bütün kapatma çabalarına rağmen, **bu mahkeme kendini ifşa etti**. Bütün sessizliğine rağmen, mahkeme bütün arka planını açığa çıkardı. **Bütün alaycı sessizliğine rağmen, bu mahkeme –konuşmadan– çok şeyler konuştu**.

Bugün artık biliyoruz; Hrant'ın katlini ve arkasındaki Ergenekoncuları, “ara kademe maşaları” yani Kerinçsizleri, Erenerolları, Küçükleri vs. saklamasına rağmen, bu mahkeme, cinayetin arkasında devletin –en azından devletin içindeki iç içe geçmiş güçlerin bir kısmının, onların bir **koalisyonunun**– olduğunu gösterdi bize.

Devletin içindeki o “koalisyonun” bu memleket için kurduğu tezgâhlar, oyunlar hiç bitmedi. Çünkü karmaşık ilişkiler yumağı olan, ama her şeyden önce çıkar savaşlarına dayalı ve o savaşlardan oluşmuş **bir çıkar yumağı olan bu devlet tahakkümünü sürdürmek için çok fazla gerçeği örtmek ve bizi inandırmak zorunda...**

Mesela bu memlekette **Kürt olmadığına inandırmak** istedi bizi. Binlerce insanın kanını döktü ve hiçbir şey olmamış gibi yaptı. Bu memleketin **dindar insanların dininin “hurafelerle”, “orta çağ karanlığıyla” dolu olduğuna** inandırmak istedi; laikliği bir din gibi yaşatmak için ikna etmeye çalıştı bizi. Ve tabii ki, **1915’te, önceleri “hiçbir şey olmadığına”, daha sonra ise “aslında Ermenilerin bizi kestiğine”** inandırmaya çalıştı.

Ve bugün bütün bunların hepsinin **kocaman bir yalan** olduğunu biliyoruz artık.

Bu yalanlar, haksızlıklar, adaletsizlikler ve zulüm üzerine kurulu bir devletin tabii ki Hrant'ın konuşması karşısında paniklemesi kaçınılmazdı ve bu yüzden **hukukçu görünümlü ideologlar, vatansever görünümlü haydutlar, kahraman görünümlü korkaklar, çocuk görünümlü katillerden oluşan maşalar, ikna edilmiş kuklalar** birlikte susturdular onu...

Mahkeme bize bütün bu yalanları anlattı, itiraf etti aslında...

28 Şubat’tan beri uzmanlaştığı komplo teorilerine ek olarak, 2002’de AKP iktidara geldikten sonra, türlü çeşitli yalan üretme mekanizmalarıyla konuşmaya çalışan toplumu susturmak için de elinden geleni ardına koymadı... Hem Müslümanlara dönük **“şariat tehlikesi”**, hem Kürtlere dönük **“bölücülük tehlikesi”**, hem de Ermenilere dönük **“ihanet ve misyonerlik tehlikesi”** gibi paranoya üretimiyle insanları deliye döndürdü...

Amaçlarına bir yere kadar ulaştılar belli ki... Beş sene boyunca, bu devlet tarafından “mağdur” edilmiş bir partinin iktidarında Hrant’ın katlinin derin ilişkilerinin açığa çıkarılamamış olmasının başka bir sebebi olabilir mi? Belli ki, daha **“demokratik” bir düzene** doğru yürümümüzde öncü bir rol oynamış olan, en azından bunun söylemini üreten **AKP esir alındı ya da teslim oldu ya da “devletleşti”**...

Mahkeme bize bütün bunları itiraf etti aslında...

Ve bugün çok daha fazla farkındayız... **“Düşman” olarak ilan edilenlerin bizim bir parçamız olduğunu biliyoruz** ve bunu herkesin kendisinden bir parça bulduğu, herkesin acısını sırtlanan Hrant sayesinde biliyoruz.

Bu sayede 19 ocak günü, **Hrant’ın dilini –Hrantçayı– duymuş, ona değmiş onbinlerce insan** birlikte yürüdüler AGOS’a...

Bu sayede, Kürtler, sosyalistler, Aleviler, Müslüman, Hristiyan, Musevi dindarlar **“Hrant’ın arkadaşı”** oldular ve **“Hrant için, adalet için, Allah rızası için!”** diyen **Mazlumder**’in sesinde olduğu gibi **sesler iç içe geçti**. O ses, “Bu topraklarda yaşayan çoğunluk Müslümanlar, yüzyıllardır birarada yaşadıkları azınlık Ermenilerden olan Hrant’ın hakkını bu karanlık devlet icraatlarına teslim etmeyecektir” sözünü verdi.

Ve Hrant’ın dili Karin Karakaşlı’nın sesinde yankılandı o gün: “Dosya kapandı diyorlar bize. Kapandı mı bu dosya? **Hrant Dink dosya değil ki kapatasin, o bir yara... (..) Sözümüz söz olsun. Bu adaletsizlikle yaşamak hepimize haramdır. Aksi için uğraşan hepimize helal olsun.**”

Hrant’ı unutmayacak bu toplumun vicdanı bitmemiş insanları ve **“onlar bitti demeden, bu dava bitmeyecek”**...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uludere’ye, Yakup Köse’ye dönüş

Ferhat Kentel 28.01.2012

Uludere köylüleri yeniden “kaçağa” gitmişler... Bu sefer gündüz gözüyle gitmişler; **“yanlış anlama”** olmasın diye...

Çünkü 34 insana, cana rağmen, **geride kalanların hâlâ umutları var, yaşayabilmek için...**

Emir-komuta zinciri içinde, etkili ve yetkililerin eşgüdümü (ya da koordinasyonu) içinde, plan ve program dahilinde, Heron’larla, bombardıman uçaklarıyla, **askerî olarak gayet “etkili” ve “başarılı” bir biçimde gerçekleşen operasyonun** ardından, belki bu kadar sofistike olmayan bir nefes alma kanalı kalmıştır diye belki...

Irak’ta, Pakistan’da, Afganistan’da insan avlayan **Gringo’ların (Yankee’lerin, Top Gun’ların)** “başarılarını” TV’lerdeki siyah beyaz radar görüntülerinde **“Yeah man!”**, **“OK boys!”** gibi kutlama nidaları eşliğinde gördüğümüz gibi, herhalde radarlarından ya da **ısı duyarlı başka birtakım alet ve edevatlarından yerde hareket halinde olan “insan şekillerini” (yani “hedefleri”)** onikiden vurmak üzere eğitilmiş pilotlar bu sefer çıplak gözle “insanları” görürler diye belki...

Nasıl bir duyguyla tekrar yollara çıktılar acaba? Nasıl bir duygudur onlarınki? 34 kişinin öldürüldüğü yere vardıklarında etraftaki izleri görünce ne hissettiler? İçlerindeki korkuyla nasıl baş ettiler? Ya da **hangi güçlü duygu içlerindeki ölüm korkusunu bile aşabilecek bir güce sahip?**

Tam olarak hiçbir zaman bilemem ben o duyguyu. Ama Uluderelilerin ve bu memleketin Kürtleri için **hayat ve ölümün ne kadar iç içe olduğuna** dair bir şeyler olmalı. Ölümün içinde hayat; hayatın içinde ölüm...

Modern ve ehlileştirilmiş dünyaların net bir biçimde ayırdığı hayat ve ölüm Kürt coğrafyasında el ele, kol kola... **Hayata tutunmak için, ölümü uzağa, hastanelerin alt katlarındaki morglara, cenaze levazımatçılarına, belediyelerin “çok organize” mezar hizmetlerine bırakan bir dünyadan baktığımız zaman, ölümün Kürt coğrafyasında neden bu kadar “gündelik” olabildiği hakkında yeteri kadar kafamız basıyor mu?**

“Her canlı bir gün ölümü tadacaktır” gibi, “mutlaka” ama “belirsiz” bir zamanda gelecek ölüm değil burada söz konusu olan... O “bir gün”ün, her an “bir saat” olarak da gelebileceğini tecrübe ettiler Kürtler.

Kürtlerin hafızasında ölüm sadece hastanede, evde, trafik kazasında, morgda falan karşımıza çıkan bir şey değil... Ahirete inanmayan bir dünyadan bakıldığında görünen bir “yokluk” da değil. Onların önemli bir kesiminin hafızasında **ölüm, gerçekten, kelimenin tam anlamıyla bir “yokluk”**... Sevdiğin bir insanın alenen “yok olması”... **Yani yası tutulabilen bir ölüm bile değil...** Ölü beden bile yok... “Bir yerlerde” gömülü belki... “Belki”... O kadar...

Ölüm ve hayatın bu kadar iç içe olması demek belki şu demek: asit kuyusunda erimiş ve geriye artıkları, bir-iki damatlık elbise parçası, bir-iki kemik kalmış bir beden bulmayı ummak... **Ve JİTEM’in marifetleri ortaya çıktığında, topraktan kafatasları ve kemikler fıskırdığında, koşa koşa gidip, ölüsünü bulmaya çalışmak... “Artık mezarı belli olacak” diye sevinmek belki...**

Devlet devamlılık demektir; en azından devamlı olduğunu anlatmak zorundadır. **Bizim “yüce devletimizin” devamlılığı ise asla su götürmez.** Ürettikleri söylemlerle nakarata dönmüş darbeleriyle, faili meçhulleriyle, **silahlı operasyonlardan kurtulanlara dönük yargı operasyonlarıyla, yargıdan kurtulanlara dönük silahlı operasyonlarıyla devletimiz kolay kolay pes etmez.** Sadece Kürt mevzuunda değil, düşman gördüğü herkesi alt edebilmek için, kafaya taktığı zaman, **inatla sonuna kadar gider. Hrant için yaptığı gibi...**

Aykırı gördüklerini ıslah etmekten vazgeçmeyen devlet, hayat ve ölümün anlamlarını tamamen kaydırmış durumda... Düşünsenize, **öldürmek için planladığı operasyona bile “Hayata dönüş operasyonu” adını veriyor.**

Ve şimdilerde **“Hayata dönüş” sefaletinin 28 Şubatçı ayağı, yani dindar tutuklulara yönelik “Noel baba operasyonu”** da devam ediyor. 14 yaşında Çeçenistan için yapılan bir eyleme katıldığı için idamla yargılanıp, 10 yıl hapis yatan **Yakup Köse** ve arkadaşları için eziyet yeniden başlıyor. **2000 yılında hapishaneleri tutukluların başlarına geçiren “hayata dönüşçüler”, içeriden sağ kurtulanları “isyan ettiler, kamu malına zarar verdiler” diye dava ediyorlar!** Geçen sene, zaman aşımından düşmüş olan davayı savcı Yargıtay’a götürüyor. Aynı davanın başka bir ayağından ise **Bandırma 2. Asliye Mahkemesi Yakup Köse dâhil 32 kişiyi yedi yıla 11 yıl arası değişen cezalara mahkûm ediyor.**

Yani yargı marifetiyle Yakup Köse’nin “çocukluğunu çalan” devlet, şimdi de “iki kızının çocukluğunu çalmak istiyor”. Yakup Köse, tahliye edildikten sonra kendine nihayet bir hayat kurmuşken, cezası onaylanırsa, bunca yıl hukuksuz bir şekilde yattığı cezaevine geri dönecek...

Yakup Köse’yi gerçekten hayata döndürebilecek miyiz?

'Dindar nesiller'

Ferhat Kentel 04.02.2012

Başbakan Erdoğan, "Benim ifademde dindarlar, dinsizler diye bir ifade yok. Dindar bir gençlik yetiştirme var" demiş.

Tabii olabilir böyle bir niyet... Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm tarihi boyunca **"Atatürkçü, laik nesiller"** yetiştirilmek istendiği gibi... Sovyetler Birliği'nde dönemine göre **"Leninist", "Stalinist", "ateist"**, İran'da "kendini İslam devrimi için feda edecek nesiller" yetiştirilmek istendiği gibi... 12 Eylül darbecilerinin **"boyun eğen", "uyasal yaratıklar"** ya da MHP'nin **"milliyetçi-ülkücü"** nesiller yetiştirmek istediği gibi...

Yani gücü elinde bulunduranların, kendilerince **"en doğru olan insan türünü"** yetiştirmek üzere hayal kurmaları kaçınılmaz.

Ancak, toplumu kendi hayalindeki imaja tam anlamıyla uygun şekilde yetiştirmek pek mümkün değil. Bu hiçbir yerde tam olarak gerçekleşmedi; her yerde, her farklı uygulamada **plana uymayan nesiller** ortaya çıktı. Çünkü egemenlerin stratejisi ne olursa olsun, insanlar sadece yukarıdan verilen derslere bağımlı kalmazlar. Belki güçleri oranında uyumlu görünebilirler ama bir insan sadece yukarıdakilerin politikalarına bağlı ve bağımlı kalmaz; tarihsel arka plan, kültürel kimlikler, sınıfsal aidiyet, hafıza, siyasal çatışmalar ve tabii ki gündelik hayatın karmaşıklığı plan-proje falan fazla dinlemez.

Sovyetler Birliği'nde uygulanan "ateist" politikaya rağmen, sistem çöktükten sonra, neredeyse ânında, o koskoca **Sovyet dünyasının her köşesinde kilise ve camiler pıtrak gibi çıktı**. Ya da neredeyse 90 yıldır, bitmez-tükenmez bir inatla, devletin bütün imkânları seferber edilerek **Atatürkçü nesiller yetiştirilmeye çalışılmış olmasına rağmen, Türkiye'de çok güçlü bir İslamcı hareket çıktı, AKP gibi bir parti iktidara geldi; bütün milliyetçi ternalara rağmen, Kürt kimliği kazanamadı**.

Hatta **"sınıfsız, kaynaşmış kitleler yaratacağız"** dedikçe, tam tersine, bol miktarda sınıflı ve de hatta birbiriyle değil kaynaşmak, **birbirinden nefret eden kutuplaşmış kitleler yaratmayı da başardı Cumhuriyet'in sosyal mühendisleri...**

Başbakan'ın "dindar bir gençlik" yetiştirmek istemesinde de benzer bir sorun var. **Kendisinden öncekilerin açmazını o da taşıyor**. En basitinden Türkiye'de çağdaşlaşmayı şiar edinmiş olan seçkin kadrolar, derslerini iyi çalışmadıkları için, girdikleri yolun, yani "modernleşme"nin sonuçlarından bihaber idiler. Onlar otoriter yöntemlerle **"yeni bir toplum", "yeni bir millet"**, (aynı SSCB'de, Nazi Almanyası'nda vb. olduğu gibi) **"yeni bir insan"** yaratacaklarını umarken, "aynılaşmayı", "kaynaşmayı" değil, bizzat moderniteye içkin olan "farklılaşmayı" yarattılar. Tabii, bu arada aslında onların günahlarını da almamak lazım; "toplumsal"ın ne demek olduğunu anlayacak donanıma ve zihniyete sahip değillerdi ve daha fazlasını anlamak için tarihsel ders birikimleri yoktu.

İşte Başbakan'ın "dindar" gençlik yetiştirmesi de zor görünüyor... Çünkü herşeyden önce, AKP yönetimindeki **Türkiye, Davos'ta bile ders konusu olan, krizde olan ülkelerin gıptayla baktığı bir "kapitalist" ülke**.

Her şeyin üretim-tüketim zincirine kilitlendiği, ne olursa olsun kâr elde etmenin, ekonomi ile **güç elde etmenin, paranın en üstün değer olduğu**, şehirleri baştan aşağı TOKİ ve bilumum **“gücün sembolü” beton kulelerin kuşattığı**, verimli arazilerin beton tarlalarına dönüştüğü bir Türkiye’de yaşıyoruz artık.

Giderek insan ve doğa dengesi altüst oluyor; **akarsular ve diğer doğal kaynaklar artık “Allah’ın nimetleri” değil; onlar “tespih çeker gibi” Allah’ın adını zikretmiyorlar... Onlar HES patronlarının sadece “hammaddesi”.**

Anadolu boşalıyor; insanlar Anadolu topraklarından kopup “çılgın şehir” ya da “kapitalist, modern cangıl” İstanbul’da “anonim” varlıklar haline dönüşüyor.

“Kentsel dönüşüm”e tâbi olmuş, “mahalle” olmaktan çoktan çıkmış “yeni yaşam alanları”ndaki gökdelenlerdeki modern, çekirdek ve de izole hayatlarda artık “cemaat” yok; komşuluk ilişkileri yok; Ramazan’larda bireysel vicdanları rahatlatır görünen dinsel hayır gösterileri var sadece...

Minarelerin boylarını geçen gökdelenler artık yeni sembolümüz: Manhattan’daki gibi... Yeni silüetlerimiz “geleneksel” lafını tarih kitaplarına gömüyor...

Artık “Ahilik” yok; artık **“komşum siftah etmedi, git ondan al”** diyen esnaf da yok...

Artık **“üç çocuk yapın”** dersini dinleyecek kimse de yok...

Avrupa’da Protestanlar kapitalizme hayat, dindarlığa son verdiler. Yani bizim **protestanlaşmış kapitalist Müslümanlarımızla da dindar nesiller yetiştirmek çok zor artık...** Geçmiş olsun...

Ya da bir “kimlik” olarak “dindar gençler” yetiştirmek tabii ki mümkün olabilir. Aynı ulus-devletin nimetlerinden yararlanmak üzere, “Atatürkçülük” nasıl geçer akçe olduysa, kapitalizmin nimetlerinden yararlanmak üzere de bir “etiket” olarak “dindarlığın” epey getirisi olabilir.

Ancak, iktidar olarak bir kimliği sosyal mühendislik projesi olarak kurmaya çalışanlar başkalarına da bu hakkı vermiş olurlar.

Ya da tabii, sadece belli bir anlayıştaki “dindarlığı” dayatarak, totaliter Kemalist geleneği yeniden üretmek yerine toplumdaki tüm farklı dinsellikleri kucaklayabilirsiniz. **“Eski”yle, farklı kültürlerle bağlarını koparmamış, modernizmin açtığı yaralara merhem olacak bir tevazu içeren bir “dinselliği”; toplumdaki farklı dinselliklere, inanç gruplarına eşit uzaklıkta duran bir laikliği ve demokrat zihniyeti “sunabilirsiniz”...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Devlet, benim!’

Ferhat Kentel 18.02.2012

Fransa’nın bir İçişleri Bakanı var, adı **Claude Guéant**. İlginç ve samimi bir adam. Arada sırada kıymetli fikirleriyle Fransız kamuoyunda sıkı dalgalanmalar yaratıyor. Kendisini izlemekte yarar var; malûm, Fransa bizim modernizmimizin, çağdaşlığımızın, laikliğimizin, ulus inşamızın en önemli referanslarından biridir ve bu arkadaş

da serdettiği fikirlerle **Fransız modelini** ithal eden başka ülkelerin seçkinlerinin ve yöneticilerinin fikir ve retorik dağarcığını ve tabii ki ihtiyaç duyulan savaş baltalarını epey güncelliyor.

Claude Guéant, daha önce dile getirdiği fikirlerin benzerlerini geçtiğimiz günlerde de tekrar etmiş ve şöyle demiş:

“Çok açıktır ki, bizim için her şey aynı değerde değildir. **Bizim cumhuriyet değerlerimize göre, bütün medeniyetler, pratikler ve kültürler aynı değerde değildir.**”

“Bizim” dediği yani **Fransız cumhuriyet** değerleriyle aynı olmadığını söylediği medeniyet ise tabii ki **İslam**...

Sosyalistleri mat etmek için, ortalama Fransız vatandaşının korkularından iyi ekmek çıkacağını düşünen bütün ortalama sağcı politikacılar gibi, görüşlerini şu şekilde beyan etmiş:

“Solun rölativist ideolojisinden farklı olarak, bize göre, **özgürlük, eşitlik ve kardeşliği savunan bir medeniyet, kadınları köleleştiren, bireysel ve siyasal hakları çiğneyen, sosyal ve etnik nefreti kabul eden, zorbalığa yol açan bir medeniyete kıyasla daha üstündür.** Her halükârda kendi medeniyetimizi korumak zorundayız.”

Yani çok iyi biliyor ve kendinden emin. Hele “rölativizme” hiç yer yok onun zihninde. **“Bizimki (yani Fransızlarınki) iyidir, onlarınki (yani Müslümanlarınki) kötüdür”** bu arkadaşına göre... Net... Yani “her medeniyetin evrensel olana katkısı vardır ve her medeniyet evrensel olanın bir parçasıdır” türünden, “görelî” bir durum yok ona göre...

Dibine kadar parçalayıcı olmasına rağmen, “evrenselcilik” iddiasıyla, **kapitalizme cilalı bir kılıf takan, “modern” insanı tanı yerine koyan,** ona diğer insanlar, medeniyetler ve doğa üzerinde her türlü tahakküm kurma hakkını veren, ilerleme ve (dogmatik bir) rasyonalite fikirleriyle bezenmiş **kibirli “ulus” hayaline** ne kadar “medeniyet” denebilir, ayrı mesele...

Claude Guéant, Sosyalist Parti’ye ayrıca Ulusal Meclis’te **başörtüsünün yasaklanması** konusunda oylamaya katılmadıkları için de çok kızmış ve bir başka örnek daha vermiş: “Bir Sosyalist Parti sorumlusunun sokak namazlarının kimseyi rahatsız etmediğini söylediğini duydum; tabii ki evet, bu birçok Fransız’ı rahatsız ediyor. Özellikle bir ilkeyi, laiklik ilkesini rahatsız ediyor. **Biz bir medeniyetin ifadesi olan sokak namazlarını yasakladık.**”

Aferin! Tabii, herhalde kamusal alanın nasıl tasarlanması gerektiğini çok iyi biliyor olmalı... Ve bildiğinin “en doğru” olduğunu da biliyor olmalı... ki, “yasaklamış”...

Geçen sene **“Müslümanların sayısının artması ‘sorun’ yaratıyor”;** **“eğitimdeki başarısız öğrencilerin üçte ikisi göçmen çocuklar”** diye “analiz” buyurmuş... Neden acaba? Herhalde o çocuklar **“kötü medeniyet”** mensubu oldukları içindir...

Ne de olsa Guéant’ın ve “medeniyetdaşlarının” müktesebatında **“Le Roi Soleil”** (Güneş Kral) lakabıyla meşhur **XIV. Louis** gibi bir kral var. **“L’État, c’est moi”** (“Devlet, benim”) diyen, **“yönetenin dini neyse, memleketin dini de odur”** diyen; bu ilke ışığında **Protestanların anasını ağlatan,** onları din değiştirmeye (Katolikliğe) zorlayan (gayet “mütevazı”) bir kral ve onun mirası var! Fransız jakobenlerinin kurduğu “medeniyet”in çok başarılı bir şekilde adapte ettiği bir miras yani...

Guéant’ın lafları, “Güneş Kral” hikâyesi çok tanıdık değil mi? **“Ben ki...”** diye hitaba başlayan, neredeyse “bu dünyaları ben yarattım” diyerek bitiren **Osmanlı padişahlarından miraslanan Türk jakobenlerinden,**

Cumhuriyet mitingcilerinden, 28 Şubat kafalılarından, yeminli din düşmanlarından ne kadar çok duyduk buna benzer lafları...

Ama bu türden bir mirastan tek bir ayrıcalıklı kesim (hızlı olsun, "beyaz Türkler" diyelim) nasiplenmiyor; hepimize düşen bir pay var... Guéant'ın "değerli" bulmadığı "**Müslümanların**", Güneş Kral'ın "**gerçek din**"e dönüştürmeye çalıştığı "**Protestanların**" yerine "**Kürtleri**", "**Alevileri**", "**Ermenileri**", "**Ateistleri**" koyun... **Ağaçları** koyun, **akarsuları** koyun...

Şimdilerde "modernist" versiyonuyla tavan yapan bu sonsuz kibirde nasıl cumhuriyetçi, çağdaş, Atatürkçü biri karşısında bir Müslüman ya da başörtülü aynı değere sahip değilse, Türk karşısında Kürt; beton, para, kent rantı karşısında ağaç ve yeşil; HES'ler ve getireceği banknotlar karşısında akarsu aynı değere sahip değil.

Bir toplumda bu kadar **kirlenmişlik**, bu kadar **kibir** olabilir ancak... Solcusu, sağcısı, muhafazakârı hepsi başkalarına karşı aynı aşağılayıcı bakışa sahip, aynı nefreti taşıyor.

Ve tabii ki, inanılmaz bir kibirle toplumuna bakan seçkinlerin kurduğu bir devlet tarafından bu kadar yaralanmış ve kirlenilmiş bir toplumda, "**devlet**" **olmak**, "**devlet gibi**" **olmak** tek geçer akçe...

Bu yüzden, şimdilerde devletin tepesinde "**devletler**" **arası bir savaş** yaşanıyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hepimiz Hocalıyız

Ferhat Kentel 25.02.2012

26 Şubat 1992'de Ermenistan ve Azerbaycan "ulus-devletleri" ve onların "milliyetçileri" arasında gerilime neden olan Karabağ'da silahlı Ermeni kuvvetleri yüzlerce Azeri'yi çoluk çocuk ayırt etmeden katletti; **Karabağ'ı "etnik olarak temizledi"**, "**Ermeni yurdu**" yaptı. Otoriter devletlerin ve diktatörlerin korkulu rüyası Uluslararası **Human Rights Watch**'a (İnsan Hakları İzleme Örgütü) göre, Rus birliklerinin desteğindeki Ermeni kuvvetler tarafından **106'sı kadın, 83'ü çocuk olmak üzere, 613 sivil insan öldürüldü**. Katliam ve yarattığı kitlesel mülteci göçü sadece bizim buralarda –yani Azerilerle kolaylıkla empati ilişkisi kurabilecek Türkiye'de ve Azerbaycan'da– değil, dünya çapında, ölümlerin milliyetini sormayan vicdanlı insanlar tarafından tepkiyle karşılandı. **Human Rights Watch**'un yanı sıra, **Kızıl Haç** gibi insani yardım örgütlerinin, **Newsweek** dergisi gibi medya organlarının ya da örneğin Fransız gazeteci **Frédérique Lengaigne**'in dünyaya aktardıkları bilgilerle katliamın boyutları gözler önüne serildi.

Ortalık cansız ve parçalanmış sivil insanların bedenleriyle dolmuşken, Ermenistan devletinden –bizim buralarda da epey iyi bilinen bir mantıkla– "**savaştayız; savaşta olur böyle şeyler**" ya da "**hayır, aslında Azeriler kendi insanlarını öldürdü**" minvalinde trajik açıklamalar geldi.

İşte bu vahşet Taksim'de "**Ermeni yalanına sessiz kalma!**" sloganı eşliğinde telin edilecek. Bütün dünyanın bu vahşeti "soykırım" olarak tanımasını sağlamak amacıyla düzenlenen mitingin çağrı afişlerinde "**Hepimiz Hocalıyız, Hepimiz Mehmetiz**" sloganları yer alıyor.

Hocalı katliamı **korkunç bir insanlık suçu**... Öldürülen masum insanlar, yerlerinden yurtlarından sürülen insanlar için acı duymamak, onlarla özdeşleşmemek mümkün değil. "Hepimiz Hocalıyız" diyerek çıkan ses,

ruhu nasırlaşmamış herkesin hissederek atacağı bir çığlık olabilir ancak...

Ancak afişlerde açıkça belirtilmemiş olsa da, acının, insanlığın çığlığı olması gereken bu sesteki başka bir ses, derinlerden bir yerden, esas yaratmak istediği etkiyi yaratmış: sanal âlem mesajı almış ve sesi başka bir ruh haline kanalize etmiş: **“Hepimiz Hrant’ız, hepimiz Ermeni’yiz diyenlere tepki göstermenin işte zamanı!”**

Son yıllarda Türkiye toplumu geçmişiyile, karanlık tarih sayfalarıyla hesaplaşıyor. Her geçen gün, yakın veya uzak, daha fazla tarihsel gerçek açığa çıkıyor. Bütün “ihanet” söylemlerine ve bu söylemin yarattığı baskıya rağmen, **“İstiklal Mahkemeleri’nde ne oldu”, “Dersim’de ne oldu”, “Darbelerde ne oldu”, “1915’te ne oldu aslında”** gibi ezberleri bozan sorular soruluyor. Bu topraklarda **Müslüman dindarların, Kürtlerin, Alevilerin başlarına gelenler derin kuyuların içinden çıkıp, bizim yakamıza yapışıyor.**

Ama belki de en zor hazmedilebilecek olan mesele, **“Ermeni meselesi”** de hafızamızı köreltmüş yalan bulutunun içinden çıkıp sarsıyor hepimizi... Bu toprakların en eski kavimlerinden olan Ermenilerin yüzbinlercesinin katliam ve tehcirle (ya da “soykırımla”) temizlenmesiyle **“Türk yurdu”** haline getirildiği saklanamaz hale geliyor.

Herşeye rağmen, artık **birbirimizi “anlamak” ve “iyileştirmek”** için çabalarken, vicdanımızı avucumuzun içinde buluyoruz. Ve işte her seferinde, bir başka **“insanlık testi” olan Hocalı örneği**, avucumuzun içinde tuttuğumuz vicdanımızı yere fırlatmamız için bir tehdide dönüşüyor.

Hocalı katliamı (ya da “soykırımı”), Hocalı’da öldürülen insanlar, Hocalı acısı adeta bir **“silah”**a dönüşüyor; **“Sakın 1915 deme! Sakın Ermenilerin acısı deme!”** diyerek, **bir yarısı karanlığa itilmiş, geride kalmış yarım vicdanlarla**, seçkinlerimizin günahlarını örttükleri ve bizi esir aldıkları düzenin devam etmesi için seferberlikler tertip ediliyor.

AKP’ye karşı savaşın parçası olan Cumhuriyet mitinglerinde bayrak gibi kutsal sembollerin devreye sokulmasına benzer şekilde, Hocalı acısıyla, ancak bu sefer **yeni kitleler seferberliğe çağrılarak**, hikmetinden sual edilmez devlet geleneği tahkim ediliyor. **“Düşman Ermeni”** sembolü tepe tepe kullanılarak, **ezberleri yeniden inşa savaşı** veriliyor.

Bu arada, miting için hazırlanan afişlerin tepesinde yer alan “Ermeni yalanına sessiz kalma!” ibaresinin altında, “geniş bir vicdana” seslendiği izlenimini veren, etkili bir “halkla ilişkiler” ürününü yansıtan **“Bir daha Hocalı, Srebrenitsa, Hama ve Humus yaşanmasın”** ibaresini görünce, **içi dehşet dolu Uludere’yi, Halepçe’yi neden katmamışlar öncekilerinin yanına** diye sormadan edemiyor insan...

“Düşmanlar” kurarak ezberleri yeniden üretmek, sadece seferber edilecek insan sayısını arttırmak üzere **taktiksel bir vicdan hareketi** için değil, en yakınımızda duran ve acıları olan bütün insanları katarak vicdanlar tamamlanabilir ancak...

Ölümler Müslüman, Türk, Azeri, Kürt ya da Ermeni olarak değil; sadece insan oldukları görülebildiği zaman acılara gerçekten ortak olunabilir.

Evet, **bir daha Hocalı yaşanmasın... 1915 de yaşanmasın...** Azeriler öldürülmesin, Boşnaklar, Sünniler öldürülmesin... Kürtler de öldürülmesin, Ermeniler de öldürülmesin...

Evet, 1992’yi unutmayacağız, 1915’i de unutmayacağız... **Ve hepimiz Hocalılıyız, hepimiz Ermeniyiz...**

ferhatkentel@gmail.com

Cennet ve cehennem

Ferhat Kentel 03.03.2012

Ya da bir yanda **“lejen xase”** ve diğer yanda **“Hepiniz Ermenisiniz, hepiniz piçsiniz”**...

Burası Türkiye...

Bir yanda **Çerkesler; soykırımı ve sürgüne uğramış bir halk, nefretin, kinin adımını atmadığı, atamadığı bir çalışma toplantısı (lejen xase) yapıyorlar**. Çerkes Hakları İnisiyatifi’nin düzenlediği toplantıda, birlikte yaşadıkları insanlarla gerçekten birlikte yaşayabilmek, bu toplumda yaşadıklarını hissedebilmek için, toplum içinde **“biz de varız”** diyebilmek için **benzerliklerinin yanısıra farklılıklarını** anlatıyorlar. Milliyetçi kurguların, yalanın dolanın, takiyenin ağırlığından, ezberinden kurtulup, “kendileri” olabilmek için konuşuyorlar. Hem kendilerinin, hem bu toplumda yaşayan **tüm insanların dahil olacağı bir cenneti arzu ediyorlar**.

Diğer tarafta aynı gün, **başka birileri hiçbir izan, ahlak, edep tanımadan kan ticareti yapıyorlar**. Bu toplumda sayısız acıya neden olmuş dili, ırkçılığı, nefreti boca ediyorlar Taksim Meydanı’nın ortasına... Çerkeslerin, Kürtlerin, Ermenilerin, Sünni Müslümanların, Alevilerin ve daha pek çoklarının konuşuyor olmasından dehşet rahatsız olan, buna tahammül edemeyen ve **iktidarları sarsıldığı için her türlü yolu deneyen jakoben seçkinlerin süper organizasyonu bize cehennemi vaat ediyor**.

Bir yanda toplum ve insanlar; bu toprakların hakiki insanları; alabildiğine mütevazı... Farklılıkları için saygı görmek, tanınmak istiyorlar.

Öbür yanda, hamasetin sindiği, “devletin has adamlarıyla”, habire ona buna “nereden geliyor bu paralar” diye hesap soranların milyonlarca liralık süper ve **kendini saklayan organizasyonu ile kotarılmış bir nefret gösterisi**... Acıları bile ırkçı emellerine alet eden, Hocalı’da acı çekmiş insanları hissetmekle alâkası olmayan, **acı çektiirmekten zevk alan; bundan gurur duyan bir zihniyeti**, ölümü temsil ediyorlar.

Avrupa modernizminden devşirme, **sömürgeciliğin yavrusu taklitçilikle** herşeyi teke indirip, sürekli olarak düşmanlar, ötekiler üreten bu iktidar zihniyeti debeleniyor. Ancak tornasına soktuğu, uysallaştırıp esir aldığı, aynı toprakları paylaşan insanlara ve daha da önemlisi kendilerine yabancılaşan insancıkların hali daha da acıklı... Çünkü onlar **düşman oldukları başka insanların kendi “soydaşları” olduğunu bile unutuyorlar**.

Öte yandan, Osmanlı’ya sürüldükten sonra, topluca yaşayıp, tehdit oluşturmamaları için Anadolu’nun dört bir tarafına **“tampon”** olarak dağıtılan, kendilerine verilen **“sığınma hakkının diyeti”** olarak her türlü savaşta hazır asker olarak görev yapan; ancak sadakat gösterirken devletin asimilasyon ve inkâr politikaları karşısında kendi dillerini unutan ve kendilerini yeniden hatırlamak için **“lejen xase”** yapan Çerkesler hepimize başka bir zihniyetin, **hayata dair bir zihniyetin** mümkün olduğunu hatırlatıyorlar.

Kürtler başta olmak üzere, ortalama nüfusun kendine verdiği etiketten farklı olarak, bu toplumun sayıca az bütün insanları gibi Çerkesler de çalıştaylarında **“çoğunluğun yalanını”** deşifre edip, bize sahici bir hayatın ipuçlarını veriyorlar.

Çerkesler, anadillerini öğrenmek, kültürlerini geliştirmek, değiştirilen soyadlarını ve köy adlarını, resmî tarih anlayışının aşağıladığı tarihlerini geri istiyorlar. **“Çerkesler bu hakları, tüm halkların, kendi dilleri, kültürleri,**

inançları ve etnik kimlikleriyle, eşit olarak, barış içinde, kardeşçe yaşadıkları bir ülke hayaliyle tüm Türkiye halkları için de talep ediyorlar.”

Ve biz, Kürtler, Ermeniler, Çerkesler ve herşeye rağmen yok olmamayı başarmış olanlar sayesinde, aslında azınlığın değil, çoğunluğun ya da **“çoğunlukçuluk” ve “teklik” iddiasının nasıl “böldüğünü”, toplumun enerjisini tüketerek şiddet ürettiğini** bugün daha net görüyoruz.

Evet, **azınlık bölmez; çoğunluk böler...** Çünkü **çoğunluk olduğunu düşünenlerin en büyük korkusu azınlığa düşmektir** ve çoğunluk, azınlıkların başına neler geldiğini çok iyi bilir. Azınlık olmamak ve çoğunluğun güvenli kollarına sığınabilmek için, bizzat kendisinin de azınlıkları yok etmek için nasıl bilfiil rol oynadığını bilir. **Çünkü çoğunluk, azınlıkların kendi benliklerini terk ederek içine girdikleri derme çatma bir kulübedir.** O kulübe yıkıldığı zaman, o çoğunluk etiketinin nasıl havaya uçacağını ve altındaki azınlık hallerinin cascavla ortada kalacağını çok iyi bilir.

İslamofobi’nin, laikçi beyaz adamların, Ergenekoncu generallerin korkusu buydu... Irkçı-milliyetçi, “çoğunluk” görünümlü kulübeye kendilerini teslim eden “azınlıkların” korkusu da bu... Ve bu grup, tepelerindeki çatının uçup gitmesinden o kadar çok korkuyor ki... **güruhun içine saklananlar o kadar korkaklar ki... küçücük bir nüfusa sahip ama cesur azınlıklardan dehşet kokuyorlar...**

“Gelecekte şu olacak bu olacak” diye ahkâm kesmek mümkün değil... Ama Taksim’de geçen pazar günü sergilenen ve **dibe vuran pornografik şiddet arzusunu, ölüm methiyelerini** gördükten sonra, ırkçılığı harekete geçiren zihniyetin nasıl çuvaldığını, köşeye sıkıştığını ve ölüme ve küfre dair en fazla iki kelimeyi yan yana getirebildiğini gördükten sonra, o zihniyetin nasıl tükenmekte olduğunu da görmek için kâhin olmaya gerek yok.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘İyi sosyoloji’

Ferhat Kentel 10.03.2012

Bu sıralarda biraz yollardayım. **Denizli’de** Anayasa üzerine sohbet, **Aydın ve Samsun’da** liselerde ders, **Muş’ta** konferans... Genç ya da yaşlı, benim gibi düşünen ya da düşünmeyen insanlarla birlikte yapılan fikir teatileri... Ezberlerimiz, ezberlerimizi altüst eden karşılaşmalar...

Benimle karşılaşan insanları bilemem ama ben sürekli olarak bir şeyler öğreniyorum bu karşılaşmalardan. Ve ezberlerimizi yıktığımızı zannederken, kurduğumuz yeni ezberleri de yıkmak ve yeniden düşünmek için ne kadar da çok **birbirimize yani aslında “başkalarına” ihtiyaç duyduğumuzu** görüyorum.

Gencecik lise öğrencileri... Sıkıştırıyorlar sordukları sorularla. Kimi sorular, yorumlar ezberler dünyasıyla iç içe. Şaşırtıcı değil; hepimiz ortak tornalardan geçiyoruz çünkü. Kendimizi koruyabilmek, yalnız kalma korkumuzla başa çıkabilmek için, kendimizi içine atıyoruz o ezberlerin içine. Ancak aynı zamanda o ezberlerin altında nasıl da farklı bir varoluş arzusunun yattığını gösteriyorlar... Başka sorular ve yorumlar ise pek kafa yormadığımız, zihnimizi zorlayan ve sürekli olarak yenilenen hayatı anlamak için bizi yeni kavramlarla düşünmeye zorlayan türden... Ve herşeyden öte, inanılmaz bir **konuşma ve duyulma arzusu!**

Aslında, herşeye rağmen, aynılık dayatan bütün kalıplara rağmen, belki de en ortak derdimizi anlatıyor bu toplumun bütün insanları: **“ben biriciğim; benim bir hikâyem var; benim başkalarıyla paylaştığımı hafızam var ve ben eşit olmak istiyorum.”**

Toplum mühendislerinin inşa edip dayattıkları “normallikler”, başkalarıyla karşılaştığımız zaman çöküyor. Toplumu adeta kolaylıkla biçim verilebilir bir çamur gibi gören; çamur gibi gördüğü şeyin üzerine beton döküp katılaştıran zihniyete inat, farklı toplumsal kesimlerin başkalarıyla karşılaşmaları sonucunda, **toplum kendi üzerine düşünmeye başlıyor.**

“Sosyal Bilimler” liseleri tam da bunu yapıyor. Şimdiye kadar toplumu “mühendisçe” bir bakışla şekillendirebileceğini, toplumu fethederek ele geçirebileceğini düşünenlerin tersine, hayatın karmaşıklığına bakıyor bu liselere giden şanslı öğrenciler. Ancak, gerçekten Türkiye için “devrimci” bir nitelik taşıyan bu okullara gitmeyen ve şimdiye kadar, yarış atı kıvamında, sınav kazanmaya şartlanmış genç insanlar da “sosyoloji”yi duyunca, **“sosyolojik düşünmek”** denen bir imkânın varlığını hissedince, **“hayatta başarılı olmak için izlenmesi gereken yollar” cılasıyla örtülmüş olan ezberleri bir kenara bırakabiliyorlar.**

Evet, sosyoloji tabii ki “bilimsel” disiplin; kavramları, yöntemleri var. **“İyi sosyoloji”** yapmak için, epey kafa patlatmak, çok araştırma yapmak lazım. Ancak, çok kafa patlatmak, çok araştırma yapmak “iyi sosyoloji” yapma garantisi vermiyor. Üstelik, ne yaparsanız yapın, “iyi sosyoloji” yaptığınızdan hiçbir zaman emin olmanız da mümkün değil.

Çünkü **iyi sosyoloji yapmak bireysel bir faaliyet değil; iyi sosyoloji ancak toplumun konuşmasıyla ve “kendi üzerine düşünme kapasitesi”ni geliştirmesiyle mümkün.**

İşte bugün toplum olarak, toplum mühendislerinin elinden kurtulup, **“iyi sosyoloji” yapma savaşı veriyoruz.** Belki kıra döke, döke saç, bedel ödeyerek... Ama yeniden düşünüyoruz ve sosyoloji sadece meslek adı “sosyolog” olan insanların tekeline çıkıyor; **“kolektif bir birikim”** haline geliyor.

Muş’a (ya da birçok Anadolu şehrine) konferans, söyleşi ya da benzer bir “entelektüel” faaliyet için giden herkesin karşılaştığı bir durum var: tıklım tıklım konferans salonları, arka arkaya gelen sorular, yorumlar, eleştiriler ve söz alma çabaları...

Ve o salonlara gelen insanlar, sadece “şehirlerine gelen bir yabancı”nın ne anlatacağını merak ederek gelmiyorlar; orada **bir pratiği, bir tecrübeyi inşa ediyorlar.**

Coğrafi, doğal zenginlik bakımından çok büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen, bugüne kadar kalkınma/ gelişme endekslerinde en altlarda yer almış olan bir şehrin insanlarının yarattığı bir pratik bu.

Muş’ta konferans salonlarını dolduranlar, **“yoktan varedilmiş bir vatan”** söyleminin içindeki “yokluğun” nasıl ortaya çıktığını hatırlatıyorlar. Evet, çünkü Muş ve Anadolu’nun daha pek çok şehrinde bir zamanlar varolan ekonomik, sosyal ve kültürel birikimin, (hadi “soykırım” demeyelim) tehcirle; soyları, kültürleri temizleyerek ve kırarak; ithal ve kopyacı ulus-devlet mantığıyla, korkunç bir temizlik harekâtıyla yok edildiğinin farkındalar. Ve bugün kaybolmaya karşı direnerek, diniyle, geleneğiyle, dili ve kültürüyle **“varolanın yaşamasının”** nasıl elzem olduğunun bilincindeler ve işte bunun için, **kendileri olmak, “bütün” olmak için** çaba gösteriyorlar.

Kendileri olabilmek için de konuşuyorlar ve “iyi sosyoloji” yapıyorlar...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yoktan var edilen vatan'

Ferhat Kentel 17.03.2012

Daha önce çeşitli yazılarda değinmiştim ama son Muş yolculuğumdan sonra bir kere daha yazma ihtiyacımdayım.

"Cumhuriyetimiz", "tarihimiz" vb. büyük meseleler etrafındaki pozisyon alışlardan bir örnek vererek derdimi anlatmaya çalışayım. Bir profesör (**Celal Şengör**) **Muhteşem Yüzyıl** dizisi vesilesiyle yazdığı yazıda **Kanuni Süleyman**'ın hiçbir kurumunun "insanlığa beş paralık bir faydası olmadığını" falan anlattıktan sonra şunları yazmış:

"Artık yeter! Bu ve benzeri rezillikleri yalanlarla bezeyip yücelten, buna karşılık bize bütün dünyada saygınlık kazandıran, aklımızı kullanıp onurlu insanlar olmamızı sağlayan Atatürk'ü aşağılayan âlim pozlu, ukala tavırlı zırcahilleri her gün halkın karşısına diken televizyon kanallarından ve gazetelerden gına geldi. Yükselen ahlaksızlık grafiğimiz kimin eseridir sanıyorsunuz? Cehalet tüm fenalıkların anasıdır. Biz de o anayı besleyip duruyor, onun tosuncuklarına oylar veriyoruz. Artık yeter! Memleketimde her elimi attığım yerde cehalet çirkefine bulaşmaktan bıktım."

Şengör'ün "**memleketinde her elini attığı yerde cehalet çirkefine bulaşıyor**" olması önemli bir tesbit. Bulaşan şey cehalet midir, pek emin değilim ama bir şey bulaşıyor, orası kesin...

Mesela, **salı günleri Meclis'teki partilerin "grup toplantıları"** adı altında sahnelenen gösterileri düşünelim ilk olarak. Bu gösterilerde, fikir serdetmekten ziyade, öbür tarafı "zekice" olduğu düşünülen kelime oyunları, alkış bekleyen hamasetle, ağır polemiklerle puan kazanmaya, mat etmeye ve ne olursa olsun yenmeye çalışan itişmelere şahit oluyoruz.

"Ne olursa olsun yenme" ve ideolojilerin birbirleriyle alâkasız unsurları birleştirerek olağanüstü bir şekilde "haklı çıkma" mantığının muhteşem bir örneğini gene geçtiğimiz günlerde gencecik bir insandan dinledim. Darbelerden şikâyet eden bu genç insana göre **"bütün darbeciler Ermeniymiş"**!

6-7 Eylüllerin tıpkıbasımı olarak sergilenen ve Hocalı katliamını "anma" adı altında yapılan nefret gösterileri... Linç kampanyaları...

"Taşnak kırıntısı", "Ermeni ajanı", "Senin sonun darağacıdır", "Benim ülkem sana dar gelir, sen Erivan'a git", "Milli güvenlik için tehdiisin" mesajlarıyla, kapısına kalın organlar bırakılan, evinin camları kırılan, evine ateş edilen, ağza alınmayacak küfürler edilen, duvarında şişeler kırılan ve "Türk düşmanı" olarak damgalanan, kızı ve kendisi fiziksel saldırıya maruz kalan hayvan hakları savunucusu **Eva Aksoy**'a yapıldığı gibi...

Ve **Abdurrahman Dilipak** için, **Baskın Oran** için "sahip oldukları düşünceler nedeniyle her türlü hakarete, hatta daha fazlasına karşı hazırlıklı olmaları gerektiğini" ifade eden mahkemeler... Hapishaneler... Pozantı tecavüzleri... Roboskiler... Kadın cinayetleri... Faili meçhul cinayetler... Toprağın altından fıskıran ölü bedenler, beden artıkları...

Hatırlamamak, unutmak, unutturmak için dümdüz edilmiş Ermeni tarihi, varlıkları, evleri... Beleş define bulmak için delik deşik edilen Hrant'ın baba evi... Dümdüz edilmiş Rum, Kürt, Çerkes kültürleri, dilleri, isimleri...

Ve bugün Muş, kalkınma/ gelişme endekslerine göre Türkiye'nin en "geri kalmış" şehirlerinden biri... Ama sadece Muş'ta değil; **bir zamanlar Anadolu'da yaşayan kültürleri, varolan zenginlikleri yok eden bir "ulus"un içinde oturuyoruz...** Ve, **ne Muş, ne de vatan iflah oluyor...**

Ve **"yoktan varedilen bir vatan"**da oturduğumuzu tekrar edip duruyoruz... Evet, ama ufak bir farkla: **vardı, yok ettik; ve şimdi içinde bir türlü oturamıyoruz...**

Çünkü **"süreksizlik" ve "eksiklik" içinde oturuyoruz.** Kaybolan eskimizi, parçalarımızı arıyoruz ve bulamıyoruz. Bu yüzden partilerin salı toplantılarındaki asabi ve hamasi nutuklar değişmiyor. Bu yüzden **solcusu**, her geçen nesilde ağabeylerinin yaptıklarını –hiçbir ders çıkarmadan– yeniden kuruyor, yani "yapamamaya" devam ediyor. **Milliyetçisi, ülkücüsü** her fırsatta sağda solda öldürülecek düşman arıyor. **Dindarı, muhafazakârı** kutsal devlet tapınmasından kurtulamıyor.

Şimdi, Şengör bir kere daha düşünsün bakalım, "elini attığı her yerde çirkefe bulaşması"nın sebepleri nedir? Ya da bulaştığı şey –mesela bizzat içine düştüğü dil– nasıl bir çirkeftir?

Her nesil daha öncekilerden hiçbir ders çıkarmadan "düşmanlığı" tekrar ediyor. Çünkü **hiçbirinin içinde oturacağı bir süreklilik hikâyesi yok. Eski yok; devamlılık yok...**

Süleyman'ın zamanını bilmem ama **bir zamanlar Anadolu'da başka bir dünya vardı** ve ne on yılda ne de 90 küsur yılda, yok edilenin üzerinde açık alınla falan çıkamadık. Sadece, **yok etmek için verilen her savaş içimizde iflah olmaz, lanetli yaralar bıraktı...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

–

Ferhat Kentel 24.03.2012

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk çocuğunun değeri= 8-4+4+4-12=0

Ferhat Kentel 31.03.2012

Ulus-devletlerin en büyük takıntısı eğitimidir. Yani torna... Ya da daha sofistike tabirlerle, cerrahlık ya da mühendislik...

Ulus-devleti kuranların etnik ya da dinsel mensubiyetleri ne olursa olsun, aslolan kurdukları düzene uyumlu, **uysal bedenler ve beyinler** yetiştirmektir. Sınırları çizilmiş bir pazardaki iktidar ilişkilerinin sürdürülmesi için, her şeyden önce **kutsal devlet karşısında oyunbozanlık yapmayan, yaparı da dışlamayı öğrenen insancıklar** olmalıdır bu çocuklar.

Bu nedenle, dünya Fransa'yla birlikte modern ulus fikrini öğrendiğinden beri, yani önce milliyetçiliği bir güzel üretip, peşinden taş gibi bir ulus inşa etmeyi taklit edip, ezberine kazıdığından beri, "modern" devletlerin

seçkinleri ve yöneticileri, asıl olarak ulusa uyumlu bedenleri gözeterek, **eğitimi çeşitli gübrelerin atılacağı, kafalarına göre ekip biçecekleri ve “ürün” alacakları bir tarla** olarak gördüler.

Tabii ki çocuklar bu tarlanın taşı toprağı oldu her zaman. Bu yüzden **“ne ekersen, onu biçersin”** dendi onlar için... Bu yüzden tarlanın taşı, çakılı hep ayıklandı; amaçlanan üretime uymayan ayıkotları ve yabani otlar da hep ayıklandı.

Devleti ele geçirmek için uğraşan farklı ideolojik ve siyasal akımlar da kendi çizgilerine uygun çocuklar yetiştirmek için, gene ulus-devlet mantığı içinde türlü çeşitli **“eğitim reformlarına”** giriştiler.

Ama tarla doğanın bir parçasıdır ve bir yere kadar onu suni gübre, böcek ilacı kimyasal madde, GDO’lu tohum gibi dışarıdan yoğun müdahalelerle, zapturapt altına alsanız da, **tarla bir müddet sonra yorulur. Toprağın sesini, nefesini dinleyen köylü onu dinlendirir, nadasa bırakır.** Onu sonuna kadar, iliklerine kadar sömürmeyi kafaya takmış olan modern kapitalist toplumun tarımcıları ise sürekli artan dozlarda ilacı, gübreyi boca ederek o toprakların dibine kibrit suyu eker. **Sonunda ne tarla kalır, ne toprak... Doğa isyan eder;** otoyollara isyan eden Karadeniz gibi... İflas eder; kuruyan Aral Gölü, Tuz Gölü gibi... Ortasından zehir akan Trakya’nın Ergene Ovası gibi...

Eğitimi tarla, çocukları toprak ya da içinden çıkacak ürün olarak gören bütün **ulus tornacıları da bu sesi duyamadıkları için, çocukları kuruturlar...** Kurumuş çocuklar uysallıkla hizmet ederler o tornacılara... Ama aradan çok uzun zaman geçse de, o zapturapt altına alınan çocuklar beklenmedik yerlerden tornacıların oyununu, hesaplarını bozar...

Bu hep böyle oldu... **Bir model olan Fransız eğitiminde** olduğu gibi... Cezayir’de, Senegal’de, Antiller’de kökleri olan; anadili **Arapça, Swailice, Kabilce** olan çocuklara, hafızalarında yatan bütün o kültürleri öğretmek yerine, sadece **IV. Henri’yi, Jeanne d’Arc’ı, Fransız Devrimi’ni** ezberletmeye kalkışıp, hayalî bir yurttaşlık dayatan eğitim sistemi artık ayakta duramıyor. Her gelen hükümet yeni “reformlar” yapmaya çalışıyor ama nafile... **Bir türlü “sosyalize” olamıyor o çocuklar.** Birörnek önlüklerden, hep bir ağızdan söylenen cumhuriyet ritüellerinden geçip, “mülti-kültürel” önlemler alsa da, göçmen çocuklarına, nihayet kendi dillerini öğrenmeleri için olanaklar tanısa da, **kara çocuklar yola girmiyor bir türlü ve uygar Fransa anlamıyor bir türlü bu çocukların neden isyan edip durduğunu...**

Bu hep böyle oldu... “En model ülkeyi” taklit eden Türk eğitim sisteminde olduğu gibi... **“Tevhid-i tedrisat” kendi tasarrufunda olduğunu iddia ettiği çocukları analarından-babalarından, tarihlerinden, dillerinden, inançlarından, hafızalarından kopardı.**

Bu toprakların **Ermeni, Rum, Yahudi çocukları yabani ot gibi görüldü; “yabancı” olarak addedildi ve okullarına “Türk” müdür yardımcıları atandı!** Neredeyse her Kürt çocuğu ilkokula başladığı gün, hâtıra defterine kaydedilmek üzere devletin tokadını yedi.

Ve o çocuklar kururken, bir yandan da bir türlü istendiği gibi hizaya gelediler; istenen verimi veremediler. **O yüzden darbeciler habire darbe yaptılar; GDO’lu tohumlar atıldılar tarlaya, toprağa... Vatandaş çok konuşabilmesi için Türkçe konuşmaya zorladılar,** hapishanelerde **İstiklal Marşı’yla ceza** verdiler... **Diyanet** cezaevlerini, **Metrisleri, Mamakları, “hayata dönüş”** operasyonlarını ve **Pozantıları** yarattılar...

Bugün, darbecilere rağmen topraktan çıkıp, dinlerini, imanlarını hasbelkader korumuş olanlar da darbecilerin izinden gidip, tasarruflarında varsaydıkları çocukları yeni torna makinelerine sokmaya çalışıyorlar.

Tarlanın ruhunu, hikâyesini, humusunu, kültürünü, azotunu, dilini duymak ve görmek istemeyen ulus-

devletler, tek tek her çocuğa, her kültüre, onların farklılıklarına, biricikliklerine, içinde evrildikleri dünyaya saygı duymadıkları, değer vermedikleri sürece, daha çok yapboz “eğitim reformları” görürüz.

Ve tabii ki ayrıca, dün sekiz yıllık olan “**zorunlu eğitim**”den bugün 4+4+4 taktiğine geçerken, futbol maçlarının akabindeki tv tartışmalarında, dünyanın en mühim meselelerini konuştuğunu zanneden akla ziyan ukalalarınkine benzer biçimde, yarın da 4+4+2 ya da 3+5+2+3,5 gibi birtakım taktikler üzerine debelenir; **tornanın kendisiyle değil, cilasıyla uğraşıp dururuz.**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En hakiki ‘biz’ ve ‘yabancılar’

Ferhat Kentel 07.04.2012

12 Eylül bir ucundan yargılanmaya başladı... Apoletlerine ve emirlerindeki silahlı adamlara güvenerek, **kahramanlık ve kurtarıcılık taslayarak becerdikleri darbeyi savunma cesareti gösteremeyen Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya biraderler** mahkemeye gelmediler. Belli ki, ya yarattıkları korkunun yarattığı öfkeden çok korkuyorlar ya da –daha büyük ihtimalle– bir türlü kafaları basmıyor olup bitenlere... **Kibir ve bilgiçlikle hareket edenlerin**, hayatı düşünmek için yeni veriler geldiği zaman bile, kolay kolay kafalarının basması beklenemezdi zaten. Kolay değil; askerî okula başladıklarından beri adamlar kendilerini “**kurtarıcı**” ya da “**küçük Kemaller**” olarak görmeyi, hayata “**ya ben ya o**”, “**en bi doğru biz / en bi yanlış onlar**” mantığından bakmayı öğrenmişler; bastıkları yer yerinden oynasa ne olur? Gene bir yolunu bulup (bulabilirlerse eğer), “kurtarıcılık” yapmaya soyunabilirler.

Bu arada Anayasa referandumunda “**yetmez ama evet**” tavrına (uysa da uymasa da... bağlam falan hak getire) her fırsatta çamur atma derdinde olanların gösterdikleri trajikomik performans da sürüyor... Geçen perşembe günü **Yıldırım Oğur’un yazısı** (“**Bu ülkede her şey olabilirsiniz ama rezil olamazsınız**”), ilgili mercilere bu konuda yeteri kadar “**kapak oldu**”. Kapağı göremeyen kibirli ve bilgiçler “yetmez ama evet” tavrına karşı hâlâ “**en bi doğru biziz**” minvalinde devam ediyorlar. Onların da “tevazu” denen mefhumla tanışmaları pek kolay olmayacak anlaşılan...

Ama dert değil; **hayat ve toplumsal hayat “yetmez ama evet” benzeri bir mantıkla akıyor**. Bir yandan zorla dayatılanlara, otoritarizme, ölümlere karşı direnerek; diğer yandan değişimin içindeki **umut veren unsurlara tutunarak, daha önce hayal edilmemiş yeni umutları besleyerek** sürüyor.

Ve tabii ki, mesele sadece başlayan davanın Kenan ve Tahsin’i değil; 12 Eylül’ü de üretmiş olan zihniyet dünyasının kökenlerini ve her türlü tezahürünü hayatımızdan silip atmak gibi devasa bir içerik taşıyor. Yani tabii ki, bütün bunları temizlemek için **bir “devrim” yapmak hiç fena olmazdı**; bir kerede bütün sorunlar hallolmuş olurdu... Ama o devrim ufukta pek gözükmüyor. Artık askerlere de pek güvenilemeyeceği için (çünkü her zaman “bizim” için “devirme” garantisi vermiyorlar), en azından **epey bir zaman alacağı benziyor**.

Bu yüzden, mesela, evveliyatı ve sonrasıyla 12 Eylülcü zihniyetin taşıdığı ve biz naçizane T.C. yurttaşlarının da pek içselleştirdiğimiz “biz ve onlar” mantığının sirayet ettiği alanların her birine, “biz”in kimleri yok ettiğine, mesela “**azınlıklaştırılmış**” insanlara nasıl “**yabancı**” muamelesi yaptığına bakmakta yarar var.

Mesela, geçtiğimiz günlerde yeni “**Özel öğretim kurumları yönetmeliği**” açıklandı. Bu yönetmeliğin özellikle “Azınlık okulları” ile ilgili olarak iyileştirmeler getirdiği söylendi. Gazetelerimiz Ermeni Patrik Vekili’nin

“müteşekkîr” olduğunu falan yazdılar.

Ancak teşekkür edilecek bir durum yoktu. Çünkü, medyamızda “T.C. yurttaşı olmayanlara azınlık okullarında okuma hakkı tanındığı” yolunda haberler yer alsa da, **“yönetmelikten”** çıkarılan “Bu okullarda yalnız kendi azınlığına mensup T.C. yurttaşlarının çocukları okuyabilir” ifadesi, ilgili **“kanunda”** aynen durmaya devam ediyor.

Yani “yönetmelik” metinlerinde sözkonusu okullar hâlâ **“Yabancı ve azınlık okullarında görevlendirme”** gibi başlıklar altında yer almaya devam ediyor. Yani hâlâ bu memleketin bir kısım yurttaşı, devlet nezdinde, **sadece etnik kökenleri nedeniyle “yabancılarla” aynı statüde** yer alıyor.

“Yabancı vatandaş” gibi akla ziyan bir tanımın kullanıldığı yargı kararlarının çıktığı ülkemizde, bugün hâlâ azınlık okullarına adeta **“müstemleke müfettişi”** mantığıyla, **“devletin gözü kulağı”** olacak bir **“Türk” müdür yardımcısı** atanıyor. Yani Robert College’e, Saint-Joseph’e atandığı gibi... **Apoyevmatini** Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Mihail Vasiliadis azınlık okullarıyla ilgili basın toplantısında durumu özetledi aslında: **“Dünyada ayrımın simgesi Berlin Duvarı yıkıldı ama Türkiye’de azınlıklarla ilgili ayrımın simgesi ‘Türk Müdür yardımcısı’ hâlâ duruyor.”**

Bu okullara **“mütekabiliyet ilkesi”** uygulanıyor. Yani devletimiz kendi yurttaşına vereceği ya da vermeyeceği hakkı, başka ülkelerde “soydaşımız” Türklere ne verilip verilmediğine bakarak veriyor. **Kendi yurttaşını “esir alıyor”**.

Bu arada hep merak etmişimdir, mesela T.C. yurttaşı **Ermeniler için nasıl bir mütekabiliyet** aranıyor; Ermenistan’da “olmayan Türklere” ne hak verildiğine nasıl bakılıyor diye... Ayrıca şu **“soydaş”** meselesini de merak ederim hep; **başka ülkelerde yaşayan Türkler** soydaşımızken, mesela **Kürdistan’da yaşayan Kürtler, Ermenistan’da yaşayan Ermeniler, Arap ülkelerinde yaşayan Araplar, Gürcistan’da yaşayan Gürcüler, Kafkasya’da ya da Ürdün’de yaşayan Çerkesler, Yunanistan’da yaşayan Rumlar** (ve daha pek çokları) neden bizim “soydaşımız” sayılmaz diye... Yani sadece Türkler değil; bu saydıklarımın hepsinden bizim ülkemizde olduğuna göre?

Yoksa –Nazi Almanyası’nın ürünü badem bıyıklıların mantığıyla–, biz, **hasbelkader “Türk olarak yaratılmış olanlar”**, en hakiki “biz” miyiz?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

72 millet ‘var’ ve konuşuyor

Ferhat Kentel 14.04.2012

Önce bir “anı”yla başlayayım. Geçtiğimiz günlerde Yasin Aktay’la birlikte katıldığım **Anadolu Aslanları İşadamları Derneği’nde** (ASKON) düzenlenen **“Bölgesel Güç Olmak”** konulu bir söyleşi sonrası, ASKON üyesi **Adnan Danışman’ın** anlattığı bir anı...

Olay Adnan Danışman’ın çocukluğunda, yıllar önce geçiyor. Adnan Bey Mardin Araplarından... Mardin’deki bir okulda Türkçeyi 2. sınıfta öğrenebiliyor. Türkçeyi artık söktüğü günlerde hastanede yatan annesine ziyarete gittiklerinde, aynı odada yatan başka bir kadın (Kürt), para verip ondan bakkala gitmesini ve gazoz almasını istiyor. Küçük Adnan bir koşu gidiyor; hastaneye dönüşte kapıdaki polis ona nereye gittiğini soruyor. Adnan

Türkçe konuşmasındaki beceriyi göstermek için, ayrıntılara giriyor, çünkü **“çok konuşmak” istiyor**. “Yukarıda annemin odasında yatan Kürt kadına gazoz aldım, onu götürüyorum” diyor. Polisin verdiği replik devletin sesini taşıyor: **“Kürt yok!”** diyor. Adnan, “Kürt” kelimesindeki “nüansı” anlamıyor; çünkü onun için yukarıda bir kadın var ve o kadının sıfatı “Kürt”... Heyecanla **“Nasıl olmaz; var diyor, yukarıda odada var; bak elimdeki bu parayı kim verdi o zaman”** diye soruyor. Polis basıyor tokadı... Adnan bir tarafa, para üstü ve kırılan gazoz şişesi başka bir tarafa uçuyor... Perişan vaziyette yukarı çıkıyor, bir ricayı yerine getirememiş olmanın ezikliği ve inanılmamak korkusuyla... Ama “Kürt kadın” ona sevecenlikle “dert etme” diyor... Kürtçe diyor bunu, **“tû xem neke”** diyor, ve Adnan, “tû xem neke”yi hiç unutmuyor...

Sonra... Kürt kadının o akşam öldüğünü öğreniyor Adnan... Korkunç bir darbe oluyor bu ölüm onun için.

Sonra... Adnan her gece yatağına girdiğinde Kürt kadının cennete gitmesi ve gazoz içmesi için dua ediyor.

Sonra... Bir gün, Adnan rüyasında Kürt kadını görüyor. Şırl şırl suların aktığı, yemyeşil bir cennette gazozunu içerken Adnan’a gülümsüyor ve diğer elindeki gazozu göstererek, **“Vakit geldiğinde, buraya geldiğinde bu da senin için!”** diyor...

1915, nüfus mübadeleleri gibi temizlik kampanyalarından; Varlık Vergisi gibi ayrımcı uygulamalardan; “Vatandaş Türkçe konuş” mengenelerinden; 6-7 Eylül gibi korku ve terör yaratan derin devlet operasyonlarından; Rum vatandaşların, Kıbrıs krizleri sırasında 24 saat içinde en fazla 25 kiloluk valiz hakkı tanınarak, topraklarını terk etmek zorunda bırakılıp, Yunanistan’a gönderilmelerindeki fırsatçılıklara ve Kürtler için kullanılan “kart kurt” abukluklarına kadar varan politikalar hep hikmetinden sual olunmaz devletimizin **“azınlıklaştırılmış” insanlara yabancı muamelesi** göstermesinden kaynaklandı.

Ama Adnan Danışman o Kürt kadını unutmadı... Ne Ermeniler, ne Kürtler, ne de Çerkesler kendilerini unuttular. Bu toplumda olmadığı varsayılanlar, yok sayılanlar unutmuyorlar.

Çerkesler de unutmuyorlar... Geçen haftasonu Kayseri’de **Kafdağı Platformu “Çerkes Ethem ve Yakın Tarih Tartışmaları” paneli** düzenledi. Yıllarca sessizliğe itilmiş olan insanlar konuştular. “Kurtuluş Savaşı”na katılmış olan, savaşa katılan askerlerine **“Çerkesçe konuşmayı yasaklayıp, Türkçeyi mecbur eden” bir Çerkes’in nasıl “hain” sıfatına layık görüldüğünü; neden bu sözde “ihanete” “Çerkes” sıfatının yapııştırıldığını sorguladılar.**

Çerkes olarak, dil hakkıyla birlikte kabul edilmek isterlerken, sorguladıkları mesele sadece Çerkesler değildi. Çerkesleri konuşurken, aslında bu toplumun bütün bileşenlerinin nasıl erozyona uğradığını, esir alındığını da sorguluyorlardı.

Esir alınmanın nasıl gerçekleştiğini, **“esaret dilinin”** nasıl yüzeysel, nasıl korku dolu olduğunu gene yakın bir tarihten örnek vererek hatırlamakta yarar var: **Başbakan Erdoğan’ın Mayıs 2009’da** partisinin Düzce İl Kongresi’nde söylediği, “Yıllarca bu ülkede bir şeyler yapıldı. Farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Bu aslında faşizan bir yaklaşımın neticesiydi” sözlerine gelen tepkiler ileride çok sağlam “tarihî malzeme” olacak...

Başbakan’ın bu sözlerine CHP’lisi, MHP’lisi, DSP’lisi ya **tipik cehalete dair ya da gönül gözünün nasıl kapanmış olabileceğine dair** bol miktarda malzeme örneği sunmuşlardı.

Mesela **CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen**, “geçmiş hatalardan bahsederken, **etnik kökenleri nedeniyle yurtdışına gönderilen hiç kimseyi hatırlamadığını**” söylemiş; “Başbakan ne demek istedi anlamadım. Acaba, ‘istemeyen çeksin gitsin’ demek mi istiyor. Ne demek istediği belli değil” demişti.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ise “sertlik” dilinin her zaman işe yarayabileceğini düşünerek şunları söylemişti: “Bu sözler ecdadını aşağılamayı özgüven zanneden zihniyet çürümüşlüğü’nün ülkemizde hangi mevkilerde dolaştığını herkese göstermiştir. **Başbakan bu sözleri ile ‘Hepimiz Ermeni’yiz’ diyenlerle aynı noktada buluşmuştur.**”

Ama Adapazarı için söylenen “72 millet” gerçeği bu memlekette, bütün cehalet söylemlerine, duygusuzluğa, nefrete, türlü çeşitli badirelere, cemaatleşmelere rağmen yaşıyor. Ve 72 millet sadece etnik anlamda değil, iç içe geçmiş insanların çoğulluğu içinde yaşıyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

24 Nisan ya da birlikte insan olmak

Ferhat Kentel 21.04.2012

1970’lerin –Demirelvâri– sağcı politikacılarını hatırlatan bir bakanın ağzını her açtığında nice çamlar devirdiği, sağa sola hakaret ettiği, nefret söylemi ürettiği; darbecilerin, Ergenekoncu zihniyetin ve bunların ulusalcı taşeronlarının sürekli bir yerlerden hortlayıp, düşmanlık saçtığı bir toplumda **geçmişle yüzleşip, iyileşmek kolay olmuyor.**

Hikmetinden sual olunmaz bir devletin sirayet ettiği bir memleketin tv’lerinde, gazete manşetlerinde, köşe yazılarında, sanal âlemlerinde küfrün bini bir para giderken, toplum içindeki her insanın içinde bir yerlerde yaşayan **ahlakın, erdemin, diğerkâmlığın cesaret gösterip ortaya çıkması da pek kolay olmuyor.**

Ama **“yerin yedi kat altı”** diye bir yer var...

Nefessiz bırakan bir atmosferin kapana kısırdığı insanın da katları var... Ve bu katlar ancak “başkaları” sayesinde açığa çıkıp, konuşabiliyor.

“Biz” diye inşa edilmiş, **“düzleştirilmiş” ortalama insan** kendi içindeki zenginliği de ancak **başkalarının “düzleştirilememiş” olan özellikleriyle** keşfedebiliyor.

Çok fazla paylaşılan özelliklerimizin (aşk, ölüm karşısında duyulan acı, yas tutmak, inanmak, sınıfsal aidiyet, eşit ve özgür yaşama arzusu vb.) ötesinde, belki sadece bir özelliğimiz (camiye, kiliseye ya da sinagoga gitmek; Türkçe, Boşnakça ya da Gürcüce konuşmak, farklı bir hafızaya sahip olmak vb.) nedeniyle farklılaştığımız **“başka” insanların sesleri bize bizi hatırlatıyor.** Onların dinmeyen sesleri sayesinde, ortalamanın tornasına girmek ve uyum sağlayabilmek için kendi içimizde bastırdığımız ve bizi kendimize yabancılaştıran menenelere rağmen kendimizi yeniden keşfedebiliyoruz.

Herkesten bir şeyler öğreniyoruz. **Çok acı çekenlerin bazen öfke dolu, bazen sessiz çılgınlıkla anlattığı bölük pörçük hikâyeler** bize kadar ulaşabildiği zaman içimizde üzeri örtülmüş katlar mırıldanmaya başlıyor.

Kürtler adam yerine konma mücadelesi verdikleri için, 1915’in dinmeyen acısını hiç unutmamış olan **Ermeniler** o **“Büyük Felaket”**i bize hatırlatıyorlar. Ermenilerin yası, duymak istemeyenlere rağmen **Çerkeslere** ulaşıyor; onlar ise anlam dünyaları **“xabze”** sayesinde **hiç unutmadıkları sürgünlerini** konuşabiliyorlar, ama

aynı zamanda sürüldükleri **bu topraklarda unuttukları anadillerini** arıyorlar ve bize sesleniyorlar. **“İkna odalarında”** hayatları karartılmış gencecik **başörtülü kadınlar** gösterdikleri direnişle, diğerlerine cesaret verirken, kazandıkları tecrübeyle onların acılarını duyuyorlar.

İşte 24 Nisan Ermenilerin yaşadığı “Büyük Felaket”in başlangıcının yıldönümü... Ve Ermeni olmayanların içlerindeki **insanlığın “yedinci” –belki de hemen sathın altındaki– katını keşfetmeye çağıran bir yıldönümü...**

İrkçılığa ve Milliyetçiliğe Dur De Girişimi, 24 Nisan’ın yıldönümünde, önceki iki yılda olduğu gibi “Bu acı bizim acımız, bu yas hepimizin” demek ve **adı ne konursa konsun**, herkesi 1915 kurbanlarını anmaya çağırıyor:

“Bu acı hepimizin

24 Nisan bir kin günü değil. Bir küfür günü de değil. Gelin, önce o gün ne oldu, onu paylaşalım.

1915 yılının o gününde **Anadolu’nun en eski halklarından Ermenilerin 250 kadar aydını** apar topar evlerinden alınıp Çankırı ve Ayaş’a, dönüşü olmayan bir yola sürüldü. **Mebusu, doktoru, çevirmeni, öğretmen, gazetecisi, yazarı, sanatçısı** bütün bu insanlar bir halkın sesiydi. Meşrutiyet sonrasının özgür ve eşit günlerine inanmıştı. Düşleri, dönüşsüz yollarda kendileriyle birlikte kayboldu gitti.

Sesini yitiren bir toplumun başka neyi kalır ki geriye? **Çoluk çocuk, genç yaşlı kabilelerle Ermeni halkı Anadolu’nun dört bir bucağından çöllere sürüldü.** Evin erkekleri öldürüldü, kiliseler, okullar harabeye döndü. **Mal mülk el değiştirdi.** O korkunç soykırımın sonunda Ermenilerin varlığından geriye sadece yasaklı fısıltılar kaldı.

Susulunca unutulmadı ama. İnkâr edildikçe yok olmadı. Aksine yara iltihaba döndü, çözümsüzlükte kemikleşti. **Birçok vicdanlı Müslüman ellerinden geldiğince Ermeni komşularını kurtarmaya çalıştıysa da Anadolu’daki tahribat kalanlar için büyük oldu. Bu topraklar bir daha iflah olmadı.**

Ömrünü Anadolu halklarının barışına adayan ve bu uğurda canından olan Hrant Dink, yarayı sarmanın gereğini hatırlatmış, ‘Bugün hâlâ unutmayı savunanlar, aslında sadece geçmişten değil, gelecekte korkanlardır. Unutulmamış geçmiş, geleceğin de teminatıdır’ demişti. Bir de hayali vardı: **‘Bir 24 Nisan’da bu topraklarda hep birlikte tüm bu insanları hatırlamak, ruhları şad etmek, acıda ortaklaşarak sevinçler üretebilmek, yalnızca Ermeni halkının duyduğu ıstırapı dindirmekle kalmayacak, Türkiye’nin de demokratikleşmesinin ta kendisi olacaktır.’**

Geleceğimiz için el ele yapabileceklerimiz var. Gelin, bu 24 nisanda meydanları dolduralım. **Geçmişteki bu büyük acıya ortak bir yasla sahip çıkalım. Ve bir kez de ortak yastan çıkan umutta buluşalım.**

24 nisan, 19:15’te, Taksim’de...”

Son bir not: Bu hafta sonu İstanbul'da **"Marksizm 2012"** tartışma toplantıları var (www.marksizmgunleri.org). "Özgürlükçü anayasa forumu", "Yeni dönemde Ergenekon", "Kürt sorununda çözüm", "Suriye: Diktatörlük ve isyan", "24 Nisan'da ne olmuştu, 19 Ocak'ta ne oldu?", "Solun kültür algısı" ve daha bir dizi toplantı yapılacak. İlgi ve bilginize...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özür

Ferhat Kentel 05.05.2012

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Duvarlarımız

Ferhat Kentel 12.05.2012

Son yıllarda Türkiye'de yaşanan değişimde temel bir rol oynayan, aktör olan, –sağdan, soldan– bazen haklı, çoğunlukla da inanılmaz derecede haksız eleştirilere maruz kalan *Taraf* gazetesinde Halil Berktaş'ın başlattığı ve **"1 Mayıs 77'de esas olarak kim suçlu?"** tartışması vesilesiyle *Taraf*'ın –ya da bu toplumun– **yüzleşmesi** gereken bir mevzu ortaya çıktı.

Sözkonusu mesele, **korkunç bir siyasal-entelektüel kültür** meselesinin tezahürü... **"Kodu mu oturtmaya çalışmak"** olarak özetlenebilecek bu kültür bu topluma tam olarak nerelerden girdi, hesaplamak çok kolay değil. Herhalde padişahlık kültürüne kadar gidip, birtakım izler bulabiliriz. Ya da **Genç Osman'ı boğduranlarda, 31 Mart Vakası'nı hazırlayanlarda, Ermeni soykırımını tezgâhlayanlarda**, Cumhuriyet'in kuruluşundan beri **Çankaya ve Ulus'un kulislerinde "temizlik operasyonları" yürütenlerde**, CHP-DP (AP) hırlaşmalarında devreye giren yeniden üreme organlarında da işaretleri bulunabilir.

Bu kültürün zamane tezahürünün, **modernizmin insanı tanrı yerine koyan kibrinin** Kemalist versiyonuna dayandığı söylenebilir. Ve bu **Kemalist Türk siyasal kültürünün** en önemli özelliği de **"ötekilerle" arasında her zaman en radikal bir şekilde kurduğu sınırlar ya da duvarlar** inşa etmesidir.

Farklılığa tahammül edemeyen, farklılığı "ihanet" olarak gören bir siyasal kültür üreten Türk işi modernizmin veya onun çeşitli versiyonlarının en önemli iddiası **"bilimselliği"** ya da **"aklı"** olduğudur. Ve tabii ki **"sol"** da, **"sosyalizm"** de bu bilimselliği en fazla taşıdığını iddia eden, "irrasyonel"e, dine, geleneğe mesafe koyan bir siyasal akım ve ideoloji öbekleridir. **Bu haliyle de modernizmin ikili düşünce yapılarını bariz bir şekilde üzerlerinde taşırlar.**

"Davadan döneni vurun"larla beslenen, derin devletin taşeronluğunu yapan sağ, Demirelleri, Türkeşleri,

“Kanlı Pazar”ları düzenleyen ve **“Müslüman”** görünümlü yığınları bir kenara bırakalım. **1 Mayıs 77’yi** hazırlayan koşullarda sol, **Türk modernizmin bilgiçliğinin, ötekilere tahammülsüzlüğün en nadide örneklerini** verdi. Sol örgütler amipler gibi bölünürken, sadece **“sosyal faşistler”, “maocu bozkurtlar”**la değil; **“orta yolcular”, “sovyetikler”** ya da **“maocular”** da kendi içlerinde yani **“en yakın oldukları”** insanlarla **“çatır çatır”** çatışıyorlardı (çatışıyorduk yani!). Kopan ya da dışarı atılan her yeni grubun, geride kalanlar tarafından **“hain”, “işbirlikçi”, “ajan”** vb. olarak nitelendirildiği bir ortam sözkonusuydu.

Evet, devletin de bilfiil içine sızdığı (ve tabii ki 1 Mayıs’ı tezgâhladığı) bu **“sol hâl”** ile şimdiye kadar başarılı veya başarısız, sessiz veya gürültülü bir şekilde, bir yerlerde yüzleşilmeye çalışıldı.

Ancak, hepimizin bir şekilde içinde yüzdüğümüz **Türk jakobenizminin, kemalizminin ve tabii ki 70’li yılların solculuğunun dili ya da üslubu** bugün, burada, solu hesaplaşmaya çağırırken de aramızda yaşıyor ve bu **“üslup”**la yüzleşmek pek aklımıza gelmiyor.

Bu dil **80 öncesi solculuğunu** eleştirirken de, **“yetmez ama evet”i “ihamet” olarak ilan ederken de**, her mevzuda yeni bölünmelerimizde karşımıza çıkıyor. Öyle ki düne kadar bir vesileyle yan yana duran, ortak bir dil kurmaya çalışan insanlar, gündeme düşen yeni bir mevzuda, en yakındakilere karşı bile bir anda **“ihamet”in karşı kamplarına** tam siper yatıyorlar. **“Hoşgörüyü” en iyi ihtimalle “tepeden bakmanın bir çeşidi” olarak yorumlayıp, onun yerine “hor görmekten” kaçınmayan bir sipere yatma hâli bu...**

Bir daha asla konuşulmayacakmış gibi inşa edilen duvarların mantığı hâkim sağımızda solumuzda...

Ama hayat başka yerlerde bize sürekli olarak **“başka bir yol”** olacağına dair mesajlar veriyor. Mesela **AGOS** gazetesinin 4 mayıs nüshasında Emre Ertani’nin haberinde yer alan bir yol...

İstanbul’da **Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileri** 5 mayısta **“Anuşabur: Türkiyeli Ermeniler”** başlıklı bir etkinlik düzenlediler. Onlar bu etkinliği **“Azınlık okulu”** statüsüne sahip, ancak adeta **“yabancı okul”** muamelesi gören liselerden biri olan **Getronagan Lisesi öğrencilerinin** desteğiyle hazırladılar.

“Önemli” diplomalara, titrlere, yaşlara sahip olmayan bu genç insanlar AGOS’a verdikleri röportajda anlatmışlar dertlerini...

Mesela **“Kürt ve başörtülü olmasından dolayı öteki olmanın ne olduğunu bilen”** Rumeysa’nın dediklerine kulak verin: **“Yan yanayız ama aramızda bir duvar var, bunu aşamıyoruz. Çünkü ortada kaldırılması gereken çok ağır bir yük var ve anısal bellek bu kadar ağır bir yükü kaldıramıyor. Biz de bir el verelim, tutup kaldıralım dedik. Hayganuş Yayayı, Silva Tantiği düşükleri o yerlerden kaldıralım dedik.”**

Ya da Hanne’nin yaşadığı iç hesaplaşma: **“Tarihte şu savaş olmuş biz haklıyız, başka bir şey oluş biz haklıyız, yani haklı olan hep biziz. ‘Neden hep biz haklı olalım ki’ diye sordum kendi kendime.”**

Müslüman öğrenciler Ermenileri keşfederken, Getronagan Lisesi öğrencileri de bu Müslüman genç insanları tanıdılar. Onların okula girerken başörtülerini çıkarmak zorunda kalmalarına, aynı zamanda onların Ermeni kültürü hakkında sahip oldukları derin bilgiye, mesela Rumeysa’nın oturup **Ermenice öğrenmiş olmasına** şaşırmışlar (siz şaşırmaz mısınız?).

Şimdiye kadar varolan duvarlar yetmiyormuş gibi, **yeni duvarlar inşa etmekte de üstümüze yok.** Ancak gencecik insanlar bu duvarları aşmanın yollarını buluyorlar. Ve galiba, ihtiyar polemikçiler ve kavgacı ruhlar bu diyardan el ayak çekmedikçe, daha çok uzun zaman içimiz sıkılmaya, kıyılmaya devam edecek.

Hoşgörü... inadına...

Ferhat Kentel 26.05.2012

Bazen kabak tadı hissi uyanıyor insanın içinde. Nasıl bir toptan zehirlenme yaşıdıysak, "herkes herşeyi herkesten daha iyi biliyor", yani bildiğini zannediyor.

Uludere'de öldürülen 34 can özür ve biraz olsun saygı beklerken, "kaçakçılığın ölümü hak edebileceğini" düşünenler, başkalarına bulaşmaktan ödü kopan "cemaat" mantığı içinde ördükleri duvarların arkasından hep ne kadar "haklı" olduklarını anlatıyorlar... gayet soğuk bir biçimde...

Uç bir örnek belki ama, 15 mayısta *Taraf*'ta yer alan ve Neşe Düzel'in yaptığı röportajda **70'lerin İGD'sinin önde gelenlerinden Alaidin Taş**'ın anlattığı bir hikaye...

"12 Eylül'ün yani darbenin ayak sesleri geliyor ve birbirine yakın üç partinin TKP, TİP, TSİP gençlik örgütleri İGD, SGB ve Genç Öncü, darbeye karşı birlikte davranmak üzere biraraya geliyor. Hazırlanan bildiri, uzun tartışmalardan sonra "tahmin bile edemeyeceğimiz" bir noktada tıkanıyor: **bildiride "mücadele" mi denecek, "savaşım" mı denecek? Çünkü "mücadele" bir gruba, "savaşım" öbürünü çağırtırdığı için anlaşıyorlar!"**

Durup, altını çizerek bir dakika düşünelim: **"Darbe geliyor!" Yani önemli bir şeyler oluyor**, değil mi? Peki ne yapıyor bu "en akli başında" örgütler? Burunlarından kıl aldırıyor... Çünkü kıskançlıkla korudukları **örgütleri** (cemaatleri), **kimlikleri**, kitlelerine vermeleri gereken **"mesajları"** ve **"ilkeleri"** var... Bunlar var ama daha da önemlisi, karşılarındaki insanlara zerre kadar "güvenleri" yok...

İşin kötüsü, haklılığını ispat etmek için "rasyonel" argümanlar arkasına saklanan bütün bu **"fikir tartışması" görünümündeki itişmeler dehşet bir "kibir" ve "bilgiçlik"le kuşatılmış** vaziyette...

Bu karşılaşmalarda "özür dilemenin" anlamı "aşağılanmak" olarak görülüyor; "hoşgörü" ise "aşağılamak", sanki kendini "çocuk karşısında büyük" yerine koymak... Modernliğin bütün soğukluğunu taşıyan **"tam teşekküllü aktörler"**in, tanımlama, tanıma ve tanınma hastalığını tezahürleri olarak, ne özür diliyoruz, ne de hoş görüyoruz.

Kendi kendini yalanlayan akıl yürütmelerle dolu **soğuk bir dil** bu... "Neden 'hoşgörü' göstereyim; karşımdakini 'tanıyorum' ve onu kendini anlatma kapasitesine sahip bir aktör olarak kabul ediyor ve aşağılamıyorum!" diyen, ama onu "tanımlama" hakkını kendinde gören bir soğukluk bu. Hem "En iyiyi, en doğruyu ben biliyorum, ötekine güvenmiyorum" ve hem de "karşımdakini aşağılamıyorum" deyip, **"hor gören"** bir mantık...

Ve bu soğukluktan hiçbir "cemaat" vareste değil. "Korku"dan başka doğru dürüst dile getirdikleri bir şey olmayan, Ermenilerin çektikleri acılardan bahsedenlerin **"kanında Ermenilik" arayan**, başörtüsü özgürlüğünü savunanları **"AKP'ci"**, "Kürtleri duyun" diyenleri **"PKK'lı"** diye yaftalayan Türk milliyetçilerini ve Atatürkçüleri bir kenara bırakalım...

Ne liberaller, ne solcular, ne Kürt (ya da başka etnik) milliyetçiler, ne de muhafazakâr-İslamcılar... Bunların hepsinin içindeki farklı cemaatler de modernliğin keskinliklerinden, soğukluklarından, **ikiye indirilmiş gerilimlerden** dibine kadar nasiplenmiş durumdalar.

Dünya kadar adaletsizlikle canları yansa da, bırakın kafa karışıklığına, ara renklere bile tahammül edemiyorlar. Kendilerinde "hata" olamayacağı için, başkalarının da "hatasızlıkları" olabileceğini kabul edemiyorlar.

Bu yüzden **"hoş görmüyorlar" ama "hor görüyorlar"...**

Ancak **"cemaatleşmiş" bu "modern aktörlerin"**, gözden kaçırdıkları bir şey var: hoşgörü sadece tek taraflı değildir; yani sadece başkasına tepeden bakarak "affetmek" anlamına gelmez; **"hoş görmek", "hoş görülmekle" birlikte iç içe gider**. Yani hoş görmek, karşıdakinin hata yapabileceğini, onun bir fikrini en iyi şekilde anlatamamış olabileceğini kabul etmek ve "muhabbete" devam etme iradesini göstermektir. Aynı zamanda kendisinin de "hata yapabileceğini", fikrini en iyi şekilde anlatamamış olabileceğini kabul etmek demektir.

Bunun ön koşulu ise cemaatin yarattığı sahte özgüvenden çıkıp, karşıdakine güvenmek; değişmekten korkmamaktır.

Tabii, bütün bunlar, **"ilke", "omurga" falan gibi "değişmezliğin" süslü laflarının** arkasına saklananlar tarafından gülüp geçilecek sayıklamalar olarak görülebilir. Görsünler, bir lafım yok...

Ama her iki tarafta da "çok bilen takımlar" arasındaki mesela **"1 Mayıs'ta kim suçlu ispat yarışması"** sürerken...

Yakup Köse "Allah-u Ekber" dediği, Cihan Kırmızıgül "poşu" taktığı için hapislerde sürünmeye hazırlanıyorlar...

İş cinayetlerinde ölen insanların sayısını tutamaz hale geldik...

Ergene Ovası'nda zehir akmaya devam ediyor ve o topraklarda yetişen "kimyasal katkı maddeli" tarım ürünleri sofralarımıza boca ediliyor...

1864'te yaşadıkları soykırımı 21 Mayıs'ta anan Çerkesler bugün anadillerini giderek unutuyorlar.

Lütfen, "1 Mayıs'ı sorgulamayalım mı, geçmişimizle yüzleşemeyelim mi, devletin rolünü tartışmayalım mı?" falan demeyin... Tabii ki sorgulayın, bilakis... Ama orada ürettiğiniz "horgörüyle" aslında pekâlâ hepinizin derdi olan bu mevzular hakkında konuşabilecek haliniz kalıyor mu?

Ya da Yakup Köse'nin "Allah-u Ekber" demesinin modern siyaset terminolojisine uyup uymadığını; "iş cinayeti" yerine "iş kazası" demek gerekip gerekmediğini; Çerkeslerin yaşadığının "soykırım" mı "sürgün" mü olduğunu şehvetle tartışmayı mı tercih edeceksiniz?

Ya da biraz tevazu?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ulus-devletlerin ahlâksız kardeşliği

Ferhat Kentel 02.06.2012

22 Nisan 2012: Akşamüstü bir ödül törenine gidiyorsunuz; yakınınızdan geçen bir araçtaki **iki insan** beyaz tenli, sarışın, soğuk bakışlı iki insan gözlerini dikerek size bakıyorlar.

Aynı günün akşamı: Ödül töreninden çıkıyorsunuz; aynı araba, iç ışıkları yanar vaziyette yolun karşısına park etmiş ve içinde **aynı insanlar** kendilerini göstererek gözlerini dikerek size bakıyorlar.

Birkaç gün sonra, gece yarısı: Evinize dönüyorsunuz, sokağınızda aynı araba ışıkları gene açık ve içinde aynı insanlar size bakıyorlar.

Yaklaşık bir hafta sonra: Gene gece yarısı evinize dönüyorsunuz. Sokak boş. Tam karşıdan karşıya geçeceğiniz sırada, yolun karşısında park halindeki bir aracın iç ışığı yanıyor. Araç çok yavaş olarak hareket ediyor ve önünüzden geçerken, içinde yine **aynı iki insan** size bakıyorlar. Göz göze geliyorsunuz. Yavaşça uzaklaşıyorlar.

3 Mayıs 2012, saat 18:00: İşyerinizden çıkıp, İstanbul trafiğinde iki saat yol katederek, ara sokakları kullanarak, daha önce hiç gitmediğiniz bir lokantaya gidip, arkadaşlarınızla yemek yiyorsunuz. Bir ara sigara içmek için dışarı çıkıyorsunuz ve 50 metre ileride, iç ışığı yanan siyah bir araç dikkatinizi çekiyor. Aracın içinde gene **aynı kişiler...** Göz göze geliyorsunuz ve araç hızlı bir şekilde hareket edip gidiyor.

15 Mayıs 2012, öğleden sonra: Sokağa çıkıyorsunuz. Yolda yürürken, yanınızdan geçen bir aracın arka camından buruşturulmuş bir kâğıt size doğru fırlatılıyor. Kâğıt bacağınıza çarparak yere düşüyor. Araç hızla uzaklaşırken, kâğıdı açıyorsunuz ve ortasında, bilmediğiniz kiril alfabesiyle yazılmış ve anlam veremediğiniz şu ibare çıkıyor: **“Ты умрешь”**...

Sonra, kâğıttaki yazının Rusça olduğu düşünerek, bilgisayarınızda “Google translate” kullanarak Türkçeye çevirtiyorsunuz; sonuç: **“SEN ÖLECEK”**... Sonra İngilizceye çevirtiyorsunuz; sonuç aynı: **“YOU WILL DIE”**...

Gündelik hayatın sıradanlığı içinde, önceleri tesadüf diye baktığınız olaylar, tekrarlanarak, içinde **“ölüm”** geçen tehditlere dönüşünce ürpermeye başlıyorsunuz. Önceleri, panik yapmamak ve etrafınızdaki insanları endişelendirmemek için kimseye bahsetmediğiniz olayları sonunda paylaşıyorsunuz.

Çünkü bu olaylar “sıradan” değil. Siz de sıradan biri değilsiniz...

“Sıradan olmayan” insan Kuban Kural... Yukarıda anlatılanları Kafkasya Forumu bünyesinde Çerkes kimliği, kültürü, anadili, hafızası için mücadele eden Kuban Kural yaşadı. Ulus-devletlerin yalanlarla dolu resmî tarih ve sahte kurgularına karşı son yıllarda birçok başka kimlik hareketinde olduğu gibi, Çerkes kimliği de “gerçeği” talep etmeye başladı. Çerkesler şimdiye kadar sessiz sedasız, evlerinde fısıldadıkları acı dolu geçmişlerini konuşmaya başladılar. Şimdi adı “Rusya” olan ülkede bulunan Çerkesya’dan Anadolu’ya ve dünyanın dört bir yanına doğru 1864’te sürülüp, **soylarının kırılmış olması karşısında artık sessiz kalamıyorlar.**

Sürgün sırasında Karadeniz’in karanlık ve azgın sularında kaybettikleri akrabaları ve dostlarının hatırasına, **ömürleri boyunca Karadeniz balığı yiyemeyen Çerkes ninelerin, dedelerin sessiz kimlikleri**, bugün sadece Çerkes kimliğinin hafızasında unutulmaz bir yara olarak **“soykırımın” tanınması** için değil, **Türkiye Cumhuriyeti’nin “farklı ve eşit vatandaşları”** olmak için mücadele eden **Kafkasya Forumu, Çerkes Hakları İnisiyatifi, Demokrasi için Çerkes Girişimi** ve benzer hareketler tarafından elle tutulur hâle geliyor.

Ve özellikle **21 mayısta Çerkes soykırımı** anılırken, **2014’te Soçi’de düzenlenecek Kış Olimpiyatları** arifesinde, Çerkeslerin kökünün kazındığı o toprakların, bir “soykırım toprağı” olduğunu hatırlatan Çerkeslerin sivil faaliyetlerine, **Rusya tahammül edemiyor.**

İşin en korkuncu da ne, biliyor musunuz?

Türkiye Cumhuriyeti topraklarında istedikleri gibi at koşturan birtakım adamlar **TC vatandaşı Kuban Kural'ı** tehdit ederken, Kural'ın en sonunda TC'nin Savcılık, Emniyet ve karakollarına yaptığı şikâyet, "derinlerde" bir yerlerde, sessizliğin içinde kayboluyor.

İşin daha korkuncu da ne biliyor musunuz?

TC devleti ve Rusya arasındaki ilan edilmemiş dehşet pazarlığı ve anlaşması: **"Sen benim Çerkes'ime karışma ben de senin Kürt'üne karışmayayım" politikası...**

Kâğıtsız, kimliksiz ve sahipsiz bir şekilde Türkiye'de hayatta kalmaya çalışan **Çeçen mültecilerden üçü daha sekiz ay önce sokak ortasında çatır çatır öldürülürken, dehşet pazarlığı bu cinayetleri dipsiz kuyularda bıraktı.**

Evet, biliyoruz; Westfalia'dan beri ulus-devlet mantığı böyle bir şey... **Ulus-devletlerin ruhu yok... Onlar için geçerli olan sadece "realpolitik" yani "dengeler" ya da "ulusal çıkarlarımız"...**

Ancak bir yandan "dünyanın neresinde olursa olsun, mazlumun yanındayız" ya da "sözü dinlenen güçlü Türkiye" retorikleri ortalığı kaplamışken ve üstelik mazlumlara **"kardeşleriniz"** ve bu kardeşler de **"kendi vatandaşlarınız"** ise ve de sesinizi çıkarmıyorsanız, zaten palavradan başka bir şey olmayan **"ulus-devletinizin"**, pazarlıklar içine koskocaman bir balondan başka bir şey olmadığı artık sırtıyor demektir.

İşte o zaman "güç ilişkileri" içinde, "gücünüz kadar" yürütebildiğiniz ve şantaj unsuru haline gelen **"sizin" Kürtleriniz ve "onların" Çerkesleri** dertlerinin ortak olduğunu anlamaya başlıyor demektir.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçkinliğin yeni hâli

Ferhat Kentel 16.06.2012

Kelimenin tam olarak sözlük anlamı çok kötü bir şey değil. TDK'ya göre, **"seçkin"**, "benzerleri arasında niteliklerinin yüksekliğiyle göze çarpan, üstün, mümtaz, güzide, mutena, elit" demek... **"Benzerleri arasında" bir "nitelik" farklılığına sahip kişi...** Yani doğuştan ya da kazanılan bir "kimlik" sıfatıyla "üstün" olan değil.

Aslına bakarsanız, herkeste başkalarına ve benzerlerine göre bazı üstün nitelikler vardır. Bir zamanlar, hayvanlar suni ortamlara sokulup, kendilerine yabancılaşmadan önce, bizim köyün çobanı hayvanlarına en iyi otlakları bulurdu mesela... O **"seçkin bir çoban"**dı... Kimisi çok iyi şiir yazar; o **"seçkin bir şair"**dir mesela...

Onlar "ben seçkinim" diye bağırılmazlar; seçkinliklerini parayla, güçle, silahla kabul ettirmezler. Biz onları "seçkin insan" diye kabul ederiz.

Ancak, günümüzdeki kullanımında kelimenin sözlük anlamı pek aklımıza gelmez. Nitelik sahibi "kişiler" değil, daha çok bir **"zümre"** canlanır gözümüzde. Sahip oldukları (güç, para, kimlik, silah vb.) bir farkla sınıfsal üstünlük kuran bir zümre... Onları ideolojik olarak kabul ederiz; siyasal, toplumsal, kültürel hegemonya ve araçları bize onları üstün görmemizi öğretir, benimsetir ve onların hükmü geçer.

Bu seçkin zümre, **“sayıca azlığına oranla çok daha büyük bir ölçüde siyasal iktidarı veya refahı elinde tutan, kontrol eden küçük gruplar”** olarak tanımlanır.

Bu “kontrol eden” güç sahipleri “seçkinleşirken”, diğerleri “sıradanlaşır”; diğerlerinin sahip oldukları farklı, üstün niteliklerin hükmü kalmaz.

Bu seçkinlerin en önemli özellikleri çokbilmişlik ve kibirdir.

Sahip oldukları iktidar avantajlarının, dolayısıyla “çokbilmişliklerinin” sürdürülebilmesi için, her zaman “dayandıkları” (ama icat ettikleri) hayalî bir kitle vardır.

Mesela bir zamanlar Kemalist kadrolar **“Türk halkı”, “Türk ulusu”, “Anadolu insanı”** laflarını ağızlarından düşürmezdi. Solcu jargonda bu kitle **“halkımız”** oldu; milliyetçiler ve ırkçılar için **“Türk soyu”, “kahraman ırkımız”**; ortalama sağcı zihniyet için **“milletimiz”**; Erbakancı zihniyet ve türevleri için ise **“yüzde 99’u Müslüman olan Türk milleti”** falan gibi toptancı tanımlar vazgeçilmez oldu.

Bütün bu seçkin zihniyetin taşıyıcılarının hepsi alabildiğine popülizm yaptılar, ama aynı zamanda da kendi bildiklerinden şaşmadılar, doğruyu bildiklerinden asla şüphe duymadılar.

Kendi bildiklerini, kendi çıkarlarını, adına konuştukları o halkın üzerine örttüler. O “halk” ya da “millet” retoriği de kendi benmerkezciliklerini örttü.

Kemalistler, bu halkın, bir zaman sonra, bir türlü zapturapta alınamadığını fark edince, onun **“gerici odakların tuzağına düştüğünü”** ifşa ettiler. 70’li yıllarda bazı solcu grupların **“halkın teoriye uymadığını”** keşfederek, işin içinden sıyrılmaları gibi...

Her hâlükârda, seçkinler **“her şeyin en doğrusunu kendileri biliyorlardı”** ve geride kalan herkes ya “aldatan” ya “aldatılan”, ya “satılmış” ya da “hain” gibi sıfatlara layıktı.

Bugünün yeni seçkinleri de, sahip oldukları insani hasletlerden, benzerlerine kıyasla daha üstün olan niteliklerden ötürü değil; sahip oldukları iktidar, para ve kendilerine atfettikleri kimliklerle, yani bir zümrenin “seçkinlik” üreten kapasitesiyle, Kürt meselesinde, kadın bedeninde, sanatta en doğruyu bildiklerini kabul ettirmeye çalışıyorlar.

Şehirleri betona çeviriyorlar, kalkınmacı ve modernist bir zihniyetle çevreyi, yeşili, akarsuları talan edilecek, tepe tepe kullanılacak hammadde olarak görüyorlar. Bunu yaparken de “halkımızın”/ “milletimizin” adını payanda olarak kullanıyorlar. Fransız Jakoben ihtilalcileri gibi... Kemalistler gibi...

Oysa “Anadolu”, “halk”, “millet (ya da ulus)”, “Türkler” ya da “Müslümanlar” olarak tanımlanan insanlar hiçbir zaman seçkinlerin toptancı tanımlarına sığmadılar. Onlar sadece hayatta kalmaya, daha iyi yaşamaya, adam yerine konmaya çalıştılar.

Ancak, bütün ulus-devletler bir yanıyla güç ilişkilerinin dayatıldığı (diğer yanıyla olanaklarla dolu) küresel dünya düzenine cevap vermeye çalışırken, AKP yorumundan geçen bizim ulus-devletimiz de yeni duruma uyum sağlayıp, ayakta kalmaya çalışıyor.

Eskiden bizim ulus-devletimiz kafa göz kıra kıra, en ceberut usullerle tepemize binerdi. Ve devlet bizden ayrı bir şeydi.

Şimdinin seçkinleri daha rafine usullere geçti; ancak AKP ve de yükselen bir toplumsal (sınıfsal ve kültürel)

hareketin iktidara taşıdığı seçkin zümre, son yıllarda, kendi hegemonyalarını kurmak için, bu “seçkin” ruha sarıldı.

AKP başından beri bir Türkiye partisiydi. “**Şeriat geliyor**” yaygarası koparanların iddiasının tersine, zamanının partisiydi. **Gerçek bir toplumsal dalgaının sahile vurmasıyla ortaya çıkmıştı.**

AKP bugün de tam bu zamanların ve bu devletin partisi olarak, bir sınıf hareketini temsil ediyor; ancak **iktidara gelen her sınıf hareketi gibi, kendi içinde ayrışıyor** ve hareket içinde bulunan insanlarla birlikte toptan iktidara gelemeyeceği için, gelebilenler **seçkinleşiyor; kendilerini taşıyan mütevazı insanlarla ayrışıyor.**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hormon, atık ve vebal

Ferhat Kentel 23.06.2012

Sadece bizim memleketin bir özelliği değil tabii ama galiba bizde daha bir çarpıcı, daha bir izansız vaziyette cereyan ediyor. Kapitalizmin böyle bir şeyi zaten çok da fazla dert etmesi mümkün değil. En fazla, demokrasi mücadelesiyle, adalet, eşitlik mücadelesiyle, biraz edep, saygı, uzlaşma kültürü gibi iyi şeylerle o kapitalizme biraz çekidüzen verilir; her şeyi rezil ederek, utanmazca evrilerek yola devam etmesinin önüne geçilir. Bu sayede kapitalizme duyulan tepkiler de hafifler, ve kapitalizmin hayatı uzar olabildiğince.

Ama bizde (ve bizim gibi sonradan görme ve zorla kapitalistleşmiş/ modernleşmiş ülkelerde) bu **izansızlık ve edepsizlik** had safhalarda seyrediyor.

Sanki iki ayrı dünya ya da birbirinden tamamen ayrılmış iki bakış var.

Bir yanda **hormonlu bir kalkınma**, ve o kalkınma yaratılırken, “**atıklaştan**”, **çöpe döndürülen, çöp gibi kabul edilen başka bir dünya.**

Binanızın vitrinini cipcilalı yapıyorsunuz; arka tarafın izbelik olmasında bir beis görmüyorsunuz mesela.

Salonunuz temiz; tozları halının altına süpürüyorsunuz.

New York’u, Paris’i, Moskova’yı cilalayanların Latin Amerika’nın, Afrika’nın ve Sibirya’nın içine etmelerine benzer şekilde, İstanbul’unuzu cilalıyorsunuz, Trakya ovasının ortasına “**Çerkezköy sanayi şehrini**” dikip, **Ergene ovasını zehir ovası haline getiriyorsunuz.** Bu cilalanmış Batı’dan çok uzakta, Mardin’i cilalarken, bu vitrin şehrin bir kaç adım ilerisinde **Kızıltepe’de, Zergan Deresi’nden ölüm akmasına göz yumuyorsunuz.**

Ve çok fena ideolojik olarak kafaya gelmiş durumdayız. Siz bu cilalı ve içi kof, hormonlu kalkınmayı yaparken biz, sizin yaptığınız gökdelenleri falan gördükçe, “**Buralar eskiden patates tarlasıydı; bu binalar yapıldı da biraz bir şeye benzedi**” diye seviniyoruz! Mahallemizden koruluklar, elma bahçeleri yok oldukça, “Buralar çok gelişti, değerlendi!” diye seviniyoruz.

Akademik bir toplantıda, “**TOKİ’ye herkes bayılıyor; bunu anlamak lazım!**” diyor bir akademik kişi... Evet, tabii anlamak lazım... Süper ve de hiper marketlerde aldığımız ta **Şili’den gelmiş ve hâlâ bozulmamış, kütür kütür, “dayanıklı”, ilaçlı ve hormonlu üzümlere de bayılıyorz maalesef!**

Bu kafaya gelmelerimiz çok çeşitli... Bir **Taraf** okurunun haklı bir şekilde eleştirerek hatırlattığı gibi, bu gazetede pek konu olmayan astsubayların ne olduklarını, neden görülmediklerini sorgulamayız. Çünkü görünüşte **“çakı gibi Türk subayları”** vardır; onların diploma törenleri, YAŞ'ları, yükselişleri, darbeleri falan vardır... Ama arka planda hamallığı yapan, “atık” kıvamındaki **emekçi astsubayları** görmek bizi çok fazla tatmin etmez.

Vitrin, cila her şeyden önemli... Hormonu basarsınız; şişirirsiniz. Sonra ne olacağını kafanıza takmaya gerek yoktur. Astsubayların, doğal ürünlerin, akarsuların, ovaların sizin cilalı ve şişmiş hormon ve kibrinizin yanında lafı bile olamaz.

Polise en son moda, en son teknoloji cop alırsınız. Görüntü muhteşemdir ama hormonlu görüntünün arkası kaba saba dayaktır. **Cilalı üniformalarınızla 10 kişi birden çullanırsınız genç bir adamın üstüne...** Utanmadan... **Çünkü dayak atmanın size verdiği hormon, sizin için her şeyden daha kıymetlidir;** dayak attığınız adamı atık olarak görürken, bu sayede adam olduğunuzu zannedersiniz...

Bir de gülmek ve ağlamak arasında kaldığınız hormonlu haberler vardır. Bir zamanlar (aslında herhalde hâlâ vardır) **“Helga” haberleri yapan gazeteler** vardı. Masa başında birtakım gazeteci kılıklı insanlar, **“Şok şok şok!”** nidalarıyla, **hayalî Alman turist Helga'nın “Türk erkeklerine nasıl hayran olduğunu” falan yazıp, insanların içini gıcıklamaya çalışırlardı.** İşte o gazetecilerin yeni versiyonları, mesela **Ergenekon'un “İslamcı” görünümlü maşaları** da benzer “şok iddialarla!” masa başında hormonla şişirilmiş haberler yapıyorlar...

Mesela:

“Ali Bayramoğlu hakkında şok iddia: Ali Bayramoğlu'nun gerçek kimliğini gizlemeye çalışan bir ‘kripto’ (Ermeni) olduğu **ileri sürülüyor.**” Ve “valla billa gördüğünüz gibi anti-Ermeni ırkçılığı yapmıyoruz” süsleriyle, **hayalî Helga haberindeki hayalî Türk erkeklerinden aldıkları demeçlere benzer şekilde,** bazı kişilerin “dost meclislerinde” (!), ““Ermeni kökenli olmasından bir rahatsızlık duymuyorum, olabilir tabii. Ama yazılarında Ermenicilik yapıyor ya, bu beni çok rahatsız ediyor” dediği öğrenilmiş”!

(Bu arada Ali'nin Ermeni olduğunu çok yakın dostları dışında kimse bilmiyormuş!.. Ben de Ali'nin yakın dostu olduğumu zannediyordum... Heyhat! Değilmişim; alacağın olsun Ali!)

Göge doğru kibirle yükselen beton kuleleri diken inşaatçısından, ovalara zehir boşaltan sanayicisine, birbirleriyle hormon ve cila yarıştıran siyasetçisinden, andıçlarla, psikolojik harple yol alan derin devlet kontrolündeki medyatörlerine kadar, hepiniz için şişmişlik, şişirilmişlik had safhada... Şişmişliğinizle kalsanız pek dert olmayacak belki... Ama kafanızdaki cilalı ve de hormonlu iktidar fikrinizin cilasının, hormonunun kaçmaması için, **utanmazca, hayâsızca, dehşet bir kibirle ve edepsizce sizin dışınızdaki her şeye, herkese “atık” muamelesi yapıyorsunuz.**

O atık gördüklerinizin üzerine boşalttığınız **kötülüğün vebali çok ağır;** olmayan vicdanınızda değil tabii, ama kaldığı kadarıyla aklınızda olsun...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslüman mahallesinde Ergenekonculuk yapmak

Ergenekoncu zihniyet ve faaliyetlerin tavan yaptığı dönemlerde, yani 2000'li yılların başında, Türkiye'de siyaset alanında özellikle AKP hükümetine karşı ya da sivil toplum alanında ezber bozan kişi ve kuruluşlara karşı edep sınırı, ahlak kıstası, izan falan taşımayan bir saldırı sürdürülüyordu.

Bir yanıyla zavallılık derecesinde aptalca; ama diğer yanıyla –**okumuş eşekleri ikna edecek derecede başarılı oldukları için** korkunç faaliyetleri, **"internet andıcı"** vesilesiyle biraz olsun öğrendik. Tam olarak ayrıntılarıyla bilmiyoruz ama herhalde genelturmayvartı birtakım kerli ferli makamların arka odalarında, (bkz. **Kafka**) sıra sıra dizilmiş birtakım adamlar rütbece daha üst ya da **"komplo uçma"** konusunda kapasitesi daha gelişkin birtakım başka adamların verdikleri direktiflerle **harıl harıl senaryo** yazıyorlardı. Mesela şöyle senaryolar o dönem çok revaçtaydı: **"Abdullah Gül Ermeni'ymiş"**; "AB Zirvesi'nde Türkiye'nin **bölünmesi halinde** izlenecek yola karar verilmiş"; "Abdullah Gül, Colin Powell'la **gizli bir anlaşma** imzalamış"; **"Yahudiler** Güneydoğu'daki topraklarımızın yarısını almış"; **"Misyonerler** dünya kadar Müslüman'ı kafalayıp Hristiyan yapmış"; **"Bor madenlerimizi ele geçirmek** için yedi düvel biraraya gelmiş", vs...

Bu adamlar devletin gizli ödeneklerinden maaş alıyorlardı ve sık sık çeşitli sivil toplum kuruluşlarının nasıl **"dışarıdan, şer odaklarından para aldıklarına, köklerinin dışarıda olduklarına"** ve nasıl **"ihanet ettiklerine"** dair **"belgeler"** üretiyorlardı. Masalara dizilmiş ve direktifleri dinleyerek senaryo üreten bu güruhtaki adamlar, bu işi para karşılığı yaptıklarına göre, şatolarının dışında dile gelen ve hoşlarına gitmeyen düşünceler de ancak para karşılığı üretilmiş olabiliyordu tabii ki...

Bu güruhun mensupları, arada sırada gazetelerde çıkan ve efendilerinin hoşuna gitmeyen yazıların yazarlarına karşı sanal âlemden sivri dişler göstererek korkutma işi yapıyorlardı.

En çok, yazınızda "Ermeni" kelimesi ya da "yok olan Ermeniler", "Ermenilerin yaşadığı acılar" gibi temalar geçtiği zaman, ama aynı zamanda Kürt ya da başörtüsü haklarından bahsettiğiniz zaman, ânında posta kutunuza nefret ve küfür dolu, birbirine tıpatıp benzeyen mesajlar yağmaya başlıyordu. **Kafka'nın derin devletinden çıkma bu memurcukların mesajlarında, kökeninizin "aslında Ermeni" olduğunu yazmaları da oldukça sık rastlanılan bir durumdu.** Kazayla mektuptaki ismi gerçek zannedip, cevap vermeye kalktığınızda da cevabınız sanal gayya kuyusunda kaybolup gidiyordu tabii ki. Çünkü mangalda kül bırakmayan o mektupların sahiplerinin kullandıkları isim ve adresler –muhtemelen– sadece bir kerelikti.

Derin devletin arka odalarındaki bu **Ergenekon faaliyetinin en büyük saflığı Müslümanların adalet arayışlarını da karşısına almak oldu.** Evet, epey muhafazakâr insanı da –misyonerlik korkularıyla– belki etkileri altına alıp, korkutmayı başardılar; ancak genel olarak bakıldığında çuvalladılar. Çünkü başörtüsü mevzunu da hedefleri arasına koyunca tam anlamıyla **"Müslüman mahallesinde salyangoz satmış"** gibi oldular.

İşte şimdi bu faaliyetin memurin takımı biraz "akıllanmış" gibi görünüyor. **Müslümanların içinden Müslümanların "hassaslıklarını" okşayarak yapıyor bu işi.**

Ya da yıllar öncesinde kaldığı yerden birileri devam ediyor faaliyetlerine... **"Kan tahliliyle" her türlü ırkçılığı yapan,** "Böyle şerefsizlik görmedi âlem / Mağara devrinden kalan Ermeni / Evsafın sayılmaz, kırılır kalem / Hangi yandan baksan yılan Ermeni"; "Söyle insan mısın Ulan Ermeni... Moskof'tan da alçak olan Ermeni... Dölünü Nemrut'tan alan Ermeni..." gibi satırlar yazabilmiş bir adamın kitabı (**Bu Dosyayı Kaldırıyorum**) **AKP döneminin "Milli Eğitim Müdürü" tarafından "bedava" dağıtılıyor.**

Başkalarının nerelerden beslendikleri üzerine epey senaryo yazan bu güruh –Kafkavari mafkavari ama– **Ergenekon marifeti ve parasıyla epey iş çıkarıyorlar!**

Ancak onların çıkardığı işin, **İzmir Mazlum-Der'in "Sivas Madımak katliamıyla" ilgili olarak yükselttiği şu sesin (ve benzerlerinin) vicdaniliği ve sahiciliği** karşısında zerre kadar hükmü olamaz:

"Sivas'ı kapkara bir şehir kılan bu duman bulutu biraz aralandığında Çorum'dan- Maraş'a, 6-7 Eylül olaylarından-1915'lere kadar bir dizi katliamın fotoğrafı da çıkıyordu ortaya ve devletin, o kara o derin yüzü sırtıyordu fotoğrafın fonunda... Zihnimizin her geriye gidişinde; 'Bir kez daha' demiştik, 'bir kez daha utanç günleri.' Biz Utanmıştık!

(...) Ey bu ülkenin dindarları! Madımak'ın önünden çekilin, kurtarın kendinizi o kalabalıktan. Madımak'ın önünde ve 37 canın ateşinde sırttan devletin arkasında durmaktan vazgeçin. Aynı kibleye yöneldiğiniz kalabalığın oyuna nasıl açık oluşunu görün. Sorun kendinize; biz niye gaza geliyor, niçin başkalarının kirli oyunlarına malzeme oluyoruz? Başkasının ateşini yakmakta suçumuz yok mu? Niçin bizim gibi inanmayan, bizimle aynı dili konuşmayanlara canımızın sıkılmasına izin veriyor, öfkemizin hedefi kılıyoruz? Evet, oyundu, evet kumpastı, ama biz olmadan bu oyun ve kumpas oynanabilir miydi? Sorun kendinize ve sıyrılın kalabalıklardan!"

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir "malzeme" olarak insan

Ferhat Kentel 14.07.2012

"Modern" bir meslek eğitimi olarak "işletmecilik"te ya da onun "pazarlama", "organizasyon" gibi alt dallarının terminolojisinde "insan faktörü" diye bir tabir kullanılır. Üretim için, hammadde, petrol, enerji, pamuk, maden gibi bir tür "girdi"ye tekabül eden "insan", zaman içinde başlı başına bir uzmanlık alanı haline geldi ve işletmecilik eğitiminde ve şirketlerde "insan kaynakları" adıyla alt bölümler ve departmanlar kurulmaya başladı.

İnsanın "girdi", "faktör", "kaynak", "malzeme" olarak algılanmasındaki mantık çok açık: Herhangi bir alanda bir üretim yapacaksınız; bunu "vatan-millet kalkınsın, millete istihdam olsun" diye değil, -açık olalım- para kazanmak için yapıyorsunuz. Bunu en verimli ("efficient" yani), en etkin ("effective" yani), en kârlı şekilde yapmak istiyorsunuz.

Dolayısıyla "verimlilik" ve "etkinlik" dediğiniz andan itibaren de üretiminiz için gerekli olan herhangi bir hammadde ve işçi yani insan arasında da fark yoktur. İkisi de maliyet hesabının bir parçasıdır ve hangisinin maliyetini ne kadar düşürseniz, sizin için o kadar kârdır.

"Mikro" ölçekte, işletmeler düzeyinde kârları mümkün olduğunca arttırmak için, "insan malzemesine" ödediğiniz "fiyatı" düşürebilmenin bir çok yolu vardır. Teknolojiyi arttırırsınız, işçinin niteliğine, ustalığına duyduğunuz ihtiyacı azaltırsınız; uzun süreli kalifiye eleman çalıştırmak yerine, hızla kullanılıp atılan (yüksek "turnover" yani) işçi malzemesini yeterli gören bir istihdam politikası izlersiniz. "İnsan faktörü" denilen o işçiler fazla gürültü çıkardıkları takdirde, devletin -yani makro ölçeğindesteğine başvurursunuz. Zaten o da sizi sizden daha da iyi anlayacağı için, güvenlik güçlerini insan malzemenizin üzerine salar ve "insan girdisi maliyetini" azaltmanıza yardımcı olur.

Büşra Ersanlı gibi verdiği derslerle otoriterizmin ikna kabiliyetini azaltıp, maliyetini yükselten insanları içeri attığı, 7 TİP'li gencin katillerini ise (aynı maliyeti azalttıkları için) salıverdiği gibi...

İnsan malzemesine mikro ölçekteki bu bakış, özellikle Türkiye'nin makro ölçeğinde tarifsiz boyutlardadır.

İnsan için yapıldığı söylenen üretimlerde bile insan sadece malzemedir.

TOKİ'nin beton binaları tam bunun örneğidir. TOKİ adlı kuruluş, binalarını "ekonomik kalkınma" ve "büyüme" faaliyetine seferber etmiştir. Tabii ki bu binalar birilerine, yani "ev sahibi", "kiracı" etiketlerine sahip olan "insan malzemesine" satılmalıdır. Çünkü bu insanlar olmazsa o beton binalar satılamayacaktır. Bu beton binalar, harcıyla, çimentosuyla, insan faktörüyle "etkin" ve "verimli" satılabildiği ölçüde kâr getirebilecektir. Ve bu kâr sayesinde makro iktidar güçlenecek; iktidar sahiplerinin boyları, kibirleriyle birlikte bir karış daha büyüyecektir.

Öte yandan "malzeme" olarak bile değeri olmayan insanlar "ihmal edilebilir" ("negligeable" yani) niteliktedir. Yani onlar muhasebe kayıtlarınızda "faktör" bile değildir. Mesela Uludere'de kafalarına füze yağdırırsınız; olur biter... Maliyet hesabınızda sadece uçakları kaldırırken harcadığınız benzin parası ve füzelere ödediğiniz paralar yer alır.

Ya da "malzeme" olarak bile değeri olmayan insanlar için üretim de yapılmaz. Mesela, bizim makro devlet ve de hükümet çevrelerinde "sakatlar" ne ifade ediyor?

Şunu:

1997 yılında bir kanun çıkarılmış ve "kamu kullanım alanlarına ve konutlara ruhsat verilmesi, engellilerin erişimine uygun hale getirilmesi koşuluna" bağlanmıştı. Sonra ne olmuş? 2005 yılına gelindiğinde bu yasal düzenlemeye uyulmadığı anlaşılmış (ne kadar ilginç!) ve yeni bir yasal düzenlemeyle yedi yıllık ek süre (yani 2012'ye kadar) tanınmış...

Geçtiğimiz günlerde bu süre de tam sona erecekti ki.... İki AKP'li milletvekilinin verdikleri bir yasa teklifiyle, "fiziksel çevrenin engellilerin erişimine uygun hale getirilmesi" için belirlenen sürenin üç yıl daha uzatılmasına karar verildi.

Yani olay şu: Makrodaki bir takım iktidar, güç ve sermaye sahipleri metrobüsler, parklar, binalar, süper yollar, yapboz usulü kaldırım üzeri kaldırım falan yapar ama bunları bütün insanların nasıl kullanacakları onların çok derdi değildir.

Çünkü Türkiye de yaşayan yaklaşık 8 buçuk milyon sakat, faktör bile değildir.

Ve çünkü böyle bir yasanın uygulamaya konuyor olması, ülkenin yüce kalkınmasına katkıda bulunan devlet ve özel işletmelerimizdeki "insan faktörü" maliyetini yükseltecek ve kutsal kârlılıklarını düşürecektir.

Tabii öte yandan, "faktör" olanlar da (yaşlı, hasta, çocuklu vs), üç ayrı köprü çarpı yüzlerce merdiven basamağını tırmanmayı başardıktan sonra, sac levhalarla kapatılmış boşluklara düşebilirler ve faktörlükten ıskartaya çıkmalarında hiçbir beis yoktur. Çünkü zaten o metrobüsler faktörler için yapılmamıştır; faktörler sadece metrobüslere binen ve birilerinin iş yapıyormuş görüntüsünü kurtaran "figüranlardır"...

Aslına bakarsanız, son tahlilde, bu makro kalkınmacı mantık için hepimiz "malzemeyiz"... Belki sakatlar da dahil olmak üzere... Hani ne kadar "yardımsever", "merhametsever" olduğumuzu falan gösteren araçlardır belki onlar da... Haklarında konuşurken mangalda kül bırakmadığımız...

Ormanları, akarsuları, ovaları, dağları, bayırları saymıyorum bile...

İzan, insaf, hayâ, edep...

Ferhat Kentel 28.07.2012

Tunus'un taze devrik diktatörü **Ben Ali** döneminde devletin hapishaneleri "**düşünce suçluları**"yla (!) dolup taşıyordu. O dönemlerde baskı üzerine baskı gören bir gazeteci de en sonunda siyasal meseleleri bir kenara bırakıp, bütün yazılarını çiçeklere, börtü böceğe ayırmıştı. Yazısında her böcekten ya da bitkiden bahsettiğinde, yazılamayan ama aslında bilinen bir dünya hakkında okurlarıyla derin bir duygu birliği yaşıyordu.

Bizim memleket pek öyle değil. Şimdilik... Daha doğrusu, Kürt değilseniz, çok fazla sorun yok. **İsrail**'deki gibi yani... Bildiğiniz gibi, İsrail Ortadoğu'nun "**en demokratik ülkesi**"... Bu "demokratiklik", İsrail kutsal devleti için **Filistinlileri** kapsamak zorunda değil tabii ki... Bizde de eğer BDP'ye falan bulaşmış bir Kürt iseniz, size çok fazla iyi gözle bakılmayacağını herkes bilir. Ya da **soyadınız "Buldan" ise, otomobil plakanız 21, doğum yeriniz "sakıncalı" illerden birine kayıtlıysa**, eğer "güvenlik" görevlileri kemiklerinizi kırmıyorsa kendinizi şanslı sayabilirsiniz.

Bizim memlekette **akarsu, ova, yeşillik falan değilseniz de çok sorun yok**... Otantik özelliklerinizi korumaya çalışan "doğal bir durum" iseniz, başınıza pek çok şey gelebilir. Her an tepenize beton bir yığın, ucube bir kule çakılabilir.

Dolayısıyla Tunuslu gazetecinin yaptığıın tersine, çiçek böcek uğraşmak, bu konuda yazılar yazmak bir "**ironi**" değil, doğrudan birinci dereceden **siyasal bir faaliyettir**. Ya da yazmıyorsanız bile, eğer köyünüze birtakım adamlar, ceplerine doldurdukları ve daha da dolduracakları paralarla, "**vatan-millet-enerji**" güzellemesinin arkasına sığınıp, santral mantral gibi birtakım pek mühim yapılar yapmaya geldiklerinde, siz eğer onların "**güvenlik**" **görevlilerinin** önüne dikilmeye cesaret edebiliyorsanız, kafanızın, gözünüzün kırılması an meselesidir. Çünkü "güvenlik" görevlileri, burnu bir karış havada, kendilerini ceplerinin şişkinlikleri oranında bir şey zanneden ve memleketin bütün arazilerini kendi malı zanneden "**yatırımcıların**" "**güvenliğini**" **sağlamakla** iş tanımlarını almışlardır. Bu adamların sahip olduğu paranın verdiği "kibir", siyaset sahnesinde endam eden, siyah ya da lacivert takım elbiseli ve kravatlı siyasal yaratıkların sahip olduğu "kibirle" birbirlerini besler.

Bu **paralı, kibirli, üniformalı, takım elbiseli yaratıkların koalisyonunun performansı** hakkında yazabildiğiniz kadar yazın... Pek bir işe yaramaz... Ancak bu koalisyon mensupları kibirlerinde tavan yapmaya başladıkları zaman, yani nirengi noktalarını, edeplerini tamamen kaybettikleri zaman, çuvallamaya başlarlar. Ettikleri her laf artık bir abukluk abidesidir.

Ve işte bu kadar çok abukluk karşısında ne yazacağınızı bilemezsiniz. Çiçekli, böcekli yazı da kesmez, ironi bile işe yaramaz...

Mesela **Diyanet** ve **Yargıtay** gibi yüce devletlû kurumlarımız "**Cemevi ibadethane değildir**" buyurmuşlar! Bu konuda uzun uzun yazı yazmaya gerek var mı gerçekten? İnsanın aklına "**Sen kimsin**" ya da "**Sana ne. Sana mı soracağım nerenin ibadethane olup olmadığını**" diye sormaktan başka bir şey gelebilir mi?

Ya da gene devletlû bir kurum (kaymakamlık oluyor bu kurum) Diyarbakır'da "**Merwani**" Parkı'nın ismini içinde "**w**" geçiyor ve bu durum "bölücülük" falan gibi bir şeylere sebep olur diye yasaklamış... Gene benzer bir

soru: **“Nereden biliyorsun? Hangi akılla bu sonuca varıyorsun? Çok mu çalıştın, çok mu düşündün bu sonuca varmak için?”**

Hayır, bu gibi ucube kararları alırken, abuk lafları ederken hiç düşünmüyorlar. **Sadece ezberlerinden ve “ötekilere” duydukları nefretle konuşuyorlar. Muhafazakâr ya da ilerici görünümlü (mesela İdris Naim Şahin ve Onur Öymen’i getirin gözünüzün önüne)** olmaları farketmiyor, **akıl, ızan, edep, insaf, hayâ** gibi insanı insan yapan ölçütler yerine, sadece göbeklerindeki kibir ve çokbilmişlikle konuşuyorlar.

Şimdiki “milliyetçi” zamana monte edilmiş İçişleri Bakanı, emrindeki insanlarla birlikte yediği işkence ve tecavüz gibi herzeler nedeniyle AİHM tarafından suçlu bulunmuş bir adamı terfi ettirirken tınmıyor bile... **Taraf’tan Lale Kemal** “Bu konuda bir tasarrufta bulunacak mısınız” diye soruyor; içişlerine bakınan; mesela daha önce bizi **Büşra Ersanlı’nın “80 öncesi gençlik yıllarında hangi komünizan faaliyetten mahkûm olduğunu, akrabalarının kim olduğunu”** düşünmeye çağıran zat, şimdi neredeyse **“Ha? Bir durum mu var?”** kıvamında cevap veriyor. Gazetelerde çarşaf çarşaf dizilen haberleri “bilmiyormuş” gibi yaparak, kendisini mühim zevat kategorisine sokmuş oluyor.

Adını bile zar zor hatırladım, **12 Eylül’ün faşist komutanlarından biriydi** ve darbe sonrasının seçimlerine parti kurup katılmıştı: **Turgut Sunalp**... Kendisine cezaevlerindeki işkence ve copla tecavüz olayları sorulduğunda, **“bizim taş gibi delikanlılarımız var, neden cop kullansınlar”** gibi abukluğun, ahlaksızlığın şahikasında bir cevap vermişti. Netekim, baş diktatörün de desteklediği Sunalp’in MDP’si ilk seçimlerde çuvalayıp, klişe bir laf olacak belki ama tam anlamıyla tarihin çöp tenekesini boyladı.

Çünkü Sunalp’in ızan, insaf, hayâ, edep gibi dertleri yoktu...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnancın rengi

Ferhat Kentel 04.08.2012

Malatya, Ayazağa, Muğla-Dalyan... Ortalıkta bir nefret selidir gidiyor... Bunların her birinin mutlaka kendine özgü sebepleri vardır; her birini ayrı ayrı ele alıp, kafa yormakta yarar vardır. Ancak her halükârda, her birinde ortak bir taraf var; her birinde **“provoke” olduğu söylenen birtakım “vatandaşlar”** var.

Ve mutlaka **bu “işlerin” “organize” bir tarafı da vardır** ve fayda sağlamayı uman, daha **“derin” hesapları** olan birileri de vardır. Yani **“provokasyon”** vardır.

Ancak burada mühim olan soru şu: Neden ve nasıl bu provokatör efendiler, **bu kadar kolaylıkla provoke olabilen “vatandaş” olarak tanımlanan gruplar** bulabiliyor ve onları harekete geçirebiliyorlar?

Öyle anlaşıyor ki, nefret eden vatandaşlar, üzerlerine saldırdıkları, linç etmeye çalıştıkları öteki insanların her birinin **ortak bir “öz’e tabii ki “kötü” bir öze sahip** olduğuna dair tam anlamıyla ikna olmuş durumdalar. Bu ikna olma hâli, bazı özellikleri bakımından kendisi gibi olmayan her türlü farklı insana karşı beslenen **“yabancı düşmanlığına”** ya da bunun bir nebze daha ileri aşaması olarak **“ırkçılığa”** tekabül eder ve ırkçılık kendinden olmayanın yok edilmesi arzusunu besler.

Yani, iyi niyetli ve saf bir şekilde dile gelen **“bizde Allah’a şükür ırkçılık gibi şeyler yoktur”** güzellemesi ve avunmasına rağmen, güzel ülkemizde **Kürtlere, Ermenilere, Yahudilere, Alevilere karşı “ırkçılık” var.** Ama aynı zamanda nefret nesnesi doğrudan bir etnik köken ya da ırk olmasa da, farklı kültürel ve sınıfsal tezahürlere, cinsel yönelimlere, siyasal tercihlere karşı da ırkçılığın şablonunun birebir adapte olduğu nefret etme durumları da var. Ve **başıörtülülere, Sünni dindarlara, eşcinsellere, köylülere, sokak çocuklarına** vs. karşı duyulan nefret de ırkçılıkla benzer bir şablondan besleniyor.

Ancak ortalıktaki bu nefretin ırkçılıktan ve farklı ırkçılık tezahürlerini yeniden üreten şablondan kaynaklandığını söylemek maalesef pek bir işe yaramıyor. Bu yaşadıklarımıza nerelerden geçerek geldiğimize biraz daha incelikli bakmak gerekiyor.

Türkiye’de geçmişten bugüne, merkezîyetçi ve otoriter devlet yapısı, kendisini yeniden üretebilmek için sürekli olarak **“tehlikeli öteki”** fikrini kullandı; farklı toplumsal kesimler, devletin gazabından kendilerini koruyabilmek için, devletle birlikte sözkonusu “ötekilere” karşı korku ve önyargılarını ve siyasal kutuplaşmaları beslediler.

Geçmişte de, bugün de ne siyasal kutuplaşmalar ne de kültürel kutuplaşmalar eksik oldu. **Tehlikeyi, şiddeti, idamları, linçleri, katliamları unutmaya)mayan bir toplumun bireyleri arasında da “provokasyon” her zaman mevcut oldu.** Her zaman potansiyel korkuları varolan insanlar, **kendi “inandıkları” dünyanın ve onun sembollerinin doğru veya yanlış sarsıldığını hissettikleri anda “güvenliklerini” yeniden tesis etmek üzere kolayca “provokate” oldular;** yaktılar, yıktılar, kestiler ve bugün de “provokate” olmaya devam ediyorlar.

Öte yandan, bu **“zor politikalarıyla”** çarpılmış, travmalara uğramış toplumun gündelik hayatta yaşadığı hikâyelerin izini sürmek de belki **“kendi üzerimize düşünmek”** için daha fazla imkân sunabilir.

Mutlak ayrışmalar hiçbir zaman olmamış olsa da, eskiden içinde yaşadığımız **“cemaat” yapıları artık yok.** Bugün de farklı şekillerde ve yeniden üreyen cemaatler olsa da, **artık çok daha “iç içe” geçmiş durumdayız.**

Mesela eskiden **sahurda davul çalmak,** herhâlde **Müslüman mahallesini** “birlikte” hareket etmeye çağıran, yılın belli bir döneminde **düzeni** yeniden güncelleyen, **uyumu “özendiren” / “dayatan”** sembolik bir ritüel olarak düşünülebilir. “Davul” o zamanki **“kolektif inancın rengi”**ydi. O inancın rengini veren unsurlar arasında davuldan başka, mesela bayram öncesi kadınların birlikte hazırladıkları ve mahallenin fırınlarında pişirttikleri **baklavalarda** vardı. Ya da Hristiyanların **Paskalya** yortularında rengârenk boyadıkları **yumurtalar** vardı. Ve buna, şimdi “nostalji edebiyatı” gibi gelecek olan bütün renkleri ekleyin...

Şimdi inancın rengi değişti. Çünkü artık mahalle yok. Artık mahalleler iç içe geçti; artık davulu başkaları da duymaya başladı ve **kaybolan mahallelerini umutsuzca yeniden inşa etmeye çalışan insanlar** var. Ve bu inşa etme çabası içinde inancın rengi de değişti.

Yeni renkleriyle **inanç da artık bir güç aracı.** Gücü sağlamak için, korkan insanlar inancı yeniden tahkim ediyorlar. Aslında doğru dürüst inanmıyorlar bile... İnanç adı altında, kendi korkularını yenebilecekleri, **içi boş ama dışı cilalanmış savaş aletleri** inşa ediyorlar.

» **Bir özel not ve rica:**

Geçtiğimiz ay içinde **Bakırköy Kadın Cezaevi’nden “Görölmüştür”** mühürlü bir mektup aldım. **İstanbul Şehir Üniversitesi’nde sosyoloji yüksek lisansı yapmak isteyen bir tutukludan.** Sürekli yanımda dolaştırdığım ve aradan geçen bu kadar süreye rağmen bir türlü cevap veremediğim mektubu şimdi de bulamıyorum. İşin daha da kötüsü mektup sahibinin adını da hatırlamıyorum ve tabii ki **çok mahcubum...** Bu notu görenler arasında bana mektup yollayan arkadaştan haberdar olanlar, ona haber iletebilirlerse ve kendisinin benimle yeniden irtibat kurmasını sağlarlarsa minnettar olacağım.

Kem söz sahibine aittir

Ferhat Kentel 11.08.2012

İyimserlik hücrelerim direniş kapasitelerini kaybettikleri zaman, bol miktardaki olay ve insana bakınca, ahlakıyla birlikte, **“ortadan ikiye yarılmış memleket”** görüntüsü daha da fazla görünür hâle geliyor.

Evet, belki tüm toplumsal bedeni henüz tam olarak kuşatmadı ama sıradan insanlıklarımızın içinde başkaları için **“öfke ve nefret”** kol geziyor. Ama bardağın dolu kısmı- boş kısmı misali, bu sıradan insanlıklarımızın içinde hâlâ başkaları için şefkat, merhamet gibi duygular olsa da, bu toplumun temsil edildiği, tahayyül edildiği yer olarak kabul gören, en azından **kendilerine “temsil” özelliği atfeden “devlet- hükümet- derin devlet” kertesinde** tam da bizi birbirimizden daha da fazla nefret ettirmeye yönelik gayretkeş bir çaba sürüyor.

Sırf İçişleri Bakanı’nın dönüp dolaşıp tekrarladığı “veciz tahlil” bile yeter nefret pompalama faaliyetine örnek olarak. Hani **“sadece PKK öldürmüyor, batıda ressamlar fırça ve boyayla, yazarlar kalemle, klavyeyle terör yapıyor”** minvalindeki özlü sözünde olduğu gibi...

Yani **İ.N.Ş.** ve benzerleri “iktidar” olarak mesela bir **“terör” tanımı** yapıyor, ortaya dostu ve düşmanı ayıran bir hat çiziyor ve kendini beri yana, başkalarını hattın öbür yanına düşman tarafına yerleştiriveriyor. Yani onlara göre, vaziyet net: **iki tür insan var; “iyiler ve kötüler”; “dostlar ve düşmanlar”; “teröristler ve terörist olmayanlar”...**

Hayatını kaybeden gencecik askerler için duyulan acı işlevselleşiyor; bu acı başkalarına vurmanın aracı hâline geliyor. “Aynı anda birden çok acıyı taşıyamazsınız” diyor bu sınır koyanlar...

Ancak “memleketin ortadan yarılmış” olmasına işaret eden vaziyet, yukarıdaki ayrımı yapanlar için de oldukça sorunlu. “Terör” kıstası vesilesiyle ortaya konulan ayrım sadece “dostlar” için kullanılan bir ayrım olmaktan çıkıyor... **İ.N.Ş.**’nin sahip en azından şimdilik daha fazla sahip olduğu tanımlama kapasitesiyle yaptığı ayrım onun **“düşmanları” tarafından da mecburen kullanılan bir ayrım** hâline geliyor.

Çünkü bu ayrım ortadaki **sınırın öbür tarafına atılanları “terörize” ediyor**. Yani **sınır koyanlar kelime oyunu yapmıyorum “terör” uyguluyor**. Tanımlayıcı kelimeleriyle, bir sanatçının fırçasından, bir yazarın klavyesinden daha fazla “terör” iklimine katkıda bulunuyor. Yani devletin tepesinde hasbelkader “temsil” gücünü ele geçirdikten sonra, habire sağı solu “terörist” olmakla suçlayanlar, devlet içindeki güç mücadelelerinde ve dengelerinde köşe kapmak için, kendi tarif ettikleri anlamda **“teröre” başvuruyorlar**.

Ve tabii, şimdiye kadar kendi vatandaşları üzerinde **Dersimlerden, 6-7 Eylül’lerden (27 Mayıs’ı, 12 Mart’ı, 12 Eylül’ü, 28 Şubat’ıyla) darbelere kadar her türlü “terör”ü denemiş olan böyle bir devletin çömez hizmetkârları da aynı “terör”e başvurmakta herhangi bir beis görmüyorlar**. 28 Şubat’ın kaset tezgâhlarında, AKP’ye karşı Genelkurmay kaynaklı, “irtica.org” vb. faaliyetlerinde bol bol örneğini gördüğümüz tarzda faaliyet gösteren “İslamcı” (!) bir yayın organında **“klavye kullanan bir yazar”, Aydın Engin’e** çakmak için, Hrant’ı görünen o ki, zerre kadar sıkılmadan devreye sokuyor: **“Çok vicdanlı çooook. Çok vicdanlı bir Ermeni’ diye takdim edilen Hrant’ı tanırsınız. Onun yakın adamı Aydın Engin vardır..”**

Ne alaka? diye sormanızın bir âlemi yok. Bu nasıl bir vicdansızlıktır? diye dertlenmenizin de pek bir faydası yok... **Öyle işte... Mesele terörize etmek...** Tam da **terörü ölçüsüz, acımasız, kalleşçe ve de bütün soğukluğuyla işlevsel kılan özelliğiyle devreye sokmak...**

Hesaplarının ayrıntısını anlamak her zaman çok kolay olmasa da, devletin tepesindekilerin ve onların her daim çömezlerinin, bir taraflarıyla "düşman" yaratarak iktidarlarını ebedi kılmak istedikleri sırtıyor bu işlevselliğin içinde...

Ancak, memleket ortadan ikiye yarılrken, durduğunuz yere göre sınırın öteki tarafına karşı mevcut olan bu vicdansızlığı anlamak gerçekten hiç kolay değil.

Mesela "bakan" olarak değil, belli bir hizmet gören "yazar" olarak değil; bizzat "insan" olarak bu insanlar, bütün **bu acı dolu dünyayla yaşamayı nasıl beceriyorlar?** Mesela "teröre bulaşmamış", yani eline silah almamış **kayıp yakınlarını, işkence görmüş insanları falan düşünüyorlar mı arada bir?** Mesela sadece "yazı" yazmış bir insan olarak Hrant için denmiş o lafı, her yeri geldiğinde devreye sokarak, başkaları için de **"ya zaten hakketmişti"** diyerek mi hafifletiyorlar ruhlarını? Yoksa **"yok canım, öyle bir şey olmadı"** diyerek mi? Ya da "oh çok güzel olmuş canıma değsin, elimde olsa ben de yaparım" mı diyorlar?

Cevabın tamamı değil ama en azından bir kısmı galiba işte bu "terör"de yatıyor. Hrant Dink'in bedeni hâlâ yerde yatıyorsa, bunun nedeni ancak terörün bu kadar içselleştirilebilmesiyle mümkündür. Beş seneyi geçmesine rağmen, o insan gibi insanı öldüren çeteler (ya da devlet), ancak terörü içselleştiren ruh hâli sayesinde herkesin gözü önünde sessizliklerde saklanmaya devam edebilirler.

Terör bu kadar içselleştirilebildiyse, **Mazlum-Der'in Uludere'de** ölen insanlar için göstermeye çalıştığı empatiye, **"vatanperver" kılığına girmiş "teröristler"** satırla, silahla saldırmaya cüret edebilirler...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Sen körsün, ne tercih edeceğini ben bilirim!'

Ferhat Kentel 18.08.2012

Ortalığı **Amerikan kovboyları** doldurmuş durumda; bu kovboylar **kovboyculuk** konusunda birbirleriyle yarışıyor.

Hüseyin Akgün kaçırılıp, serbest bırakıldıktan sonra, **"dağdaki çocuklar"** deme "cüretini" gösterdiği için, **"kelime avcısı"** kılığına bürünmüş cadı avcıları (ya da cenaze levazimatçıları) "asalım asalım!" diye bağırmaya başlıyorlar.

Bir başkası bu gazetenin köşesinden dağdaki **Kızılderili vahşileri temizlemek** için taktikler öğretiyor.

Vesayetçisinden anti-vesayetçisine, üniformasından üniformasızına adeta hepsi **vahşi Batı'nın şerifleri, yargıç Lynch'leri...** "Şöyle öldürelim, böyle öldürelim!"; "önce asalım, sonra yargılayalım!"; "önce öldürelim, sonra müzakere edelim!" çığlıkları gırla gidiyor...

Tabii aynen öyle... Öldürün... Şimdiye kadar çok işe yaradı öldürmeleriniz... Ve de vahşilerin öldürdükleri... Ne "terör" kaldı ne de bir şey...

Aman sakın, dağdakiler için "genç", "çocuk" falan gibi kelimeler de kullanmayın... Neme lazım... Eğer öyle sakıncalı laflar falan ederseniz, **terör her an tekrar hortlayabilir!**

Vesayetçileri, monşerleri, darbecileri, seçkinleri, ulusalcıları ve devlet tapınağının bilumum bekçileri yıllardır aynı dili tepe tepe kullandılar. Şimdi de bu korkulukların, zombilerin yerine geçen **yeni kibirli sınıf ve çömezleri** aynı dile sarıldılar.

Nasıl bir inattır bu! Ya da tabii ki, belki de inat değil; nasıl bir planın, projenin parçasıdır bu **"savaş" dili, "savaş" taktikleri?**

İnat mı, aymazlık mı, delirme mi, çokbilmişlik mi, kibir mi, yoksa daha büyük bir "bölme" komplosunun bir parçası mı, bizim gibi faniler yorum üzerine yorum yapıyoruz... Bu kadar çok "her şeyi bilen", afra ve tafрасından yanına varılmayan **kibirli "tanrıçıkların" yanında biz "durun, bir düşünün!" desek ne olur, demesek ne olur?**

Onlar her şeyi biliyorlar; hep bildiler... Her ne kadar mesela gene bu gazetenin yazarı, **ilk Kürtçe vicdani reddini açıklayan Ali Fikri Işık, "Navê diya min Azîze ye"** dediği zaman, yani annesinin adının Azize olduğunu söylediğinde, bu çok bilen her şeyi bilen devlet, mahkemede Işık'ın **"bilinmeyen bir dille konuştuğunu"** söylese de... Bu topraklarda **binyıllardır konuşulan bir dili "bilmediğini" itiraf ederek cahilliğini sergilese de, olsun...**

Buraya kadar hikmetinden sual olunmaz devletimizin ve devletlûlarımızın kutsal ve mayınlı arazisindeydik... Her an kelime avcılarının tuzağına düşme tehlikesi olan arazi...

Ama bazen bu devlet zihniyetinin "ölün, öldürün!" komutlarını bırakıp, çok daha "masum", "yumuşacık", adeta ana şefkatiyle kendini gösterdiği alanlar da var.

Mesela siz, Engelli Öğrenci Platformu ve Görme Engelli Öğrenciler Platformu sayesinde haberdar olduğumuz **2012 ÖSYS Tercih Kılavuzu'nda "2.1.2. ÖZÜRLÜ ADAYLARIN TERCİHLERİNİ YAPARKEN GÖZ ÖNÜNDE TUTACAĞI HUSUSLAR"**a ilişkin yazılmış olanları gördünüz mü? Bakın ve bir miktar okuyun:

"Görme özürlü adayların, özürleri yüzünden başarılı olamayacakları yükseköğretim programlarını **tercih etmemeleri gerekir**. Bu adayların, başarılı olabilmeleri için, büyük ölçüde dile dayanan veya işitme gerektiren sosyal, iktisadi ve beşeri bilimler alanlarındaki yükseköğretim programlarını **tercih etmeleri beklenir**. Bedensel özürlü adayların, yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini belirlerken özürlerini **dikkate almaları yararlarına olacaktır**. Örneğin, ellerini kullanamayan adayların, ellerin kullanılmasını gerektiren yükseköğretim programlarını tercih etmeleri öğrenimleri sırasında aşılması imkânsız **güçlüklerle karşılaşmalarına neden olabilir."**

Nasıl? Nasıl da **şefkat** dolu, değil mi? Yani siz eğer körseniz, devletimiz ve onun ÖSYM'deki zihniyet uzantısı, her şeyi düşünüyor ve sizi zor durumlardan korumak için, ne okumanız gerektiğine karar veriyor. **O her şeyi sizin adınıza biliyor!**

Sizin her türlü eğitimi alabilmenizi sağlamak yerine, kendi kusurlarını örtecek bir cinlikle, topu size atıyor. Daha sonra, gereken altyapıyı hazırlamadığı için, bütün parasını **ölüm makinelerine, ucube gökdelenlere, TOKilere, MOKilere, kişisel kompleks abidesi köprülere** yatırdığı için, ve siz, zerre kadar sakat dostu olmayan binalarda, kamusal alanlarda başarısız olduğunuz zaman, "Sevgili kardeşim, bak, ben sana dememiş miydim?" demek için...

Her alanda yaptığı gibi... "İsrar etme Kürtçe konuşmak için; sana hiçbir faydası olmaz" dedikten sonra, konuşmaya kalkanın kafasını kırdığı zaman, **"Bak, sana yazık oldu, ben sana dememiş miydim? Gene senin kafanı kırmak zorunda kaldım"** derken yaptığı gibi...

Öyle bir **zihniyet** ki, sirayet ettiği her yerde aynı şeyi dayatıyor. Hepimizin aynı şeyi bilmesini istiyor. Bu yüzden **ayırıyor, ayrımcılık yapıyor ve "bölüyor"** ...

Neyse... Üç gün önce 15 ağustosta Hristiyanların **Meryem Ana yortusu (Ermenilerin Asdvadzadzin bayramı)** vardı. Öyle bir cehalet içindeyiz ki, bu toprakların insanların bayramını bile doğru dürüst bilmiyoruz ve kutlayamıyoruz. Çünkü "çok bilenler" becerdiler onları ata topraklarından silmeyi ve onlar topu topu üç beş kişi kaldılar.

Ve yarın Ramazan Bayramı... Kaçırma ihtimali yok...

Anlamını da kaçırmamak bari... Hani "barış" falan gibi bir şeyler var ya...

Hepsi kutlu olsun!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taşları bağlı köyde 'nefret suçu'

Ferhat Kentel 01.09.2012

"Terörist" kelimesini bütün ağırlığıyla hak eden birileri, Gaziantep'te, soğukkanlılıkla, **buz gibi bir soğuklukla**, çoluk çocuk demeden sivil insanları öldürüp, ortalığı kan gölüne döndürünce, başka birileri de acayip bir keyifle ellerini ovuşturdu. Gerçi bunlar yani başkalarının üzerine atlamak için fırsat kollayanlar her zaman vardı ama bu vesileyle sivri dişlerini daha da bilediler, zaten otomatikte çalışan makine dişlilerini daha da yağladılar.

Teröristler bir makine gibi, soğuk bir şekilde, hesap kitap yaparak öldürdüler... **Bundan sonra gelecek adımları da hesap ederek... Bizim vereceğimiz tepkileri öngörerek...** Ne kadar çok şok edici, ne kadar çok ağır hasar verici bir eylem yapılırsa, Türkler ve Kürtler arasındaki bağın bir o kadar zayıflayacağını, kopabilir kıvama geleceğini hesaplayarak...

Sonra "terör" gibi değil de, dağlarda "savaş" gibi süren bir atmosferde gene **sapır sapır avlanan genç insanlar...** Bir kenara atılan çentikler; **beş bizden, on onlardan... Savaş tanrılarına sunulan taptaze kan sahibi körpe bedenler...**

İşte fırsat kollayanlar, yani derin devletin farklı boy ve soydan taşeronları, gerekli ölüm mesajları her geldiği zaman, hemen vaziyet alıyorlar ve esas hedeflerine vurmaya çalışıyorlar. Onların esas hedefi karşılarında savaşır gibi göründükleri "düşmanlar" değil; onlar, sadakatle hizmet ettikleri devlet zihniyetinin hegemonyasını sarsanlara karşı dişlerini göstererek **bekçilik** ya da **piyonluk** yapıyorlar.

Bu zihniyet sahiplerinin ve onların bekçilerin bir kısmı şimdi Silivri'de. Ama çoğu da dışarıda hizmet etmeye devam ediyorlar. "Sol", "Müslüman" ya da başka görünümlü bu piyonlar arasında inanılmaz benzerlikler var ve bu benzerlikler aslında onların nasıl kardeş olduğunu gösteriyor. Her birini belki tek tek muhatap almaya bile gerek yok; ancak ayakta durması için taşeronluk hizmeti verdikleri zihniyet açısından bilmekte yarar var.

Mesela son günlerde **Akit** adlı “gazete”nin (ve uzantılarının) yapmaya çalıştığı faaliyetlere baktığınız zaman **Türk Solu** adlı “şey”in faaliyetleriyle birebir örtüştüğünü görebilirsiniz. İkisi de, **Ali Bayramoğlu, Hasan Cemal, Cengiz Çandar** gibi aydınları ve daha pek çok özgür düşünceli insanı manşetlerinden hedef gösteriyorlar.

27 Mayıs’larda, 12 Eylül’lerde, ve hafızamızda hâlâ çok taze duran 28 Şubat’larda, bol miktarda örneğini gördüğümüz usullerle, üstelik o usullerin tekrarlandıkça komikleşen kopyalarıyla devletin derin damarını ayakta tutmaya çalışıyorlar. **“Sağ”dan, “sol”dan ya da “din”den retoriklerle, ancak aynı içerikleri nefret eşliğinde kullanarak düşmanlık tohumları ekiyorlar habire...**

Bu yüzden, bu tür piyonların “görünürdeki” kimliklerini ya da cilayı asla ciddiye almamak gerekiyor. Yani **Akit’in politikasının “Müslümanlık”la, Türk Solu’nun “solculuk”la alâkası yoktur**. İkisi de Ergenekoncu zihniyetin, totaliter devlet zihniyetinin ulaşmaya çalıştığı **ulusal piyasada farklı “hedef kitlelere” uygun olarak devreye sokulan pazarlama araçlarından** ve tekniklerinden başka bir şey değildir. Bunlar ve daha başkaları bütün yaptıklarıyla bir Ergenekon (ya da onun bir versiyonu, şubesi, devletin bir yedek lastiği vb.) ürününden başka bir şey değildir. **Akit, Türk Solu, İP, Aydınlik**, internet andıççıları, bir çıkıp bir kaybolan **“Atatürkçü” dernekler**, Abdullah Gül’ün Ermeni olduğunu yazan “yazarlar”, **28 Şubat’ın Kalkancıları**, Fadime Şahinleri, Zekeriya Beyazları, **Pelitli** ya da **Balyoz** çeteleri... hepsi aynı kapının hizmetçileridir ve hepsi birbirlerinin kardeşleridir...

Bunların bu memlekette istedikleri gibi at koşturmaları, her türlü edepsizliği yapabilmeleri **Nasrettin Hoca’nın “köpekleri serbest, taşları bağlı köy” hikâyesine** benzer. Bunlar her türlü küfrü edebilirler, nefreti kusarlar; ancak bu memlekette bu saldırılar karşısında bırakın mücadele edebilecek taşları, kendini savunmak üzere kartondan kalkan bile yoktur. Onlar saldırırlar ve **bu memlekette “nefret söylemi” suç sayılmadığı için**, üstelik köyün korucuları nefreti bizzat kendileri ürettikleri için, **“nefret”e “ifade özgürlüğü” adını taktıkları için**, siz saldırıya uğradığınızla kalırsınız ve “neme lazım bulaşmayayım” diyerek sinersiniz.

Ya da böyleydi... Sinerdiniz...

Artık sinmeyenlerin sayısı artıyor. Üstelik “sağcı”, “solcu”, “İslamcı” nefret edenler nasıl “kardeş” ise, saldırılar karşısında sinmeyenler de “kardeş” olduklarını fark ediyorlar ve “köyün bağlı taşlarını” birlikte sökmeye soyunuyorlar.

Akit’in Ali Bayramoğlu ve diğer yazarlara karşı başlattığı nefret kampanyasına karşı **Mazlum-Der eski genel başkanı Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun** ve vicdanlı, mütedeyyin insanların öncülük ettiği **“Sessiz kalmamak gerek”** başlıklı imza kampanyası işte böyle bir **“taşları sökme”** adımı...

Akitçilerin önce imza kampanyasına sahte imzalar sokuşturup, arkadan son sürat ve ucuz bir kurnazlıkla bunu haber yapmaları, sonra bunun açığa çıkmasıyla, türlü çeşitli taklalar atarak sıyrılmaya çalışmaları ise taşları bağlama işinin artık çok beceriksizlere kaldığını gösteriyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Onur ve gurur arasında

Ferhat Kentel 08.09.2012

İnsanın içini acıtıyor bu memleket. Gaziantep'te terör saldırısında, Şemdinli, Beytüşşebap'ta çatışmalarda yok olan onlarca hayattan sonra, şimdi de Afyon'daki patlamadan geldi **25 ölüm** haberi... "Savaş"ın olmadığı bir yerde "savaş aletleri" patladı.

Savaş bizim buralardan "uzakta"... İnsanlar "ora"da ölüyorlar... Ama Afyon'da patlayan savaş aletleri yüreğimizi ağzımıza getiriyor.

İster "düşük yoğunluklu savaş", ister "terör saldırıları" ya da ister "Kürt halkının özgürlük mücadelesi" deyin, farketmez; **sapır sapır ölüyor gencecik insanlar**. Memleketin her yanında, "**ulusal onur**", "**milli kimlik**", "**kahramanlık**", "**haklı mücadelemiz**", "**gerilla**", "**terörist**", "**askerî strateji**" gibi **her biri sadece ve sadece "kurgu" olan ve iktidar ve güç ispatlamak üzere herkese kabul ettirilmeye çalışılan bir ton lâf** eşliğinde korkunç bir anafurun içine doğru çekiliyor. Hepimiz, ara renkleri yok eden bir kutuplaşmanın, saf tutmaya mecbur eden, bunun için terörize eden bir dilin ürettiği sembolik bir savaşın içindeyiz.

Bir kutbun attığı her adım, diğerinin dişlilerinin daha kolay dönmesini sağlıyor. Birisinin ürettiği öfke ve nefret diğerinin işini daha da kolaylaştırıyor; onun "ne kadar haklı olduğunu" ispatlamasına hizmet ediyor.

Yani Türkiye'de **tohumları "başkalarına duyulan nefret"le atılmış olan bir siyasal kültür**, adeta mekanik bir canavar gibi önüne çıkan her şeyi kendine yem yaparak, beslenerek hayatına devam ediyor.

Dün, "**bana ülkücüler adam öldürüyor dedirtemezsiniz**" diyen bir Demirel'i görmüş olan ve bunun hesabını sormamış bir siyasal kültürden geliyoruz biz. Demirel demedi ondan beklenen lâfı... Ama bir başka cenahta biz de demedik... En azından uzun süre "solcular adam öldürdü" diyemedik...

Ve baştan aşağı kendi cemaatini aklamak ve bütün kötülüklerin kaynağı olarak "öteki"ni görmek üzerine kurulu korkunç bir siyasal kültür bugün BDP'nin PKK'ya mesafe almasını istiyor. O mesafe alamayışın müsebbibinin bizzat o kültürün tüm parçaları ve tarafları olduğunu gözardı ederek... O PKK'yı, ötekinden nefret etmeyi normalleştiren bu siyasal kültürün yarattığını görmek istemeyerek...

O PKK cenahı bugün içinde yetiştiği iklimin dillerini, "**ulusal kimlik jargonunu**", "**ulusal kuruluş ve kurtuluş efsanelerini**", bunlara ilişkin her türlü **erkeklik, kahramanlık sembolleri** eşliğinde hem tüketiyor hem de Kürtlük temelinde ikinci bir üretime sokuyor.

Evet, çok çiğnendi Kürtlerin "onuru" bu memlekette. Ve bugün belki "gerilla, Kürt halkının şimdiye kadar çiğnenmiş 'onuru'nu kurtarıyor"... Ancak "**ele geçirilen, kontrol edilen alan genişledikçe, onur yerini gurura bırakıyor**". Ve korkunç bir kısır döngü yeniden harekete geçiyor. PKK "gururlandıkça", Türk devleti ve Türk milliyetçiliği "onur"unu kaybediyor; devlet ise yeniden "onurunu" kurtarmak için her şeyi göze alıyor. **Onurdan gelen ve erkeklikle bezenmiş bir "gurur savaşı"** her şeyin önüne geçiyor artık...

Bu türden bir kısır döngüye girmiş olan bir "**onur-gurur savaşı**"nın sona ermesi mümkün mü? "Hayat", "yaşamak", "yaşatmak" gibi "sıradan" mevzuların üzerine titremek yerine, "erkekçe", "kahramanca" mücadele eden, "ihane", "namus" gibi kavramları kafaya takmış kutuplardan birinin bir gün "yeneceğini", diğerinin "yenileceğini" ve işin orada hemencecik biteceğini hayal etmek mümkün mü? "**Biz**", **ötekini öldürerek yendiğimiz zaman, "diğeri" kaybolan onurunu nerede arayacak?** "Biz" kendimizi kurtardığımız zaman, mesele hâllolmuş mu olacak?

Olmayacak... Şimdiye kadar olmadığı gibi gene olmayacak...

Bu kültürde, "terörle mesafe almayan" BDP'li vekillerin dokunulmazlığı egemen siyaset ve yargı marifetiyle kaldırılmaya çalışılırken, bizzat parlamentoda yeniden üretilen öfke dolu diller ve **nefret söylemleri** ortalıkta

gırla gidiyor.

Hayatı sadece siyah ve beyaz olarak görenler safları da netleştirmeye çalışıyorlar. Yani **“devleti ve hükümeti eleştirmeyi, PKK’ya hizmet etmekle” bir tutan bu dilin sahipleri “nefret suçu” denen bir şeyin farkında bile değiller.**

Türkiye nefret suçlarının hiç yargılanmadığı gibi, bol miktarda bulunan “namus”, “aile değerleri” gibi söylemlerin orta yerinde, **toplu tecavüzlerin “normal” olduğu**, tecavüzün de doğru dürüst yargılanmadığı, en azından erkeği kurtarmanın yolunu arayan yargı kararlarıyla dolu bir ülke. Tecavüz sonrası hamile kalan kadınlarda, bunun yarattığı korkunç travmayı anlayamayacak kadar **kendi erkek aklına hapsolmuş siyasetçilerin** “başına kötü bir olay gelmişse de doğursun, devlet bakar” gibi acımasız yüzeysellikler ürettiği bir ülke. Suçun bedelini kadına ödeten, tecavüz eden insan müsveddelerinin **“ama o da fahişeydi, ama onun da eteği kısaydı”** gibi **“hafifletici sebepler”**le, kadın düşmanı birtakım yargıçları ikna edebildikleri ve ellerini, kollarını, erkekliklerini sallaya sallaya ortalıkta dolaştıkları bir ülke.

Bu arada 3. köprü için ağaç kıyımı başlamış...

Ve Türkiye’de adına **“siyaset”** denen ancak kelimenin anlamının tersine, zerre kadar “yeni”yi düşünmeye, yeni yollar bulmaya sevk etmeyen, insana ve doğaya savaş mantığıyla bakan **modernist zihniyetle** canımız daha çok acımaya devam edecek.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk kalkınmacılığının savaş dili

Ferhat Kentel 15.09.2012

Osmanlı’nın son dönemlerinde “Osmanlı’yı kurtaracak mıyız. Kurtaracak olursak nasıl kurtaracağız” sorularıyla bir siyaset tarzı öneren farklı grupların ortak bir noktası vardı. “Bize ait” olduğunu düşündükleri bir şeyleri “koruyup”, **yenilmiş bir devleti ekonomide, sanayide, orduda kalkındırmanın yolları** üzerine kafa patlatıyorlardı.

Savaşarak genişlemiş ve savaşarak gerilemiş bir yapı, en sonunda geriye bir **“yenilmişlik” psikolojisi** bırakmıştı. İslamcısı, Türkçüsü, Osmanlıcısı, Batıcısı, hepsinin önünde inanılmaz güçlü bir Batı vardı ve hepsi bu Batı karşısında tarifsiz bir **aşağılanmışlık duygusu ya da aşağılık kompleksi** içindeydiler. Batı karşısında yeniden güçlü olmak, ona yetişmek için ise onu “teknolojide/ teknikte” taklit etmekten, “kalkınmaktan” ve “modernleşmekten” başka çare yoktu. Ancak bu şekilde **Batı’yı “askerî” olarak tekrar alt etmek** mümkün olabiliirdi.

Bu ortak “kalkınma temeli”nin üzerine ise, gene kendilerinin **“esas” olduğunu zannettikleri farklı kültür ya da kimlik unsurlarını** cansiperane savundular. Ancak, Doğulu, Müslüman, Türk vs. bütün bu farklı kültür ya da kimlikler **sos** olmaktan öte gidemedi. Özellikle bu kavganın içinde, önce Osmanlı’yı “yenmeyi” başaran (dolayısıyla aslında ona ihanet eden) **İttihat-Terakki, Yusuf Akçura, Ziya Gökalp ve Kemalizm uğraklarındaki etnik uluslaşma çizgisi “çok acı bir sos” oldu.**

Osmanlı’dan devralınan yenilmişlik duygusu ve aşağılık kompleksi hiç sona ermedi. Ve bu sos tarifsiz baskılarla dayatıldı. Modernleşmeci seçkinler, Batı gibi güçlü olmak, bir gün o Batı’yı “yenmek” için içeride de herkese

savaş açtılar. 1915'te Ermenileri yokederken kazandıkları tecrübeden beslenerek, Kızılay Meydanı'nda kasketiyle, poturluyla yürüyen köylülere; yüzyıllardır kullanılan ve bir hafıza mekânı olarak dile ve Arapça alfabeyle; müziğe, Sünni dindarlara, Alevilere, Kürtlere; zaman içinde tekrar Ermenilere, Rumlara, Yahudilere, Süryanilere, komünistlere savaş açtılar.

Şimdi de ortaya Türklük ve muhafazakârlıkla karışık, **yeni tür bir seçkinlik** daha önceki siyaset tarzlarından ve tabii ki ittihatçı-kemalist çizgiden beslenerek "kalkınmaya" / "Batılılaşmaya" çalışıyor. Bu seçkinler, **"başka bir dünya mümkün" diyen, yeryüzünde adalet talep eden İslami toplumsal hareketin** üzerinde yükseldiler. Ancak kazandıkça değiştiler, İslamcılıktan uzaklaşıp, yeni "milliyetçi-muhafazakâr soslariyle" bir önceki "milliyetçi-Türkçü sosu" dayatanlara benzediler.

İttihatçı-kemalist çizginin gerçekleştirmeye çalıştığı **protestanlaşarak/ sekülerleşerek modernleşmek, çağdaşlaşmak, kapitalistleşmek** ve en önemlisi "güçlü olmak" hedefini "başarır gibi" oldular.

Onlar da **hayatı ve dünyayı kendilerinden öncekiler gibi ikiye ayırdılar**: Bir tarafta Batı'nın gücünü taklit etmek, diğer tarafta "özümüz"ü bulmak, bulamazsak da icat etmek... Bir tarafta kalkınma, ekonomik büyüme, teknoloji vs; diğer tarafta (ulus, Türklük vs. yerine) din, iman, Çamlıca'ya cami, kürtaj yasağı vs.

Ama esas dertleri **"güçlü" olmak**. Dev gibi gökdelenler inşa edip ne kadar da güçlü olduğumuzu görüp tatmin olmak; demokrasinin asgari kurallarını hiçe sayıp, insanlara fikirlerini sormaya tenezzül etmeden mesela Taksim Meydanı'nın altını üstüne getirmeye kafayı takmak; **yurdun dört bir yanını beton ağlarla örmek**; Haliç'in üzerine **"ben yaptım oldu" köprüleri** yapmak; New York- Manhattan özentisi birtakım yerlerde "finans merkezlerini/ gücün merkezlerini" inşa etmek ve daha bilumum güç gösterileri...

Bu yüzden, İslam'dan, İslamcılıktan, toplumun geleneklerinden, geleneksel dilinden devrıldıkları bir **sosa bulanmış milliyetçiliği**, Kemalistlerin de o çok özendikleri "Batı gibi kapitalistleşme" yolunda **"bir savaş aracı"** olarak tepe tepe kullanıyorlar.

İslamcı görünümlü ve de gazete görünümlü, ancak **"28 Şubat- Ergenekon- internet andıçları" mantığında çalışan** derin odaklar da bu savaş aracının şimdiki zamanda yıkama, yağlama ve bakım işlerini üstlenmiş durumdalar.

"Nükleer santral istemiyoruz!" diyenlerin üzerine jandarmayı salıp, Kürt meselesini inatla daha fazla askerî teknoloji ve güçle çözmeye inat ederken, herkesi PKK'lı ya da PKK düşmanı diye ikiye ayırıp, **dibine kadar pozitivist- modernist bir ikili mantık içinde savaş dilini** yeniden üretilip duruyorlar.

İnsan hayrete düşmeden edemiyor. Osmanlı'nın yenilgisi nasıl da güçlü bir travma, dolayısıyla nasıl da tarif edilmez bir aşağılık kompleksi yaratmış! Ve **Osmanlı'dan beri, bu duyguyu aşmaya çalışanlar nasıl da savaş dilinden vazgeçemiyorlar!**

Ancak, uzun bir süre de olsa, savaşla varolan Osmanlı sonunda tükendiği gibi, topluma savaş mantığı içinde bakanlar, yani **12 Eylülcüler, 28 Şubatçılar da bugün artık maskaraya döndüler.**

Yenme ve yenilme kısır döngüsünden çıkmadıkları takdirde, bundan sonra da, tevazuunu kaybetmiş bir şekilde, çerezli ya da çerezsiz, gazozlu ya da içkili yukarıdan aşağı kibirle bakan, kendilerinden farklı düşünen bütün herkese savaş mantığıyla yaklaşan **yeni seçkinlerin de "yenilmeyeceklerine" dair bir garanti yok...**

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Sizin eseriniz'

Ferhat Kentel 23.09.2012

Balyoz Planı davası sona erdi. Darbeci generaller ağır cezalar aldılar. Tutuklandıkları zaman, sanki **Costa Gavras**'ın eseri unutulmaz **"Z"** filmindeki final sahnesi tekrarlanmıştı. Filmde cesur savcı **Christos Sartzetakis**, Yunanistan'da 1963 yılında üst düzey generallerin sağcı çeteleri kullanıp, solcu milletvekili **Gregoris Lambrakis**'i öldürttüklerini ispat eder. Filmin o unutulmaz final sahnesinde de, **Mikis Theodorakis**'in bestelediği müzik eşliğinde, göğüsleri madalyalarla dolu generaller teker teker savcının odasına girerler. Önce savcının "İsim, soyadı, meslek" sorularına muhatap olurlar, arkasından da **"taammüden adam öldürtmeye teşebbüsten tutuklandınız"** sözleriyle odayı terk ederler.

Ancak **"Z"** filminin epilogunda işlerin daha sonra pek parlak gitmediğini öğreniriz. Savcı görevden alınır, general tutuklular serbest kalır, olayın tanıkları birer birer "kaza sonucu" hayatlarını kaybederler.

Tarihte çeşitli zamanlarda ve dünyanın çeşitli yerlerinde, kendilerini tek gerçek ve efendi zanneden iktidar sahiplerinin başvurdukları yöntemler arasındadır "balyozculuk" ya da benzeri operasyonlar. Eğer ülke demokrasisi güçlü değilse, yapılan katliamlar, hazırlanan provokasyonlar, darbeler cezasız kalır ya da suçsuz insanlar "günah keçisi" olarak öfkeli kalabalıkların önüne atılır; insanlar ikiye bölünür, birbirlerine düşman olur ve **darbeleri tezgâhlayan güç sahipleri yeniden "kurtarıcı" olarak arz-ı endam ederler.**

Reichtag yangınına komünistlerin üzerine yıkan Nazilerin yaptığı gibi... 12 Mart darbesi öncesi sağa sola **çatapat atar gibi bomba atan, AKM'yi yakan, Haliç'te vapur batıran, "Kanlı Pazar"ı tezgâhlayan 12 Mart darbecileri** gibi... **Maraş katliamlarını, 1 Mayıs katliamlarını** tezgâhlayan **12 Eylülcüler** gibi... Fadimeleri, **Aczmendileri**, "şeriat brifinglerini", **Sincan'da tank** gezdirmeleri tezgâhlayan **28 Şubatçılar** gibi...

Sonunda, bizim memlekette darbeye teşebbüs eden birtakım insanlar ceza aldılar. **"Z"** filminin finali sonrası, epilogda perdeden aşağı inen yazılarda öğrendiğimize benzer bir hüsrana yaşamadık... En azından şimdilik...

Sanki **"Darbelere karşı 70 milyon adım!"** darbecilerin adımlarından daha güçlü çıktı.

Ancak, **"Z"** filminde generallerin tutuklanması sahnesinde seyircinin duyduğu heyecan, sanki bizim darbecilerin ceza aldıkları sahnede pek duyulmuyor.

Bir şeyler eksik... Ya da bir şeyler fena hâlde başarılmış...

Darbeciler içeride ama kendilerinin ve kendilerinden önce gelenlerin, şimdiki gerilim dolu hükümetin ve siyasilerin içi şiddet dolu söylemleriyle, fiilleriyle **sanki darbe olmuş bir memleketin ruh hâlinde yaşıyoruz.**

Ortalık kan gölü... Kan gölü olmayan yerler ise şiddet ve nefret diliyle işgal altında...

Roboski kan gölü... Hükümet **"500 terörist etkisiz hâle getirildi"** diye açıklamalar yapıyor... Gerillaları öldüren **askerler, eserleriyle fotoğraf çektirmişler; safari** sonunda çektirilen fotoğraf misali... PKK sivil askerleri taşıyan **otobüsü kan gölüne çevirmiş...**

Sanki darbeciler bir şeyi başarmış zaten.

Mesela CHP, **Haluk Koç** vasıtasıyla, bir tür görünmeyen **jandarmacılık** işlevi gören **milliyetçilik** şemsiyesi altında hükümete, **"Oslo görüşmeleri belgesini"** elinde sallayarak, **keyifle bel altından vuruyor. Hükümet**

ve onunla mesafe almayı beceremeyenler, **önüne geleni PKK'lı olmakla suçluyorlar**. Ve insanlar sanal âlemde aşağıdakine benzer **"siz- biz müzakereleri"** yapıyorlar (rastgele seçim ve Türkçelerini düzeltmedim; idare edin artık):

"-sizden birzıkkım olmaz...sanki iktidara gelseniz Oslo görüşmesi yapmayacaksınız. evinizde pkk lılarla görüşme yaparsınız.."

"-barzaniyle dışleri bakanlığında kucak kucağa sarılmalarıda dışişleri anlatsada bizlerde bilsek"

Ve bu arada, **Sırrı Sakık'ın oğlunun ölümü hakkında sanal âlemde yazılıp çizilen aşağılık laflardan** yani bu lafları eden **hastalanmış akıl ve ruh sentezli yaratıklardan** bahsetmiyorum...

Bir **"eser"**den bahsediyorum.

Hani, İspanya İç Savaşı sırasında Bask şehri Guernica'yı Nazi uçaklarının bombalaması sonrasında şehirdeki korkunç felaketi, paramparçalanmış hayatları anlatan **Guernica** tablosunu yapan Picasso'nun Paris'te sergisini bir Alman generali görmeye gelir. Hani rivayete göre, general, ressama **"Bu sizin eseriniz mi"** diye sorar ve Picasso da **"Hayır, sizin eseriniz"** diye cevap verir... İşte o eserden...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne memleket be!

Ferhat Kentel 06.10.2012

Neredeyse her gün, her gün birçok kez şaşırarak, heyecanlanmak, korkmak, umutlanmak mümkün burada... Bazılarımız inanılmaz heyecanlar, gururlar, mutluluklar duyarken, başkalarımız korkudan mahvoluyor, umutsuzluğun en diplerine doğru düşüyor. Sonra ya da başka konularda, heyecan ve korku yer değiştiriyor.

Mesela **Yılmaz Esmer**'in yönetiminde hazırlanan **Türkiye Değerler Atlası**'nda nasıl bir memlekette, nasıl bir toplumda yaşadığımıza dair ilginç veriler var.

Rapora göre, "Türkiye, insanların birbirine en az güvenebildikleri ülkelerden biri. Türkiye'de insanların yaklaşık onda biri genelde insanlara güvenebileceğini söylerken, İskandinav ülkelerinde bu oran yüzde 80'lere yaklaşıyor."

İlginç değil mi? **"Türk, övün, çalış, güven!"**, **"Korkma, sönmez..."** gibi veciz sözlerin okulların, devrim tarihi derslerinin, hayatın her alanına alabildiğine girdiği bir toplumda böyle bir güvensizlik?

Ya da hayatın her alanında **"Allah'a çok şükür"**, **"Allah'a ısmarladık"**, **"inşallah"**, **"maşallah"**, **"Allah aşkına"**, **"Allah'ın izniyle"** gibi, bir yanıyla hayatın "şiiir"ini veren, diğer yanıyla da **"garanti"** formüllerine sahipken neden bu kadar çok güvensiziz? Neden bu kadar çok başkalarından korkuyoruz?

Ya da büyük sanat eseri camilerin, sonradan bu camileri taklit etmeye çalışan sanatla alakası olmayan camilerin, gökdelen adı verilen ve camilerden de daha büyük beton kulelerin her tarafımızı sardığı bir coğrafyada başkalarına karşı neden bu kadar çok güvensiz hissediyoruz kendimizi?

Malazgirt ovalarında, **Romen Diyojen**'i alt etmiş bir **Alparslan**'dan, İstanbul'u neredeyse çocuk yaşta fethetmiş bir **Fatih**'ten; eğer bunları beğenmiyorsanız, **yedi düvele meydan okumuş bir Atatürk**'ten gelen nesiller başkalarından neden bu kadar çok korkuyor?

Belki de tam da bütün bu hikâyeler yüzünden... **"Türklerin Anadolu'ya girişi"** efsanelerinden... Yarı palavra, diğer yarı insan aklına zarar çarptırılmış tarih okumalarından ve de hâlâ 1071'i 2071'e taşıma gayretlerinden...

Dörtte biri **Ermeni**, dörtte biri **Rum**, dörtte biri **Arap**, dörtte biri **Kürt**, altıda biri **Orta Asya**'dan, beşte biri **Balkanlar**'dan gelme, yedide biri **Kafkasyalı** vb. olan (farkındayım, hesap hatası yok; toplam 1'i aşıyor, çünkü her bir insan teki "tek" bir şey değildir ve toplamı kültürel, etnik, hatta dinsel kökenler bakımından 1'i aşar) insanların hikâyesinde etnik ve dinsel sonsuz karmaşıklıklar olan bir nüfusa, sanki bu topraklarda başka hiçbir halk yaşamamış, başka hiçbir tarih yaşanmamış gibi "tek" bir tarih dayatırsanız olacağı buydu; dayatmaya devam ederseniz, olacağı gene bu...

Bize, "bizim" geçmişimizi unutturan bu tarih dayatması altında, **derinlere saklanan ama bir şekilde devam eden hikâyelerimizin** bize travmalar yaşatmasından daha normal bir şey olabilir mi?

Tabii kendimize güvenemeyiz, çünkü, mecburen, başka çaremiz olmadığı için zorla inandığımız, ve kendi kutsallarımız yıkılırken bir başka kutsallık olarak inşa ettiğimiz **bu yalan tarih bize hiçbir güven vermiyor**. Bu yüzden, o tarihi ayakta tutmaya çalışan, etrafımızı kuşatan kurumlara, o kurumların ürettiği değerlere bile güvenemeyiz.

Cumhuriyetimize, milletimize, tarihimize, dinimize de güvenemeyiz. Bu yüzden besmele çeker gibi, sürekli olarak tekrar etmek zorundayız bir takım ezberleri.

Kendi inancımıza da, yani "ben buna inanıyorum" derken inandığımız şeye bile güvenemeyiz. Birileri zekâ düzeyi düşük bir film (**Müslümanların Masumiyeti**) yaptığı zaman hop oturup, hop kalkarız, perişan oluruz. Din konusunda tamamen modernist, tamamen rasyonel; bu yüzden **dinin sosyolojisine, dindarların haletiruhiyesine tamamen yabancı** ama aynı zamanda etrafını kuşatan her türlü devlet, bürokrasi, resmî otoriter tarih anlayışına da yabancı ve bu yüzden **"isyankâr bir deli adam"**, **Sevan Nişanyan**, Hz. Muhammed hakkında hoşumuza gitmeyen bir laf ettiği zaman, sanki dünyanın sonu gelmiş gibi hissederiz.

Çünkü ne tarihimizle, ne de devletimizle barışığız. Bu topraklarda yaşayan kimseyle barışık değiliz. "Biz" derken de aslında "hepimiz"iz sözkonusu olan. Yani barışık olmayışımız sadece "biz Müslümanlar"ın Hristiyanlarla barışık olmaması değil ya da "biz Türklerin" Kürtlerle barışık olmaması değil; Hristiyanlar, Kürtler, Aleviler de, adı "çoğunluk" olanlarla barışık değil. Yani aslında **biz "Türkler" ya da "Müslümanlar" Türklerle ve Müslümanlarla da barışık değiliz**.

Çünkü devlet bu toplumla hâlâ barışık değil. Böyle bir devletin altında ve bu devletin ruhunu kendine transfer eden (dünün sivil hareketinden, bugünün kibirli yeni seçkinlerine dönüşen) bir hükümetin altında da kendimizle barışmamız pek kolay değil.

Ama dedim ya... Bu memleket acayip bir yer... İnsana böyle güvensizlik öğreten bu topraklarda, **"az veya çok dindarlar"la "az veya çok ateistler" inadına birbirlerine güvenip, biraraya geliyorlar**. Sevan Nişanyan'a hem saçmaladığını söyleyip, insanların inançlarını biraz olsun anlamaya davet ediyorlar, hem de onun **Yanlış Cumhuriyet** kitabını ve **Şirince**'de fosilleşmiş bir devlet anlayışına karşı verdiği mücadeleyi dinlemek için çaba harcıyorlar.

Kimler 'insan' olarak kabul edilebilir

Ferhat Kentel 13.10.2012

Aslında bugün **Diyarbakır Emniyet Müdürü Recep Güven'in "dağda ölen teröriste ağlamayan insan insan değildir"** sözünden hareketle ona tepki gösteren bazı insanların neden insan olmaktan vazgeçtikleri, neden bazı insanları insan olarak kabul edemedikleri üzerine yazacaktım. Recep Güven'e hakaret eden, "had bildiren", onun hakkında suç duyurusunda bulunan bazı insanların nasıl olup da **kendilerini bile aşan, kendilerini milliyetçi gibi davranmaya zorlayan adeta tanrısal bir milliyetçiliğin onları nasıl esir aldığından** bahsedecektim.

Ama galiba başka bir vesile, "zorunlu askerlik hizmeti" içindeki pratikler, içinde erkeklik dozu bol miktarda bulunan bu **tanrısal militarist milliyetçiliğin** ruh hâllerini çok iyi anlatıyor.

İşte, **www.askerhaklari.com** sitesinin derlediği ve **"Zorunlu Askerlik Sırasında Yaşanan Hak İhlalleri"** adlı bir rapor, cuma günü (dün) bir basın toplantısıyla kamuoyuna sunuldu. Site, bu raporu aslında oldukça kısa denebilecek bir dönem içinde, yani Nisan 2011-Nisan 2012 arasında kendisine yapılan başvurulardan derledi. Sadece bir yıl zarfında 432 kişi zorunlu askerlik süresince yaşamış olduğu ihlallerden **"bahsetme cesareti"** buldu...

Şimdiye kadar burjuvadan, enderundan, bürokrasinin has mevkilerinden ya da etkili ve yetkili makamlardan insanların çocukları dışında, **Türkiye Cumhuriyeti'nin her erkek evladının başına gelen en basit ifadesiyle "kötü muameleler" hakkında bir rapor bu...**

Dolayısıyla bu rapor, herkesin bildiği, **askeriyenin kutsal örtüsü sayesinde korkunç bir sessizliğe mahkûm edilmiş ve şimdiye kadar kimsenin alenî bir biçimde konuşmaya cesaret edemediği ve biteviye süren bir travma mekanizması** hakkında...

"Zorunlu askerlik hizmeti" denen şey, **"vatanî görev", "erkek olmak", "peygamber ocağı", "mecburiyet"**... ne dersiniz deyin, insanlık hâllerinin çeşitli veçhelerini yansıtan bir niyetle gittiğiniz, fakat oldukça "değişmiş" bir hâlde ayrıldığınız mekanizma. Rapor, işte bu mekanizmanın içinde yaşayıp, yaşadıklarını anlatma cesareti bulanların başvurularından oluşuyor ve herkesin bildiği şu gerçekleri yüzleşmemiz için burnumuzun önüne koyuyor:

Hakaret, dayak, aşırı fiziksel aktiviteye zorlama, yeterli sağlık hizmeti alamama, tehdit, şahsi işine koşturma, uykusuz bırakma ve devrecilik...

Bu kelimeler çok **"hijyenik"**, çok saf... Yaşanırken böylesine "hijyenik" yaşanmıyor. En basitini **"hakaret"**i alın ve "hakaret" deyip geçmeyin; içinde "azarlama", "firça atma", "küfür etme", "aşağılama" var. Ama **"küfür"** deyip de geçmeyin; namusuna çok düşkün, analarının ayaklarının altına cennet serilen bir toplumda edilen **"ana-avrat" küfrü** hayal edin. Yani vatani ve sınırları **"ana"** ve **"namus"** imgeleriyle anlatan, benimseten, **"ahlak"**la özdeşleştirerek inşa edilmeye çalışılan bir ulusun kışlalarının içindeki uluorta, en galiz ana-avrat küfürleri hayal edin...

Buna maruz kalan gencecik insanların ruh hâliyle nasıl bir empati kurabiliriz diye de sormaya çalışıyorum. Ve araya şu soruyu da ekliyorum: o gencecik insanları insan gibi görmeyen, **Uğur Kantarları "disko"** denen

cehennemlerde öldüren, ölümüne seyirci kalan bir mekanizmanın tezgâhından geçmiş insanlar nasıl “insan” kalabileceklerdir acaba? Ya da kendilerinden başkalarını insan olarak görebilecekler midir acaba?

Yani Uğur Kantar’a yapılanlardan bahsetmiyorum. Çünkü Uğur’un ölümü tahammül edilemez bir acı; çünkü **onu öldürdüler ve ölüm nedenine “güneş çarpması” deme cesaretini (küstahlığını, sinizmini?) gösterdiler**. Daha basit bir şeyden bahsediyorum: anasıyla özdeşleştirilen bir vatan için “hizmet” yapması beklenen, kişilikleri örselenmiş bu insanların (unutmayalım; kendimizden bahsediyorum) ruh hâliyle empati yapabilecek miyiz?

Tabii ki, bu empati o genç insanlar (yani aslında bizim) için çok önemli. Eğer böyle bir empati gösterebilirsek, **belki biraz insanlık kazanabiliriz**.

Ama **daha da önemli bir başka durum** var. Belki empati falan yapmaya bile gerek olmayan, **soğuk, buz gibi bir gerçek** var. O da şu: her geçen gün, hastalığımız artıyor. **Her geçen gün, travmatik, sağa sola saldıran, birbirinden nefret eden “insancıklardan” oluşan bir toplum hâline geliyoruz** ve iyileşmemiz giderek daha zorlaşıyor.

Bu yüzden, bugün **“balyoz”**u hapse tıkabiliriz ama dayaklı, şiddetli, küfürlü vesayet ruhunu yeniden üreten, gelecekte küllerinden doğacak yeni **“balyozcukları”** zaten içimizde beslemeye devam ediyoruz.

Bu yüzden, tabii ki, formel, parlak cümlelerle konuştuğumuz anayasalar, demokrasiler falan çok önemli de... galiba **insanlık onuru, “insan olmak”, “başkalarını da insan görmek”** gibi çok temel bir duygu bütünlüğüne ihtiyacımız daha da çok var.

Yani hem **Recep Güven’e** hem de **askerhaklari.com’a**, bize “insanlık” hatırlattıkları için ne kadar teşekkür etsek azdır.

Not: Darbelere Karşı 70 Milyon Adım Koalisyonu, 13 ekim cumartesi (yani bugün) 13:30’da Galatasaray Meydanı’nda bir basın açıklaması yapacak. Bu Balyoz planının ortaya çıktığı 20 Ocak 2013’te büyük bir yürüyüşle sonuçlanacak bir kampanyanın ilk adımı olacak. İnsanlığımızı hatırlamak için bu davalara sahip çıkmanın önemli olduğunu düşünüyorsanız, siz de davetlisiniz.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘İnsanîyetimiz kalkacak!’

Ferhat Kentel 27.10.2012

Televizyon kanallarından birinde **Rıdvan Akar**’ın hazırladığı **Hayatın Tanığı** adlı bir belgesel geçiyor. Başını kaçırdığım belgesel Romanlar üzerine... **“Kentsel dönüşüm”** gibi gayet “şık” kelimelerin arkasında, Romanların **Sulukule’den, Kuştepe’den, İzmir Ege mahallesinden** nasıl sürüldüklerini anlatıyor. Belgeselde **“Selendi’de Roman sürgünü”**nden, olayın olduğu 2010 ocak ayından görüntüler var. **“Burası Selendi, burdan çıkış yok!”** diye bağırıyor bir takım gözü dönmüş yaratıklar.

Romanlar sadece bir örnek... **Ötekilere** karşı “**medenileştirilmiş**”, “**sivilleştirilmiş**”, “**çağdaşlaştırılmış**” görüntülerle yapılan veya alenî, **satırlar** ya da **modern teknolojik silahlar** kullanılan ya da **sembolik** yani insanın varoluş hâline, etnik kökenine, inancına, düşüncesine hakaretlerle dolu bol miktarda saldırı mevcut.

O kadar çok insan saldırı altında ki... Ve sanal âlemin en derin yerlerinden hükümetin en tepesine kadar uzanan bir yelpazede birileri başkalarını tepelemek için hiçbir fırsatı kaçırmıyor...

Kuzunun kurda emanet edildiği “**Çevre ve Şehircilik Bakanlığı**”, adeta vatan topraklarında buldozer gibi ilerleyen TOKİ canavarı, acımasız rant hikâyelerini romantik hizmetler olarak tanımlayan belediyeler, **cebindeki para miktarı kabardıkça egosu da kabaran**, TV’lerden “**ben yaptım oldu!**” diye böbürlenen **beton tanrıları** ve bunların türevleri etrafa ders veriyorlar...

Onlar ders verirken, bütün vatan sathından, kapı aralarından, akraba-dost sohbetlerinden, kahve muhabbetlerinden “**komşuluk ilişkileri ölüyor, kapı komşumuzun adını bile bilmiyoruz, apartmanda artık kimse kimseye selam vermiyor!**” gibi yakınmalar duyuluyor...

Allah Allah! Neden acaba? diyesi geliyor insanın... Acaba “**Hayal ettim oldu; çağdaş binalarımız olacak; 10 katlı, 20 katlı, 30 katlı, balkonda havuzu, bir metrekaare toprak saksı, stüdyo, 2+1, 3+1!**” diyerek satılan “**modern ucubeler**” olmasın sebebi? Acaba muhafaza edilmeye çalışılan o pek kutsal “aile” yapımız bu beton kulelerde kurban oluyor olmasın? Sahip oldukları siyasal ve parasal güçten başka hiçbir numaraları olmayan Babaoğulları, ağaoğulları bizim yaşam alanlarımızı değiştirirken, kentsel dönüşüme uğrayacak olan bir Roman mahallesinin genç sakini çılgık atıyor: “**Kapı komşumuzu tanıyamayacağım! Kültürümüz kalkacak! İnsaniyetimiz kalkacak!**”

Evet, insaniyetimiz kalkacak... Giderek kalkıyor zaten...

Sokakta bol miktarda duymuştuk; iyi niyetli, saftirik, içine ırkçılığın çaktırmadan yerleştiği birtakım insancıkların “**Ben çok hümanistim; Ermeni bile olsa, herkesi severim**” gibi laflarını ya da Ermeni olduğunu söyleyen birine karşı “**Estağfurullah ağbi!**” diyebildiklerini... Ama bir başbakanın Zerdüştləri, Ezidîleri yerin dibine sokup, “**Yezidi de olsa yine değer verimiz**” demesi galiba bir ilk oldu... Pardon! Bu memleketten daha ağırlı da geçti; bir bakan (Akşener) Abdullah Öcalan için “**Ermeni tohumu**” diye bir laf da edebilmişti.

Bir toplumun en tepesine kadar eğer bu laflar edilebiliyorsa, **yaradan tarafından yaratılmış olmalarına rağmen**, bir takım insanlar hakkında, “ötekiler” hakkında bu türden nefret söylemleri üretilebiliyorsa vaziyet gerçekten vahim demektir.

Babasından oğluna kendi halkına eziyet çektiren, zulmeden bir Esad ailesinin patronluk yaptığı, adı “**terörist devlet**”e çıkmış bir ülkeden kaçıp canını kurtaranları kendi “ulus”larının parçası olmadıkları için reddeden, bir tas çorbayı çok gören “**Türklerin**” Avrupa’da Müslümanlardan nefret eden ırkçılardan bir farkı olabilir mi?

“**En iyi Kürt ölü Kürt’tür**” diyebilen birtakım hasta ruhlu yaratıkların topraktan bittiği bir memleketin hapisanelerinde sonsuz bir umutsuzlukla insanların içine girdikleri “**ölüm oruçları**”na bu öldürücü sessiz tepkinin sebebi ne olabilir acaba? O ölüm orucu tutan insanlar “rakam” değil; **gerçek insan!**

Peki, Suriye’nin babadan oğla katil oldukları bilinen saray ailesiyle el sıkışabilen (hatta öpüşüp koklaşabilen) bir siyaset erbabının BDP ile el sıkışamamasında bir anormallik yok mu acaba?

Subay küfrettiği zaman bir sorun çıkmayacak; astsubay küfre “sensin” diye cevap verdiği zaman ceza mı yiyecek? O astsubaylar ordunun paryaları değil; onlar vida değil, kerpeten değil; onlar **gerçek insan!**

Nefret sadece bize, bizim dinimize, bizim ırkımıza yönelik olduğu zaman mı sadece nefret suçu kapsamına girecek? Biz güçlü olduğumuz için her türlü hakareti edeceğiz, küfredeceğiz ve vaziyeti kurtaracağız... **Peki insaniyet?**

Bu arada, Suriye meselesinde Rusya, İran, ABD, hatta dış kapının son mandalı Çin’le “ulusal çıkar” çatışmaları yürütmek yerine, hatta bu çatışmacı güçlere rağmen başka bir politikayı hayata geçirmek mümkün olabilmeli. Tüm dünyaya karşı tam da içeride, **kendi vatandaşlarıyla deveye girecek “sıfır sorun”** politikasıyla **dışarıda da mazlumdan yana, insaniyetli gerçekten samimi** ve etkin rol oynamak mümkün olabilir.

Not: Metin Gülbay’ın *Türk’ün Türk’ten Başka Dostu Yoktur* (İthaki Yayınları, 2012) kitabını belki bu türden “öteki düşmanlarına” bir parça faydası olsun diye önerebilir ya da hediye edebilirsiniz.

...Ve tabii, bayramınız kutlu olsun...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir milyon kişi

Ferhat Kentel 03.11.2012

Bir gün birileri bir çağrı yapsa ve bir milyon insan sokaklara çıkıp “barış” için yürüse... İvır zıvır, ama mama demeden, şu haklıydı bu haklıydı demeden; **sadece “barış” için yürüyecek ve savaşı durdurmaya mecbur edecek bir milyon insan...** Var mıdır?

Bence vardır. **Açlık grevine yatmış 683 tane insanın bedenleri** azar azar solarken, “bana ne” demeyecek; çatışmalarda ölen insanların Türk mü, Kürt mü olduğuna bakmayacak bir milyon insan vardır.

Biliyorum; **“anadilde savunma hakkı”** istedikleri ve **“Öcalan’a uygulanan tecridin kaldırılmasını”** talep ettikleri için ve bu talepleri Kürt kimliklerinden bağımsız olmadığı için kolaylıkla “düşmanlaş(tırıl)mış” bir kategoriden olan açlık grevcilerinin hayatlarıyla zerre kadar ilgilenmeyen, vicdanı sızlamayan bol miktarda insan var bu memlekette. Ama işin içinde, adeta her türlü günahımızı içine boşaltabildiğimiz sembolik bir nefret nesnesine dönüşmüş olan “Öcalan faktörü” bulunmasına rağmen, gene biliyorum; **683 tane insanın ölüyor olması aynı memlekette çok fazla sayıda insanın canını yakıyor.**

Çünkü, her türlü “erkek”, “kabadayı”, “kibir” ya da “kahramanlık” ve “kurtuluş” dilleriyle donanmış bir ulus-devlet ve onun çömezleri ve de muhaliflerinin tozu dumana kattığı, giderek korkunç bir anafor içinde insanları iki ayrı uca savuran bir ortama rağmen, bu **savaş hâlinin hepimizi kendimize yabancılaştırdığının farkına varmak** çok da zor değil.

Dün Ermenilerdi... Tabii ki, bittiğini falan söylemiyorum ama dün Hrant’ı **günah keçisi** olarak inşa edip, sonra öldüren, korkuyu ve paranoyayı araçsallaştıran ulus-devlet ve onun milliyetçiliği için bugün benzer bir rolü “Kürt sorunu” oynuyor. “Terör sorunu”ndan sonra, giderek **“Kürtler” bugün günah keçisi oldu.** “Korkan”, içine kapanan, nefretle sosyalleşen bir “Türk” toplumunun günah keçisi...

Eksiltile eksiltile, geride kalanların her birinin de sırasıyla “günah keçisi” hâline dönüştüğü bir mekanizma işlemeye devam ediyor yani...

Bu topraklarda “günah keçisi” inşa etme operasyonlarını 90-100 yıldır, istisnasız her dönemde yaşıyoruz. Ve bu topraklarda nefret alabildiğine sıradan bir mesele. Kimin kimden nefret ettiği çok önemli değil; **“nefret”in kendisi havada asılı**; elimizi uzatıp, hemen meyvelerini toplayabileceğimiz bir mesafede...

Biraz geçmişe dönüp baktığımızda, biraz kafamızı çevirip sağımıza solumuza baktığımızda bizden, bizim gibilerden ne kadar çok nefret edildiğini, ve bizim de başkalarından hatta bize en çok benzeyenlerden ne kadar çok nefret ettiğimizi görmemiz hiç zor değil.

683 tane insanın yavaş yavaş, gözlerimizin önünde ölecek olması ve bu toplumun görünen ana damarlarının, siyaset sınıfının, medyasının gözlerini kapatıyor olması ya da yer yerinden oynamaması korkunç, utanç verici. Ama mesele, eğer **bir şey yapmazsak ölecek olan 683 insan** değil sadece. Mesele sadece şu sıralarda dağlarda ölmekte olan gencecik insanlar da değil. **Mesele sadece o ölenlerle kalmadı hiçbir zaman ve kalmayacak.**

Mesela bir dakikalığına durup, “eski rejim” bekçiliğiyle ve nostaljisiyle yanıp tutuşan, kendilerini bir zamandır “ulusalcı” olarak tanımlayan insanlar ile “yeni rejim”in kolluk kuvvetleri arasındaki meydan muharebesine bakalım. **Ulus’ta “Türk bayraklılarla”, “tek millet tek bayrak” diyenler çatışıyor.** Sadece “AKP’nin polisi” ve “ulusalcı cenah” arasında cereyan ediyormuş gibi görünen bu muharebenin aslında **çok daha korkunç bir genel nefretin tezahürü** olduğunu; ve aslında **çok daha korkunç günlerin sadece “bugünkü” tezahürlerinden biri** olduğunu görmek hiç de zor değil.

Yani AKP’liler, CHP’liler, BDP’liler ya da sosyalistler, Kürtler, Kemalistler, muhafazakârlar, milliyetçiler bir an düşünüp sormalılar, **“neden bu kadar nefret ediyoruz?”** diye...

29 Ekim mitingine katılıp, cop yiyen, gaz yiyen insanlar arasında birileri vardır bu soruyu soracak. Bu sahneyi televizyonlarının başında seyreden AKP seçmenleri arasında da vardır. CHP’liler ve AKP’liler ya da başkaları yıllardır cop, gaz, kurşun yiye yiye, köylerden sürüle sürüle, en sonunda yolu dağla buluşanlardan “neden bu kadar nefret ediyoruz” diye sorabilirler.

“Devlet düşmanı” olarak yaftalanan insanlardan nefret etmeyi öğrendik. Artık “devlet düşmanı” yaftasının bizzat devletin düşmanlık üretme stratejisinin en önemli araçlarından biri olduğunu çok daha fazla insan görüyor.

Çünkü, **bu toprakların kültürlerine, inançlarına, adalet anlayışına, tevazuuna yabancı ve kibirli bir tahakküm aracı olan bir devletin altında “toplum” olmak** hiç kolay değildi. Böylesine bir toplum içinde bütün bu yaşadığımız gerilimleri tam da şimdiye kadar **“devletin toplumu”** olmak gibi bir cendereye sıkıştığımız için yaşadık.

Dolayısıyla, anaför gibi içine alan savaşkan ve nefret dolu bir ruh hâline rağmen, bugün, **vicdanın sesini duymak, kibirden sıyrılmak ve barışı dillendirmek** hiç de zor değil.

Bu devlet **Hz. İbrahim’i ateşe atan Nemrut** gibi davrandı hep... Çok İbrahim’i ateşe attı. İbrahimleri yakan ateşi söndürmek için damla damla da olsa, su getirmekten, **milyonlarca damla su** olmaktan başka çaremiz yok...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açlık grevleri: vicdana çağrı

Ferhat Kentel 10.11.2012

Modern hayatın rasyonelliği içinde bildiğimiz, öğrendiğimiz mücadele türleri var. Rasyonel örgütlenme ve mücadeleler bunlar. Mesela işçiyse, sanayi üretiminin getirdiği yabancılaşmayı kırmak üzere sınıfdaşlarınızla biraraya gelir, sendika kurar, hayat içindeki konumunuzu güçlendirmek, çıkarlarınızı savunmak için taleplerde bulunur, patronlar kabul etmezse greve gidersiniz.

Tabii ki, modern toplumun içindeki mücadeleler sadece sınıfsal bir pozisyona özgü, zaman ve mekânla sınırlı mücadeleler değildir. Modern toplumda, bu toplumun sınırlarını aşmak; **eşitlik, adalet ve özgürlüğün sınırlarını genişletmek üzere tonla mücadele tarzı** vardır. Bu yüzden **kadın hareketleri, etnik ve dinsel hareketler, çevre hareketleri, barış hareketleri gibi “yeni toplumsal hareketler”** ortaya çıkmışlar ve modern toplumun standartlarını, ufkunu, hayallerini değiştirmişlerdir.

İşçi hareketinden başlayıp, “yeni” sosyal hareketlere ginceye kadar bütün bu hareketlerin her birinde kuşkusuz bir **“inanç” boyutu**; harekete kimlik ve katılanlara aidiyet veren “metafizik” bir boyut var. Yani modern toplum, her ne kadar **“rasyonellik”** iddiası ile kendini var etse de, bu toplumun yürüyüşü **“irrasyonel”** olandan bağımsız bir şekilde gerçekleşiyor.

Ama her hâlükârda, bütün bu hareketlerin içinde, gerek katılanlarda, gerekse bu hareketlerin muhatap aldıklarında (rakiplerinde) ortak bir kabulleniş var: bu hareketler **modern toplumların olmazsa olmazlarıdır** ve bu hareketler (ve bu hareketlere karşı olan diğer hareketlerle birlikte) bireylerin, sınıfların, toplumsal ve kültürel grupların, kendilerini topluma ait hissetmelerini sağlamanın da bir yoludur. Başka bir ifadeyle, itiraz etmekte olsalar da, **toplumsal hareketler vasıtasıyla insanlar kendilerini topluma dâhil ederler, toplumu inşa ederler; toplumun parçası olurlar.**

Bütün bunlar **“üç aşağı beş yukarı”** böyledir. Toplumsal hareketlerin, mücadelelerin devletle, düzenle, başka rakip güçlerle karşılaşmaları çok daha karmaşık süreçleri beraberinde getirir. Yani mesele çok daha karmaşıktır.

Ancak bu mücadeleler içinde **“açlık grevleri”** yoktur. Bir toplumda açlık grevleri başladıysa, o toplum artık insanlarını “toplumsal inşa” sürecine dâhil edemiyor; dolayısıyla o insanları da topluma dâhil edemiyor demektir. **O toplum, “toplum” olma vasfını kaybetmiş demektir.** O toplumun “rasyonellikle” uzaktan yakından bağı kalmamış demektir.

Daha yakın geçmişte, yüzlerce insan açlık grevlerinde hayatlarını kaybetmişse, yüzlercesi sakat kalmışsa, bugün binlerce insan açlık grevlerinde bedenlerini feda edip, bir “mücadele aracı” hâline getiriyorlarsa, hele **o toplumun devlet, siyaset sınıfları ve ortalamasının konforuna batmış “makbul vatandaşları” açlık grevi gibi bir meseleye kalplerini kapatmışlarsa, “duygular” dünyasıyla da zerre kadar bağı kalmamış demektir.**

Bugün açlık grevine yatan binlerce Kürt tutuklu, bu topluma toplum olma çağrısı yapıyorlar aslında. Çok basit bir şey istiyorlar; **“anadilde savunma hakkı”** ve Türkiye’nin Kürt meselesini çözebilecek bir müzakere ortamı için kilit öneme sahip **“Abdullah Öcalan etrafındaki tecridin kaldırılması”**...

Yani **gayet “rasyonel” taleplerde bulunuyorlar**. Ama “modern” Türkiye Cumhuriyeti’nin “modern” kurumları, hem rasyonelliği hem duyguyu kaybettikleri için onları duymuyorlar. Tam da bu yüzden, karşılarında “muhatap” olarak bulunan devlet ve kurumları zerre kadar rasyonel olmadığı için, açlık grevcilerinin verdiği mücadele, **“bedenini feda etmek”, “bedenini mücadele aracına çevirmek”** gibi ifadelerle, çarelerin tükendiği bir toplumda **“son bir çare” arayan korkunç bir “irrasyoneliteye” dönüşüyor**.

Açlık grevine yatanların mücadelesinin kalkış noktası gayet “rasyonel”di, ama “beyaz makbul toplum”un bu “rasyonel”i duyma imkânı yok; bu yüzden artık “bedenler” devreye girdi... **Artık bedenleri sözkonusu olduğu için bizim “vicdanlarımıza” sesleniyorlar**.

Ancak sorun, sadece “makbul” vatandaşların sağırlaşması ve kalplerini kapatması değil. **Açlık grevlerine katılanları “destekleyenler” de kalplerini biraz daha açsalar keşke...**

Çünkü hayat bu kadar “modernist”, “rasyonel” değil; **hayat bu kadar çok “haklılıklar, hedefler, mücadeleler” etrafında anlaşılmak zorunda değil**. En basit ifadesiyle, açlık grevi yapanların tam da şu sırada çekmekte oldukları acıları düşünemeyecek miyiz? Neden sadece onların politik olarak haklılıklarıyla sınırlı kalalım? **Aklımız çok iyi çalışıyor; onların haklılıklarını “anlıyoruz”... Kalbimizi de çalıştıramaz mıyız?**

Evet, onlar, herkesin yapamayacağı kadar çok büyük bir “eylem” yapıyorlar. Ama onların bedenlerini terk ettiklerine, mücadeleye yeni bir ruh kattıklarına bakıp, onları “yüceltme” zamanı değil. **“Siz kahramansınız; sizin ölülerinizi saygıyla yücelteceğiz” demenin zamanı değil. Onları kurtarmanın zamanı!**

Çünkü hiçbir şey onların hayatlarından daha kıymetli değil. Onları gerçekten duymanın zamanı... Onları duyarsak, belki biraz olsun toplum olmayı, aklıyla ve duygusuyla “insan” olmayı becerebileceğiz.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Maraton, Weber, Marx

Ferhat Kentel 17.11.2012

Geçen pazar günü **Avrasya Maratonu’na** katıldım. Boğaz köprüsünden yürüyerek geçmek çok güzeldi. Hem de bu vesileyle spor yapmış oldum.

Maratonda görünebilen kültürel kodlar açısından bakıldığında, “her kesimden insan” vardı. Ayrıca Türkiye’de yaşayan “yabancı” insanlar bayraklarıyla katılmışlardı. **Arnavutluk, Nijerya, Bosna bayrakları** gördüm mesela. Ama Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup, kökenine, anavatanına olan duygusunu anlatan insanların **Çeçen bayraklarını** da gördüm. **Trabzonspor bayrağı** da gördüm. **Kürt bayrağı** ve **poşu** gibi “semboller” görmedim.

Tabii ki en çok **Türk bayrağı** vardı. Normal... Bir otobüsün üzerinden Belediye Başkanı kortejde geçenlere kendi elleriyle bayrak atıyordu.

Sonra **Mehter takımı** vardı. Kocaman ses sistemlerinden de çeşitli müzikler yayınlanıyordu. Nihayet nasıl bir

şey olduğunu öğrenebildiğim **“Gangnam Style”** da vardı. Ve **“10. Yıl Marşı”** da çalınıyordu. Daha ziyade **İslami kültürel havzaya** ait olanların katılmadığı bu marşı, kültürel işaretlerinden **“çağdaş”** oldukları anlaşılan insanlar **hep bir ağızdan** söylediler. Ve çok önemli bir an; Atatürk’ün o meşhur kısık sesi hoparlörlerden duyulduğu zaman bu kesimin kadınlarının bazılarının gözlerinde **bir iki damla yaş** gördüm.

Yani herşey biraradaydı. Ve **“milletçe biraradaydık”** gibi olsun diye milletin üzerine herşey boca edilmişti.

Max Weber Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhı adlı kitabında Protestan ahlakının, kapitalizme katkısını anlatırken, özellikle **Kalvinistlerin** cenneti hak etmek için nasıl çok çalıştıklarını, çalışmaya kutsal bir boyut kattıklarını anlatır. Protestanlara göre **zenginlik cennetliktir**; bunun için, kazandıkları paraları har vurup harman savurmamaları, tasarruf yapıp biriktirmeleri gerekir. Weber’e göre bu birikim **kapitalist sermaye birikimidir**.

Weber’in bu kitabındaki en önemli tesbitlerden biri ise **gayet “dindar” bir şekilde zenginleşen Protestanların ahlakının zaman içinde bizzat “kapitalizmin iş ahlakı”na dönüşmesidir**. Yani zaman içinde Protestanların adı belki “Protestan” kalmıştır ama yaptıkları işin dindarlıkla alâkası kalmamış; herşey kapitalizmin serpilip gelişmesine, kısaca ruhuna uygun hâle gelmiştir. Sonuç olarak hayatın her alanı “çıkarların” maksimize edilmesine uygun olarak, **“rasyonel”** bir şekilde örgütlenmiş; eski zamanların kutsallıkları, dinselikleri, inançları kalmamış; **dünyanın ve hayatın “büyüsü” bozulmuştur**.

Ancak Weber, neredeyse bütün hayatı boyunca aşmak için uğraştığı **Karl Marx** değildir ve büyüünün bozulmasını acıklı bir şekilde izlerken (çünkü bu süreç ona göre “kaçınılmazdır”), vahşi kapitalist gelişmeye, sömürüye, çatışmaya fazla dikkat etmez. Ve bu **“çatışma”**ya dikkatimizi Marx çeker.

İşte bugünlerde bizim memleketteki siyasal aktörlerin, özellikle AKP’nin tepesinde yürütülen siyasete ve AKP’nin etrafında oluşmuş olan **yeni sınıfların (özellikle beton kule dikme sevdalılarının) arsızlığına**, sadece adı “yerel” olan yönetimlerin meydanları, mahalleleri **“dönüştürme” hırsına** bakıldığında dinin ve geleneklerin verdiği tevazula yola çıkanların, tam da Weber’in anlattığına benzer şekilde, yolun sonunda tevazula ve dindarlıkla alâkalarının pek kalmadığı görülüyor.

Ama mesele sadece bir tevazu kaybı değil; aynı zamanda Marx’ın gözümüze soktuğu “çatışma”nın kendisidir. Yani bütün dünyada olduğu gibi, **Weber’in Protestanları, Marx’ın kapitalistleri hâline gelmiştir**. Para, çıkar, başarı adına ve sadece kendinden menkul bir **“akıl”** ya da **“araçsal-dogmatik bir rasyonellik”** görüntüsü altında, bu siyasal ve sosyal sınıfın kendi dışında kalan herkes aşağılanabilir, atılabilir, sürülebilir yaratıklar hâline gelmiştir.

Sulukule bu şekilde boşaltılmış, boşaltılan yerlere **yeni arsız sınıflar** utanmadan yerleşmişler; **“vitrinleştirilecek” ve içine yeni nezih insanların yerleştirileceği Tarlabası’nda bu şekilde taş taş üstünde kalmamış**, Zeytinburnu’na kibirli kuleler dikilmiş, bu şehrin insanlarına sormaya, onlarla tartışmaya tenezzül etmeden, **“ben zaten en iyisini bilirim”** mantığıyla Taksim’de kışla ve diğer ucube projelere, 3. köprülere bir anda karar verilebilmiştir.

Üstelik bizim memlekette, Weber’in ve Marx’ın Protestankapitalistlerinininkinden öteye, bu kibri daha da olanaklı kılan bulunmaz bir hazine vardır. Bu, **her bir Türk’ün —dindarlar dâhil— daha çocukluğundan itibaren beynine zerk edilen “Kemalizm”**dir.

Yani bugün bizim “**Kemalist- Protestan-kapitalistlerimiz**”in, kafa göz kırarak kurmaya giriştiği bir “millet” söz konusu. Bu millet “inşa” edilirken “**1453**” adı altında dibine kadar kapitalist girişimler; “**1071- 2071**” sembolleri; diğer yandan da açlık grevi yapanlara, BDP’ye karşı, **tek parti döneminin ırkçılığının dili** devreye giriyor.

399 hafta geçmiş... **Cumartesi Anneleri, 24 Kasım’da 400. kez gene Galatasaray’da oturacaklar.** Devletin güvenlik güçleri tarafından gözaltında kaybedilen evlatlarının, eşlerinin, kardeşlerinin, anne ve babalarının akıbetlerinin açıklanması, sorumluların yargılanması talebiyle yıllardır kamu vicdanına sesleniyorlar.

“**Kemalist-Protestan-Kapitalist bir millet**”in kalbinde belki bir vicdan parçası bulunabilir diye...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnadına anayasa

Ferhat Kentel 24.11.2012

Pınar Selek davasındaki skandallar zinciri devam ediyor. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi daha önce Pınar Selek hakkında vermiş olduğu nihai **beraat kararını** yetkisi olmadığı hâlde geri aldı. Sadece Türkiye hukuk tarihinde değil, dünya hukuk tarihinde de eşi benzeri görülmemiş bu **skandal** Türk hukuk sisteminin nerelerde sürüldüğüne dair bir örnek olarak daha **tarihe geçti.**

12 Eylülcü ihtiyar darbeciler yargılanıyor. Pişman değillermiş. Bugün olsa gene yaparlarmış; yani gene asarlar, işkence yaparlar, sürerler, yakarlarmış. Onları ancak tarih yargılamış. Perşembe günü Tan Oral çizdi; **zavallılar tarihin onları yargıladığının farkında bile değiller.**

12 Eylülcülere darbe yapma hakkını ve cesaretini veren **kutsal devlet tabusu**, Pınar Selek’i illâ yargılamak, illâ kafasını ezmek isteyen mahkemede hayatına devam ediyor.

Kutsal devlet fikrinin yeniden üreticileri, kutsal devlet fikrinden kendilerine vazife çıkaranlar kolay kolay yakamızdan düşmeyecekler.

Ama bu memleket adım adım aşmak zorunda onları. **Bu adımlardan biri ise anayasa.** Kutsallaştırılmış bir devlete yeni kutsallıklar bahşeden değil, devleti hiç olmazsa yeryüzüne indirecek bir anayasaya ihtiyacımız var.

İşte geçtiğimiz günlerde **Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)** tarafından hazırlanan **Anayasaya Dair Tanım ve Beklentiler** araştırması tam da bu ihtiyacın ne kadar somut bir hâle geldiğini gösteriyor.

Türkiye seçmen nüfusunu temsil eden bir örneklem nezdinde yürütülen anket çalışması sonunda ortaya çıkan rapor belki **ara sıra hissettiğimiz, bulunduğumuz yere göre bazen abarttığımız, bazen görmemeye çalıştığımız çok sayıda veri içeriyor.** Bunların çok azını bile yerimiz daraldığı için burada aktarmak mümkün değil. (Ayrıntılar için: <http://www.tesev.org.tr/tr/haber/anayasaya-dair-tanim-ve-beklentiler-saha->

arastirmas) Ama bir iki nokta var ki, gerçekten çok önemli ipuçları içeriyor ve bu memlekette her şeye rağmen umudun sönmeyeceğini gösteriyor.

Öncelikle şu: toplumu oluşturan bireyler genel olarak, belli bir konuda aynı anda birkaç duyguyu birlikte yaşayabilirler. Yani **hayat sadece “evet” ve “hayır”, “siyah” ve “beyaz” şeklinde ikiye bölünmemiştir.**

İşte bu toplum, bir yandan **“devletin bekasına”** vurgu yaparken, çok daha güçlü şekilde, **bütün haklarıyla, adalet duygusuna uygun bir şekilde, eşit ve özgürce yaşamak** istediğini dile getiriyor.

Toplum bütün karmaşıklığı ve gerilimleri arasında **aynı anda hem “insan yerine konmak”, “insan gibi yaşamak” istiyor hem de böyle “adil” ve “insana saygılı” bir hayatı kurma** çabası içinde, ayaklarını bastığı zeminin sarsılmasından duyduğu **“korku” karşısında bir “güvence”** arıyor.

Yani mutlak ve her şeyi tam da bizim istediğimiz gibi sihirli bir değnek işlevi görecektir bir anayasa hiçbir zaman olmayacak. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sosyalle oldukları atmosfer içinde yaratılmış olan adeta **“tanrısal” bir devlet fikri** çoğumuzun içinde bir yerlerde duruyor.

Ancak “anayasa” sözkonusu olduğunda, **“insana daha yakın bir metin”** imajı zihinlerde uyanıyor. Bu metin bir **“yeryüzü”** metni ya da **“insan ürünü”** bir metin olarak “insan”ın önemini yansıtabilir. İnsanı koruyan bir anayasa, devletin **“dokunulmaz kutsallığını” kırarak bir demokratik ve güvenilir araç** hâline de dönüşebilir.

O zaman Pınar Selek’e öfkeyle saldıranları, darbe yapıp pişkinlikle savunanları engellemenin imkânları da artar.

*

Not: 399 haftadır Galatasaray Meydanı’nda kar, çamur, polis baskısı demeden toplanan **Cumartesi Anneleri** bu cumartesi saat 12:00’de **400. oturmaya** hepimizi çağırıyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Onlar ‘köpek’, biz ‘cici’

Ferhat Kentel 08.12.2012

Sanki dönem dönem nüksediyor ya da artıyor. 28 Şubat civarında böyle olmuştu. AKP’nin ilk iktidar yıllarında da böyle olmuştu. Sonradan öğrenmiştik; meğer o sıralarda birileri milletin kafasına, camilere falan bombalar yağdırıp, galeyan üretip, çok sevdikleri “darbecilikten” yeni figürler icat etmeye, İslâmi hareketin önünü kesmeye ve AKP’yi devirmeye çalışıyorlarmış.

Bu tür zamanlarda yalan yanlış haberler, ama daha da önemlisi toplumun bazı kesimlerine dönük nefret üretimi had safhaya ulaşıyordu. Bugün de sanki ucuz nefret üretimi konusunda yoğun bir bombardıman var. Ama bugün işler çok daha karışık.

Neredeyse her kesimden geliyor gibi görünen bir **nefret üretimi** kol geziyor. Ya da neredeyse her kesime belli bir işbölümü çerçevesinde görev dağıtılmış, her biri bir görev yapıyor.

Adı **“Anadolu Gençlik Derneği”** olan ama Anadolu’nun bugünlere kadar süzölmüş gelmiş költürlerinden zerre kadar nasiplenememiş bir “dernek” tarafından imzalı gibi görönen bir bildiri gelmiş üniversitelere... “Ümmet”i susmamaya çağırıyor:

Dün Bosna’daki Müslömanları diri diri toprağa gömen SİRP KÖPEKLERİNE”; “Suriye’de 12 yaşın üstündeki herkesi katleden Katil Baas Yönetimine”; “Uludere’de kendi Vatandaşını katil, Marksist PKK ile eş gören Monşerlere”; “Halepçe’de binlerce insanı katleden, soykırım uygulayan zalim diktatörlere”; “Gazze’de Fosfor Bombalarıyla bir nesil mahveden Siyonist Köpeklere”; “Afganistan’ı işgal eden, insanları katleden, Tecavüz eden Köpek conilere”; “Tüm ahlaksızlıklarıyla beraber Kur’an’a Saldıran bel hümedal yaratıklara (Hayvandan daha aşağılık)”; “Patani’de ezan sesinden rahatsız olup kardeşlerimizi katleden MAYMUN TAYLANDLILARA”; “Doğu Türkistan’da kitlesel soykırım yapan Kızıl Köpeklere”; “Hocalı’da arkadan vurmayı kendine adet edinen alçak Ermeni Komitacılar”; “Başbağlar’da bir seher vakti Ezan sesinin gölgesinde müminleri katleden Siyonist Uşaklara”; “Madımak’ta, Maraş’ta, Çorum’da Kardeş kavgası çıkaranlara karşı sesini yükselt SUSMA!

Çok **“derin” (!) bir metin...** Türkçe ve imla bozukluklarını bir kenara bırakırsanız, özenle seçmişler arkadaşlar cümlelerini. Öncelikle ne varsa saymışlar... Zulmedenler, en azından kimlikleri bakımından Müslöman sıfatını haiz değillerse, **“köpek”** sıfatıyla onurlanmışlar: **“Sırp köpekler”, “Siyonist köpekler”, “Köpek coniler”, “Kızıl köpekler”** gibi... Ya da başka bir hayvan olmuşlar: **“Maymun Taylandlılar”**...

Hrant’ı ensesinden vuran **“kahraman Türkler”** unutulmuş olmalı ki, Ermeniler için **“arkadan vuran alçaklık”**; Kur’an’a saldıranlara **“hayvandan da daha aşağılık”** sıfatı; Başbağlar katillerine ise **“Siyonist uşaklık”** yakıştırılmış. Uludere’de öldürölen vatandaşları Marksist PKK ile eş gören “monşerler” kimmiş, pek anlaşılmasa da, yeri gelmişken, birilerine çakılıvermiş.

Adeta **Mahmut Esat Bozkurt! Nihal Atsız!** Yani Türklük adına, ulus adına “ümmet”i darmadağın edenlerin dili “İslâmi” bir görüntöye sokuşturulmuş. “Bizim” dışımızda kalan herkes cani, hayvan, aşağılık... “Biz” ise bulunmaz Hint kumaşı; asla hata yapmayanlardan oluşmuş cennetlik yaratıklar...

Zaten bu yüzden “biz” sıfatı altında ele alınabilecek olan birilerine küfür edilmemiş. Mümin-Müslöman olmayanların **doğrudan etnik-dinsel kimliklerine** her türlü katıksız ırkçılık boca edilirken, Saddam, Esad gibi katillerin, Maraş’ı, Madımak’ı, Çorum’u kana bulayan katillerin etnik-dinsel özelliklerine dokunmaktan imtina edilmiş. Yani **Sırlar bir etnik grup olarak “köpek”** olurken, Hamaları, Halepçeleri yapan Esadlar, Saddamlar **“Alevi ya da Sünni köpekler”** değil; **“diktatör”** olmuşlar. Madımak otelini yakanlar, en azından orada yanmakta olan insanları kurtarmak yerine seyredenler; Maraş’ta insanları katledenler de **“bizimkiler”** oldukları için, ve tabii gene **“suç bizden olmayanlarda”** olduğu için, tabii ki onlara küfür etmeye gerek görölmemiş.

Adı **“Türk Solu”** ya da **“Akit”** olan birtakım “böltenlerde” de aynı dili bulmak mümkün. Bunlar gayet düzenli çalışan **“vurucu timler”**. Birincisi açıklık grevi yapanların “gebermesini”, “paranın Kürd’e yani PKK’ya gitmemesi için (!) alışverişin Türk’ten yapılmasını” istiyor. İkincisi şimdi de **Hilâl Kaplan’a** saldırıyor.

Mesela **Habervaktim** şöyle yazmış: “Sözde Ermeni soykırımı iddialarını savunması ile bilinen Hilal Kaplan, BDP’yi hatta PKK’yı hoş gören yazılarıyla dikkat çekiyor.”

Ne kadar dâhice, ne kadar cince değil mi! Yani **“Ey halkımız! Biliyorsunuz, sözde Ermeni soykırımına soykırım demek, BDP hatta PKK’yı hoş görmek ne büyük hainliktir değil mi? İşte bakın bakın! Hilâl Kaplan bunu yapıyor!”**

Aslında Avrupa’da ya da Amerika’da ırkçıların, **İslamofobi** lanetine kapılmış olanların dilinden hiçbir farkı yok bizim tosunların. Bir zamanlar en büyük çağdaşımız **Mine Kırıkkanat**’ın piknik yapan yoksul ve orta sınıf

muhafazakâr insanlara tahammül edemediği gibi... Piknik yapan insanları “uzun kollu, kısa bacaklı, kıllı yaratıklar” olarak tarif ettiğinde olduğu gibi...

İrkçılık, “bölen”, “kesen”, “dışlayan” özelliği nedeniyle, her ne kadar “modern” bir olgu olsa da köken, kültür, Doğu, Batı vs. tanımıyor. Hepsi “İrkçılık” üzerine yapılacak bir derste “1. sınıf” malzemeler sunuyorlar. Ancak işte bu malzemeler iyice pişirildikten sonra, birbirimizi boğazlamak için “şartlar olgunlaşmış” oluyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kabuk ve İrkçılık

Ferhat Kentel 15.12.2012

Şu haberi görmüşsünüzdür belki:

“İstanbul’da oturan 76 yaşındaki emekli Mustafa Ç’yi cep telefonundan arayan bir kişi, kendini terörle mücadele şubesinde çalışan polis olarak tanıtıp, ‘hesabının terör örgütü tarafından takip edildiğini’ ifade etti. Örgüt üyelerini yakalamaya çalıştıklarını anlatan kişinin talebi üzerine, Mustafa Ç, emekli ikramiyesi ve biriktirdiği para olan 100 bin dolar ve 28 bin TL’sini Gaziantep’e gitti ve verilen talimatlar doğrultusunda parasını bir ağacın altına bıraktı. Parasını geri alamayan Mustafa Ç, bir süre sonra dolandırıldığını anlayarak Emniyet Müdürlüğü’ne şikâyetinde bulundu.”

Zavallı Mustafa Bey... Ne kadar kolay inanmış...

Kolay inanmış, çünkü terör “bizim” (“iyi biz”) kimliğimizi kurmak için ne kadar güçlü bir negatif işaret olmuş; ne kadar çok tersten “kutsallık” üretmiş; nasıl da “terör” deyince akan sular duruyor!

Mustafa Bey gayet iyi niyetli; her şeyini verebilir terörle mücadelede... Her şeye inanabilir. Çünkü **“vatan-millet” bizim dış kabuğumuzdur**. O kabuğun hepimizde olduğunu en azından göstermek zorundayız. Çünkü gösteremezsek, **“hain”** damgası yememiz kaçınılmazdır. Birileri kanımızın (ya da “ırkımızın”) aslında “başka bir kan” (ya da “İrk”) olduğunu, ya da “takiye” yaptığımızı, aslında **“liboş”, “yobaz”, “komünist”, “AKP’ci”, “bölücü”, “mütareke basıncısı”** olduğumuzu da söyleyebilir.

Kabuktan içeri doğru girdiğimizde, biraz daha “normal”, **“kendi” hâlimizi** buluruz. Orası karmaşık bir yerdir. **Tekildir, biriciktir ama “tek bir şey” değildir**. O karmaşıklığın içinden dünya kadar insanlık hâli geçer. Korkularımız, heyecanlarımız, sevgilerimiz, aşkımız, Müslümanlığımız, inancımızdan şüphelerimiz, Ermeniliğimiz, Kürtlüğümüz, köylülüğümüz, maddi-manevi sıkıntılarımız, çoluk-çocuğumuz... Bu hâl, tek bir kimliğe sıkıştırılmaz..

Ancak öte yandan bu karmaşıklığın ortasında da yaşadığımız sosyalizasyon süreçlerinin, tornaların etkisiyle, içinde yaşadığımız toplum her farklı kesime bir tortu bırakır. Farklı olmaya çabalarken, varolana isyan ederken bile, neredeyse bütün inançlarımızın, ideolojilerimizin arkasında, içinde bir yerlerde **bir “öz” inşası** sırtıyor. Mustafa Bey bu yüzden, “terör”le ilgili bir meseleye kolayca inanıyor. Çünkü mesele sadece başkalarının

Mustafa Bey hakkında “kötü”, “hain” vs. bir öz atfetmesi değil; Mustafa Bey de kendinde ve başkalarında bir **“ırklaşan öz”** olduğuna inanıyor.

Tabii ki, söylemeye bile gerek yok; ama “vatan- millet- terör- bayrak- Atatürk” gibi konular ne kadar da birilerinin çıkarını besleyen hazineler hâline gelmiş. Bir zamanlar da Bilecik’in Bozüyük ilçesinde bir silah dükkânını soyduktan sonra **otomobillerine Türk bayrağı asan sabıkalı hırsızlar**, bu koruma kalkanı sayesinde Eskişehir’e kadar kaçabilmişlerdi.

Geçenlerde bir öğrencim, kaldıkları yurdun varlığından mahalle sakinlerinin pek memnun olmadıklarını anlatıyordu. Anlaşılan yurttan kalan **başörtülü öğrenciler mahallenin “çağdaşlığına” hâlel getirmişti** ve mahalle sakinleri memnuniyetsizliklerini hâl ve tavırlarıyla alenen gösteriyorlarmış. Fakat daha da şu: öğrencim bir sabah kalktığında bir bakıyor ki, karşı apartmandaki bir dairenin penceresine **Atatürk posteri** asılmış...

Bir tür büyü yani... Çünkü **“iyi çağdaş”** insanların karşısına **“kötü yaratıklar”** gelmiş... Onları bir tür büyüyle uzaklaştırma çabası yani...

Bayrak ve Atatürk vs. hem silah hem de savunma kalkanı. Ancak işin acıklı yanı şu: “modernlik”, “Müslümanlık”, “Türklük”, “Kürtlük” ya da başka bir sıfat giderek takınılması gereken bir kabuğa yani **yalana**; aynı zamanda da aradaki tüm katmanları yok eden, artık rengi bile olmayan bir **“ırkçılığa”** dönüşüyor.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir açık cemaat olarak Taraf

Ferhat Kentel 22.12.2012

“Taraf depremi” hakkında herkes bir şeyler yazdı. İçim dolu; ben de yazacağım...

Kendilerini ciddi ciddi **analizatör** zannederek, **“Taraf’ın misyonu/ işlevi bitti; onu kullananlar paçavra gibi buruşturup atılar”** gibi son sürat yorum yapma gayretine girmiş olanlar kendi kendilerine eğlenmeye devam etsinler; çok önemli değil... Ama bana göre, çok daha önemli bir mesele var *Taraf* depreminin görünür kıldığı...

Bir ara, Türkiye’nin kutuplu siyasal kültüründe, herkesin futbol takımı mantığıyla, kendi tuttuğu kimliği, partiyi, görüşü sorgusuz-sualsiz savunmasının aslında ne kadar güçlü bir konumu bir tür cemaatleşmeyi sürekli olarak yeniden ürettiğini yazmıştım.

Aynı yerden devam edeyim... “Sağcısında”, “solcusunda”, “İslamcısında” ya da başka kimlikte futbol takımı taraftarlığının, cemaatçiliğin hüküm sürdüğü bir ortamda **“arada bir yerde” durmak yani “takım sahibi” olmamak çok zor**. Bütün bu kimliklerde hem haklılıklar hem haksızlıklar görüp, **“kendine dair bir yer”** edinmek çok zor. **Bu “yersizlik” hâli çok kırılan...**

Arkanızda size parmak sallayıp, kontrol eden örgüt, patron, parti, ordu ya da hükümet türü otoritelerin dayattığı, modernist **“ya o ya bu”** ikilemlerinden çıkıp, **“hem o hem bu” olabilir** diyerek, sadece vicdanınıza

dayanarak, sahip olduğunuz bilgiler ölçüsünde tavır koymak, taraf olmak çok tehlikeli bir durum. Çünkü hem “siyah” diyenlerin, hem de “beyaz” diyenlerin düşmanlığını çekme ihtimaliniz çok yüksek.

Bu yüzden, mesela anayasa referandumunda “**yetmez ama evet**” politikası her türlü saldırıya maruz kaldı ve inanılmaz bir şekilde hâlâ kalmaya devam ediyor! Çünkü ara yerde durmak çok zordur ama başkalarını da çok tedirgin eder. Irkçılık tam da bu tür durumlarda tezahür eder. Çünkü “aradakiler” tam bizim gibi değildir, ama bambaşka “yabancı ötekiler” de değildir. “**Bize benzeyip, bize ihanet etmiş edenlerdir onlar.**”

Bu yüzden **Sözcü, Aydınlik** gibi gazetelerin bir versiyonu olarak **Akit “kilisede fotoğraf çektiren Hilâl Kaplan”**a tahammül edemezken, gene bu yüzden birtakım solcular ve sağcılar, bir “ara yer” olarak “yetmez ama evet”e ve *Taraf*a tahammül edemiyorlar.

Bu yüzden *Taraf*a çok fazla takım taraftarı düşman oldu. Ama gene bu yüzden, cemaatleşmelerden kurtulmak isteyenler için *Taraf* bir referans oldu; her şeyden önemlisi bir “**yer**”; içinde nefes alınabilecek bir “**liman**”, “**yuva**” ya da “**kimlik**” oldu.

Ve ben Altan ve Çongar’ın (ve Murat Belge’nin?) istifasıyla kendimde şunu farkettim: **ben bu gazetenin sadece “yazar”ı değil; daha çok “okur”uyum.** Birçok sefer, katılmadığım yazılarına, bazen lüzumundan fazla sertleşen üslubuna rağmen, benim anlatamadığım duyguları inanılmaz bir dil şöleniyle anlatan Ahmet Altan bu gazeteden ayrıldığı için, eksildiğimi hissettim. Beni, hayatın bütün karmaşıklığını anlatan bir “yer”den bir şey eksildi.

Ama bu “yer” tek tek insanlarla sabitlenen bir yer değil. **Burası, yani ara yere “ses” olmuş olan *Taraf* bir yeni “kimlik”, belki de “yeni bir cemaat”; bir “orta alan”, “bir açık cemaat”. İnsanları aynılaştırmayan, aynı olmaya zorlamayan bir yer...**

Bu yüzden bu gazeteden birileri koptuğu zaman limanımıza, yuvamıza darbe yemiş gibi hissediyoruz. **Çünkü “ara yerde” herkes çok kıymetli.** Çünkü burası bildiğimiz cemaat değil, yani birisi koptuğu zaman “hayat aynen devam ediyor” diyemiyoruz; canımız acıyor.

Taraf’ın sağcısı da, solcusu da, İslamcısı da var ve bütün bunlar bu açık cemaatin açık uçları... Daha önce **Oya Baydar’ın, Ümit Kıvanç’ın, Nabi Yağcı’nın, Ayşe Hür’ün, Hilâl Kaplan’ın ayrılmalarıyla eksildik...** Bu insanlar bu gazeteden ayrıldıkça, “ara yerin sesi” darbe alıyor; kendini anlatmada nefesi kesiliyor...

Ama gene de “ara yer”in bitmesi mümkün değil; vicdanıyla “**hem o hem bu**” diyen söz ve *Taraf* devam edecek. Çünkü artık *Taraf*’ın kimliği tuttu. Bu gazetenin bugünkü yazarlarının bir gün tamamı değişse bile devam edecek.

Bu yüzden bu gazetede, **Roboski’nin** peşi bırakılmayacak, “hayata dönüş” adı altında bu devletin canavarlığı; idamın kaldırıldığı bir memlekette Hrant Dink’in yargı marifetiyle öldürülmesi unutulmayacak; darbeci paşalara diz çöktüren başbakan alkışlanacak, padişahlaşan başbakan eleştirilecek; PKK’lıların neden dağa çıktığını anlayan AKP’li Bülent Arınç’ın insanlığı da alkışlanacak...

Çünkü bu gazete aynılaşmayan, tanrı olmadıklarının farkında olan, yani eksik olduklarını bildikleri için birbirlerini tamamlayan, dolayısıyla vicdanlarını birleştirerek kocaman bir vicdan inşa etmeye çalışanların gazetesi... En azından öyle olmak zorunda... Ara yer’e ses olmak için...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anaforlar zamanında sessizce barış

Ferhat Kentel 29.12.2012

Ne ilginç bir durum... Göz göre göre şiddetin dili üretiliyor, yeniden üretiliyor, sonra bir daha üretiliyor, katlanarak üretiliyor. Kimin haklı olduğunun hiçbir anlam taşımadığı bir aşamadayız artık.

“Devrim”e gidiyoruz! “Devrim” lâfın gelişi... **“Ya o taraftasın ya bu taraftasın”**ın ikili keskinliğine doğru gidiyoruz.

Başbakan uyguladığı “çok özel” politikalarla **“ara renk”** diye bir durumun sesinin kısılmasına ve yavaş yavaş ortadan kalkmasına tam gaz olanak sağlıyor. Yani **artık “Başbakan’ın tarafı” ve “karşı taraf” var.**

Hızlı ve radikal dönüşüm zamanlarında, bu dönüşüm zihinlerde kaotik sonuçlar yaratmaya başladığı zamanlarda, eş zamanlı olarak insanların kendilerini bağlı ve güvende hissedecekleri aidiyet aileleri de ortaya çıkar. Çok kutuplu toplumsal gerilimler sayıca azalır, netleşir. Toplumsal hareketler birer **anafor** gibi, tam örtüşme de yakınarda duran hissiyatları, hassasiyetleri kendi içlerine çekerler.

İçinde kafanıza yatan düşünceler, tutumlar ve tavırlar olsa da, tam olarak kafanıza yatmayan bir grupla örtüşmemekten kaynaklanan ve **“aslında...”** diye başladığınız cümleleri bir kenara bırakırsınız; “evet bunlar haklı” dersiniz...

“Aslında...” diye başlayan cümleleri öbür tarafa saklıyorsunuz. İçinde kafanıza yatan düşünceler, tutumlar ve tavırlar olsa da, “aslında...” diyerek “onların neden haksız olduğunu” kendinize de anlatıp ikna olursunuz. Sayıları azalan ve ikiye düşen **anaforlardan birinin içine hızla dalmaya başlarsınız.**

Şimdi olduğu gibi...

Artık bir yanda **“Erdoğancılar”** var. Onlar, “Aslında Erdoğan, keskin üslûbuyla, kibriyle bu zemini hazırladı, **3500 polisle üniversiteye geldi!**” gibi argümanları bir kenara bırakıp, “aslında üniversitede öğrenciler bilim yapmak yerine sadece şiddet tezgâhlıyorlar; **öyleyse vurun öğrencilere!**” demenin dilini inşa ediyorlar.

Diğer yanda **“anti-Erdoğancılar”** var. “Aslında başörtülülerin bir türlü giremediği **bir ‘kale-üniversite’ olarak ODTÜ’de kemalizm esintili ‘solcu’ öğrenciler sadece AKP’nin dindarlığına takıntılı kalmış eylemler yapıyorlar!**” gibi argümanları bir kenara bırakıp, “aslında Erdoğan herkese savaş açtı; **öyleyse vurun Erdoğan’ın polisine!**” demenin dilini inşa ediyorlar.

Herkes kendi sorularını, şüphelerini bir kenara bırakıyor; sesindeki çatlakları, yamuklukları düzeltiyor; çıkıntılarını zımparalıyor ve girdiği **anaforun anafikrinde nesneleşiyor.**

Adeta 70’li yılların ruh hâline benzer bir durum yükseliyor. Bir tarafta **“sağcı” Milliyetçi Cephe** hükümetleri ve onların nesneleştirdiği slogan atan taraftarlar, diğer yandan **“devrimci halk cephesi”** (ya da cepheleri) ve onların sloganları.

İnsanın bu durumda “Bravo... bravo... Başardınız; hepinizi, bütün anaforlarınızı tebrik ederim” diyesi geliyor...

Ama ben iflah olmaz bir iyimserim... Bu memleket bu yazıyı böyle bitirmemek için yeterli miktarda veri ve yaratıcılık sunuyor. Bu yaratıcı insanlar ve hareketler sayesinde başka bir zihniyetin mümkün olduğunu hepimize gösteriyorlar.

İzmir’de “**Yeni Anayasa için Barış Girişimi**” (<http://yenianayasaicinbaris.blogspot.com/>) bir yıldır her cumartesi Alsancak’ta barış için sessiz eylem yapıyor.

Gürültüden patırtıdan, boş sloganlardan, hamaset üslûplarından geçilmeyen anaforlar dünyasında İzmir'deki bu insanlar “barış olmadan makul bir anayasa yapılamaz” diyorlar.

Girişimin aktivistleri, **Barış Nöbeti** eylemini geçtiğimiz haftalarda da, **Roboski katliamının** faillerinin ortaya çıkarılmamasını protesto ederek yaptılar.

“**Acıyı değil, barışı paylaşalım**” derken, pankartlarında çok basit bir şeyi dile getirdiler: “Belki kızacaksınız ama bir çift sözüm var: Eğer beni öldüren bombalar adaleti de öldürmediyse, adalet talep ediyorum. Yoksa o kocaman pahalı bombalarını beni öldürmekte harcadığı için devletten özür dilemeli, hedefi şaşırmayıp beni öldürdüğü için Genelkurmay’a teşekkür etmeli miyim?”

Bu vesileyle, bir yerlerde “vur patlasın çal oynasın yılbaşı” ile “yok hayır yılbaşı günahdır, haramdır” gürültüleri de koparılırken, **Hristiyan âlemi Noel bayramlarını kutluyor**. Ben de onların Noellerini kutluyorum ve 2013’ün herkese biraz olsun tevazu gelmesine vesile olmasını; tam bir yıldır kanayan Roboski yarasının iyileşmesi için **özür dileme büyüklüğü** getirmesini diliyorum.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Betoncuların dini

Ferhat Kentel 05.01.2013

Taraf gazetesinde “**Emlak sayfaları**” (reklamları mı demek lazım acaba?) çıkıyor. Çok modern, çok dönüşmüş, çok dönüştürücü, çok albenili, çok yüksek, **çok beton binaların reklamları**... Hangisi daha avantajlı, ödeme kolaylıklarına sahip, hepsini görmek mümkün...

Işıklar içinde parliament mavisikle cilâlanmış Manhattan’dan devşirme **Mashattanlara**, “**betonun cazibesine**” inanmak ve sonunda alışıp ikna olmak bu türden ikna teknolojileriyle başlıyor.

Modern olmayan zamanlarda, insanlar masallarla, köyden köye dolaşan havarilerle, âşıklarla, hocalarla, papazlarla ikna olurlar ve inanırlardı. Bir âlem duygusuna, öbür dünyaya, tanrıya, peygamberlere, dinlere, kutsala, hurafelere, mucizelere, ejderhalara, gulyabanilere bu yollarla inanılırdı.

İnançlar güçlü olmak için onları taşıyanlar tarafından görünür kılınmak zorundaydı. Muska, haç, tapınak gibi **somut ve maddi üretimler**; büyü, ayin, namaz, oruç gibi **tekrarlanan ritüeller** de inançlar için şarttı.

Modern zamanlarda, yeni bir tapınak olarak okulda ve bu dinin havarileri olarak öğretmenler vasıtasıyla, **yeni bir din olarak modernizme** inanmaya başladık. **Bayrakların, marşların, militarizmin, kanımızın kutsallığına; başkan babaların ve onların türbelerinin kutsallığına inandık.** Sınıflarımızda başkan babaların fotoğrafları, onların veciz sözleri, tarih anlatıları sıralandı, tekrarlandı ve **biz ezberledik, ikna olduk, inandık.** Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur bayramlarını, asker bayramlarını **öğrendik, kutladık, tekrarladık ve inandık.**

Şimdi de betona inanıyoruz. Betonun normalliğine, dolayısıyla kutsallığına... **“A a, nasıl yani? Beton olmadan olur mu canım?”**a inanıyoruz. Televizyon ekranlarından üzerimize üzerimize gelen **kibirli beton tanrıları ve onların reklamcı havarileri ve de onların dinlerinin bekçiliğini yapan yeni başkan babalar,** hep birlikte bize biteviye mesaj veriyorlar, anlatıyorlar, bizi ikna etmeye, inandırmaya çalışıyorlar.

Caddelerimizi, sokaklarımızı **billboard ormanları** sarıyor. Üzerinde cafcacılı beton reklamları, GDO’lu, hormonlu, kimyasallı ürünlerin reklamları... para, kâr, indirim, alışveriş merkezleri... Billboardlara ve onların üzerinde anlatılan kutsal mesajlara inanıyoruz.

Ve Edirne’den Hakkârî’ye **beton tarlalarının normalliğine inanıyoruz.** İstanbul’da Haliç’e yapılacak köprünün normalliğine inandırılıyor. İnanmamız o kadar normal ki, belediye başkanının ahababı mimar **“Başka köprü olamaz, olsa kendimi yakarım!”** diyerek inancının ne kadar kutsal olduğunu anlatıyor.

O kadar çok ama o kadar çok biliyorlar ki, bize sormaya tenezzül bile etmiyorlar. Bize bir **inanç tebliğ ediyorlar** ama sansürleyerek... İçinde büyüdükleri başka dinlerin kimisinin tevazu telkinlerini, ya da başkasının katılımcı demokrasi, paylaşmak gibi değerlerini atlayarak... Bu değerler sadece kutsal kitaplarda yazılı olan güzel sözler... Havariler nedense her şeyi hatırlamıyorlar, unutmak istiyorlar. Ve **“kendi” dinlerini; “gücün ve paranın” dinini inşaat ediyorlar...**

O yüzden kafalarına göre **ovalara TOKİ, Çamlıca’ya cami, Haliç’e köprü, Zeytinburnu’na beton kule, kafalarına göre Taksim’e “düzenleme”** yapıyorlar. Ve bizi bunların ne kadar ehemmiyetli, ne kadar kutsal olduğuna inandırmaya çalışıyorlar. Tekrarlanan ritüeller ve büyü törenlerle; havariler vasıtasıyla aktarılan veciz sözlerle, gazetelere (*Taraf*’a bile) sızan “inandırıcı” haber görünümlü reklamlarla betonun dinine inanıyoruz.

Ve betonun dini, başka din bırakmıyor... **“Ama canım, zaman bunu gerektiriyor” ayeti, eski dinleri tapınaklarına, müzelere kapatıyor.**

Kendi deyimiyle *“Tarf* gazetesini okuru (bazen de yazar affınıza sığınarak!)”, **Taksim Platformu’ndan Betül Tanbay** bu beton dinine karşı isyanını yazmış, bir kısmını aktarıyorum:

“Taksim Platformu’nu bir yıl önce oluşturduğumuzda, hep birlikte yaşayabileceğimiz bir anayasanın provası olsun Taksim projesi dedik. ‘Taksim hepimizin’ dedik, ‘Taksim bizim’ diye bağırıldılar; ‘diyalog, katılım’ dedik, ‘biz sizi biliriz, istemezükçüler’ dediler; ‘ağaç hepimize lazım’ dedik, ‘cumhuriyetin değerleri’ dediler; ‘yayalar yürüyebilsin’ dedik, ‘teknoloji, kalkınma düşmanı’ dediler. ‘Tank istemeyiz’ dedik, buldozer dayadılar, ‘park isteriz’ dedik, kışla dayıyorlar!”

Yani aslında ne Taksim Platformu, ne de bu memleketin naçiz kulları olarak çok fazla bir şey istemiyoruz. Sadece biraz saygı, biraz adam (ya da kadın) yerine konmak...

Gücün dinine gark olan bu topraklarda azınlıklaştırılmış Ermenilerin yarın (6 ocak) Noelleri var; Surp Dzinunt (Kutsal Doğuş) bayramı... Kutlu olsun!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Buradayız Ahparig! Buradayız Sireli Yeğpayrıs!

Ferhat Kentel 12.01.2013

Önümüzdeki hafta **19 Ocak 2007'nin, Hrant'ın katledilişinin** yıldönümü. Devletin derin labirentlerinin içinde çeteleşmiş birtakım "ağır" adamların Hrant'ı bizden almalarından bu yana altı yıl geçmiş.

Hrant'ın hissettiği "**güvercin tedirginliği**" hâlâ orta yerde duruyor. O tedirginlik bize Hrant'ın kıymetini, **onun barış dilini** bir kere daha hatırlatıyor. Bu yüzden, Hrant'ı unutmamak için, **12 ocaktan 19 ocaka kadar** çeşitli etkinlikler yapılacak ve **19 ocak günü de Şişli Meydanı'ndan başlayıp AGOS Gazetesi'nin önüne bir yürüyüş** yapılacak. (Ayrıntılı bilgi edinmek isteyenler için link: <http://buradayizahparig.net/>)

Bu arada barışa dair her adım atıldığında, sermayelerinde epey malzeme ve numara olan birtakım güç sahipleri, barıştan görecekleli zararı engellemek için ellerinden gelen her şeyi belli ki hakkıyla yerine getiriyorlar.

Barışa dair elle tutulur adımlar atılmaz, ve daha basın yayın organlarında "**provokasyonlar, engeller her an olabilir**" türünden korkuları yansıtan görüşlerin mürekkebi kurumadan, **Paris'te üç PKK'lıyı öldürerek** **anında devreye girdi bu güçlerin marifetleri...**

İtiş kakış gidiyor memleket... Nefes nefese... Bu memlekette bir Hrant çıkıyor; nefes alıyoruz, beynimize biraz olsun oksijen giriyor ve zihnimiz açılıyor. Ama Hrant'ı katlediyorlar.

Hrant'ı unutmuyoruz... Unutmadığımızı gördükleri için tekrar korku salıyorlar. Kapkaranlık faaliyetlerle insanların ruhunu karartmak için **Samatya'da yaşlı bir Ermeni kadını öldürüyorlar**, bir başkasını kaçırmaya kalkıyorlar; **Kadıköy'de Aramyan Uncuyan okulunun öğretmenini öldürüyorlar**. Sinsice... Sanki hiç "siyasal" bir mevzu değilmiş gibi...

Onların en büyük "mühendislik" (ya da "cerrahlık" mı demeli?) başarısı toplumları kategoriler hâlinde kesip biçmek... Ve bu kategorilerin her birinde bir "**öz**" inşa etmek; kendi "**öz**"ünü kutsal, ötekini "**düşman**", "**kirli**" vs. ilan etmek ve birbirlerinden nefret ettirmek...

Tabii ki, yakın zamanımıza, tarihimize damgasını vurmuş olan "öz" inşasının ana damarını, **Batı'dan modernizm ve milliyetçilik devşiren İttihatçılarda ve onların devamı olan tek partici kadrolarda** bulmak mümkün. Yani kafatası ölçüp, **hakiki Türk ırkını tesbit etmeye** çalışanlarda; **tek bir "öz" tarih** yaratmaya çalışanlarda; böylesine "kurgulanmış" bir "öz" kimlik ve tarih anlayışının dışında kalanları "hain", "düşman", "pis" diye tanımlayanlarda bol miktarda bugünkü krizlerin kökenlerini bulmak mümkün. Yani "bizim özümüz" ve "ötekilerin özü" bu devletin "**ötekileri**" damgalayarak, kurulmasıyla doğrudan bağlantılı...

Ama biz fâniler de ne yazık ki bu "öz" meselesini çok içselleştirdik.

Geçtiğimiz günlerde **Hrant Dink Vakfı Yayınları** tarafından çıkarılan, **Ferda Balancar**'ın derlediği **Sessizliğin Sesi II – Diyarbakırlı Ermeniler Konuşuyor** adlı kitap tam da egemen "özün" başka "özler" üzerinde yarattığı yıkıcı etkiyi anlatıyor.

Bu kitapta derlenen tanıklıklar, sıradan gibi görünen insan hikâyelerinin içlerinde ne kadar korkunç, ne kadar zor hayatlar barındırdığını anlatıyorlar. Ermeniliğini ve Hristiyanlığını koruyan, koruyamayan, Kürtleşen, Türkleşen, hem Ermeni hem Kürt olan, biraz Hristiyan, biraz Müslüman olan insanların inanılmaz hikâyeleri bunlar. Ama hepsinde **inanılmaz bir tedirginlik** var.

"Döndükleri" hâlde bir türlü tam olarak kabul edilmeyen, Müslüman olsalar bile adları **"dönme"** kalan, etraflarında "öz" arayan insanlar tarafından **"kemikleri haram"** kabul edilen Ermeniler...

Ve kitaptaki tanıklardan biri anlatıyor: **"Benim babam çok ürkektir. Bizim sülalenin hepsi ürkektir. Ermenilerin hepsi ürkektir. Ermeni tarihini okuduğumuzda görürüz, aslında Ermeni halkı çok cengâver bir halktır. Ama yaşanan vahşet öyle korkar hale getirmiş ki bu halkı..."**

Nasıl bir duygudur bu, anlayabiliyor musunuz?

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Hrant mektubu

Ferhat Kentel 19.01.2013

Hrant öldürüldükten sonra dostum Abdi Bey, **gazetem.net** internet sitesinde yazdığım bir yazı üzerine bir mektup yollamıştı bana. Çevirileriyle Türkçeye çok sayıda İslâmi eser kazandırmış olan, aynı zamanda "iyi bir Trabzonlu", kendi tabiriyle "dokuz köyden kovulmuş (ama kelimenin gerçek anlamıyla) bir imam" olan Abdi Bey o mektupta **birarada yaşadığı insanı kardeş olarak gören**, onun acısına ağlayan, **onu kaybettiği zaman eksildiğini düşünen**, "bu coğrafyada yaşamının ne manaya geldiğini" anlayan ve **her şeye rağmen umudunu yitirmeyen insanların duygusunu** anlatmıştı. O zamandan beri bu mektup bana hep güç verdi. Kendisine en derin selamlarımla bu mektubu bugün tekrar yayımlamak istiyorum.

"Sevgili Dost;

Hız. İsa efendimiz: 'Hayatını feda eden kazanacaktır' buyurur, İncil'in bir yerinde.

Hrant ALLAH YERİN CENNET EYLESİN şهادetiyle işte bu söze tekabül eden bir gelişmeye vesile oldu. Yüreğinin liyakatini Allah ölümüyle, şهادetiyle sadece Türkiye'ye değil, bütün dünyaya ispatladı. Yüzlerce yıl yaşamakla yapamayacaklarını böylesine trajik ölümü ile yaptı... Etkisi de öyle kısa sürede sönecek gibi değil.

Allah kimsenin emeğini boşa götürmez. Ardından yazılan yazılar için bile, davaya kendini adanmış herhangi bir insan, on kez bu uğurda şehid olabilir. Adanmışlık bu olsa gerek.

Ben Hrant'ı tanımazdım. Doğruyu söylemem gerekirse yazılarını da okuma imkânı bulamadım. Ama büyük bir yürek olduğunu hep hissediyordum. Onunla ilgili söylenenleri, yazılanları büyük bir dikkatle izliyordum. Ölümü, sizleri, Herkül Milas ve daha yüzbinlercesini üzdüğü gibi, bir başka cenahtan adanmışlığın bütün aşamalarından geçmiş, bütün acılarını yaşamış birisi olarak beni de üzdü tabii ki. Öyle ki eşimle konuşurken 'Memlekete döndüğüme ola ki önceden olduğu gibi, yine bizi bir köşeye atarlar' dediğimde: 'Merak etme, sen hayatının bedelini gerçekten ağır ödeyen birisin. Hiçbir şey yapamazsan hakikati kaleminle, sözünle haykırır **'Hrant Dink gibi şehid olursun'** diye yanıtladı. Yani senin de bugünkü yazında işaret ettiğin gibi Hrant Merhum'un mesajı Anadolu'nun bütün evlerine sızmış durumda.

Eşim ortaokul mezunu. Eğer Hrant onun kalbine mesajını bu kadar derinden ulaştırmışsa, sevgili Dostumuz artık ödevini yapmış birisi olarak ebediyet uykusunu rahat uyuyabilir.

Bence ondan çok, ona kurşun sıkan bizim hemşeri çocuğa acımak gerek, sevgili Rakel Hanım'ın dediği gibi. O çocuğun anası, benim anamın oturduğu eve elli metre yakınlıkta oturuyor Trabzon'da. Pırıl pırıl Anadolu anası. Acısından deliye dönmüş kadın. Ama yapacağı bir şey yok. O masum insanları bu duruma getiren, bu karanlıklara sürükleyenlerden hesap sormak gerekiyor. Ama nerde o yürekli insanlar! Herhalde bir süre daha bekleyeceğiz...

Hrant merhumu kim öldürdü: HERKES. Bu coğrafyada yaşayıp burada yaşamamanın ne manaya geldiğini anlamayan, anlamak istemeyen, ödev ve 'hak' bilincinden yoksun, beleşten geçinmeyi maharet, emek harcamayı, alıntı dökme enayilik olarak tanımlayan HERKES.

Dediğiniz gibi: 'Yüreği olan herkes onu koruyamamanın utancını yaşıyor...'

Ama meş'ale yanmıştır. Artık hiçbir hain rüzgâr onu söndürmeyecektir. Onu katleden o zavallı çocuklar da bizim koroya katılacaklardır en yakında; inan buna.

İsâ da öyle gitmemiş mi idi bu dünyadan. On iki kişiden birisi de ihanet etmişti. Ama onun sevgiyi haykıran mesajı hâlâ kalplerde yeşeriyor, işaret ettiğiniz gibi, her an küllerinden yeniden doğuyor, neşvünema buluyor.

Sana çok trajik bir şey söyleyeceğim. Sevgili Hrant bugünleri görseydi, belki de 'keşke biraz daha erken şehadete yürüseydin' diyecekti.

Kâinatın Büyük Mimarı, orkestranın Büyük Şefi boş iş yapmaz. Hiçbir çabayı boşa çıkarmaz. Herkese hak ettiğini eksiksiz öder. Kimseye ey vah, haksızlığa uğradım, dedirtmez.

Herkesin yapıp ettiklerinin sonuçlarını, niyetindeki halislik nispetinde önüne koyar, iyilik veya kötülük olarak...

H. Peygamber: 'Yaşadığınız gibi ölürsünüz...' buyurur.

Kur'an: 'Köpük uçar gider, tüm insanlık için yararlı olan kalır' der. İnsanlık için kimlerin neler yaptığını ancak böyle anlayabiliyoruz.

Nimet, külfet meselesi anlayacağın bu iş...

Hrant'a rahmet, size sabır ve onun anısını yaşamınızın sonuna kadar sürdürecektir uzun soluklu azim ve kararlılıklar dilerim."

Evet, işte bu... Bir kere daha teşekkür ederim Abdi Bey...

*

Bugün Hrant için saat 13:30'da Şişli Meydanı'ndan yürümeye başlayacağız... 15:00'te AGOS'ta olmak üzere...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant'ın ve Pınar'ın heyecanı

Ferhat Kentel 26.01.2013

Pınar'ı ne yapıp edip müebbede mahkûm etmişler... Hem de ağırlaştırılmışına... İyi... Bir karış daha büyümüşlerdir bu kararı verenler.

Evet de... Dünya âlem biliyor onun suçsuz olduğunu... **Bomba koyduğunu ve bunu Pınar'la yaptığını işkence sonunda "itiraf eden" bir başka sanık beraat ederken**, Pınar'ın suçlu olduğunu düşünmek mümkün olabilir mi? Olamaz tabii; bunu bu "yargı" kararını verenler de biliyorlar. Ama onların niyetleri başka... Onlar Türk devletinin derin versiyonunun Pınar'la ve onun temsil ettikleriyle olan hesabını görmeye çalışıyorlar inatla...

Ergenekoncu odakların bilumum devlet ve toplum dehlizlerine sızmış olmaları karşısında artık şaşırmıyoruz, heyecana kapılmıyoruz... **O kadar sıradanlaştı ve o kadar açığa çıktı ki onların ne yapmak istedikleri...**

Onlar yüz yıldır işlediler bu toplumu; her sabah küçücük çocuklara **Türkçülük ayinleri** yaptırıyorlar, **"varlıkları armağan"** ettiriyorlar, kan, barut ve ölümlerle milliyetçilik anlatıyorlar; travmalara uğrattılar. Milliyetçiliği neredeyse **pornografik** bir anlatıyla (bkz. **Ömer Seyfettin'in "Beyaz Lale" adlı hikâyesi**) yedirdiler. Küçücük bedenlere

yalan tarihler ezberlettiler; **emre itaat** etmeyi öğreterek; ikna kapasiteleri yetmediğinde kafalara vurarak, korkutarak, adam asarak, işkence yaparak...

T24 sitesindeki röportajında **Erdal Doğan**'ın da belirttiği gibi, "**Türkçü ideoloji İslam dinini bir nevi tetikçi olarak**" kullandı. Ama sadece İslam dinini değil, solu da, yargıyı da, medya organlarını da kullandı. Sadece birilerini kullanan bir zihniyet de değil; aynı zamanda sokaklarda "**sivil görünümlü**" **onbinlerce elemanı** dolaşan bir örgütlenme bu.

Silivri'ye bir ucu giren ve birileri tarafından aklanmaya çalışılan bir darbeci zihniyet ve onun örgütsel uzantıları **Seferberlik Tetkik Kurulu, JİTEM, Kontrgerilla, Ergenekon, Özel Harp Dairesi, Beyaz Kuvvetler** gibi şekillere bürünen bir devlet örgütlenmesi söz konusu.

İçinde Hrant'ı ölümle tehdit eden, linç kampanyaları düzenleyen (ve hâlâ ifadeleri alınmayan!) **Veli Küçük** gibi "askerlerin", **Kemal Keriñsiz** gibi "avukatların", **Sevgi Erenerol** gibi "Türk Ortodoksların" olduğu "milliyetçi" bir yapılanma bu... Ama içinde tabii ki "İslamcısı" da, "solcusu" da olacak; Hrant'ı ya da Pınar'ı mahkûm eden savcılar ve yargıçları da olacak...

Bütün bunlar tamam... Ama "heyecan" bu tarafta, onların saldırdıkları, hedef gösterdikleri tarafta; doğru dürüst insanların tarafında inanılmaz bir heyecan var.

Hrant'ta heyecan var; Pınar'da heyecan var... Onlar sayesinde bu toplum o kadar çok kendi üzerine düşünme gücü ve kapasitesi kazandı ki...

Bu arada gözardı edilen bir başka heyecanın altını çizelim. Çünkü, "makbul vatandaş" dışında ortalıkta kimseyi bırakmamaya inat etmiş Ergenekoncu zihniyetin az veya çok sirayet ettiği medya organlarıyla yaşıyoruz. Bu memleketin farklı sorunlarının ancak kesişimlerde, iç içe geçişlerde, buluşmalarda çözüleceğini bilen ve dolayısıyla, farklı mağdurların birbirlerini görmelerine tahammül edemeyenler bu sene **AGOS'taki Hrant'ı anma toplantısında Hidayet Şefkatli Tuksal'ı görmedi**.

Çünkü Hidayet Şefkatli Tuksal dindar ve başörtülü... Ve Tuksal "Hrant'ın arkadaşı"... Daha pek çokları gibi, başka pek çok başörtülü gibi Hrant'ın acısını hisseden, yokluğuyla eksildiğini bilen...

Tuksal Hrant'a hitaben söyledi şu sözleri:

"Bizler, bu ülkenin resmî tarih öğretisiyle taammüden cahil bırakılmış kitleler olarak, üzeri ağır inkâr taşlarıyla kapatılmış olan o sağır ve dilsiz, o kanlı kuyunun varlığını senin sayende öğrendik. Öğrendiklerimiz bizi hak ve hakikat karşısında sorumlu kıldı. Biz bugün, Allah ve tarih önünde bu sorumluluğumuzu yerine getirmek için buradayız."

İşte sarılmamız gereken heyecan burada...

*

Bir not: Galatasaray Üniversitesi'nde bir tarih yok oldu. Birtakım akli evveller, sanki moral verirmiş gibi, "**cana geleceğine mala gelsin**" gibi nadide atasözlerini devreye soksa da, **birçok insanın "canı çok yandı"**. Birçok insan gibi, benim de ortaokul yıllarımı, dört yılımı geçirdiğim okulum yandı. Hafızamız yandı. Bu önemsiz,

herhangi bir şey değil; ya da sadece “acı” bir olay değil. Bu olay, “**unutmak**” gibi korkunç bir hastalığın **kaynağı**. Çünkü bu toplumda biz çok unuttuk; çok unutuyoruz ve unuttukça iflah olmuyoruz. Sadece **maddi üretim, tüketim, kalkınma** gibi, bu dünyada **yarışın, güçler savaşının, araçsallaşmış, insansızlaşmış bir rasyonalizmin esiri** hâline geliyoruz. Ve ortalıkta hava atmaktan, kibirlenmekten başka bir şey bilmeyen, geçmişten, değerlerden bahsederken bile geçmişe zerre kadar saygı duymayan yaratıklar giderek daha çok dolaşmaya başlıyorlar.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anti-terörizm: küresel güvenlikçi dil

Ferhat Kentel 09.02.2013

Bu memlekette amma çok “**terörist**” varmış!

Mesela **Paris’te öldürülen PKK’lı militanlar “terörist”**ti değil mi? Sonra bu insanların Diyarbakır’daki cenazesine yüzbinlerce insan katıldı. Yani bu cenazelere katılan yüzbinlerce insan da aslında bir bakıma “**terörist**” sayılabilir.

Apar topar gözaltına alınan **Çağdaş Hukukçular Derneği avukatları** da “**terörist**”miş. **Grup Yorum** müzisyenleri de “**terörist**”miş.

Hapishaneler de “**terörist**” dolu. **KCK’lılar** falan...

Bu arada Silivri’deki darbecilere, Kemal Kerinçsizlere, Veli Küçüklerle falan “terörist” denmiyor; Hrant’ın katillerine de “terörist” denmedi.

Eski “teröristler” ne oldu?

Ne kadar çok değişti “**terör**”ün çağrıştırdığı anlam... Bu kelime bir zamanlar aslında sözlüklerde hâlâ “**genellikle siyasal nedenlerle, halkın gözünü korkutmak, direnişini kırmak, halkı yıldırım için dehşet ögesini kullanarak yaratılan ortak korku**” anlamına geliyor(du). Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde de “**yıldırma, cana kıyma ve malı yakıp yıkmak, korkutma, tedhiş**” olarak tanımlanıyor. Yani kelimenin içinde **şiddet** var, **dehşet** var, **korku** var. Yani “**terörist**” dendiğinde “**sağa sola bomba atarak korku saçan**” insanları anlamamız lazım normal olarak...

Hrant’ı öldürerek, bu toplumda dehşet ve korku uyandırmaya çalışanlara “**terörist**” denmediği için, bir iki tane en adisinden suçlu çocuk içeride... Onların kirli ellerini kuklalar gibi oynatan amcaları, devlet içindeki ensesi kalınlar onlara “**terörist**” denmediği için dışarıda...

Yani **adı “terörist” olarak tanınmayanlar dışarıda**; mesela Irak’ın üzerinde savaş uçaklarıyla alçak uçuş yaptırıp, kapı pencere kırdırmaya yeltenenlere “**terörist**” denmediği için, onlar dışarıda...

Darbe yapanlar, faili meçhul cinayet işleyenler, işkence yapanlar, köy basıp, evleri, hayvanları ateşe veren, genç yaşlı, kadın erkek demeden milleti dehşet kuyularına, travmalara itenler de “terörist” değil... Ve onlar dışarıda...

Şimdi “terörist”

Şimdi ise neredeyse küfretmek için, beğenmediğimiz solculara, İslamcılara, farklı etnik kökenden insanlara yapııştırılır oldu bu **“terörist”** kelimesi...

Bu memlekette ve neredeyse aslında sadece bu tanımlama amacına hizmet için tezgâhlandığı açıkça belli olmaya başlayan **11 Eylül saldırılarından bu yana bütün dünyada bir “terörist” bulmaca, yakalamaca ve önleme gayreti** son sürat gitmeye başladı.

Sizin adınıza savaşan örgüt ve insanlarla herhangi bir benzerliğiniz yüzünden onların doğruluğu ve yanlışlığı bir kenara artık sizin de **“terörist”** yaftası yemeniz işten bile değil.

“Terör”, “terörist” ve “terörizm” adeta yeni zamanların büyüğü ve her türlü devlet, otorite ve güvenlik kavramlarını meşrulaştırmak için başvurulan ideolojik kavramlar hâline geldi.

Baksanıza; uluslararası düzeyde ve ülkeler arasında ikili ilişkiler düzeyinde ortalık **“terörizmle”** mücadele yasa tasarılarıyla dolup taşmaya başladı.

Mesela, TBMM Adalet Komisyonu’nda görüşülerek kabul edilen ve Meclis gündemine gelen **“Uluslararası Terörizmle Mücadele Yasa Tasarısı”** bunlardan biri. **MAZLUMDER** bu konuda yaptığı açıklamada gayet net ifade etmiş: Bu yasa tamamen **“politik bir duruşu ifade eden, paranoyak/ egemen bir diskurla belirlenmiş olan bir terörizm”** tanımına dayanıyor. Ve 11 Eylül’den sonra özellikle İslam coğrafyasını ötekileştirerek, **“tüm dünyayı dizayn ve terbiye etme amacı”** taşıyor.

Yani artık Batı’nın şehirlerinde ortalama **Müslüman görünümlü insanlar her an “İslamcı terörist” yaftasını yiyebilirler**. Bizim buralarda Kürt meselesine “duyarlı”, **“poşulu”, Kürt şiveli, doğum yeri Diyarbakır ya da Hakkari olan birilerinin “potansiyel terörist” olma riski** taşıdığı gibi...

MAZLUMDER’e göre, hegemonya kendine **“yeni bir iktidar dili”** inşa ediyor; bu dil ise **“kuşatma, kontrol ve dizayn etme”** anlamı taşıyor.

Bir yanda küresel düzeyde **“İslamofobi”** kendine yeni bir hukuki dil inşa ederken, diğer yandan, mesela, Türkiye ve Fransa arasında 7 Ekim 2011’de **“İç güvenlik alanında işbirliği anlaşması”** imzalanıyor.

Kimin imzası var anlaşmanın altında? Bir yanda **Fransız İçişleri Bakanı Claude Guéant**’ın... Yani mesela “İslam medeniyetinin Fransız cumhuriyet değerleriyle aynı olmadığını” söyleyen biri... Öteki tarafta ise **İdris Naim Şahin**’in... Yani (diğer bir sürü veciz sözünün yanısıra) Taksim’de ırkçılarla aynı safta miting yapmış olan biri...

Yani İslamofobinin ve kaba saba milliyetçiliğin temsilcileri eliyle “güvenlik anlaşması” imzalanıyor. Bu çok şey anlatmıyor mu?

Artık isteyen **“terörist”** lafını bir işaret olarak kullanabilir... Yeter ki bu kullanım yeni küresel güvenlik diline hizmet etsin, korkuları yeniden üretsinsin, yani **düzen sağlamak için “terör” estirsin...**

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Küçük' hikâyeler

Ferhat Kentel 16.02.2013

Aslında küçük değil; biraz uzakta olduğu için küçük görünen ve bizdeki bazı kâbusları çağrıştıran bir hikâye. Hatırlarsınız, **Macaristan'ın Budapeşte** şehrinde NATO tarafından düzenlenen **"Barış için işbirliği"** programında stajyerlik yapan **Ramil Safarov** adlı bir **Azerbaycanlı subay gene aynı programda stajyerlik yapan Ermenistanlı Gurgen Markarian'ın kafasını kesmişti**. Yatağında uyuyan Markarian'ı baltayla doğrayan adamı Azerbaycan nomenklaturası da "kahraman" yapmış, madalyalar falan vermişti.

Bize çok yabancı değil; Azerbaycan'da da "kahramanlık" ve "vatan hainliği"nin dağıtımı ilginç yollar izliyor...

Ekrem Eylisli'yi linç etmek

Mesela **"Ermeniler benim düşmanım değil"** diyen, 75 yaşındaki Azeri yazar **Ekrem Eylisli'nin** evinin önünde bugünlerde birileri ölüm dansları yapıyorlar. "Baltasını kapın gelsin!" diyerek, 75 yaşındaki bir ihtiyarı **"Safarov kahramanlığıyla"** öldürmeye çağırıyorlar. Kitaplarını yakıyorlar. Azerbaycan devleti tarafından verilen aylık maaşı, ödülleri; nesi varsa hepsi elinden alınmış; karısı ve çocuğu işten kovulmuşlar. Bu arada belli ki çok "vatanperver" bir zengin de **Eylisli'nin kesilmiş kulakları için 10.000 Azeri Manatı para ödülü** vaat etmiş....

Bir tür devleti, devlet sahipliğini, olunması gerekeni anlatan ve **içinden kan kokusu geçen bir hikâye...**

Kan kokusunu damarlarında taşıyan, bizim buralardan bir hikâye...

Anayasa ve barış konularında AKP ve BDP arasında süren nispeten olumlu havadan nem kapın CHP, Baykal'ın ağzını kullanarak, **"mübadele anayasasına izin vermeyiz, istemeyiz!"** diyerek, bir kabız devlet standardını ya da klişeyi hatırlattı. İsabet oldu; küçük bir hikâye bize her şeyi tekrar yerli yerine oturtma imkânı verdi...

Sonra gene bizim buralardan bir başka hikâye. Kanserli ama iç bayıltan cinsinden... Bir ilimizin valisi (ismi lazım değil, polemik olmasın; çünkü zaten aşağıda yansıyacak zihniyetin taşıyıcıları ibadullah mevcut) bir siyasal partinin il başkanlığını ziyarete gider. Beyefendiyi başkan yardımcısı karşılar ve o an kıyamet kopar!

Yanlış yapmayın güzel kardeşim!

Valinin aşağıdaki sözlerini okurken, vurgularını, vücut hareketlerini, beden dilini, gerdan, kaş-göz hareketlerini de gözünüzde canlandırmaya çalışın. Her gün, her "devlet" lafı geçtiğinde ya da "devletimsi" durumlar olduğunda ne kadar çok karşınıza çıktığını göreceksiniz.

"...Burada bir yanlış var. Ben buraya yardımcımı göndermedim. Bunları öğrenin! Kaldı ki, yardımcım da gelse

başkan karşılar. Tamam mı! Bunları öğrenin! Öyle şey olur mu! Evet... Bunları öğrenin, yanlış yapıyorsunuz! Olmaz! Eğer yardımcının karşıladığını bilseydim ben, buraya girmezdim, onu söyleyeyim! Anladınız mı! Ben Cumhurbaşkanı'nın temsilcisiyim bu memlekette. Beni il başkan yardımcısı karşılayamaz. Arkadaşlar, siz siyaset adamısınız, siyaset yapıyorsunuz. Maksatlı yapmadığınızı biliyorum ama lütfen protokolü öğrenin. Tamam mı güzel kardeşlerim! Hadi bakalım, evet..."

Sosyal Bilimler Liseleri fazla geldi

Ve içinden **otorite** geçen son bir hikâye...

Şimdiye kadar Türkiye'nin eğitim alanında gösterdiği neredeyse en muhteşem uygulama olan **"Sosyal Bilimler Liseleri"** kapatılıyormuş. Önümüzdeki hafta kısmetse bu konuya gireceğim ama **toplumu mühendis gibi ölçüp biçerek ya da cerrah gibi kesip biçerek yönetmeye şartlanmış bir devlet otoritesi** kendini yeniden gösterdi. Son yıllarda yeni genç nesillerin zihinlerinin biraz olsun **"sosyal"** çalışmasının önünü açan bu okulları "otorite" hazretleri kapatmaya karar vermiş. Meseleler arasında ilişkiler olduğunu görmek yerine, a, b, c, d ya da e şıklarından birini seçmeye; **"hem o hem bu"** demek yerine **"ya o ya bu"** demeye zorlanan zihinler yetiştirmeyi hedeflemiş olan hazretlerin son numarası bu anlaşılan...

"Sosyal" düşünemeyen bir toplumda ya dostsun ya da düşman... ya vatanperver ya da hain...

Yukarıdaki valigiller de bize yeter; bunları ve de haddimizi öğretmek için...

Hadi bakalım, evet!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barışa ve korkaklıklara dair...

Ferhat Kentel 23.02.2013

Uzun zaman sonra inadına iyimser olmak, bu şekilde ortalıkta dolaşan şiddet dillerine teslim olmamak için direnmek "gerekli bir şey"ken, **bugün iyimserlik kendiliğinden gelip insanı kuşatıyor**. Sağdan soldan gelen demeçler, açıklamalar, tutum ve tavır alışlar **"evet, bu iş olacak; bu memlekete barış gelecek!"** dedirtiyor insana. Sürmekte olan barış müzakereleriyle birlikte, insan derin bir yerlerde, karanlıkta ya da kurtların o çok sevdiği puslu havalarda debelenmekten kurtulup, sanki yüzeye çıkmaya başlıyor.

Tabii, farkındayım; hiç kolay olmayacak bu... Daha kimbilir, ne Sinoplar, ne Samsunlar, ne Dörttyollar tezgâhlanacak... Ya da bırakın tezgâhı; daha kimbilir nerelerde milliyetçiliğin korkak ve yalancı ve de düşmanlık üreten dehlizlerine itilmiş bu memleketin insanları **düne kadar ölesiye düşman belledikleri insanlarla konuşuluyor olmasına** tahammül edemeyecekler. Onların arasında birileri zihinsel konforlarının ve ezberlerinin bozulması karşısında galeyana gelecekler.

Evet, ama o **“korkudan beslenen galeyan dili”** artık o kadar da güçlü değil. Çünkü barışın dili artık sadece üç beş tane aktivistin, aydının, solcunun dili değil. Barış sadece **“güzel bir ideal”** ya da güzel, romantik bir kelime değil. **Barış artık “gerçek”**; derimizin üzerinde hissettiğimiz bir ihtiyaç; karabasan gibi çöken ölümlerin, evlat acılarının üzerine kendini dayatan bir ilaç. **Hiçbir kuru kahramanlık palavrasının veya kutsal amacın örtemeyeceği kadar**, “ama, mama” dedirtmeyecek kadar **“gerçek”**...

Bu yüzden Sinop’ta **dört tane insana saldırarak erkekliklerini ve milliyetçiliklerini parlatan** guruh sadece bir küçük **“guruh”** olarak kaldı. Çünkü barışın dili aslında Sinop’ta da, Samsun’da da bu korkak erkeklik dilinden çok daha güçlü ve çok daha fazla cesaret taşıyor.

Hafızadan sızan güvensizlik

Evet, barışın dili çok daha cesur. Çünkü dün **Madımak’ta birbirilerinin arkasına saklanarak insanları ateşe verenler de korkaktı**. Misyonerler üç tane Müslüman’ı Hristiyan yaptılar diye kendinden geçen, **“din”** falan değil, değişmez bir **“öz”** derdinde olanlar da korkaklığın zirvesindeydiler. Hrant’ı öldürdükten sonra kahraman edasıyla bayrağın arkasına saklanıp poz verenler de korkaklıklarını sergiliyorlardı. **Kendi “öz”ünden emin olamadığı için, kelimelerin somutluğuna çıkamasa da, derinlerde bir yerde huzursuzluk veren bir hafızadan ötürü herkesten çok Türk olmaya çalışanların, bu alanda mangalda kül bırakmayanların da korkudan başka bir sermayesi yok.**

O kadar çok güvensizlik içindeler ve o kadar çok korkuları var ki... Ancak başkalarını **“günah keçisi”** yaparak kendilerini huzura eriyormuş gibi hissediyorlar. Sanal âlemde devlet babadan, öğretmenlerinden yedikleri **darbelerle kırılmış erkeklik duygularını galiz küfürlerle, şiddetle onarmaya çalışan ergenler**, ya da ergen kalmış yaşlıların yaptığı gibi...

O canım ormanları HES barajlarıyla yok eden, o canım tarım toprakları sanayi atıklarıyla zehirlenirken kılı kıpırdamayan **“toprak budalaları”**... **Milleti ve erkekliği namus meselesinin arkasına saklayan** ve bu yolla her türlü namussuzluğu yapma hakkını kendinde gören, **“vatanım, milletim!”** diye bağırarak kendinden geçen, iğdiş olmuş insanlık hâlleri...

Bu **“hâl”** için hedefin kim olduğu önemli değil. Ve o hedefi yok etmek için takınılan dil de önemli değil.

Kimsede kötü bir “öz” yok yani, ama korku eşliğinde “özleşme” çabası var.

Bütün bu vahşet üreten korkuya **“hak vermek”** değil belki ama, bu kadar çok korkan insanlık hâlini **“anlamak”** lazım. Çünkü ulus-devletin acımasız tornasından geçtik hepimiz. Allah’tan **“barışmam da, barıştırmam da!”** diyen küçük bir azınlığın dışında çoğumuz iyileşmeye başladık.

*

» Bugün 23 şubat. **1944’te Çeçenler, İnguşlar, Karaçaylar ve Balkarlar gibi Kuzey Kafkasya halklarının topraklarından sürgün edilişinin yıldönümü**. Stalin’in diktatörlüğünde simgelenen Sovyet totalitarizminin **“ihanet”** söylemleri eşliğinde yarattığı bir **insanlık felaketi**. Daha sonra **Kırım Tatarlarına** da aynı zulüm reva görüldü. **Şimdi birbirimizin vatandaşıyız**. Onları duymak, **iyileşmemize ve iyileştirmemize** katkıda bulunacak.

» **Berfo Nine’nin 105 yıllık ömrü devletin kaybettiği oğluna ulaşmaya yetmedi**. Berfo Nine oğlu **Cemil Kırbayır**’ın kemiklerini 33 yıl aradı; oğlunun katili **Kenan Evren**’in yargılandığı **12 Eylül Mahkemesi**’ne kadar

gitti. Artık nefesi yetmedi. Allah rahmet eylesin.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yarı-bilgilerin savaşı

Ferhat Kentel 02.03.2013

Bu yazı biraz haber yazısı gibi olacak...

Geçen günlerde **İstanbul Üniversitesi'nde Süreç Araştırma Merkezi ve Hukuk Fakültesi öğrencileri tarafından "ifade özgürlüğü" üzerine bir konferans** düzenlendi. Benim katılacağım oturum yapılamadı, daha doğrusu ancak saat 12:00'de başlayabildi; öğleden sonraki ve ertesi günkü oturumlar ise normal bir şekilde devam etti.

26 şubat sabahı heyecanlıydı. **Adı "sol" olan** bazı örgütlere bağlı bireyler ya da içlerinde tabii ki adlarından başka **kendileri de "sol" olan** genç arkadaşlar konferansın yapılmasına nazik bir ifadeyle söyleyecek olursak "itiraz ettiler". Çünkü onlara göre, konferans bir **"AKP'liler konferansı"**ydı. AKP'nin konferansta izinin olmadığı söylenemez; çünkü **Egemen Bağış** ve **Suat Kılıç** da konferansı düzenleyen öğrenciler tarafından davet edilmişlerdi. Bu bakanlar gelmedi, ancak konferansa "itiraz eden" öğrencilere göre diğer konuşmacılar da, mesela **Ufuk Uras**, **Roni Margulies**, **İsmail Beşikçi** gibi insanlar da "AKP'liydi" ! Dolayısıyla bu itirazcı arkadaşlar konferansın başlamasını engellediler.

Alternatif "ifade özgürlüğü"

Ancak konferansı düzenleyen Süreç Araştırma Merkezi'nden **Murat Sofuoğlu**'nun sağduyulu inisiyatifi ile **"itirazcı"** gençlerden üç dört kişi, programdaki konuşmacıların sahnedeki yerlerini aldılar ve konuşmalarını yapmaya başladılar. Aynı zamanda görüşlerini belirtmek isteyenler de uzun bir kuyruk oluşturdular.

Başlangıçta inanılmaz derecede gergin olan ortam, bu vesileyle yumuşadı. Sahne **"solcu"** gençler tarafından **"ele geçirilmiş"** olsa da, aralarına muhafazakâr, başörtülü öğrenciler de karıştı. Herkes görüşünü anlattı. Önemli konuşmalar da yapıldı.

Bu konuşmalar arasında bana göre en önemlileri **YÖK'ü, AKP'yi ya da üniversite yönetimlerini protesto ettikleri için başlarına her türlü bela (gaz, gözaltı, tutuklanma, disiplin cezası vb.) gelen öğrencilerin** anlattıklarıydı. Yani şunu söylüyorlardı: **"Mesele ifade özgürlüğüse, bizim için ifade özgürlüğü nerede?"**

Bir başörtülü öğrenci, öncelikle kendisinden önce konuşmuş olan, tutukluluk yaşamış olan öğrencileri çok iyi anladığını söyledi. 2000'lerin başında nasıl polisten cop yediklerini, geceyi karakolda geçirdiklerini, nasıl başörtülü fotoğrafları kabul edilmediği için ancak Açık Öğretim'e girebildiklerini anlattı. Ama bu lafları, "senin başörtüsünden çok daha önemli sorunlar var" tepkileriyle beğenmeyenler de oldu.

Bu arada bir genç **“Silivri’deki yurtseverler, Perinçekler bu salonda olmadığı sürece Türkiye’de ifade özgürlüğünden bahsedilemez!”** dedi. Ancak anlaşılan itirazcı öğrenciler arasında da bu bahis pek makbul karşılanmamış olsa gerek ki, alkışlayanların sayısı oldukça düşük kaldı. Karşılıklı muhabbet hâli olsaydı, **“Silivri’deki ‘yurtseverler’ arasında Veli Küçükler, Kerinçsizler, yani Hrant’ı öldürtenler falan da var mıdır”** diye sorulabilirdi belki ama öyle bir ortam olmadı.

Neyse, uzun lafın kisası, “İfade özgürlüğü konferansı” **başka türlü bir performans** oldu.

Ancak **acıklı** olan bir şey vardı. **Polis şiddeti, gözaltılar vb. baskıların** dile getirilmesinin ötesinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun söylemleri **“sloganlar”, “toptancı ifadeler”** ve **“ezberlerle”** doluydu. Onların çoğuna göre, hayat **“siyah ve beyaz”**dan ibaretti. Ve **düşmanı “tek”e indirmenin kolaylığını** taşıyordu. Onlara göre, **düşman AKP’ydi** ve AKP’ye şu veya bu şekilde değen, mesela barış görüşmelerinden memnun olup AKP’ye destek veren insanlar da başka mevzularda AKP’yi eleştirseler bile , “otomatik” olarak düşman saflarına yani **“AKP canavarına”** katılmış oluyorlardı.

Birbirlerini bulanlar

Sonuç olarak, **barış için umudun arttığı bugünlerde** şurada veya burada **savaşın dilini** üretmeye devam edenler keşke hayatın karmaşıklığından gelen seslere biraz kulak verseler... Hayatın sadece kendi bildikleri gibi basit olmadığını farkına varsalar...

Aslında “sol” adına “ulusalcılık” yapan, Silivri’yle empati yapanlar, etraflarına biraz dikkatli bakınsalar, **Egemen Bağış’ın** olduğu söylenen ve Süryanilere dönük olarak sarf edilen şu sözleri aslında kendilerinin de söyleyebileceklerini fark edebilirlerdi: “İsveç ve Avrupa’da **Seyfo-soykırım mastürbasyonu** yapıp İsveç’in soykırımı tanınmasına sebep oldunuz da ne oldu? Neden Pontus Rumlarını da bu işe karıştırarak kışkırtmacılık yapıyorsunuz?”

Yani **yarı-bilgiyle, cemaatini her hâlükârda meşrulaştıracak söylemler** inşa edenler, **kibre, kibirle cevap verenler** aslında çok fark yok; etiketinde solcu, sağcı, İslamcı, AKP’ci vb. ne yazarsa yazsın, birbirlerini buluyorlar.

Ve tabii ulusalcılar, cemaatçiler birbirlerini bulurken, **hayatın ve başkalarının çok daha zengin, başkalarında da gerçeğin bir parçası olduğunu düşünenler** de birbirlerini buluyorlar. O yüzden zaten gene solcu, İslamcı vb. insanlar bu memleketin mağdur insanlarının dertlerine ortaklaşa sahip çıkıyorlar.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dalton takıntılılar

Ferhat Kentel 09.03.2013

İnanılmaz bir süreç işliyor. Adeta nefes nefese... Biraz **korku ya da gerilim filmi** gibi... Filmin başrollerindekiler dehlizlerden, tünellerden geçiyorlar, önlerine engeller çıkıyor. Her an, kötü adamlar acaba bu sefer nasıl bir

belâ çıkaracaklar diye yüreğimiz ağzımızda izliyoruz.

Buna rağmen başroldekiler adım adım ilerliyorlar. **Ve “barış” adım adım inşa oluyor.**

Acayip bir şey; bu memleketin savaştan illâllah diyen insanları olarak bizim de kalbimiz onlarla... Ama hiç bir şey yapmıyoruz!

Oysa, kalbi onlarla olmayanlar, bizim gibi film seyrederek gibi seyretmiyorlar. Onlar doğrudan filmin içinde... Bütün nefretlerini, kurnazlıklarını sergiliyorlar. Kimisi **Daltonların en küçüğü Joe gibi tepine tepine “ağzını yırtarım” diyor**, kimi akli evvel **“divan-ı harbe yollarım!”** diyerek **Hâkim Lynch’i** taklit ederken, kimisi de, soluk yüzlü **cenaze levazımatçısı** gibi, içine taze cesetleri dolduracağı **tabut ticaretinin rantabilitesini sürdürmek için savaş reklamları** yayınlıyor ekranlardan; **ihanet** mihanet lâfları eşliğinde...

Komik olmaya çalışanlar

Bu gerilim sahneleri arasında inanılmaz düşük seviyede **komik olmaya çalışanlar** var bir de... Vatan-millet konusunda mangalda kül bırakmayan güzide partilerimiz, MHP ve CHP, savaş bittiği anda hiç ama hiçbir anlamlarının kalmayacağını bildikleri için, lafebelikleri yapıyorlar. Bunlardan bir tanesi hükümetin barış faaliyetini suçlamak için, **“körle yatan şaşı kalkar”** deyimini kullanıyor. Belli ki bu adam, ettiği lafla kör insanlara hakaret ettiğinin farkında bile değil. Diğer de AKP’nin yeni şarkısının **“Adalardan bir yar gelir bizlere”** olması gerektiğini söyleyerek komiklik yapmaya çalışıyor (Ne kadar yaratıcı!).

Aslına bakılırsa, bu takıntılı ve gerilimli hâl sadece devlet yörüngesindekilere yani CHP, MHP ya da Pınar Selek’i takıntı hâlinde hapse tıkmaya çalışan ideolojik yargı kurumları gibi has bir hâl değil. İnanılmaz bir gerginlik hâlinde çok daha başka formlarda üsluplara sirayet ediyor.

Mesela **“Türk”** mü, **“Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı”** mı, **“Türkiyelilik”** mi? Yoksa etnik çağrışım yapacak her türlü kelimeyi reddetmek mi? **Hangisi insanları en çok birleştirir?** Bilmek kolay değil; ama şu kesin: **“Türklük”** şimdiye kadar bu memleketi birleştirmeye değil; sadece **bölmeye yaradı.**

Ancak bir alternatif olan **“Türkiyeliliğe” negatif takıntı** yapmış insanlar var; tahammül edemiyorlar.

“Türkiyelilik”: zorlarsan çevrilir

Geçenlerde televizyonda tarihçi **İlber Ortaylı** da “ilginç” bir argümanla buna takıntı yapıyordu. Ona göre, **“Türkiyeli” kelimesi başka bir dile çevrilemediğine göre, “uydurma”ymış**, dolayısıyla **“saçma”ymış.** Ortaylı, programda **Nur Vergin’in** başka bir vesileyle verdiği bir örneği de kullandı: **“dinci”** kelimesi de mesela başka bir dile çevrilemeyeceği için saçmaymış.

Evet, doğru, çevrilemez. Ama bizim laikliği kutsal bir din gibi yaşayanların icat ettiği bu aptalca lafı **“çevrilemediği için”** reddetmek yerine, sadece **“aptalca olduğu için”** neden reddetmeyelim?

Fakat esas bu türden bir argüman yani **“bir kelimemin anlamlı olup olmadığını anlamak için, onu başka dile çevirmek”** saçma değil mi? Ben dilimi “konuşarak icat ederken” buna başka kabileler ne diyecek diye yapmadım. Kaldı ki, bir sürü dilde bir sürü kelime başka dillere çevrilemez; hiçbir dil başka bir dile tam olarak çevrilemez.

Benim kelimem başka dillere çevrilemiyorsa, bu o dilleri kullananların derdi... Önce çevirmeye çalışsın; **“Turquique”** veya **“Turquien”** (hani Fransızların **“Italie”** ülkesinin vatandaşları için kullandığı **“Italien”** gibi) desin, **“Turkeyan”** (bu kulağa hiç fena gelmiyor mesela) desin. Çeviremiyorsa, aynen bizim gibi kullansın; **“Türkiyeli”** desin.

Bu arada başka dilleri alenen kullanmıyor muyuz? **“Hani nası değleğ?”** diyerek Türkçenin içinde Almanca Fransızca, İngilizce ya da Arapça kelimeler parçalamıyor muyuz?

Ya da bir **ulusal politika** olarak nasıl ecnebilerin **“Turkey”** (yani **hindi**) kelimesini bırakıp, **“Türkiye”** demesini istiyoruz inatla; **“Türkiyeli”** demelerini de isteyebiliriz pekâlâ.

Ha, tabii, yarın öbür gün **“Türkiye”** değil de **“Anadolu-Trakya (ya da Rumeli) Cumhuriyeti”** demek isteyebiliriz. O zaman da vatandaşı gene tanımlarız: **“Trako-Anadolulu”** ya da **“Rumelo-Anadolulu”** gibi... Şimdi olduğu gibi, o zaman da çeviri işini de başkaları düşünsün.

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tiksinme

Ferhat Kentel 16.03.2013

Türkiye barışı konuştukça, birileri (ya da belki hepimizin içindeki birtakım dürtüler) iflah olmaz bir şekilde **“ihanet”** diye bağırıyor. Bir sürü sebebi vardır muhtemelen; mesela küçüklüklerinde **babalarından çok dayak yemiş olabilirler**, herkes gibi ama ortalamadan muhtemelen biraz daha **yüksek dozda otoriter endoktrinasyona maruz kalmış olabilirler** vs. Bu tür kişisel sebeplerin yanısıra tabii ki toplum olarak yaşadığımız değişim, değişimin sabitleşmiş paranoyak milliyetçi kafalarda yarattığı gerilimler, travmalar da büyük rol oynamıştır.

Bu tür travmatik gerilimlerin evveliyatı da muhtemelen oldukça eskiye dayanıyor. Ama belli ki Türkiye’de her geçen nesle dayatılan ezberler bugün sarsılırken, bu ezberlerle büyümüş olan insanlar boşluğa düşüp kaybolmaktan dehşet bir biçimde korkuyorlar.

“Kültürümüzü koruyalım”

İşin garip ama çok önemli bir tarafı da şu ki, aynı insanlar bizzat değişimi de yaşıyorlar. Bu **değişim arzusu** ve **değişimden duyulan korkunun** ortalama hâline, başta **Ziya Gökalp** olmak üzere, ama sadece onunla sınırlı kalmayan, Cumhuriyet’in kuruluşunda İslamcılara, Osmanlıcılara, Türkçülere vs. de uzanan bir ideolojik yelpaze altında kalmış olan herkeste biraz rastlanabiliyor.

Yani herkesin kafasında kabaca bir **“medeniyet”** ve **“hars”** ikilemi ya da **“Batı’nın teknolojisini alalım, ama ille de kültürümüzü koruyalım”** gibi bir formül var.

Ama işin acıklı yanı şu ki, böyle bir **“teknoloji apartma”** ve **“kültür koruma”** aynı anda mümkün değil. Ya da teknolojiyi aparttığınız zaman, belki en fazla müzelerde **kültürün turşusunu** kurabilirsiniz. Yaşamayan, utanılan, ama bir şekilde de “korunması gerektiği” konusunda öğrenilmiş bir bilginin yapıştığı bir kültür...

“Kalkınalım, ilerleyelim, büyüyelim” dendiği andan itibaren, “kültür” denen (aslında neyin kastedildiği pek de bilinmeyen ya da ilgili aktörler tarafından mutabakat sağlanmayan) şeye pek yer kalmıyor. **“Kültürümüz” terk-i diyar eyliyor.** Kabaca, gökdeleni şehrin ortasına diktiğiniz zaman, **aile, komşuluk, yardımseverlik, misafirperverlik, dindarlık falan biraz lafta kalıyor.** Ya da vitrin süslemesi gibi bir pozisyona çekiliyor.

Dolayısıyla hem bir değişim arzusu hem de değişimden duyulan korku at başı gidiyor. **“Eski” ve “yeni” hem kavga ediyorlar hem de iç içeler.**

Bir yanda, okulda, sokakta, kamusal alanda öğrendiğimiz otoriter ve modernist eski tarafımız var; diğer yanda ise hem özendiğimiz yenilikler, tüketim, daha iyi yaşama arzumuz var; İttihat Terakki’den, Kemalist kadrolardan beri varolan **Avrupalı gibi** olma arzusu, biraz **kıskançlık**, süper cep telefonlarına özenme, **beyaz adam** olma arzusu...

“Yok edemiyorsan tiksın”

Ancak diğer yandan, bugün “değişim” dediğimiz şey çok daha zengin. Sadece tüketim kalıplarında değil; şimdiye kadar **kendimizde yabancılaştığımız kültürel hasletlerimizi** (Müslümanlığımız, Kürtlüğümüz, Çerkesliğimiz, Aleviliğimiz, Ermeniliğimiz, kadınlığımız...) yeniden keşfetmeye, kendimizi bu hâlimizle kabul ettirmeye çalışıyoruz. İşte tam burada mengeneyle sokulup zapturapt altına alınmış eski tarafımız değişim isteyen bu tarafımızdan korkuyor. Daha da kötüsü, **bu değişimi kendimiz beceremeyip, başkalarında gördüğümüzde, korku nefrete dönüşüyor.**

Mesela geçtiğimiz 10 martta gerçekleştirilen **8 Mart “Kadınlar Günü” mitingi** sonrası, **“konuşan Kürtlerden nefret eden”** bir grup faşist futbol taraftarı, **“kolay lokma”** olarak gördükleri kadınlara, yakınlarına ve çocuklarına saldırdılar, bıçakladılar, yaraladılar.

Bu futbol taraftarları nefret ettiler ve polisin gözü önünde performanslarını sergilediler. Ancak, gene de “sivilize” olmuş ve milliyetçi tornadan geçerken, **birbirinize cesaret verecek bir kalabalık değilseniz,** öldürmenin “her zaman mümkün olamayacağını” söyleyen bir “bilgimiz” var.

Bu bilgi sayesinde “öldürmüyoruz” ama “tiksiniyoruz”. Ötekisine, bizim örttüklerimizi, içimizde bastırdıklarımızı alenen konuşana, içindeki engelleri yıkıp, bizdeki “ötekilikleri” hatırlatana karşı tiksiniyoruz.

Kimileri şimdiye kadar inşa edilmiş kutsallıklarının arkasına saklanıp, **“sözde vatandaşlar”** diye tanımladığı insanlardan tiksiniyor; kimileri “hoca” kimliğiyle üniversiteyi kendi malı görüp, **sınıftan içeri giren başörtülü öğrenciye tiksinerek bakıyor.** Başkaları “ötekilerinin” dinlediği müzikten tiksiniyor, mahallesine gelmesinden tiksiniyor.

Ve tabii ki, “eskiyen” tarafımız barıştan da tiksinecek... Ama “yeni”nin, barış umudunun yarattığı iyileşme başladı bile...

ferhatkentel@gmail.com

Newroz/ Nevruz gibi günler!

Ferhat Kentel 23.03.2013

Çok heyecanlı, gerçekten **“yeniden doğum”** gibi günler!

Çoğumuzun içinde “iyileşen” taraf, “korkan” tarafımızı sakinleştiriyor. **“Sakin ol, korkma;** bak Newroz kutlandı; milyonlarca insan barışa ne kadar susadığını, savaştan nasıl illâllah geldiğini nasıl ‘barış içinde’ gösterdi. Bak, Öcalan Türkiye’ye seslendi; bir şeyler aşıldı, artık silahlar susacak” diyor.

Öte yandan, içimizdeki korkularımız sükûnete ererken, o sükûnet hâliyle bir türlü huzur bulmayanlar, **korkularını korkutarak aşmaya çalışan,** ille de savaş diyenler farklı cephelerden sönen ateşi canlandırmaya çalışıyorlar.

Düşünebiliyor musunuz, 30 yıllık bir zaman diliminde, koskoca nesiller **şiddetle, savaşla sosyalle oldular.** Bugün 30-40 yaşında olan insanlar gazetelerde, radyolarda ve televizyonlarda haberlerle her karşılaştıklarında “şu kadar ölü, şehit, etkisiz hâle getirilen terörist, patlayan mayın...” anlatıları duydular.

Sanki **başka bir dünya** mümkün değilmiş gibi...

Bugün **“başka bir dünyanın”, “savaşsız bir dünyanın”** mümkün olabileceğini bu kadar somut biçimde görüyoruz.

Böyle bir dünyanın mümkün olabileceğini Türkiye toplumunun gerçek toplumsal köklerden gelen iki hareketi bize gösteriyorlar. Cumhuriyet’in ötekileştirdiği, hakaret ettiği, aşağılayıp, asimile ve inkâr ettiği, yok etmeye çalıştığı **İslami hareketin ve Kürt hareketinin** bugün ulaşmış olduğu versiyonlar bize barışı hediye ediyorlar.

Düşmanlarıyla varolabilenler

“Otuz yıl savaşlarının” bitmesi, “Müslüman’dan adam olmaz” diyen beyaz seçkinleri, yeminli AKP düşmanlarını tabii ki tatmin etmeyecek. Hele Kürtleri her fırsatta aşağılamayı iş edinmiş badem bıyıklıların müritlerini hiç tatmin etmeyecek. Ve tabii ki, çifte katmerli olarak, hem Kürtlerin hem de Müslümanların dâhil olduğu bu süreç, çeşitli versiyonları (CHP, MHP ve bunların irili ufaklı türevleri) ile seçkinleri deli etmeye yetecek.

Korkan tarafımızın işi çok zor; değişimi hissetmekte çok zorlanıyor. Çünkü ikili düşünmeye çok alışkınız; çok şartlandık. Korkan tarafımız için hayat sadece siyah ve beyazdan oluşuyor... Korkuyla büyüyen, korkuya karşı sadece “biz” ve “onlar” merceğiyle bakanlar için barış da mümkün değil. **Onlar için mümkün olan tek şey savaş.** Ötekiler de ancak savaşarak yok edilecek yaratıklardır. Ötekilerde “biz”e dair bir şey bulmak imkânsızdır.

Mesela geçtiğimiz günlerde Edirne’de Trakya Üniversitesi’nde düzenlenen **“Anayasa paneli”**nde konuşmacılara karşı bazı öğrenciler tarafından dile getirilen öfke dolu sözleri, dışa vuran nefreti ancak böyle bir **korkunun sebep olduğu “ikili” düşünce yapısıyla** anlamak mümkün. Panele katılanların hiçbiri **“AKP’cilik”** yapmamış olmasına rağmen, “muhteşem kahramanlık ve cesaret görüntüsü” altında korkan bu genç

arkadaşlara göre hayat, tam da bu **ikili zıtlıklardan** ve zıtlığın her bir tarafındakiler ise **“değişmez öz”**lerden oluşuyordu ve de buna neredeyse **“tanrısal bir inançla bağlanmış”** vaziyetteydiler. Dolayısıyla konuşmacılar örneğin bir zamanlar Anayasa referandumunda **“yetmez ama evet”** dediyse, ancak “AKP’ci” olabilirlerdi ve her türlü **“emperyalist uşağı, gerici, BOP’çu, hain, vs...”** sıfatını hak ediyorlardı.

İşin acıklı tarafı ise şu: bu manzara neredeyse bu memlekette bir sabite olarak sürüyor. Yani kendi gençliğimdeki manzara da çok farklı değildi. **“Bilgi”**, her zaman bu memleketin okumuş yazmış ve yönetmeye talip olmuş, bunu kendinde hak gören, zihniyetinde **seçkinleşen insanların tekelinde** olarak görüldü. Bu zihniyeti taşıyanlar ötekileri her zaman aşağıladı ve ötekileri “karanlık çağların”, “komploların, ihanetlerin” temsilcisi olarak gördü.

İşte bugün, her şeyi bildiğini, gelecekte de ne olacağını bildiğini zanneden zihniyetin çuvalladığı gündür.

Bu “kâhinler” geçmişte de ne olacağını bildiklerini söylüyorlardı; bilemediler. Çünkü hiçbir şeyi, hiçbir zaman önceden tam olarak bilemezsiniz; tanıdığınızı zannettiğiniz insanlar da hiçbir zaman tam olarak zannettiğiniz insanlar değildir.

Çözüme evet

İşte bugün hayatın, toplumsal hayatın ara renklerinden **yepyeni, devrimci bir Türkiye** çıkıyor.

Bırakın bu sürecin en muhteşem sonuçlarını; yani **insanların ölmeyecek** olmasını... Geride kalanların acılarının bitecek olmasını... Bırakın artık kimsenin savaşa gitmeyeceğini... **En basitini düşünün**, en maddi olanını... Kalaşnikof yerine çocuklar birbirleriyle karşılaşacaklar, tanışacaklar; bomba yüklü her uçağın harcadığı benzin parasıyla çocuk parkları yapılabilecek...

Ve ölümle sosyalleşen çocukların yerine **barışla sosyalleşen nesiller** ve başka bir Türkiye ve gelecek...

İşte bugün bu nesillerin yetişmesi için, **“çözüme evet”** diyerek, barış yapan insanlara destek vermenin zamanıdır...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milleti ayaklarına çağırınlar

Ferhat Kentel 30.03.2013

Yeni bir şeyler söylemeye çalışanlara tahammül edemeyen ama zerre kadar yeni bir şey de söyleyemeyen, ruhları kararmış, beslendikleri ideoloji kurumuş ihtiyar tornacılar, rejim muhafazakârları **“Türk milletini çağırmışlar”**... **“Gelin size bir şey diyecez”** demişler ve de **“uyarmışlar”!** **“O yapılamaz, bu yapılamaz!”** diyerek efelenmişler...

Farkında değiller; Türk milleti kolektif kimliğini yeniden inşa ediyor; **o kimlik “hareket hâlinde”** ve fiiliyatta **“Türkiye kimliği”**ne dönüşüyor... **Anayasa’dan “Türk” lafı** çıkarılsa ne olur, çıkarılmasa ne olur... Toplumsal

hayat, şimdiye kadar sadece hayallerde varolan ama her seferinde baltalayanlar yüzünden bir türlü inanmadığımız bir sonucu doğuruyor. Yakında ya da uzakta silah sesleriyle doğmuş, silah sesleriyle büyümüş, **ölümlerle sosyalle olmuş nesiller ilk defa “başka bir hayatı” görecekler.**

Toplumu korkutmak

Milleti kendi ayaklarına çağıran bu **Ergenekon ruhlu ihtiyarlar** farkında değiller: kullandıkları jargonun, laf salatasının, beylik lafların **“dokunulmaz”** olduğunu zannediyorlar. Bu laf yığınının, tehditler eşliğinde bu **toplumu korkutacağını** zannediyorlar.

Asık suratlı Bahçeli efendinin ve MHP cemaatinin yaptığı gibi... **“Vur de vuralım, öl de ölelim”** diyerek bize geçmişte neler yaptıklarını hatırlatarak, şimdi neler yapabileceklerini göstererek tehdit ediyorlar. Yani **“vurmayı, öldürmeyi iyi biliriz”** demek istiyorlar.

Bu efendiler farkında değiller... Ya da çok iyi farkındalar; 40 binden fazla insanın öldüğü bu memlekette hâlâ insanların ölmesini istiyorlar...

Ancak bu millet artık **“efendilerin”** ayağına pek gidebilir gibi görünmüyor...

Artık başka bir hayat sözkonusu; bu hayatın inşasında Kürtler en önemli rolü oynadı; ama gene bu memleketin olgunlaşan insanları, Müslümanları, Kürtlerle barışın temelini attı. Ve bu iş sadece Müslüman Türkler ve Kürtler arasında kalmayacak. Hayat değişirken, **Çerkes’i, Boşnak’ı, Ermeni’si de bu yeni hayatın içine girmeye başladı bile.** O yüzden bu hayat başka bir hayat; bu toplum başka bir toplum...

Bütün bu olup bitenlerden sonra, ortalık barışın tadını çıkarırken, hiç geri dönmek mümkün mü?

Şimdi artık başka bir zamandayız...

Soğuk günlerin kanunları

Geçenlerde **Gülçin Avşar’ın Taraf’ın “Hertaraf” köşesinde yazdığı** gibi artık yumuşayan **“bahar” havasındayız; Newroz’dayız...** Ama geride kalan **soğuk günlerin, yılların kanunları** hâlâ eteklerimizi çekiştirip duruyor.

Başta Anayasa olmak üzere, milleti ayaklarına çağıran, buz gibi suratlı ihtiyarların yaptıkları yasaları değiştirmek, onlara rağmen değiştirmek gibi bir derdimiz var.

Mesela **er Sevag’ın** sırf Ermeni olduğu için öldürüldüğünü uçan kuş bile bilirken, onun katili duruşma aralarında ortalıkta sırtarak dolaşırken, ihtiyarların kanunları ve anayasaları da kalmamalı... Bu arada bu katile **“taksirle adam öldürmek”** suçundan 4,5 yıl ceza veren savcılar ve yargıçlar **Sevag’ın annesinin** şu sözlerine biraz kulak vermeli: **“Bu karardan sonra sizlerle ilgili tek dileğim; çocuklarınıza sarılırken Sevag’ın, annenize sarılırken benim gözlerim aklınızdan çıkmasın.”**

Tabii bu arada, anayasadan **“Türk kelimesi çıkarılamaz”** diye feryat edenler, farkında değiller ama bizim yasalarımıza dayanarak mesela pres makinesine sıkışarak ölen 13 yaşındaki **Ahmet Yıldız’la** ilgili davada, patrona **“taksirle adam öldürmek”** suçundan sadece iki ile altı yıl arasında hapis cezası istendi.

Aynı ihtiyarlar farkında değiller ama bu arada mesela **Denizli’de 15 yaşındaki kıza üç kez tecavüz eden** akrobayı değerli mahkemelerimiz serbest bıraktılar. Çünkü **“tecavüz üç kere olduysa rıza vardır”** dediler. Ne tecavüzün korkunçluğunu, ne de **15 yaşındaki kızın kâbusunu** zerre kadar bile olsun hissedebildiler...

Sevag’ın, Ahmet’in katlini, 15 yaşındaki kıza tecavüzü **kanunlar bir türlü göremedi**.

Bu yüzden, gerçekten ve nihayet **adalet** gelebilmesi için, bu yeni Türkiye’de, **“Türkiyelilerin Türkiye’si”**nde yeni bir anayasa yapılacak.

Geçenlerde babam CHP ve benzeri irili ufaklı “efendi” kılıklı partilere yönelik olarak **“BDP Türkiye’nin doğusunda ve batısında bir Türkiye partisi olabilir; fakat MHP Türkiye partisi herhalde olamaz... Siz de bir Türkiye partisi olamazsınız”** diye yazmış.

Bu anayasayı Türkiyeli olabilen, **Türkiyelilerin ayağına gidenler** yapacak...

*

Not: Hristiyan vatandaşlarımızın Paskalya bayramını kutluyorum...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözüme Evet!

Ferhat Kentel 06.04.2013

Hiçbir kimlik olduğu yerde durmuyor. Kimliklerin içindeki kavgalar kimliklerin yapısını değiştiriyor. Kimlikler arasındaki “ittifaklar” da hiçbir zaman sabit kalmıyor. Kuşkusuz bu her zaman her yerde böyle. Ama şu günlerde Türkiye’de yaşanan ortam, **sürekli hareket hâlinde olan, yeni uzlaşmalar, yeni kavgalar** yaratan bir ortam...

Aslında “şu günler” dediğimiz zaman diliminin içine giderek daha hızlı bir şekilde **yeni zihin açılımları, yeni umutlar** giriyor. Kutuplaşmalar şekil değiştiriyor. Düne kadar karşı karşıya duran güçler yan yana; yan yana duranlar ise karşı karşıya geliyor.

Ve aslında olup biten şey gayet anlamlı ve her şey yerli yerine oturuyor; normalleşiyor.

En basit ifadesiyle, Türkiye’nin iki devlet partisi, olması gerektiği gibi, eşyanın tabiatına uygun olarak, **CHP ve MHP, nihayet yan yana** geliyorlar; ve Türkiye toplumunun devlet karşısında şimdiye kadar ötekileştirilmiş olan iki kesimi **Kürtler ve Müslümanlar da yan yana** geliyorlar. Çünkü, şimdiye kadar **“bana vurmayan devlet bin yaşasın”** mantığıyla birbirinin sesini duymayan insanlar nihayet birbirlerini duydular.

O kadar fazla çığlık koptu ki, artık duymamak, hissetmemek, uyanmamak mümkün değildi...

Ve bu uyanma hâli, şimdiye kadar görülmemiş, duyulmamış derecede başka hissedişlerin de yolunu açacak. Sadece ses çıkarıp, yollara düşenlerin değil, sesleri doğru dürüst çıkamayanları da hissedebilmemizin imkânı doğacak.

Hiçbir şeyin sadece bir kere talep etmekle gerçekleşmediğini, her şeyi istemenin aslında doğru dürüst istemek bile olmadığını giderek daha fazla tecrübe olarak aklımıza yazıyoruz.

Yavaş yavaştan koşar adıma

Ama o hiç olmuyormuş gibi sürüncemede kalanlar, **o yavaş yavaş olanlar, bugün giderek daha hızlı olmaya başlıyorlar**. Ve bu oluş hâli ya da artık barışın bu kadar "normal" hâle gelmesi karşısında "barış"tan korkanlar, dillerinden kan damlayanlar ne kadar da "yabancı", ne kadar da "absürd", ne kadar da "komik" kalıyorlar...

Bugün artık Kürt meselesinde savaş sona ererken, "çözüm"ü daha somut olarak düşünebilir hâle geliyoruz. Kürt meselesinde Kürtlerin kendilerini bu **memleketin "gerçek" vatandaşı** gibi hissedebilmeleri, **Türklerin Kürtlerle "helalleşebilmeleri"** için **"Çözüme evet!"** demenin vakti geldi...

Bir yanda **"âkil insanlar"** vasıtasıyla, **Doğu Ergil**'in tabiriyle toplumda **"barışın mayalanması"** için çabalar başlarken, diğer yandan da en azından onlar kadar önemli bir başka girişim **"çözüm için maya"** çalacak...

Çok farklı inanç gruplarından, siyasal kesimlerden, sivil toplum kuruluşlarından ve çeşitli mesleklerden bireylerden oluşan **"Çözüme Evet Koalisyonu"** bugün, yani **6 nisan cumartesi günü saat 11:00'de İstanbul'da, Taksim Hill Oteli'nde** bir basın toplantısı yapacak.

Ve şu ortak deklarasyonu kamuoyuna sunacak:

"ÇÖZÜME EVET!"

Çatışmaların sona ermesi ve diyalog sürecinin gelişmesi politik açıdan kimin işine yarar diye bir soru sormuyoruz.

Çatışmaların sona ermesi, öncelikle, gençlerin yaşamaya devam etmesi anlamına gelir.

Ölümlerin durması anlamına gelir.

Ölümlerin son bulması... En önemlisi bu.

Sorunun muhataplarının konuşmaya başlaması... En önemlisi bu.

Bu yüzden, çözüm için atılan adımları desteklemek ve çözüme engel olmak isteyenlere, 'Hayır, bizler bu topraklarda yaşayan milyonlarca insan, çözümünden yanayız' diyebilmek için yola koyuluyoruz.

Çözümü savunan milyonların sesi olmak için hep beraber harekete geçiyoruz.

Herkesin ve tüm kimliklerin ortak geleceğinin eşitlik içinde inşası açısından bu can alıcı meselenin çözümüne katkı sağlamanın insanlık borcu olduğuna inanıyoruz."

Ancak vurmanın, ölmenin, öldürmenin zamanında yaşayabilenlerin tersine, evet, artık bizim de elimizi taşın altına sokmamızın zamanı geldi. Savaş çok uzun sürdü, çok hastalandık. Evet, birileri hâlâ hasta kalmakta inat ediyorlar. Ama **"iyileşebiliriz, iyileşmemiz lâzım" diyen bizler çoğaldık ve bunu göstermemiz gerekiyor.**

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sakiller karşısında tarz

Ferhat Kentel 13.04.2013

Bugünlerde tam bir tevafuk eseri, çok sevdiğim insanlarla, günümüzün gündem kavramlarından birini kullanacak olursam, **“âkil”** ve **“bilge”** insanlarla ayrı ayrı çok benzer sohbetler yaşadım. **Boğos Levon Zekıyan**, özellikle Fransızcada bulunan **“dil” (langue)** ve **“dil yetisi”, “ifade etme yolu, tarzı” (langage)** arasındaki farka değiniyordu. Tabii ki, dilimiz ile anlatırız derdimizi; ama nasıl anlattığımız çok önemlidir. Mesela eğer **“barış”**tan bahsediyorsak, gerçekten barışın tarzımıza da sinmesi gerekir. Ya da eleştiri yapacaksak bile, bunu kırıp dökmeden, nefret duymadan, nefret uyandırmadan becermek; böylesine bir erdemi beslemek gerekir.

Diğer sohbet, geçtiğimiz çarşamba günü **İMC-TV**’de, **Alev Erkilet** ile birlikte yaptığımız **“Güvercin Günlükleri”** programında gerçekleşti. Matematikçilikten mühendisliğe, hat sanatından İslam tarihine uzanan bir yelpazede bir derya olan **İrvin Cemil Schick**’le birlikte programa katılan **Oya Baydar** söylüyordu; sırf hamaset olsun diye, sırf **“politik çıkarların”** o anki gereklerine uygun olsun diye kullanılan her türlü cümle bir müddet sonra, o cümleyi kullananı da kendine benzetiyor... Yani **ağızdan çıkanlar, beyni ve akli esir alıyor...**

Dolayısıyla, bugünlerde **“barış”** diyen, **“çözüme evet”** diyen insanların, olağanüstü bir hassaslık göstermesi, her türlü provokatif dile, düşmanlığa **sabır diliyle** muhatap olması gerekiyor.

Akıl dilinin yetersizliği

Bu çok açık, ancak hiç kolay değil...

Mesela **ırkçılık, yabancı düşmanlığı korkaklıktan başka bir şey değildir**. Çok karmaşık toplumsal meseleleri en basit yorumuyla ele almaktır. Mesela Avrupa’da **işsizliğin sebebinin göçmenler olduğunu zannetmektir**. Avrupa’nın **dertlerinin sebebinin Müslümanlar olduğunu zannetmek** ve kolayca islamofobik olmaktır. Çünkü bunlar kolay yorumlardır; kafa çalıştırmayı gerektirmez. Ama bu tür yorumlar yaygınlaşırsa toplumdan pek de hayır gelmez.

Fakat ırkçıları, islamofobikleri **“akıl”**la ikna edemezsiniz. Çünkü onlar, zannettikleri düşünce kırıntılarına **“tutku”** ile sarılırlar. “Akıl” havada kalır onlar karşısında; tutkunun yanından teğet geçer gider. Bu yüzden onlara karşı sabırla, duygu dilini devreye sokmak gerekir.

İşte bunu becerebilenler aslında gerçekten **“âkil insan”** sıfatını hak ederler.

Ve mesela ben özellikle yazarken bunu çok iyi becerebilenlerden değilim. Bu **ırkçıların, nefret tohumları saçanların ne kadar aptal, ne kadar zavallı bir ruha sahip olduklarını haykırmak** daha kolayıma geliyor...

Mesela bir **zulüm örneği** olarak **28 Şubat**'ın mağduru bir gazetenin içine sinmiş, aynen **28 Şubat'ın marifetleriyle donanmış, "derin devlet yazarı" kılıklı adamların** karşısında sabırla **"yapma etme kardeşim, bu kadar yalan söylemek, bu kadar 28 Şubatçılık yapmak günahtır, yazıktır"** demek hiç kolay değil.

Bütün yazılarında, öfke içinde sağa sola küfreden bir adam, "âkil" seçildikten sonra sakinleşmişe benziyor. Ancak bu "âkil'i görmeyip, **Hilâl Kaplan'a** saldırmak için vesile üstüne vesile yaratan, savaş ve kan geri gelirse muhtemelen zil takıp oynayacak olan bir adamın şu dili karşısında nasıl bir **"akıl"** ya da **"duygu"** dili geliştirilebilir?

"Malum tayfanın (yani bu memleketin gerçekten demokrat âkil insanlarını kastediyor aslında FK) ortak özelliği 'Öcalan ve PKK sevdalısı' iken, 'Türk' ifadesine alerjili olmaları(...) alttan alttan 'Türk' düşmanlığı yapıyor olmaları. (...) bölücü tipler bunlar."

Sakil tetikçilerin dini imanı yok

Görünüşte "dindar" olan bu **Fatih Akkaya** beyefendi, memlekette savaşacak düşmanlar yaratma peşinde... Ama bu efendinin tam zıt kutbunda da **görünüşte "laik"** olan bir hanımefendi var; adı **Yazgülü Aldoğan**...

O da demokrat bir Müslüman'a, gazeteci-yazar **Emine Uçak'a** saldırmayı uygun görmüş. Aldoğan hanımefendi Emine Uçak'ı *"âkil insanlar listesinde"* ve *"Apo'ya köyünde doğum günü düzenleyen derneğin başkanı"* olarak göstermiş. Uçak ise, **Posta** gazetesine ve Yazgülü hanımefendiye bir açıklama göndererek, bu vahim hatanın düzeltilmesini istemiş; *"Âkil insanlar listesinde değilim, iddia edilen dernek başkanı da değilim, Öcalan'a doğum günü de düzenlemedim"* demiş. Ama bu sefer de Aldoğan hanımefendi, Emine Uçak'ın *"Âkil İnsanlar arasında yer almayı kendisine 'hakaret ve küfür' olarak gördüğünü"* iddia etmiş.

Ne yaparsınız bu durumda? Bu düşmanlık karşısında? Ne yapıp edip **düşman gördüğünü yalanla dolanla yok etmeye soyunmuş bu insanlar** karşısında hangi üslubu, hangi tarzı kullanabilirsiniz?

Âkil insanların bu **tetikçilerin dillerini etkisiz bırakacak bir dil** inşa etmeleri gerekiyor. Çünkü bu sağdan ve soldan **"tetikçiler"**, hayatın ve toplumun değişmesinden korku duyan insanların ihtiyaç duydukları **basit ve yalan açıklamaları** bıkmadan usanmadan üretmeye devam ediyorlar.

Ergenekoncu türevi bu tetikçileri belki de hiç duymamak, görmemek gerekiyor. Ama ne olursa olsun, âkil insanlara destek vermemiz gerekiyor. Ve evet belki de benim gibi insanların da bu **"tetikçilere" "tetikçi" dememeyi becermemiz** gerekiyor...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vekâleten kahramanlık

Bu topraklarda ne kadar çok savaş, ne kadar çok korku dolaştı durdu... Kendi gelecekleri hakkında güvensiz olan insanlar, hayatta kalabilmek için, belki de çaresizlik içinde, kendilerinden hep daha zayıf olan insanlardan acılarını çıkardılar.

Daha önceleri bir kraldan bir başka imparatora, bir şahtan bir başka sultana, bir ağadan bir başka beye sadakat göstermek zorunda kalan insanlar, **dinlerini, dillerini, kültürlerini değiştirmek zorunda kalan insanlar** zamanı gelince, gösterdikleri **“sadakat”**in acısını sadakat göstermeyen başkalarından çıkardılar. Yenmek ya da yenilmek arasında sıkışmış insanlar, **yenenden yana olmanın daha zararsız olduğunu** öğrendiler.

Öldürmeyi alkışlamak

90'lı yıllarda **Ayhan Çarkın** ve benzeri polislerin yaptığı **“operasyonları”** izlerdik TV’de. Bu adamlar bir evi ablukaya alırlar; içeridekiler bir türlü **“teslim olmaz”**, sonra **“çatışma çıkar”**, timler içeri dalar; içeriden bir müddet daha silah, bomba sesi geldikten sonra, muzaffer bir edayla, **“etrafta toplanmış vatandaşların coşkun ve de çılgın alkışları arasında”** binadan avlamış oldukları insanların cesetleriyle çıkıp arz-ı endam ederlerdi.

“Vatandaşlar” da Türk halkı olarak, polisleriyle birlikte düşmanları bir kere daha **“yenmiş”** ve bir bakıma kahraman olma duygusuyla tatmin olmuş vaziyette, işlerine güçlerine dönerdi.

Bugün barış sürecinde PKK ile görüşmelere tahammül edemeyen, itiraz eden **“halk”** parçacıklarının derdi de anlaşılan bu: **“yenmek”**... Yani **ceset görmek istiyorlar** ve sırf o cesetleri görmek için, kayıplar vermeyi bile dert etmiyorlar. Hatta o kayıplar sayesinde **“kan”** talepleri ve yenme arzuları daha da depreşiyor.

Ve mesela bu yüzden, bugün **Kurtlar Vadisi** adlı dizinin her bölümünde tonlarca kurşun sıkılmasına, ortalama 15-20 kişinin ölümüne çok alışmış olan, rolünü anlaşılan çok ciddiye alıp gerçekmiş gibi zanneden bir oyuncu PKK ile barışın oluyor olması karşısında **“kanıma dokunuyor”** mealinde bir şeyler söylemiş.

Her şeyi yenme ve yenilme duygusu altında yaşayan insanlar, bugün inanılmaz bir **tatminsizlik duygusu** yaşıyorlar ve öldürme oyunu bitince çıldırıyorlar.

Bu yüzden, **24 Nisan 1915** tarihinin, Ermenilerin yaşadığı **“büyük felaket”**in, katliamın, soykırımın bugün tekrar gündemimize geliyor olmasına ve her sene bu memleketin vicdanlı insanların artan sayılarda Ermenilerin acılarını paylaşıyor olmalarına da tahammül edemiyorlar. Çünkü bu türden **“hatırlamalar”** ve alternatif düşüncelerle **“yenme”** duygularını tatmin edememiş oluyorlar.

Anadolu’da Ermeniler, Kafkasya’da Çeçenler, Burma’da Müslümanlar

Ama bu **“başkasının acısını hissetmemek”** de bu toprakların travmatik birikimlerinden geliyor kuşkusuz. Ve bu açıdan neredeyse **hiçbirimiz masum değiliz**.

Tatarları düşünün mesela... Bu zamana kadar sağcıların tekelinde olan, solcuların dönüp bakmadıkları bir insanlık trajedisini yaşadılar... **Mustafa Cemilev**’i düşünün; Sovyetler zamanında anayurtlarından sürülen Tatarların kendi topraklarına dönmek için hayatını adanmış bir **insan hakları abidesi**... Biz **“solcular”** ilgilenmedik; **Sovyetler Birliği’ne halel getiremezdik**; işimize gelmedi...

Kafkasya halkları, Çerkesler katliama, soykırımlara uğradılar, bu topraklara sürüldüler.

Çeçenlere karşı bugün hâlâ **Çarlığın ve Sovyetler'in mirasçısı Rusya** tarafından bitmez tükenmez bir saldırı sürüyor.

Türkiye'de yaşayan, statüsü bile belli olmayan **Çeçen mülteciler** her an Rusya'ya, yani ateşin kucağına geri gönderilmek tehlikesiyle karşı karşıya, üstelik yokluk ve sefalet içinde yaşıyorlar. Onları İMKANDER'e havale ettik;

"Sağcılar", bir zamanlar pek ilgilendikleri **Tatarları, Çeçenleri** savunmayı bıraktılar. Şimdilerde onlar **"ulusalcılarla"** birlikte **"Kürtlerle barış"**a karşı savaş veriyorlar... **"Ölüm ve kan"** çılgınlığının yanısıra, Silivri'ye tıkıldığı için şimdilik kimseyi öldüremeyen, ama yalan-dolan mekanizmalarını hâlâ harekete geçirme yeteneğine sahip **Ergenekon'un taşeronluğunu** yapıyorlar.

Burma'da (Myanmar) **Müslümanlar**, yönetimin, polisin gözleri önünde katliamlara maruz kalıyorlar. Üç-beş tane **"İslamcı"** grup dışında kimse bu **etnik temizlikle, insani felaketle** ilgilenmiyor bile...

Bu memleketin travmatik insanları, en kolay yoldan, başkalarına verdikleri vekaletlerle, ya da başkalarının koynuna saklanarak, en kolay yenebileceklerini gözlerine kestirip, **"vur, öldür" komutunu bekleyerek**, kahraman olmayı hayal ediyorlar.

Hâlbuki, travmadan kurtulmanın yolu, ölümün kısır döngüsünden çıkmaktan, herkesin acısını duymaktan geçiyor.

Yarın 28 Nisan; "Çalışırken Ölenlere YAS ve ADALET Günü"... Hatırlayın...

Ve çözümün, barışın, adaletin daha güçlü bir sesle dile geleceği günler için...

1 Mayıs kutlu olsun!

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kutuplu siyasal kültürün Taraf günleri

Ferhat Kentel 04.05.2013

Dün akşam karar vermiştim hâlbuki; dün sohbet ettiğim genç arkadaşlar ikna etmişlerdi. Ben de oturur yazarım demiştim. Ama gerçekten çok zormuş bu yazıyı yazmak...

Öncelikle, işbu yazıdan bağımsız olarak, aslında bu toplumun parçası olarak, değişime şahit olarak, yeninin neredeyse her gün doğduğu, **dağlarına barışla birlikte baharın geldiği bir memlekette yazmak** çok heyecan verici...

Ancak diğerk taraftan, çok zor. İçinde debelendiğimiz **siyasal kültür inanılmaz derecede yıpratıcı**. Bazılarının yaptığı gibi, her yazıda küfredip, içini boşaltarak, taraftarlarına gaz vererek, onlardan **“yürü aslanım, kim tutar seni!”** nidaları eşliğinde tezahürat almaya çalışmıyorsanız, hiç kolay değil.

Bu memlekette hormonlu bir şekilde yetiştirilen, kutuplaşmış, **her şeyi siyah-beyaz ikilemi içinde görmeyi öğreten bir siyasal kültüre** düşmeden yazmak zorundasınız. İnatla, direnerek hayatın çok daha karmaşık olduğunu, arada tonlarca renk olduğunu, bu karmaşıklık karşısında **biraz tevazu sahibi olmak ve asla kibre düşmemek** gerektiğini aklınızda tutmak zorundasınız.

Düşman yaratan siyasal kültür

Ama bu tavrınızla her an “en düşman” hâline dönüşebilirsiniz. Anayasa referandumunda **“evet” ve “hayır”ın keskinliğine**, basitliğine bir başka anlam getirmeye çalışırsınız, **“yetmez ama evet”** dersiniz; adınız **“AKP’ci”**ye çıkar, saldırıya uğrarsınız. **“Ermenilerin uğradığı katliam / soykırım”** dersiniz, birileri **“Ermeni kanı taşımakla”**; **“gerillaların neden dağa çıktığını bir düşünün”** dersiniz, başkaları **“PKK’cı”** olmakla; **“başörtüsüne özgürlük”** dersiniz, gene birileri **“şeriatçı”** olmakla suçlar.

Ancak yazı yazdığınız bir gazetede, insanlar yukarıdaki örneklerdeki kadar ağır olmasa bile, bu derin siyasal kültürün izlerini taşıyan gerilimlere girdiği zaman etkisi çok daha derin olabiliyor.

Düne kadar adeta yazarlarıyla, okurlarıyla tam da bu **“ara yerlere” kimlik olan**, içinde durulması çok zor olan bu kırılğan yere ad koyan, takıntılı ve kapalı bir cemaat değil ama **“sınırları açık bir topluluk ruhu” veren bir yerdi Taraf**.

Peki, bugün bir “zor yer” olarak **“Taraf”**ta neler oluyor?” **Oya Baydar** gibi ben de bilmiyorum.

31 Ekim 2009’da **Taraf**’ta yazmaya başladım ve **Taraf benim parçam oldu**. Kendimi **yazarı olmaktan çok okuru gibi** hissettim bu gazetenin. Bu gazeteye bağlanmak **“gönüllülük”** ya da **“siyaset yapmak”**tı. Kendinizi “profesyonel köşe yazarı” gibi görmemek, yani **yapılması gerekeni yapmak** gibi. Gazetenin birçok yazarı gibi ücret falan beklememek ve almamaktı mesela...

Ama öte yandan, gazeteye gönül veren, **Taraf**’ı okul gibi gören gencecik muhabirlerin aylarca bir türlü maaşlarını alamadığını bilmek, neden hâlâ alamadıklarını anlamamak çok yıpratıcıydı.

Geçerken not edelim: “para”, bu gazete mensuplarının en az gördüğü şey olmasına rağmen, “yetmez ama evet”in kod adı olduğu siyaset yapma biçimine her türlü saldırı yapılırken, **Taraf**’a da **“proje”, “misyon”** dediler.

Dışarıdan bu gazeteye tahammül edemeyenleri kafaya takmamak hiç zor değildi, ama mesela **Ahmet Altan ve arkadaşları** gerçekten **neden gittiler?** Ben ve daha başkaları da hiç bilemedik. Bugünkü “hareket”in de ne olduğunu bilemiyoruz.

Barış mı, demokrasi mi, hiçbir mi?

Görünen mesele **“barış ve demokrasi” ikilemi**. Hangisi önce gelir? Bana göre tabii ki **“önce barış gelir”** ama bu, demokrasiyi dert edinen insanların, hele Oya Baydar gibi “demokrasiyi de unutmayalım” diyenleri aşağılayarak **“AKP karşıtı liberaller”** sıfatı yakıştırmayı gerektirmez. Ama bu, “önce barış” diyenleri de **“saf liberaller”** diyerek aşağılamayı da hiç gerektirmez. (Nedense bu “liberal” kelimesini liberal bildiklerimiz dâhil aşağılamak için kullanmayan kalmadı!)

Ben bilmiyorum gerçekten ne olduğunu. Ama mesele eğer buysa, çok acıklı. “Yetmez ama evet”te sembolleşen bir düşünme tarzının da siyah-beyaz ikilemine girdiğini, bu memleketin siyasal kültüründen hiçbirimizin kendimizi kurtaramadığımızı gösterir.

Bu tahammül edilir gibi değil; gerçekten çok acıklı. Çünkü **Taraf gibi bir gazete de bu siyasal kültüre kurban olmuş oldu...**

O yüzden bir sürü “**siyah**” ve “**beyaz**” **köşeci insancık**, geçen sefer Ahmet Altan’lar ayrıldığı zaman neredeyse zil takıp oynayacak hâle gelmişlerdi; şimdi de hepsinin en önemli meselesi hâline geldi.

Ve şu açık: bu krize ve bir köşede ellerini ovuşturan, “**ben demiştim, misyonu vardı, şimdi bitti**” diyen, **Taraf**a tahammül edemeyen, çokbilmiş solcu ya da sağcı kılıklı insancıklara rağmen, bu toplumda **Taraf**a hâlâ ihtiyaç var...

Taraf bu toplumun özlenen sesiydi ve bir efsane oldu... Ama Türkiye’nin **hem en cesur hem de en sivil sesi** olan bu gazete bugün temsil ettiği bu kültürü taşımakta zorlanıyor.

İşte sebeplerini anlamadığım bu hâlden ötürü, **büyük bir eksiklik ve yoksunluk duygusuyla “şimdilik”** ve yarın öbür gün, diğer ayrılanlarla birlikte, yollarımızın yeniden kesişmesini dileyerek ayrılıyorum. Bu “hâl”in bir “bitiş” değil; bir “ara durak”, bir iyileşme merhalesi olduğunu düşünmek istiyorum.

Ve “**barış**” için “**çözüm evet**” diyeceğimiz büyük yürüyüşte buluşmak üzere, hoşçakalın...

ferhatkentel@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)